❡Incipit Liber Pꝛimus Repoꝛtatoꝛum magiſtri Joãnis duns Scoti doctoꝛis ſubtilis ſuper pꝛimo ſententiarum.

V Trum deus ſub ratione diuinitatis poſſit eſſe ſubiectũ alicuiꝰ ſciẽtie. Et nõ. Qꝛ ſubiectũ ꝛ ꝙ ſcit̃ hñt diſtinctuꝫ cõceptũ: ſꝫ nichil ꝙ ſcit̃ de deo habet diſtinctũ ꝯceptũ ab eo qꝛ ſi ſic aut eis coꝛreſpõdet vnꝰ cõceptꝰ aut diuerſꝰ. Si diuerſꝰ ꝙ̃rẽdũ eſt de illis ꝛ ſic in ĩfinitũ. Si vnꝰ aut iſtis duobus coꝛreſpõdet idẽ ĩ re aut aliõ nõ aliõ: qꝛ nichil ẽ diuerſũ ĩ deo ex pte rei. Sed idẽ cũ idẽ ſit ꝑncipiũ in ẽtitate ꝛ cognoſcibilitate nõ pñt eẽ diuerſi ꝯceptꝰ: ergo ꝛc. ❡Itẽ qò ſcit̃ cognoſcit̃ ꝑ aliq̇d qò notiꝰ ſibi ieſt: ſed ĩ deo nõ ẽ notiꝰ ꝛ ignotiꝰ: ergo ꝛc.
❡Itẽ de ſubiecto oꝫ ꝑcognoſcere ꝙ ẽ de deo aũt nõ: qꝛ ſic eẽt diffinibilis ꝛꝑ ꝯñs ĩ ghẽ: g̃ ꝛc. ❡Item ꝙ nõ ſub rõe diuinitatꝭ: qꝛ ſic ẽ infinitꝰ: ergo ſcia de eo vt ſic ẽ ĩfinita. ❡Itẽ ſcia vt ſic extẽdet ſe ad oĩa itẽ ſeq̃ret̃ vt ſic ꝙ oẽs ſcie eſſent vna. ❡Oppoſitũ ſcia de vno ñ extẽdit ſe ad aliõ niſi illõ aliõ reducat̃ ad ipm̃ vel ꝯtineat̃ ſub ipõ: ſed deꝰ nec reducit̃ ad aliq̇d aliõ nec ꝯtinet̃ ſub alio: g̃ ꝛc. ❡Itẽ ꝙ ſub rõe diuinitatꝭ ꝓbat̃: qꝛ vt ſic ẽ ꝑmũ in ẽtitate: ergo ĩ cognoſcibilitate.
Tres ꝯditiões ſubiectí attribuit. ❡Dr̃ ꝙ tres ſũt ꝯditões ſubiecti: ꝑma ꝙ a ſubiecto ſcia hẽat deẗminationẽ: ſcðo ꝙ ab eodem hẽat dignitatẽ: tertio ꝙ ſubiectũ dicat̃ de alijs deẗminatꝭ in ſcia. Ulteriꝰ dr̃ ꝙ de deo ſub rõne diuinitatꝭ pt eẽ ſcia qꝛ ſub eadẽ rõe deo ẽ ſcia nr̃a ꝛ bt̃oꝝ: qꝛ eadẽ ſcia q̃ hic ẽ ichoata in pr̃ia ẽ ꝯſũmata. Sed rõ ſubiecti ẽ ꝑoꝛ rõe ſcie qꝛ menſura eiꝰ eſt [illegible] methaphiſice. Sed iſta ſcia nõ mẽſurat̃ intellectu nr̃o [illegible] ꝫ itellectꝰ nr̃ ñ capiat eã plene nichil minꝰ ſm ſe ẽ ſcibilis: ſicut pꝫ de geometria q̃ ẽ ſcibilis [illegible] ꝫ ab vno laico nõ poſſet plene cõcipi. Ulterius
Quatuoꝛ ꝯditiones ſcie ꝓprie accepte. ſciẽdũ ꝙ ſcie ꝓpꝛie dicte ſm ꝙ de ea loq̇t̃ phũs ĩ poſterioꝝ [illegible] bꝰ nõ extẽdẽdo eam ad credibilia ſicut facit aliꝰ q̃nq̃ꝫ ſed ſtricte accipiẽdo eã diſtinguẽdo eã ꝯ ſapiam vt ſcia ẽ ꝑ cãm ꝛc. vt ſic eiꝰ ſũt q̃tuoꝛ cõditiões. Pꝛia ꝙ ẽ ꝙ ſit noticia certa excludẽs decepionẽ ꝛ dubitationẽ. Scða ꝙ ẽ veri ꝛ neceſſarij aliter mutaretur. Tertio ꝙ ẽ veri nec̃arij habentis euidẽtiã ex alio nec̃ario ꝛ hec eſt differẽtia eſſẽtialis ꝛ ſpecifica. Quarto ꝙ applicet̃ ꝑ diſcurſũ ſillogiſticũ ꝛ illõ ſolũ ẽ nec̃ario cõueniẽs intellectui diſcurſiuo ꝑmũ obiectũ ẽ ſimplex in q̃ includũt̃ ṽtualit oĩa poſterioꝛa: qꝛ ĩ ꝑ ſe oꝛdinatꝭ ẽ ſtare ad aliqò ꝑmũ. Cõtra ſicut ꝑmũ obiectũ potẽtie ad potẽtiã ſic ꝑmũ ſubiectũ ſcie ad ſciam. Sꝫ pꝛimũ obiectũ potẽtie cõis ẽ cõe ad oĩa ꝑ ſe apphẽſa ab ea potentia: g̃ pꝛimũ obiectũ ſcie eſt ꝑ ſe cõe ad oĩa ꝑ ſe deẗminata in ſcia: ſed in theologia deẗminat̃ nõ ſoluꝫ de deo ſꝫ ẽt de creaturis. ❡Itẽ ſi ꝑmũ obiectũ cõtinet ṽtualit̃ oĩa põt mouere ad iſta / ſꝫ mouens et motũ ſũt diſtincta nõ ſolũ rõne. ſed ſubiecto: aliť ei idẽ eſſet ꝑ ſe in actu ꝛ ꝑ ſe in potẽtia ſimul ꝛ ſemel.
Potentia duplex dr̃. ❡Ad ꝑmũ duplex ẽ potẽtia: vna q̃ cũ ꝑmo reſpicit multa ſicut viſꝰ albũ ꝛ nigrũ ꝛ illa potẽtia reſpicit talia ꝑ rõnem alicuiꝰ cõis ꝑmo puta viſibilis vl' coloꝛis. Alio mõ dr̃ potẽtia reſpicere vnũ deẗminatũ ꝑmo ꝛ oĩa alia ꝑ ipſũ ꝛ iſto mõ ẽ deꝰ obiectũ potẽtie ꝛ ſubiectũ ſcientie. ❡Pꝛeterea hic nullũ ſubiectũ eſt ꝑ ſe cõe oĩbꝰ deẗminatꝭ: qꝛ nõ ſubiecto et paſſioni. ❡Ulteriꝰ ſciẽdũ ꝙ aĩa tripliciť põt ꝯſiderari vel ratione eſſentie ſm ſe / vel rõne potentie organice: vel ratione potentie non oꝛganice.
Sub pꝛima rõne eſt ĩ q̃libet pte / ſub ſcða in certa pte tm̃ / ſub tertia ĩ nulla: ꝛ ſic tãta aĩa ẽ rõ mouendi itellectũ. Cõtra accidẽs ꝛ ſubiectũ ſũt idẽ ſubiecto: g̃ cuilibet vnũ eſt idẽ ꝛ reliquũ. Sed eſſentia aĩe eſt idẽ ſubiecto ſcñta ſmatꝭ. ergo ꝛc. ❡Itẽ: agẽs totale ꝛ ꝑncipale ꝛ certũ eſt nobiliꝰ paſſo. ❡Item mẽoꝛia ĩ mẽte nõ põt eẽ parẽs qꝛ ſic idẽ eſſet in actu ꝛ in potẽtia ꝛc. ❡Itẽ ſi fuiſſet vnꝰ ãgelꝰ a pꝛincipio potuit habuiſſe nouũ velle a ſe qñ voluit ſuam excellẽtiã ĩoꝛdinatã ꝛ illud velle non habuit a deo. ❡Itẽ: Soꝛtes hñs itellectũ ꝛ ſpẽm intelligibilẽ põt accipi ĩ rõe q̃drupliciť totiꝰ vel ꝯnumerando oĩa tria ſimul vel duo accidẽtia ſimul vel ſubiectũ ꝛ vnũ accidẽs vel ſubiectũ ꝛ aliud. ❡Item ab vno ſimplici eodẽ mõ ſe habente ſm rẽ ꝛ ꝯceptionem nõ poſſunt ſumi diſtincte rões. Sed eſſentia diuina ad ſe ꝯcepta eſt hmõi. ❡Itẽ q̃cũq̃ꝫ res reales ꝯparãtur pꝛius ſunt realiter diſtincte: ergo quecunq̃ꝫ res rõnis ꝯparãtur priꝰ ſupponunt̃ diſtincte ſm rõnem. Dr̃ huic ꝙ poſſibile eſt intellectũ cõparare aliqua ſm rõnẽ. Pꝛimo q̃ nõ ꝑſupponunt̃ in aliqua diuerſitate ſm rõnem: qꝛ poſſibile eſt intellectũ aliqua ꝯparare ſm rõnem tãq̃ diuerſa q̃bus nõ coꝛreſpõdet diuerſitas ſm rẽ / ꝛ certũ eſt ꝙ non eſt neceſſe ꝓcedere in infinitũ in ꝯparationibꝰ: ergo eſt dare pꝛimã ꝯparationẽ ꝛ ꝑ ꝯñs aliqua duo ꝯparata ſm rõnẽ quoꝝ eſſe ꝯſiſtit in ipſa ꝯparatiõe. ❡Itẽ ſi a eſt idẽ b re ꝛ rõe q̃cq̇d ꝯuenit vni ꝛ alteri: ergo nõ magis ꝓducit̃ ſcða ꝑſona q̃ ꝑma. ❡Ad ꝑmuꝫ pꝛincipale dr̃ ꝙ de deo eſt vnicꝰ ꝯceptus quidditatiuus. Sed multi alij ſecũdarij ſeu denoiatiui. ❡Ad ſꝫ dico ꝙ quo ad nos aliq̇d ſibi notiꝰ ineſt q̃ aliud.
❡Ad tertiũ ꝙ hꝫ q̇d ſed nõ diffinibile ſicut nec ẽs itelligẽdũ ꝙ vbi ſubiectũ ñ ẽ diffinibile. Opꝫ paſſiones eſſe oꝛdinatas: ita ꝙ vna demõſtret aliam. Aliť eñ plures eſſet in duplo ꝓpões ĩmediate q̃ ꝯcluſiones. ❡Itẽ q̃cũq̃ꝫ ſcia de ſubiecto ꝯtracto ẽ minꝰ certa: ꝛ poſterioꝛ q̃ ſcia de ſubiecto abſolute Sed rõ reuelatiõis eſt ratio ꝯtrahẽs: g̃ ipſa ẽ minꝰ certa q̃ ſciẽtia que eſt de deo ſub rõne diuinitatis.
❡Item ratio q̃ facit cõceptum per accidens cum cõceptu ſubiecti nõ eſt pꝛima rõ ſubiecti: qꝛ anteq̃ cognoſcat̃ ꝯpoſitũ opoꝛtet cognoſcere ptes in ſe ſecũdũ ꝙ ſũt adinuicẽ vnibiles. Qò eñ ĩ ſe nõ ẽ vnũ nichil de eo ẽ veꝝ ꝛ qò in ſe non eſt neceſſariũ nichil de eo eſt neceſſariũ. Sed deꝰ gloꝛificatoꝛ vl' reuelatoꝛ eſt ens ꝑ accidẽs. ❡Itẽ ꝙ ĩfra q̃dditatẽ deꝭ

p

nõ ſit infinitas ſeqtur nec incõphẽſibilitas q̃a ſm
ſactos deꝰ q̃tũ ad q̃dditatẽ ẽ a nobis icõphẽſibilis
Sed cognoſcimꝰ de eo ꝙ iſinitꝰ ꝙ eſt. incõphẽſibi
lis ꝛ nõ cognoſcimꝰ eiꝰ q̃d q̃ iſinitas ꝛ incõphẽſibi
litas nõ ſũt ĩtra eiꝰ eſſentiã. ¶ Itẽ ĩtra rõnẽ q̃ddi=
tatiuã nulliꝰ eſſẽtie finite puta hoĩs aut leonis ẽ ſi
nitas licet neceſſario ꝯcomitetᷓ: ğ nec ĩtra rõnẽ eſſẽ
tie iſinite eſſe iſinitas: licet neceſſario ꝯcomitetur.
¶ Itẽ de deo inq̃tũ redẽptor vel glĩficator nõ eſt
p̃ria ſcia: ğ nulla: q2 de eo ẽ vnica ſcia ꝛ illa ẽ de eo
ſub vnica rõne puta ſub p̃ma rõne.

Secũdo: vtrũ deus inq̃tũ deꝰ ſit ſubiectũ theologie. Qꝫ ſic: q2
nobiliſſime ſcie debeẽ nobiliſſimũ ſub=
iectũ. Sed deꝰ inq̃tũ deꝰ ẽ nobilior q̃
ſub aliqua rõne relatiua q2 ĩq̃tũ dicit rõnem abſo
lutã: ergo ꝛc. ¶ Itẽ ſcia noſtra de deo imitaẽ ſciaꝫ
diuinã inq̃tũ p̃t. Sꝫ ſua ſcia eſt de deo inq̃tũ deus
ergo ꝛc. ¶ Itẽ deꝰ inq̃tũ deꝰ eſt finis noſtre btitu
dinis: ergo vt ſic eſt ſubiectũ. Cõtra ſic eſt ſubiectũ
theologie noſtre: ſicut a nobis cognoſciẽ ſꝫ hoc nõ
eſt inq̃tũ deꝰ: ergo ꝛc. ¶ Dicit p̃rio ꝑ q̃ſtiõe p̃ma
Opionuꝫ diuerſitaſ — q2 vtilis eſt diuerſitas opionũ ꝓpẽ noſtri itellectꝰ
eſt vtil' pp — ĩbecillitatẽ ꝛ ſcie ꝓfũditatẽ ꝛ ꝓpẽ ſtudẽtiũ ꝓfectũ
iiij.di.do. — ꝛ ꝓpẽ vitatꝭ elucidationẽ. Igiẽ p̃mo oñdiẽ ꝙ deꝰ ĩ
q̃tũ deꝰ nõ ſit ſubiectũ theologie noſtre. P̃rio de
ly inq̃tũ / q2 inq̃tũ dicit quãdã ſpecificationẽ p̃ciſã
predicati ad ſubiectũ ſcdĩ modi p̃dicãdi vel modi
ꝯſiderãdi. P̃rio mõ ſicut triãgulꝰ hꝫ tria inq̃tũ triã
gulus. Scdo mõ cũ dr albũ p̃dicaẽ de hoĩe inq̃tuꝫ
accidẽs. Exẽplũ tertij. Ens mobile ẽ ſubiectũ ſcie
naturalis inq̃tũ mobile. P̃rio mõ nec ſcdo mõ põt
ꝓpõ eẽ v̾a certũ ẽ. Tertio q2 inq̃tũ deꝰ ẽ ſubiectũ
theologie ſue. ¶ Itẽ eẽ incõphẽſibile ꝛ iſinitũ eſt
de p̃rio itellectu ꝛ eſſẽtiali ĩtellectu dei: ergo ſi ſic ẽ
ſubiectũ ſcie nr̃e mõ iſinito itelligiẽ a nobis. ¶ Itẽ
ſcia vna nõ diſtinguiẽ ab alia rõne ſubiecti ĩ q̃ ẽ cũ
oĩs ſcia ſit ĩ aĩa neqꝫ rõne obiecti de q̃ vel circa q̃õ
ẽ. Sꝫ rõne ꝯſideratiõis foꝛ̃alis obiecti ſm ꝙ ſe of=
fert ſciẽti ꝛ aptũ natũ ẽ ab eo ꝯcipi: ſꝫ deꝰ tm̃ natꝰ
eſt ꝯcipi ab itellectu nr̃o ſub rõne aliq̃ creata ꝛ nõ
ſub rõne icõphẽſibili ꝛ ſcia de aliq̃ ſubiecto tm̃ ca=
pit denoĩationẽ ſeu ſpecificationẽ ſm ꝙ tale ſubie
ctũ natũ ẽ ab habẽte hmõi ſciaꝫ ꝯcipi. Scdo oñdiẽ
ꝙ ſub rõne ſpãli ſit ſubiectũ theologie nr̃e ſcꝫ ĩq̃tũ
reuelator ꝛ iſpirator: q2 ſub iſta rõe ẽ p̃rio cognitũ
ab itellectu nr̃o. ¶ Itẽ deꝰ inq̃tũ deꝰ ẽ ĩproportio
natꝰ itellectui nr̃o: ſꝫ ꝓportionaẽ inq̃tũ reuelator
ſpirator vel glĩficator: ğ ꝛc. ¶ Itẽ ſub illa rõne ꝯſi
deraẽ ꝯſiderata ĩ hac ſcia: q2 inq̃tũ reuelata ꝛ iſpi
rata: ergo ſub iſta rõne ẽ deꝰ ſubiectũ. ¶ Cõtra illõ
arguiẽ p̃rio ſic. Subiectũ dꝫ ãbire oĩa ꝯſiderata in
ſcia ꝛ cõtiere ſed hoc nõ ẽ ſub rõne ſpãli: ergo ꝛc.
drẽ ꝙ ſubiectũ debet ꝯtiere ꝛc. Sꝫ nõ oĩ mõ q̃ cõſi=
derabilia ſũt ſicut de ente inq̃tũ ẽ ſubiectũ metha
phiſice. Nõ em̃ ꝯtinet oĩa oĩ mõ quo cõſiderabilia
ſũt. Sic em̃ ſuꝑfluerẽt oẽs ſcie q̃ nõ ſibi ſubalt̃naẽ
Scdo arguiẽ ſic ſub rõne iſta inq̃tũ reuelator vel
glĩficator ñ eſt ſubiectũ p̃cipiorꝫ: ergo nec ſcie. Di
ciẽ ꝙ ſic licet nõ oĩ mõ quo ꝯſiderabilia ſũt. ¶ Itẽ
tertio ſic / eodẽ mõ eſt deꝰ ſubiectũ ſcie nr̃e ꝛ btõꝝ
ſed eſt ſubiectũ ſcie btõꝝ inq̃tũ deꝰ ergo diciẽ ꝙ ñ
debet inq̃tũ glĩficator vñ li inq̃tũ ibi reducaẽ q̃tũ
ad modũ cõſiderãdi ꝛ hec ſciẽtia diciẽ ſciẽtia inſpi
rata vel ſupra ſciẽtia: ſicut ſciens ipam diciẽ ſupra
ſciens: ꝛ diciẽ vna q2 oĩa reducũẽ ad deũ ſub rõne
reuelatorꝭ. Et hec diſtinguiẽ ab oĩbꝰ alijs ſciẽtijs
q2 deꝰ inq̃tũ deꝰ eſt ſubiectũ ſcientie ſue etiã inq̃tũ
ens eſt ſubiectũ ĩ methaphiſica ꝛ inq̃tũ reuelator
ꝛc. eſt ſubiectũ ĩ ſcientia noſtra. ¶ Ad p̃mũ diciẽ
ꝙ deꝰ accipiẽ ſub nobiliſſia rõe ꝛ ſic ẽ ſubiectũ no=
biliſſime ſcie puta ſcie ſue ꝓbaẽ hec: q2 nõ ſp rõ ab
ſoluta nobilior ẽ rõe reſpectiua: q2 deꝰ inq̃tũ crea
tor accipiẽ ſub rõne abſoluta ꝛ inq̃tũ gubernator
ſub rõe reſpectiua ꝛ tñ hec rõ ẽ nobilior illa. ¶ Ad ſe
cũdũ ꝯcediẽ ꝙ imitaẽ inq̃tũ p̃t. ¶ Ad tertiũ ꝙ eſt
finis btitudis nr̃e inq̃tũ glĩficator. ¶ Itẽ rõ ſubie
cti excedit oĩa q̃ cognoſcũẽ ĩ ſcia ſꝫ rõ reuelatoris
nõ ſꝫ rõ dei ſub rõe diuinitatꝭ: ğ etiã ꝛc. ¶ Itẽ ſi rõe
aliq̃d ꝓbãt ſolũ ꝓbãt deũ eẽ ſubiectũ ſub rõe reue
lati: q2 ſi doctor poſſet docere aliquã ſciẽtiã de ſeip
ſo adhuc nõ haberet ſcia de eo ſicut de doctore ſed
in q̃tũ doctꝰ. Sic ſi ãgelꝰ poſſet docere nos ſciẽtiã
de deo certũ ẽ ꝙ iſta ſcia foret de deo ſub rõe reue=
lati. ¶ Itẽ iſinitas dicit modũ intrĩſecũ magꝭ q̃ ſa
piẽtia reſpectu dei: ꝛ tñ nõ ẽ de p̃ria rõe q̃dditatis
dei vel dato ꝙ eſſet adhuc nõ ſeq̃reẽ ꝙ de deo ſub
rõe iſinita haberemꝰ ſciaꝫ: q2 dato ꝙ hic eẽt ignis
infinitꝰ ꝛ poſſet cãre aliũ ignẽ iſinitũ adhuc ſi age
ret ĩ hoc lignũ eodẽ mõ ĩq̃tũ eſt ex p̃te ſui nõ cãret
ignẽ iſinitũ ĩ hoc ligno: q2 nõ ẽ capax. Etiã eſto ꝙ
ſol oñdereẽ videtĩ lĩpidiſſime ꝛ noctue eodẽ mõ q̃
tũ eſt ex p̃te ſui ageret non eodẽ mõ tñ p̃cipeẽ. Sic
eſto ꝙ deꝰ eodẽ mõ ex p̃te ſui oñderet eſſentiã ſuã
ſuis beatꝭ ꝛ nobis nõ eodẽ mõ ꝯcipiẽ ab eis ꝛ nobꝭ
¶ Itẽ: Scia ſimplr̃ ẽ hitꝰ cognoſcitiuꝰ ꝑfectior oĩ
alio habitu cognoſcitiuo q̃ nõ eſt ſciẽtia. Si ergo
cognitio de deo ſub rõe diuinitatꝭ nõ eſſet ſcientia
illa cognitio eſſet imꝑfectior ſciẽtia q̃õ eſt ꝯ Aug.
xij. de tri. q̃ illa cognitio oĩ hitu cognitio ꝑfectior ẽ

VTrꝫ veritates ſcibiles de
deo ſub rõne diuinitatꝭ poſſit ſciri a viatore
Qꝫ ſic. j. ad Corꝫ. xij. hẽẽ ꝙ ſciẽtia q̃ excedit fidem
hẽẽ a q̃buſdã q̃õ exponẽs Aug. de tri. ðt hac q̃daꝫ
pollẽt plurimi fides. ꝛc Itẽ ſicut lumẽ naturale ſuf
ficit ad hoc ꝙ hẽaẽ ſciẽtia naturalẽ. ſic lumẽ ſupna=
turale reſpectu ſcie ſupnaturalis. ſꝫ viator põt hẽre
lumẽ ſupnaturale iſuſũ ğ ſciaꝫ. Itẽ maior ẽ certitu
do de deo reuelãte q̃ de luĩe naturali q2 minꝰ dubi
taret quicũqꝫ fidelis de eo ꝙ ſibi reuelatũ foret a
deo q̃ de aliq̃ ꝯclõe adq̃ſita ꝑ lumẽ naturale. ſed
ð aliq̃ ꝯclõe acq̃ſita ꝑ lumẽ naturale p̃t viator hr̃e
certam ſciaꝫ ğ a multo fortiori de reuelatis a deo.
ꝯtra videmꝰ nũc ſicut ĩ enigmate ĩ patria aũt facie
ad faciẽ ꝛc. ¶ Itẽ ex p̃ncipiis tm̃ creditis nõ põt ĩ
ferri ꝯcluſio ſcita: q2 nõ ẽ maior certitudo ꝯcluſio=
nis q̃ ĩ p̃miſſis. Sꝫ oẽs articuli ſũt tãtum crediti.
¶ Circa iſtã q̃ſtionẽ p̃mo poniẽ op̃io thome ꝙ iſta
ſcia viatorꝭ ẽ ſubalt̃nata ſcie dei ꝛ btõꝝ q2 ꝯcluſio
nes ibi ſũt p̃ncipia hic ſuppoſita. ¶ Itẽ ꝑſpectiuꝰ

bꝫ ſciẽtiã certã ⁊ tñ ſupponit pĩcipia ſua q̃ ſũt ꝓ=
bata i geometria ⁊ poſſibile ẽ ꝙ pſpectiuꝰ non ſit
geometer. Iſtam viã declarat thomas in pria pte
ſume de ãgulo incidẽtie ⁊ ãgulo reflexo. Et ꝯmen
tatoꝛ.vi.ethicoꝝ. dicit ꝙ ſufficit habere aliqualē
cognitionẽ pĩcipioꝝ. ¶ Cõtra iſta ĩpoſſibile ẽ ma
ioꝛẽ certitudinẽ habere de ꝯcluſiõe ꝙ de pĩcipiis
ğ hñs certã cognitionẽ de ꝯcluſiõe in ſcia ſubalter
nata hꝫ certã cognitionẽ de pĩcipiis eiuſdẽ ⁊ non
ſolã credulitatẽ ſciẽtia. ¶ Item ſubalt̃nata ſciẽtia
ſtat cũ fide. Sꝫ ſm thomã alibi ſciẽtia nõ ſtat cũ fi
de. ¶ Itẽ ſciẽtia ſubalternãs ⁊ ſubalternata nõ ſũt
pͥmo ⁊ ꝑciſe de eiſdẽ. Sꝫ ſciẽtia nr̃a ⁊ btõꝝ ẽ ꝑci=
ſe de eiſdẽ: ꝑmo qꝛ id ꝙ videt viatoꝛ obſcure vide=
bit ĩ patria clare. ¶ Itẽ habẽs ſciẽtiã ſubalternatã
ſtãte illa põt habere ſubalternãtẽ ⁊ ecõuerſo: qꝛ ha
bẽs pĩcipia ſtãtibꝰ pꝛincipiis põt cognoſcere ꝯclu
ſiones deducẽdo vlteriꝰ ⁊ habẽs ſciẽtiã cõcluſiõis
ſtãte illa ſciẽtia põt vlteriꝰ p reſolutionẽ deuenire
vlteriꝰ ad cognitionẽ pĩcipioꝝ. Sed ĩpoſſibile eſt
ꝙ aliq̃s ſimul ⁊ ſemel ſit viatoꝛ ⁊ cõpꝛehẽſoꝛ. Nã eq̃
liter repugnãt claꝝ ⁊ minꝰ claꝝ ſicut claꝝ ⁊ obſcu
rũ ſicut eq̃ ſunt incõpoſſibilia albedo ⁊ rubedo ſi=
cut albedo ⁊ nigredo. ¶ Itẽ vbi nõ ꝓcedit a ſenſi=
bilibꝰ priꝰ notis ſimplr̃ priꝰ notũ nobis eſt vlius.
Sed ſciẽtia de deo inq̃tũ deus eſt pꝛima ſimplr̃ et
vltiſſima: ğ eſt priꝰ nota nobis q̃ ſciẽtia alia de deo
ſub rõne ſpãli. ¶ Ad exẽplũ de pſpectiua dr̃ ꝙ ali
qua ſũt ibi pĩcipia ſicut de ãgulo incidẽtie ⁊c. q̃ tã
tũ ſũt nota ex ſenſu. Aliq̃ q̃ ſunt nota ꝓ ſẽſu qꝛ ſũt
ſꝫ demõſtrãt de eis ꝓpter q̃d ĩ geometria ⁊ ideo
põt eẽ ꝓſpectiſſimꝰ ⁊ ignoꝛãs geometriã. Si tñ eſ
ſent ibi aliqua pĩcipia quoꝝ noticia certa tãtũ de
pẽderet ex geometria ĩpoſſibile eſſet pſpectiſſimũ
ha[illegible]ere ſciẽtiã de ꝯcluſionibꝰ illoꝝ pꝛincipioꝛũ niſi
ille [illegible] geometer. Sic ĩ ꝓpoſito ⁊c. ¶ Itẽ de illo
q[illegible] dicit.vi.ethi. ꝙ ſufficit pĩcipia aliqualiter eẽ
n[illegible]a intelligẽdũ ꝙ pĩcipia poſſunt eẽ nota duplr̃
[illegible]o ꝯceptu terminoꝝ vel ex cõpleto ⁊ dif
[illegible]ceptu terminoꝝ ⁊ vtraq̃ꝫ noticia põt eẽ
[illegible] certa. Sic itelligit cõ. ꝙ aliqualis cogni=
t[illegible] ſuff[illegible] qꝛ c[illegible]fuſa illa tñ noticia ẽ ſatis certa: qꝛ
e[illegible] n[illegible] ꝓpter q̃d. Alia opinio ponit ꝙ viatoꝛ põt
[illegible] hmõi ſciẽtiã qꝛ ſubiectũ pꝛimũ cõtinet oĩa
vtu[illegible]er. Cõtra nullũ ſubiectũ ꝯtinet v̄tualiter cõ
t[illegible]ut cõtẽta ſub eo. Sꝫ multa ſũt cõtingẽter cõ
tẽta in theologia. Sicut pꝫ de geſtis antiquoꝛum
m[illegible]ſe ⁊ alioꝝ de q̃bꝰ nichil eſt ſcibile. De hiis ẽt
q ptin[illegible]t ad icarnationẽ q̃ ſunt mere ꝯtingẽtia q̃ ẽt
nec poſſunt ſciri hic nec in patria cũ ꝯtigẽs nõ poſ
ſit habere cãm neceſſariã ⁊ p ꝯñs nec ſciri hic nec
in pr̃ia. ¶ Tertia opio ponit ꝙ v̄itates ſcibiles de
Opio hẽ- deo ſub rõne diuinitatꝭ poſſũt pfecte haberi a via
tici. toꝛe p lumẽ mediũ iter lumẽ fidei ⁊ glĩe / qꝛ lumẽ fi
dei nõ ſufficit ad certã ſciãm nec lumẽ glĩe hr̃ a via
toꝛe: ğ opꝫ ꝙ p lumẽ mediũ. Iſtud declarat qꝛ cu=
iuſcũq̃ꝫ neceſſarij ſcibilis poſſumꝰ termĩos appꝛhẽ
dere poſſumꝰ illud ſcire vl̃ itelligere ſiue ſit media
tũ vel imediatũ. Sꝫ ſcia talis ẽ neceſſaria ⁊ ſcibilis
cuiꝰ terĩos poſſumꝰ appꝛhẽdere: ğ ⁊c. Itẽ illud ſci=
mus eẽ poſſibile ad q̃d ſcimꝰ nullũ ſeq̃ ĩpoſſibile: qꝛ

p

credita ſũt hmõi qꝛ ex q̃ nõ poſſꝫ aliq̃d ĩpoſſibile ꝓ
bari ſeq̃ niſi p rõnẽ peccãt ĩ maťia vel in foꝛa. Sed
poſſibile ẽ viatoꝛi ſcire talẽ rõnẽ ſoluere: ğ poſſibile
eſt ipſũ ſcire ad credita nullũ ſeq̃ ĩpoſſibile: ğ poſſi
bile ẽ ꝙ ſciat creditũ eẽ veꝝ. Etiã p iſtã rõnẽ ꝓba
ri põt ꝙ p lumẽ naturale pt̃ creditũ ſciri eẽ veꝝ q̃a
q̃d ẽ ĩ ſe ſcibile ſi poſſꝫ ſciri ipm̃ eẽ veꝝ ipm̃ pt̃ ſciri.
Sꝫ creditũ ẽ ĩ ſe ſcibile ⁊ pt̃ ſiľ p lumẽ naturale ſci
ri eẽ veꝝ qꝛ nulla rõ pt̃ ꝓbare ad ipm̃ ſeq̃ falſũ niſi
peccet ĩ maťia vel ĩ foꝛa: ⁊ q̃lꝫ talis ẽ ſcibilis a nob̃
p lumẽ naturale: ğ ⁊c. Cõtra iſtã viã argr̃ ĩpoſſibile
eſt ĩ nobis eẽ hitũ nobiliſſimũ ⁊ latere. Sꝫ nullꝰ ef
fectꝰ oñdit hoc lumẽ eẽ ĩ nobis: qꝛ ſic poſſet aliq̃s
dr̃e ſe hr̃e hoc lumẽ ꝯñs falſũ: ğ. ¶ Itẽ: ſciẽs ſi reflec
tat ſcit ſe ſcire ĩmo credẽs ſcire ſi reflectat ſcit ſe
credere: ſꝫ nullꝰ ſcit ſe ſcire hmõi ſciam: ğ ⁊c. ¶ Itẽ
ſcia ⁊ credulitas d̃ eodẽ re ꝑpugnãt ſicut claꝝ ⁊ ob
ſcuꝝ claꝝ: ⁊ p ꝯñs claꝝ ⁊ ñ claꝝ qꝛ minꝰ repugnat
fides ⁊ ſcia: ꝙ ſcia ⁊ opio nõ obſtãte ꝙ ĩter ſciãꝫ ⁊
opionẽ ſit duplex ꝯ̄dictio: ⁊ int̃ ſciãꝫ ⁊ fidẽ tñ vna
Hic dr̃ ꝙ fides acq̃ſita nõ ſtat cũ ſcia fides tñ ĩfuſa
bñ ſtat. Et cũ dr̃ fides ẽ de nõ clarꝭ ſcia de clarꝭ. Dr̃
ꝙ fides ĩfuſa ẽ de clarꝭ ĩ luĩe ſupnaťali ⁊ nõ claris
luĩe naťali ſcia ẽ de clarꝭ luĩe naťali. nũc ãt claꝝ ĩ
luĩe naťali ⁊ nõ claꝝ eod̃ luĩe diuio vel claꝝ luĩe ſu
pnaturali nõ repugnãt. Sꝫ ſcia ⁊ opio ſũt de claro
⁊ nõ claro certo ⁊ nõ certo ꝑciſa reſpectu luĩs naťa
lis. Per idẽ pꝫ aliũ ꝙ fides adq̃ſita ñ excludit oẽm
foꝛmidinẽ. Fides ãt ĩfuſa excludit oẽm ſicut ⁊ ſcia
vñ ſi ſimplex credat deũ eẽ ⁊ poſtea ſciat p rõnẽ na
turalẽ deũ eẽ. Si priꝰ credit tñ p lumẽ naťale eua
cuat illa credulitas. Si ãt p lumẽ ĩfuſũ pt̃ remãere
Eodẽ mõ ẽ ſi aliq̃s priꝰ ẽ ĩfidelis poſtea fidelis. Cõ
tra iſtã viã ĩ q̃cũq̃ꝫ luĩe nõ hr̃ diſtincta noticia ter=
minoꝝ alicuiꝰ ꝑncipij in illo luĩe nõ intelligit illud
ꝑncipiũ nec ẽt ꝯcluſiões ĩcluſe. ſꝫ ĩ iſto luĩe medio
nõ habet iſta noticia dei vt ẽ terminꝰ iſtiꝰ ꝑncipij.
Deꝰ ẽ trinꝰ ⁊ vnꝰ qꝛ diſtĩcta noticia nõ habet de ob
iecto niſi ipſo pñte exñte: qꝛ diſtĩcta noticia nõ hꝫ
de obiecto repñtato tñ ĩ effectu ſuo. Ita iſta ſcia ĩ
nitit̃ fidei. Sꝫ ſciẽs ĩ ſciẽdo nõ depẽdet ab actu vo
lũtatꝭ ſꝫ credens in credendo dependet ab actu vo
lũtatꝭ iuxta illũ Aug. ceťa ãt pt̃ q̃s nolẽs credere võ non
niſi volens. ¶ Ad q̃õnẽ dico ꝙ ſic ꝓ quo ꝑmo itel
ligẽdũ ẽ ꝙ duplex ẽ itellectio viatoꝛis: vna p ſpẽm
de re abſolute. alia q̃ñ res ẽ pñs actualr̃ ꝑ̃ia dr̃ ab
ſtractiua eo ꝙ abſtrahit ab eẽ fuiſſe ⁊ foꝛe. alia dr̃ itu
itiua hoc ſuppoſito ar̃ p rõnẽ a ꝑoꝛe cognitiõe ſupi
oꝛi cũ cognitiõe fidei. ſic itellectꝰ potẽs intelligere
ſbꝫ ſciẽ ſub ꝓpa rõe põt intelligere ꝑncipiũ incluſũ
in eo ⁊ ꝯcluſiões illiꝰ ꝑncipij: ſꝫ itellectꝰ viatoꝛis pt̃
intelligere deũ ſub ꝓpꝛia rõe: qꝛ ſubm̃ ſciẽtie pt̃ co
gnoſci abſtractiue: ſꝫ deꝰ põt eſſe ſubiectũ alicuius
ſcientie vt pꝛobatum eſt ⁊ cognitio abſtractiua de
deo puta per effectũ nõ repugnat viatoꝛi nec req̃=
rit cognitio niſi abſtractiua de ſubiecto ſciẽtie / q̃a
ſcia ẽ habitꝰ viridicꝰ: ergo nõ reſpicit obiectũ ſub
ꝯditiõe mutabili ſꝫ q̃tũ ad cognitionẽ ituitiuã ẽ ob
iectũ mutabile: ergo nõ reſpicit ipſũ ĩtuitiue. Aliũ
pꝫ: qꝛ de ꝯtingẽtibꝰ nõ ẽ ſcia: qꝛ abeũtibꝰ ſingulari
bus a ſẽſibilibꝰ noſcit̃ vtrũ ſint vel nõ ſint. Cõtra

ꝗ ſciētia viatoris eēt de oibꝰ qꝛ ē de deo ſub rōe diuinitatis ꝑ ꝯceſſa. Dr̄ ꝙ illa ſcia ꝙtū eſt de ſe eſt de oibꝰ tn̄ vt eſt in certo gradu vt i hoc itellectu creato nō ſe extēdit ad oīa neqꝫ in aliq̄ itellectu extendit ſe ad vnā ꝯcluſionē tm̄ i aliquo ad duas. Dices igr̄ i ſubiecto pt̄ dari rō ꝑciſa reſpectu illoꝝ triū ſcibiliū vel duoꝝ dr̄ ꝙ nō ſicut pꝫ de binario q̄ hꝫ mltas paſſiones īmediatas ꝙ ē numerus primꝰ ⁊ par ⁊ ſic de alijs q̄lꝫ iſtaꝝ ſcit̄ de eo imediate ꝑ eādem rōnē. Propt̄ qd̄ nō pt̄ dari rō ꝑciſa i ſubiecto reſpectu vniꝰ ⁊ nō reſpectu alteriꝰ dices rō obiecti adeq̄tur hitui. Dr̄ ꝙ veꝝ ē ꝙtū ē de ſe nō tn̄ iꝙtū habitꝰ eſt in hoc ſubiecto. ¶ Itē q̄cq̄d pōt deus ꝑ cām effectiuā mediā pōt ex ſe. Sꝫ cū obiecto mouēte pōt cauſare certā noticiā excedētē fidē: ita ꝙ volūtas nō pōt diſſētire: ergo hoc pōt ex ſe. ¶ Intelligēdū vō ꝙ i cognitiōe vitatis ſint q̄nqꝫ gradꝰ. Prīo cognoſcere vitatē in vbo ītuitiue. Scd̄o ꝑ rōnē ſubiecti vel obiecti vt diſtīcte ⁊ ſcientifice abſtractiue. Tertio cū certitudīe q̄ nō ſubeſt volūtati ⁊ illā cognitionē habuerūt prophete. Quarto mō quō ſcit̄ ꝯmuniter ſcriptura a theologis. Quīto quō itelligūt ſimplr̄ integritates ipam vitatē. — Quīqꝫ gᵈ cognoſcēde vitatis. Ex hoc ſeq̄t ꝙ nō ꝑ ꝙtūcūqꝫ lumē pōt ſcia eſſe in viatore etiaꝫ ſcd̄s gradꝰ ⁊ tertiꝰ nō acq̄rit̄ ꝑ ſtudiū. Ad aug. xiiij ca. i. Hac ſcia pollēt plurimi ⁊c. Patet ꝑ diſtinctionem poſitā ſupius ric. li. j. ca. iiii. de icar. xiii. ⁊ Anſelmus adducūt rōnes neceſſarias ſed nō euidētes. Ad primū gaudeū cōceditur maior cuiuſcūqꝫ veri neceſſarii ⁊c.. Ad ꝓbationem cū q̄rit̄ aut mediatū aut imediatū dicit̄ ꝙ eſt mediatū et cū dr̄ pōt ſciri Dr̄ mediū eſt duplex ipſiꝰ veri mediati vno mō qd̄ eſt eſſentialit̄ mediū inter extrema ⁊ de pzīo hꝫ ꝓpoſitio vitatē qꝛ illud icludit̄ in vno ⁊ includit. Aliud eſt mediū qd̄ ē ſub extremis ⁊ illud ē ꝯcludēdo aliqd̄ ꝑticulare ⁊ nō opꝫ ꝙ intelligēs cōe intelligat ꝑticulare. Sicut pꝫ exēplo eſto ꝙ aliq̄s poſſit intelligere quadrāgulū pētagonū: ⁊ ſic de alijs figuris ⁊ nullomō poſſet ſibi eē notū de triāgulo tn̄ poſſit ꝑ rōnē naturalē cognoſcere figurā ⁊ ꝙ eēt aliqua figura p̄ma: ſed tn̄ eēt veꝝ mediatū ⁊ nō poſſet ſcire triāgulū eē p̄mā figurā qꝛ hoc ē mediū ſub extremis ſic de deo bn̄ em̄ pōt hō ꝯcipere multa entia ⁊ ens in cōi ⁊ qd̄ ē aliqd̄ p̄mū ens ⁊ illud ē bn̄ mediatū ꝑ cuiꝰ mediū ē ſub extrēis puta deꝰ. Ad argumētū ꝙ nullū ſeq̄t̄ ipoſſibile ⁊c. dr̄ ꝙ omne argumētū ꝯ neceſſariū poſſet ſolui nō tn̄ euidēter. Cōtra ſi nō pōt ſolui euidēter: ergo falſa ꝓpō ꝯcipit̄ tāq̄ vā aut ergo apparet ꝯcluſa aut ꝓbata. Si ꝯcluſa aut ergo ꝑ ſillm̄ peccātē in materia vel in forma. Si ꝑ peccātē in materia iſta ꝓpō falſa in illo ſillogiſmo ꝯcipit̄ tāq̄ mediata vel imediata ⁊ ſic in ifinitū. Si apparet ꝓbata ꝗ error eēt idirꝰ itellectui ⁊ ēt ipoſſibile eſſet habere certā ſciētiā / qꝛ cognitio illata ex ꝓpoſitione imediata ē ſcita. Si igr̄ nō poſſit diſcerni ꝑ itellectū vtrū ipſa eēt vera ſimplicit̄ vel apparēs tm̄ nō poſſet hō eſſe certꝰ de concluſione illata. Ideo dr̄ aliter ꝙ omne argumētū ꝯtra neceſſariuꝫ pōt ſolui euidēter qꝛ nūq̄ hꝫ falſa ꝓpō euidētiā niſi qꝛ ꝯcludit̄ ꝑ ſillogiſmū peccātē in forma. Sed ꝓpoſitionē falſam ſolui ꝯtingit dupliciť: vno mō ꝓbādo eā eſſe falſaꝫ. Alio mō qꝛ nō ē michi euidens ex terminis ꝑ lumē naturale nec tn̄ pōt ꝓbari. Sic ſi ꝓbet̄ ꝑ ſillogiſmū peccātē in forma ꝙ vna ſubſtātia nūero nō eſt trina in ꝑſonis nō poſſum ſoluere eā ꝓbādo eā eē falſam hoc eſt ꝓbare articulū fidei. Sed ſcd̄o mō qꝛ nō eſt michi euidēs ex terminis ꝑ lumē naturale ⁊ cū dr̄ ergo ſcio nullū ipoſſibile ſequi neget̄ qꝛ licet ſciā hoc ipoſſibile nō ſeq̄ nec illō tn̄ dubito ſi nullū ipoſſibile ſequit̄ etiā neſcio ſi ſit ita ipoſſibile ꝙ ſit pꝛīcipiū ⁊ nō poſſet ꝓbari eē impoſſibile ꝑ aliq̄d notiꝰ. ¶ Ad p̄mū pꝛīcipale dicit̄ ꝙ iſta ſcia nō ē ita ꝑfecta ſicut iſta q̄ habet̄ ꝑ lumē glorie ē tn̄ ꝑfecta. Ad aliud cū dicit̄ ſciētia ē ꝑfectior habitꝰ quolibet habitu q̄ nō eſt ſciētia dico ꝙ fides iſuſa eſt ꝑfectior qualibet ſciētia acq̄ſita qꝛ ille habitꝰ eſt ꝑfectior q̄ nō pōt acq̄ri ꝑ lumē naturale q̄ q̄ pōt ⁊ hoc de habitibꝰ eiuſdē ordinis vn̄ phūs xi. de aīalibꝰ nobilior ē modica ſciētia ō altiſſimis rebꝰ q̄ maxia certitudo de ifimis. Ad aliud dr̄ ꝙ nō eſt ſimile qꝛ in lumine naturali obiectū eſt ꝑſēs diſtincte ⁊ ideo pōt ſciri ſcia ītuitiua / ſed in lumine ſupnaturali nō ⁊ iō tātū ſcit̄ ſcia abſtractiua. Ad aliud ꝙ licet ſit minꝰ dubiū de deo reuelāte nō tamē magis accedit ad rōnē euidētie.

Uarto querit̄ vtrꝫ viator ex naturalibꝰ mere poſſit ſcire vitates ſcibiles de deo. Q ſic: qꝛ pōt ſcire phiſicā ex naturalibꝰ: ergo methaphiſicā: igit̄ pōt ſpeculari deū. Sed in ſpeculatiōe ꝯſiſtit felicitas nr̄a. x. ethicoꝝ. ¶ Itē intellectꝰ nō pōt intelligere pzīa pꝛīcipia ⁊ in illis ꝯtinēt̄ omia vtualiter: ꝗ. Itē ſenſus pōt attingere ad oē ſenſibile: ergo ⁊ intellectꝰ ad oē intelligibile: natura em̄ nō deficit in neceſſariis. ¶ Oppoſitū. xii. de ci[illegible]a te dei vl̄. xi. c. iii. ꝙ vitatē ſcripť e catholice hēmꝰ ſꝫ nō ex nobis. Circa ꝙ pzīo itelligēdū q̄d ſenſit philoſophꝰ an deꝰ ſit ſubiectū i methaphiſica Auicenna ꝓbat ꝙ nō: qꝛ nulla ſcia ꝓbat ſuū ſubiectū [illegible]e: — Deꝰ nō eſt ſubiectū metha. ſꝫ Auicen. ſꝫ methaphiſicꝰ ꝓbat deū eē. Sꝫ cō. v. co. i. phiſicoꝝ reꝑhēdit eū dicēs ꝙ phiſicꝰ ꝓbat deū eē: ſed methaphiſicꝰ nō: qꝛ nō pt̄ ꝓbari ſbam ſepatā eſſe niſi ex motu. Cōtra ꝯmētatorē nullū ſubiectū ꝓbatur eē i aliq̄ ſcia niſi ꝓpt̄ p̄mitatē eiꝰ i ſcia: ſꝫ maiorē p̄mitatē hꝫ reſpectu poſterioris ſcie q̄ reſpectu ꝑoris: ꝗ dicere ꝙ phiſicꝰ pt̄ ꝓbare ⁊ methaphiſicꝰ n̄ pt̄ ꝓbare ſeq̄ret̄ ꝙ ꝯclō i phiſica eēt pꝛīcipiū veꝝ i metaphiſica. ¶ Itē ex oī ꝓꝑtate māifeſta i effectu pt̄ ꝯcludi cām eē ſi nō poſſit eē effectꝰ niſi ex illa cā. Sꝫ notū ē ꝙ poſteriꝰ ieſſe req̄rit pꝛiꝰ ineſſe. Sic igr̄ ex motu ꝯcludit phiſicꝰ mouēs p̄mū. Sic ex ētitate poſteriore pt̄ methaphiſicꝰ ꝯcludere primū ēs. Itē ex actu ⁊ potētia ꝓpiq̄us pōt demōſtrari deū eē q̄ ꝑ motū. Itē ꝑ hoc ſubiectū ꝑcognoſcit̄ ſi ē ēt ſcie ſubaltnate ſꝫ ꝑ nullā rōnē metha. pōt de deo ꝑcognoſci māifeſte ſi ē qꝛ pꝛiꝰ oꝫ oñdere aliqd̄ ens p̄mum ⁊ cōpoſſibilitatem int̄ ēs ⁊ pꝛimum ꝙ eiusꝰ ſi eſt nec ꝯcludit auctoritas metha. ꝙ ſcientia

eſt diuina. Nā hoc ꝓ tanto ē / qꝛ ē nobilioꝛ poꝛtio.
¶ Circa q̄ſtionem ſic ꝓceditur. primo declarat̄ ꝙ
ex mediata poſſ; cognoſci q̇libet q̇ ē poſſibile no
bis cognoſci de deo. Scd̄o ꝙ ēt ꝓ ſtatu iſto poſſibile
ſic habere cognitionē de deo. Primū ptꝫ / qꝛ cuicū-
qꝫ potētie paſſiue naturalis correſpondet potentia acti
ua naturalit. tertio de aīa in oī genere q̄ eſt ponere
ꝛc. Qꝫ āt alia ſit nobis cognitio poſſibilis ꝑfectioꝛ
q̄ naturalis declarat̄ ex tribus. p̄io qꝛ oīs nr̄a co-
gnitio naturalis ē per effectū equocū. ſcd̄o qꝛ eſt co
gnitio idiſtincta. tertio qꝛ ē cognitio obſcura. De p̄
mo ſic. Oīs potētia hn̄s cōe obm̄ primū hꝫ quodlꝫ
ꝑ ſe ɔtentū ꝓ ꝑ ſe obō / qꝛ p̄mū obm̄ ē adeq̄tū. g̊ ad
q̇libet obm̄ ſe extendit potētia: ſꝫ intellect⁹ ꝓ pri
mo obō hꝫ ens ꝛ deus ſub rōe ꝓpria ei⁹ ɔtinet̄ ſub
ente. g̊. ꝛc. Ex ſecūdo ſic naturale deſideriū ē ex co
gnitiōe effect⁹ cognoſcere cām. Nō ei q̇eſcit̄ āteq̄
cognoſcit̄ cā i ſe: qꝛ ſi eēt ꝓceſſus i infinitū i cauſis
finalib⁹ nihil eēt ſcibile ꝑ ph̄m. Cognitio ei ꝑfecta
rei req̇rit cognitiōeꝫ oīm cāꝝ: ſed de⁹ ſub rōe qua
eſt finis btitudinis in hac vita nō ē in creatura. Sic
ei poſſit hō btificari in creatura. g̊ opꝫ ꝙ ſub ꝓpria
rōe. De tertio ꝙ ē ꝑfectionis i iferioꝛi nō repugnat
ſupioꝛi: ſꝫ ſenſus p̄t cognoſcere clare ſua oba. g̊ ꝛ in
tellectus. ergo aliq̇ ſupnaturale ē nobis poſſibile.
Scd̄m p̄ncipale declarat̄ ꝙ ꝓ ſtatu vite / qꝛ poſſibi
le ē hic ɔcedere finē hūanoꝝ actuū. vl̕ g̊ hic ē deus
vn̄ in ſe naturalr̄: ꝛ ſic hēt ꝓpoſitū. Si nō igr̄ exp̄-
mit̄ ꝙ rō naturalis deficit: ꝛ natura nō deficit i ne
ceſſarii. ergo aliq̄d ſupnaturale ē in nobis poſſibile
rōe cui⁹ poſſum⁹ hūc finē cognoſcere. dico ad q̄ōnē
ꝙ aliq̄ vitates ſcibiles de deo p̄nt eſſe note viatori
ex naturalib⁹ ꝛ aliq̄ nō / qꝛ quecūqꝫ p̄nt eē note ex
effectu poſſūt eē note ꝑ rōem naturalē. Sꝫ multe
ſunt hmōi g̊. ꝛc. Ex eadē ptꝫ p̄mū qꝛ ꝙ de⁹ ſit trin⁹
non pōt notū eē ex effectu. ¶ Ad p̄mū p̄cipale ꝙ
ill[illegible] felicitas. ꝛc. vno mō ꝙ iſta p̄cipia ſꝫ abſtracta
a [illegible] b⁹ ꝛ iō capiūt naturā ſenſibiliū ꝑꝑ ꝙ non ſunt
v[illegible] al[illegible] ie nota eſto ꝙ ſint vl̕iſſime nota nō p̄nt
ap[illegible] ari cōcl̕onib⁹ niſi aſſūptis minoꝛib⁹ que erūt
no[illegible] ote ɔ̄ termini ſūt vl̕iſſimi. ergo minoꝛes
erūt [illegible] s note et ɔcl̕o: qꝛ ſolū ɔcludit̄ cōe ſic de q̄lꝫ
eē v[illegible] n[illegible] eē de⁹ eſt ens: igitur de ip̄o veꝝ eſt eē vel
n[illegible] c[illegible] ꝯ tertio ꝙ lꝫ itellect⁹ nr̄ intelligat ɔcl̕oes
vl̕es vbi p̄dicat̄ ɔmuniſſimū de ſbō: nō tn̄ oēs ɔcl̕o
nes vbi p̄dicāt̄ p̄dicamta ſpc̄alia. ¶ Ad aliō ꝙ ma-
ioꝛis v̇itat; ē creatura capax q̄ aliq̄ creatura poſſit
efficere: qꝛ aliq̄d req̇rit̄ actiuū cū itellectu agēte ſic
agit diff[illegible]tū q̄ aliq̇d actionē q̄ ſibi appetit. Q. v.

Qvito q̄ritur vtꝝ iſta ſciē-
tia ſit cognitiua oīꝫ q̄ ſūt ſcibilia de deo.
Qꝫ nō. ad meth. ꝑtinēt dr̄ ꝙ ad iſtā ſciaꝫ
q̄ dicit ꝑꝑ q̇d oīa ſiplr̄ hmōi ꝑtinēt et ad illā q̄ dicit
ꝙ tn̄ ꝑtinēt alia ſm q̇d cuiuſmōi ē meth. ¶ Q̊. vi.

Th oas. Sexto queritur: vtꝝ hec
ſcia ſit vna. Qꝫ ſic. qꝛ oīs reſolutio ſtat
ad vnū. Scd̄m. ſ. tho. foꝛalr̄ ꝛ p̄ncipalr̄
ē ſpeculatiua ſm q̇d vero ꝛ ex ɔſiti p̄ra-
ctica. Scd̄ꝫ vero goō. ē ſimplr̄ p̄actica ꝛ ſimplr̄ ſpe
culatiua / qꝛ ſic tractat de p̄acticis ac ſi de ſolis il-
lis ɔſideraret ꝛ ſic de ſpeculatiuis ac ſi de ſolis illis
ɔſideraret ꝛ ſic pōt ꝙ ſūt vn⁹ hit⁹ ſimplr̄. ¶ Cōtra
ſcia ē vna ſimplr̄. ¶ Itē: habit⁹ nō hn̄s euidētiā ex
obō nō diſtinguit̄ ab illo ſꝫ iſte hit⁹ ē hmōi qꝛ hꝫ eui
dētiā ex fide. Ad rōeꝫ ɔ̄ ſuſtinēdo ꝙ ē ſiplr̄ ſpecl̕ati
ua dr̄ ꝙ nō ɔſiderat̄ opabilia niſi q̄tenus ſequitur
ex cognitiōe ſpeculabiliū ꝛ ſuſtinendo ꝙ eſt ſimplr̄
p̄actica dr̄ ꝙ nihil ɔſiderat̄ ſpeciale niſi quatenus
oꝛdinatur ad ꝓpꝛimum. ¶ Queſtio. vij.

Qveritur ſeptio: vtrū hec
ſcia diſtinguit̄ a ph̄ica. Qꝫ ſic. qꝛ q̄lꝫ ſcia
alia ē de vl̕i. hec vero ē de eē de ſe hꝫ ſi
ſic p̄oꝛ alijs dr̄ ꝙ ſit tā ex nobilitate ſub
iecti reſpectu aliaꝝ quā etiā ex certitudie ſcientie i
ſe. vtꝝ ſubalternat̄ alicui ſcie. Qꝫ nō. qꝛ ſubalterna
ta hꝫ p̄ncipia ſua nota: qꝛ tn̄ ꝛ cognoſcūtur ꝑꝑ q̇d De hoc ꝓ
in ſupioꝛi: ſꝫ nulla ē ſupioꝛ iſta: nec valꝫ ſbm̄ eſt ſub logo p̄ſen
ente. g̊ ſcia ſubā / qꝛ omnis ſcia ſubalternata eſt ſub tē q̄ſt. iij.
ente ꝑ accn̄s / qꝛ q̄diu ꝓceditur ex ɔceptu per ſe lꝫ
principia ſint nota ex ſenſu: ꝛ qꝛ poſſūt tn̄ ex ſe eſſe
nota. An hec ſcia ſit ſubalternans alias dicit q̇daꝫ
doctoꝛ. Qꝫ ſic. Cōtra nō dicit ꝑꝑ q̇d reſpectu aliaꝝ
qꝛ eſto ꝑ poſſibile vel icōpoſſibile ꝙ principia aliaꝝ
ſciaꝝ eēnt a deo adhuc poſſent eē nota notis termi
nis / qꝛ hoc p̄ncipiū eē totum ē mai⁹ ſua ꝑte poſſet
eē notū notis terminis eſto ꝙ nō eēt a p̄mo oꝛ triā
gul⁹ habet tria vel de quolibꝫ eſſe vel non eſſe.

¶ Diſtinctio. j. ¶ Queſtio. j.

Circa diſtinctiōeꝫ p̄imā
querit̄ p̄mo. vtruꝫ hec ſcia ſit de oībus
dr̄ ꝙ ſic q̄tum ad duplicē relationē veꝫ
creature ad deū. Et eꝫ. ¶ Utrum obm̄
fruitionis ſit finis vltim⁹. Qꝫ non. ꝑ ambꝛoſiū ſup
illud. Ad gala. ꝛc. fruct⁹ aut ſpūs ꝛ glo. fruct⁹ / quia
ꝑꝑ ſe appetēda. ꝛc. ¶ Itē bono ꝑ eēntiam ē fruēdū.
Caritas ē hmōi. qꝛ nō per accn̄s aut accn̄tis erit ac
cidēs. ¶ Item capacitas aīe ē finita igr̄ pōt ſatiari
obō finito. ¶ Itē: firmi⁹ aſſentit intellect⁹ vero cre
ato q̄ icreato. g̊ volūtas bono. ꝛc. ¶ Oppoſitum.
Aug. j. de doctria xp̄ana. Primo diſtinguit̄ de frui
p̄t accipi de cōi vel ꝓ fruitiōe oꝛdiata. iſta diſtictio
ptꝫ. Qꝛ q̄cūqꝫ potentia pōt agere ioꝛdiate ei⁹ act⁹
abſtrahit ab oꝛdinato. Sꝫ volūtas ē hmōi. De frui
tione oꝛdinata. Ptꝫ ꝙ ei⁹ obiectū eſt finis vltimus
ſꝫ electio oꝛdinata ē q̄ ɔſonat rōi cuꝫ circūſtātijs de
bitis illud ꝓbat̄ / qꝛ potentia q̄ reſpicit aliq̇ obm̄
cōe. primo nō q̇etat̄ niſi in illo in q̄ ꝑfectiſſie iuenit̄
rō obiecti p̄mi hmōi eſt finis vltim⁹. Prima propō
patꝫ / qꝛ in oībus alijs eſt p̄mū obm̄ dīnute. ¶ Itē:
q̇ inclinat̄ ꝑ ſe ad plura nō q̇etat̄ niſi in iſto q̇ oīa
illa ɔtinet ſicut poſſūt ɔtineri. Sicut pꝫ de materia
reſpectu foꝛe celi ꝛ reſpectu foꝛmaꝝ ſpūaliuꝫ ꝛ coꝛ
poꝛaliū. Sꝫ volūtas inclinat̄ ad multa bona q̄ oīa
cōtinent̄ in fine vltimo. Si querit̄ de obiecto frui-
tiōis. i. cōi dr̄ ꝙ ei⁹ obiectū p̄t eē bonū q̇ ē vel appa
ret bonū qꝛ ſequēs rōeꝫ erroneā accipit bonū appa
rēs ꝓ vero bono p̄t vl̕ eē bonū nō apparēs: ſꝫ tn̄ p̄
ſtitutū q̄ſi aliquis grat; vult aliq̇d q̇ nec eſt bonum

ſibi nec apparēs:ſʒ tm̄ preſtitutū. Q̄ʒ illud ſit poſſi
bile. Pʒ qꝛ ſic in ptāte volūtatis ē velle. Sic ꝛ mo
dus volēdi. ḡ pt acceptare qḋ nec eſt bonū:nec ap=
parens bonū. vlteri⁹ ſciendū ꝙ cū dr̄ finis vltim⁹ ē
obiectū btītudinis iſta relatio rōis nō ē de ꝑ ſe ob=
iecti inq̄tū tale:ſʒ tm̄ cōcomitās. Sciendū ēt ꝙ de
fine ꝯſtitutio act⁹ ꝑcedit obm̄: ſʒ in alijs eꝫ. ¶ Ad
primū ꝑncipale de fructu ḋr ꝙ verū eſt ꝑꝑ ſe forma
liter nō finaliter. ¶ Ad aliud ꝙ ꝑ eſſētia poteſt ac=
cipi dupliciter vel vt diſtiguit ꝑ accn̄s vel cōtra ꝑ
ꝑticipationē excludendo oēʒ cām ꝑorē. Primo mō
ē veꝝ de caritate. Scḋo mō non. ¶ Ad aliḋ cū dici
tur capacitas finita pōt ſatiari ꝑ aliqḋ finitū negeẗ
ꝛ cuʒ ḋr finitū pōt ſibi adeq̄ri diſtinguit de adequa
tiōe. Eſt eīm quedā adequatio naturalis ꝛ quedā ꝓ
portiōalis. prima eſt īter ſimilia. ſcḋa ē īter diſſilia
ſicut materie ad formā. vn̄ forma naturaliter poteſt
adequari materie adequatione ꝓportiōis: ꝛ tamē
non pōt ſatiare appetitū materie ſic finitū obiectū
pōt adeq̄ri in entitate ipſi aīe vel ī entitate natura
li:ſʒ nō ſatiare ei⁹ appetitū vn̄ q̄tūcūqʒ accipiāẗ ea
q̄ ſūt ad finē ſicut michael vel q̄cūqʒ effect⁹ nobiliſ
ſimi⁹ reſpectu prime cāe in vno extrēo eſt finitas in
alio extremo īfinitas ꝛ ſic pōt ꝯcedi ꝙ finiti ad infi
nitū nulla ē ꝓportio loquēdo de ꝓportiōe q̄ dicit a
dequationē naturalē in ētitate: ꝛ ē ꝓportio loquē=
do de adequatiōe ꝓportionis. ¶ Ad aliḋ ḋr ꝙ aſſē
ſus intellect⁹ ē ab euidētia obiecti:ſʒ aſſenſus volū
tatis non.

¶ Queſtio.ii.

Ecūdo queritur vtrꝫ
apprehenſo fine vltīo neceſſe ſit
ipo frui. Q̄ʒ ſic. Aug. xiij. de tri. c.
iij. dicit ꝙ oēs neceſſario volunt
beatitudinē. ¶ Itē. auicēna. vi. ſ.
me. dilectio eſt ꝯiūctio ꝯueniētis
cū ꝯuenienti finis apphēſum⁹ ē ꝯueniens. ¶ Item
finis mouet methaphorice. ḡ approxiat⁹ mouet ne
ceſſario. ¶ Itē: mouēs mobile ꝑſupponit īmobile
ſʒ act⁹ volūtatī ſunt varij. ¶ Oppoſitū ſupbia eoꝝ
q̄ te oderūt aſcēdit ſp. ¶ Circa q̄ſtionē prīo diſtin=
guiẗ de fine apphenſo/qꝛ pōt apphēdi obſcure vel
clare. Primo mō dupliciter vel in vlī. vel in ꝑticula
ri. Scḋo mō dupliciẗ vel ītellectu apphēdēte ꝯpa=
to ad volūtatē eleuatā. vel eleuata caritate. Si pri
mo mō diciẗ ꝙ ſic ꝑmo/qꝛ ſicut ꝑncipiū in ſpecula
bilib⁹ ſic finis in opabilib⁹. ij. phi. Sʒ ītellect⁹ ne=
ceſſario aſſētit ꝑncipio in ſpeculabilib⁹. ḡ ꝛ volun=
tas fini ī opabilib⁹. ¶ Itē: volūtas neceſſario vult
id cui⁹ ꝑticipatiōe vlt q̄cq̄d vult finis vltim⁹ ē hmōi
¶ Itē volūtas nō pōt: nō velle aliquid niſi in q̄ eſt
defectio boni vel aliqua malitia: ſʒ in fine vltio nul
la. ḡ. ꝛc. ¶ Cōtra iſtud. Quicq̄d ex neceſſitate natu
re ſue q̄ſcit aliq̄ ꝑſente nccārio tʒ illḋ ī ſi pt ꝛ q̄rit
nccārio ſi ē abſens pt autē volūtas ī ꝑare ītellectui
apphēdere vltīm finē. ḡ ꝛc. Maior pʒ de graui in
cētro ꝛ de appetitu ſēſitiuo reſpectu ſūme delecta
bilis. ¶ Itē q̄n aliq̄d neceſſario q̄ſcit in ꝑſīti hoc ē
ꝑꝑ ꝯueniētiā ipoꝝ ſʒ eadē naturalitate q̄ ī illo q̄e=
ſcit ꝯſeruat ipm̄ cū hʒ illḋ. ¶ Itē q̄ḋcūqʒ actiuū nō
ipeditū nccārio agit ipʒ nccārio amouet ipedimētū
ſi pt:ſʒ volūtas nō ipedita vt pote q̄n ītellect⁹ ē ī ac
tuali ꝯſideratiōe neceſſario agit. ḡ cū ipediẗ neceſ=
ſario eīt ipedimētū ſi pt aūt ipando ītellectui ergo
ꝛc. ¶ Itē ab eodē hʒ aliq̄d agere ꝛ neceſſario age=
re ſi actio ſua ſit neceſſaria. ḡ eaḋ ē rō neceſſitatiſ qꝛ
q̄n neceſſitas agēdi ē ī ꝑmo agēte neceſſitat ſm̄ ſi
hoc ſit ī ei⁹ ptāte:ſʒ agēs ꝑmū ī ꝓpoſito ē neceſſa=
riū. ḡ: ꝛc. Io[illegible] ꝙ ītellectu apphendēte ī ꝑticlari
pt volūtas nō velle ſm̄ tho. nō: ita apphēdente in
vlī ſuſpendēdo oēm actū ꝯ illḋ qꝛ ꝑ Aug. li. i. retra
ctationū. c. xiij. nihil ī tā ptāte nr̄a ꝙ volūtas. iſtḋ ꝓ
baẗ: qꝛ in agētib⁹ naturalib⁹: lʒ nō poſſet agēs age
re niſi multiſ ꝑcedētib⁹ neceſſario: tm̄ agit in īſtāti a
gens ſi ſit abſolute ꝛ ſi cōia media ſūt in eius ptāte
eadē neceſſitate ꝑus egit. ¶ Ad ꝑmū dr̄ ꝙ ē ſile de
fine ꝛ ꝑncipio ꝛ diſſimile ē ſile q̄ ad ordinē iſtoꝝ ꝛ
illoꝝ inẗ ſe ꝛ ēt q̄ ad ordinē illoꝝ ꝯpando inẗ ſe po=
tētias ordiate opantes: ſʒ diſſile ē ꝙ vna neceſſitaẗ
ex obō ꝛ alia nō. ¶ Ad aliḋ negaẗ maior/qꝛ nichil
neceſſario vult vl ꝯceſſa maiore dr̄ ad miorē ꝙ cū ḋr
ꝑticipatiōe ꝑmi boni vult q̄cq̄d ſi ītelligiẗ ꝑmi bōi
efficiētis nihil ad ꝓpoſitū ſi ītelligaẗ vt ꝑmi obiec
ti voliti veꝝ ē ꝑticipatiōe reali: ſʒ nō voliti. ¶ Ad
aliḋ negaẗ aſſūptū. vn̄ q̄cq̄d vult ꝯtigent vult: ſʒ for
te nō pt ꝑmū bonū nolle: ſʒ pt illḋ nō velle. Si q̄riẗ
de ſcḋo mēbro ſcʒ ī ꝑticulari ḋt tho. ꝙ nō ē neceſſe
aſſētire ꝛ ꝯcedo ſi tn̄ ꝯcluderēt tres rōes adducte in
ꝑmo articlo ꝯcluderent hic. Si q̄riẗ de tīo mēbro
de clare apphēdēte ꝛ volūtate eleuata ḋt tho. ꝙ ſic
nec poſſʒ de⁹ de potentia abſoluta facere ꝯtrium. ꝯ
q̄n ꝑncipiū elicitiuū nō neceſſe elicit neqʒ agēs ne=
ceſſario agit. Sʒ poſſibile ē tātā claritatē eē ī viato
re vt ī paulo ī raptu ſicut ī vidente deū clare ī rap=
tu volūtate eleuata. Sed volūtas ī viatore nō nccā
rio elicit. ḡ. ꝛc. ¶ Itē approxiatio agēt ad pa[illegible]ʒ
nō facit de nō neceſſario agēte neceſſitatē lʒ faciat
ad diuerſū modū agēdi: ſʒ nō ſic p̄ns nō neceſſario
agit. ḡ. ꝛc. ¶ Itē neceſſitas agēdi nō eſt niſi ꝑ ꝯdi
tionē ītrīſecā prīo agenti q̄ nihil nouū intrīſ[illegible] cu hʒ
Sed ꝑmū agēs ī ꝓpoſito ē volūtas. ḡ. ꝛc. ¶ It[illegible] q̄
cūqʒ abſolute eētie ordiate pn̄t ſepari ꝑ potentia
dei ſicut p⁹ a poſteriore dn̄t ꝙ veꝝ eſt niſi a[illegible]o de
pēderent a tīo: ſʒ alr̄ nō. Cōtra iſta nō depēdiẗ ne
ceſſario a tīo/qꝛ prima cā nihil cẗ neceſſario c[illegible]. ḡ
ꝛ cātū ſm̄ nō oʒ ꝙ cauſeẗ cāliẗ cauſe ſcḋe ꝑ ſe. v[illegible] ſe
curitas q̄ nō pt in ꝯriū eſt a ſolo deo. Si q̄raẗ q̄rto
mō ſcʒ ītellectū apphēdēte clare ꝯpato ad volūtatē
nō eleuatā dicit tho. ꝙ nō pt eē viſio clara niſi volū
tas ſit eleuata ꝑꝑ duo. tū qꝛ agēs eſt ſupernaturale
īgiẗ actio. tū qꝛ nō pt eē viſio clara ſine caritate. nā
alr̄ poſſʒ aliq̄s eē btūs ſic caritate ꝯ illḋ ē q̄ aliq̄d pt
ſimplr̄ agere ē potētia. vl aliq̄d potētie: ſʒ caritate
pt aliq̄d agere. ¶ Itē circa obm̄ min⁹ approxiatuʒ
pt aliq̄d agere. ḡ circa magiſ approxiatū ſʒ obō obe
dire viſo pt frui ſine hītu ſupnaturali vt ꝯcediẗ. iō
dico ꝙ fine ſic apphēſo pt volūtas frui ꝛ non frui.
¶ Ad ꝑmū ꝯcediẗ ꝙ actio iſta non ē ſupnaturalis.
¶ Ad ſʒ ḋr ꝙ lʒ poſſit eē viſio clara nō eleuata: nō
tn̄ pt creatura ſic btīficari/qꝛ beat⁹ ē q̄ habet q̄cq̄d

vult p Aug. xiij. de tri. c. v. i. q̄ hȝ q̄cq̄d p̄t ordinare velle. Sȝ hic nō p̄t aliq̄d hr̄e ſine caritate lȝ poſſet frui ſine caritate. ❡ Ad p̄mū p̄ncipale dr̄ ꝙ Augu. nō itelligit de actu elicito neqȝ ſi aliqs apphēdat. nec dr̄ ꝙ oēs nc̄c̄rio volūt btitudinē vl' eſto ꝙ dicat hoc ē volitiōe hituali ſicut pȝ vbi dixit hiſtriōi ꝙmē tir⁹ ē cū dr̄et vultꝭ vile emere ꝛ care vēdere dr̄ ibi augu. ꝙ vere dixiſſȝ ſi dixiſſȝ ꝙ oēs volūt btitudinē ctū ē ꝙ nō oēs i foro cogitabat de btitudīe i actu vel alr ꝙ oēs volūt btitudinē volūtate ꝯcupie: ſȝ frui ē volūtate aicitie. Ad auicēnā ꝙ q̄cq̄d ē aptitudialr ꝯueniēs ꝯiūctū actualr ꝯueniēti cāt delectatiōem in potētijs nō liberis: ſȝ in liberꝭ nō oȝ. ❡ Ad aliud ꝙ finis mouet ꝯtingēter volūtatē / q2 nō ē alr natū mouere vel alr ꝙ aliq̄d me. mouēs mouet nc̄c̄ario ꝛ aliqd ꝯtingēt vbi igr̄ a i naturalib⁹ finis mouet me. nc̄c̄o tn̄, ꝛ vlr vbi finis mouet nc̄c̄o efficiēs ibi finis mouet nc̄c̄o me. ꝛ vbi finis mouet efficiēs ꝯtingēt mouet ꝯtingēt me. ❡ Ad aliō ꝙ oēs opatōes varie volūtati reducūt in ipaȝ volūtatē vt ad potētiā operatiuam ꝛ non ad finem. ❡ Queſtio. iij.

Utrum fruitio in volunta

te ſit idē dilectioni vel delectatōi. Q ꝭ ſic Scd̄ȝ Aug. fruimur cognitꝭ. ꝛc. ❡ Oppoſitū volūtas amat deū āt pp ſe aut pp a'liō. Si pp aliō ḡ iordiate. Si pp ſe fruit. ḡ fruitio ē act⁹ elicit. ꝛc. Circa qōnē. p̄mo declarat an dilectio ꝛ delectatio ſit idē ꝛ dr̄ ꝙ ſic realr ſm q̄ſdā tn̄ ſola rōe. p̄mū pȝ / q2 vni⁹ potētie ꝛ vni⁹ obiecti vn⁹ ē act⁹. Sȝ dilectio ꝛ delectatio ſūt vni⁹ potētie ꝛ vni⁹ obi. ergo ſūt realr eadē res. ❡ Itē ad idē imediate nō ſeq̄t niſi idē Sȝ ad dilectionē ꝛ delectationē ſeq̄t idē imediate ḡ. ꝛc. ❡ Itē quoꝝ oppoſita ſūt eadē ipſa ſūt idē: ſȝ iſtoꝝ oppoſita ſūt eadē. Nā odire ꝛ triſtari ſūt ideȝ realr: q2 vtꝝ ipoꝛtat quādā iq̄etatiōnē. ❡ Itē que hn̄t eoſdē effect⁹ ꝛ eadē ꝯn̄a ſūt idē dilectio ꝛ delectatio ſūt hmōi. ḡ ꝛc. Q ꝭ differāt rōne declarat q2 dilectio a potētia in obm̄: ſȝ delectatio eȝ. ❡ Itē dilectio dr̄ rōeȝ vniōis delectatio rōeȝ q̄etatiōis: ſȝ vnio ꝛ q̄etatio dicūt duas p̄uatōes q̄ dn̄t ſola rōe ꝯ iſta. p̄a ꝙ dilectio ꝛ delectatio differt realr pbat q2 quoꝝ oppoſita nō ſūt eadē realr nō ſūt idē: ſȝ odiuȝ ꝛ triſticia nō ſūt idē q2 odiū eſt nolle qd nō req̄rit obm̄ apphēdi ſub rōe exiſtētꝭ / q2 volūtas p̄t nolle oio nō ens: ſȝ triſticia req̄rit obm̄ apphēdēdi ſub rōe p̄ſentꝭ vel vt ſuppoſiti i eē vel vt ponēdi vl' vt poſſibilis poni / q2 de iſto qd euētre nō p̄t null⁹ triſtatur hoc vult Aug. xiiij. de tri. c. ix. ❡ Itē nolle itenſiſſimū p̄t eē i volūtate an̄ aduētū noliti ſi ponit ieē ꝛ tō hȝ itēſi⁹ nolle ip̄i⁹: ſȝ vnitas ē nūc ſcd̄ȝ triſticiā q2 itēſior ē triſticia volito poſito ieē ꝙ cū ē i potētia ſolū. ❡ Itē oēȝ actū quē elicit volūtas volūtarie elicit ꝛ ſi reflectat ſe vult velle: ita q̄cq̄d vult volūtarie vult: ſȝ null⁹ volūtarie triſtat: ꝛ tn̄ volūtarie vult ſe velle aliq̄d. Itē in deo ꝛ i btis p̄t eē ꝓprie nolle malū q2 nollūt pmittē mala: ſȝ nullo mō p̄n̄t triſtari. ❡ Itē ex p̄te delectatōis aꝯ delectatio p̄t eē obm̄ dilectiōis. vn̄ delectatio p̄t diligi abſqȝ actu reflexo: ſȝ dilectio nō. ḡ. ꝛc. ❡ Itē angel⁹ mal⁹ p̄t ſūme diligere ſe. xiij. de ci. dei ꝛ nō p̄t delectari i ſe q2 triſticia vehemēs excludit quācūqȝ delectationē. iij. ethi. in fine. ❡ Item dilectio elicit a volūtate ꝛ delectatio ab obō. ḡ differt realr. ❡ Itē ꝙ vnio ꝛ q̄etatio nō dicāt p̄uationē pure aꝯ q2 vnio agētꝭ ꝛ paſſi ē cā actiōis ꝛ vnio materie ad formā cāt eē ꝯpoſiti ꝛ iſti effect⁹ poſiti nō p̄n̄t eē p̄uatiua cā ſolū. tō dico ꝙ dilectio ꝛ delectatōi ſt diuerſa realr tn̄ actū pfectū dilectiōis ꝯſeq̄t freq̄nt dectatio. Scd̄o i q̄rit q̄d ſiḡt nōie frui q̄dā dn̄t ꝙ frui ē diligere q̄dā ponūt ꝙ frui ſiḡt paſſionē. q̄dā ꝙ actū vl' actionē q̄dā vero ꝙ ſiḡt aggregationē ex actiōe ꝛ paſſiōe ſicut. cylyas p ꝙ hoc patet ad rōnem. ❡ Queſtio. iiij.

Quarto queritur utrum

de⁹ poſſȝ frui. Q ꝭ nō: q2 nō habet fineȝ vtrū viator poſſet frui. Q ꝭ nō. nō habet niſi actū deſiderij. ❡ Oppoſitū viator iheret pp ſe deo. Utrum petōr poſſȝ frui. Q ꝭ nō. q2 nō initit imobili. ❡ Oppoſitū. lxxxiij. q. ❡ Circa iſtas q̄ſtiōes p̄io declaratur qualiter in corpalib⁹ quadruplicit ē q̄es. p̄mū q̄etatiuū grauiū ē centrū p̄t ḡ aliq̄d q̄eſcere p̄mo ꝛ p ſe ſicut terra ſm totalitatē. ſcd̄o q̄eſcit aliq̄d p ſe ꝛ nō p̄io ſicut p̄tes terre p ſe q2 p intriſecū nō p̄io q2 totū p̄io. Tertio q̄eſcit aliq̄d nō p̄mo nec p ſe qd ē imutabilr q̄eſcere. ſimplr tn̄ q̄eſcit ꝛ p ſe q2 p intrinſecū ſicut graue in ſupficie terre. Quarto q̄eſcit aliq̄d nec p ſe. nec p̄io. nec ſimplr: ſȝ reſpectu alicuius q̄eſcit ꝙ non ſe hȝ imutabilr ſicut hō in naui q̄eſcit reſpectu nauis / ſimplr tn̄ mouet. Sic in ſpiritib⁹ p̄iuū centrū realr ē de⁹ ꝛ pond⁹ ſuū ē amor. P̄io q̄tuor modoꝝ volūtas diuina q̄eſcit i deo p ſe ꝛ p̄io. ſcd̄o mō volūtas btōꝝ. tertio mō voluntas viatoꝝ ſimplr q̄eſcit q2 imobili initit vel p ſe q2 p intrinſecū ꝛ nō p ſe / q2 nō imnutabilr. q̄rto mō puta nō ſimplr. ſȝ reſpectu alicui⁹ act⁹ ꝓxi q̄eſcit voluntas petōꝝ / q2 initit alicui ſpūi malo q̄tū voluntas ſua p̄t ſicut volūtas bona bono. ❡ Ad argumētuȝ p̄me q̄ſtiōis dr̄ ꝙ rō finis ē rō relata rō fruibilis ē rō abſoluta lȝ de⁹ nō ſiḡt finē ꝓprie p̄t tn̄ frui. Ad argumētū ſcd̄e q̄ſtiōis dr̄ ꝙ viator nō hȝ ſolū actū deſiderij: ſȝ etiā actū amicitie p quē fruit. ❡ Ad argumētū. iij. q. ꝯcedit ꝙ petōr nō fruit ꝓprie. Sed iordinate inherendo illi quod amat q̄tum poteſt.

Quadruplex repit q̄es in corporalib⁹.

In ſpūalibus ſiđeȝ repitur.

❡ Diſtinctio. ij. ❡ Queſtio. i.

Circa eſſe dei queritur:

vtꝝ ſit aliqd ens ſimplr p̄mū. Q ꝭ nō. entia ſūt ſicut nūeri. viij. Metha. ſȝ nō ē nūer⁹ ſimplicit p̄m⁹ q2 pfectiſſim⁹ q2 in aſcēdēdo nūer⁹ creſcit in infinitū. Cōtra. ij. meta pbat eē p̄mū efficiēs ꝙ ē etiā p̄mū in actualitate. Itē ibidē oſtdit p̄m⁹ finis. ❡ Scd̄o q̄rit vtrū p̄mitas poſſit ꝯuenire reb⁹ alterius rōis. Q ꝭ ſic poſterioritas ꝯuenit entib⁹ alterius rōnis: ḡ prioritas q2 relatiua ꝯmultiplicātur. Cōtra: oīs multitudo reducit ad vnū. ❡ Circa iſtas q̄ſtiones. P̄io dr̄ de ordine qōnū de deo ei nō ē p ſe notū eē a nobꝭ pp q̄d eēntia neqȝ cogſci q2 nō niſi p mediū q̄d ē eēntia iq̄tū eēntia q̄d mediū ē ſb extremis ḡ demōſtratie tn̄ p̄t ſciri de deo q2 / ſȝ h⁹ ē ab effectu ꝛ hoc maxie

ſcḋm φ immediati⁹ reſpicit effectū.bḋnōi aūt rōes
ſūt reſpective. Dico φ ē aliqḋ ens ſimplr̄ ṗmū oī̄
ṗmitate q̄ nō īcludit ip̄fectionē ſicut materia ⁊ forā
q̄lꝫ ſint ṗora ꝯpoſito īcludūt tñ imp̄fectiōes ingr̄tū
ſūt ptes ꝯpoſiti. vñ q̄druplex ē ṗmitas ī ṗmo ente.
Primitas efficacie ṗmitas eminētie primitas finis
⁊ ṗmitas exēplātis: cāītas tñ exēplantis nō ē diſti
cta a cāītate efficacie lꝫ ſit alia ṗmitas a ṗmitate
efficacie. p̄bat̄ aliqḋ ens eē ṗmū: q̄r aliq̄d ens ē p̄-
ductū ⁊ nō a nihilo: quia ex nichilo nihil fit nō a ſe
nihil efficit ſe. ḡ ab alio. Aut ergo illḋ ē p̄ductū vel
nō ſi ē p̄ductū ergo ab alio ſi nō eſt p̄ductū aut ḡ
p̄ducit hoc in v̇tute p̄pria ⁊ ſic ē ṗmū aut ī v̇tute
alteri⁹: ⁊ tūc querit̄ de illo altero ḡ tandē ſtabit̄ ad
p̄ducens nō p̄ductū qḋ eſt p̄ducēs in v̇tute p̄pria
¶ Cōtra illḋ fili⁹ p̄ducit̄ a p̄re ⁊ ille pat̄ ab alio ⁊ ſic
in īfinitū: ⁊ ſic nō ē necē ſtare in ordine p̄ducti ad
p̄ducēs. ¶ Item rō fctā nō ē demōſtrativa / q̄r non
p̄cedit ex nec̄arijs accipit ꝯtingēs ſcꝫ φ aliq̄d ē p̄
ductū. ¶ Ad ṗmū ḋr φ ph̄us nō ꝯcedit īfinitatem
in eēntialr̄ ordinatꝭ. Nec ēt auicē. vi. me. p̄cedēdo
a depēdētib⁹ ex q̄bus depēdēt. vꝫ tñ φ ſi rō ph̄i cō-
cludat ī p̄ ſe ordīatꝭ φ etiā ꝯcludat ī p̄ accñs ordiatꝭ
q̄r ſi ſꝫ īfinite oēs ſūt medie mediū ḋr p̄ ꝯpationem
ad ṗmū ⁊ vltimū. ḡ eſt ſtat⁹. Dico ṗmittendo duo
ṗmo φ nō eſt idē loq̄ de cā p̄ ſe ⁊ p̄ accñs cā eñ p̄ ſe
agit p̄ p̄priā formā: cā vero p̄ accñs p̄ aliq̄d accñlit̄
ꝯiūctū. Scḋo aliḋ eſt loq̄ de eſſentialr̄ ⁊ p̄ ſe ordia-
tꝭ ⁊ p̄ accñs ordinatꝭ: in p̄ ſe ordinatꝭ. ſcḋa p̄ ſe ordi
nāt̄ in cāndo in p̄ ſe accñs ordinatꝭ ſcḋa nō depen-
dent a ṗma cāndo. Ex hijs accipiunt̄. iii. differētie

Triplex reperit̄ differētia iter cāīm eſſentialit̄ ordinatā ⁊ accidētalit̄.

inter cāꝫ p̄ ſe ordiatā ⁊ p̄ accñs ordinatā. Pria ē φ
in cauſis eſſentialr̄ ordinatꝭ cā ſcḋa eſſentialr̄ depē
det a ṗma in cāndo: in p̄ accñs ordinatꝭ nō q̄r eſſen
tialr̄ p̄duceret ſoꝫ platonē ſiue eſſet a p̄re ſuo ſiue
a deo ſiue a nllo. Scḋa differētia in eēntialr̄ ordia
tis ē cāītas ſp̄ alteri⁹: ita φ ṗor ē p̄fectior: ī p̄ accñs
ordinatꝭ ſꝫ eiuſdē rōis / q̄r vbi cāītas ē eiuſdem rō
nis ſufficit vna cā ingr̄tū ē ex p̄te cāe. idō ſi in p̄ ſe or
dinatꝭ eſſet cāītas vni⁹ rōis ſufficeret vna cā. Ter
tia differentia eſt φ cāe p̄ ſe ordinate req̄rūt̄ ſil' ad
actionē / in p̄ accñs ordinatꝭ ſufficit vna tm̄. Nūc ex
ṗma differētia p̄bat̄ ſtat⁹ p̄cedēdo ab efficiētib⁹
q̄r ſi eēnt infinite cāe efficiētes p̄ ſe ordinate. ḡ vni
uerſitas efficientiū depēderet ab alia ṗore / ſꝫ pꝫ p̄
q̄ualꝫ ſingularē: ſꝫ iſta ṗor nō ē p̄s vniuerſitatis. ſic
eñ depēderet a ſe. ḡ iſta ṗor nihil ē illaꝝ. ḡ oꝫ φ ſit
p̄ria. ſcḋo ſic in eēntialit̄ ordiatꝭ ſp̄ cā prior eſt p̄fe-
ctior. ḡ q̄ in infinitū ē ſup̄iori īfinitū ē p̄fectior ergo
in cāndo ē indepēdēs. ergo ē p̄ria. Tertio ſic ī eēn-
tialit̄ ordiatꝭ req̄runt̄ oēs ſiml' in cāndo. Si igit̄ ſūt
īfinite īfinita ſūt ſimul in actu. ¶ Itē ſi ſunt īfinite
ſequit̄ φ oīa ſūt cāte. ḡ ab alia cā q̄ nichil ē illarūꝫ
ergo illa ē ṗma. ¶ Itē efficere nihil ip̄fectōis dicit
ergo p̄t eē ī aliq̄ ente ſine oī ip̄fectiōe: ſꝫ nihil ē ta-
le in ente niſi idepēdēs vt ē ṗmū. ḋr negādo ordinē
eēntialē. Contra ſi oīs ordo cāe ṗme ad ſcḋam ē ac
cñtalis ſicut īdiuiduoꝝ eiuſdē ſpeciei. ergo qua rōe
vnū ē p̄ducibile ⁊ aliḋ: ſꝫ nl'la ſucceſſio p̄t ꝯtinuari
niſi virtute agentꝭ p̄manentꝭ cum tota ſucceſſione

q̄ neceſſario erit ab aliq̄ ſup̄iori: ſꝫ ī ordiatꝭ p̄ accñs
nullū ē ſuperi⁹ alio. idō ꝯcedit̄ ordo eēntialis. ¶ Ad
ſcḋam rōnē φ aſſūptū ē ꝯtingēs ḋr φ ex ſenſu p̄t ac-
cipi p̄poſitio nota lꝫ ꝯtingēs ſicut motū eē ꝯ eracli
tū φ nō potuit negare vl' p̄t accipi p̄poſitio ex eſſe
vl' ex poſſibili eē ⁊ iſta ē p̄poſitio metha. vñ p̄t eſſe
p̄ceſſus ex māifeſtꝭ lꝫ nō nec̄arijs. Si debeat aliq̄d
demōſtrare argumētare ſic poſſibile ē aliq̄d eē p̄du
ci. ḡ aliqḋ ens p̄t eē p̄ductiuū ei⁹ nō ip̄mmet. ḡ a-
liḋ: illḋ aliḋ āt ē ṗmū p̄ductiuū ⁊ hr̄ p̄poſitū vl' nō
⁊ tūc q̄rit̄ de p̄ductiuo q̄uſq̄ꝫ p̄uenit̄ ad ṗmū p̄du-
ctiuū ī v̇tute p̄pria. Dicēs φ hec rō p̄bāt φ ṗmū p̄
ductiuū p̄t eē nō tñ φ ē. ꝯ ſi ṗmū p̄ductiuū p̄t eē. ḡ
ē p̄batio / q̄r q̄cq̄d p̄t eſſe ſi ſibi repugt̄ eē ab alio ⁊
p̄t eē vt p̄batū ē. ḡ eſt. Maior p̄batur: q̄r ſi p̄t eſſe ⁊
nō eſt: ⁊ nō p̄t eſſe a ſe. ḡ ab alio p̄ductiuo. ergo ipꝫ
nō eſt primū p̄ductiuū. ḡ ē dare aliqḋ ens qḋ ē pri-
mū efficiēs. Ex hoc ſequit̄ ſcḋm φ idē ē primū ī emi-
nētia q̄r cā equoca ē ſiplicior ⁊ eminētior ſuo effectu
Sic eñ poſſet totū vniuerſū eē a muſca q̄r ſi effect⁹
poſſet excedere ſuū efficiēs nichil p̄hiberet q̄n mu
ſca p̄duceret hoīeꝫ ⁊ hoc celū ⁊ celū celi. Ex hoc ſe
quit̄ tertio p̄ncipalr̄ φ idē ē ṗm⁹ finis / q̄r oē agens
agit p̄p̄ finē ſcḋo phi. ḡ ⁊ ṗmū agēs nō p̄p̄ aliū a ſe:
q̄r finis ē et vbicūq̄ꝫ efficiēs agit p̄pt̄ aliū finē a ſe
finis ē ens nobili⁹ efficiēte. Ex eodē ſequit̄ quar-
tū p̄ncipalr̄ ſcꝫ φ primū efficiens ſit ṗmū exēplās
q̄r ex q̄ agit p̄p̄ finē vl' ḡ p̄p̄ fineꝫ quē cognoſcit vel
propt̄ finē quē cognoſcit dirigens ip̄m. Omne eñ a
gēs cognoſcit finē ſuū vel dirigit̄ a cognoſcente: ſꝫ
nichil aliḋ a ſe dirigit. Primū ḡ agit propt̄ finē quē
cognoſcit ḡ effectū ordinat in illū finē. ḡ ṗmū effi-
ciēs ē primū exēplās. ¶ Ad argumētū p̄ncipale en
tis ſꝫ ſicut nūeri ḋr φ ē ſilitudo ⁊ diſſilitudo. Silitu
do ētiū aſſimilat̄ nūeris ī depēdēdo in gn̄e q̄ꝫ venū
ē dependens ab alio puta īperfecti⁹ a p̄fectiori: ſed
in ſpeciali ē ꝯ in nūeris / q̄r nūer⁹ p̄fectior depēdꝫ
ab imp̄fectiori puta maior a minori ſicut totū a p̄ti
b⁹ ſuis ſic non ē in alijs entib⁹ q̄r ens imperfectius
non eſt pars entis p̄fectioris ⁊ q̄tū ad hoc non eſt
ſimile vel alr̄ ḋr φ ī numeris nō ē dare p̄fectiſſimūꝫ
q̄r ī aſcēdēdo itur ad actū numeri lꝫ ad materiā cō-
tinui. Et ſi cōmentator dicit ꝯtrium. idō eſt maximus
numer⁹ ī intellectu diuino ⁊ ē numer⁹ infinit⁹ ⁊ forte
nō hꝫ numer⁹ aliud eē niſi in mente ⁊ in illo nume-
ro īfinito ſūt alij numeri ſicut pars ī toto. ¶ Ad ra
tionem iſti⁹ factam q̄ p̄ōt equalit̄ rōni ꝯcludere de
p̄ accid ens ordinatis ſicut a p̄ ſe ḋr φ ſi capiat̄ vni
formit̄ ꝯcludit verū niſi φ mediū eſt alterius rōis
⁊ extremum / q̄r ſi oīs ſunt infinite oēs ſunt me
die: verum eſt reſpectu cauſe per ſe ſup̄ioris nō tñ
reſpectu cauſe per accidens. Omne eñ p̄ accñs a-
git in virtute alicui⁹ p̄ ſe. ¶ Ad ſcḋaꝫ q̄ōnē ḋr φ p̄t
hr̄e duplicē itellectū vn⁹ itellect⁹ ē ꝯpādo ṗmitatē
ad ṗmitatem: ita φ primitas efficatie ſit in vno et
ṗmitas eminētie in alio. Et ex p̄cedentib⁹ pꝫ φ nō
q̄r eni cōpetit ṗmitas efficacie ⁊ ṗmitas eminentie
⁊ etiam alie due ṗmitates. Alius intellect⁹ ē vtrūꝫ
ille primitates poſſūt cōuenire alijs a ṗmo nūc po
ſito: ita φ illas ṗmitates quas habet hoc primum

eaſdē habeat aliquod ſcḋꝫ ⁊ dicitur ꝙ nō: q2 ſi due
eſſentie poſſint eē p̄me / aut reſpectu eoꝛūdē poſte
rioꝛū aut reſpectu alioꝝ. Nō p̄mo mō: q2 reſpectu
alicui⁹ cauſati nō poſſent eē due cauſe totales eiuſ
dē gn̄is ⁊ eiuſdē oꝛdis: ergo neqꝫ due efficiētes tota=
les: q2 ſi ſic aliq̄d eēt p ſe cā a quo nō depēdet effe
ctus: q2 ſi.a.⁊.b. ſint dicte cauſe totales effectus
ſi.a. non eſſet adhuc poteſt effect⁹ eē cū.b. ſit tota
lis cā: ſꝫ ſine quo pōt effect⁹ eſſe ab illo nō p ſe de=
pendet: igiť opoꝛteret ꝙ reſpectu alioꝝ poſterioꝝ
eſſēt cāe p̄me: aut igiť reſpectu diuerſoꝝ ſolū nūe
ro vel diſtinctoꝝ ſpecie. Non p̄mo mō: q2 vna p ſe
cā ſufficit reſpectu indiuiduoꝝ eiuſdeꝫ ſpeciei. Si
ſcḋo mō: ergo illi effect⁹ per ſe oꝛdinātur: q2 oꝛdo
eſſentialis ē iter ſpecies diuerſas ⁊ poꝛ illaꝝ hꝫ oꝛ
dinē eēntialē. Ad primū ergo ⁊ ad ſcḋm. ¶ Item. xii.
Met. Bonū vniuerſi ꝯſiſtit i duplici oꝛdie. ſ. i oꝛdie
ptiū iter ſe ⁊ i oꝛdie ptiū ad aliq̄d p̄mū. igiť. Si tol
lať p̄mitas iſto mō tollereť natura boni i vniuerſo.
Itē ꝓbať de p̄ma p̄mitate eminētie. x. Met. ē vnū
p̄mū q̄d ē metrū. ⁊c. ꝙ ē eminēti⁹ quolꝫ eiuſdē ge=
neris. Ex his ſequūtur coꝛrelaria. Primū ē ꝙ pri=
mū efficiēs ē efficiēs reſpectu oīm alioꝝ a ſe: ⁊ nō
ſolū reſpectu aliquoꝝ in vno oꝛdine: ergo oꝫ ꝙ aliq̄d
primū ens ſit ſimplex ⁊ primū quadruplici p̄mita
te. Scḋo ſeq̄tur ꝙ nihil q̄d facit vnuꝫ p accidēs cū
iſta p̄ma cā reqriť p ſe ad illā cām primā: q2 ſic eſſet
q̄dā aggregatū p accñs: ergo cū itelligēdo diſtīcte
oīa itelligibilia ptineat p ſe ad p̄mitatē exēplātē.
Seq̄tur ꝙ ad hoc nichil reqriť q̄d facit vnū p acci
dens cū ipo ad hoc ꝙ ſit tale. igiť rō efficiētis non
pōt eē accñs illi eēntie. ⁊ reqriť ergo ipſamet eſſentia
Ad rōnē pīcipalē ꝯñs negať. Ad ꝓpōnē dꝛ ꝙ rela
tiua ꝯmultiplicātur ſcḋm relatiōes ſꝫ nō ſcḋm abſo
luta in qb⁹ fundātur: ſicut pꝫ de patre et filio multi
plicatis filijs nō oꝫ patrē multiplicari ſcḋm ſubſtā
tiam. ¶ Queſtio tertia.

Ertio queritur vtꝝ ſim
pliciť p̄mū reſpectu oīꝫ ſit actu īfinitū
ītēſiue. Qꝫ nō. Cā actiua actu īfinite
vtutiſ nihil repugnās pmitt i effectu: q2 oīa repu=
gnātia deſtruit: ſꝫ p̄ma cā mlta ſibi repugnātia per
mittit i effectu q2 mlta mala q̄ ſūt repugnātia ſue vo
lūtati. Dr ꝙ repugnāre alti ē vł foꝛalr vel vtualiť: q2
alteri effectui. Pmo mō hꝫ maioꝛ vtutē ⁊ ſic ē mi=
noꝛ falſa. ſcḋo mō ē ecōtra. Cōtra ſi medicīa eēt vñ
cūqꝫ īfinita nō pmitteret i coꝛpe īfinitatē nec foꝛa
liť nec vtualiť: q2 īfinitū i actu itēſiue eq̄liť deſtruit
ꝯriū effectui ſuo ſicut repugnās ſibi foꝛmaliť. dū tñ
illū effectū ꝓducat neceſſario. ¶ Ad principale ꝙ
ita eſt hic ꝙ nō alibi eſt finitū ſcḋm locū: ⁊ ita nunc
ꝙ nō alias ē finitū ſcḋm tp̄a. igiť cui⁹ eſſentia ita ē
hec ꝙ non ē eēntia finita. ¶ Item. viii. Phiſi. ſi cā
actiua infinite virtutis eēt i actu moueret in nō tpe
ſꝫ nō pōt mouere in nō tpe ergo nulla talis pōt eē. Op
poſitū: magn⁹ dñs ⁊ laudabilis ⁊ magni. ei⁹ nō eſt
finis. ¶ Ad idē tenēt philoſophi ⁊ ſcti ponēdo ali
quā eē cauſaꝫ actiuam infinite virtutis itēſiue i actu
et imaginať ſic eē infinita: q2 q̄cūqꝫ ens datū ex=
cedit nō ſcḋm certū gradū ſꝫ vltra q̄cūqꝫ hec itelli
gūt phi infinitū / vt pꝫ. iii. Phiſi. Quidā tñ nituť ꝓ
bare hmōi cauſam eē i actu p rōnē. Sic mаťia q̄dā
m̄ ō finitať p foꝛmā: q2 p̄us ē indetmiata poſtea de
termiať foꝛma etiā p ſe ē indetmiata alia īdetmia
tione ⁊ determiať p materiā. Si ergo eēt aliq̄ foꝛma
nō recepta i materia eēt infinita īfinitate foꝛali: ſꝫ
de⁹ ē ſuū eē ⁊ ip̄e ē foꝛmaliſſimū nō receptū i mate
ria. ergo infinit⁹ infinite foꝛmali: igiť ſimplr. Cōtra: p
hāc rōnē eēntia āgeli eēt īfinita īfinitate foꝛali q2 ē
act⁹ nō recept⁹ i materia. Diciť ꝙ angel⁹ tm̄ ē īfini
tus ad īferi⁹ finit⁹ tñ q̄tū ad ſuperi⁹. Cōtra q̄d nō ē
cauſatū ē īfinitū ſi ip̄m ē ſꝫ foꝛmalť finitas nō ē ī cō
paratiōe ad cām: ſꝫ neqꝫ foꝛmalis īfinitas ē īfinit
ad effectū ſꝫ ad ſe neqꝫ ad eē: q2 ſcḋm iſtos eē ē poſ
teri⁹ cū ſit accidēs. In illo pꝛioꝛi ē eēntia āgeli ad
ſe ⁊ ſic ē īfinita: q2 neqꝫ finiť in ꝯparatiōe ad ſup̄ius
neqꝫ ad īferi⁹ i illo pꝛioꝛi. ¶ Itē phs. iii. Phi. rndet
rōi qua arguiť ſi hoc finitū: ergo ad aliud termiať ⁊ illō
ad aliō: ⁊ ſic in īfinitū: ergo ſi ponis finitatē rñdet phi
loſoph⁹ ꝙ accidit finito t̄minari ad alterū. finiť eī
ꝓpꝛijs t̄minis: vñ q2 i ſe finitū ē iō finiť ad alteꝝ ⁊
p̄us ad ſe ⁊ i ſe q̄ ad alteꝝ q̄d ꝯcedo. Scḋo arguiť
ſic: virt⁹ q̄ pōt ſup extrema īfinitū diſtātia ē īfini=
ta: ſꝫ virt⁹ dei ē hmōi. igiť. ⁊c. maioꝛ pꝫ. ſi tāta virt⁹
pōt ſup tantā diſtātiā: ergo maioꝛ ⁊ īfinita ſup īfinitā
minoꝛ pꝫ de creatiōe: q2 iter aliq̄d ⁊ nihil ē īfinita
diſtātia dꝛ ꝙ minoꝛ ē tm̄ credita. Cōtra ſaltē ſicut
Auicēna poſuit creationē ſic ꝙ oꝛdie nature p̄ma
cā p̄ceſſit aliā ꝓbať creatio: q2 q̄dlꝫ aliō a p̄mo acci
pit eē ab eodē oꝛdie quodā: ergo p̄mū effectibile acci=
pit totale eē ab eo ſi nō ergo eēt aliq̄d p̄us vel ca=
peret aliq̄d entitatiſ ſue a ſe dico ꝙ hec rō nō valet
q2 diſtātia duplex ē: q̄dā p mediū ſicut iter ꝯtinua
q̄dā nō p mediū: ſꝫ tm̄ ꝓpť vnū extremū: ⁊ ibi tāta
eſt diſtantia q̄tum eſt extremū excedēs ⁊ hmōi tā
tū eſt diſtātia inter ꝯdictoꝛia: q2 loquēdo de prima
diſtātia nulla ē inter ꝯtradictoꝛia q̄tūcūqꝫ eī aliq̄d
modicū recedit ab vno extremo ſtatim eſt ſub alio
¶ Item: ꝙ pōt totaliť ſup terminū ad quē pōt ſup
diſtātiā ⁊ ſup trāſitū a termino a q̄ ad terminū ad
quē: ſꝫ extremū ī hac diſtātia eſt finitū: igiť ex hoc
ꝙ aliquid pōt ſup hoc extremum nō pōt argui i eo
virt⁹ infinita: ⁊ cuꝫ ꝓbatur maioꝛ diciť ꝙ ꝓbatio
procedit de diſtantia dimēſionali: ⁊ ꝯceditur de di
ſtantia q̄ eſt ꝓpť pfectionē extremi: ſꝫ iter ꝯdicto=
ria ē minima diſtantia poſitiua maxima tñ pmiſſo
q2 indeterminata ⁊ ſic infinita: iō aliť probo infini
tā vtutē itēſiuā i p̄ma cā actia p̄mo ex p̄mitate effi
ciētis: q2 cā mouēs tpe īfinito ⁊ a ſe ē īfinita itēſiue
hmōi ē p̄ma cā actia. viii. Phi. ⁊. xii. Me. dꝛ nō mo
uit tempoꝛe infinito illud non valet: quia licet non
cauſat motum infinitum poſſet tamen ſi vellet: er=
go totam virtutem nunc habet quam habet ſi mo
ueret tempoꝛe infinito. Patet ergo antecedēs phi
loſophi: q2 prima cauſa habet virtutem motiuam
tempoꝛe infinito non ab alio. ex quo ſequitur ꝙ eſt
virtutiſ īfinite itēſiue. ꝯñа pꝫ ſic. Cā hñs a ſe i virtu
te actiua effectuꝫ ē īfinita itēſiue: hmōi ē pꝛia. igiť
⁊c. maioꝛ pꝫ: q2 oīs effect⁹ vel ē eq̄ pfecte i cā vel ex

minẽti⁹:ſ3 nulla virt⁹ eſt eq̃ pfecte i effectu ſicut i cã pria:igiť ẽminẽti⁹:ģ itẽſiue. Scḋo ſic:ꝙ põt ex ſe i motũ iſinitũ põt ex ſe i effect⁹ iſinitos ꝓducibiles p talẽ motũ.ſ3 tale ẽ iſinitũ virtutis itẽſiue. igiť.ꝛc Pria cã ẽ hui⁹. ℂ Itẽ tertio ſic. Si pmũ mouẽs hẽret formaliť virtutẽ oim poſterioꝝ poſſet ſimul iſinita ꝛ eẽt iſinitũ formaliť:ſ3 pfecti⁹ h3 iſta ꝙ ſi formaliter haberet:maior p3:q2 qḋ põt mouere decẽ pfecti⁹ ẽ ſi põt mouere vigĩti:igř ſi poſſe i vltra oẽ3 ꝓportionẽ finitã pfecti⁹ ẽ oi finito:igiť ẽ iſinitum. ℂ Quarto ſic cã prior cui ſcḋa nichil addit pfectionis ẽ infinita:ſicut p3 de ſole ꝛ de generalitate pticulari. Pria cã ẽ hui⁹:q2 ſi cã ſcḋa aliq̇d ſibi adderet pfectiõis:igiť q̃to plures ꝯcurrerẽt ad ei⁹ actionẽ tm̃ eẽt pfecti⁹.nũc aũt pfecti⁹ ẽ ꝓrimũ cãtum ab eo ꝙ vbi ꝯcurrit ſcḋa cauſa. De prio exẽplante arguiť nũc:intellectio actualis q̃ ẽ iſinitoꝝ diſticte ẽ iſinita:hmõi ẽ intellectio primi exẽplãris:maior p3:q2 ex hoc ꝙ aliqua itellectio ſiť plura põt itelligere diſticte ponit maiorẽ ṽtutẽ itẽſiue i itelligẽte igiť.ſi infinita ſint infinitã virtutẽ.minor p3:q2 i rõne primi exẽplãris ẽ actualis itellectio ſimul ꝛ diſticta oiũ q̃ pñt eẽ igiť iſinitaꝝ:q2 q̃cũq3 ſic ſe hñt ꝙ vnũ poſt alteꝝ replicatũ ꝯſtituit iſinuũ nũeꝝ in potẽtia illa infinita i potẽtia ſiť in actu ſunt iſinita in actu:ſ3 in intellectiõe primi exẽplãris actu itelligũtur ſimul ptes infinite q̃ poſite ſunt iuicẽ:ſic cedere i potẽtia in motu tpe ꝛ magnitudine a phis. Scḋo ſic qḋ addit nõ alicui i cogſcibilitate nec i entitate:ſ3 obim nichil addit eẽntie prie i cognoſcibilitate:q2 ſi ſic nũꝙ poſſet ita pfecte p ſe cognoſci ſicut ſi obm̃ eẽt pſens ſ3 nõ ꝯcurrẽte exẽplãre:ita pfecte põt eẽntia cognoſci ſicut ꝯcurrẽte. igiť. Ite3 rõnes nõ reputo demõſtratiões. ℂ Tertio arguiť de primitate eminẽtie eminẽtiſſimo repugnat aliquid eminẽti⁹ ſ3 finito nõ ergo eminẽtiſſimũ ẽ iſinitũ:minor p3:q2 nichil repugnat enti niſi q2 includit oppoſitũ vel paſſiõis ꝯvertibilis cũ ente infinitũ nõ repugnat enti:ex hoc ꝙ icludit ei⁹ oppoſitũ vl paſſiõis ꝯvertibil. Cõfirmať:ſcl⁹ ſtati pcipit diſcõuenietiã i obiecto ſuo:igiť itellect⁹ i ſuo:ſ3 itellectus ꝯcipiẽs ens infinitũ nõ ꝯcipit ꝯdictionẽ:ergo infinitũ nõ repugnat enti.ex iſto p3 mẽs Anſelmi De⁹ ẽ quo magis excogitari nõ põt:igiť ẽ infinit⁹ i actu:ꝛ exponiť cogitari qḋ ſine ꝯtradictiõe põt cõcipi.nã ſicut in entib⁹ extra ꝯceptũ oẽ ens vel ẽ ſimplex vel ꝯpoſitũ. Si ꝯpoſitũ ꝯponiť ex actu ꝛ potẽtia ꝛ detmiatiõe ꝛ detmiabili. Sic i cõceptu ois ꝯcept⁹ vel ẽ ſimplex vel ꝯpoſit⁹ ex detmiatiõe et detmiabili:ꝛ q̃ nõ pñt ſic ſe hẽre i ꝯceptu nõ pñt facere vnũ ꝯceptibiľ.nũc ãt ſũmũ cogitabiľ cogitať eẽ ſine ꝯdictiõe:igiť põt eẽ i effectu:ſ3 nõ põt eẽ in effectu ab alio:igiť ex ſe.igiť.ꝛc. Dicit ſ3 Anſelmũ mai⁹ ẽ qḋ ẽ i itellectu ꝛ effectu ꝙ i itellectu ſolũ de mõte aureo nõ eẽt mai⁹ ẽs cogitabile ſi eẽt i itellectu ꝛ i re ꝙ ſi eẽt i itellectu ſolu3. Dico ꝙ Anſel.nõ intelligit ſcḋm iſtũ intellectum:ſed ſi eſt tantum in itellectu nõ tot modis excogitari põt:ſicut cũ hoc eẽt i effectu:vñ ſũmũ cogitabile põt ꝯcipi eẽ abſq3 ꝯdictiõe:igiť ipm eẽ i effectu nõ icludit ꝯdictionẽ.

igiť.ꝛc. ℂ Quarto arguiť de pmitate finis/ſicut intellect⁹ vltra oẽ finitũ itelligibile pfecti⁹ põt itelligere q̃tũ eſt de ſe ſic affect⁹ diligere vltra oẽ finitũ diligibile:hmõi aũt ẽ pm⁹ finis.igř.ꝛc. ℂ Ad pmũ pricipale diciť ꝙ maior eſt vera de cã actiua agẽte ex neceſſitate nature. Si aũt volũtarie agat eq̃liť põt dittere ſiue iſinite ṽtutis ſit ſiue finite. Cõtra hoc igiť phi ponẽtes pmũ agere ex neceſſitate nature nõ potuerũt ſaluare malũ i vniuerſo. Dico ꝙ philoſoph⁹ nõ põt ſaluare aliqḋ malũ i effectu cuius oppoſitũ ꝓtũc põt accidere p oẽs cauſas:q2 ſ3 philoſophũ pma cã agit neceſſario neceſſitate nature:igiť neceſſario ꝯcurrit ſicut imediatũ ꝛ illḋ aliud ſibi imediatũ i illa coordiatiõe. Si igiť hic iferi⁹ ꝯtigat aliqḋ malũ i natura:puta mõſtrũ:vel aliquod aliḋ inordiatũ ẽ p aliq̇d ipediẽs ſuũ efficiẽs q2 nũꝙ eſt iobediẽtia ex pte materie niſi ꝓpt defectũ efficiẽtis:igiť ipediẽs ẽ ꝓpt cauſas efficientes Si igiť hec cã nõ ipedit põt ſupior nõ mouere ipſam ad ipedimẽtũ:q2 ſi nõ poſſet nõ mouere ipſu3 ģ ipa mota neceſſario mouet ad ipedimẽtũ alteri⁹ eadẽ ei neceſſitate q̃ ſol eleuat humidũ eadẽ neceſſitate ali⁹ planeta alteri⁹ coordiatiõis agit ad differẽtiã pluuie i qua neceſſitate agũt tũc cauſe i vna coordiatiõe agũt etiã in iſta:igiť null⁹ effect⁹ hic iferi⁹ excepto libero arbitrio eueniret ꝯtr. ℂ Ad aliud de vbi ḋr ꝙ qñ demõſtratũ i añte ẽ finitũ ꝯña ẽ bona. qñ vero ẽ iſinitũ ꝯña nõ valet ſicut pat3 de motu. Tot⁹ ei mot⁹ iſinit⁹ ita ẽ i hoc tpe demõſtrato toto tpe iſinito ꝙ nõ ẽ i alio:igiť i tpe finito nõ valet. ſicut eſto ꝙ hic eẽt corp⁹ iſinitũ i vbi iſinito hoc corp⁹ ita eẽt i hoc vbi ita ꝙ nõ i alio nõ tñ eẽt i vbi finito ſic ẽ de eẽ dei. ℂ Ad aliḋ ꝙ phs nõ itelligit ꝙ ſi eẽt ṽt⁹ iſinita i actu ꝙ moueret i nõ tẽpe:ſ3 ſi eẽt i magnitudie:q2 ſuppõit ꝙ ſi eẽt in magnitudie eẽt ſibi coextẽſa p accidẽs:q2 ibidẽ ꝓbat:q2 ſicut creſcit virt⁹ creſcit magnitudo. vñ nõ ꝓbat ꝙ de⁹ ẽ in magnitudie ſicut itelligẽtia:ſ3 capit ꝙ mouere ꝓprie dicit ſucceſſiõe3 qḋ h3 ex hoc ꝙ virt⁹ talis poniť i magnitudie:ſ3 i nõ tpe excludit ſucceſſionẽ:ꝛ ſic ifert ꝯñs icludẽs ꝯdictiõe3 ex añte icludẽte ꝯdictionẽ:q2 ois virt⁹ actiua extẽſa magnitudini agit ex neceſſitate nature. Dicit ſaltẽ ageret i nõ tpe cõcedit Cõ.xii. Metha. ꝙ ſi ageret immediate moueret i nõ tpe:ꝛ iḋ ponit duplicẽ motorẽ ꝯiũctũ ꝛ ſepatũ ꝛ rõne ſepati eſt mot⁹ iſinite durationis ſ3 rõne ꝯiũcti ẽ ibi ſucceſſio:ſ3 illḋ nichil valet:q2 eſſẽtialis moueret i nõ tpe ſiue agit imediate ſiue mediate motore ꝯiũcto ſcḋm potẽtiã ſuã cũ ponat ipſu3 agere ex neceſſitate nature:ſicut patebit diſtinctione octaua huius. ℂ Queſtio quarta.

Q Uarto queritur vtru3 primũ ens ſimpľr ſit tm̃ vnum nũero. Ꝙ nõ.j.ad Cor. viij.ꝛc. ℂ Itẽ vnũ p pticipationẽ reduciť ad vnũ p eẽntiã:ſ3 plura ſunt p pticipationẽ ꝛ diuerſi ordĩs:igiť reducunť ad talia per eſſentiam diuerſi ordinis. ℂ Item:ſi eſſent duo dij melius eſſet ꝙ ſi tantum vnum eſſet. Sed ꝙ melius eſſet ponendum eſt in natura eſt.igiť.ꝛc.

¶ Itē de⁹ ē / igit̄ dij ſūt: ꝯña pʒ: ꝙ ſingulare ꝛ plurale idē ſignt. ¶ Oppoſitū. Deute. vi. Audi iſrael dñs de⁹ tu⁹ vn⁹ ē. Dicit̄ ad q̄ſtionē ꝙ ſic: qꝛ ſi eſſent multi / vel ꝯuenirēt i aliq̄ vel i nullo. ſi i aliq̄ / aut totalit̄ / ita ꝙ q̄cq̄d hʒ vn⁹ hʒ ali⁹ / vel ꝯueniūt i aliq̄ et differūt i alio. ſi p̄mo / igr̄ aliꝰ ſupflueret. ſi ſcd̄o mō illō i q̄ differūt / aut ipoꝛtat pfectionē aut ipfectionē. ſi pfectionē igit̄ ē i vtroqꝫ: igr̄ p hoc nō differūt. ſi ipfectionē / igr̄ neut̄ ē de⁹. ſi i nullo ꝯueniūt igr̄ alt̄ nō ē de⁹: qꝛ oīs pfectio i deo / igr̄ q̄cq̄d pfectiōis hʒ vtqꝫ ē i vtroqꝫ. Itē. xii. Meth. ſi eēnt duo dij haberēt materiā: ꝛ itelligit p materiā ſibi potētiā: qꝛ vbicūqꝫ ē q̄dditas ꝛ hñs q̄dditatē ē materia reſpectu q̄dditatis: qꝛ q̄dditas ē foꝛma. ¶ Itē. xii. Pluralitas pꝛincipatuū nō eſt bona. ¶ Item. iiii. Politice. Optim⁹. ꝛc. ē monarch⁹. ¶ Itē i iſto a q̄ ſunt oīa eſt pꝛecīſſima vnitas hui⁹ aūt eſt nūeral. ¶ Dicūt aliq̄ ad q̄ſtionē / ꝙ rōnes nō pbāt hoc demōſtratiue: qꝛ de angelo eq̄lit̄ ꝯcludit. vñ phs ꝛ cōmētatoꝛ. dentur ponere ꝙ q̄lʒ itelligentia ſit vn⁹ deus. ¶ Cōtra: demōſtratiue pbatur ꝯcluſio. Pꝛimo ex rōne intellect⁹ ſic pꝛimū efficiēs ē pꝛimū exemplās. vt pbatū ē ſupꝛi⁹: intellectio ē ſua eēntia: et p ꝯñs ē infinita: igitur pōt itelligere q̄dʒ intelligibile pfectiſſime. Si ergo. a. ꝛ. b. ſunt duo dij: ergo a. intelligit. b. inq̄ꝫtū eſt itelligibile. Aut ergo p eſſentiā ipſi⁹. b. aūt p ſimile: ſi p eſſentiā / ergo intellectio ei⁹ depēdet a. b. ergo. a. nō eſt de⁹. Si p ſimile ꝛ. b. eſt p ſe itelligibile / ergo nō intelligit. b. pfectiſſime: qꝛ vna eēntia n̄ pōt eē rō itelligēdi niſi illius qd̄ virtualit̄ includit̄ in illa neqꝫ rō diuinitatis: qꝛ illa eſt vl'is p poſitū: nō ergo ꝓpꝛia rō intelligēdi. b. ¶ Itē: vna intellectio hʒ tm̄ vnū obiectū adequatū ſʒ. a. hʒ p obiecto ſuo adequato ſe: nō igitur b. ¶ Scd̄o arguit̄ ex pte volūtatꝭ volūtas infinita ē recta / igitur diligit q̄lʒ q̄ꝫtū ē diligibile: igitur diligit. b. infinite. ſed q̄lʒ diligit plus bonū ſuū q̄ꝫ illius cui⁹ nichil eſt: igitur. a. magis diligit ſe. ¶ Itē aut. a. fruitur. b. vel vtitur. ſi vtitur: ergo volūtas ē puerſa ſi fruitur eſt beat⁹ in iſto ꝛ in ſe: ergo i duobus adequate. ¶ Itē: vnūqd̄qꝫ rōnis ſe hñs ad plura [illegible] rōnis nūq̄ꝫ determinat̄ ad certā pluralitatē ex [illegible] ed pꝛima eſſentia eſt hmōi: igitur determinatur ex ſe ad certā pluralitatē / neqꝫ aliūde determinatur ergo eſt īfinita: ſimilit̄ poſſet argui de actu eſſendi: ſicut arguit Auicēna de infinitate de bonitate infinita. Ultra arguitur de oīpotētia. Ricar. j. de tri. facile ē oīpotenti facere quecūqꝫ aliū nulli potentē: hic dicitur ꝙ oīpotētia nō reſpicit niſi poſſe: ſʒ vtrūqꝫ ponitur neceſſe eſſe: ꝯ iſtud non ſoluit: qꝛ oīps pōt deſtruere oēs effect⁹ pōt eīn vn⁹ nolle q̄cq̄d ali⁹ pōt velle. dicit̄ ꝙ ꝯceditur ꝯ vtrūqꝫ reſpicit ꝯtingēter oīa alia a ſe. ergo pōt vn⁹ nolle q̄cq̄d alius poteſt velle. ¶ Item: oīps poteſt pꝛoducere quecūqꝫ ad eſſe effectū ita ꝙ ſit eius totalis cauſa ergo ali⁹ nō pōt aliquē effectū pducere totalit̄: qꝛ vnū nō pōt pduci a duab⁹ cauſis totalib⁹: ſʒ iſta ē ex creditis. ¶ Ad pꝛimū pꝛincipale dicitur ꝙ oēs dij gētiū demonia. ¶ Ad aliō dicitur ens p pticipatiōnē. ꝛc. ꝙ hec eſt nō eſt pꝛia ſʒ ē vera: qꝛ p ipfectū reducitur ad pfectū: nūc aūt imperfectū in alijs pfectione ſimplicit̄ reducit̄ ad pfectionē alterius rōnis: ſicut ipfect⁹ vt lapis. bonū vero ipfectū reducitur ad ſimplicit̄ pfectū eiuſdē rōnis. ¶ Ad tertiū: plura bona ſunt meliora ſi ſint ꝯceduntur. ꝛc. ſi eſſent i deo eſſēt meliora. dico ꝙ ſi pōt iplicare potētiam poſſibilē vel ipoſſibilē. Pꝛimo mō ē maioꝛ vera. Secūdo mō ē minoꝛ vera. ¶ Ad aliō: negatur ꝯña: qꝛ nūerus nō eſt talis modus ſignādi grāmaticalis: ſicut alij: in quib⁹ nō requiritur mō grāmaticali coꝛreſpōdere aliq̄d in re / nō eīn valet / deus generat. ergo de⁹ eſt maſcul⁹: ſed iſte mod⁹ req̄rit rē ſubſtractā: ꝛ cū dicitur idē ſignt ſingulare ꝛ plurale ſub diuerſo mō: dicitur ꝙ hec idē icludunt ſub oppoſitis modis: iō ꝯñs ꝯcludit ꝯdictionē. ¶ Queſtio q̄nta.

Rōes apparēter pbātes tm̄ vnum eſſe deum.

Coꝛrobo rat pꝛedictas rōes

Quinto queritur: vtrum

eſſentie diuine repugnet q̄cūqꝫ pductio intrinſeca. Qꝫ ſic. qꝛ ſic idē eſſet poſſibile et neceſſariū iſta repugnāt. aſſumptū pʒ: qꝛ qd̄ ē intra eſſentiā diuinā ē neceſſariū ꝛ pductū inq̄ꝫtum tale eſt poſſibile. Tū qꝛ potentia ē in pducente vt pductū pducat̄: ergo ē pductū termin⁹ illi⁹ potētie. ¶ Itē ſeq̄tur idē eſſe neceſſariū a ſe ꝛ ab alio: qꝛ ē intriſecū nature diuine eē neceſſariū a ſe / ſʒ pductū inq̄ꝫtū pductū ē ab alio. ¶ Qꝫ iſta repugnet neceſſariū a ſe ꝛ ab alio pductū. pbat̄: qꝛ qd̄ eſt neceſſariū a ſe q̄lʒ alio circūſcripto ē neceſſe eē: ſʒ qd̄ eſt neceſſarium circūſcripto illo nō eſt neceſſe eſſe. ¶ Itē ſeq̄tur idē eē mutabile ꝛ imutabile: qꝛ intriſecū nature diuine ē eē imutabile pductū inq̄ꝫtum tale ē mutabile: qꝛ pductū neceſſario eſt poſterius pducēte. ergo i iſto pꝛioꝛi intelligit̄ nō habere eſſe et in poſterioꝛi hʒ eē: ergo itelligit̄ mutari a nō eē in eſſe. ¶ Itē ſequit̄ idē eſſe depēdēs ꝛ indepēdēs et intriſecū ē diuine eſſentie eſſe indepēdēs: et pꝛoductū inq̄ꝫtum tale ē depēdēs: qꝛ alit̄ poſteri⁹ eſſet eq̄ pꝛimū cū pducēte oī pꝛimitate: ꝛ tūc nō eēt maioꝛ rō q̄re illud eēt pducēs: ꝛ hec pductū q̄ꝫ econtra. ¶ Oppoſitū. Ego hodie genui te. Circa q̄nē aliqui nitunt̄ pbare pductionē ad intra: ſic pꝛima pſona in diuis eſt relatiua: igit̄ ꝯſtituit̄ p relationē Alit̄ eīn relatio eēt aduētitia. ſʒ hoc ē rōne oꝛigis. igitur. ¶ Itē: virt⁹ ſumme actiua ſumme diffundit ſe virtus diuina ē hmōi. ergo ſumme diffundit ſe. Sed hoc nō ꝯuenit niſi itra. igitur. ꝛc. ¶ Itē: bonū eſt ſui cōicatiuū: igitur ſumme bonū ſumme cōmunicatiuū nō niſi ad itra igit̄. ꝛc. ¶ Itē: pfectū ē cū pōt pducere ſilē hoc ē ad itra. Iſte rōnes nō cōcludūt: qꝛ infidelis negabit relationē eē ſubſiſtētē: nec cogit fidelē: qꝛ licet poſſit aliquo mō iferri ex aliq̄ articulo / nō tn̄ eſt directe articul⁹ fidei: ergo pbat p ignoti⁹: etiā nō ſeq̄t̄ alit̄ ꝙ relatio ſit aduētitia q̄ꝫ ſicut de ſpiratiōe actiā. ¶ Ad aliō diceret infidelis ꝙ diffundere ſe ad itra ē ipoſſibile: ꝛ ipoſſibile nichil ē. ¶ Ad aliō ſūme bonū ē ſūme cōicatiuū verꝫ ē ſūmi boni cōicabil'. ¶ Ad aliō pducit ſūme ſibi ſilē verū ē ſi ē tale poſ'e. iō alit̄ declarat̄ itētū. Pꝛimo ſic / ponēdo vnā rōnē. Scd̄o ponēdo q̄tuoꝛ inſtātias: ꝛ ex ſolutiōe cuiuſlʒ adducēdo vnā rōnē

Rñdet ad queſtionē

ad ꝓpoſitū.rō ē hec. Suppoſitū hñs a ſe q̇ocūq₃ ꝑ̇ncipiū ꝓducendi pōt producere aliquid producibile adequatū illi ſic adeq̄tū q̇ȯ ē ꝓducibile ꝑfectiſſimū q̇ȯ ab illo ꝑ̇ncipio pōt ꝓduci.ſ₃ tale ſuppoſitū ē in diuis.igiꝫ.ꝛc.maioꝛ ꝓbaꝫ:q2 nō haberet inſtātiā:niſi q2 vel illȯ ſuppoſitū haberet illȯ pn̄cipium iꝑfectū:vel ſi haberet ꝑfecte accepit tñ illud pn̄cipiū ꝑ gn̄ationē adeq̄tā illi pn̄cipio:ſ₃ neutro mō pōt ee in diuis:q2 nichil iꝑfecte habeꝫ:nec prima ꝑſona accepit aliq̇d ꝑ gn̄ationē adeq̄tā.ḡ.ꝛc. minoꝛ p₃ ꝙ aliq̇ȯ ſit tale ſuppoſitū i diuis:q2 aliq̇d ſuppoſitū i diuis h₃ mēoꝛiā ꝑfectā igiꝫ hoc ē q̇cq̇d ex ꝑte itellect⁹ ꝯcurrit cū obiecto actu ꝑ̄ſente. S₃ oīs mēoꝛia creata ē pn̄cipiū ꝓducēdi ſit̄e:hoc nō eſt vñ creata:ſ₃ ei imꝑfectū poſſit agere:nō tñ vnde imꝑfectū:virt⁹ ei actiua nō tribuiꝫ alicui niſi vñ ꝑfectū:ḡ op₃ ꝙ ꝯueniat ſibi:vñ mēoꝛia:igiꝫ ꝯuenit oī mēoꝛie. ¶ Cōtra iſtā rōnē ponūtur q̄tuoꝛ iſtantie. Pꝛia eſt ꝙ ꝯuenit mēoꝛie / vñ mēoꝛia ſm̄ rōne₃ forme vniuocationis ſ₃ nō forme reſpicien̄tis ꝯ̄tra analogice nūc mēoꝛia ḋr de creata ꝛ icreata analogice. ¶ Cōtra illȯ:q̇buſcūq₃ analogice ꝯuēit aliq̇d ꝑfectiōis ſi ꝯueniat iꝑfectioꝛi a multofoꝛtioꝛi ipſum repieꝫ i perfectioꝛi:ſicut p₃ vlr tranſcurrēdo. Secunda inſtantia.mēoꝛia eſt pn̄cipiū producendi que eſt in intellectu potente recipe ꝑfectionem: huiuſmodi non eſt intellectus diuinus. Tertia inſtātia nichil d₃ ibi poni ſuꝑfluū neq₃ fruſtra:ergo nec talis mēoꝛia ꝓducēdi.ꝛc. ¶ Cōtra iſtas iſtantias itellect⁹ noſter recipit ꝑfectionē:ḡ illȯ nō ē ratio agēdi:q2 l₃ paſſiuū vel recipiēs poſſit agere nō tñ inq̄tū tale/ſ₃ mēoꝛia ē ꝑ̇ncipiū expꝛimēdi:nūc aūt qn̄ ꝯcurrūt ꝑ accidēs actio ꝛ paſſio/vel actiuū ꝛ paſſiuū in aliquo agente ſi ſeparētur paſſiuū: nichilominꝯ remanet rō agēdi:ſ₃ poſſe recipe ꝛ poſſe gignere ꝯiūgūtur i intellectu noſtro ꝑ accidēs.ḡ ꝛc. ¶ Cōtra aliā inſtātiā in oīn̄ pn̄cipio actiuo q̇ȯ nō includit ꝑfectionē neceſſe ē ſtare ad ſimplr ꝑfectū.vñ Auicēna.vj.Meth.ca.ixi. Nichil ꝑfectiſſime agit:nec ſumme liberalit q̇ȯ agit vt ꝑficiaꝫ actione ſua neq₃ liberalit dat q̇ dat aliq̇d ſpe retributionis.neq₃ ē ibi aliq̇d fruſtra q2 eſt in ſe ꝑfectū:ꝛ ex plenitudīe ꝑfectiōis.ꝛc. ¶ Quarta iſtātia. mēoꝛia intelligibilis h₃ ꝑfecte ꝓducere:ſed mēoꝛia iſta h₃ q̄ſi ꝓducere q̇ȯ ē eminēti⁹. ¶ Cōtra.q̇ȯcunq₃ ꝓductiuū ex rōne reali nō hñs reale ꝓductū:adhuc pōt realit ꝓducere:ſ₃ ibi ē aliq̇ȯ ꝓductiuū ex rōne reali.ḡ.ꝛc. Nūc aūt ſi pōt aliq̇d ꝓducere igiꝫ aliq̇d intrinſecū:q2 illȯ pn̄cipiū ē agens ꝑ modū nature.ḡ ad intra. ¶ Itē:mēoꝛia nō ē ꝑfecta niſi obiectū ſit ita ꝑ̄ſens ſicut pōt eē.ḡ nec intelligētia pōt eē ꝑfecta/niſi ſit tāta q̄tā itelligētiā pōt habere. ſ₃ talis eſt infinita. ergo ad itra. ¶ Itē: obiectū ſcḋm eſſe aliq̄ mō i mēoꝛia nr̄a ꝓduci ſe ſm̄ aliq̇ȯ eē i intelligētia actu.ḡ circūſcribēdo q̇ȯ ē iꝑfectiōis:ſc₃ ꝙ h₃ diminutū:ꝛ talia ꝛ poſitis ꝑfectiōib⁹ oppoſitis remanebit ꝓductio i diuis ¶ Ad ꝑ̇mū pn̄cipale dico ꝙ poſſe q̄druplr accipiꝫ:ſic p₃ ex mltiplicitate ei⁹ oppoſiti.j. Topi.ꝙ iſta ē optia via ad iueſtigandū metaphiſice. Uno mō vt opponiꝫ ipoſſi. Alio mō

Duplex acceptio de ly poſſibile.

vt opponiꝫ neceſſario. Tertio mō vt opponiꝫ enti i actu ſicut ens i potētia. Quarto mō vt potēs ꝛ poſſe ſunt coꝛrelatiua. Pꝛimo mō icludit totum ens. Secūdo mō ex ſe ē idifferēs ad eē ꝛ nō eē. Tertio mō exponiꝫ enti in actu. Quarto mō opponiꝫ coꝛrelatiue potēti. Per hoc ad rōnē ꝑ idē eſt neceſſariū et poſſibile. Pꝛimo mō i diuinis:ſ₃ nō eſt poſſibile ſecūdo mō neq₃ tertio. Quarto mō dico ꝙ phs non extēdit poſſibile niſi ad aliȯ oppoſitū:ſ₃ dicētes ꝙ potētia actiua ē potētia trāſmutādi alterꝫ i q̄tū alterū.v.Meth.ſ₃ iſta ē falſa.littera ē eīn ꝑ̇ncipiū trāſmutādi alterꝫ vel i q̄tū alterꝫ:ꝛ ſic nō oē ꝓducibile eſt poſſibile ſcḋm phos.neq₃ eſt poſſibile termin⁹ productiōis i diuinis:ſicut loq̇tur phs:ſ₃ ſm̄ veritatē poſſe ē cōmuni⁹ q̄ termin⁹ potētie alteri⁹ / vel reſpectu alteri⁹:ꝛ ſic ꝯcedo ꝙ fili⁹ ē poſſibilis i diuinis:ſ₃ nō vt ſolū ſe extēdit ad creabile. ¶ Ad aliud ꝙ eē neceſſariū a ſe ꝛ ab alio:ſūt oppoſita.ſi.b. et a dicāt circūſtātiā eiuſdē eē:ſc₃ ꝙ aliq̇d ſit neceſſariū a ſe formalit ꝛ nō a ſe oꝛiginalit:ſ₃ ab alio nō ſunt oppoſita:ꝛ cū ḋr q̇cq̇d ē neceſſariū ex ſe q̇lib₃ alio circūſcripto nō pōt nō eē. Dico ꝙ aliq̇d pōt circūſcribi cui⁹ circūſcriptio claudit ꝯ̄dictionē. aliud vero cui⁹ circūſcriptio nō claudit. Scḋo mō ē hec vera ꝙ ē neceſſe eē ex ſe pōt eē circūſcripto q̇l₃ alio verū ē de circūſcriptione nō includēte ꝯdictionem pꝛimo mō nō. ¶ Ad tertiū ꝑ̇ncipale dico ꝙ i prioꝛi nō intelligiꝫ ꝓductū habere eē:nec tñ i illo itelligitur habere nō eē:q2 iſte itellect⁹ eēt falſus. ¶ Contra:i q̇l₃ inſtāti pōt itelligi eē vel non eē ſiue oꝛiginis ſiue nature. S₃ in illo prioꝛi nō pōt intelligi habere eē cū hoc ſit ipoſſibile:ḡ intelligiꝫ nō eē i illo. Dico ꝙ intelligiꝫ nō eē i prioꝛi:q2 hoc ē itelligere ip₃ nō eē pn̄cipiū oꝛiginās:ſ₃ nō intelligiꝫ in illo nō eē abſolute. ¶ Itē:argumentū ſit de ſubiecto ꝛ paſſione:q2 in ꝑ̇oꝛi natura paſſio nō h₃ eē:ḡ i iſto prioꝛi nō pōt vere intelligi paſſionē in eē ſubiecto.ḡ vere pōt itelligi ipa nō in ineſſe ſubiecto:q2 ſi nō ē nō ineſt ſubiecto. ¶ Ad q̄rtū pn̄cipale dico: ꝙ nō opoꝛtet ꝓductū eē depēdēs.ꝛ cū diciꝫ igiꝫ ē cōꝑ̄rio cū ꝓducēte verꝫ ē formalit:ſ₃ nō oꝛiginalit. vñ ꝑ̇exigitur pat oꝛiginē:ꝛ tñ ſine dependētia.vñ ibi eſt relatio mutua ꝛ reſpicientia mutua ſine depēdentia:ſed hoc non poneret philoſophus. ¶ Queſtio ſexta.

SExto q̄ritur vtrum in diuinis poſſint eſſe plures ꝓductiones. Ꝙ nō. q2 ꝯmētatoꝛ vi. ꝑhi. vnū non cōicaꝫ niſi vno mō:q2 ꝓꝑie forme ē ꝓꝑa materia ꝛ in alia ꝛ alia ſpecie alia et alia mãia.ii.ꝑhi. ¶ Itē:ſi eadē natura poſſe₃ diuerſimode cōicari:aut hoc eēt neceſſario ꝛ ſp:aut vt i pluribꝯ/aut raro.nō ꝑ̇mo mō nec ſcḋo.p₃ ḡ tertio. ꝛ ſi hoc ḡ caſualit:ſ₃ talia nō ſūt i ſpē ¶ Itē:ꝙ ſint plures q̄ due.ii.ꝑhi.diſtiguitur inter agentia ꝑ naturā ꝛ ſcḋm intellectu₃. ergo ꝓductio q̄ ē ꝑ modū nature diſtiguitur ꝯ̄ iſtā q̄ ē ꝑ intellectū. ¶ Oppoſitū:pn̄cipia ꝓducēdi q̄ non includunt imperfectionē tm̄ ponēda ſunt in diuinis.

¶ Ad q̄ſtionē dr̄ ꝙ ī cōītate tm̄ ſūt due ꝓductiōes: qꝛ act⁹ notionales ſunt fundati eſſentialib⁹ ⁊ illis adeq̄ti: ſ3 imanētes tm̄ ſūt itelligere ⁊ velle: vñ ponit ꝙ itellect⁹ ⁊ volūtas: qꝛ ſepati poſſint reflectere ſe ſupra ſe ꝑoſtq̄ ſunt ī actu ſcd̄o q̄dāmō vniformiter / q̄dāmō diſcōformit. Uniformit: qꝛ vtrūq3 ꝑ actuitatē ↄuertit ſe: ſed differūt ex ↄuerſiōe ad obiectū: qꝛ itellect⁹ primo īformatur ſimplici noticia et intellect⁹ nud⁹ ad hoc ↄuertitur / ſicut paſſiuum ad ſuū ꝓpꝛiū actiuū: ſ3 volūtas ↄuertitur tanq̄ nudū actiuū. vñ prima differētia ē ꝙ itellect⁹ nud⁹ eſt paſſiu⁹: ſ3 volūtas nuda ē actiua. Scd̄a differētia intellect⁹ īformatur ipꝛimēdo / ſ3 volūtas exprimēdo. vñ in primo inſtāti itellect⁹ ē tm̄ intellect⁹. in ſecūdo inſtāti dicit natura: ⁊ eſt ibi ſimplex noticia. In tertio inſtāti itellect⁹ nud⁹ ↄuertit ſe ad hoc totū. In q̄rto inſtāti ipꝛimitur noticia declaratiua ex alia pte. Uolūtas in ꝑmo iſtāti ē tm̄ volūtas. ī ſcd̄o facit ſe volētē. ttio ↄuertit ſe ſupra ſe. q̄rto exꝑmit

Uide aliqua differentias volūtatis ⁊ itellect⁹

¶ Cōtra hoc ꝙ dicit ꝙ hoc verbū diuinū gīatur ꝑ impꝛeſſionē arguet poſteri⁹: ſed nūc arguitur ↄtra hoc ꝙ generatur ꝑ ipꝛeſſionē in intellectū ↄuerſū: qꝛ ↄuerſio iſta eſt aliq̄ actio. Actiōes ſunt ſuppoſitoꝝ: cui⁹ ergo ſuppoſiti eſt intellect⁹ vt ↄuertitur ſi eſt ſecūde ꝑſone ⁊ ↄuerſio ꝓcedit expꝛeſſionē ſecūdū iſtos: ergo ante gigni ſūt due ꝑſone ⁊ ſunt due alie ergo. ⁊c. Si eſt prime ꝑſone: ergo ei⁹ eſt vt recipit noticiā declaratiuā: ergo eſt in patre: ergo ſunt tātū due ꝑſone ꝙ hui⁹ ſuppoſiti cui⁹ eſt intellect⁹ vt ↄuertitur ſic vt recipiat noticiā declaratiuā: ꝓbat: qꝛ. ix. Metha. tm̄ eſt aliquid in potētia ꝓpīqua cū nichil oꝫ addi neq3 minui: ſ3 ꝑſente agente ꝓportionato diſpoſito nō ipedito. ⁊c. ſeq̄tur actio: ſ3 intellectus vt ↄuerſus eſt ſumme diſpoſitus. g̊ nichil ex pte paſſi dꝫ remoueri neq3 variari. ergo cui⁹ ꝑſone eſt vt cōuertitur eius eſt vt recipit noticiā declaratiuā. ¶ Itē: cōuerſio intellect⁹ nō eſt neceſſaria. ꝓbatur: qꝛ intellec⁹ cū obiecto eſt principiū ꝑ modū nature: ergo nō req̄rit actū reflexum ſui vel alterius. ¶ Itē: nichil intelligitur ꝙ nō cēt iſta cōuerſio: qꝛ ꝑſentia obiecti nō ē ꝑ hoc ſ3 prius neq3 perfectio potētie ad agendū: ⁊ q̄cq̄d ↄuenit ꝑ vim actiuā alicui eſt actio vel aliq̄d ei⁹. ſed ↄuerſio neq3 eſt actio neq3 aliq̄d eius. ¶ Itē: ꝙ noticia eſſentialis in patre nō eſt ratio gignendi verbū. ꝓbatur: qꝛ verbū nō gignit ꝑ actū intelligētie ſed mēorie. Nō aūt oīa intellectio actualis in patre eſt ſcd̄m intelligentiā. lib. xii. de tri. igitur. ⁊c. ¶ Ite3: ſi ita eſſet ergo eſſent ibi duo verba: qꝛ verbū expꝛeſſiue declarat illud obiectū qd̄ eſt eius expꝛeſſiuū vel expꝛimens ipſum. Sed ꝑ intellectionē actualē eſt eſſentia nata eſſe declarata: ergo pri⁹ eſt declarata ante itellectionē actualē. ¶ Itē: ſi actualis itellectio patris eſſet genita eſſentia diuina eēt ꝑīcipiū gignēdi ꝯ ſcd̄m iſtos. Sed actualis noticia nō pōt eē alteri⁹ rationis: qꝛ genita vel nō genita: ⁊ ſi eēt genita eēt ꝑ eſſentiā: g̊ ī filio hꝫ eſſentiā pro ratione gignēdi: non g̊ ex noticia. ⁊c. Dicit ꝙ Aug. xv. de trini. xii. dicit ꝙ verbū eſt viſio. de viſione dico ꝙ Aug. exponit hoc ꝙ viſio cognitiōis ē de viſiōe ſciētie: et hoc ē de obiecto ꝓ actu ꝑmo in quo obiectū relucet: īō dico ꝙ ordo ē inter intellectionē patris ⁊ filii quaſi duoꝝ ꝑncipioꝝ: ſicut ſol illuīat ptē ꝓpinquā et remota ⁊ nō vna ꝑ aliā. ſ3 idē agens vtrūq3 ordine q̄dā. Sic noticia patris eſt quodā modo prior noticia genitis ordine quodā: qꝛ q̄ſi aliquid ꝑficitur per aliq̄d ⁊ ꝑ idē ꝓducit aliō. op3 ꝙ hoc ſit ordine q̄dā: qꝛ imediatius reſpicit primū q̄ ſcd̄3: et tñ neutrū eſt cā alteri⁹. ¶ Dico ad q̄ſtionē ꝙ pōt intelligi dupliciter: aut ꝙ ſint due ꝓductiōes ſcd̄m rōnes formales: vel ſecūdū nūeru tm̄. Primo modo intelligo et dico ꝙ ſic. Pꝛīo: ꝙ ſint due: qꝛ ſicut memoria diuina ꝑfecta ī aliq̄ ꝑſona diuina pōt gignere: ſic volūtas ꝑfecta. ⁊c. ſed iam memoria q̄ volūtas manēt in deo ad itra / ꝙ mēōria ⁊ volūtas poſſint eē rōnes producendi diuerſas ꝓductiones formales: p3 / qꝛ vbi eſt aliquod pꝛīcipiū alteri⁹ rōnis ibi pōt eē altera rō ꝑncipiatis: qꝛ nō pōt eē maior vnitas in pꝛīcipiatis q̄ ſit in rōnib⁹ formalib⁹ ꝑncipioꝝ: ꝙ tm̄ ſunt due ad intra formalit̄ diſtīt. Probatur: qꝛ eīs multitudo ad vnitatē reducit q̄tū poſſibile eſt: vel ergo ꝓductiones plures reducibiles ſunt ad vnicā vel ad illas paucas ſicut eſt poſſibile ad vnicā nō poſſunt vt ꝓbatū eſt: ergo ad duas: qꝛ oīa vni⁹ coordinatiōis reducūtur ad vnicā. ſ3 tātū ſūt due coordiatiōes ꝓductionū: puta ꝑ modū nature / vel ꝑ modū voluntatis. ii. phiſi. Inſtantie ponūtur ↄtra iſtam rōnem primam. Prima inſtantia ꝙ poſſunt reduci ad vnā tm̄: qꝛ oēs ꝑfectiones ī diuinis reducūtur ad eſſentiā tanq̄ ad pelagus infinitū: ⁊ ſicut ē in actualitate ſic in actiuitate. vñ vnū quodq3 agit inq̄tū eſt in actu: g̊ oēs reducūtur ad vnā rōnē agendi. ¶ Itē: in creaturis ꝓprietas nō eſt pꝛīcipiū cōicandi naturā: ſ3 natura ſecūdū ſe qꝛ poſterius nō eſt pꝛīcipiū cōicandi ꝑus: ergo in diuinis eſſentia ſecūdū ſe erit ratio cōicandi naturā. tertia iſtātia dato ꝙ eēnt due coordiatōes illō vnū in vna coordinatione nō erit memoria vt mēōria ſed eſſentia vt eſſentia. ¶ Ad primū horū dico: ꝙ in creaturis oēs ꝑfectiōes ſunt poſteri⁹. īō rō agēdi reducitur ad ratiōnē eſſendi: qꝛ in creatura prius natura intelligit aliquid eſſe q̄ agere: ideo principium agēdi ibi reducit ad ꝑncipiū eſſendi: ſ3 ſi rō agendi eēt eq̄ ꝑma ⁊ eque ꝑfecta cū eſſentia ⁊ cum rōne eſſendi nō oporteret rōnē agēdi reduci ad rationē eſſendi: ſic eſt in diuinis. ¶ Ad ſcd̄am inſtantiā dico / ꝙ in creaturis natura cōicat naturā ⁊ nō ꝓprietas naturā: qꝛ ꝓprietas eſt iperfectior natura ſed in diuinis ſunt eque perfecta voluntas ſicut eſſentia. ¶ Dices ſcd̄m vnā opinionē in nobis intellectus ⁊ voluntas ſunt idē ꝙ eſſentia: ergo eq̄ ꝑfecte in operādo: qꝛ eq̄ ꝑfecte in eſſendo. Dico ꝙ nō ſeq̄tur ſunt eq̄ ꝑfecta in eſſendo ī nobis: ergo ī operando: qꝛ actiones coꝝ ſunt opatiōes accidētales ſed non ſic in diuinis. ¶ Ad tertiā inſtantiā ꝙ eſſentia vt eſſentia in diuinis nō diſtiguit ī rōe ꝓcedēdi a mēōria: ſ3 īcludit ī illa ſicut ſm aliā opinionē ponētē ꝙ noticia ſimplex ē ꝑncipiū agēdi ⁊ īcludit eſſentiā: ſic ponit de mēōria. vñ ſcd̄a actio eēntie ē vt ē mēōria / vel aliq̄d mēōrie. vñ ſecūda actio ei⁹ eſt

Nota bñ

actio meᷓorie vt meᷓoria: vñ aliud eſt cũ eſt infinitas intellect⁹ ⁊ obiecti et cũ eſt infinitas intellect⁹ tm̄ vt ſi intellect⁹ diuin⁹ itelligat lapidem infinite ad huc nõ erit verbũ infinitũ ꝓpt̄ infinitatẽ obiecti. ¶ Ad primũ ꝑncipale. Cõmẽtator. viii. phi. non negat in ꝯcluſione ſua ꝯtra Auicennã eadẽ ꝓduci ex ſemine et nõ ex ſemine niſi de ꝑfectis vt de homine: ⁊ hoc eſt verũ: q꞉ tale ꝑfectũ ens ꝓpter eius ꝑfectionẽ nõ põt ꝓduci niſi a duab⁹ cauſis: ſꝫ q꞉ ip ſe ꝓbat ꝯcluſionẽ ſuã idifferent̄ de ꝑfect̄ ⁊ nõ ꝑfe

Aliq̄ pñt ꝓduci ſine ſemine et ꝑ ꝓpagationem

ctis: iõ reſpõdeo ꝙ ſecũdũ Aug. iii. de tri. ix. eadeꝫ pñt ꝓduci ꝑ ꝓpagationẽ ⁊ ſine ſemine: q꞉ ꝓducta a ſole poſſunt ꝓduci ꝑ ꝓpagationẽ. ⁊ ꝓducta ibi ſunt eiuſdẽ ſpeciei cũ ꝓducẽtib⁹. ergo ⁊c. Iſtud pꝫ vij. Meta. ariſtoteles addit de plãtis ⁊ de igne. generatur em̄ ab igne / ⁊ ſole / ⁊ lapide / ⁊ ferro / ⁊ ex motu ꝙ hmõi ſunt eiuſdem ſpeciei. quod pꝫ ex forma / ex figura / ex motu / ex ꝑ ſe ꝯſequẽtib⁹ naturas ¶ Contra: ꝙ non poſſunt eiuſdẽ ſpeciei ꝓduci ſine ſemine ⁊ ex ſemine vult Ariſtoteles. iii. de generatione aĩaliũ / primo capitulo vbi vult ꝙ putrefacta generãt / ſed nõ eiuſdẽ ſpeciei: ſed iſta generata nõ vlterius generant: q꞉ neqꝫ eſt ibi mas / neqꝫ femina: iõ dico ad primum ſecũdũ phm. v. Metha. Materia eſt ex qua cõponitur res cum inſit: ⁊ iſta nõ eſt alia neceſſario in propagatis ⁊ in gñatis ex ſemine: ſed põt eſſe materia ꝓpᷓe eiuſdẽ rõnis: licet aliqñ oppoſitum ex quo gñatur ſit alteri⁹ ſpeciei. gñatur enim aliquando ignis ex terra tãq̄ ex oppoſito. aliqñ ex aere. aliquando ex ligno / et iſta opoſita ex quibus nõ ſunt eiuſdẽ rõnis materia tñ q̄ manet in gñato eſt eiuſdẽ rõnis. ¶ Ad ſecũdum argumentũ cũ q̄rit̄ aut neceſſario. ⁊c. Dico ꝙ hoc poteſt duplicit̄ intelligi cõparando plantã gñatã ad duplicẽ cauſam gñantẽ. Sic raro ꝓducitur ex ſole in ꝯparatione ad cauſam gñalẽ generãtẽ / vel cõparando plantã generatã ad vnã cauſam tantũ et tũc illud dicitur raro ꝯtingere cui⁹ oppoſitũ frequẽti⁹ ꝯuenit ex eadẽ cauſa / ſicut ꝓpagãs raro ꝓducit monſtrũ: q꞉ frequẽtius ꝑfectũ: ſicut etiã raro ex foſſione ꝯuenit inuentio theſauri: q꞉ frequenti⁹ iſto mõ nõ ꝓducitur plãta raro a ſole: q꞉ frequẽti⁹ in materia ſic diſpoſita ꝓducitur planta ex ſole q̄ nõ planta. ¶ Ad vltimũ: intellect⁹ diſtiguitur a natura. ii. phiſi. dico ꝙ memoria põt ꝯparari ad actũ cuius eſt elicitiua: ⁊ ſic nõ diſtinguitur a cauſa naturaliter agente: ſed agit mere naturalit̄. ſi vero cõparetur nõ ad illũ actũ quẽ elicit: ſed vt ẽ ꝑncipiũ dirigens ĩ actib⁹ poſteriorib⁹: ⁊ hoc vt dirigitur: ſic eſt indifferens ad oppoſita. Primo modo accipit̄ hic memoria: q꞉ agens ſic ꝑ intellectum eſt agens per modum nature.

¶ Queſtio ſeptima.

SEptimo q̄ritur vtrum poſſint eſſe plures ꝓductiones intrinſece eiuſdẽ rõnis. Qꝫ ſic. idẽ principiũ creatũ põt eẽ principiũ reſpectu multoꝝ ꝓductionũ eiuſdẽ rõnis: igit̄ a multofortiori ꝑncipiũ icreatũ ¶ Oppoſitũ. vnica ꝓductio adeq̄t̄ ꝑncipio ꝓductiuo vnius rõnis. ¶ Dicitur ad q̄ſtionẽ ꝙ nõ eſt niſi vnica vni⁹ rõnis. Hoc ponũt aliqui ſic: q꞉ fecunditas vni⁹ rõnis totalit̄ exhaurit̄ ꝑ hoc. igit̄. ⁊c. Sꝫ iſta rõ nõ valet: q꞉ exhauriri ĩ corꝑalib⁹ ẽ qñ aliq̄d auferẽ: ita ꝙ nichil remanet. ſꝫ ſic nõ põt poni hoc: igit̄ intelligitur ꝙ nõ manet fecunditas q̄tũ ad aliũ actũ ꝓducendũ: ⁊ ſic petit qᷓ debuit ꝓbare. ¶ Aliã ronem adducunt. vnica ꝓductio adequata ⁊ ſemꝑ ſtãs nõ ꝑmittit aliã ꝓductionẽ: ſed ſic eſt in diuinis: ꝑ. ⁊c. Nec hec ratio valet: quia aut intelligitur per adequatum qᷓ adequatur intenſiue vel extenſiue. ſi ſecũdo modo petit. Si primo modo nõ eſt plana: q꞉ in creaturis nõ põt in aliã: q꞉ ſemꝑ ſtat: ꝑ ſi nõ ſemper ſtat põt in aliam. Confirmatur: ſi ſol ſemper ſtaret ſemꝑ haberet vnã illuminationẽ adequatã: ſed q꞉ non neceſſario ſtaret ad hoc poſſet habere aliã opationẽ: iõ nulla iſtaꝝ rõnũ ꝯcludit vnã ꝓductionem: q꞉ debet concludi ꝙ claudit ꝯdictionẽ ponere duas ꝓductiões eiuſdẽ rõnis quocũqꝫ caſu poſito: iõ dico ad queſtionẽ ꝙ tm̄ eſt vna intrinſeca ꝓductio vni⁹ rõnis: q꞉ in omi primo quod nõ põt ab alio determinari / vel eſt vnitas / vel ĩfinitas: ergo ſi in primo nõ ſint ꝓductiones infinite in ſuppoſitis vni⁹ rõnis eſt tm̄ vna. Unde q̄cq̄d ẽ vni⁹ rõnis ĩ primo ſimpliciter eſt ſcd'm ſe hoc: q꞉ ſi nõ / ergo põt eſſe in pluribus q̄tũ eſt de ſe: ergo niſi aliunde determinetur eſt in infinitis / ſi determinet̄ / aut ꝑ aliquid vnius rõnis vel alterius. Si primo mõ idem ꝙ prius: ſi ſecũdo mõ / aut illᷓ eſt de ſe hoc / ⁊ tunc pari ratione ſtandum eſt in primo: ſi non eſt de ſe hoc: ergo nõ determinatur ad hoc. ¶ Ad argumẽtũ pñcipale ꝯceditur aſſumptũ de pñcipio creato: q꞉ nullũ principiũ creatũ in q̄tũ tale ẽ de ſe hoc: q꞉ nulla natura creata eſt de ſe hoc.

¶ Queſtio. viii.

QUeritur octauo: vtrũ in diuinis ſint tres ꝑſone tm̄. Qꝫ nõ. q̄cunqꝫ ſunt eadem ſimplicit̄ alicui ſunt ſimplicit̄ inter ſe eadẽ: q꞉ aliter null⁹ ſyllogiſmus valeret: ſed perſone ſunt eedem ſimplicit̄ eſſentie q̄ eſt ſimpliciter eadeꝫ. igit̄. ⁊c. ¶ Itẽ: equalis dignitatis eſt ibi eẽ a ſe et ab alio: ꝑ tm̄ ſunt due. ¶ Itẽ: ꝙ ſint q̄tuor: q꞉ relatiẽ oppoſita ꝯmultiplicant̄. ⁊c ¶ Oppoſitũ. Io. j. tres ſũt q̄ teſtimoniũ dãt ĩ celo Et Mar. vltimo. Ite. bap. ¶ Ad q̄ſtionẽ primo dicam quid tenendũ. Secundo / quõ põt intelligi eẽ poſſibile abſqꝫ repugnãtia. Tenẽdũ ẽ ꝙ tantũ ſũt tres ꝑſone: q꞉ tm̄ ſunt due ꝓductiones intrinſece numero. et vtraqꝫ ꝓductione producitur tm̄ vna perſona: q꞉ vtraqꝫ ꝓductione ꝓducit̄ res diſtincta a producẽte. Nulla em̄ res ſemetipſam ꝓducit ſed nõ diſtincta eſſentialit̄: q꞉ res ꝓducta eſt infinite talis tm̄ inuenitur in diuinis: ꝙ vtraqꝫ ꝓductione ꝓducitur vnica tm̄ ꝑſona. ꝓbat̄: q꞉ ſicut principij vni⁹ rõnis nõ põt eẽ niſi vna ꝓductio vni⁹ rõnis / ita nõ põt eẽ niſi vnic⁹ termin⁹ vnius ratiõis. ¶ Dices: eadẽ perſona eſt q̄ producitur per vtran=

q₃. Cōtra: impoſſibile eſt eandē pſonā accipe pfecte eē a duab⁹ ꝓductionib⁹ pfectis: qꝛ ſi ſic / ergo circūſcripta alia adhuc eſt ꝛ abſtracta iſta ex quo pfecte accipit eē nō ē igitur ſimul ē ꝛ nō eſt. ¶ Q̄ ſit alia ip̄roducta ꝓbatur: qꝛ ſi ē ꝓducta: ḡ ab alia et nō eſt ꝓcedere ī infinitū: vt ꝓbatū eſt ſupius: ḡ vna ē pſona ip̄roducta. ¶ Q̄ pma pſona ſit vna ꝓbat vn⁹ doctor dicēs: q̄ p eaſdē rōnes ꝓbatur vnitas pme perſone: ꝛ vnitas dei adhuc adducit Hylariū de ſynodis dicētē q̄ ſimile eſt ponere plures pumas pſonas et plures deos. ¶ Ad hoc adducit rōnē doctor: qꝛ nō ſunt plura a ſe: ḡ ab alio / aut igitur relatiōe mutua. ꝛc. Sed hec rō nō valet: cū dicitur ſunt ſuppoſita relatiōne: ḡ diſtincta p relationes originis. nō ſeqtur etiā eſto q̄ p relationes ad alia. Adhuc nō h₃ ꝓpoſitū. Preterea dicnō ſic poteſt ꝓbari vnitas pme pſone ꝛ dei: qꝛ vnitas dei ꝓbat̄ p pfectionē dei ſimplicit̄ p infinitatē: ſed paternitas nullā pfectiōnē dicit / nec infinitatē: etiā₃ cū vnitate dei ſtat cōicabilitas: ſ₃ nō cū vnitate patris: ḡ nō p idē ꝓbatur vtraq₃: q̄ dicit de Hylario nō facit fidē: qꝛ hoc ſeqtur tanq̄ ad ꝯñs: ſc₃ eē plures deos ſi ſint plures patres: non tñ ſunt idem: iō dico q̄ vnica ē pſona nō ꝓducta: qꝛ qcqd ē i diuis vni⁹ rōnis eſt de ſe hoc. Scđo declaratur quō pōt intelligi ſine ꝯtradictione. In creaturis pfectiōis eſt q̄ eſt ꝯmunicabilis imperfectiōis qđ diuiditur ſeparet̄. ḡ qđ imperfectiōis eſt ꝛ tribuatur pfectio deo. ¶ Scđo ſic. Rō ſuppoſiti incōicabilis nō includit pfectionē ſimplicit̄: qꝛ pfectio ſimplicit̄ ſtat in alia rōne qddītatiua: qꝛ in deo nō op₃ q̄ rō ſuppoſiti includat oēm rōnē entis: nec etiā p ydemptitatem. ḡ pōt ſtare rō ſuppoſiti diſtincta. ¶ Tertio de aīa intellectiua ſcđm eſſentiā eſt tota in qualibet parte hec non ꝯuenit ei niſi ex pfectiōe: ꝛ hoc ꝓpter aliqualē īfinitatē: ergo iſta q̄ ſimplicit̄ eſt infinita pōt habere qđ eſt hic pfectionis amoto qđ ē impfectiōis: ſ₃ ipfectiōis ē hic q̄ aīa informat ꝛ inheret. ſcđo q̄ non dat eē totale. tertio: q̄ partes hic ſunt ptes alicui⁹ tertii. igit̄ iſtis amotis qđ pfectionis eſt tribuendū ē deo. ¶ Quarto ſic: pfectio ſimplicit̄ ē melior in q̄libet ſuppoſito abſolute q̄ nō ipſa: non dico in quolibet ſuppoſito cuiuſcumq₃ nature: ſed in quolibet ſuppoſito q̄tū ē de ſe: ſ₃ q̄ determinat ſe ex ſe ad vnū ſuppoſitū. Nō ē melius in quol₃ ſuppoſito q̄ nō ip₃: qꝛ qđ determinat ſe ex ſe ad vnū ſuppoſitū eſt incōpoſſibile alteri ſuppoſito. ḡ ipm nō eſt meli⁹ alteri q̄ nō ipm. ¶ Ad pmū pncipale dico q̄ nō pōt cōcludi ydēptitas duorū in cōcluſione: niſi talis ſit ydēptitas duorū in tertio et tertij in ſe. alit̄ eñ eēt accidēs vel equocatio ī ſyllogiſmo: nūc aūt pſone ſic ſunt ſimplicit̄ eedē eſſentie q̄ eſſentia in iſta pſona nō h₃ aliā ſubſiſtētiā ab iſta. Sed tertiū cui pſone ſunt eedē nō eſt in ſe idem p ydēptitatē ſubſiſtētie: ḡ nō pōt concludi ydēptitas ſubſiſtētie in ꝯcluſiōe nō eñ ſic fuit mediū idē. ¶ Ad aliud ꝯmutat̄ qualis in quot cū dicitur equalis dignitatis eſt ḡ quot. ¶ Ad aliud: relatiua īmultiplicātur verū eſt ſc₃ relationes: ſed non op₃ q̄ ſcđm ſuppoſita. ꝛc. ¶ Diſtin. iij. ¶ Q̄ō. ſ.

Circa hāc diſtinctionē tertiā q̄rit̄ pmo vtrū deus ſit cognoſcibilis naturalit̄ a viatore. Q̄ nō. iij. de aīa. Sicut ſe hñt ſenſibilia ad ſenſum / ſic fantaſmata ad intellectū: ſ₃ ſenſus nichil ſentit niſi ſenſibilia: ḡ neq₃ intellect⁹ niſi fantaſmata. ¶ Itē. ij. Meta. intellectus noſter ſe h₃ ad manifeſtiſſima in natura ſicut oculus nicticoracis. ſed manifeſtiſſima in natura ſunt pma pncipia. ¶ Itē. iij. Ethi. infinitū inq̄tū tale eſt ignotū. Etiā. ij. Metha. infinita non poſſunt ptrāſiri: ſ₃ deus eſt infinit⁹. ¶ Oppoſitū vj. Metha. hec ē theologica. ꝛ. x. Meta. vel Ethi. In ſpeculatiōe ꝯſiſtit felicitas: ḡ aliq̄ mō eſt de⁹ cognoſcibilis naturalit̄ a viatore. ¶ Circa q̄ſtionem ſic ꝓcedit̄. Primo excludēdo diſtinctiōes inutiles Scđo: ponendo opiniones doctoꝝ. Tertio: q̄ videtur veꝝ. In queſtiōe vna diſtinctio eſt q̄ de⁹ poteſt cognoſci negatiōe vel priuatiōe. ſed illō nō valet: qꝛ aut intelligit̄ p negationē: nemo pcīſe aut dicta de ente. Primo mō nō plus facit ad cognitiōē dei q̄ chimere. Scđo mō dicit priuationē. ¶ Ad idē ſic: negatio nō cognoſcitur niſi p aliqd poſitiuum: qꝛ nūq̄ remouet̄ aliqd de aliq̄ niſi ꝓpt poſitiuum repugnās exñs in altero. ¶ Itē: negatōnes nō amam⁹ ſed deū amam⁹. Scđa diſtinctio eſt de qd eſt ꝛ ſi eſt duplicit̄: vel de veritate ꝓpōnis: vt ſi hec eſt vera: deus eſt: vel de ſi eſt rei i ſe: ſ₃ neq₃ illō valet: qꝛ nō pōt cognoſci veritas ꝯplexiōis niſi intelligāt̄ extrema: ꝛ ſic eſt q̄ſtio. ¶ Tertia diſtictio eſt de cognitiōe p gratiā / vel p naturam / neq₃ hoc valet: qꝛ q̄ſtio determinat̄ ad alteꝝ. ¶ Quarta diſtinctio ē de cognitiōe dei i ſe vel i creaturis: neq₃ hec valet: qꝛ aliō ē i q̄ ſtat cognitio ꝛ aliō pncipiū cognoſcēdi. qꝛ ſi ſtat cognitio i creaturis adhuc nō cognoſcit̄ de⁹ ſi ſtat cognitio i deo. Sic q̄rit q̄ſtio ſc₃ vtꝝ ex naturalib⁹ pōt aliqs ꝯcept⁹ ꝓprius de deo haberi. Dicit aliq̄ pmo pmittēdo quaſdā diſtinctiōes. Primo: q̄ p ſe obiectū itellect⁹ ꝯiūcti eſt qddītas ſbe materialis. Qđ pt₃ ex triplici potētia repta i reb⁹. Quedā eñ ē oīno materialis ꝛ materie imerſa vt potētia ſenſitiua. Quedā oīno ſepata eſt materiā. qdā de ſe imaterialis tñ naturalit̄ pfectio materie vt itellectiua. ḡ ſicut pma potētia cognoſcit oīno materiale / ꝛ alia oīno imateriale medio mō ſe h₃ qddītas de ſe imatial̄ i matia tñ exñs ¶ Cōtra: ex hoc ſeqt̄ q̄ cū potētia nō cogſcat niſi q̄ cadit ſub pmo obo ei⁹ q̄ itellect⁹ manete ſua natura nihil poſſ₃ cogſcere pfecte nec p ſe niſi ꝯtineatur ſub qddītate rei matialis: ꝛ illō ꝯcludit de itellectu i pſa. ¶ Itē: impoſſibile ē potētiā p cōem habitū p ſe opari circa nō ſuū ob₃: ḡ itellect⁹ nō poſſet alia itelligere niſi mutaret̄ natura ei⁹ niſi ſenſibilia. ergo impoſſibile eēt illū beatificari manente natura ſua. ¶ Dicit: hec ratio procedit ex creditis. ¶ Contra arguitur naturaliter impoſſibile eſt aliquid cognoſci a potentia ſub ratione vniuerſaliori q̄ ſub rōne primi obiecti: ſed intellectus poteſt in-

Improbat doctor quādā diſtin. de cognoſcen. deū.

b.iij.

telligere metaphiſicalia quoꝝ multa ſunt vniuer-
ſalioꝛa ꝙ quidditas rei ſenſibilis. ¶ Ad rōnē coꝛū
dico: ꝙ non opoꝛtet ex ꝓpoꝛtione ſemꝑ cōclude
re ſimilitudinē ſed frequenter diſſimilitudinē: ſicut
patet de ꝓpoꝛtione inter materiam ⁊ foꝛmam. vn
de ſi eſſet aliud obiectū intellect⁹ ꝙ quidditas rei
materialis poſſet mouere intellectum: etiam intel
lectus ſeparatus non ſufficit ad cognoſcendū ma-
teriale perfecte: ſi immateriale penitus eſt eius ob
iectum: ꝓpoꝛtio ergo obiecti ad potentiā eſt ꝙ ob
iectum debet eſſe motiuum ⁊ terminatiuū potētie
ſicut oculus eſt mobilis a colorato. ¶ Alia opinio
ponit pꝛimo diſtinctionē ex parte cognoſcibilis.
Scd̄o ex pte cognitionis. Ex parte cognoſcibilis
in vniuerſali vel in particulari ꝑ ſe vel per accidēs
Ex parte cognitionis naturaliter vel rationaliter
Naturaliter qn̄ aliquid eſt pꝛeſens vt obiectū vel
per ſimilitudinē. rationaliter quando perfectiſſi
me cognoſcitur. vnde dicūt ꝙ deus non cognoſcit
ꝓpꝛie per accidens / ſed quaſi per accidens / ⁊ per
attributionem non in vniuerſali ꝓpꝛie: ſed vniuer
ſalitate attributionis / neq̄ ꝓpꝛie in particulari /
neq̄ ꝑ ſe. ¶ Cognitionis naturalis q̄nq̄ ſunt gra

Uide quin-
q̄ gd⁹ co
gnitionis
naturalis

dus. Pꝛimo cognoſcitur aliquid perfectiſſime. Se
cundo modo pꝛiuatiue et analogice ſicut ens. Ter
tio modo negatiue. Quarto modo cum quadam
pꝛeeminentia. Quinto modo in ſimplicitate. Sic
deus cognoſcitur pꝛimo naturaliter ſed non ratio
naliter niſi ſcd̄m rationē creature: q2 nichil eſt vni
uocum in deo et in creaturis vnde poſſet deus co-
gnoſci ſed analogice. ¶ Contra iſta ꝙ deus cogno
ſcitur conceptu vniuoco cū creaturis. Pꝛobatur:
q2 idē cōceptus non eſt idem certus et dubius de
eodem. Sed multi philoſophi ſatis erant certi ꝙ
aliquod erat pꝛimū ens ⁊ cā pꝛima. quidā tn̄ pone
bant illam cauſam pꝛimam id qd̄ eſt creatura pu-
ra ignē / vel ſimile. ⁊c. certi erant ꝙ fuit ens: ſed ꝙ
illud erat pꝛimū ens non fuerūt certi. Non enī po-
tuerunt eſſe certi de pꝛimo / nec ꝙ fuit ens ſcd̄m erāt
certi. Nullus enī in intellectu ſuo poneret cauſam
pꝛimam illud de quo eſſet certus ꝙ eſſet ens ſcd̄m.
¶ Dicitur ꝙ hmōi philoſophus non habet vnum
conceptum de quo eſt certus: licet videatur: ſ3 ha-
bet duos cōceptus analogice. ¶ Contra. Quicun-
q̄ habet duos cōceptus vel actus analogice ſimul
vel pꝛius habet iſtos diſtinctos. ¶ Itē: illi cōcept⁹
non poſſunt eſſe ita ſimiles ſicut conceptus duo-
rum individuoꝝ eiuſdē ſpeciei. igit̄ ⁊c. ¶ Itē: intel
lect⁹ hn̄s obiectū ꝓpꝛiū pōt ꝑ ipm̄ illō diſtīguere
a quocūq̄ alio. q2 ꝓpꝛiū ē tale ꝙ ē in ſe vnū indiui
ſum ⁊ a quocūq̄ alio diſtīctū. S3 ꝑ illū ꝯceptum
quē h3 talis phs de pꝛīcipio ⁊ de illo alio qd̄ tu po
nis nō pōt ſuū obiectū diſtīguere a q̄cūq̄ alio. ⁊c.
¶ Itē: ad qd̄ attribuit̄ ꝯcept⁹ creature eſt ꝯceptus
ꝑfectioꝛ ꝯceptu creature. q2 ꝑfecti⁹ vel e q̄ ꝑfectum
nō attribuit̄ ad alteꝝ: ſ3 īpoſſibile eſt obiectū cau-
ſare cōceptū ꝑfectioꝛē ſuo ꝓpꝛio ꝯceptu q̄dditati-
uo: q2 cā equiuoca nō pōt vltra ſimillimū effectū ſuū
igit̄ ſi nichil dicatur de deo ⁊ creatura niſi analo-
gice: ex creaturis nullū ꝯceptū poſſum⁹ habere de

deo. ¶ Itē: viſio dei ſcd̄m aliquē certū gradū finī-
tū diſtat ab obiecto creato: igitur poſſibile eſt crea
turā eſſe ita ꝑfectā ſicut illa viſio. ergo illa poſſet
videre pꝛimū pꝛincipiū intuitiue. ¶ Itē: Anſelm⁹
de libero arbitrio videt̄ ponere aliqd vniuocum
deo ⁊ creature. Similit̄ Aug. xv. de tri. c. iij. Simi
liter oēs doctoꝛes q̄ loquūtur de hac materia. Sic
arguitur amouēdo a creatura qd̄ impfectiōis ē et
qd̄ ꝑfectiōis remanet attribuit̄ deo: ſed niſi ſit ibi
vniuocū nō plus perfectionis repꝛe i creatura tri-
buit̄ deo ꝙ de ꝑfectione lapidis aſino: igit̄. ¶ Itē:
ſcd̄o Metha. phs dicat ꝙ vnūqd̄q̄ ipſum maxime
eſt alioꝝ ꝓpter qd̄ ⁊ aliis ineſt vniuocatio: iō iſta
ſunt veriſſime entia q̄ [illegible] ſunt cāe veritatū alio
rū. vnde dicit q̄ſi pꝛīe [illegible] veriſſime p. ⁊c. igitur veꝝ
dicitur vniuoce de deo ⁊ creatura. Ratio ꝯ non va
let: q2 foꝛtes eſt ſimiliter ſingularis: ⁊ tn̄ pōt ab eo
abſtrahi concept⁹ / imo cōmuniſſim⁹. ideo dico ad
q̄ſtionē ꝙ abſolute de⁹ eſt naturalit̄ cognoſcibilis
a viatoꝛe q̄tū eſt de ſe. Tn̄ quadruplex pōt imagi
nari cognitio / ſicut hō pōt cōcipi ſub rōne ſua / vel
ſub rōne aīalis / vel ſub rōne riſibilis / vel ſub rōne
alicui⁹ reſpect⁹ ad extra ſic pōt intelligi ꝯcept⁹ de
deo. Si aūt ꝯcipiatur reſpect⁹ dei ad extra: nō co-
gnoſcitur deus niſi ſub rōne vlis / ſicut hō ſub rōne
aīalis. Sic pōt de⁹ cōcipi ex creaturis: ⁊ ſub rōne
q̄dditatiua itellect⁹ viatoꝛis bene eēt capax dei / ſi
de⁹ vellet illū ꝯceptū cauſare: ſ3 creatura nō poteſt
illū cōceptū cauſare cū obiectu non poſſit cauſare
ꝑfectioꝛē ꝯceptū ſuo ꝓpꝛio ꝯceptu q̄dditatiuo. Di

Quadru-
plex co-
gnitio rei

cit igitur ex creaturis nō pōt haberi ꝯceptus ꝓpꝛi⁹
et ſimplex de deo. Dico ꝙ ſimplex eſt q̄cūq̄ cōce-
ptus quē pōt ꝯcipe itellect⁹ ſimplex: ſ3 ibi ſunt gra
dus. Aliquis enī ſimplicit̄ ſimplex / ſicut ꝯcept⁹ en
tis ⁊ vltime differētie: ſ3 ꝯcept⁹ diffinitiōis non ſic
eſt ſimplex: iō nō habet cōcept⁹ ſimplicit̄ ſimplex
de deo ſimplici ex creaturis pꝛimo mō: ſ3 ꝯponē-
do bonū cū ſummo: ⁊ hmōi ꝯceptus ſunt ꝓpꝛij de
deo accepti de ꝓpꝛio: ⁊ ꝯſtituūt intellectū ſimpli-
cē ī aliquo gradu ſimplicitatis: vt ſummū bonum
pꝛimū ens q̄ magis cogitari nō pōt. ¶ Ad pꝛimū

cōceptus
ſiplex ha-
bet gdus.

pꝛincipale dicitur / ꝙ ſilitudo eſt attēdēda ad pꝛimā
motionē: ſ3 nō q̄tū ad opationē ſequentē. q2 itelle
ctus ē abſtractiu⁹: ⁊ ſenſus nō: et cū intellect⁹ ſtat ī
vli h3 ꝯceptū cōem deo et creaturis: ⁊ ſi ꝯiugat h3
ꝓpꝛiū ꝯceptū: ſicut hn̄s ꝯceptū trinitatis ⁊ figure
h3 duos ꝯcept⁹ cōes: ⁊ ſi ꝯiūgat h3 vnū cōceptum
pꝛime figure: ⁊ tn̄ nō nouit triangulū ſub ꝓpꝛia rō
ne q̄dditatiua / ſicut exēplatū ē ſupius. ¶ Ad aliud
dicit ꝯmētatoꝛ ꝙ itelligit̄ ꝑ īpoſſibile hoc ē de dif
ficili. vn̄ dicit̄ ꝙ īpoſſibile ē intellectū noſtꝝ intel-
ligere manifeſtiſſima in natura: niſi eēm ſubſtātie ſe
parate eſſent a nobis itelligibiles eſſent ocioſe / ſ3
illud nō valet: q2 nō perit̄ ꝓpt̄ illū finē: ꝓter hoc ⁊
ſi nō ſint intelligibiles ab intellectu noſtro: ſunt tn̄
ab intellectu ꝓpꝛio ⁊ ab intellectu diuino: iō eſt ſic
intelligendū ꝙ ſicut ocul⁹ nicticoꝛacis nō videt ni
ſi naturalit̄ ⁊ ītuitiue: ⁊ ſic īpoſſibile eſt ipſum vide
re lumen ſolis: ſic īpoſſibile eſt intellectū noſtrū na
turalit̄ ⁊ intuitiue intelligere manifeſtiſſia ī natura

Reprobat
dictum cō
mentato.

¶ Ad aliud ꝙ illud infinitum cuius rō eſt eſſe in potentia vnum poſt alterū in infinitum vt ſic eſt in cognitione: ꝛ a nobis: ꝛ a deo: non tamen infinitū intenſiue. ¶ Ad aliud: infinita nō conuenit intelligere / neqꝫ pertranſire veꝝ eſt. cum ē poſt alteruꝫ. de quo infinito loquitur ideꝫ philoſophus. Neqꝫ eſt ſimile in ꝓpoſito inter infinitum intenſiue ꝛ intellectum. ſicut inter hoc infinitum ꝛ intellectum.

¶ Queſtio ſecunda.

Ueritur ſecundo: vtrum deum eſſe ſit per ſe notum. Qꝫ ſic. Anſel. proſo. ſecūdo. deus eſt quo magis excogitari non poteſt. ꝛc. ¶ Item: veritatem eſſe ē per ſe notum / qꝛ ſequitur ex eius ꝯ ꝓpoſito deus eſt veritas. ¶ Item: ꝓpoſitiones habentes euidētiam ex terminis intellectis ſunt ꝑ ſe note: igitur. ꝛc. ¶ Oppoſitum: dixit inſipiens in coꝛde ſuo non eſt deus. ꝛc. Dico ꝙ propoſitio per ſe nota / eſt que eſt euidens ex terminis: ita ꝙ non ex alia propoſitione: ſꝫ ex terminis vt ſui ſunt / qꝛ non ē idem terminus ad ꝓpoſitum diffinitio ꝛ diffinitum / qꝛ primo phiſicoꝝ. cōceptus confuſus prius eſt notus ꝙ vt exprimit per diffinitionem que diuidit in ſingulari: etiā diffinitio eſt medium in demonſtratione. primo poſterioꝛum. Et concluſio ignota ꝛ premiſſe note. igitur a noto de diffinitiōe ad ignotum de diffinito. neqꝫ diſtinguitur de noticia de ſe: ꝛ ad intellectum noſtrum / qꝛ iſta eſt de ſe nota que eſt nota ſimpliciter ſecundum numerum: licet nullus intellectus conciperet eam: ſicut ſillogiſmus eſt euidenter neceſſarius. Licet nullus concipiat eam. ideo dico ꝙ deus poteſt intelligi dupliciť. vel ſub propꝛia ratione diuinitatis vel ſecundum conceptum poſſibilem nobis. Primo mō dico ꝙ eſt per ſe notiſſima: ſꝫ ita non cognoſcimꝰ. Secundo modo dico ꝙ non eſt nota: ſꝫ demonſtrata propter quid ꝛ qꝛ propter quid / qꝛ quicquid ineſt alicui pꝛimo pōt demonſtrari ꝑ rationem eius de quocūqꝫ alio cui ipſum conuenit ꝑticulariter: ſicut habere tres conuenit triangulo: ꝛ poteſt demonſtrari de figura ꝑticulariter ꝛ de contentis trianguli virtualr. ſicut eē conuenit eſſentie vt hec eētia que eſt deus. ergo demonſtrabile ꝑꝑ quid. ꝛc. ꝙ poſſit demōſtrari / qꝛ pꝛobatur ꝙ quemcunqꝫ conceptum nos habemus de ſummo ente: opoꝛꝫ ante habere noticiam terminoꝛuꝫ: itaqꝫ in pꝛioꝛi ſunt termini noti añ noticiā huius ſummū ens. ¶ Item: omnis conceptꝰ eſt cōpoſitus quem nos habemus de deo tanꝗ̄ pꝛopriū vt pꝛimum ens ꝛ nichil eſt notum de compoſito niſi prius ſit notum illa poſſe cōiungi neqꝫ de aliquo quod eſt reſolubile eſt aliqd per ſe notum. niſi iſta ſint prius nota. i. que ē reſolubile. Dicit: hec eſt per ſe nota omne actu operans ē neceſſe eē dico ꝙ priꝰ opꝫ cognoſcere partes coniungi. ¶ Ad pꝛimū pꝛincipale dico quo magis cogitari non poteſt ꝙ hec ē vera: ſed nō per ſe nota. neqꝫ oppoſitum pꝛedicati repugnat euidenter oppoſito ſubiecti. vel eſto ꝙ ſic adhuc ſubiectū ē reſolubile ꝛ prius opteret cognoſcere partes vnibiles. ¶ Ad aliud eſt fallacia conſequentis: vel ꝙ non ſequitur ſi veritas non eſt: igiť verum eſt veritatem non eē. Sed ſequiť: igitur nō eſt verū veritatē eē: ꝛ tamē nulla cōſequētia eſt niſi intellectꝰ ſit. ¶ Ad aliud quod nō ſequiť eſt magis vera. ergo magis nota / qꝛ oēs de pꝛimo modo ſūt magis vere ꝙ̄ alique de ſecundo modo. et tamen non magis note / qꝛ euidētia neceſſitatis eſt ex euidentia terminoꝛum: licet per ſe nota excludat cauſam comparticipem: non cauſam terminos.

Reſpōſio ad queſti.

¶ Queſtio tertia.

Ertio ꝗ̄ritur: vtrū in creatura ſit veſtigium trinitatis. Qꝫ non. qꝛ veſtigiū eſt repꝛeſentatiuum illius cuius eſt. ſed in creatura nichil eſt repꝛeſentās creaturam ſub ratione trini. qꝛ omnia que ſunt a deo ſūt ab eo ſub ratione qua eſt vnus. ¶ Oppoſitum Aug. xv. de trinita. c. vltimo. opꝫ vt creatoꝛē per ea que facta ſunt intellecta. ꝛc. ¶ Dicitur ad queſtionem. pꝛimo ꝑmittendo ꝙ differentia eſt inter veſtigium ꝛ ymaginem / qꝛ ymago repſentat imperfecte aliquid / veſtigium vero pfecte. ſecūda differētia ymago repꝛeſentat ꝗ̄tum ad ſpeciē. veſtigium ꝗ̄tuꝫ ad indiuiduum. ¶ Contra illud ſcōm: ymago ꝛ veſtigium nō differunt in repſentatione ſpeciei: ꝛ indiuidui. ſed ꝗ̄tum ad repꝛeſentationem totꝰ ꝗ̄titatiui ꝛ partis. Pꝛobatio qꝛ veſtigiū eſt repꝛeſentatiuum ꝑtis per ſe / totius aūt non niſi argumentatiue. Si pars illa eēt abſciſa a toto veſtigium nullo mō eſſet repſentatiuum totꝰ: ſed ymago eſt pꝛimo repꝛeſētatiua totius ꝗ̄titatis. Ex iſto ſequiť ꝙ trinitas in deo non pōt ſufficienter repꝛeſētari neqꝫ perfecte per veſtigium in creatura: et hoc propter pꝛimam rationem / qꝛ creatura non eſt a deo niſi ſecundum ꝙ vnus deus eſt. iō vnum repꝛeſentat deū vt vnus eſt in creaturis: tamen repꝛeſentanť aliqua appꝛopꝛiabilia iſtis perſonis trinitatis: ꝛ ſi nō appꝛopꝛiate. ¶ Circa hoc eſt intelligendum: ꝙ ꝗ̄dam in creaturis repꝛeſentant appꝛopꝛiabilia trinitati ꝑ ſimilitudinem / quedā vero per propoꝛtionem. Exēpluꝫ pꝛimi: vt bonitas in creatura bonitatem in deo: et veritas veritatem. Exemplū ſecundi vt ſpecies in creaturis / ꝛ vnitas / ꝛ oꝛdo que repſentant deuꝫ ſecundum pꝛopoꝛtionem nō ſcōm ſimilitudinem. Dico ergo ꝙ iſta ſunt veſtigia trinitatis / qꝛ cuilꝫ vnitati iſtius trinitatis coꝛreſpondet aliquid in creatura quod appꝛopꝛiatur cuilibet trium perſonaruꝫ vt vnitas ſpecies: ꝛ oꝛdo. vnitas patri. ſpecies filio. oꝛdo ſpiritui ſancto. Q̄uis em̄ iſta trinitas non ſit totum numerale in diuinis in mente tamen noſtra cognoſcitur vt quoddam totum numerale habens tres vnitates quibus coꝛreſpondent tria appꝛopꝛiabilia pꝛedicta ſcilicet vnitas ſpecies ꝛ oꝛdo. ¶ Ad pꝛimum argumentum non ſequitur. creatura non repꝛeſentat deum inꝗ̄tum trinus: ꝗ̄ in creatura nō eſt veſtigium trinitatis / qꝛ non eſt de ratione veſti

Reſolutio ad queſti.

Uide hoc

gii ꝙ per ſe repreſentet totum:ſed partem: ⁊ qꝛ cui
libet pti iſtius trinitatis ſecundū ꝙ partes ſunt eſt
reperire veſtigium in creatura:ideo in creatura eſt
veſtigium trinitatis iſto modo.

¶ Queſtio quarta.

VTrum in parte in-
tellectiua proprie ſūpta ſit me-
moria habens ſpeciem intelli-
gibilem priorē actu intelligen-
di. Ꝙ non:per rōnes vnius do
ctoris. Qꝛ omnis ſpecies ſic re-
preſentat ſicut natum eſt obie-
ctum eam imprimere ſiue ipſm imprimat illud ſiue
aliud:ſed obiectū ē natuꝫ eā imprimere ſolū ſub ra
tione ſingulariū/qꝛ actiōes ſunt ſingulariū. ¶ Itē
pſentia obiecti eſt cauſa preſentie ſpeciei.ergo non
econtra.ergo ſpecies ſi ponit non repreſentat ob-
iectum.ergo fruſtra ponitur. ¶ Item: ſi in intelle-
ctu eſſet ſpecies.ergo informat intellectū ſicut acci
dens ſubiectum:igit patererur paſſione reali: etiaꝫ
ſequeretur ꝙ intelligere non eſſet motus rei ad ani
mam neqꝫ econtra. ¶ Item. Si poteſt eſſe ibi vna
ſpecies.ḡ pari ratione plures:⁊ ſic:quelibet moue
ret ad actum ſuū:igitur omnes ſimul vel nulla/ qꝛ
agens naturale approximatuꝫ paſſo ſi non mouet
non pōt mouere:igit ſimul intellectus omnes itel
ligeret vel nichil. ¶ Oppoſitum intellect⁹ eſt in po
tentia eſſentiali ⁊ in potētia accidentali ad intelli-
gere.ſecundo ⁊ tertio de anima.⁊.viij.phiſicoꝝ.ḡ
aliter ſe habꝫ nunc ⁊ prius ſcilꝫ cum eſt in potētia
accidentali:igitur mutatur qꝛ res:ſicut ſe habꝫ.⁊c.
ergo mutatio terminatur ad aliquā formaꝫ. iſta ap
pellatur ſpecies. ¶ Circa queſtionem ſic procedit
vnus doctor ponit ꝙ nulla ē ſpecies itelligibilis in
intellectu propter ratiōes ſuperius poſitas.aut ꝓ
pter auctoritates.qꝛ Ariſtoteles.iij. de anima. di-
cit ꝙ anima ē locus ſpecierū non ſe tota: ſꝫ intelle-
ctus ſed in alijs potentiis eſt ſpecies ſubiectiue/qꝛ
inherendo ⁊ impreſſe:igitur ratio ſic in intellectu
ſed erit itellectus locus ſpecierum non obiectum.
¶ Item ſcōm Auguſt. vbi loquitur de iſta materia
ponit gignitionem ex ſcientia que manet in aīa.
ḡ videtur ꝙ intelligat de habitu ſcientiali:nō autē
de ſpecie. ¶ Item:in potentia ſenſitiua non ponit
ſpecies niſi duplici de cauſa.vel qꝛ habꝫ diſpoſitio
nem ſimilē medio:⁊ medium recipit ſpeciem: igit
⁊ ſenſus.vel quia ſpecies eſt ratio ꝓxima ad recipi
endū actum:ſed propter neutram cauſam eſt ſpēs
ponenda in intellectu/qꝛ intellectus non eſt eiuſdē
diſpoſitionis cum medio neqꝫ eſt ſpecies ibi ratio
proxima ad recipiendum actū cum intellectus poſ
ſibilis ſit paſſiuum ſumme diſpoſitū ad receptionē
actus.lō ponit ꝙ intellect⁹ abſtrahit:⁊ obiectum ē
preſens in ymaginatiua. Alius doctor cōcordat in
cōcluſione ⁊ addit vnam rationem aliaꝫ/qꝛ hoc ad
quod aliquid eſt per ſe ⁊ pmo in potentia illud reci
pit ab obiecto ꝓportiōato: ſꝫ intellect⁹ eſt p ſe i po
tentia: ⁊ primo ad cognitionē:igit cognitionem re
cipit per ſe ⁊ pmo.non ḡ ſpeciem/qꝛ habꝫ vnū actū

Henri. de ganda. q. iiij. q. vij.

Godeffri. de fontib⁹

adequatum. ¶ Item:ad hoc adducit Aug. forma ꝗ
eſt in viſu/ viſio eſt. xi. de tri. capitu. ij. ¶ Contra:
iſtam opinionem. Primo ſuppono ꝙ vniuerſale ē
per ſe intelligibile ab intellectu noſtro intellectiōe
abſtractiua. Scdo ſuppono ꝙ intellect⁹ poteſt ha-
bere obiectum actu vniuerſale pfecte preſens.ſibi
prius natura ꝗ intelligat/qꝛ ratio obiecti precedit
actum. Tunc arguo. ſpecies vnius rationis non ē
repreſentatiua obiecti ſub oppoſitis rationib⁹ co-
gnoſcibilis/qꝛ ſpecies ſub ratiōe repreſētatiua re-
fertur ad obiectum ſicut menſuratū ad menſuram
ſed ratio vniuerſalis ⁊ ſingularis ſunt oppoſite ra
tiones cognoſcibiles. Dices:maior habet veritatē
in eodeꝫ lumine:non tñ in diuerſo: ſicut noctulucē
tia in die apparent colorata ⁊ in nocte lucentia: et
tamen eſt idem obiectuꝫ. ¶ Contra. illud lumen de
quo hic loquimur non eſt repreſentatiuum: ſed eſt
illud in quo repreſentatur. ḡ lumen non deſtruit ra
tionem repreſentatiui.ḡ manente repſentante eo-
dem inꝗtum huiuſmodi eodem modo repſentabit
¶ Confirmatur/qꝛ ſi idem repreſentat aliqd in lu
mine perfectiori ⁊ imperfectiori idem repreſentat:
licet clarius in lumine pfectiori. Exemplum nō va-
dit ad ꝓpoſitum/qꝛ nocte lucens/aut multiplicat
eandem ſpeciem nocte et die/vel aliam:⁊ aliā. Si
aliam:habetur ꝓpoſitum/qꝛ tunc non eſt eadeꝫ re
preſentatiua obiecti ſub oppoſitis rationibus. Si
eandem igitur cum ſpecies coloris non multiplica
tur niſi in die ſequitur ꝙ iſta ſpecies non multipli-
catur de nocte. ideo dico ꝙ ſi eſt ibi quoddā vnum
accidēs aggregatū ex diuerſis naturis de dieutra-
qꝫ multiplicat ſe:ſꝫ vna percipit ſicut eodeꝫ modo
multiplicat ſtella ſpeciem ſuaꝫ in die ſicut in nocte
⁊ ſi non videatur. Vel poſſunt eē ibi due ſpecies al-
terius rationis:vel eſto ꝙ ſit aliquid vnum conten-
tiuum ſpecierum alteri⁹ rationis adhuc non p ean
dem ſpeciem. ⁊c. ¶ Item:intellectus agens ē vere
actiuus realiter.igitur actionis ſue eſt terminus re
alis.iſte terminus non eſt in fantaſmate/qꝛ fantaſ
ma non eſt receptiuum alicuius penitus imateria-
lis nec eſt in intellectu agente:ḡ in intellectu poſſi-
bili:igitur ſi primus terminus eius eſt intelligere:
non poteſt intellect⁹ agens facere potentia vniuer
ſale actu vniuerſale/qꝛ ſecundum ſuppoſitum vni-
uerſale ſupponitur itellectui:igitur ē aliquis termi
nus realis ante intelligere in intellectu poſſibili quē
appello ſpeciem. Dicit ꝙ iſte terminus eſt obiectū
vniuerſale. ¶ Contra nichil eſt abſtrahere obiectū
de obiecto vel eſto ꝙ ſic illud eē eſt eſſe diminutum
obiecti vniuerſalis.ḡ oportet habere alium termi
num realem per quem hoc repreſentatur. ¶ Item:
vniuerſalius ſcōm totā indifferentiam ſuam nō po
teſt intelligi in minus vniuerſali:ſꝫ fantaſma eſt mi
nus vniuerſale ꝗ ſit obiectum ſimpliciter vniuerſa
le. Maior patet. qꝛ nūꝗ cognoſcitur vniuerſale ni-
ſi vt eſt cognitum idem omnibus inferioribus: ſed
hoc eſt impoſſibile vt cognoſcitur in aliquo inferio
ri. ¶ Item aut intellectus poteſt habere obiectum
preſens vt diſtinguitur a parte ſenſitiua aut non. ſi
ſic:habetur ꝓpoſitum. Si nō:ḡ non poteſt habere

Doctor i-pugnat o-pinione⁊ collega.

opationem ſine iſta potentia. ḡ neq̄ eſſe ſecūdo de anima. ¶ Ad queſtionem dico q̄ neceſſe ē ponere in memoria intellectiua ſpecies intelligibiles.

Neceſſe ē pōere ſpecies i memoria.

Memoria tñ accipitur tripliciter. Primo modo vt eſt conſeruatiua ſpecierū rerum preteritarum vt p̄terite ſunt. Scd̄o modo vt eſt cōſeruatiua ſpecierū rerum abſentium ſiue iſte res ſint p̄terite ſiue preſentialiter ſecundum eē. Tertio mō prout eſt principium eliciendi actum. ⁊ tamen nō manet ſine obiecto. Secundo modo. dico ad queſtionem q̄ ſic ꝓpter rationes poſitas. Et hoc vult Ariſtote. iij. de anima. vbi dicit q̄ anima eſt quodāmodo omnia / q̄ omnia ſenſibilia per ſenſum. ⁊ omnia ſcibilia ꝑ intellectum. Sed habitus ſcientificus derelictus poſitus ab illis doctoribus non eſt ſufficiēs ad hoc q̄ anima ſit omnia ſcibilia ſecundum mentem phi ibi / q̄ ſicut antiqui ponebant q̄ anima eſt realiter omnia ſic ponit philoſophus q̄ eſt quodammodo omnia: ſed non per illū habitū: igitur per ſpecies.

Triplicit̄ ſumit̄ memoria.

¶ Item: ſcientia reducit de potētia eēntiali ad potentiam accidentalē. Sed iſta ſcientia non eſt habitus ſcientificus / q̄ ille habitus ſequitur actum intellectus. ḡ non reducit potentiam eſſentialem ad potentiam accidentalem vel ad actum. ¶ Item vl̄ oportet rem eſſe preſentē in intellectu vel ſpeciē. Lapis vero nō eſt in anima: ſed ſpecies ei⁹. ¶ Itē: Aug. xij. de trini. In mente noſtra inquirit imaginē trinitatis. Sed hoc non poteſt ſine memoria q̄ nouit quando non cogitat: igitur habet obiectum preſens per aliquid ſibi intrinſecum ſed qd̄ tantum eſt in fantaſmate non eſt intrinſecum memorie intellectiue. ¶ Contra: pluralitas non debet poni ſine neceſſitate: ſed nō eſt neceſſe ponere plures ſpecies. Dico q̄ eſt neceſſitas ex parte nature hominis q̄ poſſit intelligere vniuerſale. vt vniuerſale hoc ē vt relucet non ſolum indeterminata parte / q̄ non plus relucet vniuerſale vt vniuerſale in fantaſmate. nec in quacūq̄ parte organica q̄ in pede. Secūda neceſſitas ē q̄ non ignobilitat̄ potentia ſuperior ſ₃ non nobilitatur niſi poſſit aliquid de ſuo obiecto intra ſe habere. ſicut habet potētia inferior de ſuo. ¶ Ad primum principale cōcedit̄ q̄ non eſt actio: niſi ſingulariter: ſed hec ratio equaliter concludit ſi deus imprimeret: ideo non facit fidem. Dico q̄ ſpecies ſemꝑ repreſentat obiectum ſub ratione formali obiecti ⁊ hec eſt rō quidditatiua: ſ₃ ſingularitas eſt ratio agentis: ⁊ non ratio agendi. nunc autē in ſenſu imprimitur ſpecies ab obiecto ſicut a totali cauſa: ⁊ iō ſpecies ibi repreſentat obiectū ſub ratione agentis: ſed in intellectu non imprimitur ſpecies ab obiecto tanq̄ a totali cauſa: ſ₃ cum alio agēte illimitato puta intellectu agente: ⁊ ideo non oꝫ q̄ ſpecies iſta repreſentet obiectum ſub ratiōe agētis puta ſub ratione ſingularis: ſed ſub ratiōe agēdi. vel ſub ratione agentis illimitati. ¶ Ad aliud. nego conſequentiam. Preſentia obiecti ē cauſa preſentie ſpeciei: igitur non ecōtra / q̄ quedam eſt preſentia realis huius vt actiui: ⁊ illius vt paſſiui: ⁊ ibi tenet conſequentia: ſ₃ diuerſo genere cauſalitatis non oportet. nunc autem per p̄ſentiā ſpeciei ē obiectū preſens cognoſcibiliter ⁊ eꝫ realr̄: ita q̄ preſentia obiecti eſt cauſa efficiens reſpectu preſentie ſpeciei: ⁊ preſentia ſpeciei ē cauſa formalis reſpectu preſentie obiecti. ¶ Ad aliud q̄ intellectus patitur duplici paſſione. vna reali in recipiendo ſpeciem. ⁊ alia intenſionali cum cauſat̄ intelligere et eſt motus rei ad animam ſecundum vnum doctorem tripliciter. Uno mō ſecundum q̄ ab obiecto gignitur ſpecies in ſenſu ⁊ deinde in intellectu. ſecundo cum ꝑ ſpeciem deuenitur in cognitionem obiecti ⁊ deinde ab obiecto ſit reditio ad ſpeciem in intellectu. Tertio vt a ſpecie proceditur ad intellectū ſecundum ſe. ¶ Ad aliud dicitur q̄ iſta ratio de pluralitate ſpecierum equaliter concludit cōtra omnes q̄ ſecundum Augu. multa nouit memoria de q̄ nō cogitat. quid igitur determiat ex quo equaliter mouet ad ſuum obiectū. dico q̄ in principio ſenſibilia occurrunt ſenſui alicuius. primo intelligentis tamē vnum mouet efficaciſſime de neceſſitate quodlib₃ tamen ſecundum vltimum potentie ſicut patet de puo igne ⁊ magno igne: ⁊ fantaſma illi⁹ efficaciſſime mouet fantaſiam: ⁊ intellectus agens iuuat. ⁊ ex hoc intellectus poſſibilis magis intelligit vnū q̄ alterum: ⁊ tunc voluntas poſtq̄ ſemel eſt in actu poteſt precipere intellectui q̄ conuertat ſe ad vnū vel ad aliud: ſed primi motus non ſunt in poteſtate noſtra. ideo non ſequitur q̄ intellectus exit i oēs ſimul vel in nullum.

Species alie non ſunt in intellectu q̄ i alijs potentijs.

¶ Ad primum ꝓ opiniōe iſtorum dico q̄ intellectus eſt locus ſpecierū ⁊ alio modo habet ſpecies / q̄ alie potentie / q̄ locus conſeruat locatū ⁊ ſolus intellectus eſt ſimpliciter cōſeruatiuus ſpecierum / q̄ nulla potentia ſenſitiua eſt ſimpliciter conſeruatiua ſpecierum: ſ₃ vel eſt corrūpens ſpecies ꝑ receptione cōtrarii vel per diſpoſitionem corruptiuam quorū nullū eſt in intellectu. ¶ Ad Aug. xv. de trinita. q̄ accipit ſapientiam ꝓ ſpecie intelligibili / q̄ dicit q̄ formata cogitatio ex ea re quam ſcimus verbum eſt: ⁊ alibi vbi loquitur de iſta materia. eodemmō loquitur de ſcientia.

¶ Ad aliud de organo. dico q̄ propter neutrā rationem preciſe eſt ſpecies ponenda in ſenſu neq̄ in intellectu / q̄ materia eſt propter formam. ⁊ nō ecōtra. ideo ꝑꝑ perfectionem opationis eſt magis ponenda: ita q̄ habeat intra ſe pncipium operationis: ſ₃ cum hoc habeat potentia inferior ſꝑ im ⁊ in organo corporali hoc poteſt habere ſuperior nō ſꝑ ſim ⁊ ſine organo. ¶ Ad vltimum qd̄ alius doctor addit dico q̄ aliquid poteſt eē in potentia ad aliud Primo dupliciter primitate duplici / primitate via generationis vel primitate perfectionis. nunc autē potentia intellectiua eſt in potentia ad cognitionē primo primitate perfectionis. ⁊ in potētia primo ad ſpeciem primitate via generationis / q̄ imperfectiora ſunt frequenter priora via generationis.

Aliq̄d ōē eē ad aliū̄ dupliciter.

¶ Queſtio quinta.

QUinto queritur: vtrum

memoria intellectiua conſeruet ſpecies intelligibiles tranſeunte actu intelligendi. Q̄ non: q̄ qua ratione conſeruaret vnā: ⁊ plu=

res. Sʒ ſicut corpus nō poteſt ſimul formari diuer=
ſis figuris propt̄ contrarietatem. ſic nec pōt intelle
ctus ſimul figurari diuerſis ſpeciebꝰ diuerſoꝝ ob=
iectorum. ¶ Item: omnis qualitas menſiua diſpo
nens intellectum ad operationē eſt habitus intelle
ctualis: ſʒ ſi ſpecies cōſeruetur eſt habitus cū tamē
ꝓcedat habitum. ¶ Oppoſitum. intellectus poteſt
eē in potentia accidentali ꝛ non conſiderare: igiꝭ
neceſſe eſt ꝙ conſeruet ſpeciem. ¶ Dicitur ad q̄ſtio
nem ꝙ Auicenna ſenſit negationem. vj. naturaliū
p. xj. ca. vj. qȯ declaratur ſic: ſenſus poteſt ꝯſeruare
ſpeciem: ꝛ ſi non cognoſcatur actu obiꝫ ꝓpter ma
terialitatem: ſʒ ſic non pōt intellectꝰ ſʒ q̄diu cōſer=
uat ſpeciem actu cōſiderat ꝛ quando eſt noua intel
lectio cauſaꝭ noua ſpecies: ꝛ eſt conuerſio ad intel=
ligentiam ſuperiorem quam ponit ibidem. dicit igi
tur ſecundū cum non poteſt haberi habitꝰ ſcienti=
alis / qꝛ huiuſmodi habitus eſt menſiuus Reſpon=
det ꝙ ex vna itellectiōe derelinquitur q̄dam diſpo
ſitio ſeu habilitas: ꝛ ex alia / ꝛ ſic iſta habilitas de=
relicta dicitur ſcientia ſeu habitus ſcientialis. Sed
iſta via non videtur de mente Auicenne. qꝛ ponit
duas conuerſiones ibidem ipſe concedit formas re
rum conſiſtere in anima decorantes eam: ꝛ qñ ali=
quis non habet ordinatam rationē aliquando cō=
uenit ꝙ certus eſt ꝙ habet eam apud ſe ꝛ vult ꝙ ſi
intelligat plationem intellectus abſtrahit ſpeciem
demū occurrat forte dicit ꝙ non gignit aliam ſpe
ciem. g̊ ipſe concedit abſtractiones: ꝛ videtur po=
nere duplices ſpecies quaſdam abſtractas a ſenſi=
bus vt ponit. ix. metha. ſue. ſed oʒ eſſe ſemper con=
uerſionem ſuam ad intelligentiam ſuperiorē ex q̄
eſt alia ſpecies vna dicit ꝙ formas imaginabit. ꝛc.
Et improbantes eū videntur idem ponere in theo
logia ſua / qꝛ ponunt duplices ſpecies quaſdam in
via ꝛ alias in patria. ¶ Contra iſtā viaʒ arguiꝭ cu=
iuſcunqʒ ſit primo qꝛ eſt contra philoſophum / quia
niſi ſint ſpecies in itellectu: intellectꝰ nō ꝯſiderās ſꝑ
eſſet in potentia eſſentiali; qꝛ oporteret ſemper ad
hoc ꝙ actu conſideraret nouam formam induci ab
extrinſeco / talem potentiam appellat philoſophꝰ
eſſentialem. non ſequitur ſemꝑ eſt in intellectu. er=
go ſemper actu intelligit. ¶ Item nichil qȯ eſt priꝰ
actione: magis requirit actionem concomitan=
tem q̄ꝫ forma principium immediatum agendi: ſed
huiuſmodi forma no requirit actionem concōitan=
tem / qꝛ omnia de natura agentis poſſunt impediri
ab actione ſua ipſa manentibꝰ: igitur non neceſſa
rio requirit actionem ꝯmunicantem. ¶ Item: priꝰ
poteſt actu exiſtere ſine poſteriori niſi ipſum ſit ne
ceſſaria cauſa reſpectu eius vel includit neceſſariaʒ
cauſam. ſed ſpecies eſt prior intellectione ꝛ non eſt
neceſſaria cauſa reſpectu eius / qꝛ eſt libera per par
ticipationem intelligimus cum volumus. ¶ Item
qȯ eſt perfectionis in inferiori eminentiꝰ eſt in ſupe
riori: ſʒ in ſenſu perfectionis eſt habere obiectum
preſens ſine actione / qꝛ hoc arguit independentiaʒ
ꝛ independentia eſt perfectionis: igitur hoc eminē
tius eſt i intellectu. ¶ Item: receptiuum eſt in reci
piente ꝑ modum recipientis. ꝛc. ſed illud non con=
cludit de intellectione. ¶ Ad queſtionē dico q̄ꝫ ſic
qꝛ ſicut ſpecies eſt prior naturaliter intellectione.
ſic intellectus inq̄tum intellectus poteſt eſſe ſapi=
ens de ſe quod pōt habere aliud ſibi intrinſecum
per quod poteſt eſſe ſapiens. Dicit quare igiꝭ opor
tet conuerti ad fantaſmata ad hoc ꝙ intelligat: pa
tet eīm ꝙ ſi organum fantaſie ē indiſpoſituʒ nō poſ
ſet intellectus debito mō in ſuam operationem vt
patet in freneticis ꝛ litargicis in. iij. de anima. ne=
ceſſe eſt ſimul fantaſmata. ꝛc. Dicit vnus doctor ꝙ
hec eſt cauſa quare conuerſio requiritur nō obſtan
tibus ſpeciebꝰ / qꝛ obiectum itellectꝰ eſt quidditas
materialis ꝛ iſta non exiſtit niſi ī indiuiduo: g̊ opor
tet ꝙ ſimul cognoſcatur ſpecies in fantaſmate. Cō
tra aut intellectus primo intelligit vniuerſale aut
ſingulare ſecundū iſtos non vniuerſale probatio /
qꝛ īpoſſibile eſt cognoſcere vniuerſale vt vniuerſale
ſi cognoſcatur vt in particulari ſiue hoc ſit vt obie=
cti vel rō cognoſcēdi / qꝛ nunq̄ cognoſcitur cōmuni
us vt cōmunius complete vt eſt in aliquo inferiori.
¶ Item: per iſtam rationem angelus non poſſʒ co
gnoſcere aliam ſpeciem niſi in indiuiduo ꝛ cogno=
ſcendo ſpeciem in fantaſmate. ¶ Itē: ſi quidditas
angeli exiſtit in ſuo indiuiduo. g non poteſt cogno
ſci niſi vt ſic. g̊ non ſub ratiōe vniuerſalis. Dico igi
tur ad rationem ſuam ꝙ ꝛ ſi quidditas non exiſtat
niſi in indiuiduo: poteſt tamen cognoſci non ſub
illa ratione / qꝛ hoc non eſt de ratione ſua: licet ſibi
coexiſtat. Que igitur eſt cauſa cōuerſionum ad fā=
taſma. Dico ꝙ conuerſio vno modo eſt conformis
operatio potentiarum: ita ꝙ ſimul itelligimus vni
uerſale ꝛ fantaſiamur ſingulare. Alio mō eſt cōuer
ſio ad fantaſma / qꝛ abſtractio non eſt niſi a fanta=
ſia actu fantaſiāte. ideo eſt ibi conuerſio paſſiui ad
actiuum ꝛ ſi intellectus non habet obiectum actu
conuertit ſe ſicut ad gignens repſentatiuum ſui ob
iecti: qꝛ fantaſma vna cum intellectu agente ē vnū
gignens ſic eſt in omni conuerſione: ideo iſta con=
uerſio eſt ad intendens ꝛ q̄to diutius tanto clari=
us ceteris paribus. ſicut ſi eēt conuerſio minus ca
lidi ad magis calidum vt ab eo intendatur. ¶ Di=
ces igitur q̄to ſepius intelligitur ſemꝑ magis intē
ditur cum tamen aliquando in priori intellectione
intenſius intelligitur q̄ꝫ in poſteriori: dico ꝙ vel q̄=
libet actus intendit habitum vel ille qui eſt virtua=
liter intenſior habitu generato: ſicut minus calidū
additum magis calido ītendit calorem ſecundum
aliquos ꝛ ſi non percipiatur vel ſaltem calidū vir=
tualiter maiori caliditate q̄ꝫ ſit calor precedens for
maliter. ¶ Ad primum principale concedo ꝙ mul
te ſpecies ſunt ſimul: nec eſt ſimile de figura reſpe=
ctu corporis; qꝛ ſpecies contrariorum non ſunt cō=
trarie / nec repugnant. ſʒ res quaꝝ ſunt. ¶ Ad aliō
cōcedo ꝙ ſpecies illa eſt habitus / qꝛ ſpēs ex fan=
taſmate generatur ꝛ eſt diſpō firma diſponens in
tellectum ad intelligendum ꝛ iā eliciꝭ actus ꝛ dere
linquit habilitatem ꝛ illa habilitas ſemper dicitur
habitꝰ. ꝛ habitus intellectualis qui ſequiꝭ diſtat in
tertio gradu a ſpecie. vnde multi ſunt gradus habi
tuum intellectualium. iō non ſequitur habitus. g̊ ta

Scpeies cōtrariorum non ſunt contrarie. Habitus intellectuales habēt plꝰes g̊dꝰ.

lis habitus qui ſequitur actum.

¶ Queſtio ſexta.

V Trū in intellectu

ſit aliqua noticia accidentalis genita. Qꝫ non.v.phiſicoꝛum Actionis non eſt actio / nec vt ſubiecti / nec vt termini / nec paſſionis. Sꝫ operatio intellectus ē actio vel paſſio ſcd̄ꝫ omnes. patet tñ qꝛ intellectio eſt actus ſecundus / tñ qꝛ conſiſtit in fieri ſolum: tū qꝛ eſt actio.i.Ethic.et ix.methaphi.immanens. ¶ Ad principale Augu. viij.ſuper Gen̄.ad litterā aer non eſt factus lucid⁹ ſed fit lucidus: ꝑ nec intellectus eſt factus: ſed fit. ¶ Item per philoſophum.foꝛma non fit ſꝫ compoſitū.vij.methaphiſice. ¶ Oppoſitum.per Auguſ. ix.de trini.vltimo. Ab vtroqꝫ paritur noticia: ⁊c.

¶ Circa queſtionem. Pꝛimo que entitas ſit intellectio ⁊ volitio declaratur ꝑ diuiſionem entis.⁊ pꝫ ꝙ non eſt ſubſtantia non q̄titas: non quādo ⁊ hoc loquendo in nobis: ſꝫ tantum eſt dubium de relatione actione ⁊ paſſione. Sed ꝙ non ſit aliqḋ iſtoꝛum trium pꝛobatur / qꝛ oīs operatio ē vltima pfectio rei opantis. ſꝫ nl̄la relatio nec actio.nec paſſio eſt vltima perfectio rei opantis tanq̄ terminus et intellectio eſt huius operatio.ꝑ.⁊c. ¶ Item ſecundum Aug.vij.de trini.xx. Omnis eſſentia que relatiue dicitur eſt aliquid excepto eo quod refertur.

de entitate intellecti ⁊ voli.

¶ Item: actio ⁊ paſſio eſt alicuius termini accipiētis eſſe: ſed intellectio eſt vltimus terminus: dicit ꝙ habitus eſt vltimus terminus. ¶ Contra: operatio eſt pꝛincipium foꝛmale gignendi habitum: ſed impoſſibile eſt actionem paſſionem vel relationem eſſe pꝛincipium gignendi habitum: igiꝛ.⁊c. et cum dicitur habet terminum. dico ꝙ non intelligitur agens agere ⁊ ad nichil: ſed intellectio poteſt eſſe ⁊ ſi non ſequitur habitus ſicut patet de habitu intenſiſſimo ⁊ de beatis vbi pōt eē intellectio.et ſi habitus non ſequiꝛ tō non. Sic eſt habitus terminus ſicut intellectio: ſꝫ ſicut vna foꝛma oꝛdine quodam poſt aliā ſicut caloꝛ eſt oꝛdine quodā poſt lumen a ſole ⁊ non ſicut terminus eius. Ideo concedimus ꝙ intellectio ⁊ nolitio ſunt qualitates in pꝛima ſpecie. ⁊ in eadem ſpecie eſt omnis perfectio nature ſpūalis que non eſt ſubſtātia ſua: patet igitur pꝛimum quā entitatē habent iſta. ſcd̄o ꝙ ad talem terminuꝫ poteſt eē mutatio ꝑ ſe. ſed ibi eſt mutatio qꝛ intellectus aliter ſe habet nunc: ⁊ pꝛius: ⁊ voluntas. ꝑ mutantur termini iſtaꝝ mutationum ſunt intellectio ⁊ volitio etiam foꝛma non generaꝛ ex aliquo.vij.methaphiſice.qḋ ſit aliquid eius materia non eſt aliquid foꝛme neqꝫ eſt compoſitio in ſpeciebus accidentalib⁹ / qꝛ ſolum hn̄t materiā in qua: ſꝫ non ex qua.viij.metha. Et exēpla philo. patēt de aere.xij.metha.tenebꝛa ⁊ luce. Unde per philoſophum.vij.me.nichil generatur niſi ex aliquo modo p̄exiſtente. vñ non generaꝛ noſcens pꝛimo. ſed homo noſcens. vel ſoꝛtes noſcēs qḋ eſt ens ꝑ accidens ⁊ vl'r compoſitum eſt in p̄mis terminis generationis. ¶ Cōtra: in pꝛopoſito non eſt per ſe ens qḋ pꝛoducitur. ¶ Item: noticia eſt per ſe terminus mutationis: qꝛ ſolum ſecundum eam mutaꝛ ſubiectum et eſt vnius generis mutatio cuꝫ termino. igꝛ eſt pꝛimus terminus pꝛoductionis. ¶ Ad pꝛimum concedo ꝙ non eſt per ſe ens: ſed ens ſecunduꝫ qḋ quod eſt ita ſimpliciter ens ſecunduꝫ quid: ſicut ēs ꝑ ſe ens per ſe. ideo ꝙ p̄mo generatur generatiōeꝫ habet illud ſimpliciter hic generatur: ⁊ ita per ſe ē ꝑ accidēs terminus generationis ꝑ accidens ſicut generationis per ſe: ens per ſe. ¶ Ad aliud ꝙ mutatio eſt vnius generis ⁊ eius terminus eſt ſimplex: ⁊ tamen non ſequitur ꝙ terminus ꝓductionis ſit vnius generis / quia pꝛoductionis terminus eſt totum pꝛimo ⁊ non eſt mutationis terminus niſi ſecundum quid. Ex hijs ꝙ non quodcunqꝫ velle in diuinis eſt pꝛincipium pꝛoductiuū: ſed intelligere ⁊ velle ſunt operationes elicere volitiones ⁊ intellectiones ſunt actiones de genere actionis vniuerſaliter ſiue elicere ſit a potentia ſiue ab obiecto.

¶ Ad pꝛimum pꝛincipale concedo ꝙ actionis non eſt actio tanq̄ terminus loquendo de actione que eſt in genere actiōis. Un̄ differentia eſt inter actionem ⁊ operationem / qꝛ actio ſemꝑ eſt in fieri: vel actio ſemꝑ habet aliqḋ pꝛo termino circa quē operatur. Tertio opꝫ ꝙ actio habeat terminuꝫ ad quē eſt ⁊ non ſolum ſubiectum. q̄tum ad pꝛimū aſſimilatur lumini in aere: ⁊ q̄tum ad pꝛimum: ⁊ ſecundum conuenit actio cum intellectionibus: ſed q̄tum ad terminum differunt opationes ab actionib⁹ de genere actionis ⁊ nūq̄ eſt actus ſecundus que eſt vltima perfectio opantis actio de genere actionis: ſed eſt operatio i pꝛia ſpecie qualitatis de natura ſua.

differentia inter actionē ⁊ opatiōeꝫ

¶ Contra: Ariſtoteles.iiij.ethic.dicit ꝙ neqꝫ operationes virtutis ſunt qualitates: dico ꝙ intelligit ꝙ non ſunt qualitates q̄tum ad oēm modum qualitatis ſimpliciter tñ ſunt qualitates. ¶ Dicit actio diuiditur in actionē ⁊ operationem. dico ꝙ iſta diuiſio vno mō eſt vocis in ſignificationes ſiue equiuoci in equiuocata ⁊ ſic diciꝛ actio de actione ꝓductiua ⁊ de actione operatiua vt de calefactione: et intellectione. ¶ Alio modo diciꝛ actio de genere actionis de actione imanente ⁊ tranſeunte. ⁊ iſta ē diuiſio ſuperioꝛis in inferioꝛa. vnde elitio volitiōis actio diciꝛ pꝛopꝛie. Sed hmōi actiones non dicuntur operationes pꝛopꝛie: ſicut pꝫ de elitione intellectionis ⁊ volitiōis que eſt actio imanens. ¶ Ad aliud pꝛincipale patet ꝙ totum generatur. ¶ Ad illud de auguſtino non intendit negare lumen habere agens: ſed negat permanentiam luminis.

¶ Queſtio ſeptima.

Q Ueritur ſeptimo:

vtrum in mente ſit ymago trinitatis. Qꝫ non: qꝛ ymago diſtincte repꝛeſentat. ⁊ qꝛ mens naturaliter eſt cognoſcibilis. Naturaliter cognoſcibile ducit diſtīcte naturaliter in cognitionem trinitatis. ¶ Item: nulla creatura eſt excedēs

ydeam ſuam in repreſentando. ğ. ⁊c. ¶ Itez nichil in mente plus repreſentat vnam pſonam ꝙ aliam igiẗ non totū. ¶ Oppoſitum Aug. querenda ē imago trinitatis vbi nichil melius habemus hoc eſt in intellectu. ¶ Circa queſtionem. primo que ſit ratio ymaginis patet ſuperius. ymago totum repſentat diſtincte vt imitans. qꝛ ſicut vult Aug. lxxxiij. q. oīz vnum nō eſt imago alteri⁹ q̄tumcūqꝫ ſit ſimile / qꝛ non imitaẗ aliud. Scđo c̄ ſi conceptus trinitatis ſit cōceptus numeralis in intellectu noſtro ⁊ ꝯceptus pſone eſt vn⁹ non poſſum us diſtīcte deuēire in cognitionē pſonarū vt ibi ſunt. Experimur in nobis ꝙ aliquando intelligim⁹ aliquando non. igiẗ habemus in nobis principia ꝑ que poſſum⁹ in iſta ⁊ ſunt alterius rōis principiādi. ğ in nobis intellectio et volitio differunt. Ex hijs patet ꝙ in diuinis eſt aliquid plene fecundum. ğ eſt a ſe ne detur ꝓceſſus in infinitum. hoc dicit patrem q̄tum ad noticiam ſuā ꝓducendā: ⁊ amorem ſcđo volitionē habetur aliquid ꝓportionalr̄ duobus priorib⁹: ita tria in nobis quandā vnitatem habent ſaltem ſubiecti ⁊ accidentis. ğ ibi habent maiorem vnitatez. Sed hic habemus trinitatem cum diſtinctione eſſētiali: igiẗ ibi: ſcilicet mēs noticia ⁊ amor. Primum dicit non ſcire aliquid fecundū ad gignendum. ſed ad ſpirandum vel memoria intelligentia ⁊ voluntas. ¶ Prima tria magis declarant trinitatē ſꝫ illa magis vnitatem. Non eī ita repreſentant trinitatē / qꝛ intelligentia de ſe non eſt ꝓductiua vt talis. Et ſecundū Aug. nemo diligit qđ neſcit. Sed ex hijs videtur ꝙ ſit ponenda quaternitas. Secundo ꝙ non ſaluatur ordo originis. ¶ Ad primum dico ꝙ non. qꝛ prima duo accipiuntur reſpectu tercij vtpotē ſecundū ⁊ oꝫ ꝙ accipiantur potentie ſub actu. ¶ Ad aliud ꝙ hic oportet imaginem deficere propter imperfectionē ſecunde partis q̄ ꝓducitur equiuoce. ¶ Ad primū principale ꝙ imago diſtincte repreſentat ſicut dictuꝫ ſuperi⁹ ⁊ mens ſimpliciter. ¶ Ad ſecunduꝫ de ydea. dico ꝙ nulla eſſentia creata ex hoc ſolo ꝙ eſt eſſentia eſt repreſētatiua trinitatis. Sed eēntia habens in ſe quedam ꝓducta in ordine quodam repſentat trinitatem ſicut ymago. ¶ Ad vltimum ꝙ non ꝑ actum intelligentie. ⁊ iſta memoria formaliter ꝓducit verbum non autem intelligentia: ita ꝙ filius formaliter eſt noticia genita ⁊ ſpiritus ſanct⁹ amor ſpiratus.

¶ Diſtinctio quarta. ¶ Queſtio.i.

CIrca hāc diſtinctionem quartam queritur primo: vtrum deus genuit alium deū. Et ſic. deus genuit deum: aut igitur ſe aut alium. ¶ Item: generans diſtinguitur a genito. ¶ Item: deus generat aliū aut igitur aliuꝫ deum. aut alium non deum. ¶ Itē: de⁹ generat alium habentem diuinitatē: igitur alium deum / qꝛ ſecundum damaſce. habens diuinitatem eſt deus. lvii. capitu. deus eſt habens naturam diuinam ⁊ homo humanam. ¶ Oppoſitum. non eſt alius deus. Dico ad queſtionez ꝙ non / qꝛ cuicunqꝫ entitati formali correſpondet aliquod ens formaliter illa entitate: igitur diuinitati. ⁊c. Sed diuinitas eſt de ſe hoc igiẗ deus correſpondens eſt de ſe hic. Sed differentia eſt inter ꝓpoſitiones. a. eſt alius a deo. a. eſt diuinitate alius. ⁊. a. eſt in diuinitate ali⁹. qꝛ reſpectus non poteſt negari vniuerſaliter niſi reſpectu cuiuſcūqꝫ termini. ideo nulla perſona ē alia a deo. de ſecundo vero aliter / q̄tum ad negationē negatur vniuerſaliter: ſed nūq̄ ad id ꝙ affirmat inheſt ibi: De tertia ꝓpoſitiōe Omnes iſte: iſte in diuinitate ē alius in diuinitate diuerſus. ⁊c. notāt determinabile eē commune vtriqꝫ extremo: ⁊ diſtingui in eis ⁊ extrema eē diuerſa in eo: ſꝫ nō eē diſtincta ipo / qꝛ ſi ſortes eſt diuerſus ab aſino in animalitate oportet animal cōuenire vtriqꝫ: ⁊ ipa diſtingui in animali: ſed non diſtinguitur in animalitate. ⁊ iſte ſenſus eſt falſus in propoſito. ¶ Ad primum ꝯcedo ꝙ de⁹ genuit deū. ⁊ non ſeqẗ: igitur ſe deum vel alium ⁊ cum dicit aut eundem deū aut alium cōcedo ꝙ eundem: ergo ſe. deuꝫ figura dictionis eſt: ⁊ ꝑ conſequens / qꝛ ſe eſt relatiuum reciprocum referens idez numero qđ preceſſit. ¶ Ad aliud dicitur ꝙ ſi argumentū reducitur ī formā ſillogiſticā. tunc opꝫ reduci in duos ſillogiſmos. Sic: gn̄ans diſtinguitur a generato deus eſt generans: igitur deus diſtinguitur a generato ⁊ tunc vlterius deus diſtinguitur a generato generatuꝫ eſt deus. ğ deus diſtinguitur a deo: ⁊ tunc in vtroqꝫ ſillogiſmo eſt accidens Sicut hoc albuꝫ diſtinguitur a dulci lac eſt album. ğ lac diſtinguitur a dulci: ⁊ lac eſt dulce. ğ lac diſtinguitur a lacte. ¶ Ad tertium ꝙ deus neqꝫ genuit alium deum: neqꝫ alium non deum. qꝛ non oportꝫ lignum album. vel lignū non album dici de quolꝫ: ſed ſolum de cōtradictorijs in ꝯplexis. hoc ē verū. ¶ Ad aliud negatur conſequentia. qꝛ ꝓceditur a negatione inferioris ad negationem ſuperioris: qꝛ in antecedente aliquod ſubſtantiuū: ⁊ in conſequente non: ⁊ ad damaſce. dico ꝙ illa eſt quedam explicatio: ſed non eſt de ſignificato. ¶ Queſtio.ii.

Bona differentia trium ꝓpoſitionum

SEcundo q̄ritur vtrū deus ſit pater filius ⁊ ſpiritus ſanctus. Et non. qꝛ hec eſt indefinita cuius nulla ſingularis eſt vera. ¶ Oppoſitum. Pater ⁊ filius et ſpiritus ſanctus ſunt vnus deus. ğ conuerſa vera. ¶ Dico ad queſtionem ꝙ ſic / qꝛ quando illud quod ponit vnum extremum in ꝓpoſitione eſt per ſe idē illi quod ponit aliud extremum ꝓpoſitio affirmatiua eſt vera: ſed deus ſignificat eſſentiam que eſt eadem tribus: igitur. ⁊c. ¶ Dicis pari ratione diuinitas eſt pater filius ⁊ ſpiritusſanctus / qꝛ conuerſa vera. Dico ꝙ in vna propoſitione eſt p̄dicatio formalis ⁊ in alia tm̄ ydemptica. Dicis q̇d eſt pro q̄ ſtat p̄dicatuꝫ Aug. vii. de trini. vii. dicit eo eſt quo deus eſt igiẗ concipiendo in intellectu eſſentiam diuinaꝫ prius concipitur ad ſe q̄cū proprietate incommunicabili: igiẗ in illo priori habetur per ſe ens et ſic poteſt eſſe idem alicui: cui non eſt identitas in aliqua

Rñet ad queſtio.

Regula.

propꝛietate incõicabili: ⁊ ſic in iſto ꝑlori ꝯcipitur hic deꝰ: ⁊ ſic eſt hec vera/ deꝰ ẽ pat/ ⁊ filiꝰ/ ⁊ ſpũs: et ẽ ꝓpõ ſingularis nõ ſingularitate incõicabili neq; ſuppoſitio ſimplex ꝑſcindẽs ſuppoſitũ: ⁊ forte hoc mõ ſunt oẽs ꝓpõnes vere q̃ ꝑdicant aliqd de deo trino: vt ſi ponitur coloꝛ in tribus ſupficiebꝰ ⁊ ſibi ineſt diſgregare. vno mõ nõ ꝯpetit ſibi vt eſt in hac ſuperficie: nec i iſta: ſ; i aliq̃ ꝑloꝛi. Ad rõnem pꝫ ꝙ nõ eſt indefinita. ¶ Diſtictio. v. ¶ Queſtio. j.

Circa hãc diſtictionẽ q̃ritur primo: vtꝝ eſſẽtia gñat vl' gñet̃. Et ſic. vii. de tri. c. iiii. Idẽ dicit cũ dicit̃ nata ſapia: a ſi dicatur eẽntia cũ relatiõe: ita ꝙ ſapia eẽntiã dicit/ ⁊ nata relationẽ. ¶ Item: Ricar. vj. de tri. ca. xxii. dicit ꝙ aliq ꝓteruie negant eſſentiã gñari vel gñare: ⁊ tñ ꝯcedũt ſubſtãtiam gignere ſubſtãtiã/ ⁊ multas auctoꝛitates ducũt ꝯtra ſe et paucas ꝓ ſe. ¶ Itẽ: eſſentia eſt pat: igit̃ eẽntia gñat: q: pat ⁊ generans ſe hñt ſicut ſbm̃ ⁊ paſſio. ¶ Itẽ: eẽntia ẽ pat filii: igitur eẽntia gñat. ¶ Itẽ: eẽntia ꝑdicatur de patre ꝑ ſe ꝑmo mo. g pt ſupponere ꝓ eo. ¶ Itẽ: genitũ ĩq̃tũ genitũ eſt aliqd: q: nõ ẽ nichil. igitur eẽntia ẽ: q: nichil ẽ aliqd i diuinis niſi eſſentia. ¶ Oppoſitũ: magiſter i littera i iſta q̃ſtione errantẽ Ioachim q ipoſuit magiſtro. p. errorẽ. Primo in hoc ꝙ dixit ꝙ ẽ vna res q̃ nõ ſpirat neq; ſpirat̃/ neq; gignit/ neq; gignit̃. et ſunt tres ꝑſone/ generãs/ genitũ/ ⁊ ſpiratũ. igit̃ opꝫ eũ ponere quaternitatẽ. Scd̃o poſuit iſte Ioachim vnitatẽ ꝑſonaꝝ q̃dã cõgregatiõe ſicut ẽ eccl'ia vna. q: congregatio fideliũ ꝯ ma. hec ẽ vera eſſentia cõicat̃: ⁊ tñ nõ ꝑ ſe ꝑmo mõ. q: cõicatio iportat relationẽ q̃ nõ ẽ de cõceptu ſubĩ. ¶ Itẽ: hec ẽ vera eẽntia ẽ abſtracta eẽntia ẽ itelligibilis abſtractiſſime accepta eẽntia bona: q: paſſio verificat̃ de ſubiecto ꝑ ſe ſecũdo mõ q̃tũcũq; abſtrahit̃: ⁊ hec ſimplicit̃ eſſentia eſt alba vel nõ alba. qd̓ verificat̃ de q̃l; incõplexo: ⁊ tñ nõ primo mõ dicendi ꝑ ſe. idõ dr̃ ꝙ maioꝛ ẽ falſa. ¶ Itẽ: eẽntia ẽ eadẽ ſibi igit̃ refert̃ ſcd̓; rõnẽ idõ dr̃ ꝙ hec ẽ falſa eẽntia gñat: q: iſte actꝰ dt relationẽ realẽ cõicari relationi rõnis tñ cũ dr̃ ꝙ de eſſentia ſic accepta nichil verificatur niſi ipamet: q: põt abſtrahi ab iſto gradu quẽ ꝯſeq̃tur paſſio ſi iſta ſit res alia a ſbo. Et ſic dicit Auicenna. eq̃nitas ẽ tñ eq̃nitas. v. Met. ca. j. ꝙ ſi aliqd de ea verificaret̃ in q̃tũ talis eẽt de eiꝰ eẽntia. Sed illud nõ cõcludit: q: lx ĩq̃tũ põt dicere ꝑciſam rõnẽ ſubiecti: vel declarare cõpoſitionẽ. Primo mõ ẽ iſte intellectus q̃dditas ꝑciſiſſime accepta eſt tñ q̃dditas: ita ꝙ de illa neutrũ ꝯtradictoꝛiũ diſpate ꝯ dicat̃/ ⁊ hoc ẽ falſum. Uel eſt iſte intellectꝰ ꝙ q̃dditas ĩq̃tũ q̃dditas ſit alba: ita ꝙ ꝑdicatio ſit foꝛmalis et eẽntialis: et ſic nihil extriſecũ de ea verificatur: vel dicit̃ ꝙ põt intelligi vna circũſcriptio cũ ſolũ intelligit̃ q̃dditas ꝑciſe: vel vlteriꝰ ꝙ nihil de ea verificat̃: niſi qd̓ ẽ de eẽntia: ⁊ tũc nõ ẽ cõcedẽdũ ꝙ ſit alba necnon alba: ſ; ꝑmo mõ cõcedẽdũ ẽ alteꝝ: q: ii. Phi. Abſtrahẽtiũ nõ ẽ mẽdaciũ: q: q̃tũcũq; precise acciper in intellectu nichil tollit̃ in re. ¶ Iſtud ſcd̓m Platonẽ ẽ erroꝛ: q: eẽntia diuina nõ ẽ diuiſibilis: ⁊ dr̃ papa ꝙ ſic ſunt tres ꝑſone vnꝰ deꝰ ſicut eis ꝯpetit vnũ. De primo dicto ꝯcedimꝰ vl' añs. M. ꝓ ıcꝫ ꝙ eſt vna res que neq; gignit/ neq; gignit̃/ neq; ſpirat/ neq; ſpirat̃: ⁊ nõ ſeq̃tur igit̃ quaternitas i diuinis: q: qñ aliq̃ ponũt in inũerũ oꝫ ꝙ ꝯnũerãdo q̃dlibet cũ quol; ponat inũeꝝ. ſic nõ eſt de eẽntia reſpectu ꝑſonaꝝ. ¶ Dico g̃ ad q̃ſtionẽ ꝙ eẽntia non gñat: q: res gñans gñat rẽ diſtinctã: igit̃ ſi eſſentia gñat rẽ diſtictã ab ea gñat: ſ; talis nõ ẽ i natura diuina: igit̃ oꝫ ꝙ ſit creata. ¶ Itẽ arguit̃: foꝛma non agit ſ; ꝯpoſitũ ſubſiſtẽs: igit̃ neq; eẽntia cũ ſit foꝛma: ⁊ illud nõ valet: quia cã quare foꝛma nõ agit in creaturis ẽ q: nõ ẽ ꝑ ſe ens ſed eẽntia eſt per ſe ens ¶ Itẽ arguit̃: opatio diſticta nõ eſt niſi diſticti entis: ſed gñatio eſt opatio diſtincta: ſ; hec ẽ eadẽ cũ ꝑma rõne: idõ dico ad q̃ſtionẽ ꝙ eẽntia nõ gñat nec gñat̃. Primũ pꝫ: q: qñ ſubiectũ ẽ abſtractũ vltimata abſtractione ⁊ ꝑdicatũ nõ põt predicari niſi foꝛmaliter de ſubiecto: propoſitio talis nũq̃ eſt vera niſi ſit ꝑ ſe primo mõ: ⁊ eẽntia eſt abſtracta vltimata abſtractione: ⁊ hoc ꝑdicatũ gñat nõ põt ꝑdicari ⁊c. maioꝛ patet: q: multe ſunt abſtractiones. q̃dã accidentis a ſubiecto: q̃dã cõis a ſuppoſito. etiam reſpectiua abſtrahũtur a fundamento a ſubiecto/ et ab re alia ⁊ vltimo q̃dditas a ſuppoſito: ita ꝙ vltimata abſtractio ẽ qñ cõſiderat̃ q̃dditas foꝛmalit̃ abſq; omĩ eo ꝙ non eſt incluſum in ea foꝛmaliter. Sic eſſentia eſt abſtracta etiã regula ẽ in diuinis: q: adiectiuũ nũq̃ predicatur niſi foꝛmaliter: q: ex rõne foꝛmali ſigt naturã adiacentẽ/ ⁊ q̃to magis ẽ adiectiuũ tanto magis adiacet ex ſua ratione foꝛmali: ⁊ nullũ verbũ nullũ participium poteſt ꝑdicari in diuinis/ niſi predicatione foꝛmali. Ex his patent maioꝛ ⁊ minoꝛ. ¶ Ad primum principale cum dicitur idẽ dicitur cum dicitur verbum ⁊ ſapiẽtia nata. M. reſpondet ꝙ itelligitur filius eſt eſſentia/ hoc eſt illud ꝓ quo ſuppenit eſſe eſſentia: quia ſapientia ſtat ibi pro ypoſtaſi per Ma. Dicis qualiter ergo non poteſt eſſentia ſupponere pro ypoſtaſi prout ſapientia: dico ꝙ quia ſapientia non abſtrahitur a principio operatiuo ſ; eſſentia. Ad dictum Ricar. ꝙ ſi loquat̃ contra magiſtrũ ſententiarum. Dico q: ipſe magiſter habet ꝓ ſe auctoꝛitatẽ eccleſie q̃ ẽ maxima: ideo poteſt dicere ꝙ ſubſtantia generat ſubſtantiã ⁊ non eſſentia eſſentiã. Si loquatur Ricardus contra alium q̃ vtitur ſapiẽtia ſicut greci male loquũtur de ea: tunc habebit multas auctoꝛitates cõtra ſe et paucas ꝓ ſe. ¶ Ad aliud nõ ſequitur. Pater generat igitur eſſentia: quia ſubſtantiua poſſunt predicari per ydemptitatem: ſed adiectiua non niſi per foꝛmalitatem. Et cum dicitur: de quo predicatur ſubiectũ et paſſio: verũ eſt vbi paſſio poteſt habere eundem modum predicandi. Si vero ſubiectum poteſt predicari ydẽptice: ⁊ paſſio tñ foꝛmaliter nõ opoꝛtet: ⁊ ſic ẽ hic ¶ Ad aliũ dicit vnꝰ doctoꝛ eẽntia ẽ pater filii. ⁊c. Primo recitãdo opinionẽ fratris Alexãdri diſtiguẽ

Erroꝛ abbatis Ioachim.

Henricus in ſumma prima pte

tis ex eo ꝙ pater accipi põt ſubſtãtiue: ⁊ ſic eſt ve-
ra. vel adiectiue / ⁊ ſic eſt falſa. Similiter recitat
opinioẽꝫ ꝑpoſitini ponẽtiũ ꝓpt duas rõnes ꝙ ẽ ſim-
pliciter vera. Ultimo dicit ipemet ꝙ ẽ ſimplr falſa

Opinio ꝑpoſitini.

q: noia ĩpoſita a potẽtia actiua vel paſſiua: marie
ſignãt adiacẽtiã: ⁊ q̃to magis a potẽtia actiua tan
to magis adiacẽtiã: q: verbũ infinitũ ꝓpt ĩfinitatẽ
⁊ indeterminationẽ min⁹ adiacet q̃ alia verba. eti
am nomẽ neutri gñis min⁹ adiacet q̃ maſculini vl
feminini: ⁊ iõ põt eſſe neutri gñis ſubſtãtiuari. ⁊ ðt
ꝙ ſic dꝫ ꝯuerti pater filii ẽ eẽntia: q̃ aliq̃d qȯ ẽ eſſẽ-
tia ẽ pater filii / ⁊ nõ ĩ iſtã eẽntia ẽ pať filii. et hec
ẽ potiſſima rõ ꝑpoſitini. Ad ſcȯaꝫ rõnẽ ꝑpoſitini
reſpõdet cũ q̃rit eſſentia ẽ pať / aut alicui⁹ / aut nul
lius. ⁊c. Dicit / ꝙ nõ ſeq̃tur / ſꝫ ẽ figura. d. ſꝫ dãdũ ẽ
nõ alicui⁹. Cõtra illȯ: aut pať hꝫ ꝯceptũ ad ſe / aut
ad alterũ. non ad ſe: q: vt ſic non ꝯcipitur vt pater
ergo neceſſe eſt ꝙ ꝯceptus ei⁹ ſit ad alteꝝ. Confir
matur: ĩpoſſibile eſt patrẽ magis indetermiate cõ
cipi q̃ paternitatẽ: ſed ꝯceptus paternitatis eſt ad
alteꝝ. ⁊c. vel illud quod dicit de ꝯuerſione non va
let: q: dicit ꝙ ꝓpter expreſſionẽ filii non põt pater
ſupponere niſi adiectiue in predicato cum dicitur
eſſentia eſt pater filij: igitur / nec ſic diciť filii eſt eſ
ſentia ex parte ſubiecti: igitur iſta eſt neganda tan
q̃ incõgrua: ſicut aſinũ currit: ideo dico ſicut dixit
Alexander / ꝙ ꝯuerſio mutua tꝫ in relatiuis cuiuſ-
modi ſunt pater et filius: et in relatis de quibus re
lationes dicuntur formaliter: ſicut de ſorte ⁊ plato
ne: ſed quando relationes tantum dicũtur de rela
tis ydemptice non tꝫ ꝯña: q: quando relatiua na-
ta ſunt cõſtrui cũ correlatiuis indeterminato caſu
totum quod ꝯſtruitur ibi denotatur correlatiuum:
ita ꝙ totum denotatur eſſe correlatiuũ: iõ ponatur
tam in antecedente q̃ in ꝯſequẽte: ideo talis ꝯuer-
ſio nõ tꝫ in talibus. ¶ Ad aliud principale. quicq̃d
ꝑdicať de aliq̃ põt ſupponere ꝓ eo. veꝝ ẽ ſi ꝑdica-
tur ꝑ ſe formaliter: ſed non opꝫ ſi ꝑdicetur tñ ydẽ
ptice: iõ nulla ꝯcluſio ſequitur ex talibus ꝑmiſſis:
q: non vbi predicatio ydẽptica: q: talis nõ ꝑmitti
tur in talibus terminis: neqꝫ vbi eſt predicatio for
malis: q: talis non fuit in ꝑmiſſis. ¶ Ad aliȯ: ꝙ ge
nitum ĩgn̄tũ genitũ eſt aliquid: veꝝ eſt / accipiẽdo
aliquid cõiter: vt diſtinguiť ꝯtra nichil. ſed ſi capia
tur ſtricte / vt eſt a ſe: non opꝫ. Secũdũ principale
patet: ſcꝫ ꝙ eſſentia nõ ſit genita vel ꝓducta. in pro
ducto eñi eſt diſtiguere terminũ primũ ⁊ terminũ
formalẽ. Terminus prim⁹ eſt totũ cõpoſitum. vii.
Metha. ſed termin⁹ formalis eſt forma tñ. ii. Phi
ſico. ⁊ vterqꝫ ꝑ ſe eſt terminus generationis q̃ eſt
via in naturã: ⁊ forma et finis generationis coinci
dunt. In ꝓducente aũt eſt diſtinguere rõnẽ ꝓducẽ
di ⁊ ipſum ꝑ ſe ꝓducẽs: rõ ꝓducendi eſt forma tñ
rõ ꝓducẽtis reſpiciẽdo ipſum ꝓducẽs eſt totũ. Si
igitur arguitur eſſentia eſt cõicata / igitur ꝓducta /
dico ꝙ nõ ſeq̃tur / q: ꝓductũ dicit terminũ primũ
ꝯpoſitũ ex relatiȯe ⁊ eẽntia. ⁊c. ſicut ibi ẽ ꝯpoſitio
q̃tũ ad modũ ꝯcipiẽdi noſtrũ: ſꝫ cõicatũ dicit ter-
minũ formalẽ tñ: iõ eẽntia ꝑt cõicari nõ aũt ꝓduci
vñ ꝓduci ðt relationẽ realẽ ſꝫ cõicari relatiȯeꝫ rõis

¶ Queſtio ſecunda.

QUeritur ſecundo vtꝝ fi-
li⁹ ſit gẽit⁹ ð ſubã pħis. Qꝫ nõ. vii. de tri.
c. xiiii. q: tres ꝑſone nõ ſunt de eadẽ ſbã
ꝑ Aug. ¶ Itẽ: fili⁹ nõ ẽ fili⁹ ſbe pħis: igiť neqꝫ geni
tus de ſubã pħis: q: ꝑpoſitio cum ſuo caſuali notat
tãtã diſtinctionem ⁊ nõ maiorẽ ſicut denotať ꝑ ge
nitum. ¶ Item: hec prepoſitio ex: aut denotat di-
ſtantiã / aut nõ: ſi ſic cũ ſubſtantia non diſtet a ſubã
ſequitur ꝙ non de ſubſtantia. ⁊c. ſi non ⁊ generãs
diſtinguitur a genito. igitur. ⁊c. ¶ Oppoſitũ. Au-
gu. xv. de trini. ix. ca. et magiſter in littera etiã con
tra Abbati. ¶ Item: in creaturis non eſt filius niſi
de ſubſtantia patris: q: in ĩaiatis non dicitur geni
tum de ſubſtantia generantis. ergo hic in aiatis ꝓ
pter perfectionẽ. ergo in diuinis. ¶ Dicitur ad que
ſtionem ꝙ ſic: q: ſicut in ſubſtantia creature aliq̃d
eſt potentiale preſuppoſitum generatiȯi quod di-
citur materia aliquid acquiſitum ꝑ generationem
quod dicitur forma. et tertiũ ꝓductũ reſultans qȯ
dicitur ꝯpoſitum. Sic in diuinis eſt eſſentia quaſi
materia / ꝓprietas quaſi forma / et perſona quaſi
ꝯpoſitũ: ideo dicitur filius eſt de ſubſtantia patris
quaſi de materia: q: nõ eſt de nichilo quocũqꝫ mȯ
accipitur de ſiue de nihilo negãdo de ſiue affirmã
do de tanq̃ de materia / ita ꝙ eſſet de nichilo tan-
q̃ de materia: vel de nichilo. q: poſt nichil / nec ſuf
ficit dicere ſecũdũ iſtos ꝙ ẽ de aliquo tanq̃ de ꝑn-
cipio originitate: q: adhuc reſtat q̃rere ſi ſit de ni-
chilo / vel de aliquo tanq̃ de materia / vel quaſi: q:
creatura: ⁊ ſi ſit de nichilo / tamen hꝫ ꝓductiuum
vel originans: ⁊ eſt vera ſubſtantia de cauſa. ¶ Cõ
tra ipſos ipſimet obijciũt ſic / actus purus non po
teſt eſſe in potentia ad aliquid: nec quaſi: ergo cuꝫ
eſſentia ſit actus purus ipſa non eſt. q. potentia.
¶ Item: vna eſt ſubſtantia trium: igitur ſi filius eſt
de ſubſtantia patris: ergo eſt de ſubſtantia filii.
¶ Dicunt ad primum ꝙ aliquid poteſt eſſe in potẽ
tia ad aliquid multipliciter: vel tãq̃ ad aliquid dif-
ferens re: ſicut materia eſt in potentia ad formam
vel tanq̃ ad aliquid differens intentione / ſicut ge
nitus eſt in potentia ad differentiam et contrahi-
tur per illam. Tertio modo / aliquid eſt in potẽtia
ad aliquid ſola ratione differens: ⁊ ſemꝑ actu con
iungitur. Primo modo dicitur / ꝙ aliquando illud
acquiritur per generationem / aliquando per alte
rationẽ / generatio eſt ad rem aliam in creaturis ⁊
ſubiectum eſt mere ens in potentia: ⁊ ẽ ad ens ſim
pliciter: alteratio eſt ad ens ĩperfectũ ⁊ ſubiectum
eſt ſimpliciter ens. ideo iſte mutationes differũt a
generatione in diuinis: genus ſimiliter eſt in potẽ
tia ad abſolutũ: ⁊ ad differens intentione ⁊ ꝯtrahi
tur ꝑ dictũ quorũ nullũ eſt in diuinis. q: ibi poten-
tia eſt oĩno indiſtans ab actu ⁊ differens ſola rõne
et ſic actus purus eſt in potentia. ¶ Ad ſecundum
diciť ꝙ rõ ꝓcederet ſi eſſꝫ de ſubſtãtia abſolute: iõ
ðr ꝙ ẽ ſolũ de ſubã vt eſt patris. Cõfirmať opinio
q: illȯ ẽ ſubm̃ gñatiȯis qȯ manet ſb vtroqꝫ ẽmioꝝ
ſed hmȯi eſt eſſentia in diuinis. ¶ Itẽ: idem ẽ ſub-

ſectū generationis: ⁊ quod recipit formā: hmōi eſt
eſſentia. ℂ Item: cuicunq̨ potentie actiue corre=
ſpondet potentia paſſiua ergo illi potentie actiue
que dicitur fecunditas patris correſpondet po=
tentia paſſiua non alia ꝙ eſſentia. ⁊c. ℂ Item:
ſi ignis generaret ex ſe ignē: ſic eēt materia ignis
generati in potentia ſicut nunc eſt materia aeris:
ita ꝙ non variat potentiam paſſiuam / ſiue produ=
cens producat ex ſe vel ex alio: ſed in diuinis ſi eſ=
ſet generatio ex alio oporteret ponere potentiam
paſſiuam. Sic dicentes dicunt ꝙ aliquid generari
Dupl'r aliꝗd pt dici generari. eſt dupliciter ſubiectiue et obiectiue materia genera
tur ſubiectiue / ſicut patet. v. phi. quod generatur
non eſt. non autem obiectiue / ſicut patet. vii. Me=
thaphi. non generatur ea nec ſphera / ſic eſſentia q̄
eſt quaſi materia generatur non obiectiue ſ; ſubie
ctiue. ℂ Contra iſta: ꝙ in diuinis non ſit materia
nec quaſi. probatio: q: eſſentia eſt termin⁹ forma=
lis generationis filii. imo nec eſt materia nec qua=
ſi. antecedens probo primo auctoritatibus. Ioh.
iiii. Pater quod dedit michi maius oibus eſt. igit̄ ē
infinitum. ergo eſt eſſentia. Idem vult Aug. xv. de
trinita. xxvi. ℂ Item: per rationes nulla entitas
ſimplex habetur per productionem niſi ſit termi=
nus formalis / vel ꝯtenta in termino formali. Sed
eſſentia eſt ſimplex: et habetur per productionem
et non ꝯtinetur in relatione: ergo eſt terminus for
malis. Idem. ii. phiſi. generatio dicitur natura q:
eſt via in naturā. ergo cum generatio in diuinis eſt
via in naturam: igitur natura eſt terminus forma
lis: igitur eſſentia. ℂ Item: mutatio eſt alicui⁹ ter=
mini formalis: ergo niſi eſſentia ſit terminus for=
malis: relatio eſſet terminus formalis: ergo gene=
ratio in diuinis eſſet aliquatio. cōſequentia prin
cipalis probatur: q: materia eſt in potentia ad ter
minū formalem: igitur quaſi materia quaſi in po=
tentia: ergo ſi eſſentia eſt terminus formalis: nec ē
materia / nec quaſi materia reſpectu eius. ℂ Item
eadē pſona non pōt habere eſſentiā: vt. q. materiā
⁊ vt terminū formalē: q: ſi haberet eā vt q̄ſi mate
riam: ſic intelligeret̄ habere eā ꝑuſꝙ haberet ter=
minū formalem: q: quaſi materia intelligit̄ haberi
anteꝙ termin⁹ formalis. ğ intelligit̄ habere eſſen=
tiā anteꝙ hēret eā. ℂ Itē: ſi itelligat̄ cōicata / ğ in
telligit̄ cōicata q̄ſi materia: igit̄ intelligit̄ vt ſimul
cōicata ſimultate originis: q: q̄ſi materia ſimul in=
telligit̄ cū originitate ſi ē ibi q̄ſi materia: ⁊ idē eſt
termin⁹ formalis: vt ꝓbatū ē: igit̄ ſil' origie itelligi
tur ſcd̄a pſona cū prima. ℂ Itē: omē ꝑncipiū reale
entis realis h; aliq̄d eē ſecūdū qd̓ ꝑncipiat: ſi ğ eſ=
ſentia habet rōnem. q. materie. ğ vt ſic h; eē ad ſe
vel vt in perſona. ſi ad ſe cū ſit eadē ſubſtātia trini
ergo filius eēt de ſubſtātia filii. Si eſſentia h; eſſe
vt in pſona vt principiat / aut in ſecūda aut prima.
Si in ſecūda: igitur ſunt due pſone ante terminu;
generatiōis: q: vt ꝑncipiat preintelligitur vt in ſe
cunda pſona. Si h; eſſe in prima ⁊ ſecūdū idē eſſe
eſt aliquid materiale principium gñationis ⁊ reci=
pit eſſe in termino generationis. ergo penitus ſe=
cundū illud eē quod habet in patre recipit termi=

nū formalē: et ꝑ ꝯñs filius et pater ſunt vna pſona
ℂ Itē: ſol reſpicit diaphanū vt potētiā receptiuā
et nō prior eſt habitudo ſolis ad dyaphanū ꝙ ad
ꝓductū ꝙ tūcūq̨ agens requirit aliquid patiēs ſe
cū prior eſt habitudo iſtoꝝ ad ſe ſc; agentis ⁊ pa=
tientis ꝙ ipſoꝝ ad productum vel ſaltē eque pria
ſed nichil rationis requiritur ad ens reale / neq̨
ſimul neq̨ prius. Sed fecunditas actiua non ha=
bet reſpectum realem prius ad eſſentiā ꝙ ad filiū.
ℂ Itē. Aug. ꝯtra Maxi. li. iii. c. xv. ſicut fili⁹. q: nō
eſt de nichilo eſt de ſubſtātia patris. ſic ſpūſſanct⁹
de vtroq̨. ita ꝯcedit filiū non eſſe de nichilo quō
ſpūſſanctus eſt de ſubſtantia patris ⁊ filij: ſed hoc
non eſt ꝑ receptionē: ſed magis ꝑ expreſſionē. er=
go. ⁊c. ℂ Ad q̄ſtionē dico: ꝙ filius nō eſt de ſubſtā
tia patris ſicut de materia: nec quaſi. Secundo di
co ꝙ proprie eſt de ſubſtantia patris. Primū pt;:
q: in creaturis gñatio eſt per ſe via ad eſſe: ⁊ ſemꝑ
eſt ꝯiuncta mutationi. Mutatio eſt ꝑ ſe actus mu=
tabilis: ⁊ ꝯtīgūtur iſta ī creatura ꝓpter imꝑfectio
nē: q: generans ſupponit aliquid ꝑ ſe ꝑ̄xſis. Si autē
poſſet agens naturale producere totū ⁊ totalit̄ ibi
eſſet generatio ⁊ nō mutatio: q: nihil maneret idē
ſub vtroq̨ terminoꝝ qd̓ aliter ſe haberet nunc et
prius: ğ qd̓ eſt imꝑfectionis poſſet eſſe generatio
abſq̨ mutatiōe: ⁊ nō ponit̄ materia niſi ꝑꝑ mutatio
nē coniunctam generationi. ergo vbi eſt generatio
ſine mutatione vt in diuinis poteſt eſſe ſine mate
ria ponēdo. Exēpla. ſi ponit̄ vna materia ſimplici
ter vna ſecūdū numeri potens recipere diuerſas
formas ſucceſſiue ſꝑ materia mutatur ſaltē ſcd̄; re
ceptionē: ⁊ ſi non mutatione corruptiua: ſed ſi aīa
manens eadē ſecūdū eſſe indiuiduale daret primo
eſſe cordi / deinde corpori ſecundū idē eſſe. Aīa nul
lo mō mutaretur: ſic eſſentia diuina dat eſſe forma
le abſq̨ hoc ꝙ mutet̄. ℂ Itē. nichil ꝯuenit eſſentie
diuine niſi vel vt forma / vel vt ꝯpoſitū. nichil eni;
ꝯpetit illi eſſentie ſecūdū ꝙ materia diſtinguitur a
forma: ergo ꝓpter iſta q̄ ſibi ꝯpetunt nō o; pone=
re materiā vel quaſi. aīs pt;: impoſſibile eſt eādē
materiā ī nūero ī generāte manere ⁊ genito: quia
vna ſufficiēter erit diſpoſita ꝑ vnā formā vltimā:
ergo manēte forma generātis in materia in eade;
numero nō manebit forma geniti: ſ; forma vna nu
mero pōt bene ſimul ꝑficere materiā generātis et
geniti: q: eadē aīa nūc ꝑficit materiā generātis: et
ipſa manente ſimul et ſemel ꝑficit materia; geniti
quando conuertitur cibus ī carnē: ⁊ eſt ſub forma
rei alende. ℂ Itē: due cauſe intrinſece nō cauſant
ex equo: q: cauſe intrinſece dicunt ꝑfectione;: ⁊ iō
reducuntur ad extrinſecas inter quas finis ē cauſa
ꝑfectiſſima. ğ in quocūq̨ genere cauſe ſi eſt ſimpli=
citer ꝑfectiſſima nichil requirit ſecū: ergo primum
principiat nullo alio principiante / neq̨ vt mate=
ria / neq̨ vt quaſi. ℂ Secūdū principale declarat̄ Quid ſit eē de ſubā patris.
ſc; ꝙ filius vere eſt de ſubſtātia patris ⁊ proprie q:
eſſe de ſubſtātia patris / nō eſt aliud niſi ꝯſubſtātia= Fili⁹ vere ē de ſubā patris.
litas originari cū origināte / ſicut ſ; cōe; modū lo
quendi dicimus ꝙ iſte anulus eſt de auro: q: potu=
it aur ꝑfuiſſe. ⁊ ſi nō / tunc diceremꝰ ꝙ ille anulus

eſt aurũ ꝛ nõ de auro: ꝛ ſi aurũ pfuit alicuiꝰ ꝙ iſte anulꝰ ẽ de auro illiꝰ. ſic hic filiꝰ ẽ de ſubſtãtia pris: ideo dicit ꝯſubſtãtialitatẽ in origine. Sic loquitur Aug. de natura boni. c. xvii. vbi loquitur de hac materia. Secũdo dico: ꝙ ſic eſt ꝓprie de ſubſtãtia ꝙ excludit oĩ mõ eſſe de nichilo: qꝛ in creaturis dicimus ꝙ filiꝰ eſt de ſubſtãtia patris. qꝛ de aliquo materiali abſciſo nõ quia ſit de materia patris nec de forma: ſed veriꝰ eſt eſſe de forma ꝙ̃ de forma. ḡ cuꝫ in diuinis filius ſit de forma: veriꝰ eſt de ſubſtãtia patris ꝙ̃ aliqͣ filiꝰ in creaturis. ¶ Itẽ: pater nõ dicitur pater in creaturis niſi per actũ deciſiõis ſeminis: licꝫ eñ alterationes medie reqͥrãtur añ formationẽ ꝓlis: ſed magis eſt ꝓpter iperfectionem: verius eñ eſſet pater ſi ſtatĩ ꝓduceret filiũ pfectũ in actu deciſionis ſeminis: ꝛ formaliꝰ eſſet pater ſi formalis terminꝰ deciſiõis eſſet ſtatĩ ſuppoſituꝫ ſubſiſtens / ſic eſt in diuinis. ¶ Contra illud qḋ cõicatur in ꝙ̃tum tale alicui cõicaꝰ. ſed relatio nõ põt preintelligi tanꝙ̃ cui cõicatur. ergo opꝫ ꝙ eſſentia ſit illud qḋ ꝑuidcẽ. Dico ꝙ cõicatio ẽ alia exiſtenti et alia eſt cõicatio alicui: vt ſit prima ẽ ipfectiõis. ſcḋa eſt ſimpliciter perfectionis: ſicut qñ cõicatur eſſe totale: ſic ẽ in diuinis: iõ nõ oꝫ ibi preintelligi relationẽ ſubſiſtẽtie. ¶ Ad rõneꝫ ꝓ pte oppoſita. ¶ Ad primã dico: ꝙ nõ eſt de aliquo tanꝙ̃ de materia: ſꝫ eſt de aliquo tanꝙ̃ de forma ¶ Ad aliḋ cõfirmãs opinionẽ dico. ꝙ ꝯcludit oppoſitum: qꝛ qḋ manet idẽ nũero in generãte ꝛ genito nũꝙ̃ eſt ſubiectũ nec materia: ꝛ ſic acceptũ eſt eſſe materiã eãdẽ: igitur ſeqͥtur ꝙ neqꝫ ſubiectum neqꝫ materia. ¶ Ad aliud dico: ꝙ eſſentia reſpectu ſuppoſitus non eſt materia neqꝫ qḋ / neqꝫ eſt relatio primꝰ terminꝰ gñationis / neqꝫ formalis. Primꝰ eñ terminꝰ ẽ pſona ꝛ terminꝰ formalis eſt eſſentia. ¶ Ad aliḋ dico: ꝙ ꝑme potentie actiue nõ correſpõdet potẽtia paſſiua ex equo: Sic eñ nõ eſſet ſimpliciter prima ¶ Ad aliḋ ꝙ ſic nõ prefuit aliud ſicut materia cõicando ſuã ſubſtãtiã. ¶ Ad pͥmũ principale dico: ꝙ tres pſonas ex eadem ſubſtãtia nõ dicimꝰ ſꝫ ꝓducta perſona eſt de ſubſtantia non abſolute / ſꝫ de ſubſtãtia patris. ¶ Ad aliḋ dicit vnꝰ doctor ꝙ hec eſt propria filiꝰ eſt filius ſubſtãtie patris: qꝛ filiꝰ eſt filiꝰ patris q̄ eſt ſubſtãtia: ſed dico ꝙ iſta nõ eſt admittenda: ſicut nec iſta. Iſte canis eſt pater ſortis: eſto ꝙ ſit pater: ꝛ ꝙ ſit ſortis: qꝛ qñ relatiuũ ꝯſtruitur indeterminat a hitudine caſuali cũ vno correlatiuo denotaꝰ totũ illud habere rõnẽ alteriꝰ extremi relationis. ¶ Ad aliud denotat diſtinctionẽ et cõſubſtãtialitatẽ: iõ nõ abſolute diſtictionẽ. ¶ Ad iſta in oppoſitũ pꝫ ꝙ cũ Aug. dicit filiꝰ charitatis ſue hoc eſt dilecti per charitatẽ. ¶ Queſtio tertia.

TErtio qͥritur vtrũ proprietas relatiua ſit actus eſſentie. Qꝫ ſic. vii. Meth. nunꝙ̃ ex duobus in actu ſit vnum niſi vnũ ſit actus: ſed ex proprietate relatiua. et eſſentia ſit vnum et eſſentia non eſt actus relationis. igitur. ꝛc. ¶ Itẽ: nũꝙ̃ ſit vnum ex duobus niſi vnum ſit in alio: ſed qḋ eſt in alio eſt actus eius. igitur. ꝛc. maioꝛ pꝫ. ſi eſt ens ꝛ non in alio: ergo in ſe ſubſiſtens: ergo ſi neutrũ ſic in alio vtrũqꝫ ẽ ſubſiſtens: ideo relatio eſt in fundamento: ꝛ fundamẽtũ ẽ potentiale reſpectu eius: ergo relatio eſt actꝰ reſpectu fundamenti. ¶ Itẽ. vii. Metha. Actus ſeparat ꝛ diſtinguit relatio ſeparat ꝛ diſtinguit: ḡ ẽ actus. ¶ Oppoſitum: ſi ſic ibi eſſet ꝯpoſitio / dicẽtes ꝙ in diuinis eſt quaſi materia habẽt differre ꝙ relatio eſt quaſi actus: ſed dico ꝙ nullo mõ eſt actꝰ neqꝫ quaſi actꝰ: qꝛ in creaturis ordo gñatiõis ꝛ pfectionis ſunt due oppoſite: ita ꝙ ꝑmũ via pfectionis ẽ vltimũ via gñatiõis / et ecõtra. ſꝫ i diuinis ordo origis ꝛ pfectionis pari paſſu currũt: ergo eſſẽtia q̄ eſt primũ pfectiõe eſt primũ origie: igiꝰ ſicut in creaturis primo inqͥritur materia origie: ita i diuinis primo actꝰ ꝛ forma: ſꝫ relatiões non ſunt formaliter infinite neqꝫ eiuſdẽ ordis cũ eſſentia: ḡ qḋ primo inueniꝰ in diuis ẽ actus ꝛ pfectio ſimpliciꝰ. ¶ Itẽ: vbicũqꝫ relatio eſt actꝰ fundamẽti ibi ſcḋm illḋ fũdamẽtũ õꝫ illḋ referri / ſicut aliqͩ diciꝰ ſilis albedie. ſꝫ pater nõ eſt diuinitate pater ſcḋꝫ Aug. igitur. ꝛc. Sed quõ eſt vnũ ex his tanꝙ̃ ex relatione ꝛ eſſentia. Primo declaraꝰ i creaturis humanitas eſt q̄dã forma: ꝛ q̄dditas ꝛ non eſt informãs in quãtũ hmõi: ſꝫ ẽ actꝰ formalis. In creaturis ẽ ſuppoſitũ ꝛ ꝓprietas indiuidualis: ꝛ ꝯparando ꝓprietatẽ indiuidualẽ ad naturã eſt iherẽtia i creaturis Sꝫ i diuinis ꝓprietas pſonalis ẽ loco propetatis indiuidualis in creaturis: ſꝫ tñ eſt quaſi ps niſi ꝙ̃ ẽ ſimpliciꝰ idẽ: ſed diuinitas eſt actualitas: ꝛ proprietates determinãt ypoſtalim ſcḋm Dama. nõ naturã: nũc aũt in diuinis nõ eſt danda rõ actꝰ / ꝛ potẽtie: qꝛ eſſentia ꝛ ꝓprietas relatiua ſunt ſimpliciter vnũ: ita ꝙ eque ſimplex eſt idẽ vbi ſunt iſta duo ſicut alterũ ꝑ ſe. ¶ Ad primũ principale diciꝰ ꝙ aſſumptũ eſt verũ vbi ſit vnũ totũ ꝯpoſitũ ex duobꝰ nõ tamen vbi ſit vnũ vnitiue: ꝛ ſic eſt in propoſito ¶ Ad aliud concediꝰ aſſumptũ ꝙ vnũ eſt in alio: ḡ actꝰ eiꝰ / nõ ſequiꝰ / qꝛ diuinitas eſt in patre / et paternitas in diuinitate dupliciter tñ nulla iformatio: nec vnũ actus alteriꝰ. ¶ Ad aliud ꝯcedo ꝙ relatio eſt in fundamẽto: ꝛ tñ nulla inherentia: ſicut ſi et aĩa pulularẽt in ſurſum / relatiões eſſent ibi i fundamento abſqꝫ inherentia. ¶ Ad vltimũ cõcedo ꝙ proprietas ſeparat ꝛ diſtinguit: et diuinitas ſimiliter et perfectius diſtinguit diuinitas ꝙ̃ relatio: quia diuinitas diſtinguit deum a non deo, ſed relatio ad intra diſtinguit pluraliter.

¶ Diſtinctio ſexta.

¶ Queſtio prima.

CIrca hãc diſtictionem ſextam querit̃ primo: vtrum deus pater genuit deum filium voluntate. Qꝫ ſic. Richar. vi. de trini. ca. vii. Voluntate vult habere ſibi conformem. ꝛc. ¶ Item Auguſti-

nus contra Mari.lib.iii.ca.pꝛimo.ſi pater non ge
nerat/aut qꝛ non potuit/aut quia noluit/ ſi potuit
et noluit:ergo inuidus eſt. ¶ Oppoſitū.Damaſce.
ca.viii.generatio eſt opus nature non voluntatis.
¶ Ad idem magiſter in littera. Ad qđ dicunt aliq̃
ꝙ ly volūtate poteſt teneri abſolute:⁊ ſic falſa.vel
aduerbialiter/⁊ ſic vera.dico tamen ꝙ ſemper te=
netur abſolute:⁊ ideo deus non genuit volunta=
te:qꝛ pꝛincipium productiuum ſumitur reſpectu vni
us producti:ſed memoꝛia patris eſt hmōi reſpectu
filii/vt pꝛobatum eſt ſuperius.ergo.⁊c.Dicit/ nun
ꝙ genuit voluntate tanꝗ̄ pꝛincipio applicante: et
videtur ꝙ ſic ſecundū Aug.de tri.xii. Volūtas acti
em auerſam coniungit et conuerſam auertit/⁊ ali
bi videtur idem velle:⁊ cum actus ſit ponendus in
voluntate noſtra ⁊ in meōꝛia:igitur in diuinis ali=
quid coꝛreſpondet:igitur ⁊ ſi non genuit filium vo
luntate tanꝗ̄ pꝛincipio operatiuo immediato vel
pꝛoductiuo:videtur tamen ꝙ voluntate tanꝗ̄ pꝛin
cipio ſuperioꝛi.Dico ꝙ voluntas non eſt pꝛincipiū
ſuperius reſpectu pꝛime intellectiōis/neq3 reſpe=
ctu illius eſt in actu:ſed poſt pꝛimam intellectionē
poteſt coniungere/et copulare/et auertere. Si er
go non eſſet in nobis niſi vnicus actus intellectio
nis ſemper ſtans voluntas non haberet dominiū
ſuper intellectionem ſic in diuinis dicere ꝓcedit ⁊
intelligere ſemper ſtat in patre.⁊ eſt vnica intelle
ctio pꝛima ⁊ vnica dictio.In voluntate autem no=
ſtra ſunt tres actus poſt pꝛimam intellectionem:
qꝛ tunc poteſt contingere poſtea diligere obiectū
Tertio poteſt diligere noticiam obiecti. Pꝛimo
duo poſſunt eſſe equaliter in diuinis.¶ Ad pꝛimū
pꝛincipale:ꝙ voluntate vult ſe eſſe patrem:non ta
men pꝛoducit patrem voluntate ſic ſuum velle cō=
uertitur ſemper pꝛoductionem filii q̄ eſt per modū
nature.¶ Ad aliud dico:ꝙ non ſolum eſt inuidus
q̇ ſubtrahit bonum ꝙ poteſt:⁊ non vult voluntate
tanꝗ̄ pꝛincipante : ſed etiam qui ſubtrahit volun=
tate concomitante:⁊ ſi non pꝛincipante non tamē
ſequitur ꝙ deus genuit voluntate.

¶ Queſtio ſecunda.

SEcundo queritur:

vtrū deus pater genuit filium
volens. Q ꝙ nō.qꝛ ſi ſic/ergo vo
luit generare.ſed nichil eſt volī=
tum niſi bonum: igitur genera=
re eſſet bonū.conſequens ē fal=
ſum: quia relatio non habet ꝓ=
pꝛiam bonitatem. ¶ Oppoſitum.vi.c. in littera.
Ad queſtionē dicitur ꝙ ſi iſta ꝓductio eēt mere na
turalis ſicut gnātio ignis vl' actio:nullo mō eēt vo
Henricus. lūtas ꝓcedēs: ſ3 ꝙ hmōi ſit gnātio i diuinis ꝓbat
vnus doctoꝛ ꝙ actus intelligendi non perficitur ſi
ne conceptu emanante ab intellectu mediante hu
iuiuſmodi actu:igitur intelligere patris nō eſt per=
fectū ſine conceptu emanāte ab intellectu patris
mediante hmōi actu·ergo non ſine filio pꝛoducto
ergo generatio pꝛecedit volūtatem ſe velle :quod

patet per Augu.xv.de trini.xxvii.de patris/pꝛo=
ductio filii eſt gignitio eius. ¶ Item:actus diſtin=
guit potentias.ii.de anima. ergo vnius potentie
re et ratione eſt tantum vnus actus:ſed intelligere
eſt actus intellectus et intellectus paternus e vna
potentia re ⁊ ratione:igitur velle nō ꝯcurrit.Sed
dico ꝙ intellectus patris eſt perfectio ſimpliciter
qꝛ in illo eſt pater beatus ſimpliciter:ſed dicere pa
tris non eſt perfectio ſimpliciter: qꝛ ſic filius non
eſſet perfectus cum non habeat dicere:igitur dice
re patris non eſt intelligere patris foꝛmaliter.
¶ Item:intelligere dicere ⁊ non reſpectu termini
pꝛoducti claudit ꝯtradictionem:ſed intelligere nō
eſt reſpectu termini pꝛoducti/ſed eſt obiecti conce
pti:vnde intelligere eſt operatio vltima non oꝛdi=
nabilis ad terminum.Ideo dico ꝙ memoꝛia perfe
cta in patre eſt patri ratio operādi et ratio pꝛodu= Opi.doc.
cendi.Ratio operandi inq̄tum per ipſam foꝛmali=
ter intelligit pater ergo in pꝛimo inſtanti originis
habet intelligere et velle a ſe: ⁊ quicquid vult ⁊ in
telligit per vnam intelligentiam in illo intelligit
in ſecundo inſtanti eſt filius pꝛoductus:ita ꝙ ⁊ ſi p
incompoſſibile nulla perſona pꝛocederet ab eo in
pꝛimo inſtāti originis eſſet pater perfectus ⁊ q̄tū
ad intellectum ⁊ q̄tū ad velle.ideo dico ꝙ volēs
generat.¶ Ad rationem doctoꝛis dico/ ꝙ aſſum=
ptum eſt falſum de actu operatiuo:licet ſit vera de
actu pꝛoductiuo:qꝛ intelligere non perficitur vlte
rioꝛ actu:ſed eſt terminus/vt ſuperius pꝛobatum
eſt:⁊ pꝛoductionem filii concomitatur voluntas:
et foꝛte pꝛecedit/cum in pꝛimo inſtanti originis
ſit pater ſumme perfectus q̄tum ad velle ⁊ intelli=
gere.ſed in ſecundo inſtanti eſt filius pꝛoductus.
¶ Ad aliud concedo/ꝙ vnius potentie eſt tantū
vnus actus operatiuus/vel tantum vnus actus ꝓ
ductus:ſed vnius potentie poteſt eſſe vnus actus
operatiuus et alius pꝛoductiuus.¶ Ad rationem
pꝛincipalem concedo/ ꝙ generatio habet ratio=
nem boni:et cum dicitur ſola eſſentia eſt bona ve=
rum eſt ad ſe pꝛimo:ſed pꝛopt' ipſā oīa ibi ſūt bona
et ſi non pꝛimo Cō.tamen pꝛimo Ethico.v.tenet:
quia relatio habet pꝛopꝛiam bonitatem :ſed alia
pꝛedicamenta quo ſuppoſito eſt alia ſic.

¶ Queſtio tertia.

TErtio q̄ritur vtrū

deus pater genuit filiū neceſ=
ſitate. Q ꝙ non. Augu. ad Oro
ſium.q.vii. Nec voluntate nec
neceſſitate. ¶ Oppoſitum:ge
nuit et nō neceſſitate: ergo cō
tingēter. ¶ Dicitur ad queſti=
onē ꝙ neceſſitate poteſt teneri aduerbialiter vel
nominaliter:⁊ tunc ſignificat foꝛmalem rationē
pꝛincipii generandi. Sed iſtam diſtinctionem non
aſſero:ſed dico neceſſitate cōcomitante: ita ꝙ nec
immutabiliter ⁊ ineuitabiliter genuit:quia in omni
conditione entis : neceſſitas eſt conditio nobilioꝛ
ſi eſt poſſibilis:ſicut patet ex diuiſione entis: quia
ens diuiditur i ens neceſſarium et in ens poſſibile

nobilioꝛ ꝯditio eſt vbi eſt neceſſitas: ergo hoc ē verum in quolibet ente vbi eſt poſſibile: vel vbi diuiditur ens per producens / et productum. cauſam ⁊ cauſatū nobilioꝛ ꝯditio eſt producens / et cauſa. ꝙ ꝓductū et cauſatum. Sed qḋ eſt poſſibile in ente ē ꝯpoſſibile illi qḋ ē nobilius ī ente: ergo neceſſitas eſt ꝯpoſſibilis ec̄. ⁊ hec rō probat ꝙ eſt aliqḋ ens ꝓducens neceſſarium ſimpliciter ad intra: q2 nō neceſſarium producit ad extra: ſed iſtud philoſophi negarent. ¶ Item: agens per principia naturalia non agit contingenter / niſi q2 dependet a ſuperiori in agendo propter impfectionē: vel quia poteſt impediri a ꝯtrario: vel quia requirit materiam: ſed deus pater agit per principia nature / ⁊ non depēdet a ſuperioꝛi / neq3 poteſt impediri ab agente cōtrario: neq3 requirit materiā vt probatum eſt ſuperius. igitur. ⁊c. ¶ Ad rationē Aug. intelligit ꝙ nō neceſſitate violentie: ſed neceſſitate ineuitabilitatis. ¶ Diſtinctio ſeptima. ¶ Queſtio prima.

Circa diſtinctionem vii. queritur primo vtrū potentia generandi ſit quid abſolutū vel proprietas. Qꝙ proprietas / probatio: q2 Aug. v.c. de tri. eo eſt pater quo eſt filius. Sed eo eſt et filius quo generat: igitur quo eſt pater eo generat. Sed paternitate eſt pater / ergo paternitate generat. ¶ Item actus proprius eſt a propꝛia forma generare eſt proprius actus: ſed ī patre eſſentia nō eſt propꝛia / ergo relatio: maioꝛ patet / q2 cauſa et effectus coꝛreſpondent ſibi inuicem: ita ꝙ ſi cauſa cōis effectus cōis: ſed propꝛia proprius. v. Methaph. ca. de cauſa. Secundo ꝓbatur maioꝛ: q2 foꝛma ꝓpꝛia dat eſſe: ergo agere. ¶ Item: medium eſt eiuſdem generis cum extremis. x. Metha. Sed pater et filius qui ſunt extrema ſunt realia: igitur illud q̄ pater generat foꝛmaliter erit relatiuum cum illud ſit mediū inter patrem et filium. ¶ Item: actus et potentia ſunt in eodem genere: ſed act9 puta generare eſt ad aliquid: ergo et potentia qua generat. ¶ Oppoſitum. Damaſ. c. viii. generatio eſt op9 nature. ⁊c. ¶ Ad idem ſunt hilarius / ⁊ magiſter ī littera dicit eī videtur ꝙ non potens niſi in natura. ¶ Ad queſtionē dicitur ꝙ foꝛmale quo generat eſt abſolutum: q2 generans aſſimilat ſibi genitū ſcḋm id quo foꝛma agit ⁊ aſſimilat genitū ſecundū eſſentiam / non ſecundū propꝛietatem: ergo non ens eſt q̄ agit. ¶ Cōtra iſtā opinionē. Oīs foꝛma elicitiua ſi pōt p ſe eē pōt p ſe agere: ſ3 diuinitas eſt pricipium elicitiuum: eſt enim principium generandi ſcḋ3 iſtos. ergo ſi poteſt per ſe eſſe poteſt per ſe agere. ſed diuinitas eſt per ſe anteꝙ̄ intelligatur vt in ſuppoſito: igitur in illo pꝛioꝛi aget. ¶ Item: foꝛma inq̄tum eſt illud ī quo generās ⁊ genitum cōueniūt: non habet niſi vnitatem rōnis ſecundū iſtos: ſ3 inquantū agit habet vnitatem realem: ergo non ſecundum idem quo agit aſſimilat. ¶ Item: foꝛma non eſt principium generandi niſi agenti: ⁊ hoc vt eſt actu in eo ſic eſt hic: eſt ergo principium agendi

Allegat pmo opi. tho. qua3 ipugnat.

in hoc: ſed non eſt hoc niſi per propꝛietatem / ergo ſic agit. ¶ Ite3: productio perpꝛius eſt diſtinctiua q2 omnis productio eſt diſtinctiua nō aute3 aſſimilatiua: q2 non equiuoca ſed tm̄ vniuoca: ſed diſtinctiua eſt vt hec: igitur. ⁊c. ¶ Item: ꝯtra maioꝛē rationis vniuocum generat vniuocum et quo agit ē potentia vegetatiua: quia eius eſt principaliter generare: ⁊ tamen non aſſimilat ſibi vniuocū: maxime ſecundū potentiam vegetatiuam ſ3 ſenſitiuā. ¶ Item. ij. de anima. Caloꝛ eſt pꝛincipium agendi in augmentatione: ⁊ tamen non ſecundū caloꝛem principaliter aſſimilatur genitū generāti. ¶ Alia opinio ponit ꝙ q2 generatio in diuinis eſt qḋ poſitiuum opoꝛtet vero dare principiū poſitiuum: hec non poteſt eſſe relatio. ṽi. phiſic. igitur eſſentia eſt principium elicitiuum: ſed q2 eſſentia de ſe ē indifferens ad dicere et ſpirare: iō opoꝛtet ꝙ determinatur non niſi per relationem. Dico igitur ꝙ principium elicitiuum eſt eſſentia: ſed pꝛīcipium determinatiuum eſt relatio. ¶ Contra iſtam viam arguitur primo pꝛemittendo diſtinctionem quandā. Indeterminatio in entibus eſt duplex. Quedā enim eſt indetermīatio paſſiue potētie: quedam indeterminatio potentie actiue qḋ eſt indeterminatū3 pꝛimo mō nō pōt agere niſi actuetur ſiue determinetur. ſed qḋ indetermiatū ē ſcḋo mō hn̄ pōt. ſicut ſol ex plenitudine pfectiōis pōt ꝓducere hāc herbā vel illā: ſed nō determinatū ad ꝓducere ⁊ nō ꝓducere / ſi īueniat materiam diſpoſitiua3: iō pꝛima indeterminatio eſt ad ꝯdictoꝛia et ad pꝛiuatiue oppoſita: ſed ſecunda ad diſparata: qḋ ergo eſt indeterminatum actiue eſt ex ſe ſufficienter determinatū ad quodlibet. q2 ex ſe pōt eſſe determinatum ad plura: q2 īpedit agere reſpectu hui9 effect9 niſi cōtradictoꝛiū. ¶ Itē: ſi eſſet alia foꝛma pꝛīcipaliter determinata ad hoc non requireret determinans ad hoc. ſed ſi eſt indifferens actiue ad hoc ⁊ ad illud ſi ſimilimodo ſimul poſſit in vtrunq3: ſicut ſol producere hanc herbā: ⁊ iſtā nichil tollitur ex parte agentis reſpectu huius magis ꝙ̄ ſi eſſet ad hoc tm̄. ¶ Item: pꝛincipium actiuū indeterminatū ad duo oꝛdine quodā: ita ꝙ neceſſario hoc poſt illḋ ex ſe determinatur ad vtrūq3: q2 in pꝛimo inſtanti ex ſe eſt determinatū ad vnū: ⁊ illo ꝓducto ſtatim ad alterum indeterminatū quod eſt pꝛius determinatum ꝙ̄ per relationes non eget relationibus determinantibus: ſed ſic eſt eſſentia determinata: q2 ipſa ſub memoꝛia pfecta: hoc eſt vt cum intellectu et voluntate eſt determinata ad iſta in pꝛioꝛi oꝛigine / vt ſuperius declaratum eſt. ¶ Item: eſſentia vt eſſentia eſt pꝛincipium elicitiuum: ſed ſic non poteſt determinari: q2 per Damaſceū. lib. viii. v. ca. Relationes ſunt determinationes ypoſtaſu3 non nature. ¶ Item: relatio eſt per ſe foꝛma agentis ſecundum iſtos: et eius determinatiuum pꝛincipij elicitiui: ergo habet duas rationes pꝛincipiandi reſpectu productionis filij. ꝯñs ē falſum: ideo dico ꝙ non eſt neceſſe ponere determinatiuum: ⁊ dico ad queſtionem ꝙ hoc vocabulum potentia eſt multiplex. Pꝛimo ad potentiā metaphiſicalē vt ē

Opinio henri. quā impugnat. doc.

differentia entis diſtincta cõtra actum. Secundo
vt potentia logica vt dicit compoſſibilitatẽ extrẽo
rum. primo mõ non eſt in deo / nec eſt ſecũdo ad ꝓ
poſitum neqꝫ vt dicitur de potentia paſſiua eſt in
deo. Tertio vt dicit potentia de principio actiuo
⁊ ad hoc dicit ꝙ potentia eſt quoddã concretum: ⁊
ꝗto concretum concernit plures rõnes tanto plu=
res abſtractiões poſſunt ibi fieri. in ſubſtantia ē ab
ſtractio ꝗdditatis a ſuppoſito in accidentalibꝰ ab=
ſolutio ē abſtractio ꝗdditatis a ſuppoſito ⁊ accidē
tis a ſubiecto. Sꝫ potentia eſt accidẽs reſpectiuuꝫ
iõ concernit ſubiectum potẽs ⁊ fundamentuꝫ. ⁊ iõ
abſtrahit a ſubã ⁊ ſubiecto: ⁊ fũdamẽto: ⁊ vltimo ē
abſtractio ꝗdditatis ab indiuiduo / etiam in creatu
ris vt abſtrahitur a ſubiecto dicitur potentialitas
ſed in diuinis potentia eſt potentialitas ꝗtum ad
ſignificatum. Poteſt igitur intelligi queſtio de ꝓ=
ximo fundamento in generatiõe fundatur. vel de
fundamento remoto vtrũ ſit eẽntia. vel paternitas
accipiendo ꝗ potentiã ꝓ fundamento remoto: oꝫ
ꝙ eſſentia ſit fundamentum generationis: ⁊ ſic po
tentia generandi eſt ꝗd abſolutum / qꝛ paternitas
⁊ generatio actiua ſunt eadem relatio ⁊ per conſe=
quens paternitas nõ poteſt eſſe fũdamentuꝫ gene
rationis cũ relatio non ſit fundamentum ſuipſiꝰ.
¶ Ad idem arguitur ſic. ſi relatio in patre ē princi
pium agendi. ꝗ pater ē ſimpliciter ꝑfectior filio / qꝛ
omne principium productiuũ eſt eque perfectum.
vel ꝑfectius producto: eque in generatione vniuo=
ca: ꝑfectius in generatione equiuoca. Sed iſta ge=
neratio ē equiuoca / qꝛ vt probatur ſupius formalis
terminus generationis eſt eſſẽtia. ⁊ ſi formale pn
cipium agendi ſit relatio generatio eſt equiuoca:
qꝛ generans nõ aſſimilat ſibi genitum in principio
formali agendi. ꝗ producẽs eſt ſimpliciter ꝑfectior
ꝓducto. ¶ Item: ſi paternitas eſt pncipiũ agendi
⁊ filiatio: non igit̃ eſt ꝑfectior. ⁊c. qꝛ principiuꝫ agẽ
di dicit perfectionem ſimpliciter. iõ dico ex quo ab
ſolutum eſt formalis terminus generationis rela=
tio non poteſt eẽ pncipium producendi / qꝛ non ĩ oĩ
generatione principium producẽdi eſt eque ꝑfectũ
cum formali termino productionis. Sed nichil qȯ
non eſt eẽntia eſt eque perfectum cuꝫ eẽntia. ¶ Itẽ
illud qȯ ponit perfectionem in rõe principij produ
ctiui non tollit ab aliquo eſſe productiuum: ſꝫ cau=
ſare ſe in ydemptitate materiali / ⁊ adequate ponit
perfectionem in producente: ſed ſi iſta communica
tio fuerit in diuinis non in ydemptitate materiali
neqꝫ adequate aliquid ad ſe poneretur eſſe princi=
pium puta diuinitas: igitur ex quo ꝑfectiꝰ eſt cauſa
re ſe in ydemptitate adequate diuinitas: igit̃ eſt pri
cipium. Patet etiam ꝙ potentia ꝓ fundato remo=
to eſt quid abſolutum. ¶ Aliud membruꝫ diſtinctio
nis: ſcilicet ꝙ potentia accipit̃ pro fũdamẽto proxi
mo ſic implicat omnia ꝗ requirunt̃ ad actionem vt
in ſuppoſito cum conditionibus cõuenientibus: qꝛ
potentia ꝓ fundamento remoto poſſet eſſe in tali
perſona ꝙ eſſet cum conditionibus ⁊ proprietati=
bus repugnantibus generationi: ſcilicet in filio ⁊
ſpiritu ſancto. Exemplum in calore. Calor eſt pn=
cipium agendi accipiendo potentiaꝫ pro fundamẽ
to remoto: ſed calor cum paſſo diſpoſito approxi=
mato: ⁊ impedimentis amotis complicando oĩa
que requiruntur ad actionem dicitur potentia pro
pinqua ſeu fundamẽtuꝫ proximũ calefactionis. ſed
ſic non dicit aliquid vnum. Sic in diuinis loco ca=
loris accipitur eſſentia: ſed qꝛ ibi non põt eſſe im=
pedimentum ꝑ indiſpoſitionem paſſi. vel ꝑ contra
rium agens: ſed qꝛ eſſentia eadem numero põt eſſe
in tribus. ⁊ per conſequens in aliquo ſuppoſito ha
bente proprietates repugnantes actioni / ⁊ hoc nõ
conuenit in creaturis / qꝛ calor in quocunqꝫ ſuppo
ſito ſic poteſt calefacere: iõ loco iſtoꝝ impedimen=
torũ in creaturis ponitur in diuinis ꝙ principium
agendi ſit in ſuppoſito. non habente proprietates
repugnantes actioni. Iſtam diſtinctionem de potẽ
tia habemꝰ a philoſopho. v. metha. ⁊. ix. methap.
loquitur de potentia remota. ix. metha. vbi ponit
diſpoſitionẽ poſſibilem quare. ⁊c. ⁊ dicit ꝙ diffini=
tio poſſibilis cõplicat omnia que requiruntur ad
potentiam propinquã: ſed certum eſt ꝙ non ſit dif=
finitio poſſibilis in. v. ꝗ ibi loquit̃ de potentia rẽo=
ta. Exemplum ad hoc dampnati eandeꝫ potentiã
in natura habent quã prehabebant ⁊ prius habue=
runt potentiam ad bene velle: et tñ nunc remanẽ=
te eadem potentia in natura impoſſibile eſt eos ꝑ
impedimenta bene velle: igitur potentia remota
ſtat cum impoſſibilitate. ¶ Ad primum principale
pater eo eſt pater quo generat. ⁊ce. dico ꝙ Augu=
ſti. intelligit ꝙ eo formaliter eſt pater. quo forma
liter eſt filius / ꝗ eo generat formaliter non ſequit̃:
qꝛ ibi intelligitur quo in ratione pncipii agendi ⁊ in
auctoritate ligitur ꝙ eo eſt pater formaliter: ⁊ non
eſt idem quo formale / quo eſt pater ⁊ quo agit.
¶ Ad aliud ꝙ forma eſt propria alicui dupliciť. vel
qꝛ eadem numero non poteſt eẽ in alio. vel qꝛ non
eſt in alio / poteſt tñ / ⁊ ſic commune dupliciter per
oppoſitum ⁊ vbi eſt commune abſtractum: forma
communis ⁊ actus communis correſpondent: ſed
vbi principium commune: ⁊ cum quibuſdam con=
ditionibus nõ ꝯuenientibus actioni ⁊ idem princi=
pium commune eſt in alio ſuppoſito cum proprieta
tibus cõuẽnientibus actioni ibi non oportet ꝙ actio
ſit communis ⁊ ſi pncipium agendi ſit commune.
¶ Ad aliam probationeꝫ dico. ꝙ non ſequitur for=
ma propria dat eſſe. ꝗ dat agere / qꝛ ꝗtitas dat eẽ:
⁊ tamen nullum agere. ſimiliter relatio ⁊ vniuerſa=
liter omnis forma dat eſſe aliqȯ. ⁊ tamen nulla dat
agere preter formam ſubſtantialem ⁊ quaſdã qua=
litates. ¶ Ad aliud dico ꝙ medium proprie eſt in
eodem genere cum extremis: ſicut mediuꝫ inter al
bum ⁊ nigrum: ſed aliud quod dicitur magis com
muniter medium / qꝛ eſt propinquius vni extremo
ꝙ aliud extremum. ⁊ illud medium vt in pluribꝰ ꝗ
non eſt eiuſdem generis cum extremis ſicut ptꝫ de
intellectione angeli / eſt enim medium in intelligen
do ſuam ſubſtantiam: ⁊ tamen intellectio eſt acci=
dens ⁊ extremum eſt ſubſtantia. vel poteſt dici ꝙ il
lud quo agens agit formaliter non eſt medium in=
ter producens ⁊ productum ſed ſe tenet ex parte a=

gēris. ¶ Ad aliō ꝙ loquēdo de potētia ſcdʒ ꝙ po-
tētia ⁊ actꝰ diuidūt ens: ſic actꝰ ⁊ potētia ſūt in eodē
genere: ſed talis potētia nō eſt in deo. ¶ Ad illō cō
tra primam opinionem cum dicit̃ ꝙ poteſt per ſe
eē poteſt ꝑ ſe agere. dico ꝙ forma que eſt ſufficiens
ꝓncipium agendi ſine actione manente ſiue tranſ-
eunte ſic eſt actio ad diſtinctum realiter / ſi ꝑ ſe ē ꝑt
per ſe agere: ſi non eſt ad diſtinctuʒ a ſe realiter nō
oportet / qꝛ non poteſt agere niſi vt eſt in ſuppoſito
hñte proprietates conuenientes actioni nō ibi tm̃
erit quo. ¶ Ad aliud qō eſt contra vnitatem ratio-
nis in generante ⁊ genito nō pono talem vnitateʒ
tm̃. ¶ Ad aliam rationem q̄ probat ꝙ productio pꝰ
eſt diſtinctiua. dico ꝙ prius dicitur dupliciter ad ꝓ
poſitum. vel ſecundum conſequentiam vt habetur
in predicamentis. vel ſecundū cauſalitatem. Nunc
autem eē diſtinctiuum eſt prius ſecunduʒ conſequē
tiam / qꝛ inuenitur in omni productione: ſed prius
ſecundum cauſalitatem eſt prꝰ aſſūptiōe ꝙ diſtincti
uum ex hoc cū ſit eī pauciorībus conuenit magis
trahit perfectionem ꝙ imperfectionem / qꝛ hoc eſt
tm̃ in vniuocis: ſed in paucioribus reperitur viſus
ꝙ tactus ⁊ tamen maioris perfectionis eſt viſus.
¶ Ad illud de generatiōe buti patebit poſterius.
¶ Ad aliud de calore concedo ꝙ anima eſt princi-
pium agendi calor ſimpliciter. differunt tamen ſi-
cut patebit poſterius. ¶ Queſtio ſecunda.

Queritur ſecundo:
vtrum deus filius poſſet gene
rare. Ꝙꝺ ſic. ad heb. primo. om
nia portās vbo. ⁊c. ¶ Itē i ĩtte
ra. filius non generat / nō qꝛ nō
potuit: ſed non oportuit / ſʒ ne-
gare non poſſe ē affirmare poſ
ſe / qꝛ due negationes. ⁊c. ¶ Iteʒ: filius creatus po
teſt generare ⁊ hoc eſt ꝑfectionis in eo: iuxta illud
philoſophi. ii. de anima. vel. iiij. metha. perfectum
eſt cū poteſt generare ſibi ſimile. Oppoſitum. in ꝑ
petuis non differt eſſe a poſſe. iij. phiſicorum. ergo
ſi pōt generat. ¶ Ad queſtionem dico ꝙ non negā
do tam potentiam logicam ꝙ etiam potentiam re
alem. negando potentiam logicam / qꝛ hec eſt im-
poſſibilis filius generat negando etiam potentiaʒ
in ratione principij / qꝛ ſi filius poſſit generare aut
ergo illa eadem numero qua pater vel alia. non illa
cum ſit per iſtam genitus / neqʒ alia qꝛ vna genera-
tio adequat ſibi potentiam in diuinis / quia vt pro
batum eſt ſuperius quod eſt vnius rationis eſt de
ſe hoc. Sed tria dubia occurrunt. Primum qua-
3. bona dubia circa q̄ſtionē primam. Eiuſde bonam differētiā duarū propoſitionum.
re ſuppoſitum non poteſt agere ⁊ cum ſit ſubſiſtēs
⁊ perfectum ⁊ habet id qō eſt principium generan
di ꝑfecte ⁊ non poteſt ab aliquo impediri / nec eget
materia. Dico ꝙ iſte propoſitiones differunt q̄libet
forma eiuſdem rōnis eſt principium actionis ⁊ for-
ma eiuſdem rationis in quolibet eſt principiū actio
nis / qꝛ prima eſt vera vniuerſaliter. v. methap. ſed
ſecunda ſequitur ex prima tm̃ in creaturis / qꝛ in q̄-
libet ſuppoſito ibi eſt vnica forma ⁊ nūꝙ vna nūe-
ro in multis. Sʒ ſi vna numero eſſet in pluribus ꝑ
communicationem actione adequata ordine quo-
dam in ſecundo non poſſet ſe communicare mediā
te illa actione: vt ſi calor in igne poſſit generare ſe
in ligno actione adequata iſte calor in ligno nō poſ
ſet generare aliuʒ. Sic in diuinis eſſentia eadē nūe
ro que eſt principium agendi idem numero eſt com
municata filio: ⁊ tamen non poteſt filius generare
qꝛ eſſentia non eſt ibi vt eſt ꝓncipium agendi forma
liter / qꝛ eſt ibi cum proprietatibꝰ repugnātibus ac-
tioni. ¶ Aliud dubium eſt: an hec ſit concedenda ī
filio eſt potentia generandi vel filius habet poten Secundū dubium.
tiam generandi. ꝙ ſic probatur qꝛ hec eſt preciſa eſ-
ſentia eſt principium generandi: igit̃ cū repugnat ꝓ
mum ⁊ ſecundum: igit̃ ſi ꝓncipium generandi repu
gnet filio ⁊ eſſentia ⁊ ex oppoſito ſi eſſentia ſibi nō
repugnat ergo nec principium generandi. Dico ꝙ
vtraqʒ eſt ſimpliciter falſa: ⁊ non diſtinguēdo ſecū
dum compoſitionem ⁊ diuiſionem / qꝛ quando for
ma aliqua nata eſt haberi formalr̃ ſi denotatur in
eſſe. in abſtracto vel haberi ſignatur formaliter habe
ri vel in eē: ⁊ non ſicut aliquid habet̃ in vaſe. Sed
potētia eſt forma in abſtracto ⁊ nata eſt haberi for
maliter. ꝙ. ⁊c. Sed quando cum principio actiuo
conſtruitur gerundiuū in genitiuo: denotat ꝙ actꝰ
ſignatus ꝑ gerundiuum poſſet exire ab iſto ſuppoſito
in quo eſt actus per hoc ꝓncipium. Ex hijs ſequit̃
ꝙ vtraqʒ propoſitio vlterius ſumpta eſt falſa / ⁊ ſe
cundum vnum doctorem potentia generandi non
dicit ſolum ꝓncipium agendi: ſed dicit ꝓncipium a-
gendi vt ē in ſuppoſito a quo poteſt exire huiuſmo
di operatio. ¶ Ad rationem dico ꝙ hec non eſt pre
ciſa eſſētia eſt potentia generandi: ſed trūcata: ſed
hec eſt preciſa eſſentia eſt hu̾c potentia. ⁊c. et tunc
eſt accidens eſſentia eſt in filio. ꝙ in filio eſt poten-
tia generandi. Tertium dubium eſt / qꝛ generatio
actiua ē in filio: igitur pōt dici formaliter generare
ꝯña patet. Si albedo eſt in aliquo for̄alit̃ illō for̄a
liter pōt diſgregare conſequentia patet / qꝛ genera
tio actiua ē actus tranſiens: igitur ē in paſſo. tertio
phiſicorum. et. ix. methaphi. Dico ꝙ non ē in filio
primo / qꝛ appoſite relationes originis non ſunt in
eodem ſuppoſito: ſʒ relatio appoſita generationi
actiue eſt in filio: igitur. ⁊c. ¶ Item generatio acti
ua vel ē eadem paternitati vel ꝓrima ratio fundā
di ſiue ſic ſiue ſic ſunt in eodem. ¶ Ad rationem di
co ꝙ in creaturis actio imanens ⁊ ſuus terminꝰ ſūt
in eodem ſuppoſito actio tranſiens ſemper ē ī alio
⁊ ſuus terminus. ſʒ nulla actio ē in termino ſuo ſi-
ue ſit imanens ſiue tranſiens / actio tranſiens ī cre
aturis ſemꝑ habet materiam extrinſecam: ſed hec
actio nullam: iō non ē tranſiens ſicut in creaturis:
neqʒ ē immanens ſicut in creaturis / qꝛ terminꝰ nō
eſt immanens ⁊ non valʒ actio ē immanens: igitur
terminus / qꝛ ſolum hec conſequentia valet in crea
turis / qꝛ terminus talis eſt forma inherens: ſʒ in di
uinis nō iō ibi ratio non valet / ⁊ cum dicitur igitur
actio ē extra / qꝛ terminus non eſt immanens. non
ſequitur niſi ſolum vbi eſt materia. ideo iſta actio
ꝑtim habʒ de imanente partim de tranſeunte que
ponitur in creaturis q̄tum ad hoc ꝙ actio non eſt

extra agens neqꝫ habet materiam extrinſecā conueniẽs cum imanente quantum ad hoc ꝙ terminus nõ eſt in agente cõuenit cum actione tranſeũte. ¶ Cõtra ꝙ habeat omnes conditiones actionis tranſeũtis / qꝛ eſt ad diſtinctum ꝛ formalis terminus eſt pfectio alterius. actio eñ vt actio non perficit aliqd ſubiectiue: ſꝫ vt a quo non in quo / qꝛ actio non requirit materiam: licet eñ ſol pduceret radiũ ſubſiſtentẽ in vacuo diceret actio ꝛ denotat effectũ tñ dicit ꝙ in actione imanente in eodem eſt actio: et terminus. ¶ Contra. viſio in vidente: ꝛ ſpeculatio in ſpeculante. ix. methaphiſice. ¶ Ad primum principale. dico ꝙ in verbo ẽ poꝛtans oĩa hoc eſt in verbo virtuoſo ꝛ ſic tota trinitas habet verbum.

¶ Ad aliud non fuit impotens. Sic intelligitur nõ potuit ꝛ hoc ſolum vt ẽ negatio puans non autem vt eſt negatio infinitans neqꝫ eñ infert negatio puans negationem infinitãtem alicubi quantum eſt de forma arguendo negatiue. ¶ Ad aliud ꝙ filius creatus poteſt generare perfectionis eſt in ipſo: ſꝫ neceſſario cum imperfectione concomitante.

¶ Queſtio tertia.

Trum generatio diuina ſit equiuoca vel vniuoca. Qꝫ equiuoca. probatio. qꝛ paternitas et filiatio ſunt alterius rationis: qꝛ differunt in qdditate: igit̃ conſtituta p ea ſunt alterius rationis. Sed ſi pater ꝛ filius ſunt alterius rationis. vel alterius ſpeciei generatio eſt equiuoca. ¶ Item: pductiones ſunt alterius rationis. igitur ꝛ termini. ¶ Item: differẽtia ſpecifica eſt pfectioꝛ ꝙ̃ numeralis / qꝛ prima pertinet ad integritatem vniuerſi. ſecunda non cũ numeralis diuerſitas ſit infinita: ſed qꝺ perfectius eſt in creaturis debet eẽ in diuinis. ¶ Oppoſitũ. Aug. vi. de trinitate vltimo. filius eſt omnimodo ſimilis omnimodo equalis. ¶ Dico ad queſtionem ꝙ gñatio eſt vniuoce pfectiſſime / qꝛ in ſuppoſito generato eſt natura ꝛ pprietas perſonalis vel indiuidualis. Aut igitur vniuoca generatio attenditur penes naturam aut penes pprietatem. Si penes naturã igit̃ veriſſime eſt ibi vniuocatio. ſi penes pprietatẽ indiuidualem vel pſonalem nulla generatio eẽt vniuoca / qꝛ pprietates indiuiduales ex quo ſunt vltima diſtinguentia in nullo conueniunt. ¶ Item: generatio eſt aſſimilatiua ꝛ diſtinctiua / aſſimilatiua a forma inquantũ forma diſtinctiua a forma vt eſt hec ſed nobilioꝛ eſt forma inquantum forma ꝙ̃ vt hec: igit̃ ratio aſſimilatiua eſt nobilioꝛ ꝙ̃ diſtinctiua: igitur aſſimilatiua cõuenit perfectiſſime generationi: ſed vniuoca eſt aſſimilatiua ſolum: igitur perfectiſſima eſt vniuoca ꝛ vniuoca habens terminum eiuſdẽ nature cum generante nulla autem ita pfecta ſicut generatio in diuinis. dices philoſophi negarẽt talem generationem eẽ vniuocam. Dico ꝙ hoc eſt verum ꝙ negarent eandem naturam numero poſſe cõmunicari genito. Si eñ hoc concederent / cõcederent illam eſſe perfectiſſime vniuocam. ¶ Circa queſtionem primo pmitto duo. Primũ eſt ꝙ diſtinguentia vltima ſunt primo diuerſa. qꝺ pbatur poſteri⁹. igit̃ in nullo conueniunt: ſꝫ diſtincta non. licet eñ diſtinguenda in nullo conueniunt non dãt iſtã diſtinctionem diſtinctis p ipſa: ſed iſtam que poteſt cognoſci ex additione eoꝝ ad aliquid in quo diſtincta cõueniũt. Secũdo premitto ꝙ non eſt idem aliqua diſtingui ꝛ repugnare nec illa que plus diſtinguuntur plus repugnant / qꝛ homo ꝛ album diſtinguuntur: genere pdicabili album ꝛ nigrum ſunt in eodẽ genere proprio: ꝛ tamen plus repugnat ꝙ̃ homo et album cũ homo ꝛ album poſſint ſimul eẽ: album ꝛ nigrum non. vnde que maxime ſunt diuerſa vt plurimum non conueniũt: ſꝫ quanta incompoſſibilitas diſtinguentium tãta eſt incompoſſibilitas diſtinctoꝝ.

Differunt diſtingui ab inuicem ꝛ repugnare.

¶ Ad primam. relationes ſunt alterius rationis. ꝗ̃ conſtituta pro ea. patꝫ ꝙ non ſequitur. ¶ Ad ſecũdum pductiones ſunt alterius rationis: igitur producta vel termini non ſequitur / qꝛ relationes ſunt inherentes ꝛ termini ſunt ypoſtaſes ſubſiſtentes. Dicit propoꝛtio eſt inter productiones ꝛ terminos dico ꝙ non ſequitur igitur hec propoꝛtio. Sed hec eſt propoꝛtio ꝙ terminus primus ſemp accipiat eẽ ꝛ terminus formalis concomitetur. ¶ Ad aliud ꝙ differentia ſpecifica in creaturis eſt perfectiõis ſupplentis imperfectionem. iõ neqꝫ perfectionem neceſſario concomitatur imperfectio propter ꝙ non eſt poſita in deo.

¶ Queſtio quarta.

Uarto quãritur: vtrꝫ hec ſit admittenda. Deus eſt. dico ꝙ ſic propriſſime / qꝛ ens primum. ¶ Item: vult damaſce. ix. ca. eſt pelagus infinitum: dicit. primo eſt intelligere ꝛ poſt eſſe eſt p intelligere. dico ꝙ operari non precedit eſſe nec poteſt intelligi aliquid intelligere ante rationem obiecti cum hec ratio ſit prioꝛ. dicit in deo viuere eſt eſſe: ꝛ viuere eſt ſuum intelligere. Dico ꝙ viuere eſt actus primus. ꝛ ſi ſignificetur verbaliter. ſecundum Auſel. mono. vi. vnde vita ꝛ eſſe ſunt magis idem in deo ꝙ̃ eſſentia et ſapientia / et bonitas.

¶ Diſtinctio octaua. ¶ Queſtio.i.

Irca diſtinctionem viii. queritur primo: vtrũ deus ſit immutabilis. Qꝫ non. deus habꝫ habitudinem ad mutabile puta habitudinẽ cauſe efficientis ad creaturas. ꝗ̃ eſt mutabilis / qꝛ mutato correlatiuo mutatur reliquũ extremum. ¶ Item: deus habet comparationem pximã efficiendi mutabile. ꝗ̃ tale poteſt immediate eſſe ab eo. ꝗ̃ deus aliter ſe poteſt habere nũc ꝙ̃ prius / qꝛ ſicut arguit cõmentatoꝛ. vi. phiſicoꝝ: voluntas antiqua non aliter ſe habet nunc ꝙ̃ prius niſi aliquo modo mutetur / qꝛ ex parte effectus non eſt aliquid quod poſſet nunc non impedire pductionem et pri⁹ potuit. ꝗ̃ tota mutatio eſt ex parte ſui. ¶ Oppoſitum. aug.

Solus deus immortalis. ⁊ exponitur per Auguſ. i. de trini. c. xij. ꝙ imortalitas eſt vera inmutabilitas.

¶ Queſtio ſecunda.

SEcūdo queritur vtꝝ deus ſit perfecte ſimplex. Q̄ꝫ nō. ſimplicitas non eſt perfectio ſimplex ⁊ eſt eſſentialis. g̃. ⁊c. Aſſumptum patet: qꝛ materia prima eſt ſimplex ⁊ homo eſt compoſitus: ⁊ tñ eſt perfectior ꝙ̄ materia prima. ¶ Oppoſitum. Aug. vi. de trini. vi. deus eſt perfecte ſimplex. ¶ Dico ad ſecundam queſtionem. Q̄ꝫ ſic. qꝛ modi compoſitionis in entibus ſunt tres. ex ꝑtibus eſſentialibus q̄titatiuis ⁊ accidētis ⁊ ſubiecti. Prima compoſitio non eſt in deo: qꝛ deus eſt primum ens. g̃ non componitur ex materia ⁊ forma. qꝛ ſi ſic haberet efficiens / qꝛ cauſalitas materie non eſt ꝑfectior ſimpliciť / neqꝫ cauſalitas forme intrinſece cum ſint partes. g̃ reducūtur ad cauſas extrinſecas que ſunt ꝑfectiones ſimpliciter, qꝛ materia non materiat compoſitū a ſe neqꝫ forā format a ſe. Secunda ꝯpoſitio non eſt in deo / qꝛ. viii. phiſicoꝝ. ex infinitate motus arguit philoſophus virtutem infinitam in primo: ⁊ vltra ꝙ iſta virtus non eſt in magnitudine / qꝛ maior virtus eſſet in maiori: ⁊ per conſequens ſi virtus infinita eſſet in magnitudine eſſet in maxima que poſſet eſſe: ſed ſi iſta eſſet finita adhuc poſſet eē maior in maiori. Dicit: ſi poniť illa virtus eſſe in celo non eſt maior in maiori: qꝛ non poteſt eſſe maior magnitudo. Preter hoc eſſe in magnitudine ſicut intellectiua non oportet ꝙ maior ſit in maiori neqꝫ creſcit cum magnitudine. Dico ꝙ illa ratio philoſophi non plus concludit niſi ꝙ virtus prime cauſe non ē extenſa in magnitudine per ſe nec per accidens: qꝛ potentia actiua extenſa ꝑ accidens eſt efficatior in maiori magnitudine ceteris paribus ⁊ non poteſt eſſe efficaciſſima niſi ſit extenſiſſima et ſic aliquando ex intenſione arguit efficaciſſimam aliq̄ñ econtra ⁊ non poteſt eſſe intenſiſſima ⁊ efficaciſſima niſi ſit in magnitudine maxima. Sꝫ aliam concluſionem probat. xij. ꝙ eſt omnino imaterialis eſt oīno extra materiā non extenſa per ſe: neqꝫ ꝑ accidens neqꝫ concomitať extenſionem in magnitudine: ſicut intellectiua que neqꝫ extenditur per ſe: neqꝫ ꝑ accidens: licet ſit perfectio extenſi / qꝛ omni extenſione aliquid extendiť: ſed virtus prime cauſe ē ita non extenſa ꝙ neqꝫ recipit magnitudinem: neqꝫ recipitur in magnitudine. ergo. ⁊c. Sꝫ ex medio philoſophi non poteſt ꝯcludi tanta ſimplicitas in deo ſicut nos ponimus. Tertia: compoſitio non eſt in deo: qꝛ primum efficiens eſt primum exemplans vt probatur ſuperius. g̃ includit quicquid requiriť ad oēꝫ ꝑmitatē. g̃ itellectio ſua ē idē cū nā ſua. g̃ in eo nulla eſt ꝯpoſitio ſbē ⁊ accidētis. ¶ Item ꝑ rationes generales. primum efficiens eſt neceſſe eē / q̄a ſi non igitur eſſet poſſibile. g̃ non eſt a ſe. ¶ Item: primum efficiens non poteſt incipere eē probatum eſt prius neqꝫ deſinere / qꝛ nichil deſinit eſſe niſi incompoſſibile ſibi poſitiue vel priuatiue ponatur eē

Tres modi cōpoſitionis inueniunť i entibus.

ſed nichil incompoſſibile poteſt eſſe primo efficienti / qꝛ ſi ſic vel eſſet a ſe ⁊ ſic incompoſſibilia eſſent ī effectu ⁊ ſic eſſent compoſſibilia vel eſſet ab alio. g̃ non haberet eſſe firmius ꝙ̄ ꝙ eſt a ſe. g̃ nec ipſū deſtrueret: qꝛ nichil deſtruit aliud niſi qd̍ habet eē firmius. ¶ Item: Si neceſſe eē eſt compoſitum ex a. ⁊ b. aut g̃ ꝑ. a. eſt poſſibilis ⁊ tunc totum non eſt neceſſe eē. aut eſt neceſſe eē. g̃ eſt ex ſe vltima actualitate. g̃ non poteſt eē pars ſic arguitur. de. b. ¶ Itē arguitur ex infinitate. Omne compoſſibile poteſt excedi in entitate a toto / qꝛ pars compoſſibilis nō habet aliam ꝑtem: ita ꝑfecte ſicut poteſt ab aliquo haberi ſed infinitum non pōt excedi. g̃. ⁊c. Ulteriꝰ. ſi eſt incompoſſibilis / qꝛ eēt compoſitus / aut ex finitis aut infinitis. ¶ Ad primum argumentum ꝙ eſſentiale eſt perfectionis ſimpliciter. dico ꝙ ſimplicitas ex ſe eſt ꝑfectionis non determinando naturaꝫ in q̄ ſit ſed nō in repugnante ꝑfectioni ſimpliciter: ſicut ſapientia ex ſe eſt ꝑfectionis ſimpliciter non tñ in cane vt exemplificatuꝫ eſt ſuperius. dicit illa natura cui eſt compoſſibilis eſt ꝑfectior ꝙ̄ iſta. cui non eſt compoſſibilis. dico ꝙ non oportet vniuerſaliter / qꝛ incorruptibile in celo q̄tum ad ꝑpetuitatem eſt ꝑfectionis ſimpliciter. ſed intellectiuū in homine eſt corruptibile: nunc autem melius eſt eē intellectiuū ⁊ corruptibile ꝙ̄ eſt celum ⁊ incorruptibile: ſꝫ intellectualitas eſt in homine incorruptibilis. vñ inter ꝑfectiones ſunt gradus: ita ꝙ vna ꝑcellit aliam: actualitas eñ ꝑcellit ſimplicitatem idō ꝑfectius eſt vbi eſt actualitas: licet compoſitio ꝙ vbi ē ſimplicitas ſine actualitate. ¶ Ad aliud de ſapientia ꝙ ſapientia que nobis eſt qualitas non ē in deo ſapientia quomodo autem ſit ibi equiuoce / vel vniuoce patebit poſterius. ¶ Ad aliud dare eē non dicit imꝑfectionem. dico ꝙ dare eē formaliter neceſſario habet imperfectionem concomitanteꝫ. ¶ Ad queſtionem priorem. dico ꝙ primum eſt omnino immutabile: qꝛ mutabilitas vel dicit ꝟſioneꝫ a non eē vel econtra. vel ꝓprie mutationem. Sicut loqť philoſophus. primo mō nō eſt mutabilis qꝛ ē ſimpliciter neceſſe eē. nec ſecundo modo. quia mutatio ſubſtantialis excluditur per non compoſitionem ex materia ⁊ forma. ⁊ alie mutationes per hoc ꝙ nō ē compoſitus ſecundo modo. nec tertio. ¶ Item philoſophus. vij. phiſico. omne qd̍ mouetur quieſcit ꝑte quieſcente. g̃ non mouetur a ſe. primo ſi mouetur ab alio moueri debet ex hoc ſolum habet ꝙ non moueť ſicut corpus. ⁊. viij. phiſicorū. diuidit mouens ex ſe in duas ꝑtes. ⁊. xij. methap. idem. ¶ Ad primā rationem dico. ꝙ non eſt habitudo realis dei ad creaturam: ita ꝙ terminet habitudinem: ſꝫ tantum ſecundum rationeꝫ. ¶ Ad aliud cum queritur quare nūc ē creatura ⁊ prius nō: dico ꝙ voluntate antiqua. oīno non mutata poteſt res nunc primo eſſe in effectu. ſicut ſi ego haberem voluntatem efficientem pro craſtina die cauſare effectum: ⁊ ratio dictet ꝙ cras ſic faciendum. ⁊ ſi eſſeꝫ omnipotens ante cras non facerem. ſic deus eterna voluntate oīno immutabili vult hanc rem nunc euenire: qꝛ decor vniuerſi conſiſtit in fluxu. ⁊ cum q̄

xii Co. de voluntate antiq̄ quare vult ꝑduſe magis
q̄ ꝑ alio philoſophus dicit. iiij. methaphiſice que
rere cauſam vbi cauſa nō eſt induſplicitati ē querere
ḡ quare placuit non ē alia cauſa / q: ſicut hec eſt im
mediata in neceſſarijs caloꝛ ē calefactiuus: ſic i cō=
tingentibus ē hec immediata caloꝛ calefacit ſic in
diuinis voluntate eterna ē hec imediata deus ē cre
atiuus ꝛ ꝓductiuus ꝛ hec immediata in contingē=
tibus actu producit. ¶ Queſtio tertia.

TErtio q̄ritur vtrū
quodlibet aliud a deo ſit muta
bile. Qꝫ non. xij. methaphiſi.
philoſophus inueſtigat condi
tiones prime cauſe: q: eſt act⁹
purus / q: eſt infinite virtutis.
ꝛc. poſtea querit vtrum vna ta
lis. vel plures. ꝛ determinat q̄ plures. ¶ Oppoſi=
tum. Aug. de trinita. ij. ꝛ. i. ad thimotheum vltimo
exponens dictum apoſtoli ſolus deus habet imu=
tabilitatem. ¶ Circa queſtionem primo inueſtigā=
dum eſt que ſit intentio philoſophoꝝ. vn⁹ doctoꝛ
ponit quatuoꝛ modos eſſēdi: quoꝛum tres ſunt en=
tis neceſſarij. q: aliquid poteſt eē foꝛmaliter neceſ=
ſarium in ſe ꝛ ab alio efficaciter vel neceſſariū foꝛ=
maliter a ſe ꝛ non ab alio efficaciter: ſed ab alio de
pendenter. vel poteſt eē de ſe poſſibile ꝛ ab alio ne
ceſſarium. ſecundum iſtuꝫ primū modū non poſuit
philoſophus intelligentias / q: iſte modus ponit
contradictionem / q: quod eſt ab alio effectiue illo
ſubſtracto non eēt. ꝛ q̄ ē a ſe foꝛmaliter neceſſariū
quolibet alio ſubſtracto adhuc eēt. ḡ iſte mod⁹ clau
dit contradictionem. ad hoc adducit auctoꝛitates
ſꝫ q̄ iſte modus de mente philoſophi poteſt eē poſ
ſibilis patet. q: pōt eſſe ꝑ acquiſitionē eē noui vel ꝑ
conſeruationem eē antiqui. et ſic non eſt impoſſibi
lis. q:. xij. metha. vbi recitatur opinio vult philoſo
phus ꝛ ſuus cōmentatoꝛ q̄ nichil poteſt eē ab alio
neceſſarium ꝛ ex ſe poſſibile niſi motus celi tantū
vnde q̄ ſubſtantia ſit ab alio efficaciter: ꝛ a ſe foꝛma
liter neceſſaria claudit contradictionem. etiā ꝑmo
de celo nullum coꝛruptibile pōt perpetuari. vñ ibi
ponunt illa conuertibilia nō gn̄abilis nō coꝛrupti=
bilis eternū perpetuum incoꝛruptibile neceſſarium
vlterius imponit iſte doctoꝛ pho / q: oēs ſpecies
ſunt neceſſarie: ſed in immateralibus in vno indiui
duo tm̄ ſicut in materialibus in pluribus⁹: ex hoc in=
fert vltra q̄ nichil in celo ē ab alio effectiue niſi mo
tus tm̄. idem dicit de incoꝛruptibilitate elementi.
Sed q̄ iſta non ſit mens ariſtotelis probo. primo
per auctoꝛitates. ii. methaphiſice quapropter ſem
piternoꝛum principia veriſſima vbi expreſſe habe=
tur neceſſarium formaliter habere principium effe
ctiuum / q: ſempiterna ſunt neceſſaria vt capit do=
ctoꝛ. ¶ Item commentatoꝛ de ſubſtantia oꝛbis oꝫ
eſſe cauſam non tantum dantem motum celo: ſed
etiam dantem eē ꝛ reſpondet doctoꝛ q̄ ex falſis ve
ris ſimilibus vno loco ꝓbauit vnum: ꝛ alibi fatet̄
verum. ſi prius doc. determinauit q̄ primus motus
non fuit de mente philoſophi. q: includit contra=
dictoꝛia: ſed magis eſt inconueniēs imponere phi=
loſopho qꝺ includit contradictionem explicitam
q̄ implicitam. ¶ Item. xii. metha. co. v. in ſenten=
tia: aut primum mouet vt amatum ꝛ deſideratum
fatentur oīs q̄ de mente co. eſt in itelligētiis itel=
ligere ꝛ eſſe: ꝛ ſubſtantiam eſſe idem: ſꝫ ſecunda in
telligentia intelligit primā: ꝛ amat. ḡ eſt ibi cauſa=
litas obiecti ad intelligere: ſꝫ ſi prima cauſat intel=
ligere ſecunde intelligentie: igit̄ ꝛ eſſe cuꝫ ſint idē.
¶ Item: philoſophus ponit primū eſſe potentie in
finite ꝛ agens naturaliter. ḡ non poteſt immedia=
te mouere coꝛpus in tempe / q: ſi ſic in equali poſſꝫ
virtus finita mouere. viii. phiſi. neqꝫ poteſt primū
circulare celum in inſtanti / q: ſi ſic quelibet pars
eſſet penitus in eodem loco. ḡ nō circulariter. ḡ nō
poteſt localiter mouere celum: igit̄ mouet efficaci=
ter non immediate. hec eſt itentio philoſophi ꝛ cō
mentatoꝛis. xi. Sed quomodo duo mouētia ꝯcur=
runt ad mouendum idem poteſt intelligi tripliciter
vel q̄ mouētia oꝛdinate mouent idem / q: ſecundū
capit eē a primo. vel q̄ ſecundum capit virtutem ꝛ
influentiam. licꝫ non eē vel ambo immediate agūt
oꝛdine quoꝺ pro tanto / q: licet neutrum capiat ali
quid ab alio tamen vnum magis influit in effectū.
ſicut poſito q̄ tam pater q̄ mater agant ad gene=
rationem ꝓlis immediate ꝛ neutrum in virtute al
terius pater tamen magis influit. Sed ille modus
tertius plane contradicit ariſtoteli. q: ponit imme
diate oꝛbem moueri a virtute infinita cuius contra
rium ponunt ariſtote. ꝛ commentatoꝛ. iiij. i. dicit
verum eſt ſi moueret per ſe: ſed cum ſecundis pōt
mouere immediate. ¶ Contra. cauſa ſecunda non
determinat primam ad modum agendi ſuum: ſed
econtra: igitur opoꝛtet q̄ philoſophus intelligat
q̄ iſta duo mouētia concurrunt primo modo. vel ſe
cundo. Si primo mō: igitur ſecundum capit eſſe a
primo. Si ſcꝺo mō ſequitur idē qꝺ idē eſt virtus et
eſſe in intelligentia ſecundum commentatoꝛem.
¶ Ad primam rationem contra. dico q̄ non clau=
dit cōtradictionem: q: methaphiſicus conſiderat
quatuoꝛ cauſas. v. methaphi. ꝛ naturalis ſimiliter
differunt tamen / q: naturalis conſiderat cauſā effi
cientem vt efficit ꝑ motū / methaphiſicus vero ab
ſtracte. Sic etiam eſt de fine ꝛ foꝛma ꝛ de materia
que pertinet ad conſiderationem methaphiſici vt
eſt pars quidditatis vt declarabit̄ poſterius cauſa
efficiens. ḡ poteſt eſſe reſpectu alicuius: licet non ꝑ
motum. Etiam idem ponit iſte doctoꝛ. q: potuit in
generatione diuina quaſi materiam: ꝛ tamen ꝓdu
ctum ex ſe foꝛmaliter neceſſarium: igitur multo foꝛ
tioꝛi ſecundum mentem philoſophi ꝛ commenta=
toꝛis illud qꝺ omnino eſt actus pu⁹ ꝛ ſi ſit ab alio
effectiue poteſt tamen eē ex ſe neceſſe eſſe formalr̄
¶ Ad auctoꝛitates dico: q̄ lō motus poteſt perpe
tuari ꝛ eē neceſſarius ab alio q: ſemper capit nouū
eē: ꝛ nouum cum eius perpetuari conſiſtat in noui
tate: ſed ſubſtantia habet eſſe permanens: lō quale
eſſe primo accepit ſemper habet ſi ſit perpetua. ḡ
ſi poſt accepit eſſe poſſibile. ergo cuilibet potentie
paſſiue coꝛreſpondeat cauſa actiua in natura. ꝛ cū

per philoſophum cauſa actiua agat ex naturali ne
ceſſitate deſtruet illam ſubſtantiam. ergo non eſt forma
liter neceſſaria. Ex hoc patet ſcḋm philoſophum
ꝙ omnes ſubſtantie orbium ſunt a deo. Dicit anime
ſunt ſuperiores que non mouēt orbes: ſꝫ ſunt dii/
qꝛ philoſophus concedit plures eē propter eandē
cauſam. ſed cauſa fuit ex infinitate virtutis. Con=
tra ꝙ omnis alia a deo ſit a deo cauſaliter. probatio
qꝛ ſi anima illa que mouet ſecundum orbem habet
ſuum deum: aut igitur ille erit eiuſdem ſpeciei cum
primo ſimpliciter aut non. ſi ſic: igitur non eſt ordo/
qꝛ iſte ſit magis ſecundus ꝙ̄ primus/ qꝛ in eadē ſpe
cie natura non magis facit vnum ſolum perfectum
ꝙ̄ aliud niſi ſit a caſu: ⁊ ſit alterius ſpeciei/ igitur in
ferior deus non infinitus intenſiue/ qꝛ optimꝰ aſi=
nus non eſt optimū animal: nec linea infinita ē ſu=
perficies. Sic non erit ad ſummum. niſi ſit aliquid
in ſummo gradu entitatꝭ: ſummus gradus entitatꝭ
erit natura intellectualis. ergo ſecundus deus non pōt
eſſe infinitus in natura intellectuali/ qꝛ ſuperius ꝓ
batum ē ꝙ non poſſunt eſſe duo in natura intellec=
tuali. Ex his patet ꝙ quelꝫ intelligentia mouet or
bem immediate ⁊ per intelligentiam receptam a
primo. ergo recipit eſſe a primo. ¶ Ad aliud ꝙ cum di
citur tales ſunt plures. dico ꝙ philoſophus proba
uit ꝙ primum mouet vt amatum ⁊ deſideratum: ⁊
in paragrapho añ illam cauſalitatē ibi amplꝰ. ⁊c.
ponit immobilitatem motoris: ⁊ hoc eſt verū tam
de motore coniuncto ſicut de primo. ⁊ cum dicitur
philoſophus dicit propter eandeꝫ cauſam. dico ꝙ
non ſequitur. ergo propter hanc eandem. ſed quia
eſt ſine materia. ergo ſine magnitudine. ⁊ hoc eſt
cauſa communis vtriuſqꝫ. de primo dico ꝙ di=
cit de ſpecie corruptibiliū repugnat ſibiipſi: qꝛ ꝑ
cum ille ſpecies ſunt neceſſarie formaliter/ quia in
corruptibiles ⁊ non habent eē niſi in indiuiduis q̄
rum quodlꝫ habet eē ab alio effectiue. ergo poſſibile ē
formaliter eſſe neceſſarium ⁊ effectiue ab alio/ etiā
de hoc ꝙ dicit de elemento ꝙ ſecundum totale eē
eius ē incorruptibile ⁊ non ab alio effectiue: ⁊ tñ
ꝙ hec pars ē eiuſdem rationis cum toto ⁊ ab alio
effectiue videtur ponere repugnantiā. ideo ſecūdū
mentem philoſophi ſicut celum cauſat totum ele=
mentum effectiue non ꝑ motum ſic ꝙ elementum
totum de nouo recipiat ſic ⁊ partem ⁊ econtra.
¶ De ſecundo modo ꝙ aliquid ſit de ſe neceſſariū
formaliter ⁊ ab alio dependenter. Dicit doctor ꝙ
ſic ſenſit philoſophus de intelligentiis/ qꝛ ibi ē de
pendentia ſine cauſatione/ qꝛ deſtructa prima per
impoſſibile non poteſt ſecunda remanere: ſed econ
tra ſicut eſt in numeris ⁊ figuris/ qꝛ ibi eſt dependē
tia ſine cauſatione. numerus enī maior dependet a
minori non tamen cauſatur. Sed contra/ qꝛ ſecun
dus modus ſine primo claudit cōtradictionem. ꝓ
batio/ qꝛ ꝙ nullo modo habet eē ab alio: ſꝫ de ſe ⁊ a
ſe ⁊ non ab aliquo cauſaliter eſt infinitū intenſiue
⁊ ꝙ nullo mō dependet ab alio taliter: a nullo alio
eſt depēdēter ſꝫ ex hoc ꝙ deſtructa prima cauſa de
ſtruit ſcḋa neceſſe ē ab eo depēdeat qꝛ ꝙ a nullo de
pēdet cauſaliter quocunqꝫ alio ſubſtracto ē. ideo dico
ꝙ ſi primo modo ⁊ ſcḋo poſuit philoſophus. De tertio
modo. Dicit doctor ꝙ illum modum poſuit Auicē
na. v. methaphyſice. qꝛ quod conuenit alicui a ſe. priꝰ
conuenit ſibi ꝙ̄ conuenit ſibi ab alio: ſed intelligē
tia eſt creata ⁊ ab alio eſt neceſſe ex ſe aut poſſibile
Dicit doc. ꝙ hec poſitio claudit cōtradictioneꝫ/ qꝛ
ſi eſt ex ſe poſſibile. ergo poteſt non eē ponatur ineſſe
tunc non eſt ⁊ eſt neceſſe eſſe: igitur. ⁊c. ¶ Dico ꝙ
iſtū modū nō ſolū poſuit Auicēna: ſed Ariſtoteles
quantum ad concluſionem. qꝛ quicquid accipit eſſe ab
alio in quidditate ſua non includit eē hoc eſt quid=
ditatem ſuam poſſe intelligi non intellecto eſſe/ qꝛ
equinitas ē tm̄ equinitas/ ⁊ humanitas tm̄ humanitas ita
ꝙ intellecta quidditate primario nō includitur eſſe ſic
poſſe eē ab alio eſt ex ſe in potentia ad eſſe ⁊ ſic eſt
quidditas intelligentie ex ſe poſſibilis non autem
in potentia ſicut ad aliquid differens re. ⁊ ſic intel=
ligit Auicēna. ¶ Ad rationem cum dicitur: ponatur
in eſſe accipit impoſſibile. Dico ꝙ aliquid eſſe in po
tentia eſt dupliciter ⁊ per conſequens poſſibile. vel
qꝛ eſt in potentia ad actum ⁊ poteſt eē alio mō ſicut Dupliciter
ens in potentia ad vnum hoc eſt non de ratiōe ſua dicitur ali=
eſt vnum/ qꝛ poteſt concipi ⁊ ſi infra ſuū conceptum quid eē in
nō concipitur vnū. ⁊ tamen non debet poni in eē ens potentia.
eſt ⁊ non vnū: ſed ſic ens non de ſua ratione quid=
ditatiua eſt vnum. Sic iſta natura poteſt concipi ī
ordine ad ſuum eē ⁊ ſic poteſt eē formaliter neceſ=
ſarium et etiam poſſibile illo mō ſcilicet ex ſe poſſi
bile ⁊ ab alio neceſſarium. Sed ꝙ deus cauſet ens
formaliter neceſſarium probatur/ qꝛ ſi primum cau=
ret neceſſitate naturali vt ponunt philoſophi cau=
ſaret ens formaliter neceſſarium: igitur cum volū=
tarie agere ⁊ per intellectum ſit nobilius ꝙ̄ agere
naturaliter illud nichil tollet nobilitatis in ef=
fectu: ſed voluntas eſt nobilis conditio in effectu:
igitur nunc aliquid formaliter neceſſarium ꝓducit.
¶ Item ſi cauſaret neceſſitate naturali poſſꝫ ī ens
neceſſarium ⁊ poſſibile/ qꝛ cauſaret plures differē=
tias entis. ergo cum modus actionis ſue ſit multū
nobilior per hoc non artatur ad vnam differentiā
entis tm̄. ¶ Item cauſa aliqua neceſſario cauſat. er
go prima conſequentia patet/ qꝛ vbicūqꝫ eſt ordo eſ
ſentialis non poteſt ſecundum eē neceſſarium ⁊ pri=
mum contingens: ſed connexio cauſarum ē neceſ=
ſaria et eēntialis. ergo. ⁊c. ¶ Iſte rationes probāt
concluſionem philoſophi. Sed contra concluſio=
nem philoſophi arguit vnus doc. ſic: omne agens
naturale ꝑficitur ſua productione vel producto: ſꝫ
primum non ꝑficitur productione vel producto ſe=
cundum ꝙ agit aliqd extra. ergo nō agit naturali=
ter ꝓducendo aliquid extra. Maior patet/ qꝛ omne
agens naturale agit propter finem ⁊ finis eſt perfe
ctio eius: ſꝫ nichil extra eſt ꝑfectio dei. dico ꝙ ratio
non concludit: qꝛ licet primum agat propter finem
non tamen eſt finis ꝑfectio eius. ideo arguit ideꝫ ſic.
Si aqua non poſſit eſſe ſumme frigida: niſi frigefa
ceret circunſtans non de neceſſitate eēt ſumme fri=
gida: qꝛ ſi neceſſario frigefaceret circunſtans neceſ
ſario haberet dependentiam: igitur ſi primū agit
neſſario dependeret ad aliquid extra. Sed philo=

ſophus concederet ꝙ neceſſario haberet talem habitudinez ad extra. qꝛ neceſſario ageret. iō nec hoc videretur concludere. Tertio arguit ſic. Potentia reſpiciens aliquod obiectum primo nō neceſſario reſpicit aliquod propter illud qḋ non eſt neceſſarium propter primuz obiectum: ſed voluntas deivult ſuam bonitatem tanꝗ̄ primum obiectum: ſed nichil eꝫ̄ eſt neceſſariū ꝓpter illud: ḡ nichil extra neceſſariū ꝓpter illud: ḡ nichil extra neceſſario reſpicit. Sed nō magis hoc i iſto eē ꝙ̄ i iſto eē mutabili qḋ ipſi ponūt iō arguo ſortitudo rōnes eius abſolutū ſūme neceſſariū nō ꝑt nō eē quocūqꝫ alio nō exiſtente. Sꝫ ſi ē neceſſaria habitudo primi ad aliqḋ extra deſtructa ipſa habitudine deſtruitur primum igitur nō eſt ſumme neceſſarium. Maior patet: qḋcunqꝫ aliud a ſumme neceſſario eſt minus neceſſarium / ergo non oportet ꝙ cauſa efficiens deſtruēs vnum poſſit deſtruere aliud / quia virtus actiua ſufficiens ad deſtruendū minus nobile non eſt ſufficiens ad deſtruendū nobilius ꝛ magis neceſſarium ꝛ loquor de neceſſario in rebus non vt eſt in propoſitionibus quia deſtructa cōcluſione deſtruitur principium. Sed cōcluſio eſt pars principij ideo nō habet diſtinctam neceſſitatem. Ex hac ratione habet euidētiā illa ratio de aqua frigida. Secundo arguitur de volūtate. Potentia reſpiciēs ad aliquod obiectum primum nullum aliud reſpicit neceſſario niſi ſua ratio ſit ratio tendendi in obiectum primum vel ratio conſequendi vel ratio conſeruandi ꝛc. ſꝫ voluntas dei reſpicit ſuam bonitatem tanꝗ̄ primū obiectum ꝛ nichil aliud a ſe eſt neceſſaria ratio ad obtinendum primum dilectum nec ad obſeruandū ꝛc. ergo nichil extra ſe neceſſario reſpicit voluntate efficaci. Tertio arguitur ſic aliquid fit contingēter in vniuerſo / ergo primū agit cōtingenter quia ſi ageret neceſſario in proximum ꝛ proximo motum agit mꝙ̄tum primū agit in ipſum: ergo neceſſario agit in ſibi proximum. ꝛ ſic ad vltimum: ergo ex oppoſito cum vltimum non agat neceſſario nec primum. Dicit philoſophus vidit aliqua eſſe contingenter in effectu ꝛ tamen poſuit primum agere neceſſitate naturali. Dico ꝙ ſi primum mouet neceſſario immediatum ſibi: ergo omnia illa illius coordinationis neceſſario mouet: ſi ergo vltimum impediatur ꝑ agens in alia ordinatiōe: ergo de neceſſitate impeditur: ergo illa coordinatio ꝓ nunc eſt maioris virtutis in agendo ꝙ̄ alia ꝛ ſic nichil contingenter eueniret in effectu. Jdeo dico ꝙ quodlibet aliud a deo eſt ab ipō ꝛ eſt mutabile ideo nichil formaliter neceſſarium niſi deus ¶ Ad primum reſpon. doc. pro queſtione philoſophi cum dicit ſi ageret naturaliter cauſaret neceſſarium formaliter dico ꝙ hoc eſt verum qꝛ antecedēs claudit omnia ꝛ cum dicitur ꝙ neceſſitas eſt nobilis conditio in effectu dico ꝙ neceſſitas in effectu cōtradicit effectui. ¶ Ad aliud dico ꝙ neceſſitas ē duplex q̄dā immutabilitatis q̄dā incuitabilitatis ꝛ cū dr̄ ſi cauſaret neceſſario cauſaret plures differētias entis qḋ ſeqꝉ ſicut ex añte claudēte ꝯtradicit. ¶ Ad aliud ꝙ nulla cauſa ſimplr̄ neceſſario cauſat / qꝛ nulla magis neceſſario cauſat ꝙ̄ prima: ſed q̄daꝫ neceſſario cauſat ſcḋm q̄d hoc ē ꝙ̄tū ē de ſe ſicut ignis. ¶ Ad pmū prīcipale pꝫ q̄d īfert cālitas. ¶ Queſtio. iiii.

QUarto q̄ritur: vtꝝ ſimplicitas diuina in hoc conſiſtat ꝙ habēs eſt id qḋ habetur. Qꝛ nō ſic creatura nō eſſet ſimplex qꝛ ibi nichil hñs eſt q̄cq̄d habeꝉ ſed ſi habēs eſt id qḋ habetur: ergo id qḋ habeꝉ eſt hñs ¶ Oppoſitū Aug. xj. de ci. vij. de tri. hmōi eſſētie tāta ſimplicitas eſt ꝙ nō in ea qḋ nō ſit ipa: dico ꝙ intētio Aug. eſt ꝙ q̄cq̄d hꝫ intrīſece eſt id qḋ habetur excepto relatiuo. Simplicitas em̄ diuina nō ē punctalis: ſed immēſa. Jn creaturis aūt nō pōt habens eſſe qḋ habeꝉ intrinſece: qꝛ neqꝫ pars q̄ ē materia: neqꝫ forma: ſed ex hoc videꝉ ꝙ oīs ꝑdicatio in diuinis eſt vera niſi vbi obuiat relatio: ergo q̄dlibet eſt q̄dlibet in diuinis: ergo pr̄ eſt filius. Dico ꝙ̄ nō oportet: quia abſtractiua ꝛ ſubbſtātiua ꝙ̄tuꝫ eſt de ſe poſſunt ꝑdicari formalr̄ et idemptice: ſed adiectiua nunꝙ̄ niſi formaliter vñ paternitas non eſt formaliter generās vnde regula eſt i abſtracto quia quādocunqꝫ eſt predicatio in diuinis nunꝙ̄ ē predicatio vera formaliter niſi vtrumqꝫ extremū vel alterū ſit infinitū formaliter vnde hec eſt ſimpliciꝉ falſa. Paternitas eſt innaſcibilitas ſicut hec albedo eſt curſus qꝛ abſtrahiꝉ a ſuppoſito quod eſt cauſa idēptitatis ꝛ per conſequēs a cauſa veritatꝭ ſed hec eſt vera diuinitas ē ſapientia ꝛ pater: ꝛ pater eſt innaſcibilitas ſed abſtrahe vtrūqꝫ nulla ratio idēptitatis remanet paternitatis ad innaſcibilitatem. Rlā i dis ¶ Ad ſcḋm dico deꝰ eſt q̄cq̄d habet ꝛ habens eſt quicquid habeꝉ: dico ꝙ ſi illud eſt infinitū verum eſt: ſi autem neutrum ſit infinitum non opꝫ. ¶ Ad primam rationē queſtionis prioris que probat ꝙ pōt eſſe depēdētia ſine cauſatiōe in numerꝭ ꝛ figuris: dico ꝙ hec eſt qꝛ vnus nūerus ē ꝑs potētialis alteriꝰ: ſed ſicut ſunt entia diſtincta nō depēdet vnū ex alio: ſed in intelligētijs nō ē vna ꝑs alterius ſed ſunt diſtincta entia ideo ibi nulla pōt eē depēdentia abſqꝫ cauſatione. ¶ Queſtio. v.

UTrum ſimplicitati eſſentie diuīe repugnet ꝙ aliq̄d formalr̄ dictū de deo ſit in ꝑdicamēto. Qꝛ nō hec ē predicatio formalis deꝰ eſt ens deꝰ ē intellectꝰ ꝛ ens ē indifferēs ad deū ꝛ nō deū: ergo opꝫ ꝙ determinetur ad deū ꝑ aliq̄d hñs rōnē q̄lis reſpectu ētis: igiꝉ rō differētie pōt eē i deo: ḡ rō gñis. ¶ Jtē Auicēna ii. methaphiſice ca. i. Ens diuiditur ſicut i contradictoria i ens i ſubiecto ꝛ i ēs nō i ſubiecto. Sꝫ ēs nō i ſubiecto ē rō ꝑdicamēti ſube deꝰ ē hmōi ēs: ḡ ꝛc. ¶ Jtē vbi ē ſpēs ꝛ genꝰ i deo ē ſpēs ꝑ damaſ. b. ca. ꝛ i elemētario ſuo idē pōit. ¶ Jtē: ſapiētia diciꝉ formalr̄ de deo ꝛ hoc ſm eādē rōnē ſm quā dr̄ de creaturis: quia ſi aliter diceretur de deo ꝛ creaturis non poſſꝫ argui ſapia eē ꝑfectiōis ſimplr̄ ꝛ meliꝰ eē ꝙ̄ ñ eē ꝙ̄ de lapide et hoc ꝙ ſapia ē ꝑfectōis ſimplr̄ i deo. ¶ Oppoſitū in lr̄a: ꝛ Aug. v. primo

de tri.cap.ii.dicitur ad queſtionem ꝙ aliquid dictū
de deo formaliter eſt in genere ⁊ deus ſimiliter ꝓ
pter auctoritates qꝫ Damaſce.i elemētario. Sub a
itellectualis ɔtiet deū ⁊ ipa ē i gñe. Ad hoc ē boe.
de tri.⁊ Auguſti.i diuinis ſūt duo gña ſubſtātia et
relatio. Subſtantia dicit eſſentie vnitatem: ſed re=
latio multiplicat trinitatem: nec valet dicere ꝙ
manent quaſi modi ſimiles ſubſtantie ⁊ relationi:
qꝫ modi ſimiles qualitatis ⁊ q̄titatis ſunt ibi et ali
orū ꝑdicamētoꝝ: dicitur enim deus magis bonus
vbiqꝫ: oportet ergo intelligatur ꝙ proprie manēt
ſibi ſubſtantia ⁊ relatio. ¶ Item: Augu. v. de tri.v.
deus non dicit̄ ſecundum ſubſtantian: neqꝫ ſecun=
dū accidens: neqꝫ ſecundū relationē. ¶ Item. Cō
mentator.xii. Methaphiſice / vbi philoſophus in
ueſtigat vnum primum in omni genere ꝙ eſt men=
ſura. Dicit Cōmentator ꝙ illud primum qḋ eſt mē
ſura in genere ſubſtantie eſt primus motor. Ratio=
nes ad hoc prima eſt talis: ſubſtantia vt eſt predi=
camentum poteſt intelligi contracta per creatam
et increatam / ergo conceptus neutrius eſt conce=
ptus oino ſimplex et prim⁹. igit̄ poſſunt reſolui in
aliqḋ eē qḋ remanet. ¶ Itē: ſimplicitas dei nō ipe
dit qn poſſit eē i ꝑdicamēto: qꝫ angeli ⁊ accidētia
ſunt ſimplicia et tñ ſunt i gñe. Cōtra illā viā arguo
primo ex ſimplicitate diuina quicquid eſt in gene=
re habet in ſe aliquā realitatem a qua accipit̄ ge=
nus que realitas eſt in potentia ad differentiam.
Sed deus nō habet i ſe talem realitatē igitur ⁊c.
Maior patet.vii. methaphiſice oportet diffinitio=
nem eſſe orationem longam quod ſic intelligo a=
lia realitas eſt in re a qua accipitur genus ⁊ ē in ſe
potētia ad realitatem a qua accipitur differentia
quia ſpecies realiter cōuenit cū alia ⁊ realiter dif
fert ⁊ idem realiter primo non poteſt eſſe pncipi
um couenientie realis ⁊ diſtinctionis quia eadem
re alitas primo nō eſt cauſa, diſtinctiua realiter et
conuenientie realis. ¶ Item.vii. methaphiſice.
Sicut partes rei ad totam rem ſic partes diffini=
tionis ad diffinitionem ſed pars rei non eſt tota
res: ergo nec pars diffinitionis tota diffinitio.
¶ Item cōcipiendo genus habeo cōceptum per
ſe obiectiue alicuius quod ē in re ⁊ loquor de cō=
ceptu reali non de intētione / aliter enim id quod
concipio per genus non diceretur de ſpecie in re
dicendo ꝙ hoc eſt hoc vel homo eſt animal ſimili
ter concipiendo differentiam cōcipio aliquid in re
ſi ergo genus diceret totam rem ergo genus ſuffi=
cit ad diffiniēdū ⁊ differētia dicet idem ꝙ genus ꝗ
in diffinitione id idē bis dicetur / ergo genus ⁊ dif
ferentia nō poſſunt diffinire ⁊ genus per ſe poteſt
igitur oportet ꝙ genus habeat aliquam realitatē
partialem reſpectu realitatis a qua accipitur diffe
rentia / ſed in deo nulla eſt realitas finita / igit̄ nul
la partialis. Dices realitates perſonales ſunt fini
te ⁊ ſunt in deo / aſſumptum patet: qꝫ non ſunt infi
nite ⁊ ſunt ergo finite. Dico ꝙ neqꝫ ſūt formaliter
finite neqꝫ infinite nō finite quia res finita nō po=
teſt eſſe realiter eadem infinite nec ſunt infinite cū
non dicant perfectionem ſimpliciter vnde ſicut fi

nitum ⁊ infinitum ꝓprie diuidunt q̄tum ſic finitū
⁊ infinitum tranſlata ad virtualem infinitatem di
uidūt entitatem quidditatiuam / ita ꝙ entitas qḋ
ditatiua in q̄tum talis eſt finita vel infinita virtua
liter nō autem proprietas perſonalis. ¶ Item na
tura diuina eſt quicquid habet ad ſe ſed nullum ta
le eſt in genere quia homo habet humanitatem et
rationalitatem ⁊ nec eſt humanitas nec rationali=
tas neqꝫ humanitas eſt rationalitas. Dicis quare
non poteſt eſſe predicatio per idemptitatem. Dico
ꝙ in creaturis nunq̄ eſt predicatio idemptica / qn
quando poteſt eſſe idemptica ſine formali eſt pro=
poſitio vera idemptice capiendo extrema. Sed
in creaturis abſtrahe a ſuppoſito nulla ratio idē=
ptitatis manet neqꝫ vnius de alio nec etiam de fū
damento quia fundamentum finitū eſt. in deo au
tem ſp remanet fundamentū infinitū. ¶ Item cō=
ceptus ſpeciei non eſt tantū conceptus realitatis
⁊ modi intrinſeci iſtius realitatis ſed omnis conce
ptus in deo eſt conceptus realitatis ⁊ modi intrin
ſeci iſtius realitatis: igitur ⁊c. Maior patet: quia ſi
ſic albedo.iiii. graduum poſſet eſſe genus / ſed ſi a=
liqḋ eſt cōmune deo ⁊ creaturis illud non preciſe i
cludit cōceptum realitatis ⁊ modi intrinſeci iſtius
realitatis quia ſi commune deo ⁊ creaturis deter
minatur debet per aliquid determinari ad deū ſit
igitur illud determinans a aut igitur prius intelli=
gitur a determinare ens ad deum aut infinitas ſi a
ergo aliquid quod eſt extra entitatem omnino pri=
us determinabit q̄ illud quod eſt intra eſſentiam
ſi infinitas primo determinet / ergo impoſſibile eſt
ꝙ a determinet / ſed ſi homo haberē mille gradus
⁊ animal eſt vn⁹ gradus impoſſibile eſt ꝙ illud qḋ
eſt extra determinet. ¶ Item Auicēna.viii. metha
phiſice: ſi neceſſe eſſe habet genus aut ergo inten=
tio generis erit formaliter poſſibilis aut neceſſe eſ
ſe. Si poſſibilis ergo ſpecies illud nō per ſe inclu=
dit ſi eſt neceſſe eſſe nō ceſſabit anteq̄ habeat diffe
rentiam intra ſe hoc eſt habebit ſpeciem ⁊ differē=
tiam inter ſe. ¶ Item quicquid eſt in genere abſtra
hit ab exiſtētia actuali quia coordinatio ꝑdicabi=
lis poteſt ſaluari in entibus intellectione abſtracti
ua. Sed neceſſe eſſe includit per ſe eſſe actuale de
rationibus factis tantum tres pondero. ¶ Item
Auguſti. abſit ꝙ deus dicatur ſubſiſtens accidenti
bus ſed ſubſtantia que eſt predicamentum ſubſtat
accidentibus non ꝙ ſubſtare accidentibus ſit de eſ
ſentia ſubſtantie predicabilis. Sed ſic intelligit ꝙ
aliquid non poſſe ſubſtare accidentibus eſt dupli=
citer vel propter eius entitatem debilem / quia
non habet ita perfectum eſſe ꝙ poſſit ſubſtare vel
propter eius magnam perfectionem expellit in a=
ctualitate primo modo. Subſtantia predicabilis
ſubſtat accidentibus / ⁊ ſic valet ratio Auguſtini: ꝙ
ſubſtare eſt concomitās neceſſario / ſed ſubſtantia
diuina ꝓpter actualitatem excellit / ergo non eſt i
predicamento. ¶ Item.viii. methaphiſice conce=
ptus generis eſt partialis / ſed in deo nichil par
tiale. ¶ Itē quicqḋ eſt in alio eſt in illo p modū ſui
ſed deus ɔtinet in ſe ꝑfectiones oim ꝑdicamētorū

ergo non eſt in genere ſed hec ratio non concludit quia adhuc poſſet eſſe in genere ſubſtātie quia ſubſtātia eſt perfectior inter oīa p̄dicamēta: ita ꝙ pfectiōes p̄dicamētoꝝ ſūt in ſubſtātia / ⁊ ſi enim deus non creaſſet accidētia niſi tm̄ ſubſtātiā adhuc tota pfectio vniuerſi ⁊ oīm accidētiū fuiſſet vtualr̄ i p̄dicamēto ſubſtātie. Unde dubiū occurrit phūs. vi thopicoꝝ. Increpat diffinitionem linee recte cū dicitur cuius mediū nō exit extrema qꝛ dicit ꝙ ſi eſſet infinita adhuc haberet diffinitionē ſed tūc nō poſſent extrema poni in diffinitiōe eius / ſed ſi haberet diffinitionē eſſet in genere ꝙ̄ aliquid eſſe infinitū nō auffert illud gn̄e dico ꝙ qn̄ diffinitio toti⁹ aſſignat̄ toti rei opꝫ ꝙ ptes diffinitiōis correſpondeāt ptib⁹ rei nūc īfinitas repugnat linee recte nō rōe paſſiōis qꝛ recto cō repugnat infinitas ſed rōe ſubiecti puta rone linee / ideo rectū ⁊ ſi ſit infinitū poſſit eē genere. Dicit ē ne poſſibile infinitum eē in genere dico ꝙ infinitū in inferiori nō arguit infinitū in ſupiori niſi illud inferius ſit optimus gradus entitatis. ¶ Itē linea īfinita nō excludit limitationē nec genus ſed infinitū in natura intelligibili excludit vtrūqꝫ. ¶ Aliud dubium eſt qualia p̄dicamēta ſūt i deo / dico ꝙ oīa ſūt trāſcēdētia ⁊ nullum in genere nullū in ſpecie qꝛ quicquid conuenit enti vt cōuenit deo formaliter cōuenit ſibi anteꝙ̄ ens diuidat̄ in decē genera qꝛ prius diuiditur ens in neceſſarium poſſibile ⁊ finitū ⁊ īfinitū anteꝙ̄ alterum membrū diuidatur in decem genera. dices qualiter ſunt ſpecies ſine rōne generevel genera ſine ſpecie / dico ꝙ de rōne generis non ē habere ſpecies intermedias ſed de rōe gn̄is eſt nō habere ſupueniens genus etiā ſcōm tranſcendens puta p̄dicamentum habet de ſui rōne ꝙ non ſit p̄dicamentū ſuperius bene tamē poteſt eſſe tranſcendēs genera ſuis dum tamen non ſit genus p̄dicabile ſuperius. ¶ Item paſſiones conuertibiles cū ente cōceduntur habere tātam cōmunitatem ſicut ens ⁊ paſſiones ↄiūcte ⁊ paſſiōes diſiūcte ꝙ̄ vtraqꝫ ps ſicut act⁹ vel potentia quomodo igit̄ ſunt tranſcendentia ꝙ̄ tantū dicunt̄ de deo. Dico ꝙ tranſcendētia poſſūt eſſe ſpecialiſſima. Dicit tu deſtruis librum thopicorū vbi ponunt̄ q̄tuor p̄dicamēta ⁊ librū porphi. de quinqꝫ vlib⁹ qꝛ nullum p̄dicatum vel vniuerſale ponitur tranſcendens ꝙ tu ponis. Dico ꝙ phūs non poſuit aliquod predicamentum niſi quatenus ptinet ad ꝓbleuma. Sed nullū ꝓbleuma eſt de p̄dicamento trāſcendente quia nullū dubium eſt de illo ſi inſit. ¶ Ad porphi. ꝙ trāſcendentia habent predicationē ſimilē alicui vniuerſali vnde. iiii. thopicorum. Si predicat̄ aliquid in quid ⁊ de plurib⁹ diſſimilibus ſpecie difficile eſt ꝓhibere quin ſit genus non dicit impoſſibile ⁊ dicit vtendū eſt eo pro genere verū eſt opponenti ſed non reſpondenti. ¶ Ad primā rationem pro oppoſita opinione de elementario Damaſ. poſtea dicit vnum verbum p quod ſoluitur totum. Dicit enim ꝙ ſubſtantia que continet diuinitatem ſup ſubſtātiatur generaliſſimum eſt vnde in ſpecie creata eſt aliquid perfectionis aliquid imperfectionis ⁊ diuinitas continet id quod perfectionis ſuperſubſtantialiter et dicit de illa ꝙ generaliſſimum eſt: igitur nichil ad ſpeciem que eſt in genere iſta ſpecies de qua loquitur.

¶ Ad aliud cū dicit ſunt duo genera in diuinis dico ꝙ neqꝫ genus neqꝫ modus predicandi generis eſt ibi nec aliqua ratio predicamēti ſed ſunt ibi duo modi ſimiles quia fundamēto exiſtente finito quicquid fundatur in ipſo eſt finitum igitur omnes rationes generis et res generis predicabilis ſunt finite. modus autem predicandi in diuinis vel eſt ad ſe ⁊ hoc eſt ſubſtantialiter / vel ad alterum ⁊ ſic relatiue. Si autem eſt infinitas formalis in attributis prima infinitas eſt in eſſentia per identitatem ideo omnia tranſiunt ibi in illud per identitatem quod eſt quid dei. vnde Boetius excludit ſubſtātiā ꝙ eſt genus a deo. ¶ Ad aliud quod commentator dicit falſum. iiii. methaphiſice: ⁊ cōtra intentionem philoſophi quia Ariſtoteles dicit ꝙ nō eſt querēdū in ſubſtantia hoc ipſum vnū ꝙ ſit mēſura in illo genere ſed aliqua natura que eſt vna. Una dico natura ſubiecta / ſed prima cauſa eſt hoc ipſum vnum et nō ſignificata vel ſic debꝫ gloſari ꝙ ipſa intelligit per primum motorē primum motorem cōiunctum. ¶ Ad aliud dico ꝙ genus generaliſſimum habet conceptum / ita determinatum ſicut homo nec poteſt ipſum determinari p increatum. ¶ Ad aliud dico ꝙ ſimplicitas infinita in natura intellectuali excludit aliquid eſſe in genere.

¶ Ad primum principale dico ꝙ in hac deus ē ens predicatio formalis ⁊ in quid ⁊ cum dicitur ſi contrahitur ens ad deum / ergo per differentiā nego ¶ Ad aliud concedo ꝙ deus eſt ens non in ſubiecto ⁊ ſubſtātia non tamen vt eſt genus generaliſſimum. ¶ Ad aliud deus eſt ſpecies nego ſed habet aliquas conditiones ſimiles cōditionibus ſpeciei ¶ Ad aliud dico ꝙ ſapiētia non dicitur de deo, et creaturis per eandem rationem generis. Si autem per eandem rationem alicuius communioris patebit poſterius.

Diſtinctio. ix. Queſtio. i.

Circa hanc diſtinctio

nem queritur primo. vtrum diuina generatio ſit eterna. Qꝫ non. Auguſtinus. lxxxiii. q. q. xxxvii. ꝙ ſemper naſcitur nunꝙ natus eſt filius dei ſemper naſcitur / ergo ⁊c. ¶ Item ꝙ habet principium eſſe habet principiū durationis filius dei habet principium eſſe / quia principium originis. ¶ Oppoſitum Ambroſius primo de tri. cap. vi. contra arrium ⁊ in littera. ¶ Item inter gignere ⁊ gigni nullū medium / igitur ⁊c. ¶ Ad queſtionem dico ꝙ ſic qꝛ nichil eſt ibi quod poteſt impedire generationem eternam / nichil enim poſſet impedire niſi aliquid poſſet ibi eſſe ſub ratione mutabilitatis nichil tale poteſt eſſe ibi / ergo nichil poteſt impedire / ergo ſaltem poteſt eſſe eterna: igitur eſt. ¶ Item ꝙ ita ſit de facto probatio: quia ꝙ effectus non eſt coeuus cauſe eſt vel ex pte agētis vel ex pte actiōis. Primo mō vl̄ qꝛ agit volūtarie: et tūc non oportet ꝙ effect⁹ ſit ſibi

coeuus:vel quia agit naturaliter ⁊ poteſt impedi=
ri a ſuperiori. vel per contrarium agens vel quia
non habet materiam diſpoſitam. Primo mō non
poteſt eſſe: ꝓbatū eſt ſupi⁹ ꝙ pris cū agit ꝑ modū
nature ꝓducēdo filiū ⁊ nō volūtate. ſcdo mō non
quia nullum iſtoꝝ eſt ibi. Ex pte actionis aliqñ eſt
ꝙ effectus non ē coeuus cauſe: qꝛ agēs agit ꝑ mo=
tum non ſic in ꝓpoſito. ex hoc habet euidētiā di=
ctum auguſtini. vi. de tri. Si ignis eſſet eternus
haberet ſplēdorē coeuū vn̄ ibi eſſet ꝓducēs ⁊ ſolū
conſeqtur rō cauſationis ꝓpter hoc ꝙ nō pōt aliť
agere. Sed hoc nō eſt ꝑ ſe qꝛ ģtū eſt de rōne ꝓdu
ctionis pōt abſolui a cauſatione ſicut, prius a po=
ſteriori: ⁊ ſic ē in diuinis. ¶ Ad primū argumentū
dico ꝙ verba oīm tēpoꝝ dicuntur vere de deo. vn̄
dr̄ quecunqꝫ audiet loqueť idē ac ſi idē diceret au
dit ⁊ nō cōſignatur nunc tēporis ſed nunc eternitatꝭ
vt coexiſtit illi vel illi dr̄e tēporis. Sed aliqō ver=
bū magis dr̄ ſcdm̄ appropriationē ď deo ſicut ver
ba pñtia ꝙ pterita vel futura ⁊ aliqua magis ſūt
exprimētia explicite ꝙ alia ſicut iſta magis eſt ex=
pſſiua eitatꝭ ſꝑ nat⁹ ē ꝙ iſta ſemꝑ naſcit vtraqꝫ tn̄
eſt ſimplr̄ vera. Dico ergo ꝙ nō ſequitur ſemꝑ na=
ſcitur ergo nūꝙ nat⁹ eſt niſi in creaturis. ¶ Ad ali
ud ꝙ cōſequentia nō valet abſolute qꝛ in antecedē
te principiū pōt conſtrui cū eſſe in rōne pncipij ori
ginis de virtute. Sed in cōſequente nō cū duratio
ne niſi exprimať aliq̄d determinans ipſuꝫ ad prin=
cipium originis ſic habet principiū originis dura=
tionis ſue.

Queſtio.j. Diſtinctio.x.

Trum volūtas diuina poſſit eſſe ꝑ ſe principiuꝫ
cōmunicandi eſſentiā diuinam
Qꝫ nō. qꝛ ꝯmētator. viij. phiſi
coꝝ vnica natura vnius rōnis
nō cōmunicatur niſi ꝑ principi
um vnius rōnis ſed intellectus
eſt principiū cōmunicandi na=
turā diuinā vt ſupi⁹ dī. vi. ꝓbatū eſt non ergo. volū
tas. ¶ Itē ſi volūtas eſſet principiū cōmunicandi
naturā ergo ſibi cōpeteret deſcriptio nature ſcꝫ ꝙ
eſt vis indita rebus ex ſimilibus ſimilia ꝓducens
nunc aūt volūtas non ē per ſe principiū ꝓducendi
ſimile ſed tm̄ intellectus. ¶ Itē intellectus ⁊ volū
tas nō ſunt principiū niſi artis. ij. phiſi. nō ģ natu=
re. ¶ Oppoſitū. volūtas diuina non ē minus pfe=
cta ꝙ intellectus diuinus vel memoria ſed intelle
ctus ē ꝑ ſe principiū cōmunicādi naturā ergo ⁊ vo
luntas. Dicit ꝙ natura quadrupliciter accipit: pri=
mo ꝓ eſſentia ⁊ ſic ē eſſentiale: ſcdo ꝓ vi ꝓductiua
filij ⁊ ſic ē eſſentiale ꝯtractū ad pſonale. Tertio=
modo ſumit dr̄ q̄cūqꝫ vis in natura prio mō dicta.
Quartomodo ſumit dr̄ naturalis neceſſitas cōicās
actū. Primomō natura ē principiū paſſiuū in diui
nis. Scdomō natura nullomō ē principiū paſſiuū
Tertiomō ē ꝑ ſe principiū elicitiuum. Quartomō
cōmunicať ꝑ voluntatē. Alteri⁹ additur ꝙ volun
tas ⁊ intellectus abſolute in diuinis nō habēt na=
turā pncipij qꝛ ſic itellect⁹ ⁊ volūtas creata. ſꝫ ex

Natura q̄ duplr̄ pōt ſumi.

hoc qꝛ ī natura diuia ideo volūtas habet quādam
vim qua aſſiſtēte pōt cōicare ſi nō / nō. ē ģ tm̄ coaſ
ſiſtēs ⁊ ānexa natura volūtati. De natura ſcdo mō
dr̄ ſilr̄ ꝙ diuerſimode coicidūt itellect⁹ ⁊ volūtas
cū ipa / ⁊ ponit coexiſtentia neceſſario ſicut patet
in ſumma ſua: ſed patet ꝙ eſſentia non ſe habet vt
principiū paſſiuum / neqꝫ aliquo modo ſit determi
nabilis: probatum eſt prius. ¶ Item: natura ſecū=
domodo dicit aliquod principiū quo. ⁊c. inqꝫtū ta
lis qꝛ ſi ſic cū natura eiuſdē rōis in oī natura agē
te ģ in igne qō ē falſum ģ opꝫ ꝙ tm̄ ſit mod⁹ pnci=
pij quo. ¶ Itē quo i ſuppoſito pfecto cū ꝓprietati
bus ⁊ pfectionibus cōuenientib⁹ actiōi ē ſufficiens
pncipiū reſpectu actiōis ⁊ termini ģ nulla coexi=
ſtētia reqrit ſicut ipſi loquūť de exiſtētia. ¶ Item
qñcūqꝫ pri⁹ ⁊ poſteri⁹ ꝯcurrūt ad actionē ſi vtrū=
qꝫ ſit actiuum prius magis dicitur precedere ꝙ co
aſſiſtere ergo ſi ipſa natura ſecundo modo concur
rit cum natura. tertio modo / cum prior ſit natura.
ſecundo modo ꝙ tertio magis debet dici precede
re ꝙ coaſſiſtens. ¶ Ideo dico ad queſtionem ꝙ vo
luntas eſt principium ⁊ perfecte ⁊ per ſe commu= Ad queſt. ſm̄ docto rem.
nicandi eſſentiam diuinam et hoc intelligendo ꝙ
habeat diligibile preſens. Sed eſt ne coexiſtentia
eſſentie: dico ꝙ dupliciter / ⁊ vt perfectio / et vt ob
iectum coexiſtit potentie et ſic coexiſtit intellectui
diuino. Sꝫ nichil ad propoſitū de coexiſtētia quā
ponit doctor. Dico ergo ꝙ volūtas hñs diligibile
preſens in eodē inſtanti eſt principiū pfectum cōi=
candi eſſentiā: qꝛ potentia pfectiſſima habens ob=
iectū adequatuꝫ hoc eſt tanto amore quo ipſa pōt
diligere eſt principium producendi tm̄ amorē ģtū
illud obiectū eſt diligibile: qꝛ voluntas diuina ē po
tentia pfectiſſima: ⁊ hꝫ obiectū adequatū. ergo. ⁊c
et illud obiectū eſt in īfinitū diligibile. ergo pōt in
finitū ꝓducere. hoc nō cōuenit ex eſſentiā diuinaꝫ
ergo. ⁊c. ¶ Cōtra illud: infinitas nō pōt eſſe ratio
cōicandi: qꝛ infinitas eſt eiuſdē rōnis in intellectu
et voluntate. ergo non eſt diſtincta rō ipſius volū=
tatis. ¶ Itē: ꝙ repugnat alicui abſolute repugnat
ſibi: ⁊ ſi ſit infinitū ſed voluntati ſcdm̄ ſe repugnat
eſſe principiū cōicandi naturam ſuam: qꝛ ſi nō vo=
luntas create poſſet. ¶ Itē. ſi voluntas habeat in=
finitatē / aut ergo a ſe aut a fundamēto. Si a ſe: er
go fundamētū nō eēt pelagus infinitum a quo eēt
oīs pfectio in diuinis. ſi a fundamēto ergo eſſentia
coexiſtit: qō tamē negatuꝫ eſt superi⁹. ¶ Ad primū
iſtoꝝ dico: ꝙ infinitas non eſt perfectuꝫ principiū
formale cōicandi: ſꝫ eſt mod⁹ principij formalis: qꝛ
quandocūqꝫ actio includit duo: ſcꝫ rōnē formaleꝫ
et ſub tali modo: neceſſe eſt principiū actionis iclu
dere duo: ſcilicet principium formale ⁊ modū for=
malem illius principij: ſicut beatitudo eſt actio ſed
non quecunqꝫ imo actio talis ita ꝙ includit actio=
nem ⁊ modum ſic obiectum ſuum habet duo: quia
bonū abſolute vel vnū abſolute non poteſt dici ob
iectum: ſed bonum ſub tali modo puta bonum ſum
mum vel vnum ſummum: et tamen eſt obiectum
ſimpliciſſimū. Siplicitas enīꝫ nō pſcidit modū rei
ſic i pncipio cōicādi ſūt duo correſpōdentia ſibi vt

voluntas et infinit as:ita ꝙ infinitas eſt mod⁹ p̄n
cipii quo ⁊ non formalis ratio propt̄ quē modum
poteſt volūtas ſic agere:⁊ ſic eſt vnū quo et mod⁹
eius:⁊ manifeſtiſſima rō nobis eſt ꝙ voluntas po
teſt ſic agere:q꞉ ifinita. Ex alio etiā patet ꝙ poteſt
ſic agere:q꞉ voluntas eſt ſimplex non ꝯpoſſibilis.
Quelibet em̄ talis volūtas eſt principiū ꝓducendi
amorē infinitū:q꞉ ꝗlibet volūtas abſolute eſt prin
cipiū ꝓducendi ſimplicē amorē:⁊ ꝑ ꝯñs voluntas
nō ꝯpoſſibilis:ſed oīno ſimplex amorē infinitū et
oīno ſimplicē. ¶ Ad aliud. ſi capiat̄ repugnare cō
cedo maiorē:⁊ tūc nego minorē voluntati abſolu
tute repugnat ꝓducere. ⁊c. ſi capiat̄ i ma. ꝙ nō cō=
uenit illi ſed ſit infinitum dico ꝙ ſi nō ꝯuenit illi in
cōi propter ei⁹ imꝑfectionē adhuc falſa eſt maioꝛ.
¶ Ad tertiū dico:ꝙ eſſentia oi mō ē prima:⁊ ideꝫ
oꝛdo rōnis eſt vbi alia ſunt tm̄ diſtincta ratiōe qui
foꝛet oꝛdo realis ſi eſſent diſtincta realiter niſi i ca
ſu ſuperi⁹ excepto:imaginandū eſt ergo ꝙ in p̄mo
inſtanti rōnis ē eēntia infinita pelag⁹ infinitū fun
damentū oīm alioꝝ:in ſcdo inſtāti rōnis ſunt pro=
prietates in eēntia quaꝝ quelibet ē capax ifinitatꝭ
formalis i ſe vt itellect⁹ ⁊ voluntas. In tertio iſtāti
rōnis ſūt ibi relatiōes q̄ ibi poſſēt eē neqꝫ finite ne
qꝫ ifinite.i q̄rto iſtāti rōis ꝓcedūt ibi oēs finite vt
reſpectu ad creaturas vl̄ creature q̄ ꝓcedūt ab hac
eēntia. Qꝫ aūt itellect⁹ ⁊ volūtas ſint ifinite foꝛalr̄
ꝓbatio:q꞉ natura oīno intellectualis q̄ mere equa
liter eſt intelligibilis ⁊ volubilis:ſed natura mere
et oīno intellectualis eſt in figura intēſiue:ꝗ infini
te volubilis et intellectualis. ergo tā intellectus q̄
voluntas ſunt formalit̄ infinita. ¶ Itē:infinitū nō
pōt ꝯphēdi niſi a potētia infinita:ſꝫ intellect⁹ diui
nus inq̄tum intellect⁹ diuin⁹ ꝯprehēdit eſſentiam
ſub ratione eēntie:ergo eſt infinit⁹ formalit̄. ¶ Itē
infinita in actu nō intelligunt̄ actualiſſime vt plu=
ra ⁊ diſtincta niſi ab intellectu infinito: ſed intelle
ctus diuinus ſic intelligit infinita. xi. de ci. dei. Au
gu. ponit qualit̄ infinitas ē in intellectu diuino. Di
ces vnde habet voluntas infinitatem:dico ꝙ fun=
damentaliter ab eſſentia formaliter:vnde hec vo=
luntas:⁊ ſi ꝑ icōpoſſibile deſineret eſſentia diuina
non eſſet voluntas infinita:q꞉ non poſſet remane=
re hec. ¶ Ad primum principale cum dicitur nō ē
rō cōtcandi vnius nature niſi principiū vni⁹ rōnis
⁊c. Dico ꝙ Cōmentatoꝛ dicit falſum. nec rōes ſue
ad hoc valent / vt declaratum eſt ſuperius. ¶ Ad
aliud dico: ꝙ voluntas non producit per ſe et prio
ſimile aliud intellect⁹:vt ſi ponatur per impoſſibi=
le ꝙ filius eſſet noticia patris ſola ⁊ nō eſſentia ad
huc eſſet ꝑfecte ſimilis:ſed taliter tm̄ intentionali
ter. nūc aūt realiter non ſic volūtas primo. ¶ Ad
tertiū. ph̄s poſuit intellectū et voluntatē duplicit̄
conſiderari:vel vt ſunt principia opatiua:alio mō
vt ſunt regulātia potentias inferioꝛes ⁊ operatio=
nes eoꝝ:⁊ ſic accipiendo intellectum et volunta=
tem pro eodem ponit philoſophus principium re
ſpectu artis:ſed inq̄tum ſunt potentie ſuperioꝛes
ſunt prius actiua et ibi poſſunt agere per modum
nature / vt declaratum eſt ſuperius.

p

¶ Queſtio ſecunda.

Queritur ſecundo: vtꝝ vo
luntas poſſit eſſe principiū neceſſarium
reſpectu productiōis ſpūſſancti. Qꝫ nō.
ix. metha. Potentia rationalis valet ad oppoſita
¶ Itē:modus principiandi neceſſario ⁊ contingē
ter repugnant:ſed voluntas ꝯtingenter ꝓducit q꞉
libere. ¶ Oppoſitum:quod eſt ꝑfectionis in ꝓdu=
cto non repugnat principio ꝑfecte ꝓductiōis volū
tas eſt ꝑfectū principiū productionis:⁊ volūtas ē
ꝑfectionis in producto:ergo nō repugnat volūta=
ti. Dicitur / ꝙ triplex eſt actio volūtatis. Prima:ſi
ne oi neceſſitate mere ꝯtingēter:⁊ eſt reſpectu illo
rum q̄ ſunt ad finē. Scōa:ſine naturalitate: ſed eſt
ibi voluntas cōcomitās / ſicut in quarto modo pri
us poſito:vt ſi intellect⁹ videret clare deū. Tertio
mō ꝓcedit in amorē intentiuū illi⁹ boni ⁊ vt amoꝛ
ſpiratur:ita ꝙ in actu eſſentiali eſt eius vna neceſſi
tas:⁊ vt eius in actu notionali eſt duplex neceſſi=
tas. ¶ Cōtra:impoſſibile eſt maioꝛem neceſſitatē
eſſe in fundato q̄ in fundamento:vel etiā duplicēꝫ
neceſſitatē eē i fūdamēto. ⁊ vnā in fundato:quia ſi
ſic ſubſtracto fundamento poſſet remanere neceſſi
tas in fundato. ergo impoſſibile ē duplicē neceſſi=
tatē eē eius:vt eſt in actu notionali / et vnā tm̄ vt ē
in eſſentiali. ¶ Aliter dicit̄: ꝙ voluntas ꝯparatur
ad finem vltimum vt natura reſpectu eoꝝ q̄ ſunt
ad finem ꝯtingenter. ¶ Cōtra. Aug. in enchiridiō
⁊ eſt in littera / neqꝫ nō eſt voluntas / neqꝫ non eſt
libera / neqꝫ poſſumus velle eſſe miſeri. ⁊c. ¶ Itē:
rationes que primo diſtiguūt potētias actiuas nō
poſſunt in eodē principio actiuo. Si igitur liberuꝫ
et non liberū diſtinguūt potentias actiuas:ꝗ non
eſt vna voluntas reſpectu finis et eoꝝ que ſunt ad
finē:ergo nulla volūtas pōt eligere:niſi ſit vna re=
ſpectu finis et eoꝝ q̄ ſunt ad finem. Dico ergo ad
q̄ſtionē ꝙ volūtas eſt pāciꝑiū neceſſario ꝓducēdi:
q꞉ eſt principiū reſpectu entis neceſſarij. ergo ne=
ceſſario ꝓducit:q꞉ neceſſarium non poteſt produ=
ci cōtingenter. Dicit. hec ē declaratio a poſterioꝛi:
declaro ſimilit̄ a prioꝛi. Similit̄. voluntas em̄ in
finita ſemper eſt in actu. ergo ſemꝑ i actu reſpectu
obiecti primi:ergo ſemꝑ in actu recto : q꞉ nō eſt in
actu nō recto / eſt igit̄ in recto:q꞉ nō hꝫ regulā aliā
cū ſit prima ⁊ primū bonū ē volibile ex ſe de ne=
ceſſitate:q꞉ aliter dependeret ab alio volendo:er=
go volūtas infinita ē i actu volēdi. Primū obiectū
volibile ſemꝑ: ſed que eſt neceſſitas ad volenduꝫ
obiectū eadē neceſſitas ad ꝓducendū tm̄ amoꝛeꝫ
q̄tū pōt:igit̄ ex neceſſitate ip eſt in actu ad ꝓducē
dū. ¶ Ad rōnē principalē. potentia rōnalis eſt ad
oppoſita:verū ē reſpectu eoꝝ q̄ ſunt ad finē ⁊ hec
ꝗlibet volūtas tā diuina q̄ hūana: ⁊ ꝗlꝫ voluntas
finita eſt ad oppoſita reſpectu finis:nō ſic volūtas
infinita ⁊ neceſſario recta. ¶ Ad ſcōm principale
cū dicit̄ / modi pāciꝑiādi q̄ diſtinguūt p̄ncipia non
ꝯueniūt in eodē:pꝫ ꝙ neceſſario ⁊ ꝯtingēter nō di
ſtinguūt:ſed pōt volūtas diuia agere neceſſario et
contingenter. ¶ Queſtio tertia.

coeuꝰ: vel quia agit naturaliter ⁊ poteſt impediri a ſuperiori. vel per contrarium agens vel quia non habet materiam diſpoſitam. Primo mō non poteſt eſſe: ꝓbatū eſt ſupiꝰ ꝙ pr̄a cā agit ꝑ modū nature ꝓducēdo filiū ⁊ nō voluntate. ſcđo mō non quia nullum iſtoꝝ eſt ibi. Ex pte actionis aliqñ eſt ꝙ effectus non ē coeuus cauſe: qꝛ agēs agit ꝑ motum non ſic in ꝓpoſito. ex hoc habet euidētiā dictum auguſtini. vi. de tri. Si ignis eſſet eternus haberet ſplēdorē coeuū vñ ibi eſſet ꝓducēs ⁊ ſolū conſeqtur rō cauſationis ꝓpter hoc ꝙ nō pōt aliť agere. Sed hoc nō eſt ꝑ ſe qꝛ ꝗtū eſt de rōne ꝓductionis pōt abſolui a cauſatione ſicut, prius a poſteriori: ⁊ ſic ē in diuinis. ¶ Ad primū argumentū dico ꝙ verba oīm tēpoꝝ dicuntur vere de deo. vñ dꝛ quecunqꝫ audiet loqueť idē ac ſi idē diceret audit ⁊ nō cōſigītur nunc tēporis ſed nunc eternitatiſ vt coexiſtit illi vel illi dfe tēporis. Sed aliqđ verbū magis dꝛ ſcđm appropriationē ð deo ſicut verba pſentia ꝙ pterita vel futura ⁊ aliqua magis ſūt exprimētia explicite ꝙ alia ſicut iſta magis eſt expſſiua ētatiſ ſꝑ natꝰ ē ꝙ iſta ſemꝑ naſciť vtraqꝫ tñ eſt ſimplr̄ vera. Dico ergo ꝙ nō ſequitur ſemꝑ naſcitur ergo nūꝗ natꝰ eſt niſi in creaturis. ¶ Ad aliud ꝙ cōſequentia nō valet abſolute qꝛ in antecedēte pancipiū pōt conſtrui cū eſſe in rōne pācipij originis de virtute. Sed in cōſequente nō cū duratione niſi exprimať aliqđ determinans ipſuꝫ ad pncipium originis ſic habet pancipiū originis durationis ſue.

Queſtio.j. Diſtinctio.x.

Vtrum volūtas diuina poſſit eſſe ꝑ ſe principiuꝫ

cōmunicandi eſſentiā diuinam. Qꝫ nō. qꝛ ꝯmētator. viij. phiſicoꝝ vnica natura vnius rōnis nō cōmunicatur niſi ꝑ principium vnius rōnis ſed intellectus eſt principiū cōmunicandi naturā diuinā vt ſupiꝰ dī. vi. ꝓbatū eſt non ergo. volūtas. ¶ Itē ſi volūtas eſſet principiū cōmunicandi naturā ergo ſibi cōpeteret deſcriptio nature ſcꝫ ꝙ eſt vis indita rebus ex ſimilibus ſimilia ꝓducens nunc aūt volūtas non ē per ſe principiū ꝓducendi ſimile ſed tñ intellectus. ¶ Itē intellectus ⁊ volūtas nō ſunt prin cipiū niſi artis. ij. phiſi. nō ꝗ nature. ¶ Oppoſitū. volūtas diuina non ē minus pfecta ꝙ intellectus diuinus vel memoria ſed intellectus ē ꝑ ſe principiū cōmunicādi naturā ergo ⁊ voluntas. Diciť ꝙ natura quadruplicīter accipiť: primo ꝓ eſſentia ⁊ ſic ē eſſentiale: ſcđo ꝓ vi ꝓductiua filia ⁊ ſic ē eſſentiale ꝯtractū ad pſonale. Tertiomodo ꝓut dꝛ ꝗcūqꝫ vis in natura pāo mō dicta. Quartomodo ꝓut dꝛ naturalis neceſſitas cōicādi actū. Primomō natura ē principiū paſſiuū in diuinis. Scđomō natura nullomō ē pancipiū paſſiuū Tertiomō ē ꝑ ſe principiū elicitiuum. Quartomō cōmunicať ꝑ voluntatē. Alteriꝰ additur ꝙ voluntas ⁊ intellectus abſolute in diuinis nō habēt naturā pācipij qꝛ ſic itellectꝰ ⁊ volūtas creata. ſꝫ ex

Natura q̄ duplr̄ pōt ſumi.

hoc qꝛ ī natura diuīa ideo volūtas habet quādam vim qua aſſiſtēte pōt cōicare ſi nō / nō. ē ꝗ tm̄ coaſſiſtēs ⁊ ānexa natura volūtati. De natura ſcđo mō dꝛ ſilr̄ ꝙ diuerſimode coicidūt itellectꝰ ⁊ volūtas cū ipa / ⁊ poniť coexiſtentia neceſſario ſicut patet in ſumma ſua: ſed patet ꝙ eſſentia non ſe habet vt principiū paſſiuum / neqꝫ aliquo modo ſit determinabilis: probatum eſt prius. ¶ Item: natura ſecūdo modo dicit aliquod pancipiū quo. ⁊c. ingrtū talis qꝛ ſi ſic cū natura eiuſdē rōis in oī natura agēte ꝗ in igne qđ ē falſum ꝗ opꝫ ꝙ tm̄ ſit modꝰ pācipij quo. ¶ Itē quo ī ſuppoſito pfecto cū ꝓprietatibus ⁊ pfectionibus cōuenientibꝰ actiōi ē ſufficiens pācipiū reſpectu actiōis ⁊ termini ꝗ nulla coexiſtētia reqriť ſicut ipſi loquūť de exiſtētia. ¶ Item qñcūqꝫ priꝰ ⁊ poſteriꝰ ꝯcurrūt ad actionē ſi vtrūqꝫ ſit actiuum prius magis dicitur precedere ꝙ coaſſiſtere ergo ſi ipſa natura ſecundo modo concurrit cum natura. tertio modo / cum prior ſit natura. ſecundo modo ꝙ tertio magis debet dici precedere ꝙ coaſſiſtens. ¶ Ideo dico ad queſtionem ꝙ voluntas eſt principium ⁊ perfecte ⁊ per ſe communicandi eſſentiam diuinam et hoc intelligendo ꝙ habeat diligibile preſens. Sed eſt ne coexiſtentia eſſentie: dico ꝙ dupliciter / ⁊ vt perfectio / et vt obiectum coexiſtit potentie et ſic coexiſtit intellectui diuino. Sꝫ nichil ad propoſitū de coexiſtētia quā ponit doctor. Dico ergo ꝙ volūtas hñs diligibile preſens in eodē inſtanti eſt principiū pfectum cōicandi eſſentiā: qꝛ potentia pfectiſſima habens obiectū adequatuꝫ hoc eſt tanto amore quo ipſa pōt diligere eſt principium producendi tm̄ amorē ꝗtū illud obiectū eſt diligibile: qꝛ voluntas diuina ē potentia pfectiſſima: ⁊ hꝫ obiectū adequatū. ergo. ⁊c et illud obiectū eſt in īfinitū diligibile. ergo pōt infinitū ꝓducere. hoc nō cōuenit ex eſſentia diuinaꝫ ergo. ⁊c. ¶ Cōtra illud: infinitas nō pōt eſſe ratio cōicandi: qꝛ infinitas eſt eiuſdē rōnis in intellectu et voluntate. ergo non eſt diſtincta rō ipſius volūtatis. ¶ Itē: ꝙ repugnat alicui abſolute repugnat ſibi: ⁊ ſi ſit infinitū ſed voluntati ſcđm ſe repugnat eſſe principiū cōicandi naturam ſuam: qꝛ ſi nō voluntas creata poſſet. ¶ Itē. ſi voluntas habeat infinitatē / aut ergo a ſe aut a fundamēto. Si a ſe: ergo fundamētū nō eēt pelagus infinitum a quo eēt oīs pfectio in diuinis. ſi a fundamēto ergo eſſentia coexiſtit: qđ tamē negatuꝫ eſt superiꝰ. ¶ Ad primū iſtoꝝ dico: ꝙ infinitas non eſt perfectuꝫ principiū formale cōicandi: ſꝫ eſt modꝰ principii formalis: qꝛ quandocūqꝫ actio includit duo: ſcꝫ rōnē formaleꝫ et ſub tali modo: neceſſe eſt pancipiū actionis īcludere duo: ſcilicet principium formale ⁊ modū formalem illius principii: ſicut beatitudo eſt actio ſed non quecunqꝫ imo actio talis ita ꝙ includit actionem ⁊ modum ſic obiectum ſuum habet duo: quia bonū abſolute vel vnū abſolute non poteſt dici obiectum: ſed bonum ſub tali modo puta bonum ſummum vel vnum ſummum: et tamen eſt obiectum ſimpliciſſimū. Sīplicitas enīꝫ nō pſcidit modū rei ſic ī pācipio cōicādi ſūt duo correſpōdentia ſibi vt

Ad queſt. ſm doctorem.

voluntas et infinit as:ita ꝙ infinitas eſt modꝰ ꝑn
cipii quo ꝛ non formalis ratio propt quē modum
poteſt volūtas ſic agere: ꝛ ſic eſt vnū quo et modꝰ
eius: ꝛ manifeſtiſſima rō nobis eſt ꝙ voluntas po
teſt ſic agere: qꝛ īfinita. Ex alio etiā patet ꝙ poteſt
ſic agere: qꝛ voluntas eſt ſimplex non ꝯpoſſibilis.
Quelibet eīn talis volūtas eſt principiū ꝓducendi
amorē infinitū: qꝛ q̄libet volūtas abſolute eſt prin
cipiū ꝓducendi ſimplicē amorē: ꝛ ꝑ ꝯñs voluntas
nō ꝯpoſſibilis: ſed oīno ſimplex amorē infinitū et
oīno ſimplicē. ¶ Ad aliud. ſi capiat̄ repugnare cō
cedo maiorē: ꝛ tūc nego minorē voluntati abſolu
lute repugnat ꝓducere. ꝛc. ſi capiat̄ i ma. ꝙ nō cō=
uenit illi ſed ſit infinitum dico ꝙ ſi nō ꝯuenit illi in
cōi propter eiꝰ imꝑfectionē adhuc falſa eſt maioꝛ.
¶ Ad tertiū dico: ꝙ eſſentia oī mō ē prima: ꝛ ideꝫ
oꝛdo rōnis eſt vbi alia ſunt tm̄ diſtincta ratiōe qui
foꝛet oꝛdo realis ſi eſſent diſtincta realiter niſi i ca
ſu ſuperiꝰ excepto: imaginandū eſt ergo ꝙ in ꝑmo
inſtanti rōnis ē eēntia infinita pelagꝰ infinitū fun
damentū oīm alioꝝ: in ſcdo inſtāti rōnis ſunt pro=
prietates in eēntia quaꝝ quelibet ē capax īfinitat̄
formalis i ſeu t itellectꝰ ꝛ voluntas. In tertio īſtāti
rōnis ſūt ibi relatiōes q̄ ibi poſſēt eē neqꝫ finite ne
qꝫ īfinite. I q̄rto īſtāti rōis ꝓcedūt ibi oēs finite vt
reſpectu ad creaturas vl' creature q̄ ꝓcedūt ab hac
eēntia. Qꝫ sūt itellectꝰ ꝛ volūtas ſint īfinite foꝛalr̄
ꝓbatio: qꝛ natura oīno intellectualis q̄ mere equa
liter eſt intelligibilis ꝛ volubilis: ſed natura mere
et oīno intellectualis eſt in figura intēſiue: ꝙ̄ infini
te volubilis et intellectualis. ergo tā intellectus q̄
voluntas ſunt formalit̄ infinita. ¶ Itē: infinitū nō
pōt ꝯp̄hēdi niſi a potētia infinita: ſꝫ intellectꝰ diui
nus inq̄tum intellectꝰ diuinꝰ ꝯprehēdit eſſentiam
ſub ratione eēntie: ergo eſt infinitꝰ formalit̄. ¶ Itē
infinita in actu nō intelligunt̄ actualiſſime vt plu=
ra ꝛ diſtincta niſi ab intellectu infinito: ſed intelle
ctus diuinus ſic intelligit infinita. xi. de ci. dei. Au
gu. ponit qualit̄ infinitas ē in intellectu diuino. Di
ces vnde habet voluntas infinitatem: dico ꝙ fun=
damentaliter ab eſſentia formaliter: vnde hec vo=
luntas: ꝛ ſi ꝑ icōpoſſibile deſineret eſſentia diuina
non eſſet voluntas infinita: qꝛ non poſſet remane=
re hec. ¶ Ad primum principale cum dicitur nō ē
rō cōicandi vnius nature niſi principiū vniꝰ rōnis
ꝛc. Dico ꝙ Cōmentatoꝛ dicit falſum. nec rōes ſue
ad hoc valent / vt declaratum eſt ſuperius. ¶ Ad
aliud dico: ꝙ voluntas non producit per ſe et prio
ſimile aliud intellectꝰ: vt ſi ponatur per impoſſibi=
le ꝙ filius eſſet noticia patris ſola ꝛ nō eſſentia ad
huc eſſet ꝑfecte ſimilis: ſed taliter tm̄ intentionali
ter. nūc aūt realiter non ſic volūtas primo. ¶ Ad
tertiū. p̄hs poſuit intellectū et voluntatē duplicit̄
conſiderari: vel vt ſunt principia oꝑatiua: alio mō
vt ſunt regulātia potentias inferioꝛes ꝛ operatio=
nes eoꝝ: ꝛ ſic accipiendo intellectum et volunta=
tem pro eodem ponit philoſophus principium re
ſpectu artis: ſed inq̄tum ſunt potentie ſuperioꝛes
ſunt prius actiua et ibi poſſunt agere per modum
nature / vt declaratum eſt ſuperius.

Ad queſt. fm docto rem.

¶ Queſtio ſecunda.

Queritur ſecundo: vtꝝ vo luntas poſſit eſſe principiū neceſſarium reſpectu productiōis ſpūſſancti. Qꝫ nō. ix. Metha. Potentia rationalis valet ad oppoſita
¶ Itē: modus principiandi neceſſario ꝛ contingē
ter repugnant: ſed voluntas ꝯtingenter ꝓducit qꝛ
libere. ¶ Oppoſitum: quod eſt ꝑfectionis in ꝓdu=
cto non repugnat principio ꝑfecte ꝓductiōis volū
tas eſt ꝑfectū principiū productionis: ꝛ volūtas ē
ꝑfectionis in producto: ergo nō repugnat volūta=
ti. Dicitur / ꝙ triplex eſt actio volūtatis. Prima: ſi
ne oī neceſſitate mere ꝯtingēter: ꝛ eſt reſpectu illo
rum q̄ ſunt ad finē. Scda: ſine naturalitate: ſed eſt
ibi voluntas cōcomitās / ſicut in quarto modo pri
us poſito: vt ſi intellectꝰ videret clare deū. Tertio
mō ꝓcedit in amorē intentiuū illiꝰ boni ꝛ vt amoꝛ
ſpiratur: ita ꝙ in actu eſſentiali eſt eius vna neceſſi
tas: ꝛ vt eius in actu notionali eſt duplex neceſſi=
tas. ¶ Cōtra: impoſſibile eſt maioꝛem neceſſitatē
eſſe in fundato q̄ in fundamento: vel etiā duplicē
neceſſitatē eē i fūdamēto. ꝛ vnā in fundato: quia ſi
ſic ſubſtracto fundamento poſſet remanere neceſſi
tas in fundato. ergo impoſſibile ē duplicē neceſſi=
tatē eē eius: vt eſt in actu notionali / et vnā tm̄ vt ē
in eſſentiali. ¶ Aliter dicit̄: ꝙ voluntas ꝯparatur
ad finem vltimum vt natura reſpectu eoꝛuꝫ q̄ ſunt
ad finem ꝯtingenter. ¶ Cōtra. Aug. in enchiridiō
ꝛ eſt in littera / neqꝫ nō eſt voluntas / neqꝫ non eſt
libera / neqꝫ poſſumus velle eſſe miſeri. ꝛc. ¶ Itē:
rationes que primo diſtiguūt potētias actiuas nō
poſſunt in eodē principio actiuo. Si igitur liberuꝫ
et non liberū diſtinguūt potentias actiuas: ꝙ̄ non
eſt vna voluntas reſpectu finis et eoꝝ que ſunt ad
finē: ergo nulla volūtas pōt eligere: niſi ſit vna re=
ſpectu finis et eoꝝ q̄ ſunt ad finem. Dico ergo ad
q̄ſtionē ꝙ volūtas eſt pncipiū neceſſario ꝓducēdi:
qꝛ eſt principiū reſpectu entis neceſſarij. ergo ne=
ceſſario ꝓducit: qꝛ neceſſarium non poteſt produ=
ci cōtingenter. Dicit. hec ē declaratio a poſterioꝛi:
declaro ſimilit̄ a priori. Similit̄. voluntas eīn in
finita ſemper eſt in actu. ergo ſemꝑ i actu reſpectu
obiecti primi: ergo ſemꝑ in actu recto: qꝛ nō eſt in
actu nō recto / eſt igit̄ in recto: qꝛ nō hꝫ regulā aliā
cū ſit prima ꝛ primū bonū ē volibile ex ſe de ne=
ceſſitate: qꝛ aliter dependeret ab alio volendo: er=
go volūtas infinita ē i actu volēdi. Primū obiectū
volibile ſemꝑ: ſed que eſt neceſſitas ad volenduꝫ
obiectū eadē neceſſitas ad ꝓducendū tm̄ amoreꝫ
q̄tū pōt: igit̄ ex neceſſitate ip̄ eſt in actu ad ꝓducē
dū. ¶ Ad rōnē principalē. potentia rōnalis eſt ad
oppoſita: verū ē reſpectu eoꝝ q̄ ſunt ad finē ꝛ hec
q̄libet volūtas tā diuina q̄ hūana: ꝛ q̄lꝫ voluntas
finita eſt ad oppoſita reſpectu finis: nō ſic volūtas
infinita ꝛ neceſſario recta. ¶ Ad ſcdm principale
cū dicit̄ / modi pncipiādi q̄ diſtinguūt ꝑncipia non
ꝯueniūt in eodē: pꝫ ꝙ neceſſario ꝛ ꝯtingēter nō di
ſtinguūt: ſed pōt volūtas diuīa agere neceſſario et
contingenter. ¶ Queſtio tertia.

Ertio q̃ritur vtrū
reſpectu eiuſdem ꝓductiōis poſ
ſint ſimul ſtare neceſſitas et li=
bertas. Qȝ nō. Si ē neceſſitas
q̃ ex natura determinat̃ ad vnū
igit̃ ē naturalis neceſſitas. non
igitur libertas nec voluntas.
¶ Oppoſitum: perfectio in principio nō repugnat
ꝓductioni. neceſſitas nobilis eſt cōditio ⁊ ꝑfectio
Similiter libertas vtrū voluntas ſit formale prin
cipium ad ꝓducendū ſpiritū ſanctū. Qȝ nō. ꝓdu=
ctū eſt p̄cognitū: ſed ſpiritusſanctus nō ante produ
ctionē. ¶ Oppoſitum. magiſter in littera. ⁊ Aug.
vi. de tri. iiii. ¶ Ad primā q̃ſtionē dicit̃ q̄ q̄libet cō
ditio pōt ſtare cum voluntate q̄ non tollit rationē
nature: ſȝ neceſſitas non tollit modū nature: quia
modus nature eſt impreſſiuus: ſed voluntatis ē ex
preſſiuus et exſufflatiuus. ¶ Cōtra: nichil eſt in di
uinis cui poſſit aliquid imprimi: ergo null⁹ modus
impreſſiuus. añs pȝ ſuperius vbi ꝓbatur q̄ nec eſt
ibi materia nec quaſi. ¶ Item: ſuppoſito ꝑ impoſ=
ſibile q̄ agens naturale poſſit agere ex nichilo ad
huc haberet modū agendi: et non in cōparatione
ad paſſum: qꝛ tunc nichil eſſet in q̄ poſſit agere im
preſſiue. Ideo dico ad queſtionē q̄ accipiendo li=
bertatem vt eſt intrinſeca voluntati neceſſitas ſtat
cuȝ libertate: qꝛ neceſſitas ſtat cum voluntate. igit̃
cū libertate incluſa. añs declaratū eſt ſupi⁹. Dices
quō ſtat cū volūtate dico: q̄ indiſciplinati eſt q̄re=
re cauſam vbi cauſa nō eſt calor eſt calefactiuus ⁊
calor eſt calor: ⁊ vtraqȝ immediata: ſic volūtas eſt
libera. ⁊ hoc mō libera / ⁊ in cōtingentib⁹ eſt ſtare
ad contingens aliter em̄ eſſet ꝓceſſus in infinitum
qꝛ nō poteſt reduci ad neceſſariū. vnde loquēdo in
genere naturalit̃ agere ⁊ volūtarie nō ꝯuertunt̃ cū
neceſſario agere ⁊ ꝯtīgēter. ¶ Ad primū argumē=
tū dico: q̄ ex natura ſua pōt accipi ꝓpꝛie: et cōiter
accipiēdo nō pōt dici de nichilo / qꝛ dico hoc eſt de
natura negationis ſic accipiendo naturā non ſeq̇t̃
de natura ſua determinatur: igit̃ eſt ibi neceſſitas
naturalis: ꝯcedo tñ q̄ eſt ibi neceſſitas q̄ ꝯpetit na
ture ſue. ¶ Ad ſcđam q̃ſtionē dico: q̄ volūtas ē prī
cipiū quo ꝓcedit ſpūſanct⁹ a patre ⁊ filio nō cum
gerūdiuo. Primū pȝ: qꝛ volūtas īfinita ī ſuppoſito
ꝯuenienti eſt principiū cōicādi naturam: ergo vel
ſuppoſitū diſtinctū nō patrē / nō filiū / hoc declara
tū eſt ſupius. ergo ſpiritū ſanctū. ¶ Ad rōnē dico:
q̄ hec eſt falſa / nichil pōt ꝓduci a volūtate niſi pre
cognitū: qꝛ ꝓpꝛia opatio volūtatis producit̃ ab eſ
ſentia: nec tñ oȝ habere rationeȝ precogniti: neqȝ
hoc itelligit Aug. Dicit: quō igit̃ ē rō recta regulās
illā q̄ ꝓducit̃ ꝑ voluntatē actu pꝛīo: dico q̄ nō opȝ
q̄ ſint p̄cognita: ſȝ q̄ obiectū ſit p̄ſens. Quedā em̄
producūtur ꝑ volūtatem actu primo. q̄dā producū
tur actu ſcđo ꝑ actū voluntatis īperātis: ⁊ illa ſunt
p̄cognita: qꝛ illa volita ⁊ nō ſolū volitiōes bene ꝑ
ſe volitiōes producte a voluntate: nō oȝ eē preco=
gnitas vt reſpectu primi obiecti volitiones prime
non oȝ q̄ ſint precognite ſed tm̄ obiectū: vnde eſt

Nō ē idē
dicere a=
gere ꝯtin=
gēter ⁊ vo
lūtarie: ſi=
cut nec na
turalit̃ et
neceſſario

poſterior praxis: ideo nō oȝ ſpiritū ſanctū eſſe pre
cognitū: ſed ſufficit q̄ eſſentia precognita ſit.
¶ Diſtinctio vndecima. ¶ Queſtio prima.

Irca diſtinctionem
xi. q̃rit̃ primo vtrū ſpūſanct⁹ pro
cedat a patre ⁊ filio. Qȝ nō. Da=
maſ. ix. c. li. viii. Dicimus ſpirituȝ
ſanctū a patre procedentē ⁊ in fi
lio q̇eſcentē. Idem. viii. c. Nō di=
cimus ſpiritū ſanctū a filio procedere. Et in epiſto
la ad Terſagiū dico ſpiritū ſanctuȝ ⁊ non a filio.
¶ Itē: nō eſt tenendū tanq̄ articul⁹ fidei niſi q̄ in=
uenitur in euangelio / vel in noua lege: ſed nul q̄ in
uenitur eſſe a filio. ¶ Item: Greci in ſimbolo ſuo
habent ex patre procedit nō aūt a filio: ⁊ in fine di
citur q̄ aliud ſenſerit anathema ſit. ¶ Item: dile=
ctio in nobis non procedit a verbo: ergo nec in di=
uinis. ¶ Itē: ſpiratio paſſio tm̄ vni ꝯuenit: ḡ ē ſpi=
ratio actio: qꝛ relatiā ꝯmultiplicant̃. ¶ Oppoſitū:
in ſimbolo latino Lincol. dicit: q̄ latini ⁊ greci nō
diſcordant in re ſed in voce ſup epiſtolā ſupius po
ſitam: qꝛ ſi ſic / vel hij vel illi eſſent heretici / ⁊ no=
minat multos tā de grecis q̄ de latinis de quibus
non eſt licitum dicere q̄ hij vel illi eſſent heretici:
et ideo dicit q̄ multiplicitas eſt ī hoc q̄ dico ex vl
a. vnde eſſe huius vel illius / vel ex illo: habet mul
tiplicitatem. ¶ Dico ad q̃ſtionē q̄ ſic q̄ declaratū
fuit in concilio generali: ergo tenēdū eſt pro firmo
Et ꝑ rationē: qꝛ quodcūqȝ ſuppoſitum eſt habens
principiū productiuum ꝑfectū aliquo ordine prius
anteq̄ productio ponatur in eſſe pōt ſufficienter in
productionē per illud principiū. Sed filius eſt ſup
poſitū habens tale principium ordine quodā. ⁊c.
reſpectu productionis ſpūſancti. qꝛ voluntas infi
nita eſt principiū habens obiectū diligibile crea=
tum ſibi preſentatū et ordine quodā. probatio. qꝛ
intellect⁹ ⁊ volūtas hñt ordinē in producēdo ſicut
in opando. igit̃ cū intellect⁹ p̄cedat aliquo mō vo=
lūtatē: igit̃ in illo p̄ori hȝ fili⁹ q̇cq̇d poteſt habere.
¶ Itē: in quocūqȝ ſunt principia ordinata in eſſe
ſunt ordinata in agere ita q̄ prius in eſſe eſt pri⁹ in
agere ſi vtrūqȝ ſit ꝑfecte actiuū. Qȝ dico pro ſub=
ſtantia ⁊ qualitate: ſȝ em̄ ſubſtātia ſit prior ī eſſe nō
tamē in agere: qꝛ ꝓpt̃ ei⁹ ipꝑfectionē nō agit niſi me
diāte alteratiōe p̄cedēte. Nūc aūt ī patre ē fecūdi=
tas ad gñandū ⁊ ad ſpirādū: qꝛ pri⁹ inet̃ in aliquo
ſigno ē fecūditas ad gñandū q̄ ad ſpirādū: qꝛ illud
ꝯſtituit ipm̄ in eſſe ꝑſonali: ⁊ fecūditas ad ſpirādū
eſt quaſi aduēticiū reſpectu eius: igit̃ aliquo mō eſt
prius ī eſſendo fecūditas ad gñandū q̄ ad ſpirādū
ergo et prius aliquo mō in agere: ergo fili⁹ hȝ quo
reſpectu .ſſ. in illo priori. ¶ Dices negādo maiorē
qꝛ non habent ordinē in producendo ſicut in ope=
rando: quia voluntas poteſt habere obiectum ſpi=
randi: ⁊ ſi non per dicere: quia in patre. ¶ Dico q̄
iſte operationes habent ordinem ex duplici cau=
ſa. Una eſt que tangitur ex parte obiecti primi.
Alia ē ex ordīe naturali potentiaꝝ: ſicut pȝ in ſen=
ſibus exterioribus: nunc autem ordo eſt inter pro=

ductiones tantum ex ſecunda cauſa puta ex oꝛdine naturali potentiaruꝫ in ſe. ſꝫ oꝛdo ē inter operationes tā ex pꝛima cā ꝙ̃ ex ſecunda. ¶ Ad pꝛimuꝫ pꝛincipale. dico ꝙ dathaſ. loquebaṫ ſobꝛie cum dicit nō deus. ꝛc. ꝛ foꝛte per ꝙ intellexit pꝛincipalitatē. ꝛ ſic eſt ſpiritus ſanctus ex patre. ¶ Ad aliud ſicut dicit lincolni. ꝙ hoc eē ex hoc multipliciter diciṫ ꝛ ipſi negant in vno ſenſu ſpiritum ſanctum ex filio ꝛ nos concedimus ab alio ſenſu. Si aliter intellexit opꝫ eum negare. ¶ Ad aliud cum diciṫ ꝙ non eſt tenēdum ꝓ articulo fidei niſi qḋ eſt in euangelio vel in noua lege nego imo quod habetur in ſymbolo apoſtoloꝝ ꝛ quod poſtea ē appꝛobatum ab eccleſia ꝛ ſic de ſacramentis ꝑ conſuetudinem eccleſie. vñ in noua lege. nec in euāgelio habetur: deſcēdit ad infernа: ꝛ tamen eſt articulus fidei. Similiter xp̄s dixit multa habeo vobis dicere: ſꝫ nō poteſtis poꝛtare modo. Cuꝫ autem venerit ille. ſſ. docebit vos omnem veritatem. igitur multa dixit eis ſpiritus ſanctus que non habentur expꝛeſſe in noua lege vl' in euangelio. ¶ Ad aliud ꝙ multe hereſes erāt occaſio multarum veritatum. ꝛ cum fuit veritas delucidata factum fuit illud ſymbolum confitemini ſic ex cauſa potuerunt apoſtoli facere nouū. Et cū dicitur qui aliud ſenſerit ſit anathematizatus verum eſt. aliud hoc eſt contrarium. In ſequentibus ē additio non pꝛioꝛis negatio. ¶ Ad aliud non ſequiṫ dilectio in nobis non ꝓcedit a verbo noſtro. ġ nec in diuinis / qꝛ multa in nobis ſint imperfecta ꝙ̃tuꝫ ad imaginem ꝙ̃tum ad trinitatem q̃ ibi ſunt ꝑfecte qꝛ mens noſtra non poteſt ꝓducere eandem fecunditatem. ideo ꝓducit equiuoce verbum: ſed pater vniuoce. ¶ Ad aliud negatur conſequentia / qꝛ vna ꝑſona tm̄ vniuoca productione paſſiua ꝓducitur: ſed plures perſone poſſunt dare eē ꝛ concedo ꝙ relatiua commultiplicantur ſecundum relationes: et non ſecundum ſuppoſita.

¶ Queſtio ſecunda

Queritur ſecundo:

vtrum ſi ſpiritus ſanctus non procederet a filio poſſet diſtingui realiter a filio. Qꝫ nō. Boetius de tri. Eſſentia cōtinet vnitatem relatio multiplicat trinitatem. ¶ Item. Anſel. de proceſſione ſpiritus ſancti in diuis omnia ſunt idē vbi non obuiat relatio oppoſita. ¶ Oppoſitum Aug. de trini. ca. vij. non quomodo nat⁹. ſed quomō datus. Dicitur queſtio nulla: qꝛ poſitio ponens incōpoſſibilia nō debꝫ poni ꝛ poſtea aliud queri: ſꝫ hoc eſt huiuſmodi. ꝛc. Maioꝛ pꝛobatur qꝛ nichil debet poni niſi quo poſito poſſunt ſuſtineri ratiōe diſputationis. Sed ſi ponitur aliquid includens contradictoꝛia equaliter opoꝛtet concedere repugnans ſicut ſequens. Minoꝛ pꝫ. qꝛ quicquid eſt in diuis verum eſt ſumme verum. ġ qḋ eſt falſum hoc ſūme falſum ġ claudit contradictionem: ſꝫ ſpiritum ſanctum non procedere a filio eſt falſum. ¶ Contra illud pꝛimo hec poſitio eſt fuga. qꝛ illud queritur vt ſciatur pꝛeciſū diſtinctiuum filii a ſpiritu ſancto. ¶ Vtrum filiatio diſtinguat filium a ſpiritu ſācto vel ſpiratio actiua. ¶ Iteꝫ: Eſto ꝙ poſitio claudēs oppoſitū de pꝛimo itellectu non poſſet admitti: tñ ſi claudat ſolum ꝑ quedaꝫ extrinſeca talis bene poteſt poni: ſicut ponere hominem non eē rationalē ſtatim includit hominem non eē hominem: ſꝫ hominem non eē riſibilem non / qꝛ ſi ponis hominem non eē riſibilem obligatus debet negare iſtam cōſequentiam. homo non eſt riſibilis. ġ non eſt hō. qꝛ ſibi negandū ē mediū per qḋ tenet conſequētia. ꝛ talis poſitio eſt ſpiritum ſanctum non ꝓcedere a filio / qꝛ ſpirare non eſt de pꝛimo intellectu filij cuꝫ ꝑ hoc non conſtituitur in eē ſibi neqꝫ ſpirari reſpicit neceſſario duas ſpirationes: non em̄ requirit de pꝛimo intellectu: niſi ꝙ ſit reſpectu vnius. hoc poſſet eē reſpectu patris ꝛ ſi non procederet a filio. ¶ Item: circunſcripto aliquo quod eſt de ꝑ ſe intellectu alicui⁹ adhuc poteſt queri de aliquo ꝑ̄dicato an ſibi repugnet. vel inſit: ſicut amota ꝑ impoſſibile ab homine rationabilitate adhuc diſtingueretur a lapide / qꝛ non ſolum diſtinguiṫ ab eo rationalitate: ſed animalitate. ¶ Item. Aug. v. de trini. Si pater non eſſet inaſcibilis nichil ꝓhibet eum generare: ꝛ tamen antecedens eſt impoſſibile. ¶ Ad hoc etiam eſt Richardus de trinita. de amoꝛe iocundo. ¶ Item: philoſophus. iiij. phiſicoꝝ querit ſi eſſet ſpaciū vacuum: ꝛ plenū coloꝛe vel ſono an poſſꝫ recipere coꝛpus ꝛ dicit ꝙ ſic: ſi ſit receptiuum coꝛporis: ꝛ tamen antecedens claudit oppoſita ſecundū intellectum ſuuꝫ ꝙ ſit coloꝛ vel ſonus ſine ſubiecto (Thõas ꝑ̄ma pte ſũ q.xxxvi. articu. ii.) ¶ Ideo diciṫ ꝙ queſtio ē rationalis. Et dicit vnus doctoꝛ ꝙ ſi non ꝓcederet a filio nō diſtingueretur ab eo. qꝛ ſole relationes diſtinguūt ſuppoſita. aut ġ relationes ſecundum eē: aut ſecundum quidditatē non ſecundum eē; qꝛ ſic tranſeunt in eſſentiam ſi ſecundum quidditatem ſic nō diſtinguit relatio niſi a relatiōe oppoſita qꝛ relatio diſꝑata non diſtinguit a diſparata: ſed ſi ſpiritus ſanctus non ꝓcederet a filio in eo non eſſet relatio oppoſita. ¶ Item. Si ſolus pater eēt fecundus vtraqꝫ fecunditate tm̄ differrēt ꝓducta ratione ſicut pꝛincipia ꝓducenda ſola ratione. igitur non poſſent filius ꝛ ſpiritusſanct⁹ diſtingui niſi ſola ratione. ¶ Contra quocunqꝫ foꝛmalr̄ ꝯſtituiṫ aliq̄d in eē eo hꝫ vnitatē coꝛreſpondētem illi eē ꝛ diſtinctionem: ſꝫ filiatione conſtituitur filius in eē perſonali: igiṫ hac ſola habꝫ eſſe ꝛ ꝑ̄mo a quolibet alio ſuppoſito. ꝙ filiatio conſtituat in eē perſonali omnes ꝯcedunt. ¶ Dicitur negando maioꝛem ꝙ homo non diſtinguiṫ quidditatiue ratiōalitate niſi ab irrationalibus cum quib⁹ maxime cōuenit: ſed ab inanimatis diſtinguitur animatio. ¶ Contra illud non excludit rationem pꝛimo / q̇a exemplum confirmat ꝓpoſitum / qꝛ homo diſtinguitur a lapide animali ꝑ ſe: igitur animal eſt de eſſentia ei⁹ qꝛ oē qḋ ab alio diſtiguiṫ eēnaliṫ diſtiguiṫ ꝑ aliq̄d eſſentialiter intrinſecū ſibi. igitur filius filiatione a ſpiritu ſancto differt. ꝛ nō ſpiratione actiua cum illa non ſit intrinſeca ꝑ ſe. ¶ Iteꝫ: poſſibile eſt aliquid diſtingui ab alio per plura / qꝛ album ꝛ ꝙ̃ti-

tas diſtinguuntur genere. album ⁊ nigrum ſpecie.
Sed illud diſtinguit per ſe ⁊ primo quod eſt per ſe
⁊ primo ratio eſſendi ⁊ conſtituendi hec igitur ra=
tionalitas ſola ſi eſſet ad hoc eēt per ſe ratio ⁊ ſuffi
ciens aliquid diſtinguendi hominem a quocunqȝ
alio. ¶ Item: ſi pater ſolus generaret ⁊ filius ſolus
ſpiraret adhuc eſſent tria ſuppoſita diſtīcta. ¶ Itē
Spiratio ſi eſſet a ſolo patre adhuc eēnt ꝓductio=
nes realiter igitur ⁊ ꝓducta. conſequentia patȝ / qꝛ
principia ꝓductiua adhuc eēnt realiter diſtincta: ⁊
non poteſt eē minor diſtinctio in principiatis ꝙ in
principijs. aſſumptum patȝ: qꝛ vtrūqȝ principiuȝ tā
intellectus ꝙ voluntas eſſet perfecte productiuum
ḡ ſi ſolus pater ſpiraret ⁊ generaret adhuc diſtin=
guerentur filius ⁊ ſpiritusſanctus. ¶ Ideo dico ad
Reſolutio ad qſt. ſm opinionē doctoris. queſtionem ꝙ hec conſequentia non tenet gratia
forme filius diſtinguitur a ſpiritu ſancto. ḡ ſpiritus
ſanctus ꝓcedit a filio ⁊ ſic fit neceſſaria. Sed nūc
filius diſtinguitur a ſpiritu ſancto dupliciter ſpira=
tione actiua ⁊ filiatione perſonaliter diſtinguitur
per ſe. Et primo ad auctoritatem Boetij. dico ꝙ re
latione diſpata poſſet fil.ꝰ diſtingui: ſȝ relatiōes ſūt
duplices actiue ⁊ paſſiue diſpate relationes actiue
diſtinguūtur quidditate ⁊ non ſuppoſito: ſed rela=
tiones diſpate paſſiue diſtinguūtur quidditate et
ſuppoſito / qꝛ incompoſſibile eſt idem bis accipere
eſſe ſimpliciter. Et cum dicit̄ relationes diſparate
ſimul ſtant patet ꝙ verum ē actiue in eodem ſuppo
ſito non tamen quidditate: ſȝ diſparate paſſiue neu
trom ō ſimul ſtant. ¶ Ad aliud ꝓ oppoſita opinio
ne cum dicit̄ ſi relatio diſtinguat: aut ſecundum qd
ditatem: aut ſecundum eē. dico ⁊ ſecundum eē. ⁊ ſe=
cundum quidditatem: qꝛ ideȝ ſunt eſſe ⁊ quidditas
in quolibet. et cum dicit̄ ſecundum eſſe tranſit. di
co ꝙ ⁊ ſi qdlibet tranſit: ⁊ manet: non tamen ma=
net ſine reſpectu / qꝛ ſi ad aliquid ſic manet iam nō
eſt ad aliquid ⁊ intelligo tranſire non ꝑ compoſitio
nem cum eſſentia: ⁊ cum diſtinguitur ꝙ relatio pōt
accipi in habitudine ad terminum ⁊ omnino ad fū
damentum ⁊ in habitudine ad fundamentuȝ in ha
bitudine ad terminum vel non in habitudine ad ter
minum. Dico ꝙ illud nichil eſt / quia relatio non in
habitudine ad fundamentum. vel non in habitudi
ne ad terminum eſt relatio. ⁊ non relatio. Dicit in=
q̄tum tranſit in eſſentiam ſic non manet / qꝛ ſi ſic ſe
cundum idē maneret ⁊ non maneret. dico ꝙ eſt fi=
gura nūꝙ ſequitur concluſio cum per ſi. vel inq̄tū
vbi ꝯcluditur predicatuȝ de predicato: qꝛ inq̄tuȝ ſic
dicit cauſam eē in ſubiecto reſpectu predicati ⁊ pōt
eſſe cauſa in ſubiecto reſpectu diuerſorum predica
torum ⁊ ſi in neutro predicato ſit per ſe cauſa re=
ſpectu alterius. ⁊ iō non ſequitur relatio inq̄tuȝ re
latio tranſit. ⁊ inq̄tum relatio manet. ḡ manens i=
q̄tum manens tranſit hec eñ eſt vera relatio. inq̄
tum relatio eſt idem eēntie. ⁊ inq̄tum relatio diſti=
guit ⁊ non ſequitur. ḡ inq̄tum diſtinguens eſt ideȝ
ſicut pȝ exēplo hō inq̄tuȝ homo eſt animal. homo
inq̄tum homo eſt rōnalis. igitur rōnale. ⁊c̄. Sȝ ſequi
tur. ḡ homo ſecundum idem ſcōm ꝙ eſt ꝑ ſe ratiōa=
lis eſt animal. Sic non valet inq̄tum idem illi diſti
guitur. ḡ idem diſtinguit eſto ꝙ antecedens conſe=
quitur ꝙ tamen eſt ſimpliciter falſum cauſa quare
non ſequeretur eſt: qꝛ illa idemptitas eſt tranſcen=
dens non adequata.

¶ Diſtinctio. xij. ¶ Queſtio. i.

Circa hāc diſtinctio=
nem duodecimā q̄ritur primo
vtrū pater ⁊ filius ſpirent ſpi=
ritum ſanctum inq̄tum vnum.
Qȝ non. Spiritus ſanctus eſt
communis vnio patris ⁊ filii ꝑ
Augu. v. de trinita. v. nexus et
vnio inq̄tum huiuſmodi ſunt diuerſorum. ¶ Item
diſtinctorum ſuppoſitoruȝ diſtincte ſunt actiones.
¶ Item: ſi inq̄tum vnum ſpirarēt aut inq̄tum vnū
i eſſētia. aut inq̄tū vnū in ꝑſona. vel in vi ſpiratiua
neqȝ ſic. neqȝ ſic. ḡ. ⁊c̄. ¶ Oppoſitū. Aug. v. de tri.
ca. xvij. Pater ⁊ filius ſunt vnum principiuȝ reſpe
ctu ſpiritus ſancti ſicut reſpectu creature: ſed reſpe
ctu creature ſunt omnino vnum. ¶ Circa queſtio=
nem concordant omnes in concluſione ꝙ ſunt vnū
inq̄tum ſpirant. ad hoc eſt ratio ⁊ declaratum ē ſu
perius aliquo ordine priꝰ habet filius fecunditateȝ
anteꝙ ſpiretur ſpiritus ſanctus. ḡ filius vt concur=
rit agit eodem principio formali quo ⁊ pater. Sed
dubium eſt ſi eſt ab eis vt habent vnam voluntatē
vel vt eſt voluntas concors vel non. qꝛ concors di
cit multitudinem ſuppoſitorum. Et dicit vnus doc. Hēricus.
ꝙ ſpiritus ſanctus procedit a voluntate vt concors
⁊ concordia connotat pluralitatem. ¶ Ad hoc ad=
ducitur Richardus de tri. non eſt amor iocundꝰ ni= Cōfirmat opiō hēri. ꝑ ricard.
ſi ſit mutuus vt amans ⁊ amatum velint habere cō
cordem. ⁊c̄. ḡ non poteſt eſſe iocundus amor niſi
ſit concordia / ſed dico ꝙ omnino ſpirant vt vna vo
luntas / qꝛ in quocunqȝ ſigno eſt principium ꝓdu=
ctiuum ꝑfectum ⁊ in ſuppoſito cōuenienti poteſt eē
ꝓductio. Sed voluntas infinita aliquo mō eſt prius
ꝙ pater diligat filium vel econtra. ḡ aliquo modo
priusꝙ ſit amor mutuus. ḡ prius ꝓduceret̄ ſpiritus
ſanctus ꝙ eēt amor mutuus. ḡ ſi pater et filiꝰ ſpira
rent ſpiritum ſanctum ꝑ illum amorem mutuum eſ
ſent duo ſpiritus ſancti. Probatio minoris qꝛ habi
tudo potentie ad obiectum primum eſt prior ꝙ ad
obiectum ſecundum: ſed eſſentia eſt primum obiectū
⁊ prius ꝙ ad perſonale ⁊ in illo priori eſt voluntas
perfectum principium. Secundo probo minorem
qꝛ pater non gignit vt actu intelligens: ſȝ vt memo
ria. vt ꝓbatum eſt ſuperius: ſed pater ⁊ filius ſpirāt
voluntate: vt voluntas: ⁊ non voluntate vt volens
ergo prius ꝙ ſic ille amor mutuus. ſicut eñ filius
non producitur intelligentia: ſed memoria perfe=
cta. Sic pater ⁊ filius ſpirant voluntate vt tantum
voluntas. ⁊ habet obiectum primum diligibile in=
finitum preſens. ¶ Item: principium eque perfe=
cte in vno ſicut in duobus producit eque perfecte
in vno ſicut ſi eſſet in duobus / qꝛ tm̄ dat vnū ſicut
duo: ſed voluntas paterna in primo ſigno eſt eque
perfecta ſicut ſi eēt in duobus / qꝛ ꝙ voluntas pa=
terna non habet a ſe impoſſile eſt eam non habere

ꝫ non habet hoc delectiue a productione filij ſicut
aliqui ponunt. idem vult Aug.❡Ad rationem de
amore iocundo. dico ꝙ nullus amor eſt perfectus
niſi tñ ametur amatum ſicut poteſt amari: ſed in
creaturis magis eſt amabile ſi redamet: ꝙ ſi non re
damet: ⁊ ideo i creaturis nō pōt eſſe amor: ita intē
ſus: nec ita iocundus ſi non ſit mutuus ſicut ſi ē mu
tuus ⁊ poteſt etiam in creaturis eſſe redamatio la-
tens ⁊ tunc non plus amatur. Sed ſic non eſt in di
uinis. Non eñ poteſt eē maior ex redamatione ꝙ
ſit amor in ſe / nec poteſt eē latens: ſed ſicut in no-
bis amor mutuus eſt beniuolentia in ꝫ paſſis non
latens / ſic in diuinis nichil latet hinc eſt pro increa
turis omne quod amatur reddiť amabilius ſi reda-
met. Dico igitur ꝙ ſpirant omnino inq̄tum vnum
opio doc. nulla cōnotatione pluralitatis: ⁊ nullo actu' aman
di ſpirant. Amare eñ non eſt ſpirare formaliter ſi
cut nec dicere intelligere.❡Ad ricardum de con-
cordia pōt eſſe dupliciter. vel in effectu ad danduꝫ
aliquid vt creaturis vel cōcordia habituali qua ſup
poſita ſunt nata concordare. ⁊ ſic poteſt gloſari dic
tum Ricardi.❡Ad ſecundum cum dicit eſt vnio eo
rum ⁊ nexus. dico ꝙ nexus eſt diſtinctorum: ſed nō
inq̄tum diſtincta: ſed vt vnum.❡Ad aliud actio ē
ſuppoſiti. dico ꝙ non eſt niſi ſuppoſiti vt vltimi de
nominati vel habentis modum ſuppoſiti. vel aliq̄-
rum habentium modum ſuppoſiti album pōt eſſe
nō vt ſuppoſiti vt ꝓximi denominati / q: forma eſt
vt ꝓximum denominatum: ⁊ a ꝓximo denomina
to habet vnitateꝫ ſicut calor eſt cauſa: ⁊ ē cauſa cau
ſans. ⁊ iō licet plura ſint denominata dum tñ pro-
ximo denominatum ſicut vnū non oportet actionē
plurificari.❡Ad aliud dico ꝙ eſt ab eis vt ſunt vnū
in vi ſpiratiua ⁊ non ſequitur. ꝫ pater ⁊ filius eſſēt
duo ſpiratores: ſicut non valet ille habet tres ſciē-
tias. ergo eſt tres ſcientes.

❡Queſtio ſecunda

Ueritur ſecundo: vtrum pater ⁊ filiꝰ ſint duo ſpi
ratores. reſpectu ſpiritus ſan-
cti. Qꝫ ſic. q: pater ⁊ filius ſpi-
rant. ꝫ ſunt ſpirantes a verbo
ad participium ⁊ vltra. ꝫ ſunt
ſpiratores / q: ſequitur ille ē ſpi
rans: igitur eſt ſpirator. ergo plurale ſequitur plura
le.❡Oppoſitum. Auguſti. v. de tri. ca. xvij.❡Ad
queſtionem. dico ꝙ non ſunt duo ſpiratores: q: ſub
ſtantiuum non diciť cum termino numerali de ali-
quibus niſi ſignificatuꝫ eiꝰ plurificetur in eis quod
patet. ꝑ grāmaticam ſanctorum. Non eñ dicuntur
duo dij / etiam adiectiuum ponit ſuū ſignificatum.
termini numeralis eſt diſtinguere / nomina tñ ver-
balia important ſignificatum ſuū per modum ha-
bitus ⁊ quietis vt edificator: ſed participium ⁊ ad-
iectiuum poſſunt dici de aliquo cum termino nūe-
rali: licet ſignificatum non ſignificeť in eo plurali.
Ideo pñt dici duo ſpirātes: non tñ duo ſpiratores.
q: adiectiuum ſignificat adiacētiam. ⁊ iō per modū
inherentie.❡Item: dependens non dependet ad
eque dependens: igitur adiectiuum non determiat
dependentiam termini numeralis.❡Item pater
⁊ filius ſunt vnum principium ſpirationis ⁊ nō pn
cipium quo vt ꝓbatum eſt. ꝫ ſunt vnum principiuꝫ
qo. ꝫ huiuſmodi actus pōt de eis conuenienter ex-
primi: non conuenientius ꝙ ſic / ſunt ſpirantes. Di-
cit conuenienter exp̄mitur ſic: ſunt vnꝰ ſpirans ex
quo ſunt vnum principiuꝫ ſpirationis. dico ꝙ nō dꝫ
dici ſunt vnus ſpirans: ſed vel vnū ſpirans. vel vnū
principium ſpirans❡Item: omni entitati formali
correſpōdet aliqȯ ēs adeq̄te: ſꝫ reſpectu ſpiratōis ē
aliqua entitas formalis puta voluntas fecunda ni
chil conuenientius ſibi correſpondet adequate ꝙ
ſpirans. vñ pater ⁊ filius poſſunt dici vnum princi
pium ſpirans vel duo ſpirantes.❡Ad rationem.
dico ꝙ non ſequitur ſunt duo ſpirantes: igitur duo Uide qñ
ſpiratores neqꝫ tenet ex forma: ſingulare infert ſin ſinglare i
gulare vbi plurale plale niſi ibi ſignificatum pluri fert ſingu
ficatur in inferiori ſicut in ſuperiori. ſicut in exem- lare ⁊ plā
plo Auguſtini duo homines. ꝫ duo animalia. quia le plurale
hec conſequentia eſt bona ꝑſona diuina eſt. ꝫ deus
eſt: ⁊ tñ non valet tres perſone diuine. ꝫ tres dij.

❡Queſtio.iij.

Tertio q̄ritur: vtꝝ pater ⁊ filius omnino vnifor-
miter ſpirent ſpiritum ſanctū.
Qꝫ non. Aug. xv. de trinita. c.
xvij. Pater ſpirat principaliť.
❡Item: Hieronimus ſpiritus
ſanctus eſt a patre proprie.
❡Item. xij. de trinita. ſpiritus ſanctus eſt a patre
per verbum.❡Item Ricardus. vi. de tri. ſpiritus
ſanctus eſt a filio immediate. a patre mediate.
❡Item autor de cauſis cauſa prima plus influit ꝙ
ſecunda.❡Oppoſitum: vno principio formali et
vna actione oīno ſpirant: igitur oīno vniformiter.
❡Dico ad queſtionem ꝙ actio poteſt ꝯſiderari tri
pliciter. vel vt in ſe vel ad terminum. vel vt in ſup-
poſitis agentibus. Primo modo ⁊ ſecūdo omnino
vniformiter ſpirant. Tertio modo ordine quodaꝫ Actio tri-
q: quicq̄d habet filius naſcendo accepit a patre pa plr ꝯſide-
ter a ſe. ⁊ ſic intelliguntur omnes auctoritates. rari pōt.
❡Contra. Si iſto tertio modo. pater prius ſpirat
ꝫ in priori ſpiritus ſanctus capit eſſe: igitur filius
non ſpirat. vel ſi ſic ꝓducit alium ſpiritum ſanctuꝫ.
❡Item quodcūqꝫ principium intelligitur habere
terminum adequatum in aliquo priori anteq̄ aliō
agat non poteſt eſſe principium alteri ad illum effe
cium: ſed in illo priori principium perfectum in pa
tre intelligiť habere terminum adequatum. ergo fi
lius non ſpirat. Dico ꝙ non eſt talis ordo eſſe pa-
trem generantem: ⁊ filium genitum: qualis ē inter
patrem ſpirantem: ⁊ filium reſpectu ſpiritus ſancti
ſpirati / q: prius intelligitur generatio elici per pri-
mam fecunditatem ⁊ terminum eſſe productum in
eſſe anteq̄ aliquid intelligatur de aliqua fecundi-
tate puta voluntatis / quia pater prius agit prima
fecunditate ⁊ per conſequens termino illius fecun
ditatis cōmunicat fecunditatem ſecundam: ita ꝙ

non prius exit pr̃ in actũ ſcðe fecũditatiſq̃ fili⁹. Sʒ omnino ſimul: ita q̄ non eſt talis ordo inter ſpirationem patris et filii. reſpectu ſpiritus ſancti qualis eſt inter primam fecunditatem τ ſecundam ſicut ſuppoſitatur in ratione. ❡ Ad rationeʒ. dico q̄ pater prius ſpirat / q2 pater a ſe: τ filius nõ a ſe: ſʒ hoc non eſt aliqua prioritate termini accipiẽtis eẽ: ita q̄ prius accipiat eſſe ſpiratione patris τ deinde ſpiret filius. ❡ Ad aliud q̄ principium habens terminum adequatum non poteſt eſſe principium alteri falſum eſt: ſi capiatur vniuerſaliter: ſed ſic eſt vera non poteſt eẽ alteri alia actione τ ad alium terminum: ſed eadem actione τ ad eundem terminuʒ bene poteſt ſicut pater creat a ſe τ filius in creãdo nichil habet niſi quod accepit a patre. nec ſpiritus ſanctus niſi quod accepit a patre τ filio: τ tamen omnes perſone ſimul creant. ❡ Ad primum principale q̄ Augu. intelligit q̄ pater habet a ſe. τ ideo principaliter ſpirat. ❡ Ad aliud q̄ Hieronim⁹ capit ibi ꝓprie non vt diſtinguitur ꝯ improprie: ita q̄ velit intelligere filium ſpirare improprie: ſʒ ſicut dicitur aliquid habere aliquid ꝓprie quod non accepit ab alio. ❡ Ad aliud de Hylario dicitur q̄ pater ſpirat per filium / q2 auctoritatiue: tamen diſtinguitur ibi de ly per a quodam q̄ per aliquando conſtruitur cum verbo tranſitiuo vel intrãſitiuo. Exemplum primi iſte ſcindit ꝑ cultellum. exemplũ ſecundi iſte facit hoc per ſapientiam ſuã. ❡ Ad aliud de richardo q̄ intelligit inq̃tum pater dat vnam ſpirationẽ filio τ cum eodem agit pater τ ſic dicitur mediate τ immediate. ❡ Ad aliud q̄ cauſa ſuperior τ inferior agit per diuerſas formas: τ forma ſuperior eſt ꝑfectior. ideo plus influit in diuinis neutrum eſt verum / q2 nec forma patris eſt perfectior q̄ forma filij. nec etiam eſt diuerſa.

❡ Diſtinctio. xiij. ❡ Queſtio. i.

Circa hãc diſtinctionem

Circa hãc diſtinctionem decimam tertiaʒ queritur primo. vtruʒ proceſſio ſpiritus ſancti ſit generatio. Qꝫ ſic i creaturis generatio diſtiguitur ab aliis mutatiõibus: q2 eſt ad ſubſtantiam vbi eſt perfectionis: igitur illud poteſt attribui deo. ❡ Item Anſelmus de proceſſione ſpiritus ſancti in diuinis. omnia ſunt eadem vbi non obuiat relatio oppoſita. ❡ Item: Spiratio non eſt diſtincta a generatione / q2 ſi ſic eſſet alia a generatione. Sed alietas relatio eſt: relationis non relationi. Dicit generatio non eſt alia a ſpiratione relatione alia a ſe. ❡ Contra: Relatio alietatis eſt eiuſdem rationis in vtroqꝫ extremo ſed generatio non refertur ſeipſa. ❡ Oppoſitum. v. de tri. ca. xvij. non quomodo natus: ſed quomõ datus. ❡ Dicitur ad queſtionem q̄ generatio τ ſpiratio diſtinguitur per terminos. q2. v. phiſi. mot⁹ diſtinguitur per terminos. τ licet generatio. τ ſpiratio non ſunt motus ſunt tamen vie ad terminos. ❡ Contra illud generatio τ ſpiratio diſtinguunt ꝑ ſonas vt declaratũ eſt prius. ꝫ ſi diſtinguantur ꝑ ꝑ

Opio egidij τ varronis. doc. ipug. opi. iſtoꝝ.

ſonas ẽ circulus. ❡ Itẽ: itentio philoſophi. eſt cõtra / q2 philoſophus loquitur. v. phiſicoꝝ de terminis formalibus / q2 terminus primus cuiuſlibet motus eſt ens per accidens: τ fundatur ratio ſua ibidem ſuper duabus propoſitionibus: vna ẽ q̄ motus eſt forma fluens. illa eñ opinio eſt verior ſecũdum commentatoreʒ. Secunda eſt q̄ forma fluens non differt a forma quieſcẽte ſpecie: ſʒ tñ ſecundũ gradum aliquem ſicut imperfectum a perfecto vel minus perfectum a magis τ vbi non ſunt iſte ꝓpoſitiones vere non oportet motum eſſe eiuſdem eẽntie cum termino ad quem. vñ in motu locali ad eundem terminum poteſt aliquid moueri ſuper lineaʒ rectam τ ſup lineam circularem: τ tamen mot⁹ differunt ſpecie / nunc autem terminus formalis in diuinis eſt aliquid abſolutum vt ꝓbatum eſt ſupra: ſʒ fluxus eſt relatio que eſt alterius rationis ab abſoluto. ideo ibi non concludit dictuʒ philoſophi. Secunda opinio ponit: q̄ q2 generatio que eſt prima ꝓductio eſt ab vno τ alia puta ſpiratio eſt a duob⁹ ideo diſtinguuntur formaliter. ❡ Contra q̄ productio ſit ab vno efficiente. τ a duobus hoc nõ variat rationem ꝓductionis / q2 eodem modo diſtinguit albedo in equo ſicut in homie τ eodeʒ modo ſi poſſet eẽ in duobus ſimul ſicut in vno. Sic ſi ſolus pater ſpiraret ſicut generat adhuc ꝓductiõ es formaliter diſtinguerentur. ideo contra vtrãqꝫ viam ſimꝉ prima diſtinguentia in nullo cõueniunt / q2 ſi ſic nõ eſſent prima diſtinguentia: ſed tam producta q̄ producentia in aliquo conueniunt / q2 in eſſentia. ꝫ nõ ad prima diſtinguentia. Tertia opinio ponit q̄ diſtinguuntur / q2 ſpiratio paſſiua non fiat in eodem ſuppoſito cum generatiõe. ergo ſpiratio τ generatio diſtinguuntur. ❡ Contra illud nichil repugnat alicui niſi propter poſitiuum incluſum in eo. iiii. metha. igitur primum diſtinctiuum non poteſt aſſignari neceſſarium vel non ſtans: ſed erit aliquid poſitiuuʒ. Quarta opinio ponit q̄ aliqua eſt diſtictio formalis / q2 hoc eſt ab hoc ꝓprie ſicut filius a patre τ ſpiritus ſanctus a patre τ filio. Alia eſt diſtinctio quando hoc eſt ab hoc tanq̄ a primo. Sic eſt ſpiratio a generatione tanq̄ a primo. ❡ Contra illð ordo non eſt prima ratio diſtinguendi / q2 ordo non ẽ niſi diſtinctorum. ergo ꝑmum diſtinguens aliq̃ duo non poteſt eſſe ordo cum omnis ordo ꝑſupponat diſtinctionem. ❡ Item: Si prioritas conuenit alicui hoc eſt ꝑ rationem formalem intrinſecaʒ vel ab aliqua ꝑ ſe cauſa. Sed ordo non eſt ratio formalis intrinſeca prime diſtinctionis. ergo. τc̃. ❡ Item contra quatuor opiniones ſimul: iſta diſtinctio eſt ꝑciſa. igitur cauſa diſtinctionis eſt cauſa preciſa. Sed nulla iſtarum opinionum ponit cauſam preciſam ſicut patet diſcurrendo. ❡ Quinta opinio ponit q̄ proꝑetas relatiua in prima perſona eſt via generatiua: τ in patre τ filio proprietas notionalis vis ſpiratiua: τ generatio τ ſpiratio diſtinguuntur ꝑ iſtas proprietates formaliter tanq̄ per principia formalia: ita q̄ per proprietatem notionalem in prima perſona τ proprietateʒ notionalẽ in patre et filio. ❡ Contra iſta probatum eſt ſuperius q̄ ꝓprietas

vide differentiã int gña τ ſpira. ſʒ hãc ſm opio.

relatiua neqꝫ eſt foꝛmale neqꝫ ꝑncipium intrinſecum principio foꝛmali.ſed intellectus ⁊ voluntas. ꝙ.⁊c. ¶ Item magis manifeſtuꝫ declaratur per minus manifeſtum / qꝛ magis manifeſtum eſt ꝓprietates paſſiuas differre ꝙ̄ actiuas / qꝛ paſſiue diſtinguũtur quidditate ⁊ ſuppoſito actiue tm̃ quidditate. ¶ Item: ſi ponatur in patre ⁊ filio ꝓprietas vis ſpiratiua cum illa ſic / ꝓductio mere naturalis cuius principium eſt mere naturale ſequitur ꝙ ſpiratio dicet̃ ꝓductio: ita naturalis ſicut generatio / qꝛ omne relatiuum eque reſpicit ſuum coꝛrelatiuũ. ¶ Dicitur ꝙ vtraqꝫ eſt naturalis: ſꝫ tamen ꝑ quandã ſimilitudinem. vna dicitur ꝑ modũ nature ⁊ alia per modum voluntatis / quia actio voluntatis preſupponit aliam actionem. Sed actio nature non vniuerſaliter loquendo. ¶ Contra illud probatum eſt ſuperius ꝙ pater memoꝛia producit filium. Si voluntas ⁊ intellectus non eſſent foꝛmaliter diſtincta ex natura rei: ita eſſet voluntas pꝛincipium generandi ſicut memoꝛia quod eſt contra Augu. xv. de trini.xxvj. neqꝫ procedit vna perſona magis ꝑ modum nature ꝙ̄ alia. ¶ Item: non eſſet maioꝛ ratio quare filius eſſet verbum ꝙ̄ donum / nec quare ſpiritus ſanctus dicitur magis donum ꝙ̄ verbum cuꝫ tamen hoc ſit pꝛima ꝓpꝛietas ꝑ Augu. xv. de trinita. ¶ Dico ad queſtionem ꝙ generatio ⁊ ſpiratio diſtinguuntur ſeipſis foꝛmaliter ad hoc eſt Augu. xv. de trini. vltimo cap. nullus amat quod omnino ignoꝛat / quia non eſt hac cogitatione conſpicere ꝙ appetere voluntate / qꝛ hoc eſt hoc. ⁊ce. ¶ Item. vult Aug. pꝛimo de tri. ¶ Item: in iſtis inferioꝛibus foꝛme diſtinguuntur ſeipſis: ⁊ non eſt cã foꝛmalis vlterioꝛ. ꝙ cum relationes ſint conſtitutione perſonaruꝫ ſeipſis diſtinguantur foꝛmaliter. ¶ Contra iſte relationes non ſunt a ſe: igitur non diſtinguũtur a ſe. Dico ꝙ foꝛme in creaturis non ſũt a ſe: ⁊ tamen diſtinguũtur a ſe / a quo tamen ſunt effectiue ab eodem diſtinguũtur effectiue. Sꝫ ſi ꝑ impoſſibile emanatiões ſtarent ſine effectibus adhuc diſtinguerentur foꝛmaliter a ſe. Dicit producuntur ne ad aliquid pꝛius dicit̃ ꝙ ſic: ſed nõ ad diſtincta imo ad eſſentiaꝫ / qꝛ ſicut duo limitata in perfectione poſſunt eſſe cauſa ſufficiens diſtinctoꝛum duoꝝ ſicut idem illimitatum quod habet in ſe perfectiones iſtoꝛum: ſꝫ eſſentia eſt huiuſmodi. ¶ Item: arguitur per ſimile eſſentia habet aliquam pꝛioꝛitatẽ reſpectu perfectionum intrinſecarum ſicut reſpectu bonitatis ⁊ ſapientie. ꝙ ⁊ reſpectu emanationuꝫ ¶ Contra illud. Quicquid rationis eſt indifferens ad multa vnius rationis non determinatur ex ſe ad certam pluralitatem. Sic ⁊ cauſa indifferens vniꝰ rationis ad plures effectus vnius rationis non determinatur ex ſe: ſed ſi ſimul poteſt in multa poteſt in infinita. ⁊ ſi ſucceſſiue in multa ⁊ in infinita. ſꝫ eſſentia vt poteſt eſſe in pluribus eſt vnius rationis ⁊ per ſe vt pꝛincipium actiuum eſt vnius rationis. ꝙ ſi non determinetur poſſunt eſſe infinite perſone: ſed non poteſt determinari: pꝛobatuꝫ eſt ſuperius ¶ Item: actus voluntatis vt poſitus in eſſe non ẽ liber: ſed vt pꝛius intelligitur. ꝙ ſpiratio vt poſitus in eſſe non eſt libera. ¶ Itẽ: cuiuſcũqꝫ velle eſt ꝑncipium mere naturale / qꝛ poſito actu vel actibus neceſſe eſt ꝙ derelinquatur habitus vel diſpoſitio tanta quanta nata eſt generari per talem actuꝫ vel per tales actus. iij. ethicoꝛum. ¶ Item: pꝛobatum eſt ſuperius ꝙ memoꝛia et voluntas ſunt pꝛincipia communicandi ⁊ per ſe ſunt aliqua duo. ꝙ erũt quinqꝫ perſone. Ideo dico ꝙ iſta diſtinctio reducitur ad pꝛius diſtincta vt ad memoꝛiam perfectam ⁊ voluntatem perfectam: ita ꝙ non habet eſſentia actionem mere naturalem ſicut ignis. Sed pꝛima actio eius eſt vt ẽ itelligibilis. ideo pꝛima operatio in diuinis eſt intelligere. ſecunda operatio eſt velle ſed pꝛima actio de genere relationis eſt dicere ⁊ ſecunda actio de genere relationis eſt ſpiratio: ⁊ non poſſunt pꝛincipia actiua reduci ad paucioꝛa ꝙ̄ ad duo / qꝛ vtrũqꝫ eſt perfectum. ꝙ neutruꝫ ad aliud reducibile. ¶ Ad pꝛimum pꝛincipale dico ꝙ in creaturis eſt generatio ſub ratione mutationis: ⁊ ideo ſoꝛtitur ſpeciem a termino. ſed in diuinis nichil ꝑ modum mutationis. ideo ibi eſt diſtinctio productionuꝫ ex pꝛincipijs actiuis bñ tamen poteſt dici ẽ ad ſubſtantiam ⁊ ẽ ſic ad aliquid in communi eſſentia ſimile generatione diuina: ⁊ non in generatiõe creature. ¶ Ad aliud ꝙ omnia ſunt idem vbi non obuiat relatio. Dico ꝙ ſic capiant̃ relationes oppoſite ſtricte non eſt verum / qꝛ filiatio non eſt pꝛopꝛia paſſio immo relationes diſparate paſſiue ſunt incompoſſibiles in eodem ſuppoſito. Si tamen capiatur relatio oppoſita ꝯmuniter vt ſe extendit ad relationem diſparatam vbi neutra obuiat ſunt eadem in ſuppoſito. non tamen in quidditate. ¶ Ad aliũ dico ꝙ alietas nõ ẽ relatio: ſꝫ negatio y dẽptita tꝭ in ente: ſed illud nõ euadit rationeꝫ / qꝛ generatio eſt pꝛioꝛ ſpiratione. ¶ Ideo dico ꝙ licet relatiões originis non fundentur in relatione ſicut in pꝛoximo fundamento: alia tamen relatio poteſt fundari in relatione ſicut ꝓpoꝛtio eſt fundamentum pꝛopoꝛtionabilitatis. Sed pꝛima relatio fundatur i abſoluto cauſa quare relationes originis non fundãtur in relatione ſicut in pꝛoximo fundamento eſt / qꝛ tam pꝛincipia ꝙ̄ termini eoꝛum foꝛmales ſunt ꝑfectiones ſimpliciter.

¶ Diſtinctio. xiiij. ¶ Queſtio. j.

VTrum omnes perſone diuine mittant filium ⁊ ſpiritum ſanctum. Qꝫ non. qꝛ ſi ſic filius mitteret filium ⁊ ſpirituꝫ ſanctum conſequens falſum. qꝛ miſſio ſpiritus ſancti eſt proceſſio ſecundum bedaꝫ ſuper omeliam poſt penthecoſtem ⁊ ſpiritus ſanctus non ꝓcedit a ſe. ¶ Item: ſi filius mittitur a ſe: igitur refertur ad ſe. ¶ Item: omnis actus ſecundum quem perſona reflectitur ſecundum ſe ẽ eſſentialis mere. ſed mitti non eſt mere eſſentiale. xv. de trinita. Maioꝛ patet. Sicut intelligere ⁊ velle ſe velle. ¶ Oppoſitum. Auguſti. et etiam magiſter in littera. pꝛimo. cap. iij. di.

alia opio

¶Diſtinctio.xv. ¶Queſtio.i.

CIrca iſtam diſtin=
ctionem decimam quintam q̃=
ritur primo: vtrum quelibet p̱=
ſona mittatur. Et ſic. qꝛ mitti
eſt eſſentiale / qꝛ dicit reſpectuꝫ
ad creaturam / qꝛ miſſio eſt tem
poralis. ¶Itẽ. Jo.xiiij. Ad eũ ve
niemus. ⁊c. ¶Oppoſitum. Aug. v. de trini.cap.ix.
circa queſtionem eſt opinio. videtur ꝙ mittere ſit
commune omnibus perſonis. ¶Item: ad hoc eſt
Augu.ij. de trini.viij. miſſio eſt icarnatio. pater nõ
poteſt mittere filium in carnem ſine ſpiritu ſancto
ſed mitti non eſt mere eſſẽtiale. Ratio qꝛ opera tri=
nitatis ſunt indiuiſa. Aliter eñi ageret pater quod
n ̓n filius mitti includit proceſſionem eternam.
¶Contra: Si mitti includit proceſſionem eternã:
aut ĩ reſpectũ admittenteꝫ a quo mittitur vel in re=
ſpectu cui mittitur: ſed neqꝫ ſic neqꝫ ſic. ergo. ⁊ce.
¶Item mitti ⁊ mittere ideꝫ ſignificant ſub oppo=
ſi:is modis. g̃ idem includunt. ¶Iteꝫ acceptis op=
poſitis duobus comparatis ad alis duo oppoſita
ſicut ſe habet primum ad tertium. ſic ſecundum ad
quartum. Sed mittere eſt producere. g̃ mitti eſt ꝓ
duci. Sed pater nullo modo poteſt produci. g̃ nul=
lo modo mitti. ¶Item.l. ponebatur antiquitus ꝙ
nec mitti: nec mittere eſt mere eſſentiale ⁊ diceba=
tur ꝙ mittere dicit effectum cauſare in creaturis cũ
ſub auctoritate: ⁊ ſic agere eſt agere ſub autentice
hoc eſt agere per alium. ¶Ad rationem maioris
dicitur ꝙ opera trinitatis ſunt indiuiſa ꝯcedo nec ſe
q̄t ꝙ agit pr̄ q̃ non fili⁹. ſꝫ aliq̃ mõ agit pr̄ q̃ nõ fili⁹
ſo eſt figura dictõis. ¶Ad aug. cũ dicit ꝙ pr̄ nõ po
tuit mittere filiũ ſine ſpiritu ſancto. dico ꝙ auguſti=
nus intelligit de filio incarnato. vnde dicit qui eſt
deus homo mittebatur a tota trinitate. Et ſic ĩtel=
ligitur auctoritas Eſaye.lxi. Sed propter reuerẽ=
tiam. Auguſtini. dico ꝙ mittere includit proceſſio=
nem: ſꝫ mitti non qꝛ mitti eſt cognoſci ꝙ a tali ſit.
g̃ mitti eſt ꝓceſſionẽ mãifeſtari ſꝫ mitti nõ p̄t mãife
ſtari niſi in ꝯparatiõe ad illũ q̃ mittit. ⁊ iõ mitti eſt
aliq̃ mõ notionale : qꝛ eſt eſſentiale contractum ad
notionale : ſed tres perſone mittunt. ideo mittere
eſt mere eſſentiale. Nec tenet actiue mitte et mitti
⁊c. tanq̃ paſſiua propria ſicut manifeſtare produce
re manifeſtari produci : ſicut patꝫ exẽplo de igne ĩ
carnare ⁊ incarnari. Sed ego ſcio ignem calefacere
re paſſiua correſpondens eſt ſcitur ignem calefacere
Rñdet ad re ⁊ non iſta ſcio ignem calefieri. ¶Ex his patet
duas que ad primam queſtionem ⁊ ſecundam. qꝛ omnes per
ſti. ſimul. ſone diuine mittunt: ſed non quelibet mittitur.
¶Ad primam rationem concedo ꝙ diuiſio eſt in=
ſufficiens / qꝛ neqꝫ in comparatione ad mittentem
neqꝫ in comparatione ad illum cui mittitur ⁊ tamẽ
concedo ꝙ miſſio de primo ſignificato non includit
niſi reſpectum ad mittentem. vel ad illuꝫ cui ſit miſ
ſio. Sed ex connotatione aliud includit. ideo diui=
ſio inſufficiens. ¶Ad aliud concedo ꝙ mittere et
mitti idem ſignificant / ⁊ aliquod aliquid includit
ſignificatum vtrobiqꝫ non variatur ꝙ autem ex
connotatione includitur non ſic ſe habet.
¶Ad aliud ꝙ ſi primum per ſe includit tertium ⁊ ſe
cundum quartum. Sed ſi primum includit tertium
ex cõnotatione totum non oportet. ¶Ad primum
principale conceditur ꝙ ſpiritus ſanctus procedit
a patre: ⁊ tamen neqꝫ ſpiratur a ſe neqꝫ generatur
a ſe / qꝛ iſta proceſſio eſt temporalis ⁊ diuiſio iſta te
net de proceſſione eterna. vel poteſt dici ꝙ non ſe=
quitur mittitur a ſe / igitur procedit a ſe: qꝛ proceſ=
ſio diuiditur equiuoce in proceſſionem eternam et
temporalem ⁊ ſolum q̇d dicitur proceſſio de miſſio
ne temporali: ſed ſic debet ſequi ſpirit⁹ ſanctus mit
titur. ⁊c. ergo temporaliter procedit a ſe ⁊ non ſeq̇=
tur vlterius. g̃ procedit a ſe. ¶Ad aliud ꝙ mittere
⁊ mitti non ſunt relationes oppoſite niſi rationis
⁊ huiuſmodi relationes oppoſite bene poſſunt eſſe
in eadem ſicut intelligere ⁊ intelligi. ¶Ad aliud ꝙ
non eſt reflexio niſi ſecundum per ſe ſigñtum non ſe
cundum connotatum. ¶Ad ſecundum: ſecunde q̃=
ſtionis patet ꝙ mitti non eſt mere eſſentiale. ¶Ad
aliud de Johã. ad eum veniemus. ⁊c: dico ꝙ pater
venit temporaliter et dat ſe temporaliter ⁊ inhabi
tat in cordibus noſtris temporaliter: ⁊ non proce=
dit: qꝛ a nullo procedit.

¶Diſtinctio.xvi. ¶Queſtio.i.

CIrca hanc diſtinctio
nem decimamſextam queritur ꝓ
mo. vtrum ſpiritus ſanctus mit=
tatur modo viſibili. Et non. Au=
guſ.li.xiiij. de trini.ca. xvii. intan
tum dico filium minorem inq̃tuꝫ
miſſus. g̃ ſic ſpiritus ſanctus: ſed ſpiritus ſanct⁹ nul
lo modo eſt minor patre ⁊ filio. g̃ non eſt viſibiliter
miſſus. ¶Item: aut cũ illa miſſione concurrit reue
latio interior vel non. ſi nõ ergo fruſtra eſt illa miſ=
ſio viſibilis ſi ſic adhuc fruſtra: qꝛ interior reuelatio
ſufficit et exterior eſt magis cauſa diſtractionis vt
pꝫ de ſenſibus exterioribus ⁊ de diſtractione pro=
phetaruꝫ. ideo reuelationes fiebãt prophetis clau
ſis exterioribus ſenſibus. ¶Oppoſitum. Johan.
xiiii. et. xvi. Cum autem abiero mittam ad vos.
¶Dico ad queſtionem ꝙ ſic: qꝛ mitti eſt cognoſci
procedere. ergo mitti viſibiliter eſt. ſi ergo ſenſibi=
li cognoſci procedere ad ſignificandum miſſionem
interiorem eternam. ¶Ad rationem ꝙ aliter fili⁹
fuit miſſus aliter ſpiritus ſanctus: qꝛ filius miſſus
aſſumpſit naturam humanam vere in vnitatem p̱=
ſone: ita ꝙ vere predicatur in concreto natura hu=
mana de eo: ſed ſpiritus ſanctus ſic fuit miſſus q̃ꝙ
nõ magis fuit in iſta creatura q̃ꝙ in quacũqꝫ alia ni=
ſi ſicut in ſigno. ¶Ad aliud ꝙ cum illa miſſiõe fuit
reuelatio interior / qꝛ aliter fuiſſet fruſtra niſi fuiſ=
ſet reuelatum ꝙ hoc eſſet ſignuꝫ eius nec tamẽ fuit
illa miſſio cauſa diſtractionis. qꝛ quando intellect⁹
⁊ ſenſus exterior occupantur circa idem obiectum
confortant ſeinuicem neqꝫ diſtrahitur animus: ſi=
cut patet de preſentia imaginis chriſti cuꝫ nolum⁹
cum mentaliter adorare: ſed prophete erant diſtra

eti:quia circa aliud verſabantur ſenſus exterioꝛes
ꝙ circa illud quod reuelatum fuit eis interius.

¶Diſtinctio. xvii.
Queſtio .i.

Circa diſtinctionem
xvii. vtrum in aīa viatoꝛis neceſſe
ſit ponere caritatē creataꝫ foꝛma
liter inherētem. Qꝫ non. Auguſt.
viii. de tri.li.ii.ca.iiii. Qui diligit
pꝛoximum ꝯñs eſt vt diligat dile
ctionem deus ē dilectio. Quero igitur aut accipit
dilectio foꝛmaliter aut effectiue. Si effectiue falla
cia conſequētis. Si foꝛmaliter: aut ē eadē dilectio
aut alia. Si eadem habetur ꝓpoſitum. Si alia eq̄
uoce accipitur. ergo quatuoꝛ termini. ¶Item: Au
gu. in eodē capitulo. xiii. iſtam contextionem deus
eſſe qua diligimus patrē. ¶Item. xv. de tri. c. xviii
vel. xix. caritas ē donū excellētiſſimū dei: igitur ē
ſpiritus ſctūs. ¶Itē. c. xvii. deus ſpes mea fides
mea: ſed non caritas mea: ſed abſolute deus ē cari
tas. ¶Item p ſecundum. Omnis creatura ſi ē bo-
na poteſt intelligi non bona. ¶Item caritate dili
gimus deuꝫ ſicut diligendus ē a nobis. ſed hoc eſt
in infinitum. probatio: quia illud in infinitum eſt a
nobis diligibile. q̄a excedit quodqꝫ aliud a nobis
non ſcōm certum graduꝫ: ſed deus ſic ē diligibilis
a nobis. Aliter enim nō eſſet a nobis diligibilis ſu
pꝛa quācunqꝫ creaturam: quia ſi ſcōm certum gra-
dum: ergo poſſet multiplicari bonitas in creatura
donec veniretur ad equalitatem. Sed deus nō po
teſt in infinitum a nobis diligi per caritatem crea-
tam: igitur non ē talis habitus infuſus ponendus.
¶Item natura ꝑfectioꝛ perfectius pōt in ſuā ope
rationem ex ſe: ergo natura intellectualis: igit̄ po
teſt in actum diligendi ſine tali habitu. ¶Oppoſi
tum Augu. de mirabilibus eccleſie tanta ē virtus
que ē affectio animi. ¶Itē. xv. de tri. c. xvii. Non ē
qua nos diligit deus: ſed qua nos diligimus deuꝫ.
Opio ma giſtri q̄ſti reprobat. non eñ qua nos dilexit: ſed qua nos eum. ¶Ad
rationem d̄r: imponendo magiſtro ꝙ iſte ponit ꝑ-
tem negatiuā: ita ꝙ ſufficit ſpiritus ſanctus ſine ta
li habitu. Sufficit enim ſpiritus ſanctus aſſiſtēs cū
fide ꝛ ſpe ratio ad hoc ē: qꝛ habens habitum cōue
nit illo habitu vti cui vult: ſed non ē amoꝛ infuſus
in nobis quo poſſumus diligere deum cū volum⁹:
qꝛ ſi ſic eſſet equaliter in nobis q̄diu ſumus extra
Scōl etbi cop.c.iii. peccatū moꝛtale: cuius cōtrarium expimur. ¶Itē
de ratione habitus ē ꝙ habens ipſum faciliter poſ
ſet ꝛ delectabiliter opari: ſed peccatoꝛ penitēs nō
ſtatim ſentit delectationem in opib⁹ virtuoſis an-
teꝙ euacuetur malus habitus pꝛioꝛ: fere cum tāta
difficultate ſicut pꝛius: ꝛ tamen ſibi eſſet huiuſmo
di habitus infuſus in principio cum peniteret.
¶Item cauſa pꝛima pōt ſine cauſa ſecunda ꝙ pōt
cum illa ſi ſcōa non ē de eſſentia rei ꝙ dico pꝛo ma
teria et foꝛma: quia cōpoſitum non poteſt pꝛodu-
ci ſine materia ꝛ foꝛma: ſed habitus ille non eſt de
eſſentia rei: ergo quicquid cauſa pꝛima cum illa ca
ritate poteſt ſine. ¶Item filius dei exiſtens in na-
tura humana operatur: ꝛ tamen ſuppoſitum diui-
num d̄r illud operari: ꝛ habet ſuam pꝛopꝛiam opa
tionem. ¶Contra iſtam viaꝫ cuiuſcunqꝫ ſit pꝛimo
ſuppoſita iuſtificatione peccatoꝛū: ſcōo a iuſtifica-
to actum meritoꝛium poſſit elici. vtrumqꝫ iſtoꝛum
patet ī ſymbolo. Ex his ſequitur ꝙ neceſſe ſit po
nere habitum infuſum. ¶De pꝛimo arguit̄. volun
tas diuina que in ſe ē vna non habet in ſe rationeꝫ
volitionum oppoſitarum: niſi aliqua ſit diſtinctio
ex parte obiectoꝛum. Aliter eñ ꝯtradictoꝛia eſſet
vera ſine oī diuerſitate: quia volitio reſpectu iuſti ī
tempoꝛe ē eū acceptare: ſed reſpectu eiuſdem cū. b
eſt peccatoꝛ ē euꝫ repꝛobare: ꝛ volūtas diuina oīo
eodem modo ſe habet: ꝛ homo oīo eodem modo:
ſimiliter ſe pōt habere q̄tum ad naturalia: ꝛ eodē
modo ſe habēs q̄tum ad omnes actus ſecundos:
ergo neceſſe ē ponere huiuſmodi habitum. ¶Iteꝫ
deus vult iuſtam iuſticiam: aut hoc ē voluntate be
neplaciti vel qꝛ aliquid ē in iſto non in illo pꝛimo
modo: non quia ſic quemlibet vult iuſtificari: ſi ſe-
cundo modo illud voco habituꝫ. ¶Item pꝛiuatio
et habitus circa aptum natum ſic ſe habēt ꝙ pꝛiua
tio non poteſt non ineſſe niſi habitus ponatur in-
eſſe. Sed iuſticia ꝛ iniuſticia ſunt huiuſmodi reſpe
ctu anime: ergo impoſſibile ē ꝙ tollatur iniuſticia
niſi iuſticia ponatur. ¶Item: ſi nichil ē aliud in a-
nima nunc ꝙ pꝛius nec ex parte dei certum ē: igi-
tur extrema ſe habent nunc vt pꝛius: ſed aliter ſe
habet anima iuſtificata reſpectu dei q̄ nō iuſtifica
ta: ꝛ iſta diuerſitas nullo modo poteſt eſſe in deo:
opoꝛtet ꝙ ſit ex parte gratie gratificantis. Ex ſe-
cundo arguitur ſic. Nulla actio ē ſuppoſiti niſi pꝛi-
cipium illius actionis ſit foꝛma agentis: ſed actio
meritoꝛia ē anime: igitur pꝛincipium illius actio-
nis ē foꝛma anime. Aut igitur illud pꝛincipium eſt
voluntas vel habitus infuſus in voluntate. Si pꝛi
mum ſequitur erroꝛ pelagii ꝙ ex mere naturalib⁹
poſſit homo mereri. Si detur ſcōm habetur pꝛo-
poſitum. ¶Item: nulla actio ē in poteſtate agen-
tis niſi pꝛincipiuꝫ foꝛmale ſit in poteſtate agentis.
Sed actio meritoꝛia eſt in poteſtate. ii. ethicoꝛum
¶Item: ſpiritus ſanctus mouebit ad actioneꝫ me
ritoꝛiā: quid ergo ē terminus aut dilectio aut aliq̄d
pꝛecedens. ¶Si pꝛimum: ergo anima ſe habet tā
tum paſſiue: ergo non meretur ſi aliquid pꝛius na-
tura illa dilectione hoc voco habitum qui ſemꝑ ē
in continuo gigni. ¶Item: potentia habituabi-
lis non poteſt ita ꝑfecte operari ſine habitu ſicut
cum habitu: quia tunc fruſtra eſſet habitus. Sed
potentia volitiua eſt potentia habituabilis reſpe-
ctu eius: quia non eſt determinata ad vnum nec ad
eius oppoſitum. ¶Dico ad queſtionem ꝙ in di- Duplex neceſſitas in
uinis duplex eſt neceſſitas. Una reſpiciens po- diuinis.
tentiam abſolutam / alia reſpiciens potentiam oꝛ
dinatam: loquendo de pꝛima neceſſitate: dico ꝙ
non eſt neceſſe ponere in aīa viatoꝛis caritatem
creatam foꝛmaliter inherentem: quia deus non

alligauit potentiā ſuam ſacramētis. Quicquid eni͂ pōt per media poſſet ꝑ ſe ſi vellet: loquendo de potentia ordinata: dico ꝙ ſi hoc eſt ſcdm̄ leges ordinatas a ſapiētia ſua. Si enim principia prima ſint nota ex terminis intellectus neceſſario aſſentit: ſ; nō ſic ſunt leges diuine note vt pluries vna lex ē ꝙ deus non equaliter oēs acceptat: vn̄ nunc ē lex ꝙ perſona in omnibus ſimiliter ſe habēs priusꝙ habet hūc habitum infuſum nō ē accepta: vnde deus prius reſpicit ꝑſonam deinde opera. Prius eni; reſpexit abel deinde opera. Idem enim actus poteſt eſſe de genere moris q̄tum ad oia que exteriꝰ poſſunt iudicari ab iſto approbato ⁊ ab iſto reprobato: ſcdm̄ ergo leges nunc poſitas neceſſe eſt ponere talem habitum infuſum. Nunc autē circa intentionem magiſtri pōt enim intelligi primo negaſſe omnem habitum infuſum preter fidē ⁊ ſpē ⁊ coaſſiſtentiam ſpiritus ſancti. Sed patet ex littera ſua ꝙ ſic intellexit. Scdo poſſet intelligi ꝙ ipſe poneret gratiā ſcdm̄ vnum actum dātem vitam ſpiritualem: tamen iſte actus nichil vltra facit ſed ſpiritus ſanctus imediate vltra mouet: ita ꝙ iſte actus vel habitus tātum dat eſſe ⁊ nullam opationem. Tertio modo pōt intelligi ipſum ponere ꝙ ſic concurrit ad actum ſcdm̄: ⁊ tunc ſpiritus ſanctus inclinat ad actum meritorium ꝑ eundem habitum per quē inhabitat: ⁊ tunc non diceretur ꝙ caritas non mouet: igitur gratia prius habet eſſe in nobis q̄ actus ſcds. vnde aliqui nouerunt deum ſicut philoſophi ⁊ non habēt gratiā. Alii non nouerunt deum ⁊ habent gratiā ſicut paruuli. Si ſcdo modo intellexit magiſter difficile eſt hoc intelligere. Si tertio mō non eſt alienum a fide catholica: qꝛ illo modo pono habitum infuſum. Sed dubium ē quid facit iſte habitus infuſus: quia non eſt aliquis acceptus niſi quia deus eum acceptat: igitur nulla forma creata hoc facit. ¶ Ad Aug. dico ꝙ nō intellexit niſi ꝙ ſapientia ē appropriata filioꝛ ſic caritas ſpiritui ſancto. Sed ſicut in intellectu ē ſapientia ſic in voluntate caritas. ⁊ cum queritur: aut intelligit Auguſt. in minori de dilectione formali ⁊c. dico ꝙ intellexit de dilectione formali neq; op; ꝙ dilectio accipitur eodē modo cum dicitur deus ē dilectio. Sed tenet ratio pro tāto ꝙ ē diligens dilectionem formalem magis diligit illam que ē dilectio per eſſentiam vel diligens dilectionem per ꝑticipationem magis diligit dilectionem primam: vnde oportet reducere rationem in duos ſillogiſmos ⁊ ī vno accipitur dilectio formalis ꝓ medio ⁊ ī alio dilectio per eſſentiam. Per idem p; ad illud loquēdo de cōnexione. ¶ Ad illud de dono dico ꝙ nullum donū creatum ꝑfectius ē q̄ iſta forma infuſa: quia perfecte non eſt amator niſi ꝙ habet in ſe formam qua; amat: ⁊ ideo iſti dicunt caritas mea ſicut de ſpe et fide. ¶ Ad aliud concedo ꝙ omnis creatura bona poteſt intelligi non intelligendo ꝙ ſit bona: et ſic poſſibile eſt abſtrahere: ſed non poteſt intelligi circūſcribēdo bonu; hoc ē ab oppoſito bonitatis ſic poteſt iſta caritas intelligi. Dicit eſt bona per participationem: ergo poteſt itelligi ſub oppoſito bonitatis. dico ꝙ non ſequitur: quia caritas iſta ē quedam participatio bonitatis ſicuti radius quedam participatio luminoſitatis ⁊ ſi per impoſſibile ſtaret radius abſq; corpore luminoſo a quo eſt adhuc haberet luminoſitatem. ¶ Ad aliud ꝙ diligimus deum tanta intēſione actus q̄to eſt diligibilis ex ratione obiecti: ſed ego non poſſum diligere eum infinite ex parte actus cum potentia ſit finita: ſed ex parte obiecti in infinitum ē diligibilis. ⁊ cum dicitur non poteſt eſſe actus eque intenſiuus: dico ꝙ poteſt reſpectu alterius quia peccator poteſt ita intenſe diligere actum peccandi: ⁊ illam dilectione; ꝙ ſi ita intenſe diligeret deum mereretur vitā eternam. ¶ Ad aliud ꝙ non perfectius pōt natura perfectior in ſuam operationem q̄ imperfectior in ſuam non plus hoc ē preciſius: qꝛ natura perfectior propter ſuam ꝑfectionem ordinatur ad aliquid ſuperius q̄ natura imꝑfectior quod ita difficile ē acquiri a maiori virtute ſicut aliquid īferius a maiori virtute ⁊ anima noſtra propter eius magnam perfectionem ad aliquid ordinatur ad qđ non poteſt attingere ex puris naturalibus: ⁊ tamen virtus inferior ad illud ad quod ipſa ordinatur pōt. ¶ Ad quattuor rationes prius factas contra iſtā viam. Ad primam cu; accipitur habitu conuenit vti vniformiter: dico ꝙ qui non eſt in peccato mortali: ſ; voluntas ſic vniformiter diſponitur ⁊ ſenſus exteriores cum aliis circūſtanciis: dico ꝙ ſemper eſt equalis dilectio. ⁊ cum dicitur aliquādo non ſentimus dilectionem: ideo cōcedo ꝙ poteſt eſſe equalis dilectio: et ſi non eq̄lis delectatio: immo poteſt eſſe ſumma dilectio que poteſt haberi in via cū modica delectatione cu; tantum habemus deum preſentem per creaturas. ¶ Ad aliud: habitus tribuit facilitatem: dico ꝙ verum ē habitus acquiſitus nō autem infuſus: qꝛ ille non generatur ex actibus. ¶ Ad aliud. cauſa prima pōt ſine ſcds conceſſum ē de potētia abſoluta: non tamen de potentia ordinata. ¶ Ad aliud. verbu; pōt eſſe operans ⁊ tamē nichil tollit ꝑſone humane: dico ꝙ verbum poteſt denoīari ab opationibus humanis: ſed nichil meruit natura humana vt diſtinguiꝛ contra naturam diuinam actibus illis vt erāt verbi vt actu creandi et aliis: ſic concedo. Si ſpiritus ſanctus aſſumeret ſibi naturam humanam poſſet denominari ⁊c. Sed operationes eius in q̄tu; diſtinguitur a natura humana nichil eſſent ad meritum nature humane. Ex his queſtionibus patet ꝙ ſpiritus ſanctus eſt caritas inhabitans nos: ⁊ tamē alia eſt caritas creata nobis infuſa.

Triplicit pōt itelligi opinio magiſtri de charitate.

¶ Queſtio. ii.

V Trum habēs caritatē creatā ꝑ ipſam formalr̄ ſit acceptꝰ deo ⁊ eiꝰ actꝰ. Qꝫ nō: Nichil aliud ē ꝑſonam eſſe acceptam deo q̄ deū acceptare ꝑſonam. Sed nichil creatum poteſt eſſe formalis ratio: qua deꝰ acceptat: qꝛ acceptare ē deo intrinſecū. ¶ Itē: illud non eſt formale quo aliquis

eſt acceptus ꝙ ſequitur acceptatū:ſed caritas iſta
ſequitur acceptionē dei:qꝛ prius natura acceptat
ꝛ deinde infunditur caritas. ¶ Item ex pte act⁹ ca
ritas non eſt forma actus:ergo nō eſt quo formali
ter actus eſt acceptus:qꝛ actus debet eſſe acceptus
formaliter ꝑ aliquid in eo. ¶ Item ſi ſic non poſſꝫ
ineſſe talis caritas niſi neceſſario acceptaret dan-
do vitā eternam ꝯ͛ns falſuꝫ:quia nō eſt neceſſe ꝙ
pro minori bono reddatur maius bonū ſecundum
iuſticiam diſtributiuā:ſed vita eterna eſt maius bo
num ꝛc. ¶ Oppoſitū ꝑ eſt eſt aliquid formaliter
tale ꝑ quod diſtinguitur a quolibet non tali:ſed ca
ritas eſt hmōi diuidit eni filios regni a filiis ꝑdi-
tionis ꝑ Aug.xv.de tri.c.viii. ¶ Itē ex parte act⁹
arguitur illud eſt quo formaliter reſpectu actus ꝗ
poſito eſt actus acceptus quo non poſito non ē ac
ceptus:ſed caritate illa poſita eſt aliq̄s dignus vi
ta eterna ꝛ ſine illa non:igitur ꝛc. ¶ Circa queſtio
nem primo ꝑmitto ꝙ volūtas diuina habet obie-
ctum primū puta eſſentiā:quia oīs potentia ope-
ratiua exigit obiectum primū:ꝛ nichil ī deo exigit
aliud a deo ꝛ ſicut intellectus diuinus oīa itelligit
ſic volūtas diuina oīa vult. Ex his ſequit̄ triplex
differētia. Prima eſt ꝙ ratio prima obiecti ē ꝑma
ratio volēdi ꝛ nichil niſi illud. Scḋo ſequit̄ ꝙ hoc
neceſſario volendū:quia non quādoqꝫ volendū ꝛ
quādoqꝫ non. ꝛ nichil aliud eſt neceſſario volendū
Tertio ſequitur ꝙ primū obiectum eſt obiectum
ex natura rei:ſed obiecta alia non:nec etiā obiiciū
tur vt in eſſe potētia in tēpore:ſed obiiciuntur ab
eterno vel qꝛ in eternitate apphēſa vt nichil nouū
vult. Ulterius diſtinguo triplicē acceptationē.eſt
eniꝫ q̄dā acceptatio reſpectu obiecti ſecūdi:ꝛ hoc
poteſt eſſe vt ſub ratione complacentie:ꝛ hec acce
ptatio eſt intra reſpectu cuiuſlibet poſſibilis:acce-
ptatione ei beneplaciti acceptat beatus omne poſ
ſibile. Scḋa acceptatio eſt volūtatis efficaciter ſi-
cut volūtate qua quis vult rē eē ī effectu ꝛ addit vl
tra primā acceptationem ſicut patet in nobis:mul
ta enim volo volūtate complacentie ad quorū eſſe
nolo cooperari:ꝛ illa voluntate que res ponit̄ in ef
fectu vult deus angelos malos ī actum ſubſtractū
peccato mortali. ¶ Tertia eſt acceptatio q̄ de⁹ or
dinat aliqḋ bonū ad vlterius bonū ſicut caritatē ad
premium vel ad beatitudinem:ꝛ ſic intelligo que-
ſtionem. ¶ Dico ergo ꝙ ſic intelligēdo queſtionē
ꝙ caritas iſta non eſt ratio elicitiua acceptationis
ſed volūtas diuina. Sed alia eſt ratio obiectiua ac
ceptationis prima ꝛ ſecūda:adhuc caritas illa nō
eſt prima ratio obiectiua neqꝫ vt in tēpore poſita
in eſſe:ſed vt in eternitate apprehēſa ꝛ nō vt ratio
ad quā neceſſario ſequitur act⁹:ſed vt ratio habili-
tans:qꝛ propter iſtā ſolam habilitatem non eſt ne
ceſſe deum tribuere vitaꝫ eternā. ¶ Sed poteſt cō
ſiderari voluntas diuina vt ſibi offerātur pricipia
practica non oīo neceſſaria ex terminis:ſcꝫ ꝙ iuſt⁹
finaliter ſit dignus vita eterna: illud eniꝫ princip
ium practicum non eſt neceſſarium ex terminis q̄a
deus poſſet feciſſe contrarium. Si enim angelus
vel homo ſteiſſet in ſtatu innocentie perpetuo iu-

Triplicit aliq̄d dr̄ acceptari a deo.

ſtus fuiſſet finaliter non tamen dignus vita eterna
Sed illud principium practicum eſt oblatum volū
tati in vlī:ꝛ poſtq̄ voluntas diuina acceptat illud
vlē extunc eſt principium practicum ꝛ non pōt de⁹
facere contrarium de potētia ordinata:in ſecundo
inſtanti offertur ſibi ſingulare ſub hoc vlī:ꝛ ſic il-
lud eſt acceptum ꝑ iuſticiam diuinaꝫ:ꝑ iuſticiam di
co in vniuerſali:ꝛ in hoc diſtinguitur iuſticia a iudi
cio:qꝛ iudicium eſt explere in ꝑticulari leges vles
de quibus eſt iuſticia in vniuerſali. Et ſic caritas ē
ratio in particulari:ꝛ per quem modum:dico ꝙ ſi-
cut habitus intellectualis includit in ſe obiectum
ſub rōne intelligibilis:ꝛ in ipſuꝫ inclinat. Sic habi
tus appetitiuus includit in ſe obiectum ſub ratione
diligibil' ꝛ inclinat ad obiectū diligibile. Sed dili-
gens aliquid ꝓpter ſe amore liberali non zeloſipo
vult illud diligi ab omnibus aliis potentibus illud
diligere. Sic deus diligens ſe libere ꝓpter ſe vult
ſe ſum diligi ab omnibus ꝛc. ¶ Exemplum ad hoc
eſt de pondere:centrum in ſpiritualibus eſt deus pō
dus amor:ſi ergo cētrum corporale ſi eſſet diligēs
ſe:diligeret omne diligens ſe:ꝛ grauitatem ꝛ mo-
tum ad cētrum:grauitatem diligeret inq̄tum eſſet
ratio formalis mouendi in ipſum:ſic eſt de deo.
¶ Item Aug. ad hoc ponit exemplum. viii. de tri.
c.iiii. Iuſticia eſt magna pulcritudo tamen quia eſt
quedam forma aſſimilās deo:ergo pulcritudo ſim
pliciter poteſt eſſe ratio diligendi ſimpliciter. De
actu declaratur idem:qꝛ caritas iſta eſt ratio acce-
ptandi actum:quia inclinat in actuꝫ non autem qꝛ
forma eius ſicut ē ex alia parte:ſed exemplum de
pulcritudine non ē ad hoc ſicut exemplum de pon
dere:quia ſi ſic quecunqꝫ pulcritudo que non tolle
ret caritatem inclinaret in actuꝫ acceptum ꝯ͛ns fal
ſum:quia poſſet eſſe ratio acceptādi actum indiffe-
renter ꝛ actum peccati venialis cum neuter actus
tollat caritatem. ¶ Ad rationem ad oppoſituꝫ cō
cedo ꝙ nichil aliud ē perſonam eſſe acceptā q̄ꝫ de-
um acceptare realiter. ꝛ vlterius concedo ꝙ nichil
in creaturis formaliter pōt eſſe ratio elicitiua qua
deus acceptat aliq̄d nec etiā ratio obiectiua ꝑma:
ſed ratio ſecūda obiectiua acceptaret vt eternalit̄
apprehenſa primo habitualiter:ꝛ poſtea de exiſtē
tia ſcḋm potentiam ordinatam:ꝛ ſic ē caritas crea
ta principium formale. ¶ Ad aliud ꝙ acceptatio
duplex eſt quedam ſcḋm quid ꝛ prima reſpectu ac
ceptatiōis ſimpliciter ſicut acceptatio ad accepta-
ri reſpectu peccatoris:ꝛ iſta precedit caritatem ali
quo modo. Sed aliqua ē ſimpliciter acceptatio et
illa non precedit caritatem. ¶ Ad aliud dico ꝙ nō
ſequitur non ē forma actus:ergo non eſt ratio acce
ptandi actum:ſed tantum ſequitur ꝙ non eſt ratio
acceptandi.

¶ Queſtio.iii.

TErtio q̄ritur: vtrū
caritas tota ꝑexiſtēs corrūpat̄
ꝛ aliq̄ noua nūero ꝑfectior idu
cat̄ i terio augmētabit̄. Et ſic:
qꝛ ſi ſi forma cēt ſubiectū trāſmu-
tatōis ꝯ͛ns falſū. Oppm̄.i.de ge
c.ii.

Opiõ go=defredi de itẽſiõe formaꝝ quaꝫ inſeqꝛ̃bur leus.

neratione opoꝛtet auctum manere. Dicitur ꝙ in omni intẽſione coꝛrũpitur foꝛma pꝛioꝛ:quia termini motus ſunt incõpoſſibiles. v. phiſicoꝝ:ergo nõ manent ſimul in eodẽ. ¶ Item confirmo hanc viam dupliciter. Pꝛimo ſic.cõſimili mõ ſe habẽt magis ⁊ minus in eadẽ ſicut magis ⁊ minus in diuerſis ſpeciebus. Sed ſpecies vna pfectioꝛ alia nõ habet in ſeipſa aliam ſpeciẽ cum addito:ſed eſt ſimplicioꝛ ea qꝛ in oĩbus foꝛmis ſimplicitas eſt perfectioꝛ. Scd̃o cõfirmo ſic. Simili mõ eſt magis ⁊ minus in accidẽtibus ſicut in ſubſtãtiis ſi ibi ſit maiꝰ et minꝰ:ſed ſubſtãtia pfecta eſt ſimplicioꝛ:ergo ſic in foꝛmis accidentibus:ergo intẽſioꝛ nõ habet minus intẽſam in ea ſed eſt ſimplicioꝛ illa. ¶ Contra iſtã viam poſſibile eſt deum augere caritatẽ in illo inſtãti in quo elicitur actꝰ meritoꝛius a caritate:q̃ro ergo a qua caritate elicitur ille actus non a caritate pcedente qꝛ iſta nõ eſt neqꝫ ab aucta quia iſta ſequiꝛ̃ actum oꝛdine nature. ¶ Dicitur ꝙ deus nõ põt reddere pꝛemium in illo inſtãti/cõtra/illud nõ vitat difficultatem qꝛ poſſibile eſt actum elicitum ab habitu moꝛali augere habitũ moꝛalem. Aut igitur ille actus eliciꝛ̃ ab habitu pꝛecedẽte vel ab habitu aucto.nõ a pꝛeexiſtẽte ille nõ eſt nec ab habitu generato qꝛ ille generatur ex actu. ¶ Itẽ ĩ actu intelligendi ſic fit cõuerſio ad fãtaſmata q̃ auget actum intelligendi ⁊ ſpeciem ⁊ habitũ ſi non eſt ſũme intenſus:q̃ro igitur a qua ſpecie vel a pꝛeexiſtẽte vel a ſequente. ¶ Itẽ aliqua volitio põt remittere intellectionẽ quia poteſt eam totaliter coꝛrũpere ⁊ non põt vbi aliqua intellectio ſit oſtendẽs voluntati obiectũ q̃ro quam intellectionem habꝫ intellectus in actu in illo inſtãti in quo volitio remittit intellectionẽ oſtẽdentẽ voluntati obiectum non habet intenſam intellectionem pꝛimã:quia illa tunc non eſt neqꝫ ſcd̃a eſt remiſſioꝛ qꝛ illa ſequitur. Item: aliq̃s actus poſterioꝛ põt intendere habitum ⁊ ſi non ſit intenſioꝛ quolibet pꝛioꝛe vel ſaltem immediate pꝛioꝛe:igitur non coꝛrũpit indiuiduum pꝛimũ generando nouum: qꝛ non poteſt generare indiuiduũ nouum niſi ſcd̃m pꝛopoꝛtionem virtutis ſue:igitur opꝫ ꝙ nunq̃ intendat habitum niſi ſit intenſioꝛ vel opoꝛtet ꝙ generet in ṽtute p̃cedentium ſimul cum eo manentium. ¶ Item:calidum coꝛrumpens frigidum pꝛius remittit q̃ coꝛrumpat:q̃ro igitur a quo generatur illud ſuppoſitum minus frigidum non põt dari a quo generetur per ſe niſi ponatur illa fuga de ſole vł de celo quia contrarium non generat contrarium per ſe. ¶ Itẽ Ex hac via ſequitur ꝙ nõ poteſt eſſe motus in qualitate ſcd̃m gradus foꝛme quia ſtatim cum recedit coꝛrumpitur totum indiuiduum:ergo pꝛeciſe ẽ motus ſcd̃m gradus mobilis ⁊ ſic eſſet motus continuus ⁊ tñ partes continuate ſcd̃m indiuiſibile:q̃a quero in quo eſt illa ſucceſſio vt in ſubiecto in nulla parte diuiſibili ipſiꝰ mobilis quia nulla pars ſimul alteratur:igitur opoꝛtet ꝙ in indiuiſibili:ergo punctus eſſet pꝛius calidus. ¶ Item ſequiꝛ̃ ꝙ omne calefactibile dum caleſit eſſet calidum ſcd̃m infinitos caloꝛes:quia nulla pars mobilis eſt in eodem gradu cum alio ⁊ q̃libet gradus facit indiuiduũ diſtinctum ⁊ ſunt infinite partes mobilis:ergo mobile dum caleſit eſſet calidum infinitis caloꝛibus ¶ Item:ratio ꝓ oppoſita pte nõ cogit quia p eãdem rõnem ſequitur ꝙ in augmẽtatione ſemp eẽt nouum ſubiectum:ita ꝙ q̃titas pꝛeexiſtẽs coꝛrumperetur:quia termini motus ſunt incõpoſſibiles.
¶ Item in rarefactione ſemp eſſet nouũ ſuppoſitũ ⁊ tunc ſequitur ꝙ p virtutem creatam poſſet nouum ſuppoſitũ accidẽtis generari naturaliter nullo exiſtente ſuppoſito:quia ſpecies vini in calice poſſit p agens naturale rarefieri ⁊ cõdenſari:⁊ ibi nullum eſt ſubiectum trãſmutationis:quia cum rarefacit generatur nouum ſuppoſitũ ⁊ nullum ſubiectum manet hic idem ſub vtroqꝫ terminoꝝ.
¶ Ideo dico ad q̃ſtionem ꝙ caritas p̃exiſtẽs ſimpliciter manet tota ſed coꝛrumpitur q̃tum ad eſſe in ſe ⁊ tota manet ⁊ eſt pars alterius:ſicut de q̃titate aucta nichil tollitur ſed alia additur. ¶ Ad rõnem doctoꝛis ꝯcedo ꝙ termini motus p ſe ſunt incompoſſibiles ⁊ p ſe termini ſũt pꝛiuatio ⁊ foꝛma vna foꝛma non eſt terminus a quo niſi per accidẽs ⁊ vt coniungitur termino a quo p ſe vt pꝛiuationi ſic eſt in cõpoſſibili termino ad quẽ ſed ſolum coniungitur pꝛiuationi vt hꝫ eſſe in ſe ⁊ nõ eſt alterius pars. ¶ Ad cõfirmationẽ dico ꝙ oppoſito mõ eſt in diuerſis ſpeciebꝰ ⁊ in eadẽ ſpecie:quia oꝛdo ſpecierum eſt eſſentialis:ſed oꝛdo indiuiduoꝝ in eadem ſpecie eſt materialis reſpectu eſſentie ſpecifice. ¶ Ad aliud dico ꝙ cõcludit oppoſitũ:quia philoſophus ſic negat motũ eſſe in ſubſtãtiis ſicut cõcedit eſſe in accidẽtibus ſed ſcd̃m gradus mobilis bñ poteſt eſſe motus in ſubſtãtiis:ergo aliter intelligit in accidẽtibus. ¶ Ad ſecũdũ pꝛincipale dico ꝙ non ſequitur ꝙ foꝛma eſt ſubiectum mutationis ſed ꝙ ſpecies habet eſſe in vno indiuiduo ⁊ iã in alio ⁊ tamen pꝛimum indiuiduum non eſt ſimpliciť coꝛruptum ſed eſt pa ſecũdi.

¶ Queſtio.iiii.

Quarto q̃ritur: vtrũ illud poſitiuum manens in augmentatione caritatis ſit tota eſſentia caritatis aucte:ita ꝙ nõ adueniat alia realitas: Oꝫ ſic: Pꝛobatio.viii. methaphiſice:ſpecies ſunt ſicut nũeri:ergo quocũqꝫ addito variaꝛ̃ ſpẽs Ad hoc ẽ poꝛphi.ď dĩa. ¶ Itẽ.viii.metha.dr̃:dĩa foꝛalis ẽ ſpecifica. ¶ Itẽ auctoꝛ.vi.pꝛĩcipioꝝ:foꝛma eſt in ſimplici eſſentia ⁊c. ¶ Itẽ:ſi eſt alia realitas in aucto q̃ fuit in pꝛĩcipio aut realitas ptinet ad ſpẽm vł nõ. Si ſic:ḡ pꝛĩa nõ ẽ ĩ ſpẽ:ſi nõ:ḡ ſcd̃a nõ ẽ ĩ ſpecie. ¶ Oppoſitũ Aug.vi.de tri.vii.ẽ mole magna ⁊c. Tenẽtes pꝛimã opinionẽ ĩ q̃ſtiõe p̃cedẽte dicũt ꝙ nõ ẽ alia ſucceſſio in eſſẽtia nec alia noua realitas ĩ termĩo q̃ nõ ẽ in pꝛĩcipio. ¶ Cõtra contraria in ſummo ſunt incompoſſibilia realiter ſed non in eſſe remiſſo quia ꝙ partim in termino a quo ⁊c.ergo aliquid reale eſt in ipſis intenſis.

Qꝫ non in ipſis remiſſis quia non ſunt aliqua incõpoſſibilia formaliter niſi ꝓpter aliquid quod eſt iñtra ipſa neqꝫ valet dicere ꝙ ſunt incõpoſſibilia in compatione ad ſubiectũ/ qꝛ ex hoc ſunt incõpoſſibilia ſimul in eodẽ ſubiecto. ¶ Itẽ impoſſibile eſt idem numero bis ꝓduci etiam incõpoſſibile eſt ꝙ ſit motus realis ⁊ non ad terminum realiter ſequitur: igitur ſecũda pars motus ille eſt motus realiꝭ ergo aliqd reale inducit ⁊ non illud quod p̃fuit: qꝛ ſic idem bis produceretꝭ. ergo aliud reale. ¶ Item quia formis eſt talis ideo habẽs eam habet eã taliter ⁊ eſt tale ſecũdum eã: ergo ĩpoſſibile eſt ꝙ hoc ſuppoſitũ dicatur magis album vel ſecundum aliã formam ⁊ non hebeat illã formam magis: ſed hoc ſuppoſitum eſt magis album q̃ illud: neqꝫ valet dicere de diſpoſitione: quia illa diſpoſitio aut ẽ eiuſdem eſſentie cum forma: ⁊ tunc habetur ꝓpoſitũ aut nõ eſt eiuſdem rationis: ⁊ tunc non põt motus eſſe immediate a forma vni⁹ ſpeciei ad formã immediatam alterius. Nec valet iſta opinio de amotiõe ꝯtrarii: quia in angelis in ſtatu innocẽtie nec in hominibus fuit diſpoſitio ꝯtraria gratie vel caritati: ⁊ vnus plus habuiſſet q̃ alius. Nec valet iſta opĩo de radicatione qꝛ non magis eſt forma cẽtum annorum forma q̃ forma vnius diei vel rubor q̃ eſt paſſio cito tranſiens põt eſſe intenſior q̃ habitus naturalis. ¶ Dico ergo ad q̃ſtionem propter tres primas rationes ꝙ iſta caritas manẽs non eſt tota realitas caritatis aucte: ſed ſi eſſet in ſuppoſito eſſet pars ſicut de q̃titate mobilis. ¶ Ad primã rationem dico ꝙ ph̃us loquitur. viii. de formis ſicut plato loquebaꝭ ſcd̃m quidditatem: ⁊ nulla quidditas ſuſcipit magis ⁊ minus: quia abſtrahit ſecũdũ ſe ab indiuiduis: ⁊ ſic quicquid aduenit facit ſpeciem aliã vel de non ſpecie ſpeciẽ ſicut differẽtia adueniens ſibi nõ ſic autem ꝙ aduenit quidditati indiuiduo: illo modo quo ibi eſt q̃ddditas. ¶ Ad porphirium pꝫ per idem. Si enim vnitati internario adueniat aliquid materiale ꝙ nõ eſſet vnitas q̃tũ cunqꝫ illud intẽderetur non reſultaret quaternarius. ¶ Ad decimo methaphiſice dico ꝙ nõ omnis differentia formarũ eſt differentia formalis: ⁊ philoſoph⁹ intelligit ibi ꝙ ſi ſit formalis variat ſpeciẽ ſed non oportet ꝙ differẽtia formarũ. Ad auctorẽ vi. p̃ncipiorum cõcedo ꝙ forma ẽ ſimplex ſicut ipſe ꝓbat eã eſſe ſimplicem pura magnitudinorum molis dicit enim aduenĩes alicui non facit magis.

¶ Ad ſecundum dico ꝙ pertinere ad ſpeciem eſt dupliciter vel ſicut partes eſſentiales ſicut animal ⁊ rationalis reſpectu hominis vel ſicut partes ſubiectiue vt ſortes ⁊ plato. Primo modo dico ꝙ iſta realitas adueniens non pertinet ſicut pars eſſentialis ⁊ tunc non ſequitur: igitur non eſt in ſpecie. Secundo modo ꝑtinet ad ſpeciem quia eſt contẽtum in ſpecie ſicut pars ſubiectiua: ⁊ tunc non ſeq̃tur: igitur prima realitas non eſt in ſpecie.

¶ Queſtio. v.

Quinto queritur: vtrũ caritas augeaꝭ ꝑ abſtractionẽ ꝑtis de po-

tẽtia ad actũ. Qꝫ ſic: qꝛ ſuppoſitũ exit de potẽtia ĩ actũ ⁊ non ſcd̃m totam caritatẽ. ¶ Itẽ caritas intendiꝭ: igitur mutaꝭ ⁊ non tota: igitur pars. ¶ Itẽ Si caritas capit eſſe nouũ: igitur ibi alia generaꝭ quia cũ omni mutatione eſt aliqua generatio: igiꝭ eſt alicuius ꝯpoſiti illud compoſitũ non eſt ex aĩa ⁊ caritate: quia ſi ſic caritas non eſſet: ergo eſt ex ꝑte p̃exiſtente. ¶ Oppoſitũ: ſi ſic aut extrahiꝭ de potẽtia ſubiecti: vel de potẽtia ꝑtis p̃ecxiſtentis. Non primo mõ: quia tunc forma eſſet naturalis in dicta. Non ſcd̃o modo: quia pars preexiſtens ⁊ indicta ſunt eiuſdẽ rõnis: igiꝭ vna non extrahitur ab alia ſicut de potentia. ¶ Itẽ Boetius de tri. Simplex ſubiectũ eſſe non põt dicit vnus doctor ꝙ virtus infuſa augmẽtabilis ẽ ꝓpter latitudinẽ forme in eſſentia: ⁊ eſt in minori q̃titate eſt in potẽtia ad maiorem: ſed non ꝑ appoſitionem alicuius eiuſdẽ nature qꝛ tepidum additũ equaliter tepido non facit magis tepidũ: ergo opꝫ ꝙ per abſtractionem faciat augmẽtum ⁊ non ſolũ in virtute forme: ſed in ſubſtãtia forme. ¶ Ad rõnem dicit ꝙ habit⁹ nõ eſt in potẽtia ſubiecti: ſed in natura eſſentie ſue vel forme ex hoc patet ꝙ pars eſt in potentia: qꝛ caritas habet latitudinẽ ⁊ eſt in potentia vt ſit in hoc gradu ⁊ in illo gradu hoc dicit ꝙ facit augmentũ vt ſubſtãtia caritatis. ¶ Ex his arguo ſic. Pars extrahiꝭ de potẽtia aut igitur aliquid nouũ acquiritur vel non: ſed non nichil extrahiꝭ ſi ſic: igiꝭ cũ non poſſit eſſe preciſe q̃ prefuit quia tunc non eſſet noua: igiꝭ eſt alia ſubſtãtialitas. Sed hoc non tenet ſic/ quia habitus ab eodẽ generantur ⁊ intendũtur. ii. ethicorum. Sed primo habitus ille generaꝭ ꝑ creationem: ergo ſic intẽditur non igitur abſtrahitur de potẽtia. Vꝫ ꝙ abſtractio eſt partis virtualis. ¶ Cõtra ibi eſt actio realis. Quero igiꝭ ad q̃d terminaꝭ ſi ad preexiſtens: igitur idẽ bis ꝓducitur ſi ad aliud realiꝭ aut ergo eiuſdẽ rationis aut alterius ſequitur ꝙ caritas ꝯponeretur ex ꝑtibus diuerſarum rõnum realiter autẽ ſunt partes eiuſdꝫ rationis ꝙ negat minorẽ. Ideo melius dicitur apponi q̃ extrahi: ita ꝙ caritas augmẽteꝭ per appoſitionẽ ꝑtium eiuſdem ratiõis quod ꝯcedo. ¶ Ad rationẽ primam ꝯcedo ꝙ aĩa mutatur non tamen forma caritatis niſi ſcd̃m ꝙ eſt nunc in vno gradu ⁊ iã in alio ⁊ non ſequiꝭ ſuppoſitũ exit de potẽtia ad actũ: ergo forma educitur de potentia qꝛ equaliꝭ educiꝭ ſubiectũ de potẽtia ſubiectiua ad actũ ſiue forma induciꝭ per creationem ſiue materialiter qꝛ ſubiectum poteſt mutari ꝑ hoc ꝙ forma induciꝭ per creationem. ¶ Ad aliud dico ꝙ non ſequiꝭ forma augetur: ergo mutaꝭ/ qꝛ augeri accipiꝭ ibi methaphorice ſicut methaphorice diciꝭ ꝙ q̃titas augetur. Sed ꝓprie habẽs illam augmentetur vnde ſcd̃m Augu. ꝑficit ſed habens eam ſecundũ ipſam ⁊ ſubiectum augetur ſcd̃m caritatem: ꝯcedo tamẽ ꝙ caritas intẽditur ꝓprie. ¶ Ad aliud: Si eſt ibi mutatio: igitur aliqua generatio ꝯcedo ꝙ gñatio illi⁹ toti⁹ ſcꝫ aĩa cara deo gñaꝭ ⁊ cũ diciꝭ ergo non eſt ibi creatio dico ꝙ ſic: quia creatur gratia ĩ p̃mo inſtanti nature: ⁊ in ſecundo eſt mutatio aĩe care

quia tunc eſt infuſio gratie: vnde de intellectiua ve-
re poſſet dici q̄ homo ꝓprie generat hominem.
Si intellectiua preexiſteret ⁊ generans tantum cō-
iungeret eam corpori ſicut patebit poſterius.

Queſtio.vi.

SExto queritur: vtꝝ
caritas augeatur p̱ appoſitionē
gradus in eſſentia. Et nō: q̄ gra
dus non eſt aliud ab eſſentia. Igi
tur ſi mutatur ſecūdum gradum
mutatur ſcḋm eſſentiā ⁊ p̱ conſe-
quens eſſentia nō manet. ¶ Itē
iiii. phiſicorū. c. de vacuo rarefactio fit per hoc q̄
ſuppoſitum eſt in potētia vtrumq̄ꝫ contrariorū et
non p̱ hoc q̄ aduenit aliquid nouum: igitur a mul
to fortiori ſic erit i augmētatione v̄tuali. ¶ Item:
Simile in forma appoſitum ſimili non auget ſicut
patet de tepido: igitur nūq̄ augetur caritas niſi in
duplum. ¶ Item: Idem nō additur ſibi quero er-
go q̄ diſtinctio eſt inter primū gradum ⁊ ſecūdum
non ſpecifica certū eſt non numeralis q̄a illa eſt a
ſubiectis. v. methaphiſice: quia alia materia ⁊c.
¶ Oppoſitum Aug. xv. de tri. c. xxvi. bis dabatur
ſpiritus ſanctus: ergo bis caritas ⁊ nō receſſit pri-
or: ergo ⁊c. ¶ Item omelia. xxiiii. ꝓmittit̄ vt ple-
nius habeatur. ¶ Item: Eccleſia orat gratiā infū-
di ⁊ nō in vanū. Supponēdū eſt q̄ eccleſia nō fit ſi
ne caritate: ergo additur grad⁹ gradui. ¶ Dico ad
queſtionem q̄ augmētatur caritas p̱ infuſionē gra
dus vl' p̱tis in eſſentia ad p̱tem p̄exiſtentem: q̄ ſi
augetur ⁊ nō corrumpitur preexiſtēs vt probatuꝫ
eſt p̄ria q̄ſtione neq̄ꝫ preexiſtēs eſt tota realitas vt
ꝓbatum eſt: ſecūda neq̄ꝫ aduenit realitas p̱ extra-
ctionem vt ꝓbatū eſt: tertia ergo p̱ appoſitionem
gradus ad gradum in eſſentia. ¶ Itē arguo p̱ rōnē
contra omnes opiniones opꝫ q̄ deus agat realit̄
in infuſione caritatis: ad q̄d ergo terminatur non
ad p̄cedens: ergo ad gradum / ſed prim⁹ grad⁹ ma
net: ergo additur grad⁹ gradui. Sed duo dubia oc
currunt. Primum eſt quomodo poteſt grad⁹ equa-
Duo du- lis augmentare ſicut tepidū additum tepido. Se-
bia circa cundo quomodo ex his poteſt fieri vnū. De primo
aug. cari. ph̄us. viii. phiſicoꝝ. vult q̄ oīs potentia in magni-
tudine maior eſt in maiori ⁊ maiorem efficaciā ha-
bet: igit̄ ſimilis rō eſt q̄tū ad duo agentia cōtigua:
quia duo ignes equalis v̄tutis intenſius ⁊ citius
agunt incōbuſtibile q̄ vnus ignis p̱ ſe: ergo ſi vir-
tus vnius ignis poſſet eſſe in alio igne ſubſtracta
materia intenſior eſſet ⁊ efficacior q̄ ſit nūc i vno
igne p̱ ſe. ¶ Itē Aug. li. de tri. xii. c. Oīs forma ſpe
cifica p̱fectior eſt in diuerſis indiuiduis q̄ i vno: ⁊
ideo in diuinis non ē differētia ſpecifica q̄ nō ē p̱-
fectior in trib⁹ p̱ſonis q̄ i vna: ita q̄ ſi forma vnius
indiuidui eēt i alio īdiuiduo p̄ret materiā ſuā indi-
uiduū eſſet p̱fecti⁹ q̄ nūc eſt. ¶ Exēpla ad hoc ſūt
Vide. duo. Primū eſt de duob⁹ luminib⁹ mediū eſt mag̃
illuminatum p̱ duo lumina equalia q̄ per vnum p̱
ſe. Secundum eſt de ponderoſitate: quia ſi duorū
ponderoſitas eſſet in vno intenſior eſſet q̄ ſi alte-
ra eorum eſſet per ſe. Patet igitur q̄ gradus ſecū
dus caritatis poteſt intendere caritatē: licet ſit eq̄-
lis vel minor priore. De ſecundo dubio ex duobus
non fit vnum niſi vnum ſit potentia alteriꝫ actus
vii. methaphiſice. Etiam illi gradus ſunt ſuppoſi-
ta diſtincta: ergo ex his non fit vnum. Dicitur q̄
prior eſt iperfectior ⁊ ideo eſt in potentia reſpectu
poſterioris. Poſterior enim eſt complemētum cō-
tra gradus ⁊ gradus non ſunt accidētis forme: q̄a
non dicitur gradus niſi natura ſcḋm q̄ adhuc ſecū
dum alium gradū ineſt: oportet ergo aliquid termi
nare actionem creāns cum auget̄ caritas q̄ termi
nās ſi eſſet in alio ſuppoſito eēt caritas diminuta
⁊ cum alio ꝯfirmat caritatem intēſam ⁊ nō opor-
tet q̄ illud q̄ aduenit ſemper ſit perfectius vel eq̄-
le: quia ſic ſemp̱ augmentaretur in duplum: igitur
non eſt actus reſpectu gradus prioris nec etiā cō-
plementum. Ideo dico q̄ ſicut i q̄tis q̄titate mo-
lis tota q̄titas de ſe eſt vna: ⁊ tñ habet partes euſ
dem rōnis. Sic partes de ſe ſunt vne ⁊ ꝯſtituūt to
tum vnigeneum non quia vna eſt actus ⁊ alia po-
tentia: ſed quia ſub alia parte q̄titatis ē alia pars
ſubſtātie: aliter enim q̄libet pars ſubſtātialis eque
eſſet in qualibet p̱te tota ſicut eſt intellectiua ⁊ ma
teria ſimiliter. Sed ſubſtātia prius habet eſſe na-
turaliter ſua q̄titate recepta: ergo p̄mittitur ſuſce
ptiuum vnum virtuale ante q̄titatem ⁊ habet de
ſe vnitatem partiuꝫ vnigeneitatis: ⁊ hoc vniuerſa
liter in omnib⁹ vnigeneis: quia quelibet vnigenei-
tas nata eſt eſſe i vno indiuiduo q̄tū eſt de ſe ⁊ oīa
indiuidua vnigenea de ſe nata ſunt eſſe vnū indiui
duum. ¶ Ad rōnem dico q̄ non poteſt fieri ꝯpoſi-
tum ex p̱tibus eſſentialibus ſicut loquitur philoſo
phus niſi alterū ſit actus ⁊ alteꝝ potētia: ſed q̄ ſi
at vnum vnigeneū ex duob⁹ eiuſdem rationis li-
cet neutrū ſit potētia reſpectu alterius non eſt in-
conueniens: q̄ iſta vnitas vnigeneitatis eſt prior
q̄ ꝯpoſitio ex mat̄ia ⁊ forma: q̄ fctā reſolutiōe cō-
poſiti in materiam ⁊ formam vtrūq̄ꝫ extremū ha
bet hanc compoſitionem ſcꝫ vnigeneitatis quia tā
materia q̄ forma habet p̱tes eiuſdem rationis ex
ſe formaliter. ¶ Ad rationem in oppoſitum cū di
citur iſte gradus eſt in eſſentia. ¶ Dico q̄ eſſentia
poteſt accipi pro quidditate: ſed ſic nullus gradus
indiuiſibilis eſt in eſſentia niſi accipiēdo in ꝓ ſub
Sic puta ꝓ eſſentia in indiuiduo nō eſt aliud a na
tura ſpecifica in iſta ⁊ ſic in eſſentia auget̄ ⁊ non ſe
quitur q̄ mutatur in eſſentia i abſolute: ſed ſolū vñ
ſecundū eſſentiā vel īdiuiduis fit mutatio: ⁊ tamē
manet q̄ prefuit: ¶ Ad aliud de vacuo dico q̄ q̄ñ
fit magis calidum de min⁹ calido nulla p̱s fit nūc
calida q̄ prius non fuit calida. Sed de minus cali-
do fit magis: ⁊ ſic fit appoſitio gradus ad gradum
cum augetur caritas. Nō eniꝫ eſſet alia caritas au
cta ſi adueniret alia aīa cum alia caritate: q̄ nec
aduenīēs nec precedens. Et q̄ plus eſt ph̄s cōce-
dit q̄ magnū ⁊ puū q̄ ꝯſequūt̄ rarefactionē ⁊ ꝯdē
ſationē ſūt ibi abſq̄ꝫ hoc q̄ alia materia adueniat
vel etiā corrumpat̄: ergo oēs p̱tes ſubē ſūt manē-
tes eedē, non tamē per q̄titatem: ſed cum maiori

ꝗtitate ⁊ minori:igitur multo forti⁹:ita exiſtēs nō
eſt ꝗtitas molis:ſꝫ virtutis. ¶ Ad aliō dico ꝙ hmōi
forme intendunt̄ ꝑ equale aduenieno ⁊ ꝑ mīm⁹ ſi=
cut pꝫ de tepido ſi adueniret tepido abſqꝫ ſua ma=
teria ⁊ eſſet ī codeꝫ formaliter ſimiliter de minima
caliditate ꝗ poteſt exire ꝑ ſe adhuc ſi mior aduēīret
poſſet augeri:qꝛ nō eſt dare in exiſtentē. ¶ Ad aliō
dico ꝙ grad⁹ oppoſit⁹ non diſtinguit̄ ſpē ⁊ ſi capia
tur in illo priori in ꝗ creatur. Sic alia ab illa que ē ī
ſecūdo inſtanti nature in quo īfundit̄ ⁊ fit vnum ex
illa ⁊ ex preexiſtente. ¶ Dico ꝙ nō eſt alia difficul=
tas niſi quomodo due aque diuiſe adinuicem con=
tīcte faciunt vnum ſuppoſitū. idō dico ꝙ non eſt per
hoc/qꝛ vna eſt in actu ⁊ alia in potētia. Sed ſicut
ptes homogenee ꝯiūgūtur ſicut pri⁹ ſeipſis erāt di=
ſtincte nunc ſeipſis ſunt vnum non eſt eodem quo di
ſtiguitur ſūt vnū ſicut ponitur de ꝗtitate ꝙ hec ſeip
ſa eſt alia ab illa. ¶ Queſtio. vii.

Queritur ſeptio vtꝝ
caritas poſſit diminui. Qꝫ ſic.
contraria nata ſunt fieri circa
idem:ſed caritas poteſt augeri
ergo ⁊ minui. ¶ Item: poteſt
minui per peccatum veniale:qꝛ
eſt aliqd malum. Omne maluꝫ
adimit aliqd bonum ꝑ Aug. in encheridion:igit̄ ve
niale adimit aliqd de caritate. ¶ Item: pctm̄ mor=
tale corrūpit. ergo veniale minuit/qꝛ vtraqꝫ ē ma=
teria formaliter ſi mai⁹ poteſt corrumpere min⁹ po
teſt diminuere. ¶ Item: peccatum mortale poteſt
diminuere caritatem ꝓbatio qꝛ diligere deū ſupra
creaturam auget caritatem diligere creaturam ſu=
pra deum corrumpit caritatem:igitur diligere cari
tatem equaliter cum deo minuit caritatem. ¶ Op
poſitū. Aug. lxxxiii. q.q. xxxi. ad cuius bonitatem
eſt ꝗcquid eſt ad eum non ſpectat diminutio dicit
vn⁹ doctor ꝙ caritas poteſt minui. quia ſecundum
Auguſtinum. xxxiii. q.q. xxxvj. Venenum chari=
tatis eſt cupiditas. ergo econtrario perfectio cu=
piditatis eſt diminutio charitatis. ¶ Item: ha=
bens caritatem equalem eſt carus deo:igitur ſi pec
catum veniale non minuit caritatem ſi duo habeāt
equalem caritatem ⁊ vnus peccat venialiter alius
non vterqꝫ eſt eque carus deo conſequens eſt falſū
qꝛ vnum punit alium non. ¶ Item ſi veniale nō di
minueret caritatem non impediret infuſionem ca=
ritatis conſequens falſum/qꝛ vel caritas nō īfundi
tur in habentē pctm̄ veniale vel ſi infundit̄ min⁹ in
tenſe infunditur ꝗ ſi non haberet modus quo pec=
catum veniale minuit caritatē declarat̄ cupiditas
mortalis corrumpit caritatem:ſꝫ cupiditas venia=
lis ſic poteſt creſcere:ꝙ ita erit intenſa ꝙ vel neceſ=
ſe eſt ꝙ homo vtatur caritate ⁊ tunc diminuit cupi
ditatem: ⁊ ſi exit in actum ſecundum cupiditatem
illam intenſam corrūpitur caritas ⁊ ſic peccat mor
taliter. ¶ Contra. Si ponatur cupiditas intenſiſſi
ma que poteſt manere cum caritate vel neceſſe erit
hominem nichil agere aut ſecundum totum cona=
tum aut peccare mortaliter quodlibet iſtorum ē in=

p

conueniens propter libertatem voluntatis. ¶ Itē
cū cupiditate iſta intenſiſſima veniali ſtat caritas.
ergo cū actu elicito:qꝛ effectus nō excedit cauſam.
¶ Item: pone quod aliquis habeat minimam cari
tatem ⁊ committat peccatum veniale/ſi illō veniale
aliquid diminuat corrūpit caritateꝫ. ꝗ vnum pecca
tum veniale poteſt eſſe cā dampnationis. ¶ Dico
ad queſtionem ꝙ poteſt queri de potentia ex parte
caritatis vel ex parte ſuppoſiti. Primo modo. dico
ꝙ caritas poteſt minui ſicut vna pars ꝗtitatiua pre
cedit ſic poſſit illa manere alia corrupta ex eodem
ſequitur ꝙ poſſet minui ꝗtum eſt ex parte ſubiecti
Si queratur de comparatione ad cauſam corrum=
pentem illa non poſſꝫ eſſe niſi ſolus deus. qꝛ ꝙ per
ſolā creationem capit eſſe per adnichilationem ca
pit non eſſe ſed ſicut omnis creatura aliquid p̄ſup=
ponit actioni ſic aliquid derelinqt poſt corruptio=
nem. ¶ Item Aug. viii. ſuper Geñ. non eſt anima
facta ꝗta ſed fit ſicut erat aer lucidus. ergo nō pt eē
cauſa non eē caritatis niſi deus retrahendo cōſer=
uationem. ¶ Dico ergo deus de potentia abſoluta
poteſt minuere caritatem/qꝛ non claudit cōtradi=
ctionem. Sed de potētia ordinata nō ſecundum le
ges nunc poſitas/qꝛ nūꝗ auſert magis bonum ꝓ
minori demerito. Sed omne peccatum veniale eſt
minus malum ꝗ auferre caritatem. Sed peccatuꝫ
mortale eſt magis malum: ⁊ ideo tūc de⁹ ſubtrahit
conſeruationem ⁊ vniuerſaliter ſicut deus premiat
vltra condignum ſic punit citra. Sed poteſt ne fer
uor caritatis minui ⁊ apparet experimēto ꝙ ſic di
citur ꝙ caritas cauſat in voluntate feruorem aliuꝫ
accidentalem ⁊ iſte poteſt minui:ſed eſſentialis nō
¶ Contra illud calor naturalis eſt ita īformans et
non cauſat alium calorem ſimul inherentem nec ēt
albedo in ſuperficie aliam albedinem ſic nec calor
ſpiritualis vt caritas. ideo dico ꝙ feruor ꝗ diminui
tur eſt charitas vt eſt principium faciliter operan=
di et ꝙ huiuſmodi feruor diminuitur poteſt eſſe pro
pter habitum quodammodo magnum/ qꝛ volun=
tas poteſt contra inclinationem caritatis: et tan=
dem quodammodo habeat habitum magnum in
clinantem in oppoſitum ⁊ hoc aliquando ex pec=
catis venialibus ⁊ aliqñ ex omiſſione eoꝝ ad ꝗ hō
non tenet̄ efficitur homo tepidior qꝛ ex frequenter
operari efficit̄ habitus faciliter operandi ⁊ deſtrui
tur/qꝛ voluntas ſecundum ſe eſt habituabilis ad ſu
ſcipiendum habitum quo poteſt faciliter operari ⁊
iſte habitus poteſt aliquando cauſari ex actibus nō
meritoriis ⁊ aliquando ex actibus meritoriis qꝛ ex
quo habitus pōt induci ex actibus ſine caritate. ꝗ
ſi actus eſt a caritate nō min⁹ poſſunt effectiue cau
ſare talē habitum in voluntate ⁊ hec eſt cauſa qua
re non poteſt homo ſcire. Si eſt in caritate vel ī pec
cato mortali:qꝛ ita faciliter poteſt exiſtēs in pecca
to mortali elicere actus bonos de genere ex natu=
ralibus ⁊ ex habitu acquiſito ſicut vnus alius ex hi
tu infuſo ⁊ aliquando facilius. ¶ Ad primum argu
mentum concedo ꝙ contraria nata ſunt fieri circa
idem abſolute ꝗtum ē ex pte et hoc conceſſum eſt
in poſitione. ¶ Ad aliud dico ꝙ pctm̄ veniale non

Vide quō feruor caritatis diminuitur.

Vn̄ nō pt hō ſcire ſe eē ī chari.

adimit bonū qḋ eſt actus primus:ſ3 tm̄ ꝙ eſt i actu
ſecundo non ꝙ infuit.ſed ꝙ natum eſt infuiſſe et de
buit infuiſſe actui ſecundo ſi non peccaſſet. ¶ Ad
aliud concedo ꝙ maius ꝛ minus in eodem genere
ſic ſe habent ꝙ ſi maius corrumpat minus poteſt
diminuere ſi ſunt in eodem genere ſecundum illud
ſecundum ꝙ agunt:ſed ſic non ſunt mortale et veni
ale inq̄tum mortale corrumpit. ¶ Ad aliud di=
co:ꝙ ſicut corrumpitur caritas diligendo creatu=
ram ſupra deum ſic diligendo equalem. ¶ Ad
ſecundum pro alia parte de veneno dico ꝙ pfectio
cupiditatis venialis non diminuit caritatē ſ3 econ
tra nec tenet illud niſi vbi eſt actio ꝑ proprias ratio
nes contrariorum ſic nec hic:ſed tm̄ ꝙ deus ceſſat
conſeruare ¶ Ad aliud dico ꝙ caritate manente e=
quali eque carus eſt deo ille cum peccato venia=
li ſicut alius / ꝛ cū dicitur non eque acceptat q̄ vult
punire ſicut aliū negatur imo multo plus pōt acce=
ptare ꝛ non erit ille magis glorioſus qui citiꝰ euolat
Sic enī inocentes eſſēt maxime glorioſi qui tamē
minꝰ ſunt glorioſi in celo:etiam pater filium quem
plus diligit flagellat delinquentem ſeruuꝫ vero de
linquentem nō punit.nec propter hoc plus diligit.
¶ Ad aliud non impediret infuſionē dico ꝙ chari
tas non infunditur niſi cum actu meritorio. ꝛ ideo
ſi peccās venialiter nō eliciat actū meritoriū ſimul
non infundit gratiam. Si autem ſimul eliciat actū
meritorium eque intenſum cū alio qui non peccat
venialiter ꝛ cum aliquis de bono actu gloriatur vl
tra illud ꝙ docet.dico ꝙ eque infunditur caritas ꝛ
augetur. Sed q: vt plurimum non ita intenſe elici
tur actus meritorius cum peccato veniali ſicut aſi
hinc eſt per accidens peccatum veniale ipedit aug
mentationem charitatis.

¶ Diſtinctio.xviii. ¶ Queſtio.I.

C Irca iſtam diſtin=
ctionem decimamoctauaꝫ que
ritur primo: vtrum donū dicat
proprietatem perſonalem ſpi=
ritus ſancti. Et non. Aug. xv.
de tri.ix.eo eſt donum quo ē da
tum:ſed datum eſt illius cui da
tur:igitur.ꝛc. ¶ Item per donum dons diuiditur
ſed hoc eſt habere relatiōes oppoſitas que nō poſ=
ſunt eſſe in eodem. ¶ Item ſi ſpiritus ſanctus ē do
num.ḡ donabilis creature:q: yſa.ix.filius datus ē
nobis. ¶ Item proprietas ꝓcedētis dicit proprie
tatem qua ſpiritus ſanctus accipit eſſentiam diui=
nam.ergo non eſt deus ab eterno. ¶ Item quo ac=
cipit eſſentiam accipit eſſe ſed iſta proceſſione acci
pit eſſentiam igitur eſſe. ¶ Item:donum habet re
lationem ad illud cui datur igitur ex proceſſione e=
terna eſt relatio ad creaturam.ḡ eſt donum creatu
re:igitur eſt ſpiritus ſanctus creature. ¶ Itē:inter
dantē et datū eſt relatio:ſ3 ſpūs ſāctꝰ dat ſe nobis.
ḡ ſi ē datꝰ refert ad ſe iō āt nō refert ad ſe. ¶ Oppo
ſituꝫ.iiii.de tri. xviij.ca.hoc ē donū eē:a pře ꝛ filio
ꝓcedere. ¶ Item.xj.de trini.ca.xij.apparet cū di=
citur donum dei.ꝛc. ¶ Dicitur ad queſtionem ꝙ do

num equiuoce accipitur ſicut habere viſuꝫ vno mō
aptitudinaliter vt catulus ante nonum diem. Alio
mō habitualiter non tamen q: actu videt poteſt ta
men cum vult. Tertio mō qui actu videt ꝛ illo ter=
tio mō loquitur Auguſtinus vbi dicit ꝙ datur actu
ſecundo modo loquitur.v.de trinitate.xij. Tertio
modo ſic loquitur Auguſtinus ad oppoſitum:igi=
tur hoc tertio modo dicit ꝓprietatem perſonalem
q: ꝓcedit ꝑ modum amoris liberalis. ¶ Contra ꝙ
ſpiritus ſanctus detur intra: ꝛ nullo modo dicat re
lationem ad creaturas ſecundum ꝙ eſt quoddam
eternum. Probatio q: nulla relatio ad creaturam
eſt proprietas conſtitutiua.ſ.ſ.neqꝫ includitur in ꝓ
prietate. Sed iſta donabilitas dicit relationem ad
creaturam:q: aptitudinē ad dari:igitur.ꝛc. Maior
patet dupliciter. Primo ſic.quelibet perſona hꝫ ꝑ=
fecte eſſe aſi quodcūqꝫ eſſe creature.q: quelibet ꝑ=
ſona eſt ex ſe neceſſe eſſe et creatura in nullo eē nec
diminuto nec alio eſt ex ſe neceſſe eē q: magis incō
ueniens eſſet ꝙ creatura in eſſe diminuto eēꝫ ex ſe
neceſſe eſſe q̄ in eſſe perfecto. ergo quelibet perſo
na habet perfecte eſſe anteq̄ quodcūqꝫ eſſe creatu
re. Sed impoſſibile eſt intelligere relationem ad
creaturam vt donabilitatem vel quācunqꝫ aliā aſi
quodcūqꝫ eſſe creature.ḡ nulla relatio ad creaturā
includitur in aliqua perſona diuina. Secundo pro
batur maior q: nulla relatio rationis includitur in
aliqua perſona diuina:ſed tātū realis nunc autem
quelibet relatio ad creaturas eſt rationis. ¶ Item
vna perſona nō conſtituitur formaliter duabus re=
lationibus diſparatis. Sed ſpiritus ſanctus conſti
tuitur formaliter per relationem que dicit reſpectū
ſpūs ſancti ad patrē ꝛ filium puta ſpiratione paſſi
ua.ḡ non conſtituitur per reſpectum ad creaturam
ꝙ ille relationes ſint diuerſe ſpiratio paſſiua ꝛ re=
ſpectus ad creaturam. Patet tū q: ad diuerſos ter
minos.tū q: vna relatio rationis et alia realis. Iō
dico ꝙ tota trinitas eſt ita abſoluta ad omne poſte
rius ꝙ ſi per incompoſſibile nichil aliud poſſet eſſe
ita eſſet ſicut nunc eſt ꝛ quicquid poſſet eſſe ḡ nullꝰ
reſpectus ad creaturam eſt intra perſonam diuinā
ergo nec conſtituit pſonam:ſed conſtitutiuū perſo
ne eſt ſpiratio paſſiua ꝛ exprimitur ꝓprie per ſpiri
tum ſanctum non accipiendo ſpiritum ꝓ ſpirato:
ꝛ ſanctum pro voluntate ſancta ꝛ caſta:vlterius in
telligendum de dono per donum poſſet accipi vno
modo vt libere ꝓducere eſſet dare ꝛ ſic ab eterno
pater ꝛ filius dabant. Alio modo ꝙ donum ſic da=
tum creature.primo modo eſt amor ꝛ tunc dat ob=
iectiue. Sic ꝛ pater ꝛ filius dant ſe amato ꝛ ſic dāt
ſe eſſentie diuine et ſic eēnt ibi relationes rationis.
Tertio modo ꝙ pater impendit amorem filio ꝛ fi
lius rependit ꝛ ſic ſpirarent amorem continuum in
q̄tum concordes habitualiter. Sed aliter loquitur
Auguſ. de dare ad extra. ꝛ ſic dicit vnum reſpectū
per ſe ex ſignificato ꝛ alium ex cōnotato q: niſi ſit
nomen equiuocum non ſignificat:ſed ſignificat re
ſpectum habitualem ad creaturam ꝛ connotat re=
ſpectum libere ꝓcedentem / q: aliqua ſiunt dona ꝑ

actum voluntatis. ⁊ ſicut ſignificat reſpectū ad creaturā ſic donum in ſpiritu ſancto intelligitur vt donum / qꝛ donabilis ad extra: ⁊ vt ſic pater ⁊ filius ſunt donatores ad extra ⁊ certum eſt ꝙ donator nō dicit reſpectum realē ad extra. ḡ nec donabilitas. ❡ Ad primum argumentum dico ꝙ equiuocatio ē de dono. ❡ Ad ſecundum ꝙ ſunt oppoſita ſi referā tur ad idem: ſi ad aliud non. ⁊ ſic eſt hic qꝛ vt dicit reſpectum ad illud cui eſt donabile vt creature. Vñ donabile vno modo dicit aptitudinem ad donare ⁊ ſic ſpiritus ſanctus donum. Alio modo potens dari: ⁊ ſic tota trinitas eſt donabilis nec ſunt idem poſſe aliquid ⁊ habere aptitudinem / qꝛ lapis poteſt ferri ſurſum non tamen habet aptitudinem vt feratur ſurſum et ſi in poſito ꝙ eſſet corpꝰ nec graue nec leue poſſet ferri ſurſū ⁊ poſſet ferri deoꝛſū ad neutrum poſſꝫ habere aptitudinem. Sicut ergo in creaturis licet pater ⁊ filius repugnent reſpectu eiuſdē tamen pater vnius poteſt eſſe filius alterius. ſic donum reſpectu vnius poteſt donare reſpectu alteriꝰ ❡ Ad aliud ꝙ pater filio preſtat eſſentiam: ſed non preſtat materiam. ⁊ idō ꝓductione accipit vt perſōa ſit ⁊ vt deus ſit ⁊ proceſſio que includitur ex ſignificato non eſt conſtitutiua perſone ſpiritus ſancti. ſed illa que connotatur. ❡ Ad aliud quo accipit eſſentiam eo habet eſſentiam concedo. ergo eo eſt datus: non ſequitur / quia non eo quo habet eſſentiam eo eſt deus: quia ablatiuus poteſt conſtrui cū verbo in ratione principii formalis agendi. vel quo vt fieri: ſed cum nomine conſtruitur in ratione principij eſſendi tantum et ſic eſt figura dictionis ex ſimili terminatione. vñ licet ſequitur habet eſſentiā: igitur deus non tamen eodem ſecundū addito vtrobiqꝫ: qꝛ non ſequitur natiuitate habet eſſentiam. ḡ natiuitate eſt deus. Sicut ſequitur hoc habet albedinem ergo eſt album: ⁊ tamen non ſequitur de albatione habet albedinem. ergo de albatione eſt album. vñ ſuperficies de albatione accipit albedinē ⁊ cum albedine eſt alba. ⁊ non de albatiōe. Sic ſpiritus ſanctus ꝓceſſione accipit diuinitatem: ⁊ tñ ꝓceſſione nō eſt deus: qꝛ ablatiuus conſtruitur cū verbo adiectiuo ⁊ cum nomine vel verbo ſubſtantiuo in ratione principij eſſendi tm̄. ❡ Ad aliud dico ꝙ non ſequitur ꝙ ſit ſpiritus ſanctus noſter ⁊ ſi ſit donum noſtrū: ſed bene poteſt eſſe ſpiritus noſter ❡ Ad aliud dico ꝙ erat datus ab eterno q̄tum ad relationem connotatam per donum. Sed non q̄tum ad relationem ſignificatā nomine doni. quia illa dicit reſpectum ad creaturam.

Non idē poſſe aliquid ⁊ habere aptitudinem.

❡ Diſtinctio. xix. ❡ Queſtio. i.

VTrum perſōe ſint equales ſecundum magnitudinem. ꝙ non. in diuinis non ē q̄titas. ergo nec magnitudo. Conſequentia patet. vñ genus nec ſpecies. Antecedens patet per Aug. ix. de tri. ii. ſine qualitate bonus ſine q̄titate magnꝰ ❡ Item: nihil eſt commune niſi quod eſt perfectio ſimpliciter: ſed equalitas non dicit perfectionem / qꝛ ſecundum Auguſtinum. lxxxiii. Si omnia eſſēt equalia non eſſent omnia: ſed perfectio ſimpliciter non impediret quin eſſent omnia. ❡ Item: equalitas perfecta eſt mutua ⁊ aliqua equalitas non / qꝛ ꝑ Auguſtinum. vi. de trini. c. vltimo. filius eſt imago patris non autem econtra: qꝛ pater aſſimilat ſibi filiū non econtra. ❡ Et oppoſitum in ſymbolo. immenſus pater. ⁊c̄. ⁊ tamen non tres immenſi: ſed vnus immenſus. ❡ Queſtio. ii.

QUeritur ſecundo: vtrum equalitas diuinarum ꝑſonarum conſiſtat in magnitudine: potētia. ⁊ eternitate. ꝙ non. Potentia non eſt q̄ta eq̄le ⁊ inequale competunt q̄titati. ❡ Item: equalitas eſt in ſapientia ſicut in alijs perfectionibus. Nō ergo magis in magnitudine. ⁊c̄. q̄ in alijs. ⁊c̄. ❡ Oppoſitū Aug. de fide ad petrum. c. ii. verū equalitas ſit diſtincta ab identitate ⁊ ſimilitudine ꝙ non eo deus quo magnus. vi. de tri. ❡ Oppoſitum in littera. ❡ Itē v. metha. identitas ſimilitudo equalitas ſunt diſtincte relationes. ❡ Circa iſtas queſtiones primo ſciēdū ꝙ relationes communes diſtinguūtur realiter in ipſis creaturis ſicut patet quinto methaphiſi. ḡ ſecundum rationem diſtinguitur vbi ſūt tm̄ ſcdꝫ rationem. Sed fundamenta iſtarum relationum poſſunt accipi dupliciter. vel quatenus participāt aliquod certum genus. vel quatenus ſunt tranſcendētia ⁊ per conſequens ſic poſſunt accipi relationes fundate in his. primo enim declaratur ꝙ fundamētum ydemptitatis ſit tranſcendens. fundamentuꝫ enim ydemptitatis eſt vnitas in ſubſtantia: ita ꝙ vnitas concurrit ſiue vt ratio fundandi ſiue vt fundamentuꝫ equaliter patebit alias. Similiter de fūdamento equalitatis quod ponitur vnitas in q̄titate ⁊ de fundamēto ſimilitudinis quod ponitur vnitas in qualitate quodlibet iſtorum trium poteſt accipi pꝛopꝛie ⁊ extendendo ꝙ ſubſtantia ſe extendit ad quodlibet quod eſt de eſſentia rei: vt patet ꝑmo poſte. de linea: dicit enī philoſophus ſubſtantia enim eiꝰ ex his eſt: ⁊ tamen linea ꝓpꝛie non eſt ſubſtantia ꝙ q̄titas poſſet accipi extendendo. ꝑꝫ v. methaphi. ⁊ transferuntur enim ad alia. ibi vult philoſophus ꝙ quantitas tranſlatiue eſſe poteſt in quolibet ente. ❡ Item Augu. vi. de tri. c. vij. ī his que non mole magna. ⁊c. ❡ Item patet de qualitate. v. methaphiſice. c. de ad aliquid ꝙ quidditas dicitur de differentia ſubſtantiali: ita ꝙ extendendo quodlibet ens poteſt dici idem vel diuerſum equale vel inequale ſimile vel diſſimile / qꝛ om̄e ens ſecundum ſe eſt quid ⁊ in ſe. ⁊ ſic de eo dꝛ ſubſtantia ⁊ ſecundum quod habet aliquem gradum entitatis. dicit̄ quantitas de eo: ⁊ ſecunduꝫ ꝙ eſt aliqua foꝛma vel ſecundum ꝙ habet aliquam foꝛmam. ſic de eo dicitur qualitas ⁊ ſic relationes fundate in his ſunt tranſcendentes ſicut fundamenta. vñ. x. meth. Quodlibet ens ad quodlibet comparatum eſt idē

vel diuerſum:et paſſiones conuertibiles cum ente ſunt tranſcendentes.⁊ paſſiones diſiuncte ⁊ vtra⸗qꝫ pars non/qꝛ predicentur de omnibus/ſed quia non habens ſupꝛaueniens. Sicut igitur in diuinis nulla ſpecies nullum genus nulla differentia ē. ſic neqꝫ paſſio generis neqꝫ ſpeciei. ergo iſte relatio⸗nes vt reſpiciunt aliqua limitata non ſunt in diui⸗nis:ſed relationes tranſcendentes que vel dicunt perfectionem vel non. repugnant perfectioni quia diuidunt ens ſemper alterum contradictoꝛiorum. vel dicit perfectionem vel non repugnat perfectio ni/accepta ergo magnitudine vt ē tranſcēdens vel vnitate ſunt:ſic in diuinis perfectiſſime:qꝛ magni⸗tudo infinita ⁊ vnitas perfectiſſima ⁊ ſuppoſita di ſtincta ſunt ibi. ḡ ibi eſt perfecta equalitas. iō cum queritur de equalitate ſi attenditur precise ſecūdū hoc. Dico vt ſic eſt de q̄titate diſcreta nihil adhuc loquendum:ſed de ꝑmanēte ibi eſt magnitudo vna ⁊ vnitas. Sed non ſolum debet equalitas attendi ad intrinſeca:ſed ꝙ poſſit in eadem obiecta extra ⁊ adhuc eſt ibi ꝑfecta equalitas. ¶ Sed dubium eſt ex quo ibi eſt ſapientia. ⁊ bonitas ⁊ eque ſapiens ē filius ſicut pater ⁊ eque bonus quare non eſt equa⸗litas niſi ſecundum magnitudinem. dico ꝙ magni⸗tudo non eſt ſic attributa ſicut ſapientia ⁊ bonitas ſed eſt quaſi commune omnibus attributis. ⁊ dicit gradum intrinſecum cuiuſcūqꝫ attributi. magnitu⸗do ḡ eſt fundamentum ſecundum quandam idiffe rentiam:ita ꝙ quot ſunt ꝑfectiones ſimpliciter in⸗trinſece in deo tot ſunt magnitudines ⁊ equalita⸗tes ⁊ nulla foꝛmaliter includit aliam ⁊ ſic ſufficien ter intelligitur equalitas in tribus ⁊ ſimiliter ī duo bus non ſic eſt de ſapientia ⁊ bonitate. Dicit ergo aliquid vnius rationis in diuinis non eſt de ſe hoc cuius contrarium ſupponebatur ſuperius ⁊ equali tas eſt vni⁹ rationis ⁊ plurificatur ad plurificatio⸗nem perfectionum intrinſecarum. Dico dupliciter pꝛimo ſic dato ꝙ equalitas ſit vnius rationis po⸗teſt aliquomodo plurificari per aliquid pꝛius alte⸗rius rationis:ſed ſuperius acceptum qō eſt vni⁹ ra tionis in diuinis eſt de ſe hoc vbi non poteſt eē ali⸗quid pꝛius alterius rationis per quod poteſt deter minari:ſed iſto modo non eſt de equalitate. vel ali⸗ter dico ⁊ certe melius ꝙ licet vnitas concurrat cū fundamento equalitatis non tamen ita remotū ē quin diſtinguat ſufficiēter. vnde ſicut alterius rōis eſt fundamentum ſimilitudinis ⁊ caloꝛis ſic alteri⁹ rationis eſt relatio equalitatis in hoc ⁊ in illo: et ideo dico ꝙ equalitas non eſt vnius ſecundū ꝙ pa ter et filius ſunt in ſapientia ⁊ in bonitate:ſed plu⸗rificatur ſicut ratiōes attribuibiles. Ex hijs patet ad duas pꝛimas rationes. ¶ Ad tertiam dico ꝙ e⸗qualitas non eſt ita diſtincta a ſimilitudine ⁊ ydem ptitate ſicut ſimilitudo ⁊ ydemptitas inter ſe/qꝛ magnitudo dicit modum intrinſecum vtriuſqꝫ fun damenti:qꝛ dicit magnitudinem in eis ⁊ ſic eſt eq̄⸗litas. vnde ſimilitudo ⁊ equalitas non. ſimiliter ſe habent ꝙ de duobus albis quoꝛum vnum eſt mag albũ poteſt dici ſimilitudo in albedine:ſed non e⸗qualitas in albedine niſi ſint eque alba ſic ſi pater haberet maioꝛem potentiam q̄ filius adhuc poſſet dici ſimilis in potentia. ⁊ ſi filius haberet eandem ſubſtantiam q̄ pr̄. pater tamen excellentius ⁊ nobi lius adhuc poſſent dici idem:⁊ ſi pater eſſet ſapien tioꝛ filio ſimiles eſſent:ſed non perfecte neqꝫ equa les:ſed nunc ſunt perfecte equales. ⁊ ideo relatio equalitatis eſt perfecta ⁊ dicit modū. ¶ Ad ratio⸗nes pꝛime queſtionis dicitur ſecundum aliquos ꝙ ſpecies transfertur ad diuina ⁊ genus non: ſed hoc eſt idem affirmare ⁊ negare/cum ſpecies per ſe in cludat genus neqꝫ valet ꝙ ibi eſt differētia ſine ge nere ⁊ ſine ſpecie:qꝛ pꝛobatum eſt ſuperius ꝙ que⸗libet differentia eſt limitata. ideo dico ꝙ ibi eſt ma gnitudo vt eſt tranſcēdēs vt hec natura a quantita te transfertur ad alia ⁊ iſta magnitudo pꝛopꝛie ex⸗pꝛimitur ꝑ infinitum. ¶ Ad aliud:ꝙ in diuinis ni⸗hil eſt commune nec pꝛopꝛiū qō dicit imperfectio nem:ſed equalitas dicit perfectionem vbicūqꝫ po teſt reperiri concomitanter vel pꝛeſuppoſitione:in equalitas vero ſemper eſt cum imperfectione. Et cum Auguſti. dicit ſi omnia eſſent equalia. ⁊c. Ipſe intelligit in creaturis:⁊ non eſſet oꝛdo inter creatu ras ſi oīes eſſent equales ad aliud. dico ꝙ in diui⸗nis eſt mutua equalitas et dico ꝙ equalitas dicit duas relationes vnam equalitatis ⁊ aliam diſpari tatis. pꝛima relatio equipantie. ⁊ ideo eſt mutua ſe cunda non vt pater aſſimilat ſibi filium filius nō ſi bi patrem. in hoc ꝙ aſſimilat ſunt eiuſdem nature tamen cum pꝛincipalitate reſpectu eius ⁊ ſic intel ligit Aug. de ymagine. vi. de tri. ¶ Ad pꝛimam ra tionem ſecunde queſtionis dico ꝙ potentia non eſt aliud fundamentum ſed explicat. ⁊c. ¶ Ad aliud dico ꝙ equalitas eſt in ſapientia ⁊ in bonitate ⁊ ſic de alijs:ſed equalitas in magnitudine non eſt ita vna ſicut in alijs. ¶ Ad ſcḋ tertie. q̄ſtiōis ꝯcedo:ꝙ relatio mouet ⁊ relatio tranſit: qꝛ eo hoc quo hoc ſed tranſitio relationis vel magnitudinis non tol⸗lit rationē magnitudinis:qꝛ ſic tranſire non tollit manentiam magnitudinis in eſſentia.

¶ Queſtio.iii.

Tertio q̄ritur: vtrꝫ quelibet perſona diuina ſit in qualibet. Et ꝙ non. quia pꝛimo phiſicoꝛum. Si quodlibet eēt in quolibet entia eſſent maxi⸗me confuſa per philoſophum contra Anaxagorā. igitur ſi q̄⸗libet perſona eſſet in qualibet confuſio in perſonis. ¶ Item. vi. phiſicoꝛum:indiuiſibile non diſtinguit ab alio niſi ſit extra pꝛopꝛium. cum igitur perſone ſunt indiuiſibiles ſi vna eſſet in alia non diſtinguā⸗tur. ¶ Item ſi ſic eſſet ibi compoſitio qꝛ ſi eſſentia eſt in aliquo:⁊ diſtiguitur ab illo ibi eſt compoſitio igitur ſi perſona in aliquo diſtinguitur ab illo ſequi tur idem. ¶ Item in quo eſt filius in eo eſt filiatio: igitur ſi in patre eſt filius in patre eſt filiatio:igitur pater eſt filius. ¶ Item ſi in patre eſt filius ⁊ pater in filio igitur pater in patre. iiij. phiſicoꝛum. aer ē ī igne. ignis in celo:igitur aer in celo. ¶ Item filius

erit a patre ergo non eſt in illo. ¶ Oppoſitū. Joh.
xiiij. ego in patre ꝛ pater in me eſt. Nota ꝙ diuerſi
ſunt modi ponēdi om̄es tamē in ɔcluſione ɔueniūt
licet hoc rō humana non capiat ſecundū hylariū
ideo tria ſunt videnda. Primo quis ſit mod⁹ eſſen-
di perſonaꝝ. Scḋo que ſit ratio eſſendi in. Tertio
ſi eſt ibi aliquis modus eſſendi in quē ponit. De pri
Henric⁹ i ſu. ꝛ i qlt. mo dicit vnus doctoꝛ ꝙ aliq̄d eē i aliquo poteſt eē
tripliciter ad pñs. vel ꝙ aliquid ſit in alio. primo
qꝛ ſecundum ſe totum. vel ꝙ aliquid ſit in alio ſecū
dum ꝑtem / ꝛ hoc dupliciter. vel qꝛ pars toti⁹ eſt in
alio tamen illud i quo non eſt aliq̄d eius vt pes a-
uis eſt i laqueo ꝛ laqueus non eſt aliq̄d eius: vel qꝛ
illud i quo eſt. eſt pars eius vt ſi ponerent ꝙ duo mō
ſtra habeāt aliq̄d commune vt vnum pedem. Pri
mo modo non poteſt perſona eſſe i alia quod ꝓbat
dupliciter. Primo quando totum eſt in aliquo primo
quodlꝫ eius eſt in eo et quelꝫ pars equaliter cū alia
ergo ſi ſic pater eſſet i filio. ergo equaliter eſſet pa-
ternitas in filio ſicut eſſentia conſequens falſum.
Secundo arguit doctoꝛ ſic quod eſt primo i aliquo
ambit ab illo: ſed impoſſibile eſt itelligere ꝙ idem
primo ſit ambiens ſe. ergo ſic non poſſunt due per
ſone eſſe i ſeiuicē: ergo perſona eſt in perſona ſecū
dum ꝑtem. Aut ergo ſecundo modo. qꝛ aliq̄d eius
ꝛ tamen illa pars nichil eſt eius cui inexiſtit: ſed ſic
perſona eſſet relatio: igitur opoꝛtet ꝙ tertiomodo
ſecundum partē ſit in alia. Sed de perſona in qua
eſt alia. dicit doctoꝛ ꝙ vna perſona eſt primo i qua ē
alia / qꝛ ſecundum totam rationem eius habet ra-
tionem continentis. ¶ Contra quandocūqꝫ aliq̄d
eſt i aliquo per partem idem modus conuenit par-
ti ꝛ toti ꝑ partem ſicut patet albedo eſt i homine ꝑ
faciem. ideo idem modus conuenit faciei ꝛ toti ho
mini ꝑ faciem. ergo ſi filius ſit in patre primo: ita ē
filius vt. q. inherens patri ſicut eſſentia: dicit ꝙ ma
ioꝛ eſt eſt vera de iſto ꝙ eſt proxima ratio eſſendi ī
ſic non eſt eſſentia cum relatione. Contra illud de-
ſtruit principale propoſitum / qꝛ quando aliquid eſt
in. ſecundum totam entitatem eius. primo tunc eſt
primo in. ſicut riſibile non competit parti primo. ſꝫ
toti ergo ſi proxima ratio eſſendi eſt eſſentia cum
ꝓprietate ſic erit in. ¶ Item: eſſe in: in propoſito
non poteſt intelligi ad ſe. qꝛ ſic pater eſſet in patre
ergo dicit relationem non oꝛiginis / qꝛ ſicut pater
eſt in filio ſic econtra / non ſic eſt de relatione oꝛigi
nis. ergo opoꝛtet ꝙ ſit relatio communis. ergo con
uenit ſecundum eandem rationem vtriqꝫ extremo
ergo non ſecundum partem inexiſtit. ergo ſecundū
totum eſt illud cui inexiſtit illud. ¶ Item: proprie-
tas perſone ſecundum ꝙ eſt ita cōmunicabilis nul-
lo modo dicitur foꝛmaliter de perſona. Sed eſſe in
dicitur foꝛmaliter de eſſētia: igitur non foꝛmaliter
de perſona. ideo dico cū hylario. viij. de trini. ꝙ ita
ē ibi eſſe in quod ſubſiſtens vt ſubſiſtens eſt in ſubſi
ſtente. Sed vt ſubſiſtens eſt ſubſiſtere cōuenit per-
ſone primo. ergo ex parte vtriuſqꝫ extremi cōuenit
vni perſone eſſe in alia primo: ita ꝙ vna eſt primo
in alia ꝛ alia eſt ꝑmo in quo eſt iſta. Sed non ē ibi
in per aliquam infoꝛmationem neqꝫ per aliquam
continentiam: ſed per mutuam preſentiam ſubſiſtē
tis vt ſubſiſtens ad alterū ſubſiſtens vt ſubſiſtens
premitto ꝙ aliquando cōuenit alicui aliquid quod
eſt homogeneū tam ex ꝑte obiecti q̄ ex parte paſ-
ſionis: ſicut caliditas cōuenit primo igni ꝛ ꝙ ſic cō
uenit alicui primo conuenit cuilibet parti et equa-
liter ꝛ ſic intelligit philoſophus. vij. phi. ꝙ totum
non mouetur a ſeipſo primo ibi parte quieſcēte nō
mouetur totum. Alio modo conuenit paſſio primo
ſubiectum toti vbi ſubiectum non habet partes ho
mogeneas ꝛ tamen nulli parti conuenit vel aliquā
do conuenit partibus: ſed non equaliter immo pl⁹
vni parti q̄ alteri. Exemplū primi habere tres cō
uenit primo triangulo ꝛ tamen nulli parti: etiā de
ſecundo agere competit primo compoſito tū cōue-
nit pri⁹ foꝛme q̄ materie: neutri tū conuenit per
ſe loquendo. ideo maioꝛ eſt neganda propter duo.
Nec enim opoꝛtet ꝙ illud quod conuenit toti primo
conueniat parti. Nec etiā dato ꝙ conueniat opoꝛ
tet ꝙ equaliter. vel ſi detur ſi maioꝛ in propoſito et
ꝙ eſſentia eſt in: vel ꝙ pars eſt deus ꝛ non ſequitur
ꝙ pater eſt filius: ſed eſt equiuocatio de eſſe in.
¶ Ad aliam rationē de ābire. dico: ꝙ ita incompoſ
ſibile eſt ꝙ eadem pars ſit primo contenta et cum
alia parte ſit primo continens idem. ſicut totum pri-
mo eſſe in ſe. ideo dico ꝙ non tenetur perſona ē in
perſona ꝑ continentiā: ita ꝙ vna ſit ambiens aliā
ſed ſicut ſi duo angeli eſſent totaliter idem ꝛ tamē
diſtinguerentur equaliter: ſꝫ ſi diſtinguerentur / qꝛ
ſpiritualia non diſtinguuntur per vbi. ¶ De ſecun-
do principali que eſt ratio eſſendi in vni perſone in
alia non eſſentia. Sic enim pater eſſet in patre / ne
qꝫ relatio / qꝛ non relatio oꝛiginis cum ipſa ſit alte-
rius rationis in extremo ꝛ ꝑſone vniformiter ſunt
in. vel ꝑ incōpoſſibile deus produceret alium deū
niſi eſſet ſic in: ſicut vna perſona in alia ſecundum
Damaſc. v. ca. etiam ſi eſſent due relationes oꝛigi-
nis neutra eſſet in alia. ¶ Item impoſſibile eſt fun
damentum neceſſarium eſſe in aliquo niſi relatio
cuius neceſſario eſt illud fundamentum ſit in eodē
ſed ſi neutra perſona poſſet eſſe in. ꝛc. ¶ Item: in
creaturis actiui ad paſſiuum eſt relatio oꝛiginis: et
tamen neutrum in alio. Dicit relatio eſt ſufficiens
ratio vni perſone eſſendi in alio: tamen quia relati
ua ſunt ſimul: tum qꝛ generatio eſt imanens: igitur
terminus eius. Primum non valet / qꝛ equiuocatio
eſt de ſimul / qꝛ ſimultas relatiuoꝝ eque ſaluatur
ſi vnum album eſſet hic ꝛ aliud rome ſicut ſi ambo
eſſent hic. non ſic de ſimultate perſonarum equiuo
catur. ꝗ ſimultas. Nec valet ſecundum / qꝛ dictum
eſt ſuperius ꝙ generatio non eſt ſic immanens ꝙ
terminus eius ſit immanens ꝛ ſi detur ꝙ ſit adhuc
non concluderet patrem eſſe in filio neqꝫ in ſpiritu
ſancto nec etiam filium, in ſpiritu ſancto. Ideo di-
co ꝙ neqꝫ eſſentia ſola eſt ratio eſſendi in neqꝫ re-
latio ſola: ſed totum. puta eſſentia cum relatione. ſi
cut in creaturis nichil idem dicitur ſimile ſibi ergo
in creaturis ad ſimilitudinem requiritur diſtinctio
neqꝫ hoc ſufficit. Sic enim diſtinctiua ſimillima er
go requiritur alia vnitas. ꝗ vtrūqꝫ requiritur. ꝛ ſic

in ꝑpoſito nec relatio nec eſſentia eſt preciſa ratio
Dicit ꝙ principalius eſſentia eſt rõ eſſendi in. dico
ꝙ eſſentia eſt illud fundamentum propter ꝙ nõ po
teſt non in eſſe relatio vbi eſſẽtia ineſt. ¶ De tertio
articulo dico ꝙ iſte modus eſſendi in. nõ eſt aliquis
illoꝝ quem ponit phũs ſicut patet diſcurrendo
ſed eſt quilibet diſſimilis magis ꝙ ſimilis. Exem-
pla poſſunt tamẽ poni ad hoc per q̃ aliqualiter poſ
ſumus melius concipere illum modum eſſendi. pri
mum exemplum eſt de illapſu deus ineſt in oĩ crea
tura tripliciter eſt per preſentiam ⁊ eſt illapſus iſta
preſentialitas includit deum ſicut in celo ſecundũ
potentiam ⁊ manutenẽtiã: ſ; concipimus preſẽtiã
ſine manutentia. ſic eſt pñs ꝑ eſſentiam. Ad exẽ-
plum angelus ẽ cum corꝑe et corpus cum alio cor-
pore glorioſo ⁊ pone idemptitatem nature ſic in ꝑ
poſito. Tertium exemplum ſi ponãtur duo angeli
idem in natura ⁊ circũſcribendo locum eſſet ibi ſim
plex perſona mutua. Quartum exemplum ẽ de po
tentiis anime ſi ſint idem eſſentie ꝙ credo ⁊ habe-
ent aliam diſtinctionem pri⁹ in re ante operationẽ
deus eſt ibi ydẽptitas nature. ⁊ tamẽ diſtinctio rea
lis potentiarum. ¶ Ad primum principale de ana
xagora. dico ꝙ ſi dicit quidl; eſſet in quolibet entia
eſſent maxime confuſa non ſic ẽ perſona in ꝑſona.
¶ Ad aliud. vi. phiſico. patebit. ij. libro. induidua-
le non poſſet diſtingui ab induiduali niſi eẽt extra
ipſum ꝙ ſi verum eſt. hoc ẽ qꝛ indiuidualia in corpi
bus reſpiciunt ſitum: ſed induidualia ſpiritualia
non. ideo non minus diffinitur in eodem loco ꝙ in
alio ⁊ in alio. ¶ Ad aliud dico ꝙ non eſt ſimile: ꝙ
diuinitas non eſt in aliquo niſi ſit formaliter aliq̃d
eius: ſed perſona eſt ĩ alia tamẽ nõ eſt aliquid eius
iõ ſequitur ꝙ ſi eſſentia ẽ in aliquo ⁊ diſtinguitur ab
illo ꝙ ibi eſt compoſitio non ſic de perſona. ¶ Ad
aliud in quo eſt fili⁹. ⁊c. dico ſecundũ philoſophũ
iij. elẽc. diſtinctio nõ valet vbi alterum membrum ẽ
incongruum ſi ibi tantum determinatur ad vnum.
iõ de virtute ſermonis non ẽ hec diſtinguenda filia
tio eſt in patre. quia non premittitur de virtute ſer-
monis: qꝛ abſtractum ſit in aliquo niſi formaliter ⁊
tunc nego hanc ꝑ. q̃ eſt filius in eodem eſt filiatio/
qꝛ non põt ſic accipi in reſpectu filiationis aliud re
ſpectu filij vel aliter poteſt dici ſi cõcedit ꝙ abſtra
hat põt eẽ in aliquo licet non formaliter conceden
do ꝙ filiatio ẽ in patre ſicut filius ⁊ non ſequitur el
ternus. ğ pater eſt filius. ¶ Ad aliud in regulis eq̃-
parantie non tenet niſi procedendo: ⁊ hoc gratia
materie. Sed conuertendo nõ ratio tenet reſpectu
alterius a ſe. Et ſic arguit philoſophus. iiij. phi. vñ
bñ ſequitur ſortes eſt ſimilis platoni ⁊ plõ cicero-
ni. ğ ſortes eſt ſimilis ciceroni non variata ſimilitu
dine ſed nũq̃ conuertẽdo: igitur ſortes eſt ſimilis
ſorti. ¶ Ad aliud ꝙ filius exit a patre generatio-
ne paſſiua. ⁊ tamen eſt in ea ⁊ econtra per mutuaꝫ
preſentiam ⁊ econtra.

Utrum in deo ſit ratio to-
talitatis vel maioritatis. Q ſic. Damaſ.
ca. ij. cõfitemur oẽꝫ materiã. ⁊c. Ibi acci-
pit omne pro toto. ğ ibi eſt totalitas. ¶ Iteꝫ: ĩ ſym
bolo anaſtaſii tote tres ꝑſone. ⁊c. Et hieronim⁹ in
hympno. Et hylari⁹. ix. de trini. ꝙ in patre eſt ma-
ioritas: qꝛ maior filio. ¶ Item eſſentia eſt infinita
ğ eſt maior omni finito ⁊ oĩ non infinito: ſed rela-
tiones ſunt finite vel non infinite. ¶ Item: deus
probatur de pluribus perſonis. ğ eſt ibi totum vlẽ.
¶ Item damaſ. l. ca. differunt numero nõ natura.
ergo ẽ ibi ſpecies. ¶ Item ꝑ bonauenturã quando
diſtinctum ꝑducitur de indiſtincto ſicut de mate-
ria ꝑducit: igitur eſt alia totalitas. ¶ Oppoſitum
Omne totum maius ſua ꝑte. in diuinis nichil ma-
gis ⁊ min⁹. ¶ Item. Auguſ. cõtra maximinũ li. iii.
non eſt ibi pars. ¶ Item: probatuꝫ eſt ſuperius ꝙ
ibi neq; eſt ſpecies neq; genus. ¶ Item. viij. de tri
ni. c. xii. tertia pars ex eadem eſſentia nõ eſt deus.
¶ Circa queſtionem. An ibi totalitas. iii. phiſico.
Ratio ꝑfecta ⁊ toti⁹ propinque aut: ſed perfectum
dicit ꝙ res non caret termino ſue ꝑfectionis: ſed to
tum dicit rẽ haberi in ſe aliqua reſpectu quoꝝ ẽ to
tum. Et ꝑprie accipiendo totum relatiue dicit ad
partes ⁊ partes ꝑprie ſunt in toto: ſed gener alius
poteſt totum accipi in reſpectu quorumcũq;: l; nõ
ſint ꝑtes ⁊ ſic transferimus nomẽ totus ad diuina
quia que dicunt ꝑfectionem vel ſaltẽ non imperfe-
ctionem extendũt ad diuina non ſic imꝑfecta. dico
eñ ꝙ prima ꝑſona perfecta eſt prior origine ⁊ non
de⁹ ꝙ alia eſt poſterior. ſ; ſecunda. accipiendo: igit
totum ꝑmo modo dicit limitationem. ⁊ iõ non eſt
in diuinis: ſed ſecundum ꝙ q̃libet contentum eſt
ipm ſic eſt de⁹ quidem totum intẽſum non: ⁊ corre-
latiuum totius ſic non eſt ꝑs: ſ; aliquid illius totius
⁊ nichil eſt ſimile in creaturis: ſed totum virtuale ĩ
creaturis magis aſſimilatur ſibi vt anima hoc ẽ ꝙ
dicit vnus doctor. totum nõ eſt ibi relatiue: ſ; abſo
lute qđ intelligo nõ quacũq; abſolutiõe: ſed iſta q̃ ẽ
ad partem. Secunndo videndum eſt an ſit ibi ma-
ioritas vnius ꝑſone reſpectu alteri⁹ Hylarius ter
tio de tri. loquens de patre ⁊ filio vult ꝙ neuter ꝑ-
fectus eſſet ſi pater partẽ daret ⁊ non totum. iõ to-
tam eſſentiaꝫ communicat ⁊ omnes ꝑfectiones ſim
pliciter ſunt in qualibet ꝑſona. ¶ Item: ꝑſone non
diſtinguũtur niſi relationibus: igitur vna nõ eſt ꝑ-
fectior alia/ qꝛ relatio nõ eſt ꝑfectio ſimpliciter cuꝫ
nõ ſit meli⁹ eſſe ipſã ꝙ non ipam/ qꝛ relatio origis
nõ eſt melior ꝙ relatio ſibi oppoſita. Sicut relatio
dicit ꝑfectionem ſimpliciter l; vna perſona non ſit
ꝑfectior alia/ qꝛ licet generatio actiua non ſit in fi-
lio tñ eſt ibi eque ꝑfecta puta filiatio ⁊ ſic poſſũt eẽ
eque perfecte perſone licet nõ quelibet ꝑfectio ſim
pliciter que eſt in vna ꝑſona ſit in alia. ¶ Sed illõ
non valet/ qꝛ ſi ſint dii differentes in alia ꝑfectione
neuter erit ſimpliciter perfect⁹/ qꝛ carent illa perfe
ctione qua alt⁹ diſtinguit ab ipo. ¶ Item ꝙ habet
oĩa paria cum alio ⁊ vltra plus eſt ſimpliciter ꝑfe-
cti⁹. ergo pater ⁊ filius eſſent perfectiores ſimplici
ter. ſ. ſ. qꝛ contra ſpirationem paſſiuaꝫ in ſpũ ſancto
eſt ſpiratio actiua tam in patre ꝙ in filio ⁊ vltra hec
filiatio ⁊ paternitas que dicit perfectionis ſimpli-
citer ſecundum hanc viam. ¶ Item: Sequeretur

ꝙ tota trinitas eſſet ꝑfectioꝛ ꝙ̄ alia perſona propt̄ quattuoꝛ relationes poſitiuas que ſunt in ipſa: ⁊ tamen nulla vna ꝑſona. ¶ Item ſequitur ꝙ generatio actiua eſſet ſpiratio paſſiua: quia vtruqꝫ ēēt formaliter infinitū. Scd̓o: an ſit ibi totalitas vniuerſalitatis: ⁊ dico ꝙ non ē ibi vniuerſale pꝛopꝛie quia de ratione vniuerſalis ꝓpꝛie accepti ſūt duo que dicunt ꝑfectionem ⁊ alia duo q̄ dicunt imperfectionem. De rōe v̓lis eſt quia habeat cōmunicabilitatē ⁊ illimitationē: ⁊ iſta ſunt perfectionis ēē de ratione eius ē ꝙ ſit potentiale ⁊ ꝙ habeat diuiſibilitatem vel cōmunicabilitatem ⁊ iſta dicunt imꝑfectionem. ¶ Item: nullum v̓le eſt de ſe hoc: ⁊ q̇libet reale ibi ē de ſe hoc vnius rei: ſed ſi iſte homo albus faceret talia ſuppoſita in genere qualitatis mathematice ſubſtātia: vna iſta nō ē ei⁹ ꝫ nulla vniuerſalitas eſt ī deo ꝓpꝛie ex hoc ꝙ ē in diuerſis ꝑſonis ē de totalitate eſſentiali: dico ꝙ non ē ibi ꝓpter compoſitū. Sed dicit dubium eſt qualiter poteſt abſolutum receptiuum reſpectui recipi ſine aptitudinali potētia ad reſpectum vel ad terminum ei⁹. ¶ Dicit doc. ꝙ de ſubſtātia patris dicit conſubſtantialitatem non ibi ſit materia neqꝫ natura. Ideo dico ꝙ abſolutum preceptum reſpectui. Si intelligitur vt recipere illud: tunc nō intelligitur ſine aptitudinali potentia ad illud: ſed in ꝓpoſito intelligitur ad dandum ⁊ non ad recipere: dico de anima paruuli nō recipit ex hoc ꝙ poſtea ē in maioꝛi coꝛpore: ſed dat vnde in ſimpliciter ꝑfectis pꝛius via generationis ē pꝛius perfectione: ideo in propoſito intelligitur vt apta nata fundare potentiam ⁊ non vt recipere. Dicit pono potentiam relatiuam. Dico ꝙ opoꝛtet adhuc ꝙ ſit abſtractiua vel obiectiua. ¶ Ad pꝛimum oppoſitum patet totum pꝛopꝛie ē maius vna parte. ¶ Ad hylarium dico ꝙ intelligit ꝙ maioꝛitas auctoꝛitatis. ¶ Ad aliud ꝙ infinitum non magis quocunqꝫ non infinito: qꝛ non cōparabilia: ſed relationes non ſunt finite nec infinite. ¶ Ad aliud cōcedo ꝙ dicitur de pluribus eſt tātum de ſe hoc. ¶ Ad damaſcenum patet. ¶ Ad aliud quādo diſtinctum producitur de indiſtincto ꝓducit̄ aliud de materia: dico nō opoꝛtet niſi ſit ibi recipiens. Diſtinctio.xx.

Utrum omnes perſone diuine ſint equales in potentia. Qꝫ nō Ricardus de tri. vltimo. Non poſſūt eſſe plures oīpotentes: qꝛ ſic vnus ꝑ ſuum actuꝫ poneret omnia in eſſentia. Sic arguo de perſonis: ſi vna ꝑſona eſt omnipotens per ſuum actum poteſt ponere oīa in eē: ergo alia ꝑſona nichil pōt eē in eē dicit ſit̄ poſitū. Cōtra pꝛ pa⁹ oꝛigine hꝫ q̇cq̇d hꝫ ꝙ̄ fili⁹: ꝫ ī illo ꝓoꝛi pōt oīa ponere in eē. ¶ Itē aliter duo dii ſi eſſent poſſēt īpedire ſe mutuo ꝙ nō ꝯcoꝛdiā volūtatū: ita due ꝑſone: qꝛ ꝯtingenter pn̄t velle oīa alia a ſe. ¶ Cōfirmat̄: foꝛma q̄ eſt pꝛincipium agendi eodem modo agit in duabus ſi ſit in duabus ſicut ſi eſſet tātum in vna: ſed ſi volūtas eēt trinitas ī vna ꝑſona poſſet ꝯtingēter velle oīa alia a ſe: ꝫ ſic in duab⁹. Et ꝯfirmatur adhuc ſi pꝛ vult aliq̇d ⁊ ex hoc determinat̄ filius ad volendum idem: ꝫ filius nō libere vult. ¶ Oppoſitum Aug. ſecundo de fide ad petrū. c. ii. ⁊ etiam contra maximinū in littera. ¶ Item ſi pater non genuit equalem. ergo impotens fuit. ¶ Item homo moꝛtalis generat filium ſibi equalem. ergo de⁹ cum ſit immoꝛtalis.

Queritur vtrū potētia generandi ꝑtineat ad omnipotentiaꝫ. Qꝫ ſic. Augu. li. iii. cōtra maximinū ſi generat impotēs fuit: igit̄ ex oppoſito auſi potuit generare. ¶ Oppoſitū. Omp̄s pater omp̄s filius ⁊ tamē filius non poteſt generare ergo potētia generandi non pertinet ad oīpotentiā. ¶ Ad pꝛimam q̄ſtionem. dico ꝙ potentiam actiuā eſſe in deo ꝓbatum eſt ſuperi⁹. Sꝫ ꝙ ſit equalitas in illa potentia pōt intelligi dupliciter vel itenſiue vel extenſiue. Extenſiue ſicut minima caritas ad tot obiecta diligibilia ſe extēdit ſicut maxima nō tn̄ ita intenſiue. Exemplum ſcd̓ʾ calor in igne generato: ita itenſe ē ſicut in generāte non tn̄ ad tot ſe extendit / qꝛ nō pt̄ pꝛoducere ſe: ⁊ tamē ignis generans ꝓducit generatum. ergo nō ad eēntialia ſe extēdit calor in vtroqꝫ ſi ſit eque intenſus. loquendo de potētia actiua ſecundum intenſionem dico ꝙ eſt equalis in omnibus ꝑſonis / qꝛ eſt ibi ſecundū eandem rationeꝫ loquendo de potētia actiua extenſiue adhuc ſunt perſone equales / qꝛ potētia ē in eis reſpectu eoꝛūdem obiectoꝛū ſtabiliū / qꝛ pꝛincipiū agendi in quocūqꝫ eſt pꝛi⁹ anteq̄ꝫ termin⁹ ꝓducatur pōt eſſe ſibi ꝓncipiū agēdi reſpectu termini ꝓducti. Sed pꝛius ē ꝓncipiū agendi in qualꝫ ꝑſona anteq̄ꝫ producat̄ effectus / qꝛ neceſſariū ex ſe eſt pꝛi⁹ natura non ſolū oꝛigine oīno neceſſario ex ſe. ¶ Ad pꝛimū pꝛincipale cōcedo ꝙ vna ꝑſona pōt ponere omnia poſſibilia ī eſſe. ⁊ cū dicit̄. ergo alia perſona nihil nego. ſꝫ tenꝫ ſi ponūtur duo dii differētes in ſapientia: qꝛ ipſi habent duos act⁹: ſꝫ perſone habent vnum actum neqꝫ ponit̄ idem / quia ꝑſone hn̄t eandem voluntatē. ¶ Ad confirmationeꝫ dico ꝙ pater pꝛius habꝫ omnia que habet / qꝛ habet ea a ſe: ſed hoc non ē qꝛ termin⁹ poſſibilis ſit poſit⁹ in eſſe: ſꝫ ab iſto actu habito a trib⁹ quem pater habꝫ a ſe omnia poſſibilia ponunt̄ in eſſe. ¶ Ad aliam dico ꝙ impoſſibile ē vnā poſſe nolle ⁊ alia ꝑſona vult qꝛ in eis ē tm̄ vnica voluntas. ¶ Ad aliud concedo ꝙ equaliter eſt pꝛincipium agendi in omnib⁹ ſicut ſi eſſet in vna tm̄ ⁊ ſicut cum libertate nō ſtat ſimul velle ⁊ nolle in eadē voluntate ſic nec ī diuerſis nō obſtāte ꝙ ego poſſum velle aliud cōſideratū non tamen poſſū illud ſimul velle ⁊ nolle ſic in diuinis. ¶ Ad aliud concedo ꝙ pater pꝛius oꝛigine vult quicquid vult: ⁊ tn̄ filius libere / qꝛ velle vt ē in ꝑſōe perſonarum eſt mere cōtigens reſpectu obiectoꝝ ſecundarioꝛum ⁊ ſic pa⁹ habetur velle in trib⁹ perſonis ꝙ̄ reſpectu alicuius ſecundarii voliti. ideo eque libere eſt velle in omni perſona: ⁊ tamen pater pꝛius habet velle ꝓmū cuꝫ quo velle nō ſtat cōtingentia. ſꝫ cum velle reſpectu

nouit filiũ niſi pater hoc ẽ null⁹ itellect⁹ aialis ali⁹
a patre in itellectu aialitate nouit filiũ. Similiter
cum dicit̃ girũ celi circuiui ſola ei⁹ ſapiẽtia qꝛ non
eſt alia ſapiẽtia. ꝛc̃. Et ſic poſſunt ꝯcedi oẽs auctea
in ſacra ſcriptura vt plurimũ abſqꝫ gloſa violenta.
¶ Ad aliud cũ dicit̃ tant⁹ ẽ ſolus pater. ꝛc̃. Dico ꝙ
ſolus dicit ibi ꝑciſionẽ in extremo ſꝫ non reſpectu
alteri⁹. vñ p̄ſcindit rõem extraneã ꝛ dicit modũ
extremi non in ordine. ¶ Cõtra rõnem ſuperi⁹ po
ſitã de aliud ab homine concedit̃ in reſpondendo.
ꝙ hic extremũ claudit ꝯdictionẽ ꝛ ꝙ repugn̄t ſibiip̄i
igit̃ eadem ꝯclõ ſequitur primo hec cõcedit̃ ꝙ ꝯña
tenet vlt̃ vbi extremũ non claudit cõtradictionem
aut ergo hec includit aut nõ includit ſi non icludit
ergo hec tenet. ſi includit concedit̃ aliq̃d affirmari
de deo vel ſic de nullo qđ eſt in ſe falſũ ẽ aliquid ve
rum: aut igit̃ capiet̃ in minore qđ hoc eſt i ſe primũ
ꝛ affirmatiua concedit̃ vel ſi ab iſto nõ remouetur
p̄dicatũ in vniuerſali q̃ tũc ſequitur tm̃ homo vl̃ nõ
hõ eſt hõ. ergo nihil nõ idẽ homini vel nõ hoi. ꝛc.
ex hac: ẽt ſua ꝯtradictoria ſequit̃ negatio ſbi de ſbo
¶ Iteꝫ: ꝯcluſio negatiua nũq̃ p̄t ꝯcludi niſi de ſbo
poſſet aliquid affirmari / qꝛ ex omnibus negatiuis
vel ergo vel concedere concluſionẽ i ſillogiſmo ex
oppoſitis vel vnam propoſitionem eſt ſimpliciter
verum ꝛ non habere contradictionem ſimpliciter
primã. ¶ Item ſtarent ſimul tm̃ hõ eſt homo. ꝛ nõ
idem homini vel nõ homini eſt homo vel non erit
vel negatiua vera qñ nihil eſt ſumere ſub ſubõ a q̃
non remouet̃ predicatum. ¶ Item tu ſcis te eſſe la
pidem eſt ſimpliciter propoſitio ꝛ tamen includit
ꝯdictoria oppoſita. ¶ Itẽ hec eſt vera ñ hũanũ eſt
predicatũ. ꝛ tamen in vna extrema ſunt oppoſita.
¶ Item: hec eſt vera. tantum pater eſt tantũ pater
et hec ſimiliter. hic tu ſcis te eẽ lapidem. ꝙ hic tu
ſcis te eſſe lapidem. ¶ Item: hec eſt vera omis hõ
ẽ itelligibilis ex hac ſequit̃ nullũ nõ intellectuale ẽ
homo ꝛ vltra. ergo non om̃e intellectuale ẽ nõ hõ.
non idem homini vel non homini ẽ nõ intellectua
le p̄te. ¶ Item in vniuerſali apparet vera non idẽ
patri ẽ nõ idem filio: ſꝫ ois hõ ẽ hõ vel non homo.

¶ Diſtinctio. xxii. ¶ Queſtio. i.

CIrca hanc diſtin-
ctionẽ. xxii. q̃rit̃ p̄mo. vtrũ de⁹
ſit noiabilis a viatore aliq̃ no-
mie ſignte eẽnaꝫ dei i ſe. Qꝫ nõ
au. de v̄bis dñi ſermone. xliiii.
quicquid põt fari non ẽ ineffabi
le. igr̃ ex oppoſito qđ ẽ ineffabi
le nõ poteſt fari. Sꝫ deus ẽ ineffabilis: qꝛ paulus in
raptu audiuit q̃ non lꝫ hõi loqui: q̃to ergo ille ma-
gis eſt ineffabilis qui talia dixit. ¶ Iteꝫ Aug. ſup il
lud. Ioh. xv. filius nihil facit niſi qđ videt p̄rem fa-
cere non poteſt demõſtrari verbo quid ſit videre
verbi. ¶ Item: Hylarius. iii. de trini. ix. non poteſt
per humanũ ſmonẽ explicari. ꝛc̃. ¶ Iteꝫ Amb. v.
de tri. ix. non ſolum vox mea ſilet: ſꝫ ꝛ angelorum.
¶ Itẽ non poteſt intelligi in ſe. ergo neqꝫ ſignifica
ri. ¶ Item Augu. de trini. vi. vel. vii. deus verius ꝯ
cognoſcitur q̄ đr ſed non poteſt cognoſci. ergo nec
nominari. Minor patet / qꝛ ſi poſſet conſigr̄e eſſen
tiam dei vt in ſe poſſet conſigr̄e veritatem ſolaꝫ de
eo vt deum eẽ trinum. ¶ Oppoſitum: Auguſti. con
tra adamantium hereticum ca. xiii. dicit ꝙ eſſentia
diuina habens verbum eſt ſignanda. ¶ Item:
eſſentia vt in ſe poteſt intelligi a viatore ergo nomi
nari. Antecedens patet ꝙ viator poteſt cognoſce-
re quod de ſe eſt cõe vt ꝓbatur ſuperius ꝛ hec ẽ ꝓ
p̄ria rõ eius. Dicitur ſecundum vnum doctorem ꝙ
nomen vocale debet eſſe ſymbolizans inter illum
qui loquitur ꝛ cui loquitur: ita ꝙ res ſit ſimul nota
vtriqꝫ et ꝙ hoc nomen ſit ſignum illius rei. poteſt
ergo tale nomen vocale comparari ad intellectuꝫ
diuinum / vel ad intellectum beatum creatum / vel
ad intellectum viatoris. primo modo tunc eſſentia
dei in ſe ſit nota intellectui ſuo intellectus diuinus
poteſt ſibi nomen imponere ſignificãs eſſentiam
vt in ſe: ſed ſi comparetur eſſentia ad intellectum
beatum dicit ꝙ non poteſt ſibi nomen imponere
expreſſiuum eſſentie ſub iſta immenſitate / quia ſic
non cognoſcit ſed poteſt imponere nomen ſecun-
dum ꝙ cognoſcit: ꝛ ſic poſt reſurrectionem poſſũt
beati adinuicem vti aliquo nomine. Si cõparem⁹
ad intellectum viatoris illud ſignificatum impoſi
tum ab itellectu beato nõ eſt ſibi notum. ſed poteſt
illo vti ſicut cecus a natiuitate nomine coloris: ſed
ſecundum modum ſecundum quẽ viator cõgnoſcit
eſſentiam dei poteſt ſibi nomen imponere: ſꝫ illud
nomẽ non põt eſſe tranſlatum a creaturis / tum qꝛ
ſic eẽt cõe deo ꝛ creaturis. tum qꝛ prius conueniret
creaturis / qꝛ oĩa que iportaret ipoim⁹ creaturis. Sꝫ
ꝙ eſt hoc non proprium dicit doc. latinum deus in
grec. theos. ¶ Contra: illud qđ dicit̃ ꝙ intellectus
btũs non videt eẽntiam ſub rõe eſſentie nõ ẽ verũ
pꝫ qꝛ aliter nõ eẽt btũs / qꝛ nũq̃ quietat̃ potẽtia in
aliquo obiecto niſi i ipo ſit rõ primi obi ꝯpletiue. ꝙ
ipoſſibile ẽ intellectũ aliquẽ beatũ q̃etari niſi i obo
infinito / qꝛ ſiue ponatur intellectus veruꝫ vel ens:
adhuc perfectum veruꝫ vel perfectum ens non ẽ niſi
ſi imperfectum ꝛ' nunq̃ quietatur potentia niſi in
illo ꝙ habet potiſſime rationem primi obiecti ſui:
ergo beatus videt eſſentiam ſub ratione obiectiua
infinita. ¶ Itẽ ad hoc ꝙ ab aliquo in potẽtia ſigni
ficatiua non oportet ꝙ res cuius eſt ſignum ab eo-
dem comprehendatur: ſed ꝙ apprehendat rem di
ſtincte: ſic poteſt intellectus creatus apprehende-
re illam eſſentiam diuinam: igitur et ſibi ſub pro
pria ratione nomen imponere. ¶ Item: doctor
concedit ꝙ deus poteſt imponere nomen nomina
le eſſentie ſue: ꝛ rõne infiniti illud ſignum vocale
erit in ſe finitũ ꝛ proferibile a creatura. ergo intel-
lectus creatus poteſt in ſimile ſignum cum ipſum
ſit finitum. ¶ Item paſſio eſt ſignum naturale rei
primo proprietas: ſed vox vel nomen eſt ſignum
vocale et eſt ad placitum: ꝛ minoris virtutis q̄ ſi-
gnum naturale ergo cum viſio beata ſit paſſio na-
turalis per ipſum poteſt intellectus creatus in ſi-
gnum vocale cum ſecundum ſit multo minus. ideo
concedo ꝙ ſub eadem ratione ſub q̃ ꝯcipitur eẽn-

tia diuina a ſe concipitur a quolibet beato ⁊ dīſt:
ſed magis clare ⁊ minꝰ clare videre. totam tñ eēn
tiam videt quilibet intellectus beatus ⁊ vnus lim=
pidius alio ſicut patet de viſione aquile ⁊ homīs
reſpectu ſolis. ¶De ſecundo ꝙ dicit doc. ꝙ viatoꝛ
non intelligit eſſentiam dei ſub ea ratione ſub qua
beatus. qḋ ſic ꝓbo / qꝛ viatoꝛ poteſt concipere ali
quid de deo puta ſapientiam bonitatē: ſꝫ ſapiētia
ſm̄ ſe non dicit ſapiētiam in hoc nec in iſto: igitur
conſignat ſapientiam de alia quidditate: igitur co=
gnoſcit eſſentiam diuinā ſub pꝛopꝛia ratione: qꝛ nō
poteſt homini conceptus quidditatiuus de deo nec
vt eſt illius ſub pꝛopꝛia ratione / qꝛ per iſtum doct.
conceptus quidditatiuus dei eſt pͥmo diuerſus a q̄
libet alio. Ideo dico ad.q. ꝙ deum eſſe nominabi=
lem pōt dupliciter intelligi vel a. aliquo imponēte
nomen vel intelligendo noīe impoſito in intelligē
do nomine impoſito adhuc dupliciter vel ad ſe vel
ad alterum ⁊ adhuc ſunt nomina inominata ſcōm
Aug. in enchiridiō. pͥmo modo videtur ꝙ viatoꝛ
nō poſſit nomē iponere eēntie dīne ꝙ nō cogſcit.
Doctoꝛ rñdet ꝙ viatoꝛ pōt iponere eſſentie diuīe
ſub pꝛopꝛia ratione. dicitur ꝙ ſupponit ꝙ intellec=
tus non intelligit ſubſtantiam ſub pꝛopꝛia rōne: qꝛ
ſi ſic abſente ſubſtātia intellectus cognoſceret ſub
ſtantiam: ſicut tenebꝛam cognoſcimus per abſen=
tiam luminis: ſꝫ abſentiam ſubē per nullam poten
tiam in nobis poſſumus cognoſcere / qꝛ in coꝛpoꝛe
chꝛiſti eſt abſens manentibꝰ accidentibus etiam ſi
deus annichilaret ſubſtantiam ſolis ſtante claritate
te ⁊ accidentibus aliis non poſſumus cognoſcere
abſentiam ſubē: ſed aliud nomen ſignificare ſub=
ſtantiam propter ſe ⁊ in ſe ī impoſitis aliter ab ho
mine. aliter enim omnis pꝛedicatio eſſet acciden=
tis de accidente. ğ imponit nomen ſub iſta ratione
ſub qua non cognoſcit / qꝛ intellectus noſter īponit
natura ſubē ſub pꝛopꝛia ratione ⁊ ſe vt in ſe ⁊ ſic tñ
eam non cognoſcit. ergo ſic poſſet viatoꝛ īponere
nomen eſſentie diuine vt in ſe ⁊ ſub pꝛopꝛia ratiōe
licet vt ſic eam non cognoſcat. ¶Item Aug. vi. de
trini. ſextadecima queſtione. cognoſcamus diui=
nitatem inter ſbām ⁊ accidens ⁊ accidentia inter ſe
quia mutato coloꝛe manet q̈titas ⁊ aliquando mu
tata q̄titate manet coloꝛ. ğ nullum eſt pꝛeciſum re=
ceptiuum alterius. ğ opoꝛtet ponere tertium ſubm̄
⁊ videmus ꝙ aliqua coniunctio ſenſibilium eſt hic
⁊ ibi ⁊ ex difformi variatione hic et ibi arguimus
aliud ſubiectum hic ⁊ ibi. habemus ergo ꝙ illud
ſubiectum eſt ens vel res: Et non ſolum cognoſci=
mus quod eſt res: licet res ſit affirmatiua: ſi igitur
cognoſco quod aliud ſubiectum eſt hic ⁊ aliud ibi
illi quicq̄ ſit ꝙ ſubō eſt ibi impoſitio hoc nomen li
gnum ⁊ illi lapidi ⁊ ſic imponuntur omnia nomīa
poſt lapidem ergo determinate poteſt nomen im=
poni rei quam rem non concipio determinate. nec
cognoſcit. ſic eſt de litteris que ſunt ſigna vocum /
qꝛ pono ꝙ non cognoſco ſonos litterarum grecaꝝ
nō ſic volo ꝙ pꝛimus ſonus grecus ſignificetur per
litteram vltimam ſecundus per triangulum: et ſic
pono caracteres pꝛo ſignis: licet non cognoſcaꝫ ſo

p

nos grecoꝛum. ¶De ſecundo articulo dico ꝙ via=
toꝛ poteſt vti nomine ſignificante in ſe ſiue ſic im=
ponitur ab illo ſiue ab alio / qꝛ poſſumus vti ſigno
pꝛo alia re quam tamen perfecte non cognoſcimꝰ.
Exemplum ad hoc omnibus nominibus pꝛopꝛiis
vtimur perſonis vt iohanne: aliter. ⁊c. Et inten=
dimus vti pꝛo ſubſtantia rationali dicente licet ſub
ſtantiaꝫ perfecte non cognoſcimus. pꝛimus articu
lus eſt poſſibilis. quicquid ſit de ſecundo: ſed pꝛi=
mum credo eſſe verum. de ſecundo / quia ego. vi. de
trinita. nomen meum Adonay. ⁊ Rabimoyſes lo=
quens de hoc dicit ꝙ Adonay eſt nomen abſtrac=
tum. et eſt cognitio nominis magis abſtracti qḋ ſi=
gnificat eſſentiam ſignificatione pꝛopꝛia ⁊ non do
cetur niſi cum diſcipulus eſt ydoneus ⁊ hoc ſemel
in ſempiterno ⁊ ſcribitur quattuoꝛ litteris tetra=
grammaton et valet in litteris noſtris. re. vbi. hic
⁊ iſtud non niſi ex doctrina ſicut patet hoc nomen
chꝛiſtus: ⁊ tamen non eſt chꝛiſtus. Nec pꝛimo eſt
in hoc nomine vt ſcribitur in litteris nominis ⁊ ſi
cut impoſuit illas litteras. iiij. ſignificare aliqḋ qḋ
apparet ꝑ vocem ſic poſſunt littere apud nos. Ul=
terius de vſu. ad ſe vel ad alterum dico intendo ſi
bi expꝛimere ſicut ipſe capit. Dicit eſt ne poſſibile
vnum habere conceptum diſtinctum de deo in ſe.
dico ꝙ nihil: nō qꝛ mouet intellectuꝫ poſſibilius ni
ſi fantaſma ⁊ intellectus agens. ideo non poteſt cō
cipi naturaliter per aliquid expꝛeſſū ab alio. ¶Itē
non experimur in intellectu ꝑ conceptum ſimplicē
deū diſtingui a non deo / qꝛ ſi intellectus intelligit
vnum vel ens ꝑ hoc non diſtinguit deū a non deo
niſi dicat pꝛimum ens pꝛimū verum. dicit non pōt
intellectus diſtinguere propter ſimilitudinē. ¶Cō
tra ſimplex vel totum concipitur vel nihil. ix. met.
vltimo cap. ¶Ad rationeꝫ pͥmam dico ꝙ deus eſt
ineffabilis q̄tum ad illum cui ſit expꝛeſſio qꝛ nō pt
iſte cui loquitur per hoc complete intelligere eēn=
tiam diuinā. vel ſi debeat concedi reſpectu cuiuſcū
qꝫ creature tunc dico ꝙ eſt intelligēdū ꝙ nō poteſt
repꝛehendi ab alia creatura. ¶Ad aliud dico ꝙ vi
derē vbi dei idem ꝙ naſci ſicut ibi loquitur ⁊ nullū
verbum vſitatum poteſt explicare naſci. ¶Ad hy
lariū dico ꝙ intelligit ꝙ non poteſt ꝑ ſermonē vſi=
tatum. ⁊c. ¶Ad Ambꝛo. dico ꝙ non ſufficiēter ex
pꝛimitur. ideo vox ſilet. ¶Ad aliud dico ꝙ non ſe
quitur non perfecte intelligit. ergo non ſignifica=
tur / qꝛ cognoſcit quod quis confuſe poteſt ſub pꝛo=
pꝛia ratione nomen imponere. ¶Ad Aug. verius
cognoſcit q̄ dicitur. verum eſt comparando verita
tem ad ſignum vocale / qꝛ cognitio eſt ſignū noīale
qḋ eſt verius q̄ vocale quod eſt ad placitum.

¶Queſtio ſecunda.

SEcundo q̄ritur: vtꝝ
perſona vt eſt commune. 3. di=
cat intentionē ſcḋaꝫ. Qꝫ non. ꝑ
ſona eſt terminus productionis
realis. ¶Item perſona aderat.
¶Item in deo eſt trinitas. Op=
poſitum. omne commune dictū

Opio' godefredi de itēſiōe formaꝝ quaꝫ inſeq̄t burleus.

neratione oportet auctum manere. Dicitur ꝙ in
omni intēſione corrūpitur forma prior:quia termi
ni motus ſunt incōpoſſibiles.v.phiſicoꝝ:ergo nō
manent ſimul in eodē. ¶ Item confirmo hanc vi
am dupliciter. Primo ſic.cōſimili mō ſe habēt ma
ius ꝛ minus in eadē ſicut magis ꝛ minus in diuer
ſis ſpeciebus. Sed ſpecies vna pfectior alia nō ha
bet in ſeipſa aliam ſpeciē cum addito:ſed eſt ſim=
plicior ea qꝛ in oībus formis ſimplicitas eſt perfe
ctior. Scdo cōfirmo ſic. Simili mō eſt magis ꝛ mi
nus in accidētibus ſicut in ſubſtātia ſi ibi ſit mai⁹
et min⁹:ſed ſubſtātia pfecta eſt ſimplicior:ergo ſic
in formis accidentibus:ergo intēſior nō habet mi
nus intēſam in ea ſed eſt ſimplicior illa. ¶ Contra
iſtā viam poſſibile eſt deum augere caritatē in illo
inſtāti in quo elicitur act⁹ meritorius a caritate:q̄
ro ergo a qua caritate elicitur ille actus non a cari
tate pcedente qꝛ iſta nō eſt neqꝫ ab aucta quia iſta
ſequit̄ actum ordine nature. ¶ Dicitur ꝙ deus nō
pōt reddere premium in illo inſtāti / cōtra / illud nō
vitat difficultatem qꝛ poſſibile eſt actum elicitum
ab habitu morali augere habitū moralem. Aut igi
tur ille actus elicit̄ ab habitu precedēte vel ab ha
bitu aucto.nō a preexiſtēte ille nō eſt nec ab habi
tu generato qꝛ ille generatur ex actu. ¶ Itē ī actu
intelligendi ſic fit cōuerſio ad fātaſmata q̄a auget
actum intelligendi ꝛ ſpeciem ꝛ habitū ſi non eſt ſū
me intenſus:q̄ro igitur a qua ſpecie vel a preexiſtē
te vel a ſequente. ¶ Itē aliqua volitio pōt remit=
tere intellectionē quia poteſt eam totaliter corrū
pere ꝛ non pōt vbi aliqua intellectio ſit oſtendēs
voluntati obiectū q̄ro quam intellectionem habꝫ
intellectus in actu in illo inſtāti in quo volitio re=
mittit intellectionē oſtēdentē voluntati obiectum
non habet intenſam intellectionem primā:quia il
la tunc non eſt neqꝫ ſcda eſt remiſſior qꝛ illa ſequi
tur. Item: aliq̄a actus poſterior pōt intendere ha
bitum ꝛ ſi non ſit intenſior quolibet priore vel ſal=
tem immediate priore:igitur non corrūpit indiui=
duum primū generando nouum: qꝛ non poteſt ge
nerare indiuiduū nouum niſi ſcdm proportionem
virtutis ſue:igitur opꝫ ꝙ nunq̄ intendat habitum
niſi ſit intenſior vel oportet ꝙ generet in v̄tute p̄=
cedentium ſimul cum eo manentium. ¶ Item:ca=
lidum corrumpens frigidum prius remittit q̄ cor=
rumpat:q̄ro igitur a quo generatur illud ſuppoſi=
tum minus frigidū non pōt dari a quo generetur
per ſe niſi ponatur illa fuga de ſole vl' de celo quia
contrarium non generat contrarium per ſe. ¶ Itē
Ex hac via ſequitur ꝙ nō poteſt eſſe motus in qua
litate ſcdm gradus forme quia ſtatim cum recedit
corrumpitur totum indiuiduum:ergo precīſe ē mo
tus ſcdm gradus mobilis ꝛ ſic eſſet motus conti=
nuus ꝛ tñ partes continuate ſcdm indiuiſibile:q̄a
quero in quo eſt illa ſucceſſio vt in ſubiecto in nul=
la parte diuiſibili ipſi⁹ mobilis quia nulla pars ſi
mul alteratur:igitur oportet ꝙ in indiuiſibili:ergo
punctus eſſet prius calidus. ¶ Item ſequit̄ ꝙ om
ne calefactibile dum calefit eſſet calidum ſcdꝫ infi
nitos calores:quia nulla pars mobilis eſt in eodē
gradu cum alio ꝛ q̄libet gradus facit indiuiduū di
ſtinctum ꝛ ſunt infinite partes mobilis:ergo mo=
bile dum calefit eſſet calidum infinitis caloribus
¶ Item:ratio ꝓ oppoſita pte nō cogit quia p eā=
dem rōnem ſequitur ꝙ in augmētatione ſemp eēt
nouum ſubiectum:ita ꝙ q̄titas preexiſtēs corrum
peretur:quia termini motus ſunt incōpoſſibiles.
¶ Item in rarefactione ſemp eſſet nouū ſuppoſi=
tū ꝛ tunc ſequitur ꝙ p virtutem creatam poſſet no
uum ſuppoſitū accidētis generari naturaliter nul
lo exiſtente ſuppoſito:quia ſpecies vini in calice
poſſit p agens naturale rarefieri ꝛ cōdenſari:ꝛ ibi
nullum eſt ſubiectum trāſmutationis:quia cum ra
refacit generatur nouum ſuppoſitū ꝛ nullum ſub=
iectum manet hic idem ſub vtroqꝫ terminorum.
¶ Ideo dico ad q̄ſtionem ꝙ caritas p̄exiſtēs ſim
pliciter manet tota ſed corrumpitur q̄tum ad eſſe
in ſe ꝛ tota manet ꝛ eſt pars alterius:ſicut de q̄ti=
tate aucta nichil tollitur ſed alia additur. ¶ Ad rō
nem doctoris ꝯcedo ꝙ termini motus p ſe ſunt in=
compoſſibiles ꝛ p ſe termini ſūt priuatio ꝛ forma
vna forma non eſt terminus a quo niſi per accidēs
ꝛ vt coniungitur termino a quo p ſe vt priuationi
ſic eſt in cōpoſſibili termino ad quē ſed ſolum con
iungitur priuationi vt hꝫ eſſe in ſe ꝛ nō eſt alterius
pars. ¶ Ad cōfirmationē dico ꝙ oppoſito mō eſt
in diuerſis ſpecieb⁹ ꝛ in eadē ſpecie:quia ordo ſpe
cierum eſt eſſentialis: ſed ordo indiuiduoꝝ in ea=
dem ſpecie eſt materialis reſpectu eſſentie ſpecifi
ce. ¶ Ad aliud dico ꝙ cōcludit oppoſitū:quia phi
loſophus ſic negat motū eſſe in ſubſtātiis ſicut cō
cedit eſſe in accidētibus ſed ſcdm gradus mobilis
hn̄ poteſt eſſe motus in ſubſtātiis:ergo aliter intel
ligit in accidētibus. ¶ Ad ſecūdū principale dico
ꝙ non ſequitur ꝙ forma eſt ſubiectum mutationis
ſed ꝙ ſpecies habet eſſe in vno indiuiduo ꝛ iā in a
lio ꝛ tamen primum indiuiduum non eſt ſimplicit̄
corruptum ſed eſt pars ſecūdi.

¶ Queſtio.iiii.

Quarto q̄ritur: vtrū
illud poſitiuum manens in aug=
mentatione caritatis ſit tota eſ=
ſentia caritatis aucte:ita ꝙ nō ad
ueniat alia realitas: Ꝙ ſic: Pro
batio.viii. methaphiſice:ſpecies
ſunt ſicut nūeri:ergo quocūqꝫ addito variat̄ ſpēs
Ad hoc ē porphi.d dīa. ¶ Itē.viii.metha.dr̄:dīa
formalis ē ſpecifica. ¶ Itē auctor.vi.pñcipioꝝ:for
ma eſt in ſimplici eſſentia ꝛc. ¶ Itē:ſi eſt alia reali
tas in aucto q̄ fuit in pñcipio aut realitas ptinet
ad ſpēm vl' nō. Si ſic:g̊ pria nō ē i ſpē:ſi nō:g̊ ſcda
nō ē i ſpecie. ¶ Oppoſitū Aug.vi.de tri.vii.ē mo=
le magna ꝛc. Tenētes primā opinionē ī q̄ſtiōe p̄=
cedēte dicūt ꝙ nō ē alia ſucceſſio in eſſētia nec alia
noua realitas i termio q̄ nō ē in pñcipio. ¶ Cōtra
contraria in ſummo ſunt incompoſſibilia realiter
ſed non in eſſe remiſſo quia ꝙ partim in termino
a quo ꝛc.ergo aliquid reale eſt in ipſis intenſis.

Qꝫ non in ipſis remiſſis quia non ſunt aliqua incōpoſſibilia formaliter niſi ꝓpter aliquid quod eſt intra ipſa neqꝫ valet dicere ꝙ ſunt incōpoſſibilia in cōparatione ad ſubiectū / qꝛ ex hoc ſunt incōpoſſibilia ſimul in eodē ſubiecto. ¶ Itē impoſſibile eſt idem numero bis ꝓduci etiam incōpoſſibile eſt ꝙ ſit motus realis ꝛ non ad terminum realiter ſequitur: igitur ſecūda pars motus ille eſt motus realiꝫ ergo aliqd reale inducit ꝛ non illud quod p̄fuit: qꝛ ſic idem bis produceretꝫ. ergo aliud reale. ¶ Item quia forma eſt talis ideo habēs eam habet eā taliter ꝛ eſt tale ſecūdum eā: ergo īpoſſibile eſt ꝙ hoc ſuppoſitū dicatur magis album vel ſecundum aliā formam ꝛ non habeat illā formam magis: ſed hoc ſuppoſitum eſt magis album ꝙ̄ illud: neqꝫ valet dicere de diſpoſitione: quia illa diſpoſitio aut ē eiuſdem eſſentie cum forma: ꝛ tunc habetur ꝓpoſitū aut nō eſt eiuſdem rationis: ꝛ tunc non pōt motus eſſe immediate a formis vni⁹ ſpeciei ad formā immediatam alterius. Nec valet iſta opinio de amotiōe ꝯtrarii: quia in angelis in ſtatu innocētie nec in hominibus fuit diſpoſitio ꝯtraria gratie vel caritati: ꝛ vnus plus habuiſſet ꝙ̄ alius. Nec valet iſta opiō de radicatione qꝛ non magis eſt forma cētum annorum forma ꝙ̄ forma vnius diei vel rubor ꝗ eſt paſſio cito tranſiens pōt eſſe intenſior ꝙ̄ habitus naturalis. ¶ Dico ergo ad q̄ſtionem propter tres primas rationes ꝙ iſta caritas manēs non eſt tota realitas caritatis aucte: ſed ſi eſſet in ſuppoſito eſſet pars ſicut de q̄titate mobilis. ¶ Ad primā rationem dico ꝙ phūs loquitur. viii. de formis ſicut plato loquebaꝫ ſcōm quidditatem: ꝛ nulla quidditas ſuſcipit magis ꝛ minus: quia abſtrahit ſecūdū ſe ab indiuiduis: ꝛ ſic quicquid aduenit facit ſpeciem aliā vel de non ſpecie ſpeciē ſicut differētia adueniens ſibi nō ſic autem ꝙ aduenit quidditati indiuiduo: illo modo quo ibi eſt q̄dditas. ¶ Ad porphirium pꝫ per idem. Si enim vnitati in ternario adueniat aliquid materiale ꝙ nō eſſet vnitas q̄tūcunqꝫ illud intēderetur non reſultaret quaternarius. ¶ Ad decimo methaphiſice dico ꝙ nō omnis differentia formarū eſt differentia formalis: ꝛ philoſoph⁹ intelligit ibi ꝙ ſi ſit formalis variat ſpeciē ſed non oportet ꝙ differētia formarū. Ad auctorē vi. p̄ncipiorꝫ cōcedo ꝙ forma ē ſimplex ſicut ipſe ꝓbat eaꝫ eſſe ſimplicem puta magnitudinorum molis dicit enim aduenīēs alicui non facit magis.

¶ Ad ſecundum dico ꝙ pertinere ad ſpeciem eſt dupliciter vel ſicut partes eſſentiales ſicut animal ꝛ rationalis reſpectu hominis vel ſicut partes ſubiectiue vt ſortes ꝛ plato. Primo modo dico ꝙ iſta realitas adueniens non pertinet ſicut pars eſſentialis ꝛ tunc non ſequitur: igitur non eſt in ſpecie. Secundo modo ꝑtinet ad ſpeciem quia eſt contētum in ſpecie ſicut pars ſubiectiua: ꝛ tunc non ſeqtur: igitur prima realitas non eſt in ſpecie.

¶ Queſtio. v.

Quinto queritur: vtrū caritas augeatꝫ ꝑ abſtractionē ꝑtis de potētia ad actū. Qꝫ ſic: qꝛ ſuppoſitū exit de potētia in actū ꝛ non ſcōm totam caritatē. ¶ Itē caritas intenditꝫ: igitur mutatꝫ ꝛ non totā: igitur pars. ¶ Itē Si caritas capit eſſe nouū: igitur ibi alia generatꝫ quia cū omni mutatione eſt aliqua generatio: igitꝫ eſt alicuius ꝯpoſiti illud compoſitū non eſt ex aīa ꝛ caritate: quia ſi ſic caritas non eſſet: ergo eſt ex ꝑte p̄exiſtente. ¶ Oppoſitū: ſi ſic aut extrahetꝫ de potētia ſubiecti: vel de potētia ꝑtis p̄exiſtentis. Non primo mō: quia tunc forma eſſet naturaliter inducta. Non ſcdo modo: quia pars p̄exiſtens ꝛ inducta ſunt eiuſdē rōnis: igitꝫ vna non extrahitur ab alia ſicut de potentia. ¶ Itē Boetius de tri. Simplex ſubiectū eſſe non pōt dicit vnus doctor ꝙ virtus infuſa augmētabilis ē ꝓpter latitudinē forme in eſſentia: ꝛ eſt in minori q̄titate eſt in potētia ad maiorem: ſed non ꝑ appoſitionem alicuius eiuſdē nature qꝛ tepidum additū equaliter tepido non facit magis tepidū: ergo opꝫ ꝙ per abſtractionem faciat augmētum ꝛ non ſolū in virtute forme: ſed in ſubſtātia forme. ¶ Ad rōnem dicit ꝙ habit⁹ nō eſt in potētia ſubiecti: ſed in natura eſſentie ſue vel forme ex hoc patet ꝙ pars eſt in potentia: qꝛ caritas habet latitudinē ꝛ eſt in potentia vt ſit in hoc gradu ꝛ in illo gradu hoc dicit ꝙ facit augmentū vi ſubſtātie caritatis. ¶ Ex his arguo ſic. Pars extrahitꝫ de potētia aut igitur aliquid nouū acquiritur vel non: ſed non nichil extrahitꝫ ſi ſic: igitꝫ cū non poſſit eſſe precipa ꝗ prefuit quia tunc non eſſet noua: igitꝫ eſt alia ſubſtātialitas. Sed hoc non tenet ſic / quia habitus ab eodē generantur ꝛ intendūtur. ii. ethicorꝫ. Sed primo habitus ille generatꝫ ꝑ creationem: ergo ſic intēditur non igitur abſtrahitur de potētia. Dicitur ꝙ abſtractio eſt partis virtualis. ¶ Cōtra ibi eſt actio realis. Quero igitꝫ ad q̄d terminatꝫ ſi ad p̄exiſtens: igitur idē bis ꝓducitur ſi ad aliud realiꝫ aut ergo eiuſdē rationis aut alterius ſequitur ꝙ caritas ꝯponeretur ex ꝑtibus diuerſarum rōnum realiter autē ſunt partes eiuſdēꝫ rationis ꝙ negat minorē. Ideo melius dicitur apponi ꝙ̄ extrahi: ita ꝙ caritas augmētetꝫ per appoſitionē ꝑtium eiuſdem ratiōis quod ꝯcedo. ¶ Ad rationē primam ꝯcedo ꝙ aīa mutatur non tamen forma caritatis niſi ſcōm ꝙ eſt nunc in vno gradu ꝛ iā in alio ꝛ non ſequitꝫ ſuppoſitū exit de potētia ad actū: ergo forma educitur de potentia qꝛ equaliꝫ educitꝫ ſubiectū de potētia ſubiectiua ad actū ſiue forma inducitꝫ per creationem ſiue materialiter qꝛ ſubiectum poteſt mutari ꝑ hoc ꝙ forma inducitꝫ per creationem. ¶ Ad aliud dico ꝙ non ſequitꝫ forma augetur: ergo mutatꝫ / qꝛ augeri accipitꝫ ibi methaphorice ſicut methaphorice dicitꝫ ꝙ q̄titas augetur. Sed ꝓprie habēs illam augmentetur vnde ſcōm Augu. ꝑ̄ſicut ſed habens eam ſecundū ipſam ꝛ ſubiectum augetur ſcōm caritatem: ꝯcedo tamē ꝙ caritas intēditur ꝓprie. ¶ Ad aliud: Si eſt ibi mutatio: igitur aliqua generatio ꝯcedo ꝙ ḡnatio illi⁹ toti⁹ ſcꝫ aīa cara deo ḡnatꝫ ꝛ cū dicitꝫ ergo non eſt ibi creatio dico ꝙ ſic: quia creatur gratia ī p̄io inſtanti nature: ꝛ in ſecundo eſt mutatio aīe care

quia tunc eſt infuſio gratie:vnde de intellectiua ve
re poſſet dici ꝙ homo ꝓprie generat hominem.
Si intellectiua preexiſteret ⁊ generans tantum cō
iungeret eam corpori ſicut patebit poſterius.

Queſtio.vi.

Sexto queritur: vtꝝ
caritas augeatur ꝑ appoſitionē
gradus in eſſentia. Ꝙ nō:qꝛ gra
dus non eſt aliud ab eſſentia. Igi
tur ſi mutatur ſecūdum gradum
mutatur ſcōm eſſentiā ⁊ ꝑ conſe=
quens eſſentia nō manet. ¶ Item
iiii. phiſicorū.c.de vacuo rarefactio fit per hoc ꝙ
ſuppoſitum eſt in potētia vtrumqꝫ contrariorū et
non ꝑ hoc ꝙ aduenit aliquid nouum:igitur a mul
to fortiori ſic erit i augmētatione v̄tuali. ¶ Item:
Simile in forma appoſitum ſimili non auget ſicut
patet de tepido:igitur nūꝙ̄ augetur caritas niſi in
duplum. ¶ Item: Idem nō additur ſibi quero er=
go q̄ diſtinctio eſt inter primū gradum ⁊ ſecūdum
non ſpecifica certū eſt non numeralis q̄a illa eſt a
ſubiectis.v.methaphiſice:quia alia materia ⁊c.
¶ Oppoſitum Aug.xv.de tri.c.xxvi.bis dabatur
ſpiritus ſanctus:ergo bis caritas ⁊ nō receſſit pri=
or:ergo ⁊c. ¶ Item omelia.xxiiii.ꝓmittit̄ vt ple=
nius habeatur. ¶ Item:Eccleſia orat gratiā infū=
di ⁊ nō in vanū. Supponēdū eſt ꝙ eccleſia nō ſit ſi
ne caritate:ergo additur grad⁹ gradui. ¶ Dico ad
queſtionem ꝙ augmētatur caritas ꝑ infuſionē gra
dus vl' ꝑtis in eſſentia ad ꝑtem ꝑexiſtentem:qꝛ ſi
augetur ⁊ nō corrumpitur preexiſtēs vt probatuꝫ
eſt pria q̄ſtione neqꝫ preexiſtēs eſt tota realitas vt
ꝓbatum eſt:ſecūda neqꝫ aduenit realitas ꝑ extra=
ctionem vt ꝓbatū eſt:tertia ergo ꝑ appoſitionem
gradus ad gradum in eſſentia. ¶ Itē arguo ꝑ rōnē
contra omnes opiniones opꝫ ꝙ deus agat realit̄
in infuſione caritatis:ad q̄d ergo terminatur non
ad ꝑcedens:ergo ad gradum/ſed prim⁹ grad⁹ ma
net:ergo additur grad⁹ gradui. Sed duo dubia oc
currunt. Primum eſt quomodo poteſt grad⁹ equa=
Duo du= lis augmentare ſicut tepidū additum tepido. Se=
bia circa cundo quomodo ex his poteſt fieri vnū. De primo
aug. cari. phus.viii.phiſicoꝝ.vult ꝙ oīs potentia in magni=
tudine maior eſt in maiori ⁊ maiorem efficaciā ha=
bet:igit̄ ſimilis rō eſt q̄tū ad duo agentia cōtigua:
quia duo ignes equalis v̄tutis intenſius ⁊ citius
agunt incobuſtibile q̄ vnus ignis ꝑ ſe:ergo ſi vir=
tus vnius ignis poſſet eſſe in alio igne ſubſtracta
materia intenſior eſſet ⁊ efficacior ꝙ ſit nūc i vno
igne ꝑ ſe. ¶ Itē Aug.li.de tri.xii.c. Ois forma ſpe
cifica pfectior eſt in diuerſis in diuiduis q̄ i vno:⁊
ideo in diuinis non ē differētia ſpecifica qꝛ nō ē ꝑ=
fectior in trib⁹ ꝑſonis q̄ i vna:ita ꝙ ſi forma vnius
indiuidui eēt i alio iduiduo pret̄ materiā ſuā indi=
uiduū eſſet pfecti⁹ q̄ nūc eſt. ¶ Exēpla ad hoc ſūt
Uide. duo. Primū eſt de duob⁹ luminib⁹ mediū eſt magꝭ
illuminatum ꝑ duo lumina equalia q̄ per vnum ꝑ
ſe. Secundum eſt de ponderoſitate:quia ſi duorū
ponderoſitas eſſet in vno intenſior eſſet q̄ ſi alte=
ra eorum eſſet per ſe. Patet igitur ꝙ gradus ſecū
dus caritatis poteſt intendere caritatē:licet ſit eq̄
lis vel minor priore. De ſecundo dubio ex duobus
non fit vnum niſi vnum ſit potentia alteriꝫ actus
vii.methaphiſice. Etiam illi gradus ſunt ſuppoſi=
ta diſtincta:ergo ex his non fit vnum. Dicitur ꝙ
prior eſt īperfectior ⁊ ideo eſt in potentia reſpectu
poſterioris. Poſterior enim eſt complemētum cō=
tra gradus ⁊ gradus non ſunt accidētia forme:q̄a
non dicitur gradus niſi natura ſcōm ꝙ adhuc ſecū
dum alium gradū ineſt:oportet ergo aliquid termi
nare actionem creātis cum auget̄ caritas ꝙ tertiū
nās ſi eſſet in alio ſuppoſito eēt caritas diminuta
⁊ cum alio ꝯfirmat caritatem intēſam ⁊ nō opor=
tet ꝙ illud ꝙ aduenit ſemper ſit perfectius vel eq̄=
le:quia ſic ſemꝑ augmentaretur in duplum:igitur
non eſt actus reſpectu gradus prioris nec etiā cō=
plementum. Ideo dico ꝙ ſicut i q̄tis q̄titate mo=
lis tota q̄titas de ſe eſt vna:⁊ tn̄ habet partes eiuſ
dem rōnis. Sic partes de ſe ſunt vne ⁊ ꝯſtituūt to
tum vnigeneum non quia vna eſt actus ⁊ alia po=
tentia:ſed quia ſub alia parte q̄titatis ē alia pars
ſubſtātie:aliter enim q̄libet pars ſubſtātialis eque
eſſet in qualibet ꝑte tota ſicut eſt intellectiua ⁊ ma
teria ſimiliter. Sed ſubſtātia prius habet eſſe na=
turaliter ſua q̄titate recepta:ergo ꝑmittitur ſuſce
ptiuum vnum virtuale ante q̄titatem ⁊ habet de
ſe vnitatem partiꝫ vnigeneitatis:⁊ hoc vniuerſa
liter in omnib⁹ vnigeneis:quia quelibet vnigenei=
tas nata eſt eſſe i vno indiuiduo q̄tū eſt de ſe ⁊ oīa
indiuidua vnigenea de ſe nata ſunt eſſe vnū indiui
duum. ¶ Ad rōnem dico ꝙ non poteſt fieri ꝯpoſi=
tum ex ꝑtibus eſſentialibus ſicut loquitur philoſo
phus niſi alterū ſit actus ⁊ alteꝝ potētia:ſed ꝙ fi
at vnum vnigeneū ex duob⁹ eiuſdem rationis li=
cet neutrū ſit potētia reſpectu alterius non eſt in=
conueniens:qꝛ iſta vnitas vnigeneitatis eſt prior
q̄ ꝯpoſitio ex maſia ⁊ forma:qꝛ factā reſolutiōe cō=
poſiti in materiam ⁊ formam vtrūqꝫ extremū ha
bet hanc compoſitionem ſcꝫ vnigeneitatis quia tā
materia q̄ forma habet ꝑtes eiuſdem rationis ex
ſe formaliter. ¶ Ad rationem in oppoſitum cū di
citur iſte gradus eſt in eſſentia. ¶ Dico ꝙ eſſentia
poteſt accipi pro quidditate:ſed ſic nullus gradus
indiuiſibilis eſt in eſſentia niſi accipiēdo in ꝓ ſub
Sic puta ꝓ eſſentia in indiuiduo nō eſt aliud a na
tura ſpecifica in iſta ⁊ ſic in eſſentia auget̄ ⁊ non ſe
quitur ꝙ mutatur in eſſentia i abſolute:ſed ſolū vn̄
ſecundū eſſentiā vel iduiduus fit mutatio:⁊ tamē
manet ꝙ prefuit: ¶ Ad aliud de vacuo dico ꝙ q̄n
fit magis calidum de min⁹ calido nulla ps fit nūc
calida q̄ prius non fuit calida. Sed de minus cali=
do fit magis:⁊ ſic fit appoſitio gradus ad gradum
cum augetur caritas. Nō eniꝫ eſſet alia caritas au
cta ſi adueniret alia aīa cum alia caritate:qꝛ nec
adueniēs nec precedens. Et ꝙ plus eſt phūs cōce=
dit ꝙ magnū ⁊ puū ꝙ ꝯſequūt̄ rarefactionē ⁊ ꝯdē
ſationē ſūt ibi abſqꝫ hoc ꝙ alia materia adueniat
vel etiā corrumpat̄:ergo oēs ꝑtes ſube ſūt manē=
tes eedē non tamē per q̄titatem: ſed cum maior

q̄titate ⁊ minoꝛi: igitur multo foꝛti⁹: ita eritvna nō
eſt q̄titas molis: ſꝫ virtutis. ¶ Ad aliō dico ꝙ hmōi
foꝛme intendunł ꝑ equale aduenlens ⁊ ꝑ mīm⁹ ſi-
cut ptꝫ de tepido ſi adueniret tepido abſqꝫ ſua ma-
teria ⁊ eſſet ī eodē formaliter ſimiliter de minima
caliditate q̄ poteſt exire ꝑ ſe adhuc ſi mioꝛ aduĉiret
poſſet augeri: qꝛ nō eſt dare in exiſtentē. ¶ Ad aliō
dico ꝙ grad⁹ oppoſit⁹ non diſtinguił ſpē⁊ ſi capia
tur in illo pꝛioꝛi in q̄ creatur. Sic alia ab illa que ē ī
ſecūdo inſtanti nature in quo īfundił ⁊ fit vnum ex
illa ⁊ ex preexiſtente. ¶ Dico ꝙ nō eſt alia difficul-
tas niſi quomodo due aque diuiſe adinuicem con-
iūcte faciunt vnum ſuppoſitū. iō dico ꝙ non eſt per
hoc/ qꝛ vna eſt in actu ⁊ alia in potētia. Sed ſicut
ptes homogenee ꝯiūgūtur ſicut pri⁹ ſeipſis erāt di-
ſtincte nunc ſeipſis ſunt vnum non eſt eodem quo di
ſtiguitur ſūt vnū ſicut ponitur de q̄titate ꝙ hec ſeip
ſa eſt alia ab illa. ¶ Queſtio. vii.

Ueritur ſeptio vtꝝ
caritas poſſit diminui. Et ſic.
contraria nata ſunt fieri circa
idem: ſed caritas poteſt augeri
ergo ⁊ minui. ¶ Item: poteſt
minui per peccatum veniale: qꝛ
eſt aliq̄ malum. Omne maluꝫ
adimit aliq̄ bonum ꝑ Aug. in encheridion: igił ve
niale adimit aliq̄d de caritate. ¶ Item: pctm̄ moꝛ-
tale corrūpit. ergo veniale minuit/ qꝛ vtraqꝫ ē ma-
teria formaliter ſi mai⁹ poteſt coꝛrumpere min⁹ po
teſt diminuere. ¶ Item: peccatum moꝛtale poteſt
diminuere caritatem ꝓbatio qꝛ diligere deū ſupꝛa
creaturam auget caritatem diligere creaturam ſu-
pꝛa deum coꝛrumpit caritatem: igitur diligere cari
tatem equaliter cum deo minuit caritatem. ¶ Op
poſitū. Aug. lxxxiii. q.q. xxxi. ad cuius bonitatem
eſt q̄cquid eſt ad eum non ſpectat diminutio dicit
vn⁹ doctoꝛ ꝙ caritas poteſt minui. quia ſecundum
Auguſtinum. xxxiii. q.q. xxxvj. Uenenum charis-
tatis eſt cupiditas. ergo econtrario perfectio cu-
piditatis eſt diminutio charitatis. ¶ Item: ha-
bens caritatem equalem eſt carus deo: igitur ſi pec
catum veniale non minuit caritatem ſi duo habeāt
equalem caritatem ⁊ vnus peccat venialiter alius
non vterqꝫ eſt eque carus deo conſequens eſt falſū
qꝛ vnum punit alium non. ¶ Item ſi veniale nō di
minueret caritatem non impediret infuſionem ca-
ritatis conſequens falſum/ qꝛ vel caritas nō īfundi
tur in habentē pctm̄ veniale vel ſi infundił min⁹ in
tenſe infunditur q̄ ſi non haberet modus quo pec-
catum veniale minuit caritatē declarał cupiditas
moꝛtalis coꝛrumpit caritatem: ſꝫ cupiditas venia-
lis ſic poteſt creſcere: ꝙ ita erit intenſa ꝙ vel neceſ-
ſe eſt ꝙ homo vtatur caritate ⁊ tunc diminuit cupi
ditatem: ⁊ ſi exit in actum ſecundum cupiditatem
illam intenſam corrūpitur caritas ⁊ ſic peccat moꝛ
taliter. ¶ Contra. Si ponatur cupiditas intenſiſſi
ma que poteſt manere cum caritate vel neceſſe erit
hominem nichil agere aut ſecundum totum cona-
tum aut peccare moꝛtaliter quodlibet iſtoꝝ ē in-
conueniens propter libertatem voluntatis. ¶ Itē
cū cupiditate iſta intenſiſſima veniali ſtat caritas.
ergo cū actu elicito: qꝛ effectus nō excedit cauſam.
¶ Item: pone quod aliquis habeat minimam cari
tatem ⁊ committat peccatum veniale/ ſi illō veniale
aliquid diminuat corrūpit caritatē. ḡ vnum pecca
tum veniale poteſt eſſe cā dampnationis. ¶ Dico
ad queſtionem ꝙ poteſt queri de potentia ex parte
caritatis vel ex parte ſuppoſiti. Pꝛimo modo. dico
ꝙ caritas poteſt minui ſicut vna pars q̄titatiua pꝛe
cedit ſic poſſit illa manere alia coꝛrupta ex eodem
ſequitur ꝙ poſſet minui q̄tum eſt ex parte ſubiecti
Si queratur de comparatione ad cauſam coꝛrum-
pentem illa non poſſꝫ eſſe niſi ſolus deus. qꝛ ꝙ per
ſolā creationem capit eſſe per adnichilationem ca
pit non eſſe ſed ſicut omnis creatura aliquid ꝑſup-
ponit actioni ſic aliquid derelinq̄t poſt coꝛruptio-
nem. ¶ Item Aug. viii. ſuper Gen̄. non eſt anima
facta ḡta ſed fit ſicut erat aer lucidus. ergo nō pt ē
cauſa non ē caritatis niſi deus retrahendo cōſer-
uationem. ¶ Dico ergo deus de potentia abſoluta
poteſt minuere caritatem/ qꝛ non claudit cōtradi-
ctionem. Sed de potētia oꝛdinata nō ſecundum le
ges nunc poſitas/ qꝛ nūq̄ aufert magis bonum ꝓ
minoꝛi demerito. Sed omne peccatum veniale eſt
minus malum q̄ auferre caritatem. Sed peccatuꝫ
moꝛtale eſt magis malum: ⁊ ideo tūc de⁹ ſubtrahit
conſeruationem ⁊ vniuerſaliter ſicut deus pꝛemiat
vltra condignum ſic punit citra. Sed poteſt ne fer
uoꝛ caritatis minui ⁊ apparet experimēto ꝙ ſic di
citur ꝙ caritas cauſat in voluntate feruoꝛem aliuꝫ
accidentalem ⁊ iſte poteſt minui: ſed eſſentialis nō
¶ Contra illud caloꝛ naturalis eſt ita īfoꝛmans et
non cauſat alium caloꝛem ſimul inherentem nec ēt Uide quō
albedo in ſuperficie aliam albedinem ſic nec caloꝛ feruoꝛ ca-
ſpiritualis vt caritas. ideo dico ꝙ feruoꝛ q̄ diminui ritatis di-
tur eſt charitas vt eſt pꝛincipium faciliter operan- minuitur.
di et ꝙ huiuſmodi feruoꝛ diminuitur poteſt eſſe pꝛo
pter habitum quodammodo magnum/ qꝛ volun-
tas poteſt contra inclinationem caritatis: et tan-
dem quodammodo habeat habitum magnum in
clinantem in oppoſitum ⁊ hoc aliquando ex pec-
catis venialibus ⁊ aliqñ ex omiſſione eoꝝ ad q̄ hō
non teneł efficitur homo tepidioꝛ qꝛ ex frequenter
operari efficił habitus faciliter operandi ⁊ deſtrui
tur/ qꝛ voluntas ſecundum ſe eſt habituabilis ad ſu
ſcipiendum habitum quo poteſt faciliter operari ⁊
iſte habitus poteſt aliquando cauſari ex actibus nō
meritoꝛijs ⁊ aliquando ex actibus meritoꝛijs qꝛ ex
quo habitus pōt induci ex actibus ſine caritate. ḡ
ſi actus eſt a caritate nō min⁹ poſſunt effectiue cau
ſare talē habitum in voluntate ⁊ hec eſt cauſa qua
re non poteſt homo ſcire. Si eſt in caritate vel ī pec
cato moꝛtali: qꝛ ita faciliter poteſt exiſtēs in pecca Unū nō pt
to moꝛtali elicere actus bonos de genere ex natu- hō ſcire ſe
ralibus ⁊ ex habitu acquiſito ſicut vnus alius ex hi eē ī chari.
tu infuſo ⁊ aliquando facilius. ¶ Ad pꝛimum argu
mentum concedo ꝙ contraria nata ſunt fieri circa
idem abſolute q̄tum ē ex pte et hoc conceſſum eſt
in poſitione. ¶ Ad aliud dico ꝙ pctm̄ veniale non

adimit bonū qḋ eſt actus primus:ſ; tñ ꝙ eſt i actu
ſecundo non ꝙ infuit. ſed ꝙ natum eſt infuiſſe et de-
buit infuiſſe actui ſecundo ſi non peccaſſet. ¶ Ad
aliud concedo ꝙ maius ⁊ minus in eodem genere
ſic ſe habent ꝙ ſi maius corrumpat minus poteſt
diminuere ſi ſunt in eodem genere ſecundum illud
ſecundum ꝙ agunt: ſed ſic non ſunt mortale et veni-
ale inq̄tum mortale corrumpit. ¶ Ad aliud di-
co: ꝙ ſicut corrumpitur caritas diligendo creatu-
ram ſupra deum ſic diligendo equalem. ¶ Ad
ſecundum pro alia parte de veneno dico ꝙ ꝑfectio
cupiditatis venialis non diminuit caritatē ſ; econ-
tra nec tenet illud niſi vbi eſt actio ꝑ proprias ratio-
nes contrariorum ſic nec hic: ſed tñ ꝙ deus ceſſat
conſeruare ¶ Ad aliud dico ꝙ caritate manente e-
quali eque carus eſt deo ille cum peccato venia-
li ſicut alius / ⁊ cū dicitur non eque acceptat q̄ꝙ vult
punire ſicut aliū negatur imo multo plus pōt acce-
ptare ⁊ non erit ille magis glorioſus qui citiꝰ euolat
Sic eñ īnocentes eſſēt maxime glorioſi qui tamē
minꝰ ſunt glorioſi in celo: etiam pater filium quem
plus diligit flagellat delinquentem ſeruū; vero de-
linquentem nō punit. nec propter hoc plus diligit.
¶ Ad aliud non impediret infuſionē dico ꝙ chari-
tas non infunditur niſi cum actu meritorio. ⁊ ideo
ſi peccās venialiter nō eliciat actū meritoriū ſimul
non infundit gratiam. Si autem ſimul eliciat actū
meritorium eque intenſum cū alio qui non peccat
venialiter ⁊ cum aliquis de bono actu gloriatur vl
tra illud ꝙ docet. dico ꝙ eque infunditur caritas ⁊
augetur. Sed qꝛ vt plurimum non ita intenſe elici-
tur actus meritorius cum peccato veniali ſicut alī
hinc eſt per accidens peccatum veniale īpedit aug-
mentationem charitatis.

¶ Diſtinctio .xviii. ¶ Queſtio .I.

Circa iſtam diſtin-
ctionem decimamoctauam; que-
ritur primo: vtrum donū dicat
proprietatem perſonalem ſpi-
ritus ſancti. Qꝫ non. Aug. xv.
de tri. ix. eo eſt donum quo ē da-
tum: ſed datum eſt illius cui da-
tur: igitur. ⁊c. ¶ Item per donum dona diuidūtur
ſed hoc eſt habere relatiōes oppoſitas que nō poſ-
ſunt eſſe in eodem. ¶ Item ſi ſpiritus ſanctus ē do-
num. ꝗ donabilis creature: qꝛ y ſa. ix. filius datus ē
nobis. ¶ Item proprietas ꝓcedētis dicit propriē-
tatem qua ſpiritus ſanctus accipit eſſentiam diui-
nam. ergo non eſt deus ab eterno. ¶ Item quo ac-
cipit eſſentiam accipit eſſe ſed iſta proceſſione acci-
pit eſſentiam igitur eſſe. ¶ Item: donum habet re-
lationem ad illud cui datur igitur ex proceſſione e-
terna eſt relatio ad creaturam. ꝗ eſt donum creatu-
re: igitur eſt ſpiritus ſanctus creature. ¶ Itē: inter
dantē et datū eſt relatio: ſ; ſpūs ſācꝰ dat ſe nobis.
ꝗ ſi ē datꝰ referē ad ſe iō āt nō referē ad ſe. ¶ Oppo-
ſitū; iiii. de tri. xviij. ca. hoc ē donū eē: a pře ⁊ filio
ꝓcedere. ¶ Item. xj. de trini. ca. xij. apparet cū di-
citur donum dei. ⁊c. ¶ Dicitur ad queſtionem ꝙ do-
num equiuoce accipitur ſicut habere viſū; vno mō
aptitudinaliter vt catulus ante nonum diem. Alio
mō habitualiter non tamen qꝛ actu videt poteſt ta-
men cum vult. Tertio mō qui actu videt ⁊ illo ter-
tio mō loquitur Auguſtinus vbi dicit ꝙ datur actu
ſecundo modo loquitur. v. de trinitate. xij. Tertio
modo ſic loquitur Auguſtinus ad oppoſitum: igi-
tur hoc tertio modo dicit ꝓprietatem perſonalem
qꝛ ꝓcedit ꝑ modum amoris liberalis. ¶ Contra ꝙ
ſpiritus ſanctus detur intra: ⁊ nullo modo dicat re-
lationem ad creaturas ſecundum ꝙ eſt quoddam
eternum. Probatio qꝛ nulla relatio ad creaturam
eſt proprietas conſtitutiua .ſ. ſ. neq; includitur in ꝓ-
prietate. Sed iſta donabilitas dicit relationem ad
creaturam: qꝛ aptitudinē ad dari: igitur. ⁊c. Maior
patet dupliciter. Primo ſic. quelibet perſona hʒ ꝑ-
fecte eſſe añ quodcūq; eſſe creature. qꝛ quelibet ꝑ-
ſona eſt ex ſe neceſſe eſſe et creatura in nullo eē nec
diminuto nec alio eſt ex ſe neceſſe eē qꝛ magis incō-
ueniens eſſet ꝙ creatura in eſſe diminuto eſſ; ex ſe
neceſſe eſſe q̄ꝙ in eſſe perfecto. ergo quelibet perſo-
na habet perfecte eſſe anteq̄ꝙ quodcūq; eſſe creatu-
re. Sed impoſſibile eſt intelligere relationem ad
creaturam vt donabilitatem vel quācunq; aliā añ
quodcūq; eſſe creature. ꝗ nulla relatio ad creaturā
includitur in aliqua perſona diuina. Secundo pro-
batur maior qꝛ nulla relatio rationis includitur in
aliqua perſona diuina: ſed tātū realis nunc autem
quelibet relatio ad creaturas eſt rationis. ¶ Item
vna perſona nō conſtituitur formaliter duabus re-
lationibus diſparatis. Sed ſpiritus ſanctus conſti-
tuitur formaliter per relationem que dicit reſpectū
ſpūs ſancti ad patrē ⁊ filium puta ſpiratione paſſi-
ua. ꝗ non conſtituitur per reſpectum ad creaturam
ꝙ ille relationes ſint diuerſe ſpiratio paſſiua ⁊ re-
ſpectus ad creaturam. Patet tū qꝛ ad diuerſos ter-
minos. tū qꝛ vna relatio rationis et alia realis. Iō
dico ꝙ tota trinitas eſt ita abſoluta ad omne poſte-
rius ꝙ ſi per incompoſſibile nichil aliud poſſet eſſe
ita eſſet ſicut nunc eſt ⁊ quicquid poſſet eſſe ꝗ nullꝰ
reſpectus ad creaturam eſt intra perſonam diuinā
ergo nec conſtituit ꝑſonam: ſed conſtitutiuū perſo-
ne eſt ſpiratio paſſiua ⁊ exprimitur ꝓprie per ſpiri-
tum ſanctum non accipiendo ſpiritum ꝓ ſpirato:
⁊ ſanctum pro voluntate ſancta ⁊ caſta: vlterius in-
telligendum de dono per donum poſſet accipi vno
modo vt libere ꝓducere eſſet dare ⁊ ſic ab eterno
pater ⁊ filius dabant. Alio modo ꝙ donum ſic da-
tum creature. primo modo eſt amor ⁊ tunc dat ob-
iectiue. Sic ⁊ pater ⁊ filius dant ſe amato ⁊ ſic dāt
ſe eſſentie diuine et ſic eēnt ibi relationes rationis.
Tertio modo ꝙ pater impendit amorem filio ⁊ fi-
lius rependit ⁊ ſic ſpirarent amorem continuum in-
q̄tum concordes habitualiter. Sed aliter loquitur
Auguſ. de dare ad extra. ⁊ ſic dicit vnum reſpectū
per ſe ex ſignificato ⁊ alium ex cōnotato qꝛ niſi ſit
nomen equiuocum non ſignificat: ſed ſignificat re-
ſpectum habitualem ad creaturam ⁊ connotat re-
ſpectum libere ꝓcedentem / qꝛ aliqua ſunt dona ꝑ

actuꝫ voluntatis. ⁊ ſicut ſignificat reſpectū ad cre aturaꝫ ſic donum in ſpiritu ſancto intelligitur vt do num / qꝛ donabilis ad extra: ⁊ vt ſic pater ⁊ filius ſunt donatores ad extra ⁊ certum eſt ꝙ donator nō dicit reſpectum realeꝫ ad extra. ergo nec donabilitas. ¶ Ad primum argumentum dico ꝙ equiuocatio ē de dono. ¶ Ad ſecundum ꝙ ſunt oppoſita ſi referā tur ad idem: ſi ad aliud non. ⁊ ſic eſt hic qꝛ vt dicit reſpectum ad illud cui eſt donabile vt creature. Unū donabile vno modo dicit aptitudinem ad donare ⁊ ſic ſpiritus ſanctus donum. Alio modo potens da ri: ⁊ ſic tota trinitas eſt donabilis nec ſunt idem

Non ideꝫ poſſe ali= quid ⁊ ha bere apti tudinem.

poſſe aliquid ⁊ habere aptitudinem / qꝛ lapis poteſt ferri ſurſum non tamen habet aptitudinem vt fera tur ſurſum etiam poſito ꝙ eſſet corpꝰ nec graue nec leue poſſet ferri ſurſuꝫ ⁊ poſſet ferri deorſū ad neu trum poſſꝫ habere aptitudinem. Sicut ergo in cre aturis licet pater ⁊ filius repugnent reſpectu eiuſdē tamen pater vnius poteſt eſſe filius alterius. ſic do num reſpectu vnius poteſt donare reſpectu alteriꝰ ¶ Ad aliud ꝙ pater filio preſtat eſſentiam: ſed non preſtat materiam. ⁊ iō ꝓductione accipit vt perſōa ſit ⁊ vt deus ſit ⁊ proceſſio que includitur ex signi= ficato non eſt conſtitutiua perſone ſpiritus ſancti. ſed illa que connotatur. ¶ Ad aliud quo accipit eſſentiam eo habet eſſentiam concedo. ergo eo eſt datus: non ſequitur / quia non eo quo habet eſſen= tiam eo eſt deus: quia ablatiuus poteſt conſtrui cū verbo in ratione principii formalis agendi. vel quo vt fieri: ſed cum nomine conſtruitur in ratione pri= cipij eſſendi tantum et ſic eſt figura dictionis ex ſi= mili terminatione. vñ licet ſequitur habet eſſentiā: igitur deus non tamen eodem ſecundū addito vtro biqꝫ: qꝛ non ſequitur natiuitate habet eſſentiam. ergo natiuitate eſt deus. Sicut ſequitur hoc habet albe dinem ergo eſt album: ⁊ tamen non ſequitur de al= batione habet albedinem. ergo de albatione eſt al bum. vñ ſuperficies de albatione accipit albedineꝫ ⁊ cum albedine eſt alba. ⁊ non de albatiōe. Sic ſpi ritus ſanctus ꝓceſſione accipit diuinitatem: ⁊ tū ꝓceſſione nō eſt deus: qꝛ ablatiuus conſtruitur cū verbo adiectiuo ⁊ cum nomine vel verbo ſubſtanti uo in ratione principij eſſendi tm̄. ¶ Ad aliud dico ꝙ non ſequitur ꝙ ſit ſpiritus ſanctus noſter ⁊ ſi ſit donum noſtrū: ſed bene poteſt eſſe ſpiritus noſter ¶ Ad aliud dico ꝙ erat datus ab eterno q̄tum ad relationem connotatam per donum. Sed non q̄= tum ad relationem ſignificataꝫ nomine doni. quia illa dicit reſpectum ad creaturam.

¶ Diſtinctio. xix. ¶ Queſtio. i.

Vtrum perſōe ſint equales ſecundum magnitudi= nem. Qꝫ non. in diuinis non ē q̄titas. ergo nec magnitudo. Conſequentia patet. vñ genus nec ſpecies. Antecedens patet per Aug. ix. de tri. li. ſine quali tate bonus ſine q̄titate magnꝰ ¶ Item: nihil eſt commune niſi quod eſt perfectio ſimpliciter: ſed equalitas non dicit perfectionem / qꝛ ſecundum Auguſtinum. lxxxiii. Si omnia eſſēt equalia non eſſent omnia: ſed perfectio ſimpliciter non impediret quin eſſent omnia. ¶ Item: equali= tas perfecta eſt mutua ⁊ aliqua equalitas non / qꝛ ꝑ Auguſtinum. vi. de trini. c. vltimo. filius eſt imago patris non autem econtra: qꝛ pater aſſimilat ſibi fi liuꝫ non econtra. ¶ Et oppoſitum in ſymbolo. im menſus pater. ⁊c̄. ⁊ tamen non tres immenſi: ſed vnus immenſus. ¶ Queſtio. ii.

Queritur ſecundo: vtrum equalitas diuinarum ꝑ ſonarum conſiſtat in magnitu= dine: potētia. ⁊ eternitate. Qꝫ non. Potentie non eſt q̄ta eq̄= le ⁊ inequale competunt q̄tita ti. ¶ Item: equalitas eſt in ſa= pientia ſicut in alijs perfectionibus. Nō ergo ma= gis in magnitudine. ⁊c̄. q̄ in alijs. ⁊c̄. ¶ Oppoſitū Aug. de fide ad petrum. c. ii. vtrū equalitas ſit diſti cta ab identitate ⁊ ſimilitudine ꝙ non eo deus quo magnus. vi. de tri. ¶ Oppoſitum in littera. ¶ Iteꝫ v. metha. identitas ſimilitudo equalitas ſunt diſti= cte relationes. ¶ Circa iſtas queſtiones primo ſciē duꝫ ꝙ relationes communes diſtinguūtur realiter in ipſis creaturis ſicut patet quinto methaphiſi. ergo ſecundum rationem diſtinguitur vbi ſūt tm̄ ſcdꝫ ra tionem. Sed fundamenta iſtarum relationum poſ ſunt accipi dupliciter. vel quatenus participāt ali= quod certum genus. vel quatenus ſunt tranſcendē tia ⁊ per conſequens ſic poſſunt accipi relationes fundate in his. primo enim declaratur ꝙ fundamē tum ydemptitatis ſit tranſcendens. fundamentuꝫ enim ydemptitatis eſt vnitas in ſubſtantia: ita ꝙ vnitas concurrit ſiue vt ratio fundandi ſiue vt fun= damentuꝫ equaliter patebit alias. Similiter de fū damento equalitatis quod ponitur vnitas in q̄tita titate ⁊ de fundamēto ſimilitudinis quod ponitur vnitas in qualitate quodlibet iſtorum trium poteſt accipi proprie ⁊ extendendo ꝙ ſubſtantia ſe exten dit ad quodlibet quod eſt de eſſentia rei: vt patet ꝑ mo poſte. de linea: dicit em̄ philoſophus ſubſtan= tia enim eiꝰ ex his eſt: ⁊ tamen linea ꝓprie non eſt ſubſtantia ꝙ q̄titas poſſet accipi extendendo. patꝫ v. methaphi. ⁊ transferuntur enim ad alia. ibi vult philoſophus ꝙ quantitas tranſlatiue eſſe poteſt in quolibet ente. ¶ Item Augu. vi. de tri. c. vij. in his que non mole magna. ⁊c. ¶ Item patet de qualita te. v. methaphiſice. c. de ad aliquid ꝙ quidditas di citur de differentia ſubſtantiali: ita ꝙ extendendo quodlibet ens poteſt dici idem vel diuerſum equa le vel inequale ſimile vel diſſimile / qꝛ om̄e ens ſe= cundum ſe eſt quid ⁊ in ſe. ⁊ ſic de eo dr̄ ſubſtantia ⁊ ſecundum quod habet aliquem gradum entitatis. dicit̄ quantitas de eo: ⁊ ſecunduꝫ ꝙ eſt aliqua for= ma vel ſecundum ꝙ habet aliquam formam. ſic de eo dicitur qualitas ⁊ ſic relationes fundate in his ſunt tranſcendentes ſicut fundamenta. vñ. x. meth. Quodlibet ens ad quodlibet comparatum eſt ideꝫ

vel diuerſum:et paſſiones conuertibiles cum ente ſunt tranſcendentes. ⁊ paſſiones diſiuncte ⁊ vtraq; pars non/q: predicentur de omnibus/ſed quia non habens ſupraueniens. Sicut igitur in diuinis nulla ſpecies nullum genus nulla differentia ẽ. ſic neq; paſſio generis neq; ſpeciei. ergo iſte relationes vt reſpiciunt aliqua limitata non ſunt in diuinis:ſed relationes tranſcendentes que vel dicunt perfectionem vel non. repugnant perfectioni quia diuidunt ens ſemper alterum contradictoriorum. vel dicit perfectionem vel non repugnat perfectioni/accepta ergo magnitudine vt ẽ tranſcẽdens vel vnitate ſunt:ſic in diuinis perfectiſſime:q: magnitudo infinita ⁊ vnitas perfectiſſima ⁊ ſuppoſita diſtincta ſunt ibi. g̃ ibi eſt perfecta equalitas. iō cum queritur de equalitate ſi attenditur precise ſecũdũ hoc. Dico vt ſic eſt de q̃titate diſcreta nihil adhuc loquendum. ſed de pmanẽte ibi eſt magnitudo vna ⁊ vnitas. Sed non ſolum debet equalitas attendi ad intrinſeca:ſed q̄ poſſit in eadem obiecta extra ⁊ adhuc eſt ibi pfecta equalitas. ¶ Sed dubium eſt ex quo ibi eſt ſapientia. ⁊ bonitas ⁊ eque ſapiens ẽ filius ſicut pater ⁊ eque bonus quare non eſt equalitas niſi ſecundum magnitudinem. dico q̄ magnitudo non eſt ſic attributa ſicut ſapientia ⁊ bonitas ſed eſt quaſi commune omnibus attributis. ⁊ dicit gradum intrinſecum cuiuſcũq; attributi. magnitudo g̃ eſt fundamentum ſecundum quandam īdifferentiam:ita q̄ quot ſunt pfectiones ſimpliciter intrinſece in deo tot ſunt magnitudines ⁊ equalitates ⁊ nulla formaliter includit aliam ⁊ ſic ſufficienter intelligitur equalitas in tribus ⁊ ſimiliter ī duobus non ſic eſt de ſapientia ⁊ bonitate. Dicit ergo aliquid vnius rationis in diuinis non eſt de ſe hoc cuius contrarium ſupponebatur ſuperius ⁊ equalitas eſt vni⁹ rationis ⁊ plurificatur ad plurificationem perfectionum intrinſecarum. Dico dupliciter primo ſic dato q̄ equalitas ſit vnius rationis poteſt aliquomodo plurificari per aliquid prius alterius rationis:ſed ſuperius acceptum qd̄ eſt vni⁹ rationis in diuinis eſt de ſe hoc vbi non poteſt eẽ aliquid prius alterius rationis per quod poteſt determinari:ſed iſto modo non eſt de equalitate. vel aliter dico ⁊ certe melius q̄ licet vnitas concurrat cũ fundamento equalitatis non tamen ita remotu; ẽ quin diſtinguat ſufficiẽter. vnde ſicut alterius rōis eſt fundamentum ſimilitudinis ⁊ caloris ſic alteri⁹ rationis eſt relatio equalitatis in hoc ⁊ in illo:et ideo dico q̄ equalitas non eſt vnius ſecundũ q̄ pater et filius ſunt in ſapientia ⁊ in bonitate:ſed plurificatur ſicut ratiões attribuibiles. Ex hijs patet ad duas primas rationes. ¶ Ad tertiam dico q̄ equalitas non eſt ita diſtincta a ſimilitudine ⁊ ydemptitate ſicut ſimilitudo ⁊ ydemptitas inter ſe/q: magnitudo dicit modum intrinſecum vtriuſq; fundamenti:q: dicit magnitudinem in eis ⁊ ſic eſt eq̄litas. vnde ſimilitudo ⁊ equalitas non. ſimiliter ſe habent q̄ de duobus albis quorum vnum eſt mag; album poteſt dici ſimilitudo in albedine:ſed non equalitas in albedine niſi ſint eque alba ſic ſi pater haberet maiorem potentiam q̃ filius adhuc poſſẽt dici ſimiles in potentia. ⁊ ſi filius haberet eandem ſubſtantiam q̃ pr̃. pater tamen excellentius ⁊ nobilius adhuc poſſent dici idem:⁊ ſi pater eſſet ſapientior filio ſimiles eſſent:ſed non perfecte neq; equales:ſed nunc ſunt perfecte equales. ⁊ ideo relatio equalitatis eſt perfecta ⁊ dicit modũ. ¶ Ad rationes prime queſtionis dicitur ſecundum aliquos q̄ ſpecies transfertur ad diuina ⁊ genus non:ſed hoc eſt idem affirmare ⁊ negare/cum ſpecies per ſe includat genus neq; valet q̄ ibi eſt differẽtia ſine genere ⁊ ſine ſpecie:q: probatum eſt ſuperius q̄ queslibet differentia eſt limitata. ideo dico q̄ ibi eſt magnitudo vt eſt tranſcẽdẽs vt hec natura a quantitate transfertur ad alia ⁊ iſta magnitudo proprie exprimitur p infinitum. ¶ Ad aliud:q̄ in diuinis nihil eſt commune nec propriu; qd̄ dicit imperfectionem:ſed equalitas dicit perfectionem vbicũq; poteſt reperiri concomitanter vel preſuppoſitione:inequalitas vero ſemper eſt cum imperfectione. Et cum Auguſti. dicit ſi omnia eſſent equalia. ⁊c. Ipſe intelligit in creaturis:⁊ non eſſet ordo inter creaturas ſi oĩes eſſent equales ad aliud. dico q̄ in diuinis eſt mutua equalitas et dico q̄ equalitas dicit duas relationes vnam equalitatis ⁊ aliam diſparitatis. prima relatio equipantie. ⁊ ideo eſt mutua ſecunda non vt pater aſſimilat ſibi filium filius nõ ſibi patrem. in hoc q̄ aſſimilat ſunt eiuſdem nature tamen cum principalitate reſpectu eius ⁊ ſic intelligit Aug. de ymagine. vi. de tri. ¶ Ad primam rationem ſecunde queſtionis dico q̄ potentia non eſt aliud fundamentum ſed explicat. ⁊c. ¶ Ad aliud dico q̄ equalitas eſt in ſapientia ⁊ in bonitate ⁊ ſic de alijs:ſed equalitas in magnitudine non eſt ita vna ſicut in alijs. ¶ Ad ſcd̄; tertie q̄ſtiōis ꝯcedo:q̄ relatio mouet ⁊ relatio tranſit:q: eo hoc quo hoc ſed tranſitio relationis vel magnitudinis non tollit rationez magnitudinis:q: ſic tranſire non tollit manentiam magnitudinis in eſſentia.

¶ Queſtio. iii.

TErtio q̃ritur: vtr quelibet perſona diuina ſit in qualibet. Et̄ non. quia primo phiſicorum. Si quodlibet eẽt in quolibet entia eſſent maxime confuſa per philoſophum contra Anaxagorã. igitur ſi qlibet perſona eſſet in qualibet confuſio in perſonis ¶ Item. vi. phiſicorum:indiuiſibile non diſtinguit ab alio niſi ſit extra proprium. cum igitur perſone ſunt indiuiſibiles ſi vna eſſet in alia non diſtinguãtur. ¶ Item ſi ſic eſſet ibi compoſitio q: ſi eſſentia eſt in aliquo:⁊ diſtiguitur ab illo ibi eſt compoſitio igitur ſi perſona in aliquo diſtinguitur ab illo ſequitur idem. ¶ Item in quo eſt filius in eo eſt filiatio: igitur ſi in patre eſt filius in patre eſt filiatio:igitur pater eſt filius. ¶ Item ſi in patre eſt filius ⁊ pater in filio igitur pater in patre. iiij. phiſicorum. aer ẽ ī igne. ignis in celo:igitur aer in celo. ¶ Item filius

exit a patre ergo non eſt in illo. ¶ Oppoſitū. Joh. xiiij. ego in patre ⁊ pater in me eſt. Nota ꝙ diuerſi ſunt modi ponēdi omnes tamē in ꝯcluſione ꝯueniūt licet hoc rō humana non capiat ſecunduꝫ hylariū ideo tria ſunt videnda. Primo quis ſit modꝰ eſſendi perſonaꝝ. Scdo que ſit ratio eſſendi in. Tertio ſi eſt ibi aliquis modus eſſendi in quē ponit. De pri
Henric⁹ i mo dicit vnus doctor ꝙ aliqd eē i aliquo poteſt eē
ſū. ⁊ i q̄l. tripliciter ad preſēs. vel ꝙ aliquid ſit in alio. primo qꝛ ſecundum ſe totum. vel ꝙ aliquid ſit in alio ſecū dum ꝑtem / ⁊ hoc dupliciter. vel qꝛ pars totꝰ eſt in alio tamen illud ī quo non eſt aliqd eius vt pes auis eſt ī laqueo ⁊ laqueus non eſt aliqd eius: vel qꝛ illud ī quo eſt. eſt pars eius vt ſi poneret̄ ꝙ duo mōſtra habeant aliqd commune vt vnum pedem. Primo modo non poteſt perſona eſſe ī alia quod ꝓbat dupliciter. Prio quando totum eſt in aliquo primo quodlꝫ eius eſt in eo et quelꝫ pars equaliter cū alia ergo ſi ſic pater eſſet ī filio. ergo equaliter eſſet paternitas in filio ſicut eſſentia conſequens falſum. Secundo arguit doctor ſic quod eſt primo ī aliquo ambit̄ ab illo: ſed impoſſibile eſt ītelligere ꝙ idem primo ſit ambiens ſe. ergo ſic non poſſunt due perſone eſſe ī ſeiuiceꝫ: ergo perſona eſt in perſona ſecū dum ꝑtem. Aut ergo ſecundo modo. qꝛ aliqd eius ⁊ tamen illa pars nichil eſt eius cui inexiſtit: ſed ſic perſona eſſet relatio: igitur oportet ꝙ tertio modo ſecundum parteꝫ ſit in alia. Sed de perſona in qua eſt alia. dicit doctor ꝙ vna perſona eſt prio ī qua ē alia / qꝛ ſecundum totam rationem eius habet rationem continentis. ¶ Contra quandocūqꝫ aliqd eſt ī aliquo per partem idem modus conuenit parti ⁊ toti ꝑ partem ſicut patet albedo eſt ī homine ꝑ faciem. ideo idem modus conuenit faciei ⁊ toti homini ꝑ faciem. ergo ſi filius ſit in patre primo: ita ē filius vt. q. inherens patri ſicut eſſentia: dicit̄ ꝙ maior eſt eſt vera de iſto ꝙ eſt proxima ratio eſſendi ī ſic non eſt eſſentia cum relatione. Contra illud deſtruit principale propoſitum / qꝛ quando aliquid eſt in. ſecundum totam entitatem eius. primo tunc eſt primo in. ſicut riſibile non competit parti primo. ſꝫ toti ergo ſi proxima ratio eſſendi eſt eſſentia cum ꝓprietate ſic erit in. ¶ Item: eſſe in: in propoſito non poteſt intelligi ad ſe. qꝛ ſic pater eſſet in patre ergo dicit relationem non originis / qꝛ ſicut pater eſt in filio ſic econtra / non ſic eſt de relatione originis. ergo oportet ꝙ ſit relatio communis. ergo conuenit ſecundum eandem rationem vtriqꝫ extremo ergo non ſecundum partem inexiſtit. ergo ſecundū totum eſt illud cui inexiſtit illud. ¶ Item: proprietas perſone ſecundum ꝙ eſt ita cōmunicabilis nullo modo dicitur formaliter de perſona. Sed eſſe in dicitur formaliter de eſſētia: igitur non formaliter de perſona. ideo dico cū hylario. vij. de trini. ꝙ ita ē ibi eſſe in quod ſubſiſtens vt ſubſiſtens eſt in ſubſiſtente. Sed vt ſubſiſtens eſt ſubſiſtere cōuenit perſone primo. ergo ex parte vtriuſqꝫ extremi cōuenit vni perſone eſſe in alia primo: ita ꝙ vna eſt primo in alia ⁊ alia eſt p̊mo in quo eſt iſta. Sed non ē ibi in per aliquam informationem neqꝫ per aliquam continentiam: ſed per mutuam preſentiam ſubſiſtē tis vt ſubſiſtens ad alteruꝫ ſubſiſtens vt ſubſiſtens premitto ꝙ aliquando cōuenit alicui aliquid quod eſt homogeneū tam ex ꝑte obiecti q̄ ex parte paſſionis: ſicut caliditas cōuenit primo igni ⁊ ꝙ ſic cōuenit alicui primo conuenit cuilibet parti et equaliter ⁊ ſic intelligit philoſophus. vij. phi. ꝙ totum non mouetur a ſeipſo primo ibi parte quieſcēte nō mouetur totum. Alio modo conuenit paſſio primo ſubiectum toti vbi ſubiectum non habet partes homogeneas ⁊ tamen nulli parti conuenit vel aliquā do conuenit partibus: ſed non equaliter immo plꝰ vni parti q̄ alteri. Exempluꝫ primi habere tres cō uenit primo triangulo ⁊ tamen nulli parti: etiā de ſecundo agere competit primo compoſito tū cōuenit priꝰ forme q̄ materie: neutri tū conuenit per ſe loquendo. ideo maior eſt neganda propter duo. Nec enim oportet ꝙ illud quod conuenit toti prio conueniat parti. Nec etiaꝫ dato ꝙ conueniat oportet ꝙ equaliter. vel ſi detur ſi maior in propoſito et ꝙ eſſentia eſt in: vel ꝙ pars eſt deus ⁊ non ſequitur ꝙ pater eſt filius: ſed eſt equiuocatio de eſſe in. ¶ Ad aliam rationē de ābire. dico: ꝙ ita incompoſſibile eſt ꝙ eadem pars ſit primo contenta et cum alia parte ſit primo continens idem. ſicut totum p̊mo eſſe in ſe. ideo dico ꝙ non tenetur perſona ē in perſona ꝑ continentiā: ita ꝙ vna ſit ambiens aliaꝫ ſed ſicut ſi duo angeli eſſent totaliter idem ⁊ tamē diſtinguerentur equaliter: ſꝫ ſi diſtinguerentur / qꝛ ſpiritualia non diſtinguuntur per vbi. ¶ De ſecundo principali que eſt ratio eſſendi in vni perſone in alia non eſſentia. Sic enim pater eſſet in patre / neqꝫ relatio / qꝛ non relatio originis cum ipſa ſit alterius rationis in extremo ⁊ ꝑſone vniformiter ſunt in. vel ꝑ incōpoſſibile deus produceret alium deuꝫ niſi eſſet ſic in: ſicut vna perſona in alia ſecundum Damaſc. v. ca. etiam ſi eſſent due relationes originis neutra eſſet in alia. ¶ Item impoſſibile eſt fundamentum neceſſarium eſſe in aliquo niſi relatio cuius neceſſario eſt illud fundamentum ſit in eodē ſed ſi neutra perſona poſſet eſſe in. ⁊c. ¶ Item: in creaturis actiui ad paſſiuum eſt relatio originis: et tamen neutrum in alio. Dicit relatio eſt ſufficiens ratio vni perſone eſſendi in alio: tamen quia relatiua ſunt ſimul: tum qꝛ generatio eſt īmanens: igitur terminus eius. Primum non valet / qꝛ equiuocatio eſt de ſimul / qꝛ ſimultas relatiuorum eque ſaluatur ſi vnum album eſſet hic ⁊ aliud rome ſicut ſi ambo eſſent hic. non ſic de ſimultate perſonarum equiuocatur. ꝙ ſimultas. Nec valet ſecundum / qꝛ dictum eſt ſuperius ꝙ generatio non eſt ſic immanens ꝙ terminus eius ſit immanens ⁊ ſi detur ꝙ ſit adhuc non concluderet patrem eſſe in filio neqꝫ in ſpiritu ſancto nec etiam filium, in ſpiritu ſancto. Ideo dico ꝙ neqꝫ eſſentia ſola eſt ratio eſſendi in neqꝫ relatio ſola: ſed totum. puta eſſentia cum relatione. ſicut in creaturis nichil idem dicitur ſimile ſibi ergo in creaturis ad ſimilitudinem requiritur diſtinctio neqꝫ hoc ſufficit. Sic enim diſtinctiua ſimillima ergo requiritur alia vnitas. ꝙ vtrūqꝫ requiritur. ⁊ ſic

in ꝓpoſito nec relatio nec eſſentia eſt preciſa ratio
Dicit ꝙ principaliꝰ eſſentia eſt rõ eſſendi in. dico
ꝙ eſſentia eſt illud fundamentum propter ꝙ nõ po
teſt non in eſſe relatio vbi eſſẽtia ineſt. ¶ De tertio
articulo dico ꝙ iſte modus eſſendi in.nõ eſt aliquis
illorum quem ponit phũs ſicut patet diſcurrendo
ſed eſt quilibet diſſimilis magis ꝙ ſimilis. Exem=
pla poſſunt tamẽ poni ad hoc per q̄ aliqualiter poſ
ſumus melius concipere illum modum eſſendi. pri
mum exemplum eſt de illapſu deus ineſt in oĩ crea
tura tripliciter eſt per preſentiam ꝛ eſt illapſus iſta
preſentialitas includit deum ſicut in celo ſecunduꝫ
potentiam ꝛ manutenẽtiã:ſꝫ concipimus preſẽtiã
ſine manutentia.ſic eſt pſens ꝑ eſſentiam. Ad exẽ=
plum angelus ẽ cum corpe et corpus cum alio cor=
pore glorioſo ꝛ pone idemptitatem nature ſic in ꝓ
poſito. Tertium exemplum ſi ponãtur duo angeli
idem in natura ꝛ circũſcribendo locum eſſet ibi ſim
plex perſona mutua. Quartum exemplum ẽ de po
tentiis anime ſi ſint idem eſſentie ꝙ credo ꝛ habe=
ant aliam diſtinctionem priꝰ in re ante operationẽ
deus eſt ibi ydẽptitas nature. ꝛ tamẽ diſtinctio rea
lis potentiarum. ¶ Ad primum principale de ana
xagora. dico ꝙ ſi dicit quidꝫ eſſet in quolibet entia
eſſent maxime confuſa non ſic ẽ perſona in pſona.
¶ Ad aliud. vi. phiſico. patebit. ij. libro. indiuidua=
le non poſſet diſtingui ab indiuiduali niſi eẽt extra
ipſum ꝙ ſi verum eſt. hoc ẽ qꝛ indiuidualia in corpi
bus reſpiciunt ſitum: ſed indiuidualia ſpiritualia
non. ideo non minus diffinitur in eodem loco q̃ꝫ in
alio ꝛ in alio. ¶ Ad aliud dico ꝙ non eſt ſimile: ꝙ
diuinitas non eſt in aliquo niſi ſit formaliter aliq̃d
eius: ſed perſona eſt ĩ alia tamẽ nõ eſt aliquid eius
iõ ſequitur ꝙ ſi eſſentia ẽ in aliquo ꝛ diſtinguitur ab
illo ꝙ ibi eſt compoſitio non ſic de perſona. ¶ Ad
aliud in quo eſt filiꝰ. ꝛc. dico ſecunduꝫ philoſophũ
iij. elẽc. diſtinctio nõ valet vbi alterum membrum ẽ
incongruum ſi ibi tantum determinatur ad vnum.
iõ de virtute ſermonis non ẽ hec diſtinguenda filia
tio eſt in patre. quia non premittitur de virtute ſer=
monis: qꝛ abſtractum ſit in aliquo niſi formaliter ꝛ
tunc nego hanc in. q̄ eſt filius in eodem eſt filiatio/
qꝛ non põt ſic accipi in reſpectu filiationis aliud re
ſpectu filij vel aliter poteſt dici ſi cõcedit ꝙ abſtra
hat põt eẽ in aliquo licet non formaliter conceden
do ꝙ filiatio ẽ in patre ſicut filius ꝛ non ſequitur vl
terius. g̊ pater eſt filius. ¶ Ad aliud in regulis eq̃=
parantie non tẽnet niſi procedendo: ꝛ hoc gratia
materie. Sed conuertendo nõ ratio tenet reſpectu
alterius a ſe. Et ſic arguit philoſophus. iiij. phi. vñ
bñ ſequitur ſortes eſt ſimilis platoni ꝛ plõ cicero=
ni. g̊ ſortes eſt ſimilis ciceroni non variata ſimilitu
dine ſed nũq̃ꝫ conuertẽdo: igitur ſortes eſt ſimilis
ſorti. ¶ Ad aliud ꝙ filius exit a patre generatio=
ne paſſiua. ꝛ tamen eſt in ea ꝛ econtra per mutuaꝫ
preſentiam ꝛ econtra.

Trum in deo ſit ratio to=
talitatis vel maioritatis. Qꝫ ſic. Damaſ.
ca. ij. cõfitemur oẽꝫ materiã. ꝛc. Ibi acci=
pit omne pro toto. g̊ ibi eſt totalitas. ¶ Itẽꝫ: ĩ ſym
bolo anaſtaſii tote tres pſone. ꝛc. Et hieronimꝰ in
hympno. Et hylariꝰ. ix. de trini. ꝙ in patre eſt ma=
ioritas: qꝛ maior filio. ¶ Item eſſentia eſt infinita
g̊ eſt maior omni finito ꝛ oĩ non infinito: ſed rela=
tiones ſunt finite vel non infinite. ¶ Item: deus
probatur de pluribus perſonis. g̊ eſt ibi totum vlẽ.
¶ Item damaſ. l. ca. differunt numero nõ natura.
ergo ẽ ibi ſpecies. ¶ Item ꝑ bonauenturã quando
diſtinctum ꝓducitur de indiſtincto ſicut de mate=
ria ꝓducit: igitur eſt alia totalitas. ¶ Oppoſitum
Omne totum maius ſua pte. in diuinis nichil ma=
gis ꝛ minꝰ. ¶ Item. Auguſ. cõtra maximinũ li. iii.
non eſt ibi pars. ¶ Item: probatuꝫ eſt ſuperius ꝙ
ibi neqꝫ eſt ſpecies neqꝫ genus. ¶ Item. viij. de tri
ni. c. xii. tertia pars ex eadem eſſentia nõ eſt deus.
¶ Circa queſtionem. An ibi totalitas. iii. phiſico.
Ratio pfecta ꝛ totiꝰ propinque ſunt: ſed perfectum
dicit ꝙ res non caret termino ſue pfectionis: ſed to
tum dicit rẽ haberi in ſe aliqua reſpectu quorũ ẽ to
tum. Et ꝓprie accipiendo totum relatiue dicit ad
partes ꝛ partes ꝓprie ſunt in toto: ſed generalius
poteſt totum accipi in reſpectu quorumcũqꝫ: lꝫ nõ
ſint ptes ꝛ ſic transferimus nomẽ totus ad diuina
quia que dicunt pfectionem vel ſaltẽ non imperfe=
ctionem extendũt ad diuina non ſic impfecta. dico
eñ ꝙ prima pſona perfecta eſt prior origine ꝛ non
deꝰ ꝙ alia eſt poſterior: ſꝫ ſecunda. accipiendo igit
totum pmo modo dicit limitationem. ꝛ iõ non eſt
in diuinis: ſed ſecundum ꝙ qõlibet contentum eſt
ipm ſic eſt deꝰ quidem totum intẽſum non: ꝛ corre=
latiuum totius ſic non eſt pars: ſꝫ aliquid illius totius
ꝛ nichil eſt ſimile in creaturis: ſed totum virtuale ĩ
creaturis magis aſſimilatur ſibi vt anima hoc ẽ ꝙ
dicit vnus doctor. totum nõ eſt ibi relatiue: ſꝫ abſo
lute qđ intelligo nõ quacũqꝫ abſolutiõe: ſed iſta q̄ ẽ
ad partem. Secunndo videndum eſt an ſit ibi ma=
ioritas vnius pſone reſpectu alteriꝰ Hylarius ter
tio de tri. loquens de patre ꝛ filio vult ꝙ neuter ꝑ=
fectus eſſet ſi pater partẽ daret ꝛ non totum. iõ to=
tam eſſentiaꝫ communicat ꝛ omnes pfectiones ſim
pliciter ſunt in qualibet pſona. ¶ Item: pſone non
diſtinguũtur niſi relationibus: igitur vna nõ eſt ꝑ=
fectior alia/ qꝛ relatio nõ eſt pfectio ſimpliciter cuꝫ
nõ ſit meliꝰ eſſe ipſã q̃ꝫ non ipam/ qꝛ relatio origis
nõ eſt melior q̃ꝫ relatio ſibi oppoſita. Sicut relatio
dicit pfectionem ſimpliciter lꝫ vna perſona non ſit
pfectior alia/ qꝛ licet generatio actiua non ſit in fi=
lio tñ eſt ibi eque pfecta puta filiatio ꝛ ſic poſſũt eẽ
eque perfecte perſone licet nõ quelibet pfectio ſim
pliciter que eſt in vna pſona ſit in alia. ¶ Sed illõ
non valet/ qꝛ ſi ſint dii differentes in alia pfectione
neuter erit ſimpliciter perfectꝰ/ qꝛ carent illa perfe
ctione qua altꝰ diſtinguit ab ipo. ¶ Item ꝙ habet
oĩa paria cum alio ꝛ vltra plus eſt ſimpliciter pfe=
ctꝰ. ergo pater ꝛ filius eſſent perfectiores ſimplici
ter. ſ. ſ. qꝛ contra ſpirationem paſſiuaꝫ in ſpũ ſancto
eſt ſpiratio actiua tam in patre q̃ꝫ in filio ꝛ vltra hec
filiatio ꝛ paternitas que dicũt perfectionis ſimpli=
citer ſecundum hanc viam. ¶ Item: Sequeretur

ꝙ tota trinitas eſſet pfectioꝛ ꝙ̃ alia perſona proptꝰ quattuoꝛ relationes poſitiuas que ſunt in ipſa: et tamen nulla vna pſona. ¶ Item ſequitur ꝙ generatio actiua eſſet ſpiratio paſſiua: quia vtrūqꝫ eēt foꝛmaliter infinitū. Scḋo: an ſit ibi totalitas vniuerſalitatis: ꝛ dico ꝙ non ē ibi vniuerſale pꝛoprie quia de ratione vniuerſalis ꝓprie accepti ſūt duo que dicunt pfectionem ꝛ alia duo q̃ dicunt imperfectionem. De rōe vlis eſt quia habeat cōmunicabilitatē ꝛ illimitationē: ꝛ iſta ſunt perfectionis ēt de ratione eius ē ꝙ ſit potentiale ꝛ ꝙ habeat diuiſibilitatem vel cōmunicabilitatem ꝛ iſta dicunt impfectionem. ¶ Item: nullum vl'e eſt de ſe hoc: ꝛ qḋlibet reale ibi ē de ſe hoc vnius rei: ſed ſi iſte homo albus faceret talia ſuppoſita in genere qualitatis mathematice ſubſtātia: vna iſta nō ē eiꝰ ḡ nulla vniuerſalitas eſt i deo ꝓprie ex hoc ꝙ ē in diuerſis pſonis ē de totalitate eſſentiali: dico ꝙ non ē ibi ꝓpter compoſitū. Sed dicit dubiun eſt qualiter poteſt abſolutum receptiuum reſpectui recipi ſine aptitudinali potētia ad reſpectum vel ad terminum eiꝰ. ¶ Dicit doc. ꝙ de ſubſtātia patris dicit conſubſtantialitatem non ibi ſit materia neqꝫ natura. Iḋo dico ꝙ abſolutum preceptum reſpectui. Si intelligitur vt recipere illud: tunc nō intelligitur ſine aptitudinali potentia ad illud: ſed in ꝓpoſito intelligitur ad dandum ꝛ non ad recipere: dico de anima paruuli nō recipit ex hoc ꝙ poſtea ē in maioꝛi coꝛpoꝛe: ſed dat vnde in ſimpliciter pfectis pꝛius via generationis ē pꝛius perfectione: ideo in pꝛopoſito intelligitur vt apta nata fundare potentiam ꝛ non vt recipere. Dicit pono potentiam relatiuam. Dico ꝙ opoꝛtet adhuc ꝙ ſit abſtractiua vel obiectiua. ¶ Ad pꝛimum oppoſitum patet totum pꝛopꝛie ē maius vna parte. ¶ Ad hylarium dico ꝙ intelligit ꝙ maioꝛitas auctoꝛitatis. ¶ Ad aliud ꝙ infinitum non magis quocunqꝫ non infinito: qꝛ non cōparabilia: ſed relationes non ſunt finite nec infinite. ¶ Ad aliud cōcedo ꝙ dicitur de pluribus eſt tātum de ſe hoc. ¶ Ad damaſcenum patet. ¶ Ad aliud quādo diſtinctum producitur de īdiſtīcto ꝓducit̄ aliud de materia: dico nō opoꝛtet niſi ſit ibi recipiens.

Diſtinctio.xx.

Utrum omnes perſone diuine ſint equales in potentia. Qꝫ nō Ricardus de tri. vltimo. Non poſſūt eſſe plures oīpotentes: qꝛ ſic vnus p ſuum actū poneret omnia in eſſentia. Sic arguo de perſonis: ſi vna pſona eſt omnipotens per ſuum actum poteſt ponere oīa in eē: ergo alia pſona nichil pōt eē in eē dicit ſil'poſitū. Cōtra pꝛ priꝰ oꝛigine hꝫ q̇cq̇d hꝫ ꝙ̃ filiꝰ: ḡ i illo pꝛioꝛi pōt oīa ponere in eē. ¶ Itē aliter duo dii ſi eſſent poſſēt īpedire ſe mutuo ꝙ nō ꝯcoꝛdiā voluntatꝭ: ita due pſone: qꝛ ꝯtingenter pñt velle oīa alia a ſe. ¶ Cōfirmat̄: foꝛma q̃ eſt pꝛincipium agendi eodem modo agit in duabus ſi ſit in duabus ſicut ſi eſſet tātum in vna: ſed ſi volūtas eēt trinitas i vna pſona poſſet ꝯtingēter velle oīa alia a ſe: ḡ ſic in duabꝰ. Et ꝯfirmatur adhuc ſi pꝛ vult aliqḋ ꝛ ex hoc determinat̄ filius ad volendum idem: ḡ filius nō libere vult. ¶ Oppoſitum Aug. ſecundo de fide ad petrū. c.ii. ꝛ etiam contra maximinū in littera. ¶ Item ſi pater non genuit equalem. ergo impotens fuit. ¶ Item homo moꝛtalis generat filium ſibi equalem. ergo deꝰ cum ſit immoꝛtalis.

Queritur vtrū potētia generandi ptineat ad omnipotentiā. Qꝫ ſic. Augu. li. iii. cōtra maximinū ſi generat impotēs fuit: igit̄ ex oppoſito aute potuit generare. ¶ Oppoſitū. Omp̄s pater omp̄s filius ꝛ tamē filius non poteſt generare ergo potētia generandi non pertinet ad oīpotentiā. ¶ Ad pꝛimam q̃ſtionem. dico ꝙ potentiam actiuā eſſe in deo ꝓbatum eſt ſuperiꝰ. Sꝫ ꝙ ſit equalitas in illa potentia pōt intelligi dupliciter vel itenſiue vel extenſiue. Extenſiue ſicut minima caritas ad tot obiecta diligibilia ſe extēdit ſicut maxima nō tñ ita intenſiue. Exemplum ſcḋi caloꝛ in igne generato: ita itenſe ē ſicut in generāte non tñ ad tot ſe extendit / qꝛ nō pt pꝛoducere ſe: ꝛ tamē ignis generans ꝓducit generatum. ergo nō ad eēntialia ſe extēdit caloꝛ in vtroqꝫ ſi ſit eque intenſus. loquendo de potētia actiua ſecundum intenſionem dico ꝙ eſt equalis in omnibus pſonis / qꝛ eſt ibi ſecundū eandem rationē loquendo de potētia actiua extenſiue adhuc ſunt perſone equales / qꝛ potētia ē in eis reſpectu eoꝛūdem obiectoꝛū ſtabiliū / qꝛ pꝛincipiū agendi in quocūqꝫ eſt priꝰ anteq̃ terminꝰ ꝓducatur pōt eſſe ſibi pꝛincipiū agēdi reſpectu termini ꝓducti. Sed pꝛius ē pꝛincipiū agendi in qualꝫ pſona anteq̃ producat̄ effectus / qꝛ neceſſariū ex ſe eſt priꝰ natura non ſolū oꝛigine oīno neceſſario ex ſe. ¶ Ad pꝛimū pꝛincipale cōcedo ꝙ vna pſona pōt ponere omnia poſſibilia i eſſe. ꝛ cū dicit̄. ergo alia perſona nihil nego. ſꝫ tenꝫ ſi ponūtur duo dii differētes in ſapientia: qꝛ ipſi habent duos actꝰ: ſꝫ perſone habent vnum actum neqꝫ ponit̄ idem / quia pſone hñt eandem voluntatē ¶ Ad confirmationē dico ꝙ pater pꝛius habꝫ omnia que habet / qꝛ habet ea a ſe: ſed hoc non ē qꝛ terminꝰ poſſibilis ſit poſitꝰ in eſſe: ſꝫ ab iſto actu habito a tribꝰ quem pater habꝫ a ſe omnia poſſibilia ponunt̄ in eſſe. ¶ Ad aliam dico ꝙ impoſſibile ē vnā poſſe nolle ꝛ alia pſona vult qꝛ in eis ē tm̄ vnica voluntas. ¶ Ad aliud concedo ꝙ equaliter eſt pꝛincipium agendi in omnibꝰ ſicut ſi eſſet in vna tm̄ ꝛ ſicut cum libertate nō ſtat ſimul velle ꝛ nolle in eadē voluntate ſic nec i diuerſis nō obſtāte ꝙ ego poſſum velle aliud cōſideratū non tamen poſſū illud ſimul velle ꝛ nolle ſic in diuinis. ¶ Ad aliud concedo ꝙ pater pꝛius oꝛigine vult quicquid vult: ꝛ tñ filius libere / qꝛ velle vt ē in ptāte perſonarum eſt mere cōtigens reſpectu obiectoꝝ ſecundarioꝛum ꝛ ſic priꝰ habetur velle in tribꝰ perſonis ꝙ̃ reſpectu alicuius ſecundarii voliti. ideo eque libere eſt velle in omni perſona: ꝛ tamen pater pꝛius habet velle pꝛimū cuꝫ quo velle nō ſtat cōtingentia: ſꝫ cum velle reſpectu

extrinſecorum. ¶ Ad ſcðam queſtionem dr ꝙ potẽtia generandi pertinet ad omnipotentiã vt eſt i patre non autem vt ẽ in filio. iſtud patet / qꝛ non ẽ potentia reſpectu incõpoſſibilis ſꝫ filiũ generare claudit incompoſſibilia. ğ ad omnipotentiã vt ẽ in filio non ꝑtinet potentia generandi. ¶ Item Actiones tranſeuntes hñt poteſtatem ex termino actionis: ſed actiones immanentes ex principijs. ¶ Item: aliquid dicitᷓ ſufficienter potens qꝛ poteſt in actiones conuenientes forme ſicut ignis ſufficienter potens / qꝛ poteſt calefacere: ſꝫ non poſſet infrigidare qꝛ nõ eſt actio conueniens forme ſue. Sic filius dicitur ſufficienter potens licet non poſſet generare. ¶ Contra: accipio generare vt terminatur ad filiũ aut vt ſic ad ipſum eſt omnipotentia aut non. Si non igitur non pertinet ad omnipotentiam vbicũqꝫ ſit. ſi ſit ğ vbicũqꝫ nõ eſt vt ſic nõ eſt omnipotentia. iõ dico ꝙ ad quodcũqꝫ comparetᷓ. ſi eſt in ſe poſſibile reſpectu eius erit poſſibile in quocũqꝫ ſit ⁊ ſecundo poteſt in ipſum in quo eſt ſi in aliquo aut receptibile ⁊ ſi non eſt receptibile in aliquo põt cauſare ipſum per ſe ſubſiſtens: ita ꝙ omne quod ẽ in ſe poſſibile poteſt primum cauſare. vel vt illud ſit ens in alio vel per ſe ſubſiſtens. ¶ Ad primum pro alia via dico ꝙ filium generare claudit contradictoria rei illius in quo reciperetᷓ fili⁹. ad aliud de actiõe immanẽte ⁊ tranſeunte dico ꝙ nõ magis eſt gñare termin⁹ oipotẽtie ꝙ̃ itelligere ⁊ quomodo eſt actio immanens ⁊ quomodo tranſiens dictum eſt ſuperius. ¶ Ad ſecundum dico ꝙ eſt ad oppoſitũ. qꝛ ex quo frigefacere eſt alia potẽtia ⁊ ignis nõ poteſt frigefacere: igitur potentia ignis ẽ limitata ergo ſi poſſe generare pertineat ad oipotentiam ⁊ filius nõ põt ſequitur ꝙ non eſt omnipotẽs. Ideo dico ad queſtionem ꝙ ad omnipotentiam non pertinet poſſe generare / quia omne ibi non diſcernit potentiam ſed obiectum ita ꝙ ops dicit poſſe mouere obiectum poſſibile qð non eſt ex ſe neceſſariũ vnde potentia actiua accipitur pro cauſa ad cuius eſſe ſequitᷓ effectus: ideo potentia vt hic accipitur eſt ad aliud: ⁊ nihil tale eſt in diuinis: iõ omnipotẽtia in diuinis eſt reſpectu extrinſecoꝝ ſolum: ⁊ ſic non differt potentia a cauſa. Cũ ergo creatio non ſit reſpectu productionis filij: ergo nec oipotẽtia ꝑ ſe: ſed eſt ne aliqua potentia ad illum actum. Dico ꝙ potẽtia actiua ꝓprie eſt trãſmutatiua. v. metaphiſice eſt principium tranſmutãdi alterum vel inꝗtũ alterum: ⁊ iſta potentia ſemꝑ preſupponit aliquid ab iſta potentia abſtrahim⁹ potẽtiã actiuã que cauſat totũ ens: ⁊ iſta dicitᷓ cauſatiua: ⁊ eſt abſtractioꝛ ꝙ̃ trãſmutatiua adhuc ab iſta abſtrahim⁹ potentiã ꝓductiuam que eſt ſine cauſatione: ⁊ talis eſt in diuinis ſcilicet in pr̃e reſpectu generationis filij: ⁊ tamen non ẽ omnipotentia reſpectu ꝓductionis filij ꝑ ſe: quia. illa reſpicit aliud: ſed iſta aliã. Dices ꝙ eſt obiectũ hui⁹ potẽtie productiue oportet dare aliquod producibile: ergo in diuinis eſt aliquid ex ſe poſſibile. Dico vt ſuperius dixi ꝙ in correlatiuis hñ illud extremum quod nõ includit imperfectionem trãſferimus ad diuina non autẽ

oipotẽtia reſpicit extrĩſeca.

alterum ⁊ in creaturis poſſibilitas: ſed non potentia actiua: ideo ponitᷓ in diuinis potentia actiua ⁊ non reliquũ correlatiuum: puta poſſibile vel poſſibilitas. vel aliter ſi extẽditur poſſibile ad producibile ꝙ non opponitᷓ neceſſario ex ſe formalitᷓ: ſed opponitᷓ neceſſario a ſe precipiatiue in iſto modo põt concedi: qꝛ filius eſt poſſibilis: ſed ſic nõ ſit vſi: ſed iõ melius dicitᷓ ꝙ filius eſt originat⁹. Dicit eſt ne filius equalis patri in iſta potentia productiua que non clauditur i oipotentia: dico ꝙ ſcðꝫ iſtã potentiam neqꝫ eſt equalitas neqꝫ inequalitas: ſꝫ ſi loquaris de potentia q̃ eſt fundamentũ remotuꝫ iſtius potentie. Dico ꝙ pater ⁊ filius proprie ſunt equales loquendo de fundamento remoto: ⁊ ſic ẽ eadẽ potentia in p atre ⁊ filio accipiendo hec eadẽ pro eadẽ rõe fundandi: ſꝫ nõ eadẽ pro relationibus / neqꝫ hic arguit inequalitatem. ¶ Ad primuꝫ de Aug. ꝯ maximinũ: dico ꝯña tꝫ gratia materie dupliciter. Primo: quia ponitur pater in ſuppoſito Secundo: qꝛ omnipotentia dat intelligere oẽm perfectionem: igitur patet ꝙ pater poteſt generare non ratione oipotentie: ſꝫ qꝛ facit itelligi proprietatẽ ꝯueniẽtẽ actioni: ⁊ ſic tam ex parte patris ꝙ̃ ex parte oipotentie tenet ꝯſequentia gratia materie. Exemplum ad hoc ſeqtur. Pater eſt omnipotens: ergo p̃t intelligere: ⁊ tñ intelligere nõ magis eſt terminus oipotentie ꝙ̃ eſſentia. vel aliter dicitᷓ ꝙ Auguſtinus ſupponit patreꝫ generare: ⁊ ex hoc infert ipſum generare equalẽ: ⁊ hec ꝯña eſt minus materialis ꝙ̃ prima: ⁊ tenet de filio: qꝛ ops dat intelligere oẽm ꝑfectionẽ: ergo ſi p̃t gñare p̃t gñare equalẽ. ¶ Ad aliud nego ꝯñam: qꝛ ſcire non habet determinatum ordinẽ ad ſcibile: neqꝫ tanꝙ̃ prius / neqꝫ tanꝙ̃ poſterius: ſed potentia eſt reſpectu alterius / ſicut prius reſpectu poſterioris ⁊ nõ reſpectu ſui: ſed ſcientia eſt reſpectu ſui: iõ nõ eſt ſimile.

¶ Diſtinctio .xxi. ¶ Queſtio prima.

Circa hanc diſtinctionem

queritur p̃mo vtrum hec ſit vera: ſol⁹ pater eſt deus Qꝫ ſic. qꝛ hec eſt vera: ſolus deus qui eſt pater eſt de⁹: ğ ſolus pať eſt de⁹: qꝛ in aliis oĩbus tenet tñ aĩal qð eſt hõ eſt hõ: ergo tñ hõ eſt hõ. ¶ Itẽ: aug. ſolus de⁹ eſt pater. ergo ſolus pater eſt deus: quia per conuerſiones de terminis trãſpoſitis. ¶ Preterea: ſolus de⁹ eſt de⁹ ergo ſolus pater eſt deus: qꝛ indefinita ẽ vra ꝓ aliꝗ ſingulari ⁊ qua ratione pro ſe vno ⁊ pro alio ⁊ paſſio. ¶ Item negatiua excepta ⁊ affirmatiua excluſa de parte excepta ꝯuertuntur nullus homo p̃ter ſortẽ erit ⁊ tñ ſortes erit. ſed matth. xi. Nemo nouit filium niſi pater. ergo tñ pater nouit filiũ. ergo tñ pater eſt deus. ¶ Item. vi. de tri. vij. tantus eſt ſolus pater ꝙ̃ta tota trinitas. ¶ Oppoſitũ. vj. de tri. viij. ⁊ i littera. ¶ Dicitur ad queſtioneꝫ ꝙ illa eſt vera ꝙ non eſſet falſa niſi qꝛ excluditur filium eſſe deũ: ſꝫ vnuꝫ relatiuũ icludit ⁊ ꝙ icluditᷓ nõ excluditᷓ. ¶ Item ſequitᷓ ſolus pater eſt. ğ pater eſt. ⁊ vltra.

ꝗ filius eſt.ꝗ non excluditur filius reſpectu eſſe: ſʒ
in diuinis idem eſt patrem eſſe deū:⁊ deum eſſe.
¶ Item incluſo accidente non excluditur ſubiectū
nec econtra propter idemptitatem in eſſe ⁊ tamen
magis differunt ꝙ duo relatiua.ꝗ.⁊c̃. ¶ Cōtra iſta
pꝛimo phiſicoꝛuꝫ. Si tm̄ principiū eſt pꝛincipiū ē.
⁊ vltra.ergo pꝛincipialitas eſt vltra ergo nō añ pꝛin
cipium ē. ¶ Itē incluſo vno oppoſitoꝝ excluditur
reliquū:ſʒ relatiuū ē oppoſitū ſuo coꝛrelatio ergo.
¶ Item ſi ſic impoſſibile eſſet exp̄mere ꝯceptū:qꝛ
pōt ꝯcipi ſpecie relatiua dicit̃ pꝛecipue in eſſe hoc
non poſſet exp̄mi ſi eius oppoſitum eēt incluſū. iō
dico ꝙ ꝙtum ad hec.Dicoꝙ tanta eſt icompoſſibi=
litas inter relatiua ſicut inter contradictoꝛia / qꝛ ex
cluſo vno reſpectu patri excluditur reliquū / qꝛ iſta
conuertuntur tm̄ eſt ⁊ nullus non pater eſt qꝛ ſequi
tur nullus nō pater ē. ergo nullū ens eſt non pater
ergo oē ens eſt pater.ergo tm̄ pater ē:⁊ non habʒ
duas exponētes pater ē:⁊ nihil aliud a patre qꝛ a=
liud non dicit̃ niſi de ente ⁊ excluditur de quo non
pt dici hoc ē hoc:ſʒ tale nō ꝑ hoc pʒ ꝗre nō excludi
tur incluſo accidēte nec ecōtra. ¶ Ad pꝛima cōtra
dictoꝛia nihil excludit̃ quod eſt de intellectu veruꝫ
eſt vt eſt de intellectu ſed hoc eſt vt ad quod eſt nō
autem eſſe hoc. Iō per iſtam tm̄ pater eſt non ex=
cluditur a coꝛrelatiuo qñ ſic eſt quod pater eſt.
¶ Ad aliud dicitur ꝙ non ſequitur ſolus pater eſt
ergo pater eſt / qꝛ in antecedente eſt oppoſitum in
dicto pꝛopter pꝛiuationem aſſocietatis. ⁊ ideo po
nitur in antecedente minute. ¶ Contra ſyncathe=
goꝛeuma nunꝙ diminuit. quia non eſt pars extre=
mi. Sed cathegoꝛeuma:quia totum eſt extremuꝫ.
¶ Item:ſi dictio excluſiua eſſet determinatio reſ=
pectū habens. ꝗ reſpectu cuiuſcūqꝫ p̄dicati diſtra
hitur.ergo non ſequit̃ tm̄ pꝛincipium eſt p̄ncipium
igit̃ p̄ncipiū ē pꝛīcipiū.iō ꝯcedoꝙ ſequit̃ ⁊ vltra.er
go filius eſt:ſed filiuꝫ eſſe excluditur ex ſignificato
foꝛmaliter vel includitur gratia materie: qꝛ poſita
ſe ponunt. ⁊c̃. Unde antecedens ponit oppoſita.
Aliter dicitur ꝙ ſolus poteſt concludere alium.vel
aliud pꝛimo modo falſa.ſecundo modo vera. ¶ Cō
tra ſubſtātiuū eius ꝙ dictio ſolus non dicit niſi ꝙs
ergo nec adiectiuum puta ſolus. ¶ Aliter dicitur
diſtinguendo ſcōm compoſitionem ⁊ diuiſionem /
qꝛ ꝑ ſuppoſitū. ſcōo conſtructiuum inter exigens
⁊ exactū cadit qui eſt mediū.ergo pt eē ſenſus ſol⁹
iſte qui eſt pat. ⁊c̃. ⁊ tūc in ſenſu diuiſionis eſt vera
ſcʒ oīs hō qui ē albus erit oīs hō erit:⁊ ille eſt alb⁹.
¶ Contra. Si inter ſincathegoꝛeuma ⁊ ſuum det=
minabile debeat cadere ꝙ eſt mediū impoſſibile eēt
exp̄mere conceptū determinatū / qꝛ ſic dictio oīs
hō erit ſenſus poſſit eē oīs ille ꝙ eſt homo. Quero
an hic debeat cadere ꝙ ē mediū vel non. Si ſic ille
erit ſēſus oīs ille ꝙ ē ille ꝙ eſt hō erit ⁊ ſic in īfinitū
ſi nō ergo pari rōe ſtādo / qꝛ nō eſt neceſſe inter ſin
cathegoꝛeuma ⁊ ſuū determinabile cadere qui eſt
mediū. Ad pꝛimū ſuppoſitum dico ꝙ ſic dictio hō
albus erit non eſt hoc exigens et exactum ergo in
iſta capa ſoꝛtis.iō hic cadit tale mediū puta.capa ꝙ
ē ſoꝛtis. iō dico ſcōm phm̄ pꝛimo elencoꝝ ꝙ ſolus

dicit nō cū alio hoc ꝯuenit dupl̄r aut ī ſe ⁊ ſic tenet̃
cathegoꝛēuatice hoc ē ſolitarie vt hic iſte ē ſolus ī
domo ⁊ ſic negāt ſolitudinē in diuinis. vel pt teneri
ſincathegoꝛēuatice. ⁊ ſic dt mediū circa extremū ī
tellect⁹ componētis ⁊ diuidētis: ⁊ adhuc dupliciť
vel p̄ſcindēdo rōem extraneā ⁊ tūc dicit mediū ex
tremi nō in oꝛdie vel p̄ſcindendo reſpectu alterius
extremi:ſʒ inꝙtū vnomō accipit̃ vt deus hō inꝙtū
hō eſt riſibilis ⁊ ſic dicit modū inherendi aliqñ nō
ita p̄ciſe dicit modū iherēdi:ſʒ dico ꝙ materia mo
uetur vel inꝙtū in actu. vel inꝙtum i potentia mo=
tus eſt actus entis. ⁊c̃. Hec dicit rōeʒ ſpecificā ſcōʒ
quā paternitatem dr de ſuppoſito ſic diſtinguit̃ de
ſola ⁊ de ſolo:⁊ de per ſe. vt ſi dicam⁹ ꝙ ſolus hō ē
animal hoc eſt pꝛeſcindendo quācūqꝫ rōem extra=
neā. ¶ Alio mō non ſic pꝛeſcindendo: ſʒ qualiter=
cūqꝫ accipitur hō eſt pꝛeciſe aial. Sic ſolus pater
eſt deus eſt hec falſa pꝛeſcidēdo filiū:qꝛ infert vniuer
ſalem de terminis trāſpoſitis. ¶ Qꝫ interat pꝛobo
qꝛ ſequit̃ tm̄ animal eſt hō. ergo nullum non aīal
⁊ vltra.ergo nullus hō eſt non animal.ergo omnis
homo eſt animal. Dicit ꝯña intermedia non valʒ a
negatiua ad affirmatiuā:qꝛ aliud ab homine vel nō
homine nec eſt homo vel non homo. Dico ꝙ aliud
ab homine vel non hoie non hʒ rōem extremi itel
ligibilis / qꝛ claudit cōtradictionem nūc aliter vni=
uerſaliter tenet conſequentia ſiue ſubiectū ſit ens
ſiue non ens dum tamen extremū nō claudat con=
tradictionem. Sed vult phs quod eſt in ſe falſum
nichil de ipſo eſt verum / qꝛ ex quo repugnat ſibiipſi
nec ipſū nec aliud de ipſo eſt verū. ideo dico ꝙ tale
nec eſt homo nec hʒ rationē ſubiecti ¶ Ad illud de
ſenſu compoſito ⁊ diuiſo ſolus qui eſt pater. ⁊cetera.
Dico ꝙ non ſequitur deus qui eſt pater eſt deus. er=
go ſolus pater eſt ſolus deus admiſſo antecedente
in vtroqꝫ ſenſu cū poſſit negari in ſenſu compoſito
nec eſt ſimile in alijs tm̄ aial qd eſt homo. ⁊c̃. qꝛ in
creaturis eadem ſubā numero non eſt in diuerſis.
vñ ſi non numeretur ſubſtantia in homine ⁊ a filio
ſtante diſtinctione nō ſequeretur ibi ſicut neqꝫ hic.
¶ Ad aliud concedo ꝙ ſolus deus eſt pater neqꝫ cō
uertitur in iſtam:ſolus pater eſt de⁹ ꝗ neqꝫ vlis cū
vli de terminis trāſpoſitis. vñ dicit̃ ſcōm aliquos
ꝙ indefinita non ꝯuertit̃ ſicut nec ꝑticularis nega
tiua. ¶ Contra hoc eſt ꝓpoſitiōeʒ conuertē inferre
pꝛopoſitionē trāſpoſitā ꝙ eſt capax itellectus pꝛie
ꝓpoſitiōis ꝙ eſt poſſibile lʒ non totū ſicut vlis af=
firmatiua conuertitur in ꝑtē iō ꝯcedēdo eā poſſe cō
uerti. Dicit quare ph⁹ non docuit ꝯuerſiones ꝓpo
nū ꝑ quas potuerūt ſillogiſmi iꝑfecti ꝑfici. iō nihil
ad ꝓpoſitū ſuū ibid. ¶ Ad aliud dr negando ꝯñam
ſolus de⁹ eſt de⁹. ergo ſol⁹ pater / qꝛ ſolū hʒ dupli=
cē oipotentiā ſimplicē ⁊ ꝑtialē reſpectu diuerſoꝝ.
Cōtra vnū extremū ī vno actu ꝯponēdi nō hʒ oppo
ſitos mōs ſupponēdi. iō dico ꝙ hʒ ſuppoſitionē cō
fuſā tm̄ ſicut p̄mū in vli. vñ ſicut iſta ꝯua. oīs hō eſt
aial. ſic iſta aial ē oīs hō: qꝛ p̄mittit̃ ſuppoſitū hē=
re eandē ſuppoſitiōeʒ quā hūit in pꝛimo ī vli ⁊ pꝛi=
mum hʒ eandē ſuppoſitionē quā hʒ ī ſuppoſito vli.
¶ Ad aliud meth. pꝛ. dico ꝙ iſte ē itellectus. Nemo

tia diuina a ſe concipitur a quolibet beato ⁊ dāt: ſed magis clare ⁊ minꝰ clare videre. totam tn̄ eēn tiam videt quilibet intellectus beatus ⁊ vnus limpidius alio ſicut patet de viſione aquile ⁊ homis reſpectu ſolis. ¶ De ſecundo ꝙ dicit doc. ꝙ viator non intelligit eſſentiam dei ſub ea ratione ſub qua beatus. qđ ſic ꝓbo / qꝛ viator poteſt concipere aliquid de deo puta ſapientiam bonitatē: ſꝫ ſapiētia fm ſe non dicit ſapiētiam in hoc nec in iſto: igitur conſignat ſapientiam de alia quidditate: igitur cognoſcit eſſentiam diuinā ſub propria ratione: qꝛ nō poteſt homini conceptus quidditatiuus de deo nec vt eſt illius ſub propria ratione / qꝛ per iſtum doct. conceptus quidditatiuus dei eſt pmo diuerſus a q̄libet alio. Ideo dico ad.q. ꝙ deum eſſe nominabilem pōt dupliciter intelligi vel a aliquo imponēte nomen vel intelligendo noīe impoſito in intelligē do nomine impoſito adhuc dupliciter vel ad ſe vel ad alterum ⁊ adhuc ſunt nomina inominata ſcōm Aug. in enchiridiō. primo modo videtur ꝙ viator nō poſſit nomē iponere eēntie diue ꝙ nō cogſcit. Doctor rñdet ꝙ viator pōt iponere eſſentie diuie ſub propria ratione. dicitur ꝙ ſupponit ꝙ intellectus non intelligit ſubſtantiam ſub propria rōne: qꝛ ſi ſic abſente ſubſtātia intellectus cognoſceret ſubſtantiam: ſicut tenebram cognoſcimus per abſentiam luminis: ſꝫ abſentiam ſubē per nullam potentiam in nobis poſſumus cognoſcere / qꝛ in corpore chriſti eſt abſens manentibꝰ accidentibus etiam ſi deus annichilaret ſubſtantiam ſolis ſtante claritate ⁊ accidentibus aliis non poſſumus cognoſcere abſentiam ſubē: ſed aliud nomen ſignificare ſubſtantiam propter ſe ⁊ in ſe ī impoſitis aliter ab homine. aliter enim omnis predicatio eſſet accidentis de accidente. ḡ imponit nomen ſub iſta ratione ſub qua non cognoſcit / qꝛ intellectus noſter iponit natura ſubē ſub propria ratione ⁊ ſe vt in ſe ⁊ ſic tn̄ eam non cognoſcit. ergo ſic poſſet viator iponere nomen eſſentie diuine vt in ſe ⁊ ſub propria ratiōe licet vt ſic eam non cognoſcat. ¶ Item Aug. vi. de trini. ſextadecima queſtione. cognoſcamus diuiſitatem inter ſbām ⁊ accidens ⁊ accidentia inter ſe quia mutato colore manet q̈titas ⁊ aliquando mutata q̄titate manet color. ḡ nullum eſt preciſum receptiuum alterius. ḡ oportet ponere tertium ſubm̄ ⁊ videmus ꝙ aliqua coniunctio ſenſibilium eſt hic ⁊ ibi ⁊ ex difformi variatione hic et ibi arguimus aliud ſubiectum hic ⁊ ibi. habemus ergo ꝙ illud ſubiectum eſt ens vel res: Et non ſolum cognoſcimus quod eſt res: licet res ſit affirmatiua: ſi igitur cognoſco quod aliud ſubiectum eſt hic ⁊ aliud ibi illi quicq̄ ſit ꝙ ſubō eſt ibi impoſitio hoc nomen lignum ⁊ illi lapidi ⁊ ſic imponuntur omnia nomia poſt lapidem ergo determinate poteſt nomen imponi rei quam rem non concipio determinate. nec cognoſcit. ſic eſt de litteris que ſunt ſigna vocum / qꝛ pono ꝙ non cognoſco ſonos litterarum grecaꝝ nō ſic volo ꝙ primus ſonus grecus ſignificetur per litteram vltimam ſecundus per triangulum: et ſic pono caracteres pro ſignis: licet non cognoſcaꝫ ſonos grecorum. ¶ De ſecundo articulo dico ꝙ viator poteſt vti nomine ſignificante in ſe ſiue ſic imponitur ab illo ſiue ab alio / qꝛ poſſumus vti ſigno pro alia re quam tamen perfecte non cognoſcimꝰ. Exemplum ad hoc omnibus nominibus proprijs vtimur perſonis vt iohanne: aliter. ⁊ce. Et intendimus vti pro ſubſtantia rationali dicente licet ſubſtantiaꝫ perfecte non cognoſcimus. primus articulus eſt poſſibilis. quicquid ſit de ſecundo: ſed primum credo eſſe verum. de ſecundo / quia ego. vi. de trinita. nomen meum Adonay. ⁊ Rabi moyſes loquens de hoc dicit ꝙ Adonay eſt nomen abſtractum. et eſt cognitio nominis magis abſtracti qđ ſignificat eſſentiam ſignificatione propria ⁊ non docetur niſi cum diſcipulus eſt ydoneus ⁊ hoc ſemel in ſempiterno ⁊ ſcribitur quattuor litteris tethagrammaton et valet in litteris noſtris. re. vbi. hic ⁊ iſtud non niſi ex doctrina ſicut patet hoc nomen chriſtus: ⁊ tamen non eſt chriſtus. Nec primo eſt in hoc nomine vt ſcribitur in litteris nominis ⁊ ſicut impoſuit illas litteras. iiij. ſignificare aliq̄d qđ apparet ꝑ vocem ſic poſſunt littere apud nos. Ulterius de vſu. ad ſe vel ad alterum dico intendo ſibi exprimere ſicut ipſe capit. Dicit eſt ne poſſibile vnum habere conceptum diſtinctum de deo in ſe. dico ꝙ nihil: nō qꝛ mouet intellectuꝫ poſſibilitus niſi fantaſma ⁊ intellectus agens. ideo non poteſt cōcipi naturaliter per aliquid expreſſū ab alio. ¶ Itē non experimur in intellectu ꝑ conceptum ſimplicē deū diſtingui a non deo / qꝛ ſi intellectus intelligit vnum vel ens ꝑ hoc non diſtinguit deū a non deo niſi dicat primum ens primū verum. dicit non pōt intellectus diſtinguere propter ſimilitudinē. ¶ Cōtra ſimplex vel totum concipitur vel nihil. ix. met. vltimo cap. ¶ Ad rationeꝫ pinam dico ꝙ deus eſt ineffabilis q̄tum ad illum cui ſit expreſſio qꝛ nō pt iſte cui loquitur per hoc complete intelligere eēntiam diuinā. vel ſi debeat concedi reſpectu cuiuſcū qꝫ creature tunc dico ꝙ eſt intelligēdū ꝙ nō poteſt reprehendi ab alia creatura. ¶ Ad aliud dico ꝙ videre vbi dei idem ꝙ naſci ſicut ibi loquitur ⁊ nullū verbum vſitatum poteſt explicare naſci. ¶ Ad hylariū dico ꝙ intelligit ꝙ non poteſt ꝑ ſermonē vſitatum. ⁊c. ¶ Ad Ambro. dico ꝙ non ſufficiēter exprimitur. ideo vox ſilet. ¶ Ad aliud dico ꝙ non ſequitur non perfecte intelligit. ergo non ſignificatur / qꝛ cognoſcit quod quis confuſe poteſt ſub propria ratione nomen imponere. ¶ Ad Aug. verius cognoſcit q̄ dicitur. verum eſt comparando veritatem ad ſignum vocale / qꝛ cognitio eſt ſignū noīale qđ eſt verius q̄ vocale quod eſt ad placitum.

¶ Queſtio ſecunda.

SEcundo q̄ritur: vtꝝ perſona vt eſt commune. 3. Dicat intentionē ſcōaꝫ. Qꝫ non. ꝑſona eſt terminus productionis realis. ¶ Item perſona aderat. ¶ Item in deo eſt trinitas. Oppoſitum. omne commune dictū

vniuoce de plurib⁹ ī qb⁹ diſtiguit̄ ē vniuerſale:ſʒ nulla intentio prius dicta de deo eſt vniuerſale/ qꝛ ſic eſſet ī aliud p̄dicabile ſʒ perſona dicitur de plurib⁹ in quibus diſtinguit̄.ergo non eſt prima intentio. Dicit̄ ꝙ eſt intentio ſcd̾a.qꝛ ſicut individuum in creaturis ſic perſona in diuinis: ſed individuum in creaturis eſt intentio ſcd̾a. ġ.ꝛc. ❡ Item:ſi eſſet perſona intentio eēt aliquod vniuerſale non eſt genus non ſpecies ſpecialiſſima:ſed qꝛ ſi ſic eadem individua haberent duas ſpecies ſpecialiſſimas:qꝛ ſcd̾m Damaſcenum.v°.ca.perſone habent diuinitatem pro ſpecie ſpecialiſſima. Additur vlterius ꝙ poteſt adorari licet non ratione intentionis ſequitur ſpēs accipit̄ dicimus hic ſpecies vno mō vt predicat̄ de pluribus.ꝛc. vel vt homo eſt ſpecies.vnde aliquid competit ſpeciei vt ſimpliciter rei abſtracte hoc ē reſpectu rei ſubſtracte ꝛ ſic p̄t pſona ſtare ꝑ re p̄ie intentionis ꝛ ſic poteſt adorari.Dico tn̄ ꝙ non dicit preciſe intentionem ſcd̾am ſiue dicat ipſam ſiue non:qꝛ ſi a conſtitutiuis poteſt abſtrahi aliquid cōe ergo multo fortiori a cōſtitutis:ſed a conſtituentibus pſonas poteſt abſtrahi aliquid commune reale ſicut realitas de paternitate ꝛ filiatiōe ſcd̾ʒ iſtū doc.etiam p̄dicat̄ in quid de iſtis. ❡ Item omnis intentio ſecunda eſt creata per actū realem:ſʒ vel abſolutū cauſatur in obo per actum realem:ſʒ tn̄ relatio rōis.ergo ſibi corrūdet terminus ad quem ſe habet relatio dicit ad aliud ergo pſona eēt alicui⁹ perſona etiam idea tn̄ dicit relationē rōnis et nō ideo cōcipit̄.nec in reſpectu ad terminum. ❡ Iteʒ intentio ſecūda de qua hic loquimur vel dicit rōeʒ ſubiecti realiter vel predicati realiter. ġ dicit per relationem tūc extremū intellectus componentis ꝛ diuidentis Ad rationem primam dicit̄ ꝙ iudiciū dicit intentionem primā:qꝛ hoc ens dicit vnitatē ꝑpriā. ġ iudiciū intellectuale dicit propriā entitatem in intellectualitate:non ġ intentionem ſcd̾am preciſe. ❡ Item ſicut relatio eſt communis ad.3. relationes et cū non eſt relatio ſic poteſt dici de perſona. ❡ Itē aug.de doc.xp̄iana.3.perſone ſunt.3.res ❡ Item:dicitur ꝙ ſunt.3. ſubſiſtentes in quod cōe numeratur in.3. ꝛ tamen non eſt ibi rō vniuerſalis. ideo dico ad. q. ꝙ perſona communis. 3.non dicit intentionem ſcd̾am/qꝛ Ricard⁹.i.de tri.ca°. xxii°. arguit contra Boetiū de diffinitione perſone ꝙ eſt rōnalis nec individua ſubā nec primo ſic ibi non eſt iudiciū vbi nō ē natū eē iudiciū.ii. ſic ī dīnis non ē natū eē iudiciū.ſcd̾o ſic rōnale ꝓpriū nō ē ī hoībus. 3°. ſic ſcd̾m diffinitionē aīa ſeparata eēt pſona. iō ponis ſuā diffinitioneʒ ꝙ pſona diuina ē nature diuine incommunicabilis exiſtentis.ita ꝙ loco indiuidui ponit incommunicabile ꝛ nihil hic ponit pertinens ad intentionem ſcd̾am.Dico ġ ꝙ cōicabile: dupliciter p̄t accipi.vel qꝛ cōicatur aliquib⁹ que ſūt ipm vel aliter.primo modo vt homo ſorti ꝛ platoni.ſecundo modo vt forma materie:ꝛ ſic per oppoſitum incommunicabile d̾ꝛ dupliciter de⁹ ē incōicabilis in rōe forme:ſʒ aīa non lʒ ſit ſeparata adhuc ē apta nata cōicari in rōe forme:ſʒ diuinitas ē cōicabilis vtroqʒ mō ꝛ pſona incommunicabilis vtroqʒ modo hoc eſt habens modū duplicem incōicabilitatis ꝛ ſicut individuū non ſig̅t primo naturā ī q̄ ē ſed dat itelligere:ſic nec perſona dicit. negatio nō eſt niſi intentio ſecunda incōicabilitas eſt negatio cōicabilitatis.ergo perſona tantū diceret intentionē ſecundam. ❡ Item:negatio non eſt communis plurib⁹ vbi ſequitur affirmationem cōeʒ pluribus iſtud non eſt diuinitas.ġ perſona importat aliquid cōe. ❡ Item.icommunicabile ē relatio rōis ġ dicit tantum intentionem ſecundam. ❡ Ad primū hoꝝ dico ꝙ pſona non dicit tn̄ incōicabilitateʒ:ſʒ ipāʒ includit:ꝛ forte eſſentiā ꝛ forte non:ſʒ licet tn̄ icluderet incommunicabilitatē adhuc non eſſet itellectio ſecunda/qꝛ vnū oppoſitū ex natura rei mouet intellectum ad negationē alicuius alterius. ꝛ cū d̾r negatio eſt intentio ſecunda. dico ꝙ vno modo eſt negatio extra gen⁹ alio modo in genere vt diuerſū dicit negationeʒ in ente tn̄ negatio ē negatiue ens e natura rei ſicut eī̄ homo eſt homo ex natura rei ſic non eſt aſinus ꝛ ſic ſunt negationes entes ex natura rei ꝛ non ꝑ negationem intellect⁹. Sed intentio ſecunda eſt per negationem intellectus. ❡ Ad aliud nego aſſumptuʒ/qꝛ negatio poteſt eſſe vnius rationis ſicut opponit̄ affirmatiōi que eſt vni⁹ rationis lʒ tn̄ dicatur de multis que non ſūt vnius rationis ſicut non ſortes de chimera ꝛ lapide.

❡ Ad aliud dico ꝙ cōicabile ꝛ icommunicabile nō opponūtur rōe ſʒ ſunt relatiue oppoſita priuatione. ꝛ non ſequitur cōicabile eſt ens rationis. ergo incommunicabile/qꝛ idem eſt relatiuum realiter ꝛ tn̄ diuerſum nō nec diuerſitas poſito ꝙ ſit relatio ſic lʒ vl̄e ſit ens rōis non tn̄ ſingulare/qꝛ eē vl̄e repugnat ſorti ex natura rei. vn̄ dico rl̄m realiter nō tamen ſingulare qꝛ eē vl̄e repugnat ſorti ex natura rei. vn̄ dico ꝙ pſona nichil ſcd̾o intentionis icludit ſed ꝯnotat. ❡ Ad p̄mū principale negatur non ꝑducit̄ realiter neqʒ adoratur. dico ꝙ pſona dicit exiſtentiā ī nature ꝛ hoc producitur ꝛ ſi dicā ꝙ tn̄ icōicabilitatē adhuc ꝯnotat naturam que adorat̄.

Tertio q̄ritur: vtꝝ in pſonis dīnis ſit pluralitas nūeralis. Q̄ſic p̄ms.cano. Ioh.v.capitulo.tres ſunt q̄ teſtimoniū dant ī celo. ❡ Itē.v.me.multitudo alia gratie alia ſapie alia numero ꝛ quelʒ infert multitudinē nūeralem:ſʒ in dīnis ē alia multitudo ġ nūeralis. ❡ Itē ds.v.c.vel.v. ypoſtaſes dr̄nt nūero ſi natura. ❡ Oppm̄ boe.de tri. hoc eſt vē vnū in q̄ nll⁹ numer⁹. ❡ Itē:nō eſt ibi q̄titas ġ null⁹ numerus. ❡ Itē nō eſt ibi ps ꝛ totū. ❡ Itē ſi eſt ibi nūer⁹ ſm ſubāʒ aut ſʒ relationem nō ſm ſbāʒ qꝛ ſic ꝛ in q̄lʒ pſona non ſecundum relationē/qꝛ tunc hēret correlatiuū:ſʒ due pſone vel tres nō hn̄t aliqͦ correlatiuū. ❡ Circa.q.p°.quō numerus ē ſpēs q̄titatꝭ oēs ꝯueniūt ī hoc ꝙ eſt ſpēs q̄titatꝭ diſcrete ꝛ ꝑ ꝯn̄s ē ens abſolutū ꝛ ens rl̄e non ſoluʒ qꝛ q̄titatꝭ ſʒ qꝛ abſolutū qꝛ intellect⁹ nō cāt eēntie obʒ niſi ens reale ſʒ vna difficultas occurrit oīs ſpēs vna ē aliquo mō vna multitudo inq̄tum hmōi nō ē vna ꝛ nūer⁹ inq̄tum numerus eſt multitudo: ergo non eſt vna Q̄ōiii.:

ſpecies dicitur: vno modo ſic / ꝙ numer⁹ habet ſim
pliciter vnitatem: ⁊ vna vnitas eſt: ⁊ formalitas ex
vltima vnitate ſecūdū determinatam diſtantiam.
Ad pſonam ⁊ diuerſa diſtantia diſtinguit formali
ter diuerſos modos. ¶ Cōtra: ſi vltima vnitas dat
tribus vnitatē aut dat eſſe inq̄tum hec vnitas vel
vt ſit diſtans: non primo modo: qꝛ quando alia eſt
forma totius eſt informans omnes partes per ſe:
licet non primo: ſed hec vnitas inq̄tum hec natu=
ram aliā informat. ¶ Item: iſta vnitas eſt ita ima=
terialis ſcōm ſe: ſicut quecunqꝫ alia: ergo nō plus
eſt forma alterius q̄ ecōuerſo: ergo ſi dat vnitatē
oportet ſecundo modo vt ſit diſtans: ergo eſt for=
maliter relatio forma numeri: qꝛ diſtantia forma=
rum eſt relatio. ¶ Item: hec diſtantia huiuſmodi
vnitatis perſonam tm̄ eſt in hac vnitate non eſt in
omnibus vnitatibus: ſicut diſtantia mea a pariete
eſt in me ⁊ non in medium: licet medium ſit ſine q̄
non. ¶ Item: ſi iſta vt ſit diſtans eſt forma numeri
aut naturaliter / aut in comparatione ad immanē=
tem non naturaliter: ſic omnea ſunt ex quo in com
paratione ad immanentem quelibet poteſt eē pri=
ma et vltima: neqꝫ facit ad hoc ꝓbatio. v. Meth.
Aliter dicitur: ꝙ ſicut continuitas eſt per ſe vnitas
et primo cōtinuatur per ſe: ⁊ ratio primo partium
ſic in numero aliquid eſt primo quod eſt forma nu=
meri: ⁊ per ſe partium: ſcꝫ diſtinctio ⁊ alia ⁊ alia for
ma eſt huiuſmodi numeri ⁊ illi⁹: ſicut ē alia et alia
diſtinctio huius numeri ⁊ illius: ⁊ ſicut iſte partes
continue ſunt numerales reſpectu forme continui:
ſic vnitates ſunt partes numerales reſpectu diſtin
ctionis realis: ⁊ ſcōm hoc non componitur nume=
rus ex numeris: qꝛ ſtante illa diſtinctione non pōt
vnus numerus eſſe pars alterius: ſed tm̄ eſt nume
rus ex vnitatibus / ſicut ex partibus numeralibus
vnde ſex ſunt ſemel ſex: et non bis tria. v. Metha.
¶ Contra: partes que non habent maiorem vnita
tem in toto quā haberent ſi non eſſent in toto: et
ſunt vnitiue vnius totius: ſed vnite in numero nō
habent maiorem vnitatem quam extra: qꝛ ſi non
eſſent intra eſſent ſcōꝫ ſe diſtincte et diſtincte inter
ſe: ⁊ ſic ſunt in numero. ergo. ⁊c. ¶ Item: nulla for
ma abſoluta aduenit alicui de nouo ſine ſui mu=
tatione: ſed ſunt hic quandoqꝫ lapides: ⁊ generaꝶ
ſext⁹ vel creaꝶ a deo forma ſenarij eſt in quiqꝫ lapi
dibus vniuerſaliter nulla facta mutatione in ipſis
et vel deſtruiꝶ quinari⁹ nullo ipſum corrumpente
vel forme oppoſitarum ſpecierum ſunt in eodem
¶ Item: vnū accidens numero eſt in vno ſubiecto
numero: ergo ſex numero ſunt vnū numero. ¶ Itē
ſequitur ꝙ ſi ſint duo binarij in actu: ergo infiniti
alij in actu: quia ſit hic binarius lapidum: ibi bina
rius lignorum hic binarius cum illo cōſtituat aliū
binarium ab vtraqꝫ iſte tertius binarius cum alte
ro binario prior conſtituat. iiii. ⁊. iiii. cum. 3. v. ⁊ ſic
in infinitum. Ex eodem ſimiliter probatur ꝙ eſt
actu binarius / ternarius / quaternarius: ⁊ ſic in in
finitum. Sicut non poſſunt eē duo binarij nō clau
dit contradictionem: ergo deus poteſt diuidere
quaternariuꝫ. ¶ Aliter dicitur ꝙ duplex eſt nume

rus eſſentialis ⁊ accńtal' mathematic⁹. ⁊c. et ſolus
accidentalis eſt ꝓprie de genere q̄titatis ⁊ eſt mul
titudo perfecta ab vno ex diuiſione ꝯtinui: vel ꝙ
iſte partes fuerint in vno continuo: vel ꝙ partes
nate ſunt eſſe vnum continuari: ſicut oīa quanta /
q̄tum eſt ex parte ſui nata ſunt eſſe vnum. ¶ Vlte
rius dicit ꝙ numeri non eſt alia forma eſſentialis
vnitatis q̄ illius primi continui: ſicut ſi lignum di
uiditur in partes non eſt alia forma eſſentialis il=
lius numeri q̄ illius ligni ante diuiſionem: hoc de
clarat magis ſic. iiii. Methaphiſice vnum ſe habet
ad multa: ſicut vnum ad vna ⁊ albū ad alba. ¶ Itē
eodem. iiii. menſura eſt eiuſdem generis cum men
ſurato: ſed vnum menſurat numerum. Tertio ſeq̄
tur quomō differt numerus a continuo partes co=
pulantur ad vnū idiuiſibile: ſed hoc non differt: er
go numerus a quantitate continua alia forma po=
ſita: ſed ex alia precognitione: quia precognitio cō
tinui eſt in numero: ⁊ ex hoc habet numerus aliuꝫ
modum menſurandi q̄ quantitas continua: ſꝫ nul
lam formam poſitiuam habet numer⁹ niſi formaꝫ
illius ꝯtinui cuius iſte vnitates erant partes vel na
te ſunt eſſe partes. ¶ Contra ſeipſum obijcit ꝙ. v.
Methaphiſice. philoſoph⁹ comparat formas nu=
meris: ſed differentia formalis variat ſpeciem. Re
ſpondet ꝙ in ſpeciebus numeri non eſt forma eſſē
tialis alia et alia: ſed tantum accidentalis: qō pro=
bo: ⁊ eſt commune eſt ſecūde intentionis: aliter eſ=
ſet medium: tunc cōmune et ſuppoſitum non eſt or
do actualis inter indiuiduum ⁊ cōmune niſi per in
tellectum. ¶ Contra: perſona eſt ante omnem ope=
rationem: non cōmunicabile eſt cōmunicabile: in=
diuiduū iponiꝶ imediate relatum que non diuidiꝶ
aliꝶ nō cōicabile imediate iponiꝶ cōicabili. ḡ eſt no
mē pme intētiōis. idē arguiꝶ ſi iponiꝶ eēntie i hoc
vel i iſto vago mō qꝛ vt ſic ē cōicabilis: qꝛ non dif=
fert ternari⁹ a ſenario: niſi qꝛ hic vltra. 3. addūꝶ. 3.
et hoc accidit. ¶ Itē: declarat magiſter ꝙ ſic ſe ha
bent magnum et paruum ad magnitudinem ſicut
multum et paucum ad multitudinem: ſed magnū
et paruum non diſtinguunt magnitudinem ſpecifi
ce: ergo nec multum. ⁊c. ¶ Ad aucto. Ari. reſpon=
dent philoſophi ſcōm ꝙ phs intelligit ſic eē in for
mis ſicut in numeris q̄tum ad hoc ꝙ addita vnita
te vel abſtracta variatur numerus. ſed ex alia par=
te variata forma variatur ſpecies: ſed ad variatio
nem numeri non ſequitur variatio ſpeciei: qꝛ nume
rus eſt vnū tm̄ aggregatione nō ſic etiam eſt ſpe=
cies vna: ſed maiori vnitate conſtituta. iiii. Metb.
numerus eſt multitudo menſurata vno: et menſu=
rata per realiter diſtincta: qꝛ vnitas replicata red=
dit totum: iſta relatio replicatiua equaliꝶ iueniꝶ in
non q̄tis / ſicut in q̄tis. equaliter enim numerus
denarius intelligentiarum replicatur per vnam ſi=
cut denarius lapidum. vnde hec aqua eſt hec aqua
et hic lapis eſt hic lapis ante q̄ i eis intelligitur cō
tinuitas et vnitas poteſt menſurare hunc binariuꝫ
et ſi non ſit ibi per deciſionem continui. ¶ Item:
hec quantitas eſt hec qualitas non per quantita=
tem ſicut probabitur q̄ſtiōe de idiuiduatione: ḡ po

teſt eſſe numerus qualitatum non per quantitatez
diuerſam. ¶ Contra aliud ꝙ dicit comparando di
ſcretum ad continuum idē cōtinuū non conſtituit
eſſentialiter niſi cōtinuū: et per eū ↄſtituit idē nūe=
rum: qꝛ nō eſt forma eſſentialis ī numero vt nume
rus: ergo numerus vt eſt ſpecies ſubalterna diuiſa
ↄ q̄titatē continuā eſt formaliter continuū. ¶ Itē
ſi nō differūt niſi penes ordinē partiū ꝛ ſcd̄m pri=
uationē: ergo numerus vt numerus erit ꝑ ſe relati
uum relati vel priuatiuum: vel vtrūqꝫ vt diſtinguit
ↄ continuū. ¶ Itē hoc ꝙ dicit de ratione menſurā
di: qꝛ vt diſtinguit cōtra menſurandi ↄtinuū nō ha
bebit numerus rōnē menſurādi niſi ex reſpectu vel
ex priuatione / vel ex vtroqꝫ. ¶ Ad primū ꝙ addu
cit ꝑ ſe dicit ꝙ eſt vt ſic ē verū ꝙ vno mō multitudo
dicit vnā formā abſolute: alio mō dicit tm̄ materi=
alia incluſa nō q̄tuꝫ ad iſtā formā ſed preciſe mate
rialia: ꝛ iſto modo eſt ſimilitudo inter vnū et vna
multū et multa: ſed iſta multitudo materialis non
ſufficit ad numerū de gñe q̄titatis. ¶ Ad aliō: mē=
ſura eſt eiuſdē gñis ↄcedo vnde numer⁹ menſurat
vno qō eſt eiuſdē gñis: ſed non oportet ꝙ ſint vnı⁹
rei in forma ſicut neqꝫ ↄpoſitū et priuatiua ↄponi
vt materia ꝛ forma / licet ſit eiuſdē gñis nō tn̄ ↄue=
nit in vna forma vnius rōis / ſic nec oportet ꝙ vnū
menſurans numerū vt nūer⁹: licꝫ ſint eiuſdē gñis.
¶ Ad aliud dicitur ꝙ non diſtinguit vn⁹ numer⁹
ab alio per vltimam vnitatē: ſed cōiter diſtinguēs
ſicut diſtantia puncti a puncto cōtineret lineam: ꝛ
tamen nō diſtātiā illā nō diſtinguit linea ꝑ ſe aliīs
¶ Ad aliud dicitur ꝙ magnitudo pōt accipi dupli
citer: vt eſt ſpēs q̄titatis cōtinue: et multitudo op=
poſita ſpecies q̄titatis diſtincte: ꝛ iſta magnitudo
eſt alterius ſpeciei in linea et ſuꝑficie ꝛ multitudo
ſcd̄m ꝙ magnū opponit paruo nō multum et mul
ta opponūt pauco: et ſic magnitudo non eſt alteri
us ſpeciei maiori numero et minori. ¶ Alio modo
accipitur magnitudo et multitudo: magnitudo ſe=
cundū ꝙ magnū opponitur paruo nō multitudini
et multū opponitur pauco: et ſic magnitudo nō eſt
alterius ſpeciei in magno et paruo: nec qꝛ multum
et paucū variant ſpeciē: qꝛ vt ſic magnū et paruuꝫ
conſtituūt paſſionē diſtinctā dictam de magnitudi
ne: primo modo. et multū vel paucū aliam paſſio=
nē diſtinctam dictam multitudine primo modo: ſꝫ
differentia eſt q̄tum ad eſſe: qꝛ paſſio magnitudis
non requiritur ꝓ partibus ſuis ſuſceptiua diuerſe
ſpeciei: et ſi multa et pauca requirant: qꝛ ratio nu=
meri eſt preciſa: non autem ſic alia paſſio diſiūcta
Ultimo dicitur ꝙ extra a. non eſt q̄titas diſcreta
niſi hic hic. ſic ſic. ſicut aceruus lapidū: neqꝫ ē vni=
tas formalis in numero extra. a. niſi ſicut ī aceruo
ſꝫ pōt iſta multa accipi ab intellectu vt vnū: et ſic ī
obiecto vt eſt intellectum pōt vnum menſurare ta
lem numeꝝ: et ſic eius q̄titas cognoſcit: et poteſt
eē iſte nūerus menſura et menſuratus / ſicut impfe
ctus geometra non menſurat quot partes ibi ſunt
in ſpacio niſi per virgā in re extra. pfectus vero ꝑ
menſuram quā habet in intellectu: et ſic forte intel
lexit Aug. xi. ↄfeſſionū ꝙ totum non habet eē ex=
tra aīam niſi iudicabile poſt iudicabile hic hic: ſic
nulla vnitas eſt in numero in re extra que poſſit eſ
ſe eius forma: ſicut numerus eſt menſura per ſe. di
coꝙ menſura eſt concomitans: ꝛ magis ratio pro
pria q̄titatis diuerſitas quam menſura: ꝛ q̄titas
diuiditur in q̄titatē realē: ꝛ in q̄titatē ſcd̄ꝫ ratiōeꝫ
in hoc ꝙ diuiditur in q̄titatem continuā ꝛ diſcre=
tam dicit ꝙ eſt cōtra Ari. dico ꝙ ſicut diuiſio rela
tionis eſt in relationē realē: ꝛ ī relationē rōnis: ſic
q̄titas in hoc ꝙ ſic poteſt q̄titas ſcd̄m rationē mē
ſurare ſuo modo ſicut q̄titas realis ſuo mō. ¶ Ex
his ad. q. que ratio nūeri eſt in diuinis ſecundū pri
mum modū nō eſt aliquis numer⁹ in diuinis: quia
nulla diſtantia vnius vnitatis ad aliam: neqꝫ ſecū
do modo: qꝛ nulla perſona eſt potentialis. Tertio
modo dicitur ꝙ non eſt numerus in diuinis: qꝛ nu
merata ſunt diuiſa: in diuinis oīa ſunt vnum: et
ſi in diuinis eſſent alia diuerſa non eſſent nata eſſe
vnum: tum qꝛ non eſt ibi: tum qꝛ vnum diuerſuꝫ nō
eſſet eiuſdē rationis cum alio. Dicit. poſſet ne eſſe ī
diuinis numer⁹ formalis: licet nō accidentalis. di=
citur ꝙ nō: qꝛ illa plura in diuinis radicātur in for=
ma numerali ſingulari: ſed numerus ſingularis in
diuerſis formis prima hec numerata diſtinguūtur
ꝑ abſoluta numerata in diuinis ꝙ cōparata ſcd̄m
vltimum modum. dico ꝙ numerus materialit dicit
diuerſa: ſed formaliter priuationē ꝙ intellectus ī=
ponit nomen ternarīj intelligendo. iīj. lapides ꝛ ī=
telligit totū et vnū qō non eſt vnum in re extra ꝛ ī
intellectu preſcindit magis ꝛ minus: ſed non in re
ſic dicit magiſter in terminis numeralibus. 3. per=
ſone pater et filius. ſ. ſ. vel magis vel minus: ꝛ ſecū
dū iſtū vltimū modū cōcedendi ſunt in diuinis ter
mini nūerales magis ad apponendum q̄ ad aliqd
ponendum: ideo vtimur in terminis iſtis numera=
libus ternario binario: ſed ī diuinis trino bino ab=
ſtracto ab iſtis que cognotant diuerſitatē: ſed ter=
minum cognotat diſtinctionem perſonaꝝ. ¶ Ad
primum dico: ꝙ tres equiuoce dicitur de ternario
et ternario: et ī propoſito accipitur ꝓ trino. ¶ Ad
aliud qō extenditur ibi multitudo Ad damaſcenū
dico ꝙ intelligit numero hoc eſt in a numerāte im
ponente nomen patri et filio: vnde dicit modo ꝙ
dicit differunt non natura. concedendum eſt tan
q̄ certum: ſed ꝙ dicit differunt numero exponen=
dum eſt. ¶ Ad primum ad oppoſitum dico: ꝙ illō
eſt veruꝫ ꝙ Boetius intelligit ꝙ illud vere eſt vnū
eſt in quo nō eſt numerus quantitatis. ¶ Ad vlti=
mum ꝙ aliquod nomen multa ſiḡt vt illias aliqd
et totum vniuerſum non aliter oportet ꝙ res ſigra
ſit vnū: quia nomen eſt vnū: ſic q̄ aliqd trinitas eſt
vnum nomen: et tamen pater et filius. ſ. ſ. non ſunt
vnum totum / neqꝫ copulatiue / neqꝫ coniūctiue
vnum: et cum dicitur huiuſmodi numerus / aut di=
citur per ſubſtantiam / aut ſecundum relationem /
dico ꝙ ſicut eſt ibi dicitur ſecundum relationem:
quia importat ea tanq̄ vnum.

¶ Queſtio quarta.

Queritur vtrum perſo=
na communis.3.dicatur ꝑ ſubſtantiam
vel ſecūdū relationem ℞ nō ſecundū
ſubſtantia3.v.de trini.iiij.quicq̄d ad ſe dicitur ſub
ſtantialiter dicitur. ¶ Item Boetius quarto de tri
nitate in fine.et Ric. videtur idem velle. ¶ Oppo
ſitum. Augu.v.de tri.v.perſona ad ſe dicitur. Ite3
v.de trin.xiiii.cum querebat hereticus:q̄d tres.rñ
debat.3.pſone ſed illud dicit ſic quid ꝑ quod ſigni=
ficetur. ¶ Reſpondetur ad queſtionem factam per
quid dicitur ad.q.perſona in ſingulari dicitur me=
re ſecundum ſubſtantiam ſcōm exiſtētiam in plura
rali ſunt eñ.3.ypoſtaſes. ¶ Contra: ſcō3 Ricardū
iiij.de trini.viij.per idem ſignificatū dicitur perſo
na in ſingulari et in plurali. ¶ Item : quando ali=
quid eſt plurale ſi habet ſingulare poteſt ſibi cor=
reſpondere idem ſignificatum in ſingulari: ergo ſi
dicit̄ ſecundū relationē in plurali:ergo poteſt i ſin
gulari. ¶ Item:pater eſt alius a filio nō in ſubſtan
tia ſed in perſona. ¶ Ad.q.primo ꝑmittet̄ intētio
Ri.iiij.de trini.viii.ꝙ perſona habet.3. acceptiōes
ſed accipiendo hoc nomen ſcōm propriam rationē
propriiſſime eſt in diuinis. Alia etiam ſignificatio
hmōi nois vtiſitatū eſt i humanis. Uñ ꝑmo fuit i=
poſitū et poſtea tranſlatum: et tempore Auguſti.
idem ſignificabat:q2 natura intellectualis ſbā. Et
ſecunda:et mere fuit nomē eſſentiale:ſed ſubā pōt
accipi in abſtracto:et aliter in concreto ſicut in po
ſterioribus ſubā linee ex his eſt: ſic accipit in ab=
ſtracto:et non conceditur ſubſtantia iſto modo in
plurali in diuinis:ſed in concreto poteſt concedi i
plurali ꝓpter ꝯtinentiam ad ſuppoſita:ſed tempo
re Aug. nullo modo adhuc intelligebatur ꝙ ſubā
aliquo modo plurificaret̄. Tertia ſignificatio ē ex
vſu eccleſie et dicit Ricardus.iiij.de trini.v.ꝙ per=
ſona non ſignificat aliquid:ſed ad aliā ſicut primo
viſo aīali a remotis querimus qd̄ eſt illud poſtea vi
ſo ꝙ eſt hō: querim⁹ quis eſt ille:et ſic perſona non
ſignificat aliquid proprium vni perſone:q2 nume=
ratur in eis vt eſt cōmunis nō equiuocum ſicut iſte
hō:q2 equiuocu3 ideo numerat̄ in equocatis ſicut
p3 de cane in ſtella et piſce vt vult Aug.v.de trini.
ꝙ perſona ſignificat vnum cōceptum: vt patet ſu=
peri⁹ ꝙ ſignificat duplicē negationē cōicabilē: ſed
an preciſe duplicem negationem . dicitur ꝙ nō. q2
iſta negatio non conuenit alicui niſi propter enti=
tatem poſitiuam iſta non eſt eſſentia:q2 ipſā nō cō=
ſequitur iſta duplex negatio: igit̄ eſt aliquid poſi=
tiue in qualibet perſona preter eſſentiā:et ſi poteſt
ab iſtis poſitiuis abſtrahi conceptus aliquis vni⁹
intentionis:ergo etiam a cōſtitutiuis . ideo ad eui
dentiam huiuſmodi primo

Uero vtrum aliq̄s
conceptus poſitiuus poſſit eſ=
ſe communis ſolum ſecundu3
rationem tribus perſonis, ℞
non. primo / quia ſi ſic eſſ3 vni=
uerſale:et nullum vniuerſale ē
in diuinis. ¶ Item: ab eiſdem
indiuiduis non abſtrahuntur duo conceptus quia
vn⁹ icludat alteꝝ:aliter ei coꝛſidē iduiduoꝝ eēnt
due ſpecies ſpecialiſſime:ſed hmōi cōe ſcō3 ratio=
nē nō icludit ꝯceptū dei: q2 nūerato cōmuni nume
rantur cōcept⁹:ſed nūerato iſto cōi nō nūerat̄ de⁹
neq3 icludit de⁹ ꝯceptum illi⁹ cōis:q2 non nūerat̄
cōe niſi nūerato inferiori. ¶ Itē ab vltimis diſtin=
ctionis nullus poteſt abſtrahi conceptus cōmunis
poſitiuus:ergo neq3 a perſonis ing̃tum diſtiguū=
tur. probo. ſi vltima diſtinguentia in aliquo conue
niāt ⁊ ē certū ꝙ differunt ⁊ nō ꝑ illud indiuiduum
ergo nunc quo differunt et quo ꝯueniunt : ergo nō
ſunt vltima diſtinguentia. ¶ Oppoſitum. Auguſt.
ꝑmo de do.xp̄iana. Scdō: res quibus fruimur ſūt
pat et fi. ⁊c.res non dicit totā intētionē ſecundam
neq3 priuationem. ¶ Item p3 ꝙ ſunt tres ſubſiſtē
tes tres entes:ergo poteſt ꝯmune abſtrahi. Dicit̄
a pſonis poteſt abſtrahi aliquis ꝯceptus cōis cō
munitate reali : q2 paternitas ē relatio ⁊ filiatio.hec
predicatio eſt in quid:q2 ſi relatio nō trāſiret i ſub=
ſtantiā eēt limitata:⁊ ꝑdicaretur in quid: igit̄ ꝓpt
hoc ꝙ eſt idē eſſentialit̄:non tollit̄ quin relatio p̄e
dicet̄ de ea ī quid ⁊ vniuoce: q2 hic eſt pater omis
relatio eſt paternitas:ſed ſi relatio diceretur equi=
uoce de paternitate et filiatione tñ diſtribueret̄ ꝑ
vna ſignificatione: ergo relatio eſt vnicus ꝯcepi⁹
cōmunis dictus in quid:de hac relatione ⁊ illa:ſed
iſte conceptus non eſt cōmunis niſi cōmunitate re
ali:q2 numerat̄ in inferioribus:nec eſt intentio ſe=
cunda q2 nulla intentio ſecunda predicat̄ in q̄d de
re prime intentionis : ſed ergo ab iſtis relationib⁹
diſtinctionis pōt abſtrahi conceptus ꝯmunis : er=
go multo fortiori a pſonis diſtinctis : ⁊ ita dicitur
ſunt tres res relate. ¶ Item:poteſt eſſe certitu=
do de relatōe ⁊ conceptus huiuſmōi certus: et ta=
men dubius de hac relatione: ⁊ iſta puta paterni=
tate et filiatione. aliter eñ omnia alia ꝓbleumata
magiſtroꝝ in ſummis de relatione magiſtrali eſ=
ſent tm̄ de noīe ⁊ nichil de ꝯceptu cum primo que
ritur de relatione in generali deinde in ſpeciali. er
go relatio importat conceptum gñicum : ſed quō
hoc fit dicitur ꝙ differentia eſt inter naturam crea
tam ⁊ increatam:q2 natura creata non eſt de ſe vl=
timate hec:ſed eſt accidentalis per aliquid eiuſde3
generis:igitur eſt de ſe potentialis:ſed natura i di
uis eſt de ſe hec: ⁊ non poteſt determinari per ali
quid illius generis:ſed determinantia ibi non per
tinent ad idem genus: ſed determinata in creatu=
ris non habent tantū vnitatē quidditatiuā ſic eñ
eſſent vlterius determinabilia. vnde ſi albedo vna
nūero determinaret̄ ꝑ hoīem ⁊ equū nō eſſet de=
terminatio in albedine:ergo illud determinans al
terius generis non oportet ꝙ ſit indeterminabile
in ſe:ſed poteſt habere vlterius determinabile i cre
aturis:ſed in diuinis natura eſt ſufficientiſſime de=
terminata:ideo ſecus eſt hic ⁊ ibi. ¶ Ad primam
rationem dicit vnus doc.ꝙ non ſequit̄ ꝙ vniuerſa
le ſit ibi:lic3 dicat̄ de plurib⁹. ⁊c.q2 relatio nō diſti
guit̄ int̄ gen⁹ ſuum niſi per illa i q̄b⁹ fundat̄:iō nec
eſt vlis a fundamento:ſed fundamentum in diui=

nis nullo modo eſt vniuerſale. ¶ Contra illud.
omnis diſtinctio generis in ſpecies eſt diſtinctio
in aliqua de quibus pꝛedicatur genus in quid: er=
go illud in quod diuidiť includit quidditatiue ipſuʒ
diuiſum: ſed nec fundamentum: nec fundatum cuʒ
relatione ē quidditatiue relatio. nō fundamētū cū
ſit alterius generis. non fundatum cum relatione
cū ſit ens per accidens. ¶ Item diſtinctio foꝛma=
lis ſpecierum alicuius generis eſt ꝑ diuerſas foꝛ
mas illiꝰ gñis. ¶ Itē: i albedine ſingulari poſſunt
fundari plures albedines: ergo ſimilitudo eēt vni=
uerſale: ⁊ ſi fundamentum ſit hoc ſingulare. Dico
ergo ad ſcōm ꝙ non ibi vniuerſale: et dico ꝙ pꝛe=
dicari de pluribus. ⁊c. non ſufficit. Plus eñ reqriť
ad vniuerſale / ſcʒ ꝙ dicitur et determinatur: et ꝙ
conceptus generis ſit ꝑ ſe et pꝛimo alicuꝰ ꝙ eſt in
potentia reſpectu ꝯcepte differentie: ita ꝙ res pꝛi=
mo ꝯcepta ꝑ ꝯceptum generis ſit in potētia reſpe
ctu rei ꝯcepte ipſius: et non ſolum ꝙ ꝯceptus gene
ris ſit determinabilis ꝑ conceptum differentie: et
ſicut genus ad differentiam / ita ſpecies ad indiui=
duū / ſicut declarabitur q̄ſtione de indiuiduatione
¶ Ad aliud dico: ꝙ ab illo ꝙ includit i ſe quaſi du=
as res poſſunt duo ꝯceptus abſtrahi non habētes
oꝛdinē iter ſe: ſicut ab hoīe albo albuʒ ⁊ coloꝛ ſic i
ꝓpoſito neqʒ ſūt due ſpēs ſpecialiſſime: qꝛ hmōi ē
natura in diuinis ꝙ hʒ quaſi ſpecies. ſed diſtinguē
tis eſt alius ꝯceptus. ⁊c. ¶ Ad aliud ꝙ non abſtra
hitur conceptus vniuerſalis: poteſt tñ ab vltimis
diſtinctionis aliquis conceptus cōmunis abſtrahi
tur tm̄. diciť ergo conuenit: concedo in nullo: ſʒ in
nullo reali conuenıunt: ⁊ vna res poteſt mouere in
tellectum ad cōceptum in quo cōuenit cum aliquo
et ad cōceptū in quo differt: patet ergo ꝙ ab vlti=
mis diſtictiōis pōt abſtrahi cōceptꝰ cōis nō vniuer
ſalis: nec realis ſʒ reſpectiuus. Rñdeo igitur ad pꝛi
mam q̄ſtionem ꝙ perſona pōt ſignificare aliq̄d cō
mune nō tm̄ negatiuū: ſed illud ad qd̄ ſequiť nega=
tio: ergo poteſt hoc nomen ſignificare ꝯceptuʒ cō=
munē ad illos modos: ⁊ habere tale nomen. Res
relata incōmunicabilis: ⁊ hoc nomē cōe ad negati
onem et illum modū. Unde nomine perſone intel
ligitur res habens modū ⁊ pꝛopꝛietatem incōmu=
nicabilē: ſed perſona vt ſic non diciť relatiue ꝑ ſe:
qꝛ qñ pꝛimo dicūtur aliqua relatiue vel per ſe vnū
illoꝝ dicitur ad aliud per ſe differens: ergo ſi per=
ſona eſſet per ſe ſuperius ad patrem ſicut ergo dici
tur pater filij pater ſic eēt pater perſona filij: ideo
perſona ſignificat illud ſub quodā modo cōmuni
ori / in quo neqʒ includiť ad ſe neqʒ ad alterum: ſic
poteſt relatio concipi ſicut nomen ſignificat rē re=
latam incōmunicabilē: ſic res habens modum. ⁊c.
Dico ergo ꝙ vt ſic perſona nullo mō diciť ſecūduʒ
ſubſtantiā: qꝛ ſi ſic nullo modo numeratur. Sed ꝓ
pter dicuntur tres perſone / neqʒ ſic dicūtur ſecun=
dū relationem niſi in cōi ſed aliquid cōmunius oī
relatione. vnde non impoꝛtat in ſignificato relati=
onē / neqʒ ſubſtantiā: ſed aliquid generaliꝰ. ¶ Ad
Aug. ꝙ ſicut cōmunitas pōt vti noīe: ſic poteſt im
ponere nomen ſpē auguſtini: non ſic vtebātur hoc

nomine perſona ſicut nunc: vnde indiuiduum. vno
mō in creaturis: dicit idē ꝙ ſingulare. Alio modo
eſt coꝛrelatiuum ad diuiduum: ſic ſuppoſitum du=
pliciter dꝛ. Uno mō ſub alio poſitum: ⁊ ſic poteſt i
ſubſtantia et accidente. Secundo modo accipitur
ꝓ ſubſiſtēte ⁊ ſic in diuinis. ¶ Ad aliud cum diciť
quid. ʒ. dico ꝙ aliquando qd̄ dicitur quid eſt queriť
q̄d diffinitiue / vt in poſterioꝛibus aliquando quid:
de quo dicitur: ⁊ ſic philoſophꝰ. iiij. q̄d elementū.
intelligit eñ q̄d eſt illud de quo dicitur elementuʒ
et ſic intelligunt heretici q̄d. ʒ. ſed illud dicit ſubſtā
tiam ꝑ qd̄ reſpondeť ad q̄ſtionē de q̄d p̄mo modo.

¶ Diſtinctio. xxvi. ¶ Queſtio pꝛima.

CIrca hanc diſtincti
onem queritur pꝛimo vtrum ꝑſo=
na conſtituiť foꝛmaliter in eſſe ꝑ=
ſonali per relationē oꝛiginis. Q̄
non. Salomon pꝛouerb. xxx. q̄rit
nomen filij dei. ſed ōis queſtio aliquid ſupponit et
aliud q̄rit: igitur niſi filius dei haberet nomen pꝛi=
us in queſtione ſalomonis inclinarenť ꝯtradicto=
ria: qꝛ idem eſſet ſuppoſitū ⁊ queſitum per aliquid
pꝛius ꝯſtituiť perſona filij ipſa filiatione. ¶ Item
Aug. j. de tri. ij. Si pater nō eſt ad ſe nō eſt oīno ꝙ
ad aliud dicať. ¶ Item: de trini. iij. Ōis ſubſtātia
ad ſe ſubſiſtit q̄to magis deus: ⁊ loq̄tur de ſubſiſte
re ꝑſone. ¶ Item: in diſputatione Boet. de triniť.
non poniť relatio nec ⁊ in diffinitiōe perſone quā
ponit. R. ¶ Item: perſona eſt nature diuine: incō=
mūicabilis exiſtētia: ſʒ relatio oꝛiginis nō ē icōmu
nicabilis. pꝛobatio: pꝛimo ſic: qꝛ eſt quāta ergo de
ſe eſt cōmunicabilis. Secundo ſic: quelʒ relatio eſt
eque eadem eſſentie diuine: ſed ſpiratio actiua eſt
cōmunicabilis non obſtante ꝙ eadem eſſentie. er=
go pari ratione relatio oꝛiginis. Tertio ſic: qꝛ op=
poſite relationes ſunt cōmunicabiles. Spiratio
eñ actiua cōmunicabilis eſt: ergo ⁊ paſſiua. Quar
to ſic: qd̄ eſt pꝛimo incōmunicabile: nō pōt commu
nicari quocunqʒ poſito: ſed poſito ꝙ ſpiratio eſſet
pꝛima pꝛoductio paternitas eēt communicabilis:
ſicut ſpiratio actio. ſic ei pater ⁊ ſpiritusſanctꝰ ge=
nerarent ſicut nec pater et filius ſpirant. ¶ Oppo
ſitum / Math. vltimo. Ite baptizate in noīe pr̄is ⁊
filij ⁊ ſpūſſancti. Et ipſe xp̄s expꝛeſſit ꝓpꝛijſſime
perſonas. Nam pꝛimum ſacramentum debet fie=
ri per inuocationē trinitatis ſcōm pꝛopꝛijſſima no
mina perſonarum. ¶ Item. ʒ. Sunt qui teſtimoni
um dāt in celo: pater / filius: ⁊ ſpiritusſanctus. Iteʒ
Auguſti. v. de trini. iiij. quicquid ad ſe dicitur ſingu
lariter dicitur et ſimul de omibus: et nullo modo
pꝛincipaliter in ca. xiij. que pluraliter dicuntur nul
lo mō ad ſe dr̄. ¶ Item: Damaſce. viij. et. l. c. Om
nia ſunt vnum pꝛeter generationem et pꝛoceſſio=
nem. ¶ Item: Boetius de triniť. eſſentia continet
vnitatem. ¶ Itē: Anſelmus de ꝓceſſione. lxxviij
Omnia autem vnum. ⁊c. ¶ Item Ricar. iiij. de tri
nita idem tʒ. ¶ Circa queſtionem pꝛimo declara=
tur opinio ꝓpoſiti ponit ei ꝙ ꝑſone ſeip̄is diſtiguū
tur p̄mo ⁊ ꝙ ꝑſona de ſe ē hec quia ꝑſona eſt eque

Opinio ꝓ
poſitiui.

ſimplex ſicut eſſentia:igitur ſeipſa.⁊c. ¶ Item eq̃
ſimplex eſt pater et paternitas:ſ3 paternitas ſeip=
ſa eſt hec diſtinguitur a filiatione:igiť pater ſeipſo
eſt pater ⁊ diſtinguitur a filio. ¶ Contra: que in a=
liquo conueniunt ẽt differunt.ergo.⁊c. ¶ Item:in
eadẽ ꝑona ſunt plures ꝓprietates: quaꝝ vna poſſit
in eē:⁊ ſi per impoſſibile.g̊ nõ ineſſet: g̊ nõ ſe totõ
p̄rimo diſtinguitur. Añs patet ꝑ auguſtinum dicen
tem ꝙ ⁊ ſi pater nõ eſſet innaſcibilis adhuc poſſet
generare. ¶ Item:pater non ſpiratione actiua di=
ſtinguitur a filio:q2 filius eam habet. g̊ non ſe toto
primo. Aliter dr̃ propter auctoritatem xp̄i ꝙ perſo
ne diſtinguũtur ⁊ conſtituunť per relationes hoc ꝓ
bať ſic:q2 abſolutum non poteſt eſſe cum abſoluto
in eodem ſine compoſitiõe: q2 aut ſi modo manet
⁊ tunc eſt compoſitio.aut omnino tranſit ⁊ tũc nõ
diſtinguit. ¶ Item: eadem natura abſoluta non
põt eſſe ĩ diuerſis abſolutis niſi diuidať in eis. g̊ ſi
perſone diſtinguũtur per abſoluta eēntia diuidere
tur in eis. ¶ Ite3: relationes ſunt in perſonis ⁊ nõ
conſtituunt:igitur ſunt aduentitie.g̊ ſunt accidens
⁊ ẽns rationis:vtrũq3 eſt falſum. ¶ Ad primũ ho=
rum dico ꝙ quicq̃d ſit de concluſione ratio non cõ
cludit/q2 ſicut relatio p̄t manere ⁊ nõ ſubeſſe com
poſitioni ſic abſolutum:⁊ ſicut in creaturis abſo=
lutum non facit ꝓp̄e ꝯpoſitionẽ quod eſt principiũ
indiuiduationis cum quidditate.ſic nec in diuinis
⁊ in creaturis poteſt abſolutum diſtinguere ⁊ non
facere compoſitionem ⁊ non relatio. igitur multo
fortior in diuinis.⁊ cu3 dicitur aut omnimodo ma
net.dico ꝙ ſicut relatio manet ſic poſſet hec. Sed
relationem manere eſt ꝙ ratio relationis non ſit
ratio eſſentie ⁊ ſic tranſit ꝙ eſt ibi ſine compoſitio
ne:ſic poſſet abſolutum. ¶ Ad aliud qḋ petit que=
ſtio/q2 ita per ſe ſubſiſtunt relationes ſicut ſi eēnt
in ſe:igitur hoc non eſt propter imperfectionẽ ſub
ſiſtentie ꝙ non dicuntur abſolutum in diuinis: ſed
propter infinitatem eſſentie que non diuiditur ⁊ ſi
ſit in multis. ¶ Ad aliud dr̃ ꝙ ſicut nõ ſequitur rela
tiones ſunt aduentitie.g̊ accidentia ſicut patet de
ſpiratione actiua ſic non ſequitur ex alia parte:ſed
non conſtituũt. ergo ſũt accidentia. neq3 ſequitur
ꝙ ſunt relationes rationis ⁊ hoc eſt de ratione fun
damenti/q2 licet relationes ad creaturas ſunt ra=
tionis non tamen relationes ad intra licet non cõ=
ſtituunt. ¶ Dico ergo ſuſtinendo queſtionem pro=
pter auctoritates ⁊ adduco alias rationes. Primo
ſic impoſſibile eſt ꝙ perſona prima habeat eſſe ſi=
ne ſecunda.igitur perſona prima eſt relatiua.
¶ Ite3: pater nullam entitatem habet in ſe per ge
nerationem filij.g̊ ſi pater non generaret prius eſ=
ſet q̃ filius.⁊ ſi poſtea generaret cauſat ſe eſſe pa=
trem ex conſequenti:ſicut ſi ſortes tantũ ſit albꝰ et
generaret platonem album ſtatim efficitur ſibi ſi=
milis.ergo generat ſe ſimilem ex conſequenti.
¶ Ite3: determinabile per aliquid in eodem gene
re eſt in potentia:igitur ſi diuinitas poteſt determi
nari per aliquid eiuſdem generis eſſet potentia=
lis.ergo illud erit alterius generis. ¶ Ad queſtio=
nem dico ꝙ natura creata non hab3 eſſe niſi in ſup

poſito:⁊ quia ſuppoſitum eſt ideo natura eſt ideo
determinatur per aduenient:ſed in diuinis nulla
de ſe ẽ ⁊ nichil requiritur ad rationem perſonalita=
tis niſi ratio incommunicabilitatis cum natura .re
lationes originis ſunt per ſe incommunicabiles. g̊
tantum requiritur relatio originis ad hoc ꝙ perſo
na conſtituatur in eſſe perſonali. ¶ Q2 relationes
originis ſint per ſe incommunicabiles de ſe patet
q2 paſſiua perſona de ſe eſt incommunicabilis cu3
impoſſibile ſunt idem bis accipere eſſe perfectum
⁊ relatio originis ꝑſona actiua eſt incommunica=
bilis ex hoc ꝙ perſona prima nec requirit vltra
eſſentiam niſi incommunicabilem:igitur.⁊cetera.
¶ Ad primum principale dico ꝙ primum nomen
ſecunde perſone eſt filiꝰ ⁊ propriiſſimũ ⁊ cum ſalo=
mone nomen filii. Prouer.xxx.dico ꝙ hoc eſt no=
men filij incarnandi:ſc3 iheſus. ¶ Ad aliud ſi non
eſſet ad ſe concedo ꝙ pater non referretur/q2 rela
tio non refertur.iõ in patre non ſolum eſt relatio
ſed eſſentia. ¶ Ad aliud ꝙ Aug.non intelligit ꝙ ꝑ=
ſona ſit ſubſiſtere ad ſe in abſtracto:ſed ad ſe con=
crete.vñ Aug.tam ſubſiſtere perſone q̃ ſubſtantie
fuit abſolutum poſtea manifeſte viſu eccleſie ⁊ fide
p̄t eccl̃ia aliter viſitare. ¶ Ad aliud ꝙ non poniť ꝙ
illud commune includat conceptum relationis ne=
q3 aliquid commune. ¶ Ad aliud dicitur a qui
buſdam ꝙ paternitas non eſt incommunicabilis
ſed paternitas diuina. ¶ Contra:materia non ha
bet a forma ꝙ ſit a potentia neq3 forma a materia
ꝙ ſit actus:ergo incõmunicabilitas eſt perſona in
ſe ⁊ non vnde diuina vel vnde talis.ideo dico ꝙ in
perſonis quicquid eſt in eis. primo quo eſt deter=
minatiſſimũ eſt ſicut ſi aliq̃s cauſaret triangulum
cauſaret ſimul habere tres non vt habere tres eſt
paſſio.ſed vt conſtitutũ trianguli ſic ſi aliquis cau
ſaret perſonam:ſ3 ſi aliq̃s cauſet ipſius perſone ꝑ
ſonam cauſat ꝑfecte ⁊ ſimpliciter.⁊ proprietatem
et quicquid ibi eſt:q2 ſi circũſcribiť per impoſſibi=
le diuinitas adhuc paternitas in ſuo eẽ habet in=
cõmũicabilitatẽ:et non aliter dicitur paternitas ĩ
priori ⁊ in poſteriori cũ diuinitas ip̃a3 determinet
ad totum vel nichil:ideo dico ad primum probãs
ꝙ relatio originis non eſt incõmunicabilis cum ſit
quidditas:dico ꝙ nulla quidditas eſt cõmunicabi=
lis:niſi ſimpliciter perfecta vel diuiſibilis relatio
originis:nec ẽ quidditas perfecta ſimpliciter : nec
diuiſibilis:ideo incõmunicabilis. ¶ Ad aliud cum
dicitur quelibet eſt eque eadem cum eſſentia: ergo
eque cõmunicabilis. nõ ſequitur: q2 hec non ẽ cau
ſa incõmunicabilitatis : q2 eſt eadem eſſentie : ſed
hec eſt incõmunicabilis:q2 hec eſt hec ⁊ alia rela=
tio cõmunicabilis:q2 illa eſt illa:nec eſt alia cauſa.
¶ Ad aliud ꝙ quelibet relatio origĩs paſſiua per=
fecta eſt incõmunicabilis actiua aliqua cõmunica=
bilis:q2 prima:ſed relatio actiua prima nõ . nec eſt
alia cauſa niſi quia prima et hec eſt hec. ¶ Ad ali=
ud cũ dicitur ꝙ eſt incõmunicabile nullo poſito
poteſt cõicari:dico ꝙ verũ eſt ꝑ nullũ caſum poſitũ
ſtãte ſua natura: ſed ponere gñationẽ filij eſſe ſecũ
dam productionem ponit illam eſſe et non eſſe:

qꝛ cum dicitur generatio filij eſt ſecũda productio
in ſubiecto ponitur ipm eſſe ⁊ deſtruit eam ĩ predi=
camento. ideo tali poſitione admiſſa eſſet: et non
eſſet.

VTrum rationi foꝛ
mali relationis repugnet foꝛa=
liter cõſtituere ſuppoſitum ſub
ſtãtie. Qꝫ ſic. conceptio relatio
nis ⁊ ſic non eſt per ſe vnus. ꝗ
repugnat relationem cõſtitue=
re ſuppoſitum ſubē per ſe. ante
cedens patet: qꝛ ſicut res diuer
ſoꝛum generum nõ cõſtituũt vnam rem ꝑ ſe ſic ĩ cõ
ceptibus: ſꝫ conceptus qui eſt nõ in ſe reſpectu nul=
lius eſt ꝑ ſe vnꝰ. ℂ Item cõfirmaꝛ pꝛimum ſuppoſi
tũ nõ põt eſſe per accñs ſꝫ reducitꝛ ad per ſe. ergo ſi
pꝛimum ſuppoſitum eſſet per accidens vnum redu
ceretur ad aliquid pꝛius. ℂ Item pꝛia ydemptitas
eſſentie eſt ad pꝛimũ ſuũ ſuppoſitũ. ergo pꝛimũ ſup
poſitum ē per ſe vnũ. ℂ Item aliqua creatura hꝫ
ſuppoſitũ ꝑ ſe vnum. ꝗ ⁊ ſubã increata. ℂ Item: ꝑ
ſe ſuppoſitũ nõ includit niſi vnã quidditatē: ſed alia
eſt quidditas ſubē alia relatiõis ergo ꝑ ſe ſuppoſi=
tũ non ĩcludit. Maioꝛ pꝫ / qꝛ ſi per ſe ſuppoſitum in
cluderet duas quidditates non eſſet maioꝛ rõ qua=
re eēt ſuppoſitũ huius quidditatis ꝙ illiꝰ. vel igitꝛ
ſimul eēt ſuppoſitũ hmõi quidditatis ⁊ illiꝰ vel neu=
trius. Cõfirmatur ſcđa ſubã non includit pꝛimam.
ergo nec ſcđa ſubã relationem. nec ecõtra. ℂ Itē ꝓ
ma ſubã ē maxie ſubã: igitꝛ maxime per ſe ſubſiſtit
vt ꝓma. ergo illud quo ē maxime eſt rõ ſubſiſtendi.
ℂ Item nõ ſubſiſtens interemptũ non interimitur
ſubſtantia: ſꝫ interempto foꝛmali pꝛime ſubſtantie
interimitꝛ pꝛima ſubſtantia. ergo impoſſibile eſt foꝛ
male pꝛime ſubē eſſe non ſubm̃. ℂ Item omne com
poſitum pꝛeſupponit ꝑtes ⁊ vnionem ꝑtiũ. alis ꝑs
non põt eſſe eſſentia non refertur. ergo eſt pꝛia ſub
ſtantia ꝓſupponitur relationi non igitur foꝛmaliter
refertur relationi. ℂ Oppoſitum damaſ. l. ca. vna=
queqꝫ perfecte ꝑ modum pꝛopꝛium eſſendi. ⁊c.

ℂ Dicitur ad q̃ſtionem ꝙ non repugnat relationi
conſtituere foꝛmaliter ſuppoſitum ſubē / qꝛ niſi ſic
eſſet ꝙ conſtitueretꝛ per relationem. ergo ꝑ abſolu=
tum. ergo vnum ſe habet vt potentia reliquum vt
actus, non poteſt ſubſtantia ſe habere vt actus rela
tio vt potentia: quia actus pꝛeſupponit potentiã
nec econtra: quia tunc relatio daret eſſe eſſentie: et
etiam eſſent tria per ſe eſſe. ℂ Item Anſelmus mo
nolo. xiii. ex his relatiõibus quicquid ē ad ſe vel ē
melius ipſum ꝙ non ipſum vel in aliquo eſt melius
non ipſum ꝙ ipſum: ⁊ ſi ſecundo modo dicit imper
fectionem ⁊ nullum tale eſt in deo. ℂ Dico tamen
ꝙ iſte rationes non concludunt. pꝛima non: quia
res abſoluta ſi eſt alia eſt alia et facit compoſitio=
nem: et tunc vna vel eſt actus vel potentia reſpec=
tu alterius: ſed vt dictum eſt ſuperius relatio non
eſt res abſoluta alia ab eſſentia neqꝫ facit compoſi
tionem: ideo neutrum ē actus infoꝛmans loquẽdo
tamē de actu quidditatiuo hñ eſt eſſentia actus qđ
ditatis. neqꝫ ſequitꝛ ꝙ illud abſolutum daret eſſe .
ſentie nõ magis ꝙ in creaturis ponẽdo indiuidua
tionem ꝑ aliquid eiuſdē generis: ſicut patet etiam
de natura ypoſtatica in chꝛiſto. Si enim dimitte=
retur a verbo nõ haberet aliud eſſe ꝙ nunc habet:
immo idem: ſed haberet hoc eſſe. vñ pꝛincipium in
diuiduationis nõ dat eſſe quidditatiuum neqꝫ eſſe
abſolutũ: ſed dat eſſe hoc incõmunicabile. ℂ Itē
Damaſ. l. x. ca. naturales ꝓꝓꝛietates non ypoſtatꝫ
conſequuntꝛ opatiões. ℂ Ad aliud exceptis ratio=
nibus ⁊c. Dico ꝙ exceptius ē a quidditate entium
quidditatiuoꝛum: quia exceptis relationibus oĩs
quidditas vel eſt melioꝛ ipſa ꝙ non ipſa vel in aliq̃
eſt melioꝛ non ipſa ꝙ ipſa: ſed non de pꝛopꝛietati=
bus indiuidualibus. qꝛ quelibet pꝛopꝛietas indiui=
dualis ſic ſe hꝫ ꝙ in quodlibet pꝛĩcipaliter ꝙ ĩ vno
eſt nõ ipſa ꝙ ipſa: qꝛ repugnat cuilibet alteri. ⁊ qđ
repugnat alteri illi alteri melius ē non ipſum ꝙ ip
ſum: qꝛ melius eſt cuilibet habere non repugnans
ſibi ꝙ repugnans ſibi. ℂ Dico ergo ad queſtionē
qꝛ repugnat foꝛme relationi cõſtituere ⁊c. pꝛopter
tres rationes poſitas in pꝛioꝛi queſtione: ſed due dif
ficultates occurrũt. Pꝛima eſt quomodo põt eſſe
per ſe ſuppoſitum et includere duas quidditates:
Dicitur ꝙ impoſſibile ē dum tamen vna tranſeat
in alteram ſic eſt de relatione reſpectu eſſentie.
ℂ Contra aũt ſic tranſit ꝙ foꝛmalis ratio relatio=
nis ſit foꝛmalis ratio ſubſtãtie: vel ꝙ relatio ē vere
eadem ſubſtantie vtraqꝫ tñ foꝛmali remanente: nõ
pꝛimo modo cum claudit cõtradictionem: quia ſi
foꝛmalis ratio relationis ē ſubſtantie: ergo eſt re=
latio ⁊ non ē relatio: ⁊ ſequeretur ꝙ ſuppoſitum eſ
ſet foꝛmaliter abſolutum: qꝛ ratio ſubſtantie ē foꝛ=
maliter abſoluta: ergo ſic tranſit ꝙ ē vere eadem
vtraqꝫ tamen manẽte: ergo adhuc reſtat difficul=
tas quomodo ē a ſe quomodo ē per ſe vnum ſup=
poſitum includens vtrũqꝫ. ℂ Item paſſio entis nõ
eſt alia res ab ente nec ab vno: ⁊ tamen non ē idē
ſuppoſitum per ſe entis ⁊ vnius ⁊ paſſionis entis
ſicut etiam patet de attributis licet ſapiẽtia ſit foꝛ
maliter eadem ydẽptitati bonitati non tamē vnũ
foꝛmaliter ē aliud. ℂ Secunda difficultas quomõ
poteſt pꝛima ſubſtãtia ſubſiſtere relationi foꝛmalr
Dicitur ꝙ relatio habet vim cõſtituendi pꝛimã ſub
ſtantiam: vnde licet ĩ inferioꝛibꝰ ſint ipſa diſperſa
tamen poſſunt vniri in ſupioꝛibus: ⁊ relatio conſti
tuere per ſe ſuppoſitum ſubſtãtie. ℂ Contra aũt re
latio habet vim cõſtituendi ⁊c. effectiue vel foꝛma
liter. Si effectiue: tunc ſequitur ꝙ anteꝙ diſtiguatꝛ
ſuppoſitum habebit relatio vim conſtituẽdi abſo=
lutum. etiam ſequeretur ꝙ ſuppoſitum conſtituitur
per abſolutum. Si habeat vim ſecundo modo: er=
go tãtum foꝛmaliter ē relatiui ꝯſtitutiua ⁊ non ab
ſoluti: ſicut enim calido conſtituere foꝛmaliter ali=
ud ꝙ foꝛmaliter calidum ⁊ albo: ſimiliter ſic repu=
gnat et ꝙ eſt foꝛmaliter reſpectiuum conſtitue=
re aliquid niſi foꝛmaliter reſpectiuum. Dico ergo
ꝙ in creaturis ſubſtantia pꝛima tres habet condi=
tiões. ℂ Pꝛima eſt ꝙ ē ens vltimata actualitate di
co ſuppoſitum ⁊ non natura. ℂ Secundo ꝙ habet

vltimatam vnitatem non autem natura. Tertio habet incommunicabilitatem. Jſta tria conueniūt prime ſubſtantie create: ſed due prime cōditiones conueniunt eſſentie diuine: ſcilicet habere vltimatam actualitatē et vltimatam vnitatem: ſed tertia deficit vt habere incōmunicabilitatem: quia hoc competit ſubſtantie create propter limitationem ergo iſta conditio tertia poteſt eſſe in ſuppoſito nature diuine per aliquid quod eſt non ſimpliciter perfectionis: ergo per relationēm. Unde quicquid eſt perfectionis in prima ſubſtantia in creaturis eſt in diuinis per eſſentiam: et ꝙ in ſubſtantia prima creata neq̧ perfectionis eſt ibi per aliquid ꝙ nec eſt perfectionis ſimpliciter nec imperfectionis. ¶ Dicit quare non poteſt in diuinis poni prima ſubſtantia q̄tum ad omnes tres conditiones ſicut ponitur in creaturis in genere ſubſtantie ⁊ non in genere accidentis. Dico ꝙ iſte due conditiones nō ſunt appropriate prime ſubſtātie ſcilicet per ſe eſſe hoc eſt non dependere ⁊ indiuidualiter eē ſunt appropriate prime ſubſtantie vt diſtinguitur contra accidens. Sed tertia conditio: ſcilicet eſſe incōmunicabile eſt commune ſubſtantie et accidenti: ideo nō ponitur in diuinis per eſſentiam ſed per relationē ſicut ſi quodlibet ſuppoſitum ſubſtantie eſſet ſimpliciter perfectum: ita ꝙ vnū et idem numero ſubſtātialiter poſſit eſſe in diuerſis oppōnibus per diuiſionem: ⁊ per conſequens de ſe cōmunicabile tūc accidens cauſaret incommunicabilitatem ſic in diuinis. ¶ Ad primum dico: ꝙ aliter loquitur metaphiſicus de per ſe et per accidens: et aliter logic⁹ metaphiſicus dicit illam eſſe quidditatem per ſe vnam que eſt vnius generis: et per accidens vbi ē alterius et alterius generis: neq̧ per conſequens eſt ibi vnitas per accidens q̄tum ad metaphiſicū cum talis vnitas rerum diuerſoꝝ generum. ¶ Dico ergo ꝙ quicquid eſt in diuinis: vel eſt per ſe idē metaphiſice loquendo: vel veriori modo vnum q̄ per accidens: puta ydemptitate: ⁊ iſta eſt media inter per ſe et per accidens quo ad metaphiſicum: ⁊ iſtā rē nō inuenit philoſophus / nec habuit de ipſa facere immediata. ſic ergo relatio et eſſentia ſunt idem in diuinis: ⁊ vnum loquendo logice: vno modo dicit logicus aliquid eſſe per ſe q̄tū ad actū componentis et diuiſibiliter. alio modo in conceptu ſimplici. Primo modo ē propoſitio per ſe quādo vnum per ſe includit aliud: ſed in intellectu ſimplici dicitur vnum effici ex duobus vt animal ⁊ ratio animalis eſt per ſe vnum: licet neutrum de alio per ſe predicetur: ⁊ conſtituant per ſe vnum: etiā ſunt vnius generis. Alio modo eſt aliquid per accidens vnum et homo albus. Dico ergo ꝙ concept⁹ non eſt per ſe vnus: qui eſt rerum diuerſorum generum: ⁊ per conſequens cum non ſit per ſe vnus in ſe reſpectu nullius eſt per ſe vnus. ¶ Dicit ergo pater eſt ſuppoſitum per accidens cum habeat in ſe ſubſtantiam et relationem que non ſunt vnius generis. Dico ꝙ ſuppoſitum primum propter eius perfectionem non poteſt eſſe conſtitutum per aliquid illius generis: ⁊ cum dicitur prima ydemptitas in predicatione eſt communis ad primum ſuppoſitum. dico ꝙ non: ſed eſt eiuſdem de ſe deus eſt deus. ¶ Dicit quare nō ē iſta per ſe pater eſt deus: ſicut ſortes eſt homo: dico ꝙ licet conceptus non per ſe predicetur de conceptu logice: tamen res p̄ ſe eſt eadem rei: vnde licet predicatio iſta. ſortes ē homo ſit ſortior q̄ pater eſt deus: non tamen eſt verior. eſt enim hec magis formalis: quia per ſe formaliter / ſortes eſt homo: ſed tamen non eſt verior / neq̧ eſt conceptus primo quidditatiue vnus per ſe logice loquēdo: ⁊ ideo nō eſt hec formaliter vera. pater eſt deus: ſed iſta: ſortes eſt homo. cum in conceptu ſortis non ſit alterius generis. ¶ Ad aliud per ſe ſuppoſitum non includit niſi vnam q̄dditatem. Dico ꝙ hoc eſt verum in creaturis ꝙ illō vltra ꝙ indiuiduum addit ſupra ſpeciem non eſt quidditas neq̧ pars quidditatis: ſed determinās tantum: ⁊ non valet ſuppoſitum in diuinis includit duas quidditates: ergo eſt ſuppoſitum duoꝝ quia tantum eſt ſuppoſitum illius quidditatis que eſt communicabilis et non eſt illius que eſt determinans ſcōm ꝙ ibi eſt determinatiua: licet igitur includat quidditatem ſubſtantie ⁊ relationis non tamen eſt ſuppoſitum relationis. ¶ Ad aliud dico: ꝙ in diuinis eſt relatio quo ſuppoſitum habet vltimatam actualitatem. ¶ Ad aliud: ꝙ prima ſubſtantia in diuinis includit relationem: ſed in creaturis / nec prima nec ſecunda includit relationem. ¶ Ad aliud: ꝙ interempta non ſubſtantia non interimitur ſubſtantia: verum eſt q̄tum ad id qđ eſt perfectionis ſimpliciter in ea poteſt tamen interimi ꝙ formaliter conſtituunt ſuppoſitū puta relatio. ¶ Ad aliud: ꝙ omne compoſitum preſupponit entitatem partium et vnionem. dico ꝙ ponendo informationem: ita ꝙ relatio ſit quaſi actus eſſentie tunc ſequitur. ſed dico ꝙ non ſic eſt ſed iſtud totum relatum ꝙ eſt quaſi compoſitū preexigit partes: ſed non vnionem: quia non vniuntur: quia preexigit partes habere idemptitatem nec tamen prius eſſentia denominari a relatione quia vna idemptitas non infert vnius reſpectu alterius.

¶ Queſtio tertia.

Tertio queritur: vtrum circumſcriptis relationibus poſſint intelligi perſone diſtincte? Et ꝙ ſic. Relationes reales preſupponunt extrema diſtincta: hec enim eſt cauſa quare ydemptitas non eſt relatio realis: ergo relationibus circūſcriptis adhuc poſſunt extrema remanere diſtincta. ¶ Dicitur negando maiorem. Relatio enim realis non preexigit extrema diſtincta ſed requirit: vnde bene ſequitur extrema non ſunt diſtincta: ergo non eſt ratio realis. ¶ Contra: aut intelligitur in hoc antecedēte extrema nō ſūt diſtīcta extrema cauſata

diſtīcta ꝑ relatiões:ꝗ nō eſt relatio realis. idē ē ac
ſi diceret nō ſunt diſtincta / qꝛ non ſunt diſtincta.
¶ Item: in eodem fundamento non poſſunt fun=
dari oppoſite relationes immediate: quia de eo=
dem ſecundum idem non dicuntur contradictoria
et in oppoſitione includitur contradictio: ſed rela
tio producētis et producti ſunt oppoſite: ergo pre
ſupponunt fundamenta immediate diſtincta.
¶ Item: Boetius de trini. Similis eſt relatio pa=
tris ad filium ſicut ad idem eiuſdem. ¶ Iteꝫ: idem
prius dicit ꝙ eſt repetitio de eodem cum dicitur
pater et filius. ⁊c. magis ꝙ̄ diuerſorum: vt ſi dicere
tur ſol / ſol / ſol. vel enſis mucro gladius: ergo ſunt
eedem tm̄ repetite. ¶ Item: ſi nō poſſunt intelligi
ſine relationibus: ergo iſte re. ſic primo diſtinctiue
conſequens falſum: quia quelibet iſtarum eſt infini
te perfectionis: quia Iſa. liij. Generationem eius
quis enarrabit: ſed ſi generatio eſt ienarrabilis er
go infinita. ¶ Oppoſitum. Auguſti. ix. de trini. ij.
Credamus trinitatem eſſe perſonarum relatarum
adinuicem dicitur ꝙ impoſſibile eſt itelligere per=
ſonas eſſe diſtinctas circūſcriptis relationibus: qꝛ
quicquid eſt in diuinis: vel eſt mere eſſentiale: vel ē
relatiuum: ſed per eſſentialia non diſtinguūtur ꝑ=
ſone niſi ponatur tantum diſtinctio re. et tunc er=
ror ſabellij: ergo intentionaliter diſtingui per rela=
tiones oppoſitas. Et vltra infert correlarium ꝙ
dicentes idem ſuppoſitum referri: et terminare re
lationes oppoſitas tales in eodem non poſſunt
oſtendere diuerſitatem ſuppoſitorum in diuinis:
ſed illud non valet: quia dicit quidam doctor anti=
quus ſecundum Ricardum de ſanctovictore: ſecun
da differentia dupliciter dicitur: vel vt homo: vel
vt aliquis homo. Primo modo dicit quid. Secun
do modo dicit quis: ſecundum primum modū nul=
lo modo dicitur ſubſtantia ſecundum relationem
rationis: ſic aliquo modo non includendo actum
relatum: ſed referibile: et permittit relationem.
ideo manifeſtum eſt inter relationem ⁊ mere eſſen
tiale: hoc qđ eſt aliquis hō non repugnat referri:
neqꝫ includit relationem ſicut etiam ſuppoſita in
creaturis habet aliquid eiuſdem generis vltra ſub
ſtantiam ſecundam: et ibi non concludit ratio de
illo ꝙ dicit ꝙ non poſſit declarari diſtinctio perſo
narum ſi relatio remoueretur et moti ſint vel ī eo
dem falſuꝫ ē: quia hoc ponentes negant idem eſſe
producens et productum cum nichil poſſit produ=
cere ſe / neqꝫ eſt ſimilis ratio cum idem poſſit mo=
uere ſe: ſed ꝙ relatio producentis et producti non
ſimul poſſint eſſe non competit eis inq̄tum ſunt ſe
cundi modi relationis: ſed quia non poteſt ſimul
idem ſimpliciter eſſe et non eſſe ſimpliciter ꝙ ſeq̄=
tur ꝙ idem produceret ſecum productum capiat
ſimpliciter eſſe et producens habet ſimpliciter eē
non ſic ex alia parte: quia motum per hoc ꝙ mo=
tum capit eſſe ſimpliciter: quia prius poteſt eſſe
lapis in grauitate ſimpliciter ꝙ̄ deſcendat: ideo re
latio mouentis et moti poſſunt eſſe ſimul. ¶ Dico
ergo ad queſtionē ꝙ aliud eſt dicere circūſcriptio=
nem et aliud abſtractionem. illud patet per philo
ſophum in predicamentis: vbi docet per circūſcri
ptione .ſ. cognoſcere per ſe relatiuum circūſcripto
enim a domino ꝙ ſit homo et quodcūqꝫ aliud re=
manente ſolo ꝙ ſit dn̄s dicitur ad ſeruum: ſed iſto
circūſcripto non. Unde circūſcriptio vt ſic eſt que=
dam poſitio in intellectu quo poſito queritur quid
ſequitur: et Boetius de ebdomadibus ponit ſic ꝑ
ſe bonum: ſed abſtractum eſt conſideratio vnius ī
intellectu ſimplici non conſiderādo aliud: licet iſta
in eſſe coniuncta. Si ergo queratur circunſcriptis
relationibus: hoc eſt ſi ponantur relationes non
eſſe ſequitur ne perſonas poſſe remanere: dico ꝙ
ſicut poteſt intelligi contradictio: ſic poteſt hoc in
telligi: ⁊ ſequitur ipſos remanere et non remane=
re: quia diſtincta intelligi eſſe et non in eis forma=
lis quibus diſtinguuntur claudit ea eſſe et non eſſe
immo ꝙ plus eſt hec poſitio ponit diſtincta intelli
gi eſſe cum oppoſitis diſtictum. ſi queretur abſtra=
hendo dico ꝙ a paternitate et filiatione poteſt ab
ſtrahi conceptus cōmunior: vt conceptus relatio=
nis originis: et vlterius conceptus communior vt
relationis ⁊ a relatione conceptus cōmunior: ſci=
licet modi habendi: ſic a patre ⁊ filio poteſt abſtra
hi cōceptus communior: puta res relata ſicut poſ=
ſint intelligi tria animalia non intelligendo quid=
ditatem hominis aſini et bouis: et a rebus relatis
poſſunt abſtrahi tres ſubſiſtentes in communi: qꝛ
licet diſtinguātur per iſta cum poſſint intelligi tres
diſtincti entes non intellectis illis quo diſtinguun
tur: vnde omnes iſti conceptus abſtracti poſſunt
conceptus prime intentionis cum dicantur per ſe
de iſtis: et ſunt communes ſola communitate rati=
onis: vnde ex parte relationum et ex parte extre=
morum conuenit ſic abſtrahere. ⁊ ſic abſtractis re
lationibus nichilominus remanent diſtincta que
prius remanebant. ¶ Ad primum dico negando
maiorem ſicut prius. ¶ Ad illud contra concedo
iſtam conſequentiam. Extrema non ſunt diſtincta
realiter: ergo non eſt relatio realis: ſed ꝙ alia ſit
relatio realis hoc poteſt cognoſci a nobis duplici
ter: vel a prioribus: vel a poſterioribus / vt per ali=
quos effectus: ſed neutra conſequentia tenet per
formam intrinſecam: vnde relatio realis eſt ꝑ ali=
quid intrinſecum ſibi: vnde ſi extrema poſtꝙ̄ ſunt
non ſint diſtincta realiter non eſſe ſuppoſita diſti=
cta aut non cauſata relatio realis. Et cum querit̄
de antecedente: aut intelligitur extrema non eſſe
ſuppoſita diſtincta: aut non cauſata per relatiões
Dico ꝙ neqꝫ ſic / neqꝫ ſic: ſed ex iſtis negationibꝰ
ſimul. ſi enim extrema non ſunt diſtincta preſup=
ponitur neqꝫ cāta diſtincta per relationes ſequi=
tur ꝙ non eſt relatio realis. ſed vbi vna negatio eſt
manifeſta gratia materie ex vna poteſt inferri: et
cum dicitur ꝙ eſt petitio: dico ꝙ nobis notius eſt
extrema non diſtingui ꝙ̄ ꝙ non eſt relatio re=
alis: ideo ſequitur tanꝙ̄ ex magis noto nobis: li=
cet tamen ſimpliciter a poſteriori extrema non
ſunt diſtincta: ergo non eſt relatio realis.

¶ Ad aliud φ oppoſite relationes de ſecundo modo relationis poſſunt eſſe in eodem fundamento limitato vt in voluntate relatio mouentis et moti. ergo multo fortiori et in fundamento illimitato hoc eſt non per aliqua contrahentia. et cum dicitur contradictoria non dicuntur de eodem. Igitur neqꝫ relationes oppoſite fundantur in eodem non ſequuntur relationes oppoſite in abſtracto fundantur in eodem. Unde in eodem immediate eſt filiatio et paternitas: et non ſequitur hoc fundamentum eſt aliquid in quo non eſt filiatio. Igitur eſt non filiatio. ¶ Uel poteſt dici φ oppoſite relationes non ſunt in eodem immediate: verum eſt de oppoſitis relationibus informantibus non ſunt iſte: ſicut patet de anima. poteſt eniꝫ informare oppoſita: quia partes habētes formas ſed non poteſt informare oppoſitas: ſic poſſit eſſe de relatione informante. ¶ Ad Boetium cum dicit: ſimilis eſt relatio patris ad filiuꝫ. ꝛc. vt eius qḋ eſt idem. Ad aliud qḋ eſt idem dico φ non oportet extorquere verba Boetij: qꝛ patet φ accipitur ibi neutraliter ideo ſimiliter ſe habet. Non eīm eſt maior diſtinctio φtum ad id qḋ impatur φ inter ſoleꝫ et ſolem. ¶ Ad aliud concedo φ ſunt tres res relate: ſed nō ſequitur φ ſint infiniti non magis φ tres dij: ideo ipoſſibile eſt φ paternitas ſit infinita: nō ergo ſequitur tres res relate: igitur tres infinite: ꝛ cum probatur φ generatio eſt inenarrabilis: dico φ hoc eſt verum ex parte termini communicati ex parte principij generationis: ꝛ ex parte producti includentis eſſentiam et relationem: non autem ex parte generationis in ſe cum ipſa: nec ſit finita nec infinita formaliter.

¶ Queſtio quarta.

Uarto φritur: vtrꝫ pſona pduceñs ꝯſtituat formaliter in eſſe perſonali per relationem originis ad perſonam productam. Qꝫ non. Primuꝫ in omni ordine eſt abſolutiſſimum: ergo primū ī ordine perſonali non cōſtituitur per aliquid in ordine ad ſecundū. ¶ Item: illa perſona non eſt producta que poſita pſona innaſcibili et circūſcripto omni actu ſecundo habet eſſe: ſed ſi prima perſona conſtituitur per relationem originis ad ſecundā ergo ipſa ſola poſita circūſcripto omni actu ſecundo. Secūda habet eſſe: quia poſito relatiuo ſimul ponitur correlatiuū ergo perſona ſecunda non eſſet producta: ſed perſona conſtituitur per relationem ad ſecundam. ¶ Item: prius oportet ſuppoſitum eſſe φ agere: ergo prius eſt hec perſona φ hec producat: ergo ſi cōſtituitur per relationem ad ſecundaꝫ prius eſt ſecunda φ prima producat: ğ ſcḋa nō producta. ¶ Itē: forma eſt prior cōpoſito. vii. Metha. ergo paternitas prius patre: ergo et filio: ergo et filius cum per eam conſtituitur. ¶ Oppoſitum: Auguſt. de fide ad petrum. ij. proprium eſt patri genuiſſe filium. Et hylarius. xij. de trinitate. iij. Dicitur ad queſtionem φ ſic: quia perſona producens conſtituitur in eſſe perſonali per aliquid incōmunicabile hoc non eſt per aliquid ad ſe: quia omne tale omne tribus: ergo per relationem non per relationem negatiuam: neqꝫ ad extra: ergo per relationem ad intra: ergo per relationē originis ad ſecundum. ¶ Itē adducitur alia ratio: ſi prima perſona conſtituitur per abſolutam pari ratione ꝛ ſecunda: ꝛ ſi hec autem eſſent conſtitutiua alterius rationis: ꝛ tunc oporteret querere per quid eſſet illud hoc ſicut determinans: quia quidditas non eſt de ſe hec: aut eſſent iſta eiuſdem rationis. Sed. v. Metaphi. plura abſoluta eiuſdem rationis eſſe in eadē eſſentia eſt poſſibile. ſed hec ratio non valet: qꝛ in entibus omnia dependent preter primū: ergo nō oportet φ prima preexigat ſecūdā ſicut econtra. vel eſto φ vtraqꝫ conſtituitur per abſolutum adhuc poſſent plura eiuſdem rei eſſe in eadem eſſentia. iſte proprietates abſolute tūc non informarent eſſentiam ſicut neqꝫ nunc faciunt. Sed quomodo ſuppoſitū eſt primū in natura in creaturis etiam eſto φ ſint alteri⁹ rōnis non ſequitur φ haberent diſtinctas quidditates: ſicut patet in creaturis proprietates indiuiduales non pertinēt ad quidditatem. Non oportet querere ergo p qḋ hec proprietas eſt hec: cum ſint de ſe incōicabiles formaliter. Ideo adduco aliā rationē ad concluſionē illḋ eſt magis neceſſariū per queꝫ φtū eſt de ſe poteſt eē ſine alio: ſed ſi prima perſona conſtituitur p abſolutum φtum eſt de ſe poſſet eſſe ſine ſecunda: qꝛ non includit contradictionem abſolute pri⁹ alio eſſe ſine iſto alio: quia ipſum abſolutum habet eſſentiam: ꝛ quicqḋ eſt ſibi intrinſecum abſqꝫ omni dependentia: quia non claudit contradictioneꝫ abſolutum eſſe ſine omni eo φ non eſt de eſſentia amota omni relatione. ſed licꝫ ſecunda perſona acciperet eſſe abſolutum a prima adhuc eſt contradictio φre ſit ſine prima: qꝛ φ aliquid habeat eē acceptum ab alio: ꝛ φ nullum prius eo ſic claudit ꝯtradictionē: ergo ſi perſona prima eſſet abſoluta eſſet magis neceſſaria φ ſcḋa: ꝛ credo φ philoſophi ponentes intelligētias accipe tm̄ eſſe a prima nō ponerēt φ ſecūda ſit intra creata neceſſitate formaliter: ſicut prima propter iſtam prioritatē pducētis ad productum. Ponitur modus conſtituendi ſic ꝓprietas pōt dupliciter conſiderari: vel vt proprietas: ꝛ ſic conſtituitur: et vt ſic nō requirit filium ſimul: vel poteſt conſiderari vt relatio: ꝛ ſic ſequit̄ generationem: ꝛ ſic non conſtituit. Aliter dicitur φ relatio poteſt intelligi multipliciter ſicut actio: pōt eīm actio ꝯparari ad paſſionem vel ſecundum habitudinē preſentialem: vel ſub ratione preteriti vel futuri: vel ſcḋꝫ habitudinē aptitudinalē vel potentialem. poteſt enim paternitas intelligi quaſi preterita: et ſic fundatur ſuper genuiſſe: vel vt preſens et ſic fundat̄ ſuper generare. vel vt futura: et

ſic ſuper generabit vel vt aptitudinalis vel potē=
tialis:et ſic ſibi correſpondet generabilitas et di=
citas:ideo relatio originis non conſtituit ſub ra=
tione ſub qua requirit filium: ſed vt ſibi correſpō=
det generabilitas ex parte ꝓducentis: ⁊ ſic req̄rit
ſimul correlatiuū generale vel finale. Q̄ illa ꝑma
ratio conſtituat ꝓbatur ꝑ rationē:qꝛ ꝑma ratio de
bet ꝯſtituere pr̄imā perſonā:ſed hec ſequit̄ ad oēs
alias:ergo eſt prima:ſequitur eīn generat: igitur ē
generās. genuit ergo eſt generatiuus.⁊c. ¶ Cōtra
vtrūqꝫ ſimul relatio nō ꝯſtituit ꝑſonā primam niſi
ſub ea ratione ſub qua eſt in actu in diuina natura
et hec ratio eſt:qꝛ impoſſibile eſt cōpoſitum eſſe in
actu et non formale cōſtituēs: ſed relatio ad ſcḋaꝫ
ꝑſonā tm̄ vno modo eſt in actu ⁊ hec relatio : ⁊ ſic
ſecunda perſona eſt ſimul cum prima:quia tm̄ vno
modo ſit in actu:⁊ hec eſt:ꝓbatio:qꝛ q̄cūqꝫ poſſūt
ibi cōſiderari in cōi abſtrahēdo ꝯcept⁹ hn̄t tm̄ cōi=
tatē rōnis:ita ꝙ nullā realitatē cōem:quia ſic eſſet
ibi realitas indifferens potentialis:igitur vt pater
nitas / vel vt relatio / vel vt modus / et ꝙ ꝯceptus
poſſunt abſtrahi nō habent niſi vnam rem corre=
ſpondentem / vt ꝓbatum eſt prius:ergo ſub ratio=
ne actuali conſtituit:⁊ ſic correſpondet ſibi corre=
latiuū oppoſitum vt hoc ſimul:ergo illud precedit
generare ⁊ reddit difficultas. ¶ Itē : ſequit̄ ꝙ pat̄
haberet aliā realitatē in ſe per ḡnationē: qḋ eſt cō=
tra Hylariū.xij.de trini. Pater nichil habet in ſe
niſi genitum.ptꝫ / qꝛ pater habet paternitatem in
actu vltimato qñ ſimul eſt filius non vt generabili
tas tm̄:vt ponit ſcḋa:vel nō vt ꝓprietas tm̄ vt po
nit prima:ſed hꝫ eam ſcḋm vltimā actualitatem eā
ſicut prius habuit: ⁊ tūc perit vtraqꝫ diſtīctio : aut
tunc primo hꝫ cum filius eſt ſimul cū eo: ⁊ tunc il=
lā actualitatē realē haberet ꝑ ḡnationeꝫ: ⁊ ſeq̄ret̄
etiā ꝙ pater ꝓduceret ſe patrē:ſicut ſortes alb⁹ ſe
ſimilē generando platonē album. ¶ Itē: cōtra pri
mam viā entitas aut vel vltimate incōicabilis nō
pōt intelligi niſi ad ſe vel ad alterū formalit̄ : licet
conceptus communis poſſit intelligi vt indifferēs
ad vtrūqꝫ:vt habitum eſt ſupra: iſta ergo proprie=
tas vt ꝓprietas / aut eſt formaliter ad ſe:⁊ tunc ꝑ=
ſona conſtituitur per abſolutuꝫ formaliter: vel eſt
ad alterum formaliter:⁊ ſic ſimul req̄rit correlati=
uum contra ſcḋā potentiā relatio ſub illa relati=
one ſub qua diſtinguit̄ ab actuali nō eſt in diuinis.
ergo ſub iſta rōne nō ꝯſtituit. ¶ Itē:filius cōſtitui
tur in eſſe ꝑſonali relatione actuali : ſi ergo prima
perſona nō:ſed relatione habituali:ergo prima eſ
ſet imꝑfectior q̄ ſcḋa ſaltem imperfectiori relatio
ne conſtituitur. ¶ Itē:ſcḋm philoſophum in predi
camentis:prius dicitur ſcḋm conſequētiam:⁊ alio
modo ſecundum perfectionem: licet ſint conuerti
bilia ſcḋm eſſe ſicut verū cōuertit̄ ad verā de ſe ora
tionē:ſed primū ſcḋm cōſequentiam nunq̄ conſti=
tuit incommunicabile cum ipſum ſit conſequens:
neqꝫ eſt in diuinis aliud prius generatione / aliud
perfectione:ſed primum ibi eſt actualiſſimū.ptꝫ er
go ꝙ illa non concludit de prioritate ꝯſequentie:
ideo declaro aliū modū quo relō originis ad ſecū

dam perſonā conſtituit primā aliquid eſt pri⁹ alio
et ſimul cum eo non ſunt oppoſita : nec repugnas
niſi prius et ſimul ſint eiuſdem rationis : qꝛ omne
prius natura:et ſimul duratione nō repugnat nūc
ſimultas correlatiuorum et prius origine non re=
pugnat:qꝛ ſimultas correlatiuorū eſt ſimultas na=
ture:ſic ꝙ īpoſſibile eſt ipſa eſſe niſi ſimul : qꝛ im=
poſſibile eſt relationē eſſe ſine termino: ſed priori=
tas originis eſt eſſe a q̄quo:ſed iſta ſtāt ſimul. Exē
plum ad hoc:ſortes non ſolum vt ſortes ſed vt ſor
tes pater eſt prior origine platone filio:qꝛ paterni
tas eſt prioritas originis:ergo ſortes pater eſt pri⁹
per ſe platone filio origine:⁊ tm̄ ſunt ſimul natura
ſimultate relatiuorum. ¶ Item Auicenna.vj.me=
thaphi.cauſa inq̄tum cauſa eſt prior cauſato inq̄=
tum cauſatum:⁊ tamen ſunt ſimul natura ſimulta
te relatiuorum:ergo prioritas perfectionis ſtat cū
ſimultate relatiuorū:ergo multo fortiori prioritas
originis. ¶ Itē Aug.de q̄ddītate aie loquēs diſci=
pulo dicit equalitateꝫ inequalitati iure pponis qḋ
eſt intelligendū perfectionē : ſicut extat de circulo
et figurato : ⁊ cōcludit prioritatē fundamēti ꝑ pri=
oritatem relationis:ergo vna ſpecies relatiōis po
teſt eſſe ꝑfectior alia nobilitate ſui ḡnis:⁊ tm̄ ſunt ſi
mul:⁊ vniuerſaliter non ſunt due ſpecies eiuſdē ge
neris eque ꝑfecte cum altera differentia ſit ꝑfecti=
or : ergo poteſt aliquid eſſe prius natura et ſimul
cum alio. ¶ Ad primum dico: ꝙ in omni ordine eſ
ſentiali primum eſt abſolutiſſimū:quia ibi eſt ꝑma
eſſentia de ſe habet neceſſitatē et abſolutiſſimū:ſꝫ
in ordine originis perſonarum totum eſt econtra:
quia non eſt ibi alia neceſſitas prime q̄ ſecunde.
¶ Ad aliud dico / ꝙ maior ē vera circūſcripto om
ni actu ſecundo:et omni alio qḋ poteſt preſcindi ꝑ
poſſibile vel ſine contradictione:ſed poſita ꝑma
ꝑſona relatiua ⁊ circūſcripto omni actu ſecundo q̄
poteſt ſine contradictione circūſcribi ſecunda per
ſona habet eſſe falſum eſt: qꝛ oꝫ ponere primaꝫ ge
nerationem actiuā et paternitatem. Prima enim
includit generationem qua ſecunda producitur in
eſſe:ſicut ſecunda includit generationem paſſiuaꝫ
¶ Ad aliud cum dicitur perſona prius eſt q̄ agat:
et tunc habet correlatiuum. Dico ꝙ ſi eſt prius q̄
agat hoc eſt prius origine:⁊ cum dicitur ſecunda ē
ſimul natura:verum eſt illa ſimultate que eſt non
poſſe eſſe ſine inuicem:et prima perſona eſt prius
origine:ſed iſta ſimultas correlatiuorum non eſt ſi
multas originis:ideo iſta nō repugnat rei. Et ſi di
catur quando aliquid eſt prius alio qḋ eſt ſimul cū
priori eſt primo illo alio falſum eſt:non capitur ſi=
multas eiuſdem rationis:ſic non eſt hic:dico tamē
ꝙ hec ē ſimpliciꝉ falſa ꝑſona ꝑma eſt prior q̄ agat
quia conſtituitur in eſſe actione notionali : et ideo
non eſt prius q̄ agat. Sed vniuerſaliter vbi actio
non conſtituit ſuppoſitum ibi ipſum eſt prius acti=
one. ¶ Ad aliud:forma eſt prior ꝯpoſito:ergo pa=
ternitas prior patre:dico ꝙ paternitas alia priori
tate eſt prior et alia ſimultate ſunt relatiua ſimul:
puta non poſſe eſſe ſine inuicem.

¶ Queſtio quinta.

QUinto q̄ritur: vtꝝ in diuinis ſit pſona aliqua abſoluta. Q̄ ſic. Aug. vij. de tri. alio eſt pater ſubſiſtens incōicabiliter ⁊ alio pater. Dicit eñ ꝙ ſubſtantia patris nō eſt qua pater eſt pater: ſed qua pater ē Si eñ eodē pater eſſet ſubſiſtens incōicabilit̄ illō quo eſt ſubſiſtens non eſt relatio / ergo abſolutum ¶ Item: ſi nulla eſſet relatio in diuinis / eſſet ibi pſona abſoluta: ſed quicq̇d poſſibile eſt eſſe ibi ſi nō eſſet ibi relatio eſt nunc ibi: q꜄ q̇cquid poſſet tūc eſſe ibi eſſet abſolutū: ⁊ quodlꝫ abſolutū ꝙ tunc eſſꝫ ibi eſſet nūc ibi. ¶ Itē. vij. de trini. viij. vel res vel ſubſtātia ē ad ſe q̄tomagis de⁹. Et loquit̄ Auguſt. de ſubſtātijs ſicut greci loquebātur. ¶ Itē: omnis actio eſt ſuppoſiti pꝛimo: ſed creare intelligere velle non eſt pꝛimo patris nec filij: ergo ſuppoſiti abſoluti. ¶ Itē. ſicut actio notionalis ad ſuppoſitum reſpectiuū: ergo eſſentialis abſoluti. ¶ Oppoſitū: Aug. ix. de tri. pꝛimo. credam⁹ trinitati pſonarum relataꝝ. In q̄ſtione difficultas eſt vna: q꜄ ſcōm aug. vij. de tri. ſubſtantia patris nō eſt qua pater eſt pater: ſed qua pat̄ ē: ſꝫ oīni entitati formali coꝛreſpōdet aliq̇d ens vel aliq̇d ens adequate eſſe de ſe eſt hec: ergo ante oēm reſpectū ſibi coꝛreſpondet aliquod ens adequate. Scōa difficultas eſt ꝙ ſit aliquod pꝛimum efficiens pōt cognoſci p ra iōnē naturalē hoc cognouerūt phi infideles. Sed trinitatem in ſuppoſitis nō pōt infidelis cognoſcere: nec aliquis niſi p fidē vel ergo oīs cōceptus phoꝝ fuit poſt de pꝛimo ente: vel eſt aliq̇d abſolutū. Dico ꝙ pſona non eſt tm̄ ſubſtātia vna: q꜄ eēntia ē ſumme vna: ſed cū hoc eſt incōicabilis: quia q̄diu non habetur incōicabile non habetur perſona q̄tūcunqꝫ ſit ens ſingulare. Perſona eñ eſt icōicabilis dupliciter: incōicabilitate p̄dicabilis: q꜄ nō eſt cōis cōitate p̄dicatiōis: ⁊ icōicabilitate foꝛme: ⁊ p oppoſitum aīa ſeparata eſt cōicabilis: licꝫ ſit hoc ſingulare ſꝫ īpoſſibile eēntiā icōicabilē ġ nec ens qḋ ē ens formalit̄ pōt eē incōicabile. ¶ Ad pꝛimū ergo dubiū cū dicit̄ q̇cq̇d ē in diuinis p ſe ē eēntia q̄ eſt entitas formalis: ergo ſibi coꝛreſpondet entitas adequata: ve℞ eſt hoc de⁹ nec tm̄ eſt cōicabilis. ¶ Ad aliam difficultatē cū dicit̄ philoſophi ꝓbāt pꝛimū ens ex actione et motu. dico ꝙ nō: nō ſolū ſuppoſitum denoiatur ab actione: ſꝫ vltimatum denoiatū ab actiōe eſt ſuppoſitū: vel modū ſuppoſiti habēs qḋ dico pꝛo aīa ſeparata: q꜄ ſuppoſitum nulli dat eſſe: ſed eſt vltimata actualitate: ſed ⁊ eſt incōicabile dupliciter: ꝙ eñ noiat ſuppoſitum non pōt vlterius aliquid denominare. Philoſophi ergo cōcludentes pꝛimum efficiens eſſe cōcludunt aliquid ꝙ eſt hoc: puta / hic deus: ſed non poſſunt concludere ꝙ eſt ſuppoſitum. Unde certus poteſt eſſe aliquis de aliqua opatione: ⁊ dubitare an illa operatio ſit ſuppoſiti vel nō: ſicut patet de paulo rapto qui habuit certam cognitionem: ⁊ tamen neſciuit vtrum iſta cognitio fuerit ſolius anime vel totius cōpoſiti. Neſciuit eñ an anima ſua fuit rapta a coꝛpoꝛe ad tertiū celū: vel etiā anima cum coꝛpoꝛe: ſic phi certi ſunt de motu ⁊ actionibus pꝛimū efficiens eē neqꝫ tamen ꝯcedūt hoc eſſe ſuppoſitum relatiuꝫ neqꝫ negant: et ſi negarent errarent. Actio enim pōt eē ſuppoſiti duꝫ tamen ſit ens ſingulare: ideo philoſophi bene cōcludunt pꝛimū efficiēs eē vnuꝫ et actu ſumme: ſed an ſit cōicabilē vel incōicabile neſciunt. ¶ Ad pꝛimum pꝛincipale ꝙ nō alia realitate. ⁊c. ſed alio cōceptu eſt pater relatiu⁹ / ⁊ pat̄ et pat̄ ens: Dicit ergo illud aliud in ꝯceptu eſt ad ſe non includens relationem: dico ꝙ eſt ꝯceptus idifferens nec includens ad ſe formaliter: nec ad alterum. ¶ Ad aliud cum dicitur ſi nulla relatio eēt eſt nunc ibi: dico ꝙ hoc eſt falſum: q꜄ tunc eēt ibi incōpoſſibilis cū incōpoſſibile: ⁊ nichil tal̄ ē ibi. ſed q̇cquid eſſet ibi per naturā eēntie: potentia illa ꝓpoſ. eſſet repugnās. ¶ Ad aliud cum dicitur: oīs res ad ſe ſubſiſtit. ⁊c. Dico ꝙ Augu. ſic intelligit ꝙ ſubſtantia ſit nomen abſolutū: ſicut dñs: et ita fuit vſitatum tempoꝛe ſuo: nunc autē alit̄: q꜄ pꝛopꝛie dicit̄ ꝙ ſunt tres res relate. ¶ Ad aliud ꝙ actio eſt ſuppoſiti vt vltimati denominati: et ſic eſt creatio patris et filij et ſpūſſancti: tamen magis adequate dicitur ꝙ hoc deus creat q̄ꝫ pater vel filius: q꜄ cōmune magis adequate dicitur de cōmuni q̄ꝫ de aliquo inferioꝛi: ideo nō pꝛimo dicitur pater creare: hoc ē non adequate: ſed pꝛimo hoc eſt / ſicut vltimati denominati tam pater q̄ꝫ filius. ¶ Ad aliud dico: ꝙ non eſt ſimile de actione eſſentiali et notionali: q꜄ non diſtinguit̄ per eſſe a ſuppoſito abſoluto ⁊ relato: ſed actiones eſſentiales ſunt per mere pꝛincipium eſſentiale: ſed notionales non: ſed a pꝛincipio vt eſt in ſuppoſito non habente conditiones repugnantes actioni. ¶ Diſtinctio. xxvij. ¶ Q̄ō. j.

CIrca hanc diſtinctionē q̄ritur pꝛimo vtꝝ ſit eadem relatio paternitas et generatio actiua. Q̄ non. Relatio de ſecundo modo fundatur ſuper actionem ⁊ paſſionē: igitur paternitas nō eſt eadē relatio cum generatione actiua. ¶ Confirmatur: generatio i creaturis differt realit̄ a pat̄nitate. ġ iſta trāſlata ad diuia differūt formalit̄. Itē: pat̄nitas ē pōꝛ gñatiōe: q꜄ ꝯſtituit ſuppoſitū pr̄is. nō ġ idem. ¶ Itē: actio eēntial̄ nō ē eadē relatiōi ad ex̄: ġ nec actio notionalis relatiōi ad itra: añs patꝫ: q꜄ actio ad ex̄ ē actio eſſentialis: et realis relatio ad ex̄ ē relatio rōis: ġ nō ſūt idē. ¶ Oppoſitū: magiſter i lr̄a dicēs: ꝙ iſte ꝓꝓzietates ſūt eedē. ¶ Itē: diuerſe relatiōes nō ſūt ꝯſtitutiſ eiuſdē ſuppoſiti: ſꝫ gñatio cōſtituit i eē ſuppoſibili p Aug. de fide ad petrū ſcōo et pat̄nitas cōſtituit p hyla. xij. Itē: p̄dicatio vni⁹ de alio ē vā ī abſtracto pat̄nitas ē gñatio: igit̄ ſūt idē. añs pꝫ: q꜄ hec ē p ſe ꝓ ꝗ ē gñans ſꝫ qñ ꝯcretū de ꝯcreto p̄dicat̄ p ſe ⁊ abſtractū de abſtracto: ꝯña pꝫ q꜄ p̄dicatio abſtracti d abſtracto ē toſal. Et ad qōnē ꝙ relationē eē aliā ab alia ꝯtigit dupl̄r: vel ſcōꝫ

rem vel ſecundū rationē. Primo modo non differunt iſte relationes: ſed ſecundo modo. Primum patet: quia relatio importat comparationē ad fundamentū ⁊ ad obiectū. in cōparatiōe ad fundamētum nō differunt relationes in diuinis reales: quia oēs fundant̄ in vna ⁊ eadē eſſentia: ſed in cōparatione ad obiectū poteſt alia relatio differre in ordine ad oppoſitū: qꝛ a fundamēto habet ꝙ ſit res: ſꝫ ab oppoſito ꝙ ſit alia: nec autem ordo poſitiue in patre non dicit niſi ad genitum: ſed paternitas et generatio actiua in ordine ad genitum non diſtinguūtur realiter. ſcḋm patet: ſcꝫ ꝙ diſtinguntur rōne qꝛ ordo generantis ad genitum eſt: qꝛ ſecūꝫ habet filiū ſcḋm hylariū. ix. de trini. ⁊ ſcḋm Auguſtinū v. de tri. vi. eo eſt pater quo eſt ſibi filiꝰ: ſic ergo paternitas inter ꝯpletū fundat̄ ſuꝑ genitū. ¶ Item: aliter poteſt cōparari prout ordo accipitur ꝑ actū vel ſcḋm potentiam / vel ſcḋm ſpeciē: ⁊ ſic differūt iſte relationes reales: qꝛ proprietas ſub vna relatione precedit ſeipſam ſub alia ratione: ⁊ vna proprietas ſub vna relatione precedit aliā ſub alia ratione vt in genit꜡ paternitatem: ⁊ vna proprietas ſub vna etiā ꝯſtituit ſub alia nō qꝛ alia relatio hēat diffinitionē ⁊ realitatē. Probatio: qꝛ ſi fundamentū eſt cauſa in aliquo genere eſſe qḋ eſt relatio realis ergo in eodē gn̄e eſt cauſa ꝙ hec eſt realis: ergo et ꝙ diſtinguit̄ ab alia. ¶ Item: om̄e ens ab eodē habet vnitatem ⁊ diſtinctionem. iiij. Metha. ergo ab eodē hꝫ realitatē et diſtictionē: ergo eodem genere principij etiam aliquid cauſa vnius ⁊ alterius.

¶ Contra: illud qḋ dicit ꝙ in cōparatiōe ad fundamentum nō differūt realiter: hoc non pōt intelligi niſi qꝛ ſunt idē in fundamento: ergo nō differūt realiter vt ſunt in genere: vel nullo modo differūt vt ſunt in fundamento: vel tm̄ re: ergo vt ꝯſtituūt perſonas nullo modo differunt: qꝛ ſcḋm iſtum moduꝫ vt ſunt in eēntia ꝯſtituunt ꝑſonas. ¶ Aliud dubiū eſt: qꝛ ipſe ponit eſſentiā principiū quo ſꝫ agentem opꝫ habere ex natura rei eēntiā vt determinatam ꝑ relationē: ergo ꝑ ſe relatio eſt determinans aliḋ De ſecundo mēbro ꝙ diſtinguātur ratione ipſe dixit prius ꝙ non differunt in fundamento: qꝛ idem fundamentū eſt realitas oīm relationū: ſed generaſſe nō eſt eſſe. ergo cū ipm̄ ſit fundamētū primū ꝑ cū aliḋ pōt eē fundamentū primū huiꝰ relatiōis et illius. ¶ Item: concipiens generaſſe cōcipit ipſum ſub ratione relationis originis: ergo concipit ipſum ſub rōne obiectiua fundandi relationē originis. ¶ Item: cōtra aptitudinē quam ponit aptitudo non eſt de ſe incōmunicabilis: aut ergo eſt incōmunicabilis qꝛ ad terminū: ⁊ tūc prius eſt incōmunicabilis in illo termino / aut incomunicabile ꝓpter formam: ⁊ tunc prius eſt incōmunicabilis ī iſta forma. ¶ Item: vbi eſt per ſe ordo: magis differt extremum ab extremo ꝙ a medio ſi ibi ponitur aptitudo potētia actꝰ: ergo paternitas: igitur primꝰ fundatur paternitas in alio ꝙ̄ i aptitudie. ¶ Dico ad queſtionem tenendo concluſionem ſuam ꝙ iſte relationes non ſunt alie ſcḋꝫ rem: qꝛ ſcḋm Damaſ. iij. ca. vnaqqꝫ ẏpoſ. propriam habet modum quem poſſidet incōmunicabilē: quē tractat Ricardꝰ. iiij. de trini. xv. ſed quelibet perſona vna habet vnum modum incōmunicabilē habendi numerū diuinū. ſed paternitas eſt modus habendi patris: ⁊ generatio actiua ſimiliter: ergo eſt eadē proprietas ſecundū rem. ¶ Item: illud non eſt relatio originis inter perſonas: quo poſito nichilominus eſſet perſona perfecte producens: et alia perfecte producta: ſed ſi ſunt alia et alia proprietas ſcḋm rē circūſcriptam: vtraqꝫ vna perſona eſſet perfecte ꝓducens et alia ꝑfecte producta. Aſſumptū patet ꝯtinuādo generationem ꝑfecte habebitur perſona ꝓducta et producens: ergo ſi paternitas eſt alia ipſa circūſcripta vtraqꝫ ꝑſona ꝑfecte manebit. Similiter ſi concipitur paternitas circūſcripta generatione ſi ſit alia: ergo vna ſufficit. ¶ Item: vna perſona tm̄ vno modo accipit naturam: ſi eniꝫ duobus modis acciperet: vel vterqꝫ modus eſſet imperfectus vel idē acciperet bis eſſe. ſed filius perfecte accipit naturā: ita ꝙ generatio paſſiua ⁊ filiatio dicunt vnuꝫ modum accipiendi naturā: ergo generatio actiua et paternitas dicunt vnum modum dādi. Sꝫ quo modo eſt hoc poſſibile ſi eſſet ibi vt actio et paternitas: vt cōſequens actionē ſicut in creaturis difficile eſſet: ſed actio ꝑdicamēti: vel eſt forma vel eiꝰ reſpectus extrinſecus adueniens. Si ſecundo modo non conſequitur extrema poni in eſſe ꝙ reſpectus non poteſt magis conſequi rem ꝙ̄ ſi cōſequatur fundamentum poſito termino: ſed ille reſpectꝰ eſt de genere relationis: ſed reſpectus extrinſecus adueniens non ſic conſequitur actio: ergo iſto mō non in diuinis ad intra. ¶ Ulterius: agens poteſt habere cōparationē ad tria: vel ad ꝓductum / vel ad foꝛalē terminū vel ad paſſū: ſꝫ reſpectꝰ extrinſecus adueniens non poteſt eſſe agens reſpectu producti: nec ad formalē terminū: ꝙ̄ tm̄ eſt reſpectꝰ ad paſſum: nullus talis reſpectus eſt in diuinis cū nichil ſit ibi paſſiuum vel patiens: hoc idē patet de actione ſcḋm auctorē ſex principioꝝ. Actio eſt ſecundū quā agere dicuntur i id qḋ ſubijcitur. ⁊ dicit poſt dico autem actionem non ad qḋ ſed in quod: et poſtea naturalis proprietas eſt ex ſe inferre paſſionem: idem predicabiliter calefacere et calefieri ⁊c. ¶ Item: ſi actio ⁊ paſſio dicuntur reſpectus et reſ. mutuꝰ. ergo ſi actio eſt forma abſoluta non de genere relationis: ergo non eſt notionale in diuinis: qꝛ nichil abſolutuꝫ notionale. ſi actio eſt reſpectus: igitur eſt paſſum: ⁊ neutro iſtorum modorum poteſt eſſe in diuinis. patet ꝙ generatio in diuinis non eſt actio de genere actionis ad intra. Ex hoc videtur ꝙ doctor debet ponere ꝙ generatio et paternitas ſunt alie proprietates: qꝛ ponit paſſiuū in diuinis: vel quaſi ergo haberet ponere generationem eſſe actionem de gn̄e actionis. ¶ Item: ſicut ſuperius argutum eſt quādo creatum depēdēs ad agens prius reſpicit agens paſſum ꝙ̄ agat: ergo generatio ſcḋm ꝙ actio de genere actionis nō eſt in diuinis tm̄ ergo eſt ibi ſcḋm rationeꝫ realem falſum patet ꝙ iſta differunt ratione. aliqua ei poſſūt diſtingui dupliciter. vno modo ꝙ̄uis vterqꝫ cōcep=

tus ſit eque ſingularis ⁊ eque ꝓprius ſic diſtingui
tur generatio ⁊ paternitas. intellectus enim ex col
lōne concipit formam quaſi in fieri ⁊ habēs formā
quaſi inferi⁹ vlterius poteſt intelligere formam vt
incōcrete vt infert dans eſſe ſic poteſt intelligi ge=
neratio vel vt in cōcrete vt paternitas ⁊ ſic poteſt
ſignificari ꝑ verbum neutrum ſicut per concretum
ſicut ſol lucet hoc ē ſol eſt luminoſus accipiendo lu
cem pro actu. ꝑrimo ⁊ ſic viuere ē eſſe animatū ⁊
ſicut eſt de iſtis ſic de omnib⁹ accidentibus. vñ pa=
ternitas importat formā vt inconcrete ⁊ ſunt iſta
quatuor per ordinem ſcđm rationem generare ge=
neratio pater paternitas. ⁊ ſicut poteſt concipi cō
ceptus primus ſic ⁊ alij conceptus. Alia eſt differē
tie relatio ſecundum magis commune ⁊ minus cō
mune in cōceptu ꝙ poſſumus abſtrahere ſubſiſtēs
⁊ generans ꝓducens ⁊ relatum habens ſecum ꝓ=
ductū ⁊ iſti ꝯceptus tm̄ ab eadem re accipiunt̄ et
duo conceptus quorum vnus non includit āliũ ⁊
in tertio conceptu poſſunt conuenire ⁊ ſunt om̄es
iuxta conceptus cōmunes ſimiles in creaturis.
¶ Ex hijs conſequitur ꝙ hec paternitas non ꝓce
dit hanc generationem neqȝ econtra. iō nulla que
ſtio vtrū pater hac paternitate generet vel hac ge=
neratione. vñ cum Auguſtin⁹ dicit eo ē pater quo
eſt ei fili⁹ ⁊ eo eſt filius quo eſt ei pater non interue
nit circulatio: ſȝ ꝙ relatiua ſunt mutuo. Aliter eīm
eēt circulus in cauſis qđ eſt ipoſſibile ex quo nullo
modo differunt realiter non eſt querendum ex pte
rei que precedit que ſequit̄: ſed qꝛ differunt ratiōe
iō conuenienter queritur que ratio ſit prior ⁊ dico
ꝙ prior eſt forma vt in quiete: ſecundum rationē ꝙ̄
forma vt in motu. Et qꝛ ſecūdo differunt ſecundū
rationem in iſta differentia rationabiliter querit̄ q̄
ratio prior ⁊ dico ꝙ ſecundum rationem prior ē cō
ceptus ſubſiſtentis vel ꝑ ſe ꝙ̄ ratio producentis et
ratio ꝓducentis prior ꝙ̄ ratio relati habens ſecū
productum. ¶ Ad primum principale nego antece
dens. Nō enim plus fundatur paternitas ſup hanc
generationem ꝙ̄ diuinitas ſup eſſentiam. vñ dico
ꝙ nulla relatio de ſecundo mō fundat̄ ſuper actio=
nem ⁊ paſſionē / qꝛ ſi ſic ergo eſſet reſpectus ad idē
precipue ad qđ eſt reſpectus agentis: ſed hoc eſt ad
paſſiuum ⁊ nullus reſpectus ad paſſiuū eſt de gene
re relationis. Quare ergo dicit philoſoph⁹ relatio
nem ſic fundari. Dico ꝙ non dicit hoc phs: ſed ma
le exponit eū. vnde dicit philoſophus eorū que ſe=
cundum potentiam actionem ⁊ paſſionem. ⁊c̄. hoc
eſt omnes relationes de ſcđo modo fundantur in
potentia hoc ē ſuper formam que eſt abſoluta ⁊ ter
minus formalis producti ⁊ ſic intelligit ſecundum
actionem: ita ꝙ non notat ibi niſi aña ⁊ ipſa rela=
tio ſequitur actionē tempore; qꝛ poteſt aliquis ge
nerare ⁊ mori añ formationem fetus ⁊ tunc poteſt
generare ⁊ nūꝙ̄ eſſe pater. ḡ non eſt fundamentum
paternitatis / qꝛ ſemꝑ generare eſt preteritum añ ꝙ̄
actu ſit paternitas in creaturis ⁊ nō fundatur rela
tio in actu in non añ in actu. Actio ergo ⁊ paſſio ꝓ
cedunt aliquando tempore aliquādo vt diſpoſitio
nes prime ⁊ ſic dicunt̄ relationes de primo modo
ꝑ

ſequūt̄ actionem ⁊ paſſionem ⁊ ſemper fundantur
in forma abſoluta agentis vel paſſi. ¶ Ad cōfirma
tionem cum dicit̄ que diſtinguūtur re in inferiori=
bus diſtinguūt̄ re in diuinis: verū eſt ſi ſint ibi: ſed
dictum eſt ꝙ nulla actio de genere actionis eſt ī di=
uinis neqȝ ſilr̄ actioni. ¶ Ad aliud. actio eſſentia=
lis non eſt relatio ad extra. ḡ nec actio notionalis
eſt relatio ad intra non ſequit̄ / qꝛ eſto ꝙ deus trāſ=
mutet aliquod tranſmutabile realiter vel infunden
do gratiam in anima tūc reſpectus eſt ād tranſmu
tabile que ē relatio realis non eſt iſta actio realis q̄
traſmutat tranſmutabile / qꝛ illa actio poteſt eē de
genere actionis / qꝛ ibi poteſt habere paſſiuum: ſed
ad intra nichil poteſt eē paſſiuū. ideo ad intra nul
la ē actio de genere actōis. ¶ Uel aliter dico ꝙ cre
atio non eſt niſi actio rationis ſic ne relatio dei ad
creaturam niſi relatio rationis / ⁊ cum dicit̄ deus
realiter agit dico ꝙ verum ē ita ē realiter domin⁹.
Sȝ hoc poteſt intelligi dupliciter. vel quia ī re ita
ē ⁊ ſic realiter agit. vel ꝙ realiter agit dicat realita
tem extremi. ⁊ hoc dupliciter. vel vt dicit realita=
tem ex pte creature ⁊ ſic eſt vera deus realiter agit
vel realiter ex parte dei ⁊ ſic eſt falſa. ¶ Ad aliud
dico ꝙ impoſſibile eſt ſuppoſitum eſſe prius actio=
ne vbi cōſtituitur actione.

VTrum verbum in
tellectus creati ſit intellectio a
ctualis. Q̄ nō. Auguſt. viij. de
trini. x. dicit cum vidi carthagi
nē. ⁊c̄. fantaſia eius ē in memo
riam mea ē verbum eius: ſȝ hec
non eſt actualis imaginatio. ḡ
nec ſic verbum intellectus intellectio actualis.
¶ Item. xv. de tri. xi. verbum qđ foris ſonat eſt ſi=
gnum illius verbi quod intus lucet: ſed illud nō ſigni
ficat actualem intellectionem. Sic eīm quelibet af
firmatiua eſſet falſa vbi non ꝑdicatur idē de ſe. a=
lius eīm eſt conceptus hoīs. alius conceptus aīalis
¶ Item: Auguſ. xiiij. de trini. vltimo verbum ē ꝓ
les mentis: igit̄ producitur: ſed intellectio non pro
ducitur cum ſit actio ⁊ actiōis non eſt actio. ¶ Op
poſitum. Auguſ. ix. de tri. vltimo. noticia eſt ymā=
go trinitatis. ⁊c̄. et. xv. de tri. xii. vel idē ⁊ in ſermo
ne quodam de beato Johē baptiſta. dicit vnus do=
ctor ꝙ intellectus noſter prīo informatur noticia
ſimplici ⁊ poſtea eſt cōuerſio ad ſe nudum et tertio
⁊ vltimo eſt ⁊ notitia declaratiua que ē notitia de=
nomiatiua. ¶ Cōtra ſi generet̄ notitia declaratiua
ab itellectu informato notitia ſimplici: aut ergo dū
manet prima noticia ⁊ ſic noticie ſimul erunt ī in=
tellectu quod eſt inconueniens / quia aut ſunt duo
vnius rationis ⁊ tunc duo eſſent rationis ſimul in
eodem. aut alterius rationis. ergo prior eſt imꝑfec
tior ꝙ̄ ſecunda. ergo nec ꝓducit ſecundam / qꝛ imꝑ
fectius non ꝓducit perfectius. Si prīa noticia nō
manet qñ producit̄ ſecunda. ergo ſecunda generat̄
a nō ente. ¶ Itē: intellectio actualis eſt ꝑfectio in=
telligētis: gignere verbū eſt actio memorie. xv. de
trini. xij. Si fili⁹ ſol⁹ eēt intelligentia pater nō itel

ligeret.ergo.ꝛc. Item:ꝙ nō ſit neceſſe conuerti ſic
ad intellectū nudū. probatio ꝙ actus rationis po
teſt eſſe perfectioꝛ ꝙ̄ aliquis reflex⁹/qꝛ actus ille q̄
quis videt deum habet obiectum ꝑfectius puta eſ-
ſentiam diuinam ꝙ̄ aliquis actus reflex⁹ etiam in
nobis act⁹ rationis habꝫ pꝛo obiecto quidditatem
rei:ſed actus reflexus actum intelligendi habet ꝓ
obiecto.ergo non ſic conuertit intellectus pꝛopter
perfectionem in actu reflexo. ❡ Item. Aug.xv. de
trini.xv.ꝙ nunc eſt foꝛmabile tunc eſt foꝛmatum.
❡ Item: Similem habitudinem habet potētia ad
quodcunqꝫ obiectum: ita ꝙ ſi eſt paſſiua reſpectu
pꝛimi obiecti ꝛ reſpectu cuiuſcūqꝫ. ḡ qualē habitu
dinē habet ī noticia ſimplici ad obiectū ſic reſpe
ctu cuiuſcūqꝫ noticie: ḡ cū intellect⁹ ſit mere paſſi-
uus per eū in noticia ſimplici ḡ ꝛ reſpectu noticie
declaratiue. ❡ Dico ergo ad queſtionē pꝛimo iqui-
rendo q̄ ſit res cui conuenit nomen verbū ſicut phi
loſophus.ii. ethicoꝝ inquirendo de virtute q̄ res
ſibi coꝛreſpondet. pꝛimo remouet ea quibus non cō
uenit.ſecundo cui tribuendū ſit nomen. Pꝛimo er-
go inquirendum eſt de genere.ſecundo de differē-
tia. Tria ponit Augu.de verbo.ꝙ verbum ē actus
intelligētie.ix.de tri.vltio.et.xv.de trini.xij.ꝙ ver
bum ē genitum a memoꝛia ꝛ mens non eſt perfecta
ſine memoꝛia. ꝛ.xv.de trini.recitat vtrūqꝫ. Secū-
do ponit ꝙ verbum non manet niſi dum ē actualis
cogitatio.v.de trini.xv.cap.iii.ponit ꝙ eſt ꝑtinens
ad ſecundam perſonā in diuinis a mēoꝛia ē.ḡ ver-
bum actus intelligentie a memoꝛia genit⁹ non ma
nens niſi dum ē actualis cogitatio ꝑtinens ad ſecū
dam ꝑſonam in diuinis. ꝛ ꝓꝑ ſimilitudinem verbi
diuini inquit Aug.verbū noſtrum verbi generatio
non ꝑtinet ad voluntatem neqꝫ ad memoꝛiam pꝛe
cipue/qꝛ tunc poſſet eſſe ꝑmanens: ſed foꝛmaliter
pertinet ad intelligentiam.ſcḋꝫ hoc ſunt quinqꝫ o-
piniones.ponēdo ꝙ verbum eſt intelligentia vl' ꝙ
ſit ſpecies pꝛioꝛ actu vel ꝙ ſit act⁹ ſolus vel aliquis
conceptus foꝛmatus.quarta ꝙ ſit intellectio paſſio
cauſata ab intellectione actiua.vel quinta ꝙ ſit ob
iectum vt intellectum. ❡ Cōtra iſta ſi ſit ſpecies:āt
erit eiuſdem rationis cū ſpecie in memoꝛia et tunc
ſunt due ſpecies eiuſdē rationis ſimul in eadēꝫ po-
tentia.aut nō eiuſdem rationis:ꝛ ſic pꝛioꝛ eſt impꝛ-
fectioꝛ ꝛ ꝑ ꝯſequēs nō gignit perfecti⁹ vt argumē
tatū eſt ſupꝛa.etiā altera ſuperflueret. ❡ Item Au.
v.de tri.nichil eſt in pꝛole qḋ non in parente. ❡ Cō
tra q̄rtā opinionē itellectio paſſiua creata ab intelle
ctione actiua non eſt niſi quedam foꝛma ſimplex
ergo duo reſpectus ibi non faciūt duas res ſicut ca
loꝛ vt ab agente ꝛ vt in ligno nō eſt due res. ❡ Cō
tra opinionem illam de intellectu foꝛmato impoſ-
ſibile ē intelligere actionem de genere actionis et
non tm̄ accipere eſſe per actionem.ḡ cum intellige
re ē ꝛ non q̄litas actio de genere actiōis ꝑ intellige
re nichil accipit eſſe. ❡ Contra hoc arguit Ariſto
teles.iiii.ethicoꝝ.ii.vel.iii.cap.dicit ꝙ non valet ſi
dilectio non qualitas.ergo non eſt bona: ſic eni ꝙ
operationes virtutum neqꝫ qualitates ſunt non tm̄
ſunt bone. ❡ Dico ad illud ſecundum ꝯmentatoꝛeꝫ
ibidem operatio virtutis eſt motio operatiua. vn-
de operationes virtutum ibi accipiuntur ꝓ opera
tione de genere actionis. vñ elicere operationem
eſt actio de genere actionis. Secūdo poteſt dici ꝙ
philoſophus non negat delectationē eſſe qualita-
tem:ſed dicit ꝙ eſt velociter moueri ad delectatio
nem vel tarde:ꝛ per conſequens delectatio non eſt
relatio.neqꝫ actio:neqꝫ paſſio cū terminet. vñ dicit
philoſophus ꝙ operationes non magis ſunt qua-
litates ꝙ̄ delectatio/imo minus vident operatōes
virtutū qualitates ꝙ̄ delectatio ꝓꝑ hoc ꝙ habent
cōditiones ſimiles actioni de genere actionis ſic ꝙ
non ſunt qualitates ḡ tum ad hoc. ❡ Contra aliaꝫ
opinioneꝫ de obiecto. Nulla pꝛoductio interioꝛ eſt
circa obiectum niſi ꝙ realis actio ē circa id in quo
obiectum hꝫ eſſe itelligibile.ergo.ꝛc. ❡ Dico ergo
ꝙ verbum ē actualis cogitatio. Si em̄ intellectus
poſſit ſtatim notificare alteri abſqꝫ memoꝛia non
aſſumeret ſignum:ſꝫ aſſumere ſignum non eſt emiſ
ſio anhelit⁹ ſic vel ſic:ſꝫ iſte ſonus ꝓduct⁹ ſic articu
latus eſt verbum vocale ꝛ ſic verbum imaginabile
ſibi coꝛreſpondet ꝛ verbū mentale ꝙ eſt quoddaꝫ
foꝛmatum in actu a memoꝛia. ❡ Ad pꝛimū pꝛinci-
pale dico ꝙ Aug.intelligit cum dicit vidi carthagi
nem.ꝛc.hoc eſt verbum virtualiter. ❡ Ad aliud ꝙ
foris ſonat. ꝛc. dico ꝙ oꝛdo duoꝝ poteſt eſſe dupli
citer. vno modo ſicut duoꝝ effectuum.ſecundo ꝙ
vnus effectus ꝓximus ꝛ immediatus:ſꝫ habet eē
non tm̄ ē ibi oꝛdo cauſalitatis inter illos quomō eſt
oꝛdo cauſalitatis ꝙ pꝛimum eſt cauſa ſecūdi:ꝛ ſecū
dum cā tertij. Exemplū pꝛimi in illuminatiōe me
dij.vna ps eſt ꝓpinquioꝛ ſoli:tñ vna pars non illu
minat aliam.iō ibi eſt oꝛdo inter partes ſecundum
ꝓximi⁹ ꝛ remotius eē: non tñ inter illas ē oꝛdo cā
litatis.iſto modo ſignū habet ad ſignatum. Nam paſ
ſio in anima:ē verbū vocale immediate ſūt ſigna
rei vnum tñ immediati⁹ puta paſſio ꝛ vox ē ſignū
remoti⁹ ꝛ res tm̄ eſt que immediate agat ꝑ vtrūqꝫ.
❡ Ad aliud verbum gignit.ḡ non eſt actio. Non ſe
quitur qꝛ actionis de genere qualitatis poteſt eē a-
ctio:non autem actionis de genere actionis.

❡ Queſtio.iii.

Tertio q̄ritur: vtꝝ
quelibet intellectio actualis ī i
tellectu creato ſit verbum. Ꝙꝙ
ſic.intellectio actualis eſt ꝑfec
tio intelligentie.xv.de trinita.
xiii.ergo eſt verbū.conſequen-
tia patet:qꝛ omnis actus intel
ligentie eſt verbū.ix.de tri.vlti.ſicut omnis amoꝛ
voluntatis. ❡ Oppoſitum Aug.ix.de trini.x.diffi
nitio ē diffinitio per tempꝛantiam ꝛ hoc eſt verbū
ei⁹. ❡ Dicitur ad queſtionem ꝙ non:ſed opoꝛꝫ ad
dere ꝙ ſit noticia declaratiua/qꝛ pꝛima noticia ē cō
fuſa:ſed ſecunda eſt determinata q̄ eſt ꝑ intellectū
cōuerſum. ❡ Contra illud de rōne eſt qḋ ſit noticia
genita:ſed de rōe determinatiui nō ē ꝙ ſit genitū
non em̄ dicit declaratiuū niſi relationem rationis
ſꝫ tñ rōe geniti non eſt ꝙ dicat relationem realem.

Aſſumptum patet. Auguſti⁹.vii. de trin.iiii. omnis res q̄ determiat de q̄to magis determiat de verbis Et ibidem.ii.cap. Patei verbo determinat ſe ⁊.xv. ſ; eiuſdem ad ſe eſt p illud: igitur determinatiuum inq̄tum hmōi tm̄ dicit relationem realem. ¶ Ite; quelib; intellectio actualis declarat.ergo quelib; eſt verbum.antecedens patet: q: quel; eſt ymago licet non eque pfecte ſicut patet de colore in lumie ſ; non eque pfecte cognoſcatur in maiori lumine et in minori. ¶ Aliter dicitur q̄ verbum eſt illa noticia que conſequitur inquiſitionem / q: poſt apprehenſionem ſimplicem eſt diſcurſus ⁊ inquiſitio: et vltimo verbum perfectum.hoc pat; p Aug. xv.de tri.xv.de quo non peruenitur ad id quod ſcimus: ⁊ inde formatur pfecte verbum poſt volubilem cogitationem.vnde primo habetur cognitio confuſa ⁊ deinde eſt diſcurſus ⁊ inquiſitio: ⁊ poſtea gignit verbum. ¶ Contra ſi de ratione verbi ē gigni poſt inquiſitionem ⁊ diſcurſū.g̃ deus non haberet verbum neq; angelus neq; beatus. ¶ Ite;: habēs habitum pfectum non haberet verbum / q: vtens illo hitu nō deliberat.g̃ ſi ſperet ſigno vbi iquiſitionē habens habitum pfectum nō haberet verbum.

¶ Dico igitur ad queſtionē q̄ noticia actualis non dicit ſufficiēt verbum: ⁊ tm̄ quelibet eſt verbum nō tamen verbum perfectum. primū patet / q: noticia actualis licet ſit pducta non dicit q̄ eſt pducta.ergo dicit relationem ⁊ verbū de ſe dicit q̄ eſt pductum. Secundum p; q: ſi in intellectu creato puertuntur verbum ⁊ noticia actualis / omnis noticia actualis in intellectu creato eſt genita q: nulla itellectio eſt ſua eſſentia nec intellectus creatus habet verbum niſi ſit noticia actualis: ſ; iſta non cōuerterētur niſi noticia actualis eſſet pducta virtute memorie. Tertium patet ſcilic; q̄ non omnis actualis noticia eſt verbum pfectum / q: verbum diuinū gignit a memoria paterna pfecta: ſed non omnis memoria in nobis eſt perfecta. Primo eīn phiſicorum cōfuſa ſunt in nobis prius nota. ideo tm̄ in nobis gignitur perfectum ex memoria perfecta ⁊ illa eſt noticia actualis pfecta in nobis.io primo in nobis eſt noticia cōfuſa ⁊ deinde eſt diſcurſiua.ii.poſteriorum. ⁊ in illa ſunt multa verba imperfecta: et ſic vltimo verbum pfectū vt cognitio difficilima ⁊ tunc poteſt habens habitum vti abſq; inquiſitiōe media inter memoriam ⁊ verbū ſecundum Augu. ix.de tri.vlt.dicit. Si verbum eſt actualis cogitatio ⁊ diffinitū ⁊ diffitio ſūt puertibilia.ergo dif. ⁊c̄ dico q̄ verbum vocale eſt ſignum obiectivt cogniti:ſ; nō imponitur actu ſecundo mō. p; de diffinitione et ſic ſed conuertantur ſicut ſignū. ⁊c̄. ⁊ ſicut eſt de verbo incōplexo ſic dicendum de verbo complexo. ¶ Ad primum principale q̄ quelibet intellectio actualis eſt verbū perfectum. ⁊ cu; dicitur non eſt amor niſi voluntatis. dico q̄ ſi volūtas poſſit eē in patre ⁊ non ſpirare ⁊ non oporteret amorem ſemp eſſe reſpectu ſpirati ſicut in nobis ſi poſſit eſſe in intellectu ſibi pcepta ſemp ſup illa intellectio ſemp eſſet verbū. ¶ Ad illud ad oppoſitum q: in nobis gignitio verbi ſequitur propter imperfectionem: ſed nō ē gignitio verbi qn̄ eſt inquiſitio ſed in vltimo inſtanti qn̄ terminatur inquiſitio ſicut alteratio p̄cedit generationem ignis ⁊ in vltimo inſtanti ſequitur inductio forme.

¶ Queſtio quarta.

Vtrum verbum in diuinis dicat proprietate; ſecūde perſone. Q: non. q: intelligere eſt commūe: igitur g̃ ſibi correſpondet verbum eſſentiale. ¶ Item.ix.de trini. x. verbum qd nunc inquirim⁹ eſt amor: igitur eſt verbum eſſentiale. ¶ Itē Aug. de fide ad petrum.ii.cap. ⁊ Hylarius. xii.de tri.non poſſunt eſſe due pprietates conſtituentes eandem perſonam: ſ; filius dicit proprietatem ſecunde perſone: igitur verbum non: cum iſta non cōuertantur / q: non omnis filius eſt verbum: nec omne verbum filius. ¶ Oppoſitum. vij. de trinita. iiii. eo verbum quo filius.

¶ Queſtio.v.

Quinto queritur: vtr intellectus ſequens dictamen rationis naturalis poneret neceſſario verbum eſſentiale in diuinis / q: ſic per rationem naturalem nō ponit ibi verbum perſonale ⁊ poneret ibi eſſentiale. ¶ Oppoſitum. intellectus non neceſſario inclinatur ad impoſſibile per rōem naturalem / q: ſi ſic impoſſibile eſſet aliqd ſcire cu; nō poſſet diſtingui inter ſcibile ⁊ nō ſcibile: ſed verbu; eſſentiale eſſe in diuinis eſt impoſſibile.

¶ Queſtio ſexta.

Sexto q̄ritur: vtru; verbū diuinum dicat reſpectu; proprium ad creaturas. Q: ſic. vi.de tri.vltimo. verbū diuinu; eſt ars: igitur dicit reſpectu; ad creaturas Augu.lxxxiii. q. Ratione verbi agit non ſolum reſpectus ad pro.ſed etiam ad iſta que per verbum facta ſunt operatiua ponit reſpectus realis eſt cauſa reſpect⁹ realis.ergo temporalis eſſet cauſa circul. aut fundatur iſte reſpectus in notionali vel eſſentiali dicit q̄ eſt commune nō appropriatum vt eēntia commune appropriatū vt ſapientia ⁊ reſpect⁹ proprij non appropriati vt reſpectus ſpecialis verbi ad creaturas. ¶ Oppoſitum: operationes trinitatis ſunt indiuiſe.ii.de trini.ii.ergo nulla perſona dicit proprium reſpectum ad creaturas. ¶ Ad primam queſtionem dicitur q̄ ſic ſuſtinendo illam opinionem de pverſione ad intellectū nudū: ſed hec opinio eſt ſuperius reprobata. ¶ Aliter dicit q̄ intellectus non perficitur niſi conceptu emanente ab intelligente mediāte actu: ⁊ in diuinis nichil emanat per actum intellectus niſi ſecunda perſona. g̃. ⁊c̄. Et enim dicitur: quare non eſt verbum eſſentiale. dicitur q̄ actus ſunt ſimplici. ⁊ ideo verbum emanat ab intelligente vt in perſona prima: propter q̄

dicit reſpectum perſonalem. ¶ Contra illud ꝙ dicit ꝙ intelligere nõ ꝑficitur niſi mediãte conceptu emanãte. ꝛc. ſed emanat ꝛ mediat ille actus ſicut a principio ſicut actione ꝓductiua. ¶ Exemplum calor cauſatus in ligno emanat ab igne mediãte calore ſicut principio quo ꝛ a calefactione ſicut actione ꝓductiua: ſed neutromodo ꝯuenit in diuinis illa emanatio / qꝛ nichil ꝙ eſt in intelligẽtia eſt principium quo reſpectu verbi neqꝫ ſicut actio productiua ergo actus intelligendi neutro mõ mediat in ꝓductione verbi. ¶ Item actus intelligendi non ſunt productiui / qꝛ intelligere ꝛ velle ſunt vltimi fines. ix. methaphiſice ꝛ. x. ethicorum. ¶ Itẽ: pater omnem perfectionem eſſẽtialem haberet quam nunc habet ꝛ ſi ꝑ impoſſibile non ſigñret: ſed intelligere eſt ꝑfectum ſimpliciter. ergo haberet intelligere ꝛ ſi ꝑ impoſſibile gigneret. ¶ Item: dicit doctor ꝙ omnes ꝑſone habent eẽ anteꝙ̃ aliquid intelligat ad extra ſed intelligere vt intelligere non ẽ ſine reſpectu ad extra. ¶ Dico ergo ad queſtionem ꝙ verbũ dicit ꝓprietatem ſecunde perſone: qꝛ per Aug. vii. de tri. iiii. diffuſe declarantẽ illud patet ꝙ dicit ꝓprietatẽ ad ſecundam ꝑſonam / qꝛ abſtractum et concretum idem ſignificant filiꝰ ergo ꝛ filiatio idẽ ſignificant niſi ꝙ filiꝰ connotat ſuppoſitum ꝛ verbum idem ſignificat ꝙ verbatũ ꝛ abſtractum ſi eſſet in vſu eſſet verbatio: ſed dictio actiua ꝛ paſſiua vtraqꝫ ꝛ dictio paſſiua dicit formaliter expreſſionẽ concernendo ſuppoſitum ſicut gigni ĩ noticia actuali ꝛ eadem noticia eſſentialis in gignente ꝛ genito: ſed differunt ſcðm ꝯnotationem tm̃ ſecundum rationem non autem ſecundũ rem. ¶ Contra quare non eſt ibi verbum eſſentiale ſicut intelligere eſſentiale. dico ꝙ intelligere non eſt ꝓductiuũ neqꝫ eſt reſpectu termini neqꝫ intelligere eſſẽtiale neqꝫ notionale cum pater ſit beatꝰ ꝑ intelligere ꝛ non ꝑ verbũ ꝙ̃ intelligere non habet terminum verbum. Dicit dato ꝙ memoria paterna ſit ꝓductiua / qꝛ nõ quelibet memoria ꝓducit cum quelꝫ ſit eque perfecta. dico ꝙ hec eſt cauſa / qꝛ principium productiuũ communicatum alicui ꝑ productionem adequataꝫ non eſt accidenti principium ꝓducendi. Exemplũ ſi iſte calor idem numero qui eſt in igne poſſet produci in hoc ligno ꝛ tm̃ poſſet iſte calor in hanc calefactioneꝫ. ergo impoſſibile eẽt lignum calefacere qꝛ non hac calefactione cũ hac ꝓducitur neqꝫ alia calefactione cum hec ſit adequata. ergo tm̃ poteſt iſte calor in hanc calefactionem. Sic ẽ in diuinis ꝙ memoria paterna tm̃ poteſt in hanc ꝓductionem adequate. iõ idem principiũ communicatum filio non eſt principium ꝓducendi in filio / qꝛ neqꝫ hac ꝓductione. nec alia. ꝛ ſic ẽ de ſpiritu ſancto reſpectu patris ꝛ filii. ¶ Ad primum ꝙ intellectionis nõ eſt aliquis terminus. vnde intelligere non eſt ad aliud niſi qñ generatꝫ habitus ꝛ tũc eſt ſicut vna forma reſpectu alterius forme ꝛ non eſt neceſſe ipſum intelligere ſequi ſemper habitum vt prius determinatum eſt. ¶ Ad aliud dico ꝙ Augu. circumloquitꝫ amorem ꝓductũ niſi ꝙ amor in nobis non habet rationem eſſe reſpectu noticie niſi ꝓ quanto communicat intellectum ꝛ copulat: ſꝫ in diuinis nõ habet voluntas rationem copulãtem: ſed tm̃ habet amorem communicantem in nobis licet voluntas reſpectu principii ꝛ quaſi ſuperioris. ¶ Ad aliud ꝙ gignitio ꝛ expreſſio ſũt vna ꝓprietas ꝙ̃tum ad ſignificatum: ſꝫ ꝙ cõnotatum aliquo modo eſt diuerſum. ꝛ ſic patet. Si queratur vtrum filiꝰ habeat rationem filii magis ꝓprie ꝙ̃ verbi. pꝫ ꝙ aliquomõ ſit ꝙ̃tum ad ꝯnotatum ꝛ gignitio ꝓprie correſpondet filio ꝛ expreſſio verbo: ſed ſcðm rem equaliter habet productum re verbi ſicut filii. ¶ Ad aliam queſtionem dico ꝙ intellectus ſequẽs iudicium rationis nõ poneret in diuinis verbũ eſſentiale: quia idem concipiunt infideles qð nos ꝯcipimus ꝙ̃tum ad conceptum terminorum. Aliter enim inter nos ꝛ ipſos eſſet diſputatio tm̃ ad nomẽ ꝛ etiam ſequeretꝫ ꝙ non idem negarent ꝙ non concedimus deuꝫ eſſe trinum ſecundum eundẽ intellectum ipi negãt ergo de noticia genita poteſt infidelis cõcipere ex ſola ratione terminorum ꝙ non poteſt eſſe prima perſona ꝛ ꝑ conſequens ꝙ verbũ non poteſt eẽ prima perſona ſi exponitꝫ ſibi q̃d eſt verbum ꝛ poteſt ꝯcipere ꝙ noticia genita non eſt verbum eſſentiale. Sed poneret ne verbum perſonale. dico ꝙ non cuicũqꝫ diceretꝫ ſigñtum nominis ſecundum illaꝫ rẽ ſecundum quam Aug. vtitꝫ neqꝫ etiaꝫ in aliqua ſubſtantia ſeparata poneret noticiam genitã non eñ poneret noticiam productam ſicut neqꝫ ſubſtantiã ſuam cum philoſophi ponãt intellectionem eẽ ſubſtantiam ipſius ſubẽ ſeparate. ¶ Ad primum principale dico ꝙ nũꝙ̃ propoſitio falſa apparet per ſe vera in lumine naturali intellectus / qꝛ tunc nunꝙ̃ poſſet aliquid ſciri ſi intellectus inclinaretꝫ neceſſario in impoſſibile tanꝙ̃ in per ſe notum: ſꝫ ſemper qñ ꝓpoſitio falſa apparet vera hoc eſt propter ſillogiſmum peccãtem in forma per quem concluderetꝫ nec etiam poſſet ꝓbari ĩfideli per rõeꝫ naturalem ꝙ non poteſt eadem ſubã numero eſſe in diuerſis perſonis / qꝛ cum argueretꝫ in creaturis nõ ſubã lapidis non ſubſtantia ligni: igitur nulla ſubſtantia falſa eſt cum eſſet aliqua: ꝛ ſic quodcũqꝫ antecedẽs caperetꝫ aliud a ſubã prime cauſe ſemꝑ argueretur a limitato ad illimitatum: inferẽdo igitur nulla ſubſtantia vna numero eſt in duobus. ¶ Ad ſecunduꝫ obm cum dicitur poneret ne verbum in diuinis. dico ꝙ non poneret neqꝫ poſſet ſibi probari ꝙ nõ eẽt verbum in diuinis: tum inclinatur ad hoc ꝙ nõ ſit verbum in diuinis ꝙ̃ ꝙ ſit neutrum: tñ oppoſitorũ poſſet ſibi probare ratione naturali. ¶ Ad aliam q̃ſtioneꝫ dico loquendo de re non de nomine tm̃ impoſſibile eſt aliam proprietatem perſonalem in diuinis includere reſpectum ad creaturam ſub quo cũqꝫ eſſe creature qꝛ omnis perſona eſt ſimpliciter neceſſe eſſe ꝛ in creaturis ſecundum aliquod eſſe. Quid ergo dicendum de nomine verbi: dico ꝙ vnũ nomeꝫ poteſt ſignificare duos reſpectus vel vnum ſingulare ꝛ alium dare intelligi: ſed reſpectu declarantis ad declaratum eſt reſpectus rationis tantuꝫ cũ ſit eiuſdẽ ad ſe: pꝫ eñ declarat ſe: ſed reſpectꝰ expreſſi ad exprimentem eſt realis cũ requirat extrẽa

diſtincta realiter ⁊ ſi verbuꝫ ſignificat illa duo tũc
non habet vnum conceptum quidditatiuum. Si aũt
verbum per ſe ſignificat vnum conceptum tm̃ ⁊ a=
lium cõnotat tunc ſignificat cõceptum realem ⁊ cõ
notat reſpectum realem. Patet ḡ de nomine ꝙ vel
vtrũqꝫ ſignificat vel ꝑ ſe vnum ⁊ connotat alium.
¶ Ad Augu. verbum eſt ars patris ipſe reſpondet.
vij. de tri. iiii. ſicut dicit ipſe. Sapientia patris ⁊ lu=
mẽ. eſt eñ lumen de lumine: ⁊ vtrũqꝫ vnum lumen
ars de arte ⁊ vtraqꝫ vna ars. Vñ pater habet in ſe
artem qua producit: ſꝫ dicuntur alia a proprietate
filio vt a ſapientia ars / qꝛ noticia actualis que eſt
principium artis datur filio: ⁊ tñ illa proprie eſt in
qualibet perſona. ¶ Contra Aug. lxxxiii. q. q.
Sꝫ logos melius interpretaꝶ verbum q̃ ratio vt ſi
gnificaꝶ operatiua potentia. Sꝫ Aug. nichil loqui
tur de reſpectu. declaratiuo: ſꝫ potentia operatiua
Dico ꝙ logos melius interp̃taꝶ verbum q̃ ratio qꝛ
plura poteſt verbum connotare.

¶ Diſtinctio. xxviij. ¶ Queſtio. i.

CIrca hanc diſtin=
ctionẽ. xxviii. queritur primo:
vtrũ ingenitum ſit proprietas
patris. Qꝫ non. qꝛ ingenitum
dicitur de eſſentia ⁊ ſpiritu ſan
cto / qꝛ eſſentia non eſt genita.
ergo eſt non genita / qꝛ a nega=
tiua de p̃dicato ⁊ finito. ⁊c. ⁊ vltra ergo ẽ igenita.
¶ Item proprietas perſone ẽ relatiua: ſꝫ ingenituꝫ
non qꝛ ſi ſic omne ingenitũ eſſet relatum ⁊ ꝑ conſe
quens. omne non relatum eſſet genitum per cõtra
poſitionem. Sꝫ ſequitur omne genitum eſt relatũ
omne non relatum eſt genitũ. ḡ omne non relatuꝫ
eſt relatum. ¶ Item Ambro. iiii. de ſpiritu ſancto
nos nolumus vti hoc vocabulo ingenitum. ¶ Op
poſitum Aug. q. ii. ad oroſium. ¶ Ad queſtioneꝫ di
co ꝙ dictio cõpoſita ex dictione priuatiua ⁊ multi
plici eſt dupliciter multiplex. v. methaphiſice cap̃.
de potentia. primo ratione multiplicitatis dictõis
priuatiue. ſecundo ratione alterius partis. ſic inge
nitum ratione ſecunde partis eſt equiuocum ad ꝓ=
ductum ꝑ generationem vt primus terminꝰ ⁊ hoc
eſt primum ſigñtum geniti. ſcd̃o eſt equiuocũ ad cõ=
municatum ꝑ generationem hoc ẽ ad formalẽ ter=
minum ſecunduꝫ hylarium ⁊ ſic magis extenditur
genitum. Tertio magis extenditur adhuc accipiẽ=
do ipm̃ pro ꝓducto in communi vt ſe extendit ad
id qd̃ p̃ſupponit gñationẽ qd̃ nõ haberet eſſe niſi p̃
ſupponeret generationem. Secundo eſt ingenitũ
multiplex p̃te de ly in. dicíꝶ enim propriiſſime pri=
uatio quando aliquid caret aliquo eo modo quo ẽ
natuꝫ ipſum habere ⁊ quando ſic hoc eñ ẽ propriiſ
ſime carere. Alio modo ꝙ in ſe natum ẽ habere ali
quid non tamen tunc vt catulus cecus ante nonum
diem / qꝛ natus eſt habere viſum ⁊ ſi non pro tunc
⁊ ſic hõ dicíꝶ miſer in via qꝛ caret beatitudine quã
natus eſt habere ⁊ ſi non in via. Tertio dicíꝶ priua
tio quando aliquid non eſt natum habere aliquid
ſecundum ſpeciem: ſed ſcd̃m rationem communio=
ris: ſicut talpa dicitur carere viſu eo ꝙ non habet
id quod natum eſt haberi ab animali ⁊ p̃uatio hoc
modo tot modos poteſt habere quot habet cõmu
nia ſupra ſe illius / qꝛ ſi aliquid ẽ natũ haberi a cor=
pore vel a ſubã vel ab ente adhuc infima ſpecies di
citur de illo priuari ⁊ ſic omnes creature dicuntur
priuari ꝑfectione ſimpliciter / qꝛ aliquid ꝙ eſt ens
puta deus natuꝫ eſt hr̃e. ⁊ per hoc ſoluitur illud qd̃
dicitur bouẽ priuari a rationalitate: ⁊ tñ non eſt na
tum hr̃e ſꝫ ſpeciem: ſꝫ ſecundum genꝰ. Sed priua=
tio ſigñtur per ly in. ⁊ includit negationem. Nega=
tio autem duplex: eſt extra genus vt non ſortes que
dicitur de ente ⁊ de non ente vel negatio in genere
⁊ hoc ſupponit aliud poſitiuum. vñ dico ꝙ inter ne
gationem in genere ⁊ priuationem ſecundum ge=
nus non eſt aliqua differentia in re / qꝛ priuatio ni=
chil dicit vltra rationem niſi preſupponendo natu
ram. Ex his ſequitur ꝙ ingenitum ꝓprie priuat ge
nitum primo modo. ⁊ ſic non eſt in diuinis qꝛ nulla
carentia eſt ibi illius / qꝛ natum eſt haberi qꝛ ſic eẽt
ibi imperfectio. Secundo modo accipitur ingeni=
tum vel ꝙ priuat genitum ſecundum genus ⁊ hoc
eſt genus ⁊ hoc ꝙ poteſt abſtrahi a ſupoſitis ⁊ non
dicitur de eſſentia hoc eſt perſona. et ſic ſpiritus
ſanctus eſt ingenitus: ſꝫ eſſentia non. qꝛ non habet
priuationem in genere non eñ eſt eſſentia perſona
Tertium ſignificatum ingeniti eſt vt priuat ſecun=
dum ſignificatum geniti vt ꝙ natum eſt communi
cari non communicatum ⁊ ſic de nulla perſona di=
citur. nec etiam de eſſentia abſolute: ſed cum de=
terminatione eſſẽtia vt in patre eſt ingenita. Quar
tum ſignificatuꝫ ingeniti ẽ. vt eſt priuatio ſecunduꝫ
genus ⁊ priuat tertium ſignificatum geniti vt pro=
ductum in communi ⁊ ſic eſt non productum. ⁊ ſic
ſancti loquũtur de ingenito. ⁊ Aug. de perſona nõ
producta. ſic loquitur de ſecundo ad oroſiũ ⁊ ſic pa
ter eſt ingenitus eo ꝙ ab alio non ſit. ergo ingeni=
tum eſt proprietas ſolus patris. Sꝫ quo modo di Reſolutio
cit dignitatem dicit vnꝰ doctor ꝙ qꝛ ꝯnotat fonta queſtiõis.
lem plenitudinem. Contra. fontalis plenitudo eſt
tm̃ ad intra: ſed in patre non eſt alia relatio tertia
niſi fecunditatis ad generandũ ⁊ ſpirandum. ergo Bonauẽ.
non eſt niſi aggregatio iſtoꝝ. vnde neqꝫ cõnotat libꝛ. i. diſt
tertium neqꝫ etiam iſta connotat. id̃ dico ꝙ propꝛe= xxvii.
tas in diuinis dicit dignitatem hoc eſt non indigni
tatem ꝙ omnis ꝓprietas tã negatiua q̃ poſitiua ẽ
dignitas ſicut in relatione eſt dignitas. vñ in crea=
turis negatio eſt dignitas / qꝛ regem non eſſe ribal
dum / qꝛ aſſiſtẽtia eſſet indigna ⁊ ſic ſola negatio vt
non habere generatoreꝫ eſt dignitas prime perſo
ne / qꝛ eius affirmatio eſſet indigna patri in diuis.
¶ Ad primum dico ꝙ ingenituꝫ non conuenit ſpi
ritui ſancto neqꝫ eſſentia vt eſt proprietas patris:
nec tenet ꝯña negatiua de predicato finito ad af=
firmatiuaꝫ de infinito niſi ſecundum ꝙ eſt negatio
extra genus in p̃dicato infinito ⁊ ſic non eſt ingeni
tum vel non genitum proprietas perſonalis. vnde
ſpiritus ſanctus eſt ingenitus accipiendo primum
ingenitum ſignificatum in genere. ¶ Ad aliud di=
co ꝙ ſicut aliquid affirmat aliquid in genere: ſic ne

gatio negat. iõ dico ꝙ omnis ꝓprietas dicit relatio
nem: ſed hoc eſt vł affirmatiua vel negatiua. ⁊ con
cedo ꝙ omne non genitum ē relatum poſitiue vel
ꝑuatiue ⁊ ſic nõ ſeqł oē nõ genitũ ē relatũ. ğ poſiti
ue vł ꝑuatiue. ğ oē nõ relatuȝ eſt genitũ. ❡ Ad am
bro. dico ꝙ aliqua erant vocabula non vſitata in
ꝑmitiua eccle. ſed nunc ſunt nomina propria adin=
uenta. et dico ꝙ tunc ambroſius voluit vti hoc vo=
cabulo ingenitum ⁊ hoc fuit propter ſimplices: nõ
qꝛ malum in ſe ſed nunc eſt vocabulum notum.

❡ Queſtio .ii.

Ueritur ſecundo:
vtrum innaſcibilitas ſit ꝓprie
tas conſtitutiua prime perſo=
ne. Q ſic. Damaſ. ca. viii. in di
uinis omnia ſunt idem vnum
preter genitum ⁊ ingenitum ⁊
proceſſionem. ⁊ certuȝ eſt ꝙ nõ
excludit ꝓprietates perſonales. ğ inaſcibilitas cõ=
ſtituit patrem. ❡ Item eque ſimplex eſt perſona ⁊
eſſentia. ğ cum propter ſimplicitateȝ eſſentia ſit pa
ternitas. ğ paternitas ē inaſcibilitas ⁊ paternitas
conſtituit. ergo ĩnaſcibilitas. ❡ Itē: eo quo pater ē
pater eo eſt hec perſona ⁊ eo quo hec perſona eſt ĩ
naſcibilis. ğ a primo. ⁊c. ❡ Item dignius eſt habe
re aliqđ a ſe ꝙ̄ communicare illud alteri: ſȝ ingeni=
tum habet pater a ſe. ergo. ⁊c. Maior patet: qꝛ qđ
aliqs hȝ ab alio põt illđ alteri cõicare. ğ maior di=
gnitas ē aliqđ hēre a ſe ꝙ̄ cõicare alteri. ❡ Oppoſi
tum: ita ſe habet prima perſona ad relationem po
ſitiuā ad ſecundam perſonam ſicut ſecunda ad pri=
mam: ſed ſcđa ꝯſtituitur relatione poſitiua ad pri=
mam. ergo ⁊ prima cõſtituitur relatione poſitiua.
⁊c. ❡ Dicitur ad queſtionem ꝙ ſic: qꝛ ſecundũ Au.
v. de tri. vi. Nõ em̃ hoc eſt dicere ingenitum ꝙ ē pa
trem dicere. qꝛ ⁊ ſi filium non genuiſſet nihil prohi
beret eum dicere ingenitum ⁊ ſi gignat quiſqȝ filiũ
non ex eo ipē ingenitus qꝛ geniti homines ex aliis
hominibus gignunt ⁊ ipſi alios. Si perſona que ē
pater non genuiſſet nihil ꝓhiberet eam eſſe inge=
nitam. ergo genitum precedit paternitatem. ergo
precedit generationem actiuaȝ ⁊ vt ſic eſt prima ꝓ
prietas. ergo ꝯſtituit primam perſonam. ❡ Item:
negatio realis vel ordinis ad precedēs precedit po
ſitionem ad ſcđm / qꝛ prima eſſentia ex ſe habet ne=
gationem ordinis ad ꝑcedens non autem poſitio=
nē ordinis ad ſequens cum prima eſſentia ſit abſo=
luta. ergo non neceſſario ex ſe habet poſitioneȝ or=
dinis ad aliqđ ſequens. ❡ Item in omni ordine ha
bens ordinem ad precedens ⁊ ad ſequens prius eſt
negatio ordinis ad precedens ꝙ̄ poſitio ordinis ad
ſequens. ergo in ordine perſonali. Maior patet: qꝛ
habens ordinē ad ſequens prius eſt ꝙ̄ ordo ad ſe=
quens. ergo ⁊ negatio eius ad precedens / qꝛ cõtra
dictoria ſunt. ergo ſi affirmatio ꝑcedit ſequēs ⁊ ne
gatio. ❡ Item. vii. de tri. ii. abſolutuȝ prius ē reſpe
ctiuo. ergo ꝙ̄to aliquid magis habȝ rationē abſolu
ti tãto eſt prius: ſȝ ſi tm̃ eſſet vna perſona abſolu=
ta eſſet. ⁊ ꝑ conſequens haberet negationem ad ꝑ=
cedens: ⁊ tñ nullum ordinem ad ſequens. Modus
ponendi ē iſte prius intelligiẗ eſſentia non cõmuni
cata ꝙ̄ cõicãs ⁊ cõicata ſũt relatiua. ğ itelligēs cõi=
cãs itelligit ipm vt ad alteꝝ vel alteriꝰ. ğ ſit intelli
gitur illud alterum. ſi ğ prius intelligitur eſſētia nõ
communicata ꝙ̄ communicata: igitur priꝰ intelligi
tur non communicata ꝙ̄ cõmunicans in illo priori
in quo intelligitur nõ communicata intelligitur in
ſuppoſito: qꝛ ſi non ſic eſſet communis ⁊ ꝑ ꝯſequēs
cõmunicata. ğ prius ꝯſtituiẗ ſuppoſitum ĩnaſcibili
tate ꝙ̄ ſit cõmunicans vel generans. ❡ Contra au.
de fide ad petrum ſecundo proprium eſt patri non
qꝛ ingenitꝰ ſit ſed qꝛ filium vnigenitum genuit ⁊ ſic
ꝓpriũ eſt filio non ꝙ genuit: ſed ꝙ genitus ſit. ergo
ſicut negat nõ genuiſſe eē ꝓprietatē filii ſic negat ige
nitum eē proprietatem patris. ❡ Item perſona ꝑ
ma non poteſt conſtitui per ſolam negationem: ſȝ
ingenitum vt diſtinguitur contra paternitatem ſo=
lam negationem importat. Maior patȝ: qꝛ negatio
ſola in quocũqȝ ſit non eſt aliquid poſitiue ſicut nõ
videre in oculo nichil plus poſitiue importat ꝙ̄tũ
ad negationem ꝙ̄ negatio alia quecũqȝ. ergo nõ cõ
ſtituit primā negatio ſola ſiue ſit in ente ſiue non in
ente. Aliter probatur maior. alie due perſone non
ſunt magis perfecte ꝙ̄ perſona prima. ſed iſte non
conſtituunẗ per negationem in ente. ergo nec ꝑma
ꝑſona. ❡ Itē. v. ca. vii. de tri. in fine ingenitum nõ
dicit quid ſit pater: ſȝ quid non ſit demonſtrat. et
idem vult in. ix. ❡ Item. v. de tri. vii. ingenitum ē
alia notio a paternitate. ergo habet aliam incom=
municabilitatem ab eſſentia cum eſſentia nõ ſit in=
communicabilis. ergo dicit ſolam negationem. er
go non conſtituit. ❡ Dicit iſta non concludit quod
ꝓbat ꝙ ingenitum non ē proprietas. qꝛ negatio ſo
la non eſt proprietas. ❡ Dicitur ꝙ negatio ſola nõ
eſt proprietas / qꝛ nihil poſitiuũ importat. Sed rõ
illius ꝙ datur intelligi ꝙ ē eſſe a ſe: ⁊ hoc eſt poſiti=
uum. dico tñ ꝙ notio diciẗ dupliciter. vno modo ac
tualis cognitio obiecti. alio modo ꝙ eſt ratio ĩnote
ſcendi perſonam ⁊ ſic capitur hic. nunc autem ꝙ̄tũ
ad ordinem notio ē negatio in ente / qꝛ oporȝ ſta=
tum eſſe in perſonis ad aliam a ſe. ⁊ non ab alio.
❡ Dicit quomodo ergo eſt dignitas ſi eſt negatio
⁊ notio debet eſſe dignitas. Dico ꝙ negatio diſcõ=
uenientis dignitas ē. negatio em̃ eius ꝙ ē eē ab alio
dignitas eſt in prima perſona / quia eſt affirmatio
ſibi eſſet indigna. vel poſſet dici: ſicut dicit doctor
vnꝰ ꝙ relatio negationis eſt notio ⁊ relatio eſſen=
tie quā concernit eſt dignitas qꝛ affectio quam cõ=
cernit eſt eſſentia ipa. vñ ingenitum dicit habens
eſſentiā nõ ab alio: qꝛ hoc eſt habere libere eſſentiā
⁊ ſic rex tenet regnum libere ſi quis ſit talis ⁊ hoc
ē magne dignitatis: ſȝ prima via eſt probabilior qꝛ
iſto ſecundo modo notio non diceret dignitatem
ꝓpriam perſone cuius ē / qꝛ relatio eſſentie quam
concernit vel dignitatis haberet in vna ꝑſona ma
gis ꝙ̄ in alia. ❡ Ad aliud cum dicitur ꝙ datur intel
ligi eē a ſe quero quid ſignificat eſſe a ſe aut eſſen=
tiam aut relationem: ſi eſſentiam ergo non conſti=
tuit perſonam incommunicabilem: ſi dicit relatio

nem non poſitiuam / qꝛ tm̄ ſunt due poſitiue in patre paternitas ⁊ ſpiratio. ergo tm̄ dicit negationē ergo ſic concluderet perſonam vt tm̄ dicit negationem. vnde eſſe a ſe hoc eſt tm̄ negatiue. ergo nō pt ꝯſtituere primā pſonā: pꝫ ergo ꝙ innaſcibilitas ſolam negationē dicit: ergo no ꝯſtituit primā pſonā. Scđa rō ad hoc negatio non eſt ꝓpria ⁊ icōicabilis / niſi ſeq̄tur affectionē ꝓpriā incōicabilē: ergo ſi ꝯſtituit hoc eſt ꝙ ſeqtur aliā ꝓprietatem incōicabilē: ⁊ per ꝯñs no ꝯſtituit: ergo ſi cōſtituit non conſtituit. maior patet: qꝛ negatio nō habet ex relatione ſui ꝙ ſit ꝓpria ⁊ incōicabilis: qꝛ ſi ꝯſeruaret̄ ſola negatio oī alio circumſcripto equalr̄ diceret̄ de ente ⁊ non ente: ergo nō eſt ꝓpria ⁊ incōicabilis / niſi qꝛ ſeqtur affirmationē ꝓpriā ⁊ incōicabilē hec maior ꝓbatur. Scđo: qꝛ ſi plura poſſent eē ſimplicit̄ priua plura eſſent non tanta: ⁊ ſi ꝯueniret pluribus hec negatio nō creat nō eſſet negatio ſingulare: ſed nunc eſt negatio ſingulare: qꝛ ſeqtur poſitiuum ſingulare vt primum ens. ¶ Itē: qñ in eodē affirmatio ⁊ negatio ſunt ſimul ſcđm ꝯſtam tm̄ eſt affirmatio prior ſcđm relationē eſſendi. Sed non eſt ab alio et eſſe a quo alius vel primum producens cōuertuntur: ergo prior eſt ſcđm relationē: iō ꝯcedo ꝙ prima perſona tm̄ conſtituitur relatione poſitiua ad ſcđam perſonā. Aliter eīn prima eſſet magis formaliter neceſſaria ꝗ̄ ſcđa vt oſtenſum ē prius. Modus ponendi eſt iſte. Eſſentia ad ſe ē nata fundare relationes ſicut forma ꝗdditatiua ſuppoſita: negatio eīn nō eſt incōicabilis: niſi qꝛ affirmatio qua cōſequitur: ergo prima proprietas ē paternitas: vel generatio actiua ꝙ eſt idem iſte vere eſt pater qui non habet patre: iſte vere dñs q̄ non habet: ⁊c. Unde Damaſ. ca. viii. dicit ꝙ hoc nomē pater non transfertur cōicare ad domina. Et idē vult apoſtolus ad Ephe. iii. Flecto genua mea. ⁊c Uñ xp̄s impoſuit illa noīa / pater filius. ⁊c. et alia ꝓpria in diuinis vel angel⁹: ita ꝙ nō eſt paternitas a nobis diſtincta a nobis a diuina. ¶ Ad primā rationem pro tota via cum dicit Auguſti. Si pater non genuiſſet. ⁊c. Reſponſio prepoſiti eſt. Si attēdas ad proprietatem verbi prima eſt loquutio: ſed per impoſſibile ſuppoſitum dictum eſt heretico.

Alexander reſpondet ꝙ Auguſtinus habuit reſpectum ad naturam intelligendi non autem ad naturam eſſendi: quia poſſet intelligi negatio cōceptu abſtracto: ⁊ ſi nō affirmatio quā ſequitur: ⁊ ſi non poſſet eſſe ſicut cecitas non poteſt eſſe niſi in tali mala mixtura humoꝝ ī oclō: ⁊ tñ cecitas intelligitur non intellecta iſta mixtione in oculo ſic dicit ꝙ ingenitum ꝗ̄tum ad negationem poſſet intelligi: licet non intelligit̄ affirmatio quam conſequitur nō tamen poteſt eſſe. Uel dicit vnus doctor ꝙ illud dictum eſt per impoſſibile. ſed non per incompoſſibile. Impoſſibile enim eſt primam perſonam eſſe ingenitam niſi genuiſſet: ſed non eſt cōtradictio ī intellectu. Dico tñ ꝙ Augu. hoc non dicit ex intentione: qꝛ. v. de trini. vi. dicit ꝙ ſi pater nō genuiſſet ⁊c. in c. vii. eiuſdem q̄nti dicit ꝙ nō iō pater qꝛ ingenitus: nec ideo īgenitus qꝛ pater: ⁊ poſtea dicit

ꝙ alia eſt notio qua intelligit̄ genitor ⁊ qua intelligitur non genitus: ſed ab iſto loco quo dixit p̄mā propoſitionē totum eſt ſuſpenſiuū: videlicet ad principium ſeptimi capituli: ꝙ ſic ſapit ſi nūꝙ̄ ſic dicūt Ex quo patet ꝙ recitando dicta hereticorum ſic dicit vel ſi debeat ſuſtineri ꝙ ſit dictum ſuum nihil prohiberet ipſum eſſe ingenitum: hec eſt iſta negatiue nichil eſſet qđ prohiberet illam perſonam eē abſolutā et cōmunicabilem: et tamen dicit. vii. ca. non ideo pater qꝛ ingenitus: nec econuerſo: verū eſt. Non ideo primo modo dicendi per ſe: ſed ſcđo modo eſt pater ingenitus. ¶ Ad aliud: negatio ad prius precedit. ⁊c. Dico ꝙ verum eſt i eſſentijs abſolutis et per ſe ordinatis: ſed in ordine pſonarum non eſt verum. ¶ Ad aliud per idem: ⁊ in pater de contradictione. Dico ꝙ ꝯtradictoria ſunt ſimul duratione ſed non natura: qꝛ affirmatio nulla eſt prior negatione. ¶ Ad aliud ꝗ̄to magis aliquid hꝫ rationem abſoluti tanto eſt prius verum eſt ceteris paribus: ſed relatio ad precedens minus habet de entitate ꝗ̄ ordo ad tertiā perſonam ad modū ponendi: dico ꝙ negatio abſolute eē cōicatū nūꝙ̄ dicitur de eſſentia. ſed vt prius dictū eſt eſſentia vt in patre non eſt cōicata. oꝫ ergo ꝙ intelligat̄ eſſentia nō cōicata vt in aliquo ꝯcedo. ſꝫ ille aliqͣ cōſtituit̄ per relationē poſitā: ⁊ cū dicit̄ prius intelligitur eſſentia non cōicata in aliquo ꝗ̄ aliquis cōicās nego. ⁊c. Dicitur prius intelligentia eē nō cōicata ꝗ̄ cōicata ergo ꝗ̄ cōicans. Dico ꝙ in relationib⁹ ordinis non ſequitur aliquid eſt prius vno correlatiuo origine: ergo eſt prius alio: quia negatiua originis non ſunt ſimul origine: ideo nō ſequitur eſſentia non communicata in aliquo eſt pri⁹ origine cōmunicato: ergo eſt prius origine communicante.

¶ Contra: in quocūqꝫ īſtituēti vel ſigno ſiue nāe ſiue originis / intelligo vnum correlatiuum intelligo ipſum eſſe alterius: ergo intelligo illud alterū: qꝛ impoſſibile eſt relationē eſſe ſine extremis ī aliquo ſigno: ergo in quocūqꝫ īſtituēti vel ſigno itelligo vnū correlatiuum intelligo aliud. Dico ꝙ hec cōcluſio eſt vtr falſa / et in deo et in creaturis: et cū dicit̄ cū itelligo hoc eſſe alterius in illo ſigno illō alterum nego: quia in relatiuis originis intelligo vnum correlatiuū in primo ſigno originis ⁊ ſuum correlatiuū in ſecundo ſigno: ⁊ impoſſibile eſt qđ ī eodem: ſic eīn non eſſet magis vnū ab alio ꝗ̄ econtra. ¶ Ad primum principale de Damaſceno ipſemet ſoluit in eodem capitulo: poſtea in ſola ꝓprietate. ⁊c. qꝛ includendo vnā ꝓprietatē non excludit aliam ꝓprietaē pſonalē. ſed excludit omnia cōia. ¶ Ad ſecundū: perſona ē eque ſimplex. ⁊c. dico ꝙ ſimplicitas nō excludit p̄dicationem vni⁹ extremi de alio: ſed ſimpliciter cū infinitate: ſed vbi neutrū eſt infinitū nō oꝫ vnū eē aliud: qꝛ tūc abſtrahitur ab eo qđ eſt fundamentū et cā idēptitatis: puta ab eſſentia īfinita: ⁊ iō hec eſt falſa: paternitas eſt innaſcibilitas: hec tamē vera pater eſt innaſcibilis. ¶ Ad aliō: ꝙ eo eſt pat̄ quo ē hec pſona veꝝ ē hoc eſt p ſe p̄mo mō ⁊ eo quo ē hec pſona innaſcibilis verum eſt ſecundo modo: ⁊ ſic cōcludēs: ꝗ eo q̄ eſt

pater eſt innaſcibilis verꝫ eſt ſcḋo mȯ. vñ ſi vna pmiſſaꝝ ſit per ſe pꝛimo mȯ ⁊ alia ſcḋo modo: ergo tñ erit per ſe ſecundo modo: qꝛ concluſio ſemper ſequitur ꝯditionẽ debilioꝛis premiſſe. vnde ſi altera negatiua concluſio negatiua et ſi altera de contingenti concluſio erit de ꝯtingenti. ¶ Cõtra ma. de neceſſario mi. de ineſſe ſimpliciter ſequit̃ cõcluſio de neceſſario. etiam ma. de vli negatiua de neceſſario mi. de ꝯtingenti genere cõcluſio de ineſſe et ex altera de ꝯtingenti vtralꝫ. cõcluſio de potẽtia li cõi ⁊ ex altera falſa / cõcluſio vera: ergo non ſic ſequitur contradictionẽ debitoꝛẽ eſſe: ſed ſunt due premiſſe cuꝫ vna cã et ex vtriſqꝫ ꝑ ſe ſecundo mȯ. cõcluſio per ſe pꝛimo modo: ſic oẽ habens tria. ⁊c. eſt triangulus oĩs yſochceles habet tres ⁊ ex altera de neceſſario ⁊ altera de ꝯtingenti concluſio de neceſſario arguendo ex oppoſito vniformis de cõtingenti: qꝛ negatio ꝯtinentie eſt poſitio negantis ¶ Ad aliud dico: ꝙ dignꝰ eſt aliquid a ſe q̃ꝫ cõicare illud alteri: ſi illud cõicans ſit ad ſe pꝛĩcipaliter iſta ita ꝙ aliquid habere a ſe ⁊ cõicare illud alteri aduenĩant cõicanti tanq̃ꝫ accidentia: ſed ſi cõicans ſit illud qḋ eſt per ſe vnum iſtoꝝ tanq̃ꝫ ꝑ ſe ꝯſtituẽs et nõ per alterum: tunc maioꝛis dignitatis eſt ꝯſtituens q̃ꝫ illud qḋ non eſt cõſtituens: ſic eſt in ꝓpoſito. vnde magne dignitatis eſt cõicare ſe alteri per modũ nature: ⁊ ſic philoſophi ponebãt ꝙ magne dignitatis fuit in pꝛimo ꝙ ex neceſſitate nature ex eo ꝑfluebãt res ĩ eſſe: qꝛ ꝓpter maximã ꝑfectionẽ et bonitatẽ nõ potuit nõ cõicare ſuam bonitatẽ: ſic ponimus nos ad intra.

¶ Queſtio tertia.

Tertio q̃ritur vtrũ eſſentia ex ſe determiet ſibi generationẽ actiuam. Qꝫ nõ: qꝛ ſi ſic: ergo in quolibet vbi eſſet eſſentia: ꝯñs falſum: qꝛ nõ in filio. ¶ Itẽ ſi hec: ergo nõ poſſꝫ eſſe cũ oppoſito gñatiõis actiue. ¶ Itẽ: relatiões oppoſite eq̃ pꝛimo fundantur in eſſentia: ergo nõ magis determinat ſibi generationẽ actiuã q̃ꝫ paſſiuã. ¶ Oppoſitũ: eſſentia hꝫ determinare generationẽ actiuã ⁊ non ꝑ aliquid determinans ipſam: ergo ex ſe determinat ſibi illam ¶ Circa queſtionẽ pꝛimo pꝛemitto ꝙ aliquid eſt ĩdeterminatũ dupliciť. Uno mȯ eſt ĩdeterminatio ad ꝯ̃dictoꝛia: ſicut materia ⁊ ſuppoſitũ ad accidentia. Alia eſt indeterminatio illimitatiõis ad diſparata ſed nõ ad ꝯ̃dictoꝛia: ſicut ſol ad vermẽ ⁊ plãtam: ⁊ tñ ſi inueniat materiã diſpoſitã: ita neceſſario ꝓducit alteꝝ illoꝝ: ſicut ſi tm̃ poſſit in alteruꝫ ꝑꝛima indeterminatio nõ eſt ſine ꝯtingentia: ſꝫ nõ ſtat cũ neceſſitate: ſic ꝑ oppoſitũ determinatũ dicitur dupliciť: vel qꝛ determinať neceſſario ad vnũ ꝯ̃dictorioꝝ / vel qꝛ limitatũ ad vnũ diſpatoꝝ. Scḋa indeterminatio nõ eſt ĩpfectiõis: ſꝫ determinatio ſibi oppoſita: ⁊ iõ illa nõ eſt ĩ diuinis: ſed eẽntia diuina detmiat ſibi qualꝫ ꝓprietatẽ detmiatiõe oppoſita ĩdeterminationi pꝛio mȯ q̃ eſt ad ꝯ̃dictoꝛia hoc eſt excludendo indifferentiã ad ꝯ̃dictoꝛia: ſed ad hoc nõ limitatur ꝙ determiat qualꝫ: ſꝫ qꝛ q̃ ſũt aliq̃ mȯ diſtincta nõ ſunt eq̃ pͥma: iõ aliq̃ eſt pꝛioꝛitas iter eẽntiã et pꝛopꝛietates iſta nõ pot eſſe pꝛopꝛietatũ ad eſſentiã: ſed econtra: iõ rõnalit̃ põt q̃ri quõ eẽntia determinat ꝓprietatẽ ꝙ ex ſe eẽntia ſola detminat ſibi ꝓprietatẽ pͥmã oꝫ ꝯcedere: vel erit ꝓceſſus ĩ infinitũ. ¶ Scḋo pͥmitto aliã diſtinctionem eiꝰ ꝙ ẽ pꝛimo mȯ vno idẽ eſt ꝙ adeq̃te: vt pꝫ pͥmo poſterioꝝ. Alio mȯ idem ẽ ꝙ imediate pͥmo mȯ eẽntia nõ detmiat pͥmo pͥmã ꝓprietatẽ: hoc ẽ adequate: qꝛ nõ põt habere vnã ſubſiſtẽtiã adequatã ſcḋm exiſtentiã: qꝛ ita ꝑfecta eſt vna ſubſiſtentia ſicut tertia. Et dicit vnꝰ doctoꝛ ꝙ iſti modi habendi ſunt q̃ſi ex equo: ſicut tres anguli trianguli. Cõtra illud: iſti modi nõ requirũtur ad ꝑfectionẽ diuinam: neqꝫ in actibus eſſendi ꝯſiſtũt ꝑfectio diuina ſꝫ loquẽdo de pͥmitate imediatiõis: ſic eẽntia diuina detmiat ſibi pͥmo pꝛimã ꝓprietatẽ: qꝛ q̃ñ aliq̃d indifferẽter ſe hꝫ ad multa. indifferentia illimitať immediate ſe hꝫ ad pͥmã ꝑtẽ ſicut ſol ſe hꝫ ad totũ mediũ: hoc eſt adeq̃te ⁊ pͥmo ſe hꝫ ad pͥmã ꝑtẽ ſibi appꝛopiquãte pͥmitate imediatiõis. Sic aĩo pͥmo ꝑficit totũ coꝛpꝰ: hoc ẽ adequate ⁊ pꝛimo coꝛ hoc eſt imediate ſic eẽntia diuina detmiat ſibi tres ſubſiſtentias. Pꝛiõ hoc eſt adequate: ⁊ determinat ſibi pꝛiõ ſubſiſtẽtiã: hoc ẽ imediate: ⁊ ĩ alia ſubſiſtẽs determiat ſibi ſcḋm ſubſiſtẽtiam: ⁊ in duabus exiſtens determiat ſibi tertiã: ⁊ nõ intelligo ꝙ ſit quaſi ſuppoſitũ ex q̃ ꝓcedũt tria accidẽtia: ſed ita ẽ in pͥma ac ſi eẽt ibi abſoluta: ⁊ in nulla alia: ⁊ ſic ẽ in ſcḋa. ¶ Cõtra illud: ſi eẽntia determiet ſibi imediate pꝛimã ſubſiſtentiã ſub relatione cuiꝰ pꝛincipio determiat nõ in relatiõe pͥncipij naturalis cũ materia nõ ſit ibi nec foꝛmalis qꝛ nõ infoꝛmat nec ratione efficiẽtis qꝛ eẽntia nõ efficit ſubſiſtẽtiã / nec ĩ relatiõe finis. ergo. ⁊c. Dicit̃ ꝙ determinat ſibi pͥmã ſubſiſtẽtiã pͥmo pͥmitate ꝓducẽtis: qꝛ hic deꝰ ẽ ꝑ ſe ſubſiſtẽs hoc ẽ nõ infoꝛmãs: ergo põt hic deus ꝑ illã foꝛmã agere: qꝛ actio nõ de neceſſitate ẽ ſuppoſiti: ergo hoc deꝰ agit q̃ſi faciẽdo ſe deũ patrẽ per foꝛmã eẽntialẽ. ¶ Cõtra: igit̃ pꝛia ꝑſona eẽt ꝓducta qꝛ hic ꝓduceret pͥmã ꝑſonã ¶ Itẽ ſeq̃ret̃ ꝙ hic deꝰ et patẽ diſtĩgueretur: qꝛ nichil facit ſe ⁊ hic deꝰ facit deũ patrẽ: ergo eẽt quaťnitas ĩ diuinis: ideo dico ꝙ eẽntia in rõne pͥncipij foꝛmalis determiat: ſꝫ nõ ĩ relatiõe pꝛĩcipij foꝛmalis ĩfoꝛmãtis: qꝛ ſi ſic ꝑſupponeret̃ efficiẽs vniens: et ſic opoꝛteret dare aliquid pꝛius eſſe: ſed alio modo terminat ſicut q̃d ditas reſpectu ſuppoſiti. ¶ Dicit quõ nulla determinat ſe ad ſuppoſituꝫ: dico ꝙ foꝛma perfecta omnino indeterminat ſibi ex ſe pꝛimum ſuppoſitum: quia quando dicit vel poteſt determinari ad ſuppoſitum ab alio: et tunc non eſt pꝛima vel a ſe ſi eſt pꝛima ⁊ nõ põt determinare in relatione ꝓducentis vt ꝓbatũ ẽ: ergo in relatione pꝛĩcipij foꝛmalis et ſic determinat ſibi pͥmũ ſuppoſitũ ⁊ ad nullũ aliȯ ſuppoſitũ põt detmiari niſi vt ꝑintelligit̃ in iſto pꝛimo ſuppoſito: nec tñ ꝓpꝛie ḋr ipſam detmiari: ſed ꝙ ipſa detminat ſibi ꝓprietatem oꝛdine quodam.

¶ Ad primum principale cū dicit̄ ꝙ determinaret ſibi in quolꝫ ſuppoſito: dico ꝙ nō oportet in quolꝫ in q̄ eſt ꝙ determinet ad formaliter habendū ſpirationē actiuā: ſed oꝫ ꝙ illud ſit in alio aliquo mō: et ꝯcedo ꝙ pater in filio ꝑ circūceſſionē: licꝫ non formaliter. ¶ Ad aliud dico: ꝙ determinās ſibi vnū oppoſitoꝝ nō pōt ſtare cū oppoſito ꝯdictorie: ſed cū oppoſito relatiue. ¶ Ad aliud loquendo de eſſentia vt diſtinguitur ꝯ notionem dico: ꝙ relationes oppoſite eque primo fundātur in eſſentia: loquendo de iſta primitate q̄ eſt relatiuoꝝ q̄ eſt non poſſe eſſe ſine inuicem: ſed non eque ꝓmo ꝓmitate originis neqꝫ in medijs quia in origine primum precedit ſecundum.

¶ Diſtinctio.xxix. ¶ Queſtio prima

Circa hanc diſtinctionē.xxix. q̄ritur primo: vtrū in diuinis ſint tm̄.v. notiones. Dicitur ꝙ notio vno mō eſt idē ꝙ actualis cognitio obiecti. Alio modo dicitur ratio notio innoteſcendi: ⁊ hoc modo dupliciter: vel rōne eſſentie / vel rōne ꝑſone. Primo modo omnes ꝑfectiōes attribuales ſunt notiōes ſcōm Damaſcenū.iiij.c. Accipiendo notionē ſcōo mō adhuc dupliciꝉ: ⁊ hoc vel formaliter ⁊ eſſentialiter intrinſece / vel per extrīſeca. Primo mō ſunt tm̄ tres notiōes ꝯſtituentes ꝑſonas paternitates filiatio / ſpiratio / paſſiua. Si notiones extrinſece vel eſt notio prima / et ſic eſt eſſentia diuina intellectui diuino cā innoteſcēdi ꝑſonas / vel ꝑ extrinſeca ꝯſia ꝑſonas: et ſic ſunt due notiones: vna ꝓme ꝑſone innaſcibilitas / vel ꝙ non ſit ab alio. Alia eſt cōſeques ꝓmā ⁊ ſcōam ꝑſonā vt ſpiratio actiua. Dicit quare non eſt notio / puta inſpiratio vel inſpirabilitas dicitur ſcōm aliquos ꝙ ſic: et nō ſequiꝉ auctoritates nō dixerunt plures q̄ꝫ q̄nqꝫ: igiꝉ nō ſunt plures: qꝛ in ꝓmitiua eccleſia noluerūt vti hoc vocabulo ingenitū / poſtea inualuit tota: ⁊ vſi ſunt adhuc poſtea: tpe Anſelmi voluerunt vti ſpiratione actiua: ſed vſi ſunt dinitate cōi. Siliꝉ nūc poſſumꝰ vti inſpiratione. ¶ Aliꝉ dicit ꝙ innaſcibile icludit inſpiratum: et iō nō eſt notio. ¶ Contra: inſpiratū eſt cōe patri et filio nō ſic innaſcibile: iō nō eſt notio. Dico ergo ꝙ inſpirabilitas eſt ꝓus in patre et filio q̄ꝫ ſpirent: ⁊ iō nō eſt notio: vnde nūq̄ꝫ dicit negatio dignitatē: qꝛ eiꝰ obiectū dicit dignitatē vt ē in patre: ſic inſpiratū conſequiꝉ eēntiā vt eſt in patre: quia in iſto priori in quo eſt pater ⁊ nō filius in iſto priori ē iſpiratꝰ: qꝛ iſtā affirmationē q̄ ē paternitas cōſeqꝉur inſpirabilitas ſicut innaſcibilitas: ergo ſi vna eſt dignitas alia erit. ¶ Queſtio.ij.

Secundo queritur: vtrū eadē ſit ratio in diuinis ꝑſonaliter / notionaliter / ⁊ eſſentialiter. Qꝫ non. qꝛ ꝑ magiſtrū in littera hic multiplicē facit intelligentiā. ¶ Itē pricipiare nō eſt vniꝰ relationis: ergo nec potentia principiandi.ix. Metha. añs pꝫ qꝛ generare et creare / ⁊ ſpirare nō ſunt vnius relatiōe. ¶ Itē ſi vnū relatiuū eſt multiplex ⁊ reliquū: ſed ꝓncipiatum ꝑſonaliꝉ / notionaliter / ⁊ eſſentialiter ē multiplex: qꝛ filius ⁊ ſpiritus ſanctus et creatura nō ſunt vnius relationis. ¶ Oppoſitū ſeqꝉur: creans ergo pricipians ⁊ non ꝯuertitur: ſimiliter ſequiꝉ generans: ergo principiās: ⁊ non ꝯuertiꝉ: ergo vna eſt ratio ꝓncipij reſpectu iſtoꝝ. ¶ Itē: iſta determinātia q̄ non variant ꝯceptum minus cōis non variāt ꝯceptum magis cōis: ſed cōicare in eadem natura vel in alia non impediunt vnitatē cauſe: et a cāvniuoca et equiuoca abſtrahitur vnus cōceptus cauſe: ergo producere in eadem natura et in alia natura non variāt rationem principij ꝓducti. ¶ Dico ad queſtionē ꝙ principiū pōt dupliciter accipi. vel vt dicit̄ principiū principians: vel vt dicit̄ quo potēs poteſt.v. Metha. Sed de principio quo nō loquitur magiſter hic. ſed de principio principiante et ſic dubium eſt an poſſit eſſe vnus cōceptꝰ perſonaliter / notionaliter / et eſſentialiter cū primis duobus modis dictum eſt ſupra. ꝙ ſic: qꝛ a generante et ſpirante poteſt abſtrahi conceptus cōis cōitate relationis: ⁊ ſic ab originibus ſimiliter ⁊ productionibus: ita ꝙ producens habet vnum conceptum ad generans et ſpirans: ſed an principiū acceptuꝫ eſſentialiter et notionaliter habeat conceptum cōmunē magis dubiū eſt: qꝛ principium eſſentialiter acceptum nō dicit niſi relationem rationis ad creaturas: ſed ipſum acceptum perſonaliter ⁊ notionaliter habet relationē realem: ideo poſſet dici ꝙ ſi poteſt eſſe vnus conceptus communis: quia qō eſt animale non habet rationem vnam cum eo ꝙ eſt ſcōm q̄d tale inq̄tum hmōi: licet enim ꝙ eſt ſecundū q̄d tale ſcōm aliā relationē poſſet cōuenire cum eo ꝙ eſt ſimpliciter: non tamen ſub iſta relatione ſub qua eſt ſecundum quid: ſed relatio realis tantum eſt ſecundum quid relatio. quia eſſe in relatione tantum eſt eſſe ſcōm quid.v. Methaphi. ergo cōparari in relatione eſt cōparari: ⁊ ſcōꝫ hoc eſſet dicendum ꝙ non poteſt abſtrahi vnus conceptus realis ab iſtis. Si tamē dicatur ꝙ relatio realis eſt ſimpliciter in genere relationis ꝓpter hoc ꝙ predicationes per ſe non reſpiciunt exiſtentiam rei. qꝛ ſi ſic ſolum eſſet predicatio per ſe de exiſtentibus: ⁊ per ꝯñs ſolum eſſet ſcientia de exiſtentibus / qō eſt falſum: ergo aliq̄d pōt eſſe coordinatū in predicamento / ſiue realis ſit / ſiue realis non ſit ergo ꝙ hec relatio ſit extra intellectū exiſtens: et illa nō: ſed ſolum in intellectu non variant relationem / niſi ſcōm exiſtentiam: ergo poteſt eſſe quidditatio conceptus vnus huius et illius abſtractus a relatione exiſtente et non exiſtente: et ſic eſſet dicendum de principijs ad creaturas ad extra et ad intra: et pro illa via eſt illud. Dictū eſt ſuperius de numero ꝙ tantum materialiter eſt extra: et forma in anima: et ſecundum hoc: vel oportet dicere ꝙ ens reale eſt per ſe in genere predicabili: vel numerus non eſt per ſe ſpecies q̄ntitatis. Per hoc reſpondetur ad rationes vtriuſqꝫ partis. ¶ Ad ꝓmā

Notio mlꝉtipliciꝉ capitur.

Principiū dꝛ duplr.

pro prima parte ſuſtinendo ꝙ eſt vnꝰ conceptus:
dico ꝙ cū magiſter dicit multipliciter.⁊c.hoc eſt
multis modis:tamen iſti ſpeciales conueniūt ī vno
generali.¶ Ad aliud nego antecedens.¶ Ad pro
bationē cū dicit̄ generare ⁊ creare ſunt alterius re
lationis:verum eſt alterius relationis proprie et
ſpecialis:ſed tamen poteſt ab his abſtrahi vnꝰ cō-
ceptus cōmunis ſcd̄m rationem.¶ Ad aliud cum
dicitur producta non ſunt vnius:dico ꝙ non ſequi
tur abſoluta non ſunt vnius relationis:ſicut patet
exēplo omnis ꝯcāta a primo realiter referuntur ad
primum:⁊ tamen licet cāta non ſint vnius relatio
nis:relatiōes tñ q̄bus referūt̄ ſunt vnius relatiōis
ſuſtinendo oppoſitā partem.¶ Dico ad primū ad
oppoſitum:dico ꝙ non ſequitur creans eſt princi-
pians tanꝙ aliquid vniuoce ſequens ad vtrūqꝫ ꝙ
ſit ſuperius ad vtrūqꝫ ſicut in vno ſenſu: ſicut idē
ad ſe. Ad aliō dico:ꝙ producere in eadē natura et
in alia non impediunt vnionē in ꝯceptu: ſꝫ relatio
illius qȯ datur intelligi producitur eīn in eadē na-
tura.dat intelligere relationem realē et ꝑducere ī
alia natura:dat intelligere relationem realē: ⁊ nō
eſt vnus conceptus communis ſcd̄m iſtam viam.

¶ Diſtinctio.xxx. ¶ Queſtio prima.

Circa iſtam diſtincti
onem.xxx.queritur primo:vtrū
relatio noua creature ad deū ne-
ceſſario exigat relationem nouā
dei ad creaturam. Qꝫ ſic.v.de tri
nit̄.xix.de magnis. ſicut non pōt
eſſe ſeruus qui non habet dominum: ſic nō poteſt
dn̄s qui non habeat ſeruum ergo:ſed eſt ſeruus de
nouo:eſt dn̄s de nouo.¶ Item. Augu.v. de trinit̄.
vbi ſupra. Si minimus pot toties dici ſine ſui mu-
tatione q̄to magis illa ſubſtantia:⁊ loquit̄ de deo
ergo deus poteſt dici de nouo ad creaturam ſine
ſui mutatione. Et cōfirmatur illa relatio noua nō
ſupponit mutationē in deo:ſed iſta nouitas eſt hu
iuſmodi:ſicut pꝫ de minimo.¶ Itē:relatiua ſunt ſi
mul natura:igitur ſi de nouo ſeruitus de nouo do-
miniū.¶ Cōtra:quicquid dicitur de deo eſt deus:
ergo q̄cquid dicit̄ de deo eſt eternū nō ergo nouū
¶ Itē:ꝙ de nouo eſt aliquid ſcd̄m hoc fit:ſed nihil
aliud a deo facit aliquid in deo:ergo nec ipſe facit
ſe talem.¶ Item:nichil eternū ē temporale: ergo
nec econtra.¶ Dicitur ad queſtionē:ꝙ creatiuꝰ cre
aturus et creans ſunt idē realiter ſcd̄m rem.⁊ diffe
runt ſola ratione:ita ꝙ deus ē creatiuus relatione
antiqua:⁊ cum actu eſt creans aliter noīatur deus
ꝓpter nouā paſſionē in creatura:ad hoc eſt Augu.
v.de trini.vlti.dn̄s dicitur non eīn cū incipit habe
re ſeruum:ita ꝙ relationes antique ſunt ibi:⁊ ē no
ua appellatio ex tempore.¶ Cōtra:ſi relatio actu
alis ⁊ aptitudīalis ē vna ⁊ eadem in deo:⁊ ſolum
noua appellatio:ergo ſimiliter ī creaturis relatio
aptitudīalis ⁊ actualis ſunt vna ⁊ eadē ſcd̄ꝫ rem
et ibi ſolum noua appellatio:ergo cum ſcd̄m iſtum
doctorē creare hꝫ eſſe aptitudinalit̄ ab eterno rela
tio aptitudīalis creature ad deum erit eterna : er-
go in creatura q̄ñ de nouo eſt nō erit noua relatio
q2 relatio aptitudinalis eſt etna:ergo ⁊ fundamen
tum eternū:⁊ ſic nullū fundamentū nouū / qȯ ipoſ
ſibile.¶ Item:creature ſcd̄m eſſe exiſtentie tm̄ di
cit relationē ad deū:q2 ſi ſic ſolum terminat relati
onem eternā:ſed ſi refertur ad deū in re eſſe efficiē
tis:hoc eſt tm̄ ſcd̄m eſſe exiſtentie:⁊ ſic per iſtū do
ctorē correſpondet ſibi in deo relatio eterna: quia
aptitudīalis ⁊ actualis ꝑ eū eadē relatio ē:ergo ni
chil nouū creat̄.¶ Itē:eſſe potentiale aīe ante xp̄i
ꝓ toto tpe precedente ⁊ eſſe actuale cū actu eſt ſūt
duo intelligibilia in intellectu noſtro:q2 vtrūqꝫ po
teſt itelligi cū oppoſito vtriuſqꝫ:ergo illa ſunt duo
ab eterno ſcd̄m rōnem in deo ergo ꝯparādo deum
ab eterno ad aīam ante xp̄i: ſic deꝰ eſt creatiuus re
ſpectu eē potentialis:⁊ eſt alia relatio realis:ergo
iſte relationes ſunt due eterne.¶ Item : ꝙ forma
ſit in aliquo:et ꝙ illud nō habeat illā formā eſt ꝯdi
ctio:q2 albū eſt in aliquo:⁊ illud nō habere albedi
nē:ergo ſi creatio actio eſt eternaliter in deo: igit̄
deus potuit dici eternaliter creans.¶ Aliter dicit̄
ꝙ non eſt relatio noua dei ad creaturas: ſꝫ dicitur
deus creās de nouo ſcd̄ꝫ illud qȯ eſt in creatura nō
ſcd̄m aliquid nouū in eo. Ad hoc Aug.v.de tri.ix.
deꝰ dicit̄ nō ꝙ prius dicebat̄ ſed per relationem in
creatura.¶ Itē.iij. Phiſi. Actio eſt in patiēte:⁊ ta
men patiens non denominatur ab actione ſꝫ agēs
¶ Cōtra:ſunt in creaturis due relatiōes: vna qua
dicit̄ ſerua:et alia qua dicit̄ deus creās non eſt poſ
ſibile ꝙ in iſto in quo eſt reſpectus in eodem ſup-
poſito eſt fundamentū:ſed potentia creādi coher-
cendi ſubditos ē in deo et non in creaturis : ergo
non ſunt due relationes in creatura quarū vna de-
nominatur deus creans. ¶ Item: oppoſite re-
lationes ꝑducētis ⁊ ꝑducti nō poſſunt eſſe in eo-
dē ſuppoſito:ergo nec relatio qua creatura creat̄
et qua deꝰ erat ſunt ī eodē ſuppoſito.¶ Itē vbicū
qꝫ eſt forma hn̄s ipam pōt denoīari iſta forma.vn̄
paſſum hꝫ actionē:⁊ ſi nō ſit agens:iō dico alit̄ ꝙ ī
creatura eſt relatio noua ad deū ſcd̄o ꝙ iſta nō co-
exigit nouā in deo. Tertio / ꝙ deꝰ ſub abſoluta re-
latione terminat reſpectū creature ad ipꝫ. Primū
patet:q2 ī creaturis eſt fundamētū nouū aliter ibi
nichil eſſet nouū tū etiā ꝓpter ꝙ creatio paſſio eſt
noua:ergo relatio noua creature ad deum. Scd̄m
pꝫ / ſcꝫ ꝙ iſta noua relatio nō coexigit nouā in deo
realē nec rōnis.nō realē:q2 impoſſibile eſt ꝙ ī aliq̄
ſimplici ſit aliquid nouū / niſi totum ſit nouum:er-
go ſi eſſet ibi aliqua res noua totum eſſet nouum.
nec eſt ibi noua relatio realis : quia hoc foret per
intellectum diuinum: ſed intellectus dei non po-
teſt cauſare in ſe nouam relationem realem:quia
non poteſt eſſe tranſitus a contradictorio in con-
tradictorium niſi aliqua mutatione facta in ali-
quo. Si ergo intellectus diuinus crearet nouā re-
lationē realē in ſe tranſiret a ꝯtradictorio in ꝯtra-
dictorium:ſic ergo foret mutatio in ītellectu diui-
no qȯ ē impoſſibile aut ī obiecto vt ē intelligi etiā
hoc adhuc impoſſibile:q2 nō poteſt eē mutatio in
obiecto : vt ſic niſi intellectus mutaretur : et ſic

ſequitur itellectū diuinū mutari:ideo nichil poteſt
ibi eſſe nouū ſcōm rem neqꝫ ſcōm rationē. Dicit ſit
mutatio in re ꝙ ſi poteſt eſſe noua relatio realis ꝑ
intellectum ſuū:igitur pari ratione pōt eē noua re-
latio realis cum res ſit producēda:quia animal qḋ
creat in ſe dependet ab aliquo quod creat extra:⁊
tunc erit tranſitus a cōtradictoꝛio:nulla facta mu-
tatione in aliquo. ¶ Contra:ſi nullus intellectꝰ eſ-
ſet alius a deo nec eſſe poſſet vſqꝫ modo:adhuc de-
us intelligeret creatiuū ⁊ poſſet intelligere ſe cre-
antē cū crearet:ergo eſſet noua relatio realis in in-
tellectu diuino. ¶ Dico ꝙ ſi deus ſolus eſſet poſſet
intelligere ſe creatiuum et creantem: ſed aliud in
eternitate intelligeret ſe creatiuum ſi in eternitate
intelligeret ſe creantē pꝛo hoc nunc:⁊ ſic eſſent ibi
duo reſpectus reales ab eterno: ſed vnꝰ reſpectus
eſſet ad terminū eternū:aliꝰ vero ad terminum tē-
poꝛalem. ¶ Contra:ſi reſpectus eſt eternus / ergo
terminus:ergo tēpoꝛale eternum:neqꝫ requiritur
noua relatio in creato ꝑ intellectū creatum vt po-
ſuit alia opinio:ſicut patet de pꝛimo angelo crea-
to:tunc enim dependet creatura ab intellectione
pꝛopꝛia:patet ergo ꝙ noua relatio in creatura ad
deū nō coexigit nouam relationem in deo: nec no-
uam ſcōꝫ rationē in creato. ¶ Scḋo: ſub qua rōne
terminat deus iſtum reſpectum ꝙ ſub relatione ab-
ſoluta:patet:qꝛ.v. Metaphi. diſtīguit philoſophꝰ
tertium modum relationis a pꝛimis duobus. Non
enim eſt tertius modus tantum: qꝛ hoc eſt eius et
non mutuo:ergo pꝛeciſe eſt relatio in menſurato ⁊
non in menſura:neqꝫ ſcōm rem:neqꝫ ſcōꝫ rationē
qꝛ non neceſſario eſt ſimul relatio realis in menſu-
rato:⁊ relatio rationis in menſura. ¶ Item:ſi deꝰ
eſſet ſol ſicut aliqui poſuerunt adhuc eſſet depēdē-
tia realis cāroꝝum. ¶ Ad pꝛimum. et nulla eſſet re-
latio in pꝛimo / neqꝫ realis / neqꝫ rōnis:ideo tm̄ eſ-
ſet reſpectus in alio extremo: ergo deus abſolute
terminat reſpectum. ¶ Item.ix. Metha. potentia
vt oppoſita actui diffinitur per actum ⁊ terminat
per actū / aut ergo terminat actus ſub relatiōe ab-
ſoluti reſpectu potentie ad ipſum: ⁊ tunc habetur
pꝛopoſitum ꝙ aliter poteſt terminare reſpectū / aut
terminat reſpectum per relationem realē:⁊ ſi hoc
ergo eſt ſimul diffinitione:qꝛ ſic diffinitur per po-
tentiam:⁊ diffinit potentiam:ergo ſi hec iſta rela-
tio non eſt pꝛius diffinitione ꝙ̄ potentia : ergo vt
diffinit non vt diffinitur per potētiam: ergo vt ſic
eſt abſolutum. Sic in pꝛopoſito deus ſub relatiōe
abſoluta terminat relationem creature ad ipſuꝫ: il-
lud tamen abſolutum habet nouam appellationē
nullam tamen habitudinem ad creaturā:ſicut vri-
na dicitur ſana:qꝛ habet habitudinem ad alterum
in quo eſt ſanitas:non qꝛ alia ſanitas eſſet in vrina
ita eſſet ſi alterum haberet habitudinem ad ipſuꝫ
licet non econtra:ideo dicitur opus humanū pro-
pter habitudinem quam habet ad hominem non
econtra. Sic dicitur creatura ſerua ſecundum ac-
cidens eius ad qḋ dicitur ſcōm Auguſti.xv. de tri.
ix. et magiſter in littera:appellatio qua dicitur ad
creaturam nichil ex parte dei eſt:⁊ ſi eſt ibi aliqua

hoc eſt per intellectum creatum:⁊ iſta non neceſſa-
rio coexigitur. ¶ Ad pꝛimum concedo:ꝙ non po-
teſt dici dominus niſi ſit ſeruus:neqꝫ etiam poteſt
eſſe noua appellatio niſi ſit ſeruus. ¶ Ad aliud di-
co / ꝙ mūnꝰ non habet niſi relationem realem:ne-
qꝫ opoꝛtet ꝙ in ipſo ſit aliqua relatio ex hoc ꝙ eſt
pꝛecium:qꝛ hoc ſit pꝛecium illud appꝛeciatum per
voluntatem contrahentium ꝙ̄ voluntas eſt de no-
uo volens. vnde realis relatio eſt noua in volente
in volito nulla tamen poteſt eſſe relatio realis:ſed
non eſt neceſſe:ſicut quando de non dilecto fit di-
lectum nichil nouum creatur in dilecto ſed in dili-
gente. ¶ Ad confirmationem dico:ꝙ voluntas re-
lationis noue ponit aliam mutationem:ſed nō no-
ua appellatio. ¶ Ad aliud dico:ꝙ relatiua ſunt ſi-
mul natura in mutuis non opoꝛtet.

¶ Queſtio ſecunda.

SEcundo queritur:
vtrum in deo ſit relatio realis
ad creaturas: Qꝫ ſic. quia rela-
tiones ſecūdi modi ſunt reales
v. Metha. Talis eſt relatio dei
ad creaturas qualis actiui ad
paſſiuum. ¶ Dicitur ꝙ in agen-
tibus libere relatio actiui ad paſſiuum non eſt rea-
lis:ſed in agentibus naturaliter. ¶ Contra:volun-
tas agit libere:⁊ tamē ibi eſt relatio realis ad paſ-
ſiuum. ¶ Item:relationes pꝛimi modi fundantur
ſuper quantitatem :ſed deus eſt maioꝛ creatura.
¶ Item:relatio equalitatis ad intra habet funda-
mentum reale / et relatio inequalitatis ad creatu-
ras etiā in creaturis. relatio equalitatis et inequa-
litatis habent fundamentum reale:ergo compara-
do iſta fundamenta adinuicem eſſet relatio realis
¶ Item:ſi nulla ſit relatio realis dei ad creaturas
ergo nō erit realiter dominꝰ creature. ¶ Oppoſi-
tum:ſi ſic:hoc eſſet ſecundum eſſe reale creature:
ergo creature ſecundum eſſe reale eſſet neceſſario
coeterna deo. ¶ Dicitur ad queſtionem ꝙ non: qꝛ
qḋ eſt realiter relatum eſt realiter oꝛdinatuꝫ : ergo
realiter dependet:ergo eſt mutabile: ergo eſt im-
perfectum. ergo eſt. Pꝛima conſequentia patet: qꝛ
fundamenta in creaturis habent realem oꝛdinem:
quia perfectius eſt in duobus ꝙ̄ in vno. Secunda
patet / ꝙ eſt realiter oꝛdinatum expectat illud ad
qḋ oꝛdinatur:ergo dependet. Tertia conſequen-
tia patet:ꝙ dependet habet potentialitatem : er-
go eſt mutabile. Quarta cōſequentia patet : qḋ eſt
mutabile caret ꝑfectione ad quam poteſt mutari.
Quinta ꝯña patet:qḋ eſt imperfectum infra cer-
tos limites continetur:ergo limitat ⁊ addit ꝓ ꝑ-
ſonis diuinis qḋ oꝛdinatū ē ad aliḋ in natura depē-
det realit ¶ Contra illud ſi eſſent duo albiſſima vl'
ſimillima in albedine poſſibile eſt ea habere rela-
tionem realem:quia due perſone ſunt ꝑfecte equa-
les:ergo ſi magnitudo eſſet numerata in eis equa-
liter eſſet ibi relatio realis: ergo ſic duobus albis
ſimillimis:ergo poteſt eſſe relatio realis abſqꝫ de-
pendentia. ¶ Dicit:ꝑfectiꝰ eſt in duobus ꝙ̄ i vno:⁊

ideo dependet vnum ab alio. ¶ Contra. Nõ pro-
pter hoc ꝙ perfectius eſt in duobus ꝙ in vno: ⁊ id
dependet vnũ ab alio. ¶ ¶ Contra. nõ propt̃ hoc
ꝙ pfectius eſt in duobus hꝫ vnũ albũ aliqd ab alio
in nullo genere cauſe. ¶ Itẽ: agẽs creatũ licet ſit
imperfectum nõ tñ agit inq̃tũ iperfectũ: ⁊ inq̃tuꝫ
agit refertur ad paſſum: non ergo inq̃tũ agit depẽ
det. ¶ Itẽ: ſi. a. dependet ad. b. realiter: ergo. b. eſt
prius. a. et ſi. b. depẽdet ad. a. eſſentialiter: ergo. a.
eſt prius. b. ergo. a. ⁊. b. vt reciproce: ſic ſe habent
ꝙ vtrũqꝫ eſt prius alio eſſentialiter. ¶ Aliter dici-
tur ad queſtionẽ ꝯcedo concluſionẽ priorẽ ꝙ non
qꝛ non eſt aliquis ordo realis in deo ad creaturas
qꝛ deus eſt vltra oẽm ordinẽ. ¶ Cõtra hec reſpon-
ſio peccat cum capit ꝙ nõ eſt ibi ordo primi ad ſe-
cundũ: qꝛ accipitur ꝙ deberet probari. ¶ Itẽ: hec
reſponſio peccat ſcõm conſequẽs: qꝛ ordo eſt que-
dam relatio: ⁊ nõ omnis relatio eſt ordo: aliter er-
go ab inferiori ad ſuperius negando non eſt ibi or
do realis: ergo non eſt ibi realis. ¶ Dico ergo ad
queſtionẽ ꝙ non eſt in deo relatio realis ad creatu
ras neqꝫ eẽ põt: ⁊ hoc ex pfecta neceſſitate primi
qꝛ neceſſitas p̃mi neceſſaria ẽ ꝙ ipſũ nõ poſſit alit̃
ſe habere q̃cuqꝫ põne facta. Aut dependens in ne
ceſſitate / vel circa minꝰ neceſſarium ⁊ ſimplicitas
eius eſt ꝙ quicquid hꝫ excepto relatiuo: hoc eſt ꝙ
vnum in abſtracto non dicitur de ſuo oppoſito. ſi
ergo aliq̃ relatio realis eius ad creaturas eẽt i eo
ergo eſſet perfecte eadem eſſentialiter. Aliter non
eẽt eẽntia pfecte ſimplex ⁊ exigeret neceſſario ter
minũ et creaturã. ergo illo termino nõ exigẽte nõ
erit illa relatio: ergo alia realitas q̃ nunc eſt perfe-
cte eadem eſſentie diuine tunc non eſſet: ⁊ ex perfe
cta neceſſitate ſua eſt ꝙ non poteſt aliter ſe habe-
re quacũqꝫ poſitione facta circa aliud: ergo eẽt ne
ceſſariũ ⁊ nõ neceſſariũ. Dicitur ꝙ illa ratio ꝓbat
ꝙ nõ poteſt eſſe relatio realis dei ad aliã creaturã
q̃ põt non eſſe: ſed creatura in eſſe poſſibili eſt ne-
ceſſaria: ⁊ illud eo modo nõ poteſt deſtrui: ⁊ ad ip-
ſam ſub hoc eſſe põt deus habere relationẽ realeꝫ
¶ Secũdo ſic: creatura in eſſe eſſentie eſt neceſſa-
ria ꝙ nõ ẽ poſſibile deũ eſſe nõ exemplãtẽ: igit̃ nõ
eſt poſſibile rẽ eſſe non exẽplatã a deo. ¶ Tertio
ſic ſcõm philoſophos: aliq̃ alia a deo poſſunt eſſe
neceſſaria: licet dependeãt a deo. ¶ Item quarto
ſi primũ neceſſarium non poſſit eſſe rẽ realẽ ad ali
quid cãtum: ergo nec magis neceſſariũ poteſt ha-
bere relationem realẽ ad effectum minus neceſſa-
rium: qꝛ tunc illo deſtructo deſtruit̃ aliqua res que
ẽ i magis neceſſario: ⁊ per conſequens corpus ce-
leſte non poſſet habere relationem realẽ ad aliquẽ
effectum. ¶ Ad primũ horũ dico: ꝙ creaturã eſſe i
eſſe poſſibili: eſt nullũ eſſe creature ſicut eſſe mortu
uꝫ eſt nullum eſſe his. Unde non habere viſum q̃-
tum ad negationẽ equale eſt in lapide et in oculo.
¶ Ad aliud dico: ꝙ creatura non habet eſſe neceſ-
ſario exemplatum. vel dico ad tria iſta per vnum
ꝙ in quocũqꝫ ponitur neceſſarium dũ tamen non
ſit eius cauſata neceſſitas: ſicut in prima cauſa im-
poſſibile eſt ꝙ aliqua res in ipſa cauſa ad eius de-
ſtructionem deſtruitur. vnde ſicut non poteſt neceſ
ſarium deſtrui: qꝛ continens ita nec magis neceſſa
rium: quia minus: vel qꝛ dependens deſtruit̃: ⁊ idẽ
et ſi poneretur tota creatura non eſſe nichil reale
deſtruitur in deo. ¶ Ad quartum iſtorum dico: ꝙ
ſi celum eſſet magis neceſſarium ꝙ iſta inferiora:
et oĩno ſimplex tunc non poſſet aliquid reale de-
ſtrui in eo per hoc ꝙ deſtruitur aliqd in effectu ſuo
ſed non ſic eſt de corpore celeſti: qꝛ poteſt habere
nouũ reſpectum: ⁊ ſi ſic ſua non varietur. ¶ Ad
primũ principale dico: ꝙ philoſophus non dicit
relationes primi modi et ſecundi eẽ reales. v. Me
tha. ſed male exponentes eam: ſed dicit ꝙ hec eſt
differentia ꝙ relationes primi ⁊ ſecundi ſunt mu-
tue: ⁊ relationes ſecundi modi non ſunt mutue. vn
de differentia non penes eſſe reale et non re-
ale. Unde relatio intellectiui ad intellectiuum eſt
ſecundi modi: ⁊ tñ eſt relatio realis. Sꝫ eſt ne om-
nis actiui ad paſſiuum realis: dico ꝙ iſta negatiua
eſt certa. Qꝛ non: qꝛ agens ſimplex ⁊ primuꝫ non
realiter refertur ad paſſum: ſed qd de agẽtibꝰ alijs
dicitur ꝙ illa agentia q̃ agit naturaliter dependũt
realiter: qꝛ per formam inclinãtur realiter: ſed agẽ
tia q̃ non agunt naturaliter non opꝫ. ¶ Contra. ef
fectus poteſt eſſe poſitiuus in eſſe a p̃ma cauſa ſi-
ne ſecunda: ſed hoc non poſſet ſi neceſſario eẽt re-
ſpectus realis inter agens ſecundum ⁊ paſſum.
¶ Item: idem patet de ſimilitudine i duobꝰ albis
¶ Itẽ: quero que ſit iſta inclinatio: vel fundamẽtũ
reale vel reſpectus: ⁊ ſi hoc ergo reſpectus ante re
ſpectum. Dico ergo ꝙ oĩs agẽtis alterius a primo
poteſt eſſe realis reſpectus: qꝛ quecunqꝫ poſſunt
eſſe partes vnius ſunt in priore reſpectu illiꝰ. ⁊ ſic
partes ordinis ſunt in potentia ad formam ordi-
nis: ergo cum omnia creata poſſunt eſſe ad for-
mam ordinis: omnia illa poſſunt habere reſpectũ
adinuicem vt actiui ad paſſiuum vel perfecti ad i-
perfectum: ſed primum agens nonon poteſt eẽ ps
alicuius totius: nec eſſe in potentia ad formam ali
cuius ordinis. Dicit: quare ſunt relationes reales
cõſequentes eſſentias limitatas: dicit ꝙ omĩs re-
latio conſequens extrema poſita i eſſe abſqꝫ ope-
ratione intellectus ẽ realis: ⁊ talis conſequitur eſ-
ſentias limitatas: cũ ibi ex natura rei ſunt reſpectꝰ
vt partis ad totum et entis in potentia ad formaꝫ
ordinis ⁊ perfecti ad ipfectũ actiui et paſſiui. Per
hoc patet ad ſcõm de magnitudine diuina: qꝛ illa
magnitudo non poteſt habere ordinem ad aliam.
¶ Ad aliud dico: ꝙ magnitudo nõ poteſt habere
ordinem equaliter in deo: ſed oppando vnaꝫ alteri
non põt eẽ relatio realis magnitudis diuie ad aliã
qꝛ illa equalitas nõ dicit potẽtialitatẽ neqꝫ depen
det equalitas hic vtrũqꝫ dicit idẽ que eſt hic non eſt
ibi nec ecõtra ¶ Ad aliud dico ꝙ ſicut forma ineſt
ſic denominat: ⁊ cum dicitur deus realiter eſt dñs
dico ꝙ ſi ly realiter determinet compoſitionẽ: tũc
eſt ſenſus ꝙ vere eſt dominus. Alio mõ ly realiter
determinat patrem ⁊ hoc dupliciter. ſi intelligitur
ꝙ eſt realiter dominꝰ realitate dominij i deo nego
ſi a relatione que eſt in creatura concedo ꝙ eſt rea

liter dño ⁊ non relatione reali ex parte dominii.

¶ Diſtinctio. xxxi. ¶ Queſtio. i.

CIrca hanc diſtinctionem. xxxi. queritur primo: vtrum idemptitas equalitas ⁊ ſimilitudo in diuinis dicantur ſecundam ſubſtantiam vel per relationem. ¶ Qꝫ ſecundam ſubſtantiam Auguſtinꝰ. v. de trin. vij. querimus ſecundum quid. ⁊c. ⁊ non ſecundum ꝙ filius ad patrem. dicit̃ ergo filius eſt filiꝰ vt dicitur ad ſe. ¶ Itez. v. de tri. xij. Eo deus quo magnus ⁊. iij. de tri. vii. eo eſt ſapiens quo ſapit. ergo iſte relationes tranſeunt. ¶ Oppoſitum. pater filiꝰ et ſpũs ſctũs ſũt tres equales: ſꝫ qḋ dꝛ de tribus eſt cõmũe: dicitur ꝙ non tres equales ſed coequales Contra. aut coequalis dicit relationeꝫ communeꝫ ⁊ ſic eſt communis ſicut equalis. vel dicit relatiõeꝫ propriam ⁊ tunc non dicitur de tertio. vnde ly coe in ly coequalis non dicit niſi relationem ad intra.

¶ Queſtio ſecunda.

VTrum iſte relationes idemptitatis equalitas et ſilitudo in diuinis ſint relationes reales. Qꝫ non. qꝛ inter eadem extrema ſuper ideꝫ fundamentum non poſſũt fundari relationes diuerſe reales: ſed extrema illarum relationum ſunt eadem ⁊ fundamentum ideꝫ. ergo non poſſunt iſte relationes eſſe realiter diuerſe. ¶ Item: ſi eſſent reales. ergo eẽnt ibi oppoſite relationes qꝛ impoſſibile eſt relationes etiam reales eſſe ſine relatiõe oppoſita. Si enim relationes oppoſite ſunt incompoſſibiles in eodeꝫ ſuppoſito. ergo queliꝫ iſtaꝝ erit incommunicabilis. ergo ipſa cũ eſſentia poteſt cõſtituere ſuppoſitum. conſequẽs ẽ ipoſſibile. ¶ Itẽ: quattuor equales oppoſita magno ⁊ paruo priuatione. ğ equalitas non eſt relatio. ¶ Oppoſitũ Augu. contra maximiuũ lib: iij. cap. xix. Nõ eſt pater maior filio; qꝛ equalem genuit. ⁊ ſecundum Hylarium. iij. de trinita. idem non eſt equale ſibi. ğ. ⁊c.

¶ Queſtio tertia.

TErtio queritur vtrum ſit alia equalitas in patre et filio. Qꝫ non. qꝛ forma non plurificatur ſine materia. vij. metha. in ſeparatis a materia ꝙ quid ẽ eſt ideꝫ cũ eo cuius eſt. ¶ Item vbi efficiens eſt vnius relatiõis ⁊ materia ſimiliter forma eſt vnius relationis ⁊ numero vna. viij. methaphiſice: ſed fundamentum ẽ vnius relationis ex quo quaſi effectiue procedunt relationes vt reſpiciunt relationes etiam vnius rationis. ergo relatio eſſet vnius relationis. ¶ Item paternitas eſt vnica. ergo equalitas eſt vnica. Cõtra. pateꝫ: qꝛ pro eo eſt paternitas vnica: qꝛ adequata eſſentie. ¶ Oppoſitum de ratione illud eſt ẽ ad aliud ergo reſpicit terminum vt diſtinctum formaliter. ergo alia equalitas ẽ in patre ⁊ filio. ¶ Item: omnis relatio habet rationem oppoſitam. ¶ Itẽ: vna relatio poteſt ſufficienter habere eẽ in vno ſuppoſito: ⁊ ſi non niſi ad aliud: ſed per hoc ꝙ relatio intelligitur in hoc ſuppoſito non intelligitur aliud ſuppoſitum referri ad iſtud. ğ. ⁊c. ¶ Ad primam q̃ſtionem dico ꝙ ly ſecundum dicit cauſam. ⁊ ideo ſubã poteſt intelligi dupliciter vel ꝙ dicit per ſe p̃mo modo vel ſecundo modo. Primo modo dicitur aliquid ſecundum ſubſtantiam ꝙ eſt incluſum i eẽntia: ⁊ ſic iſte relationes non dicuntur ſecunduꝫ ſubſtantiam / qꝛ non ſcḋm conceptum abſolutum: ſꝫ dicitur ſic equale ſecundum relationem / qꝛ nõ poteſt intelligi idem totaliter eſſe equalis ſibi / qꝛ ſaltem intellectus vtitur vno ⁊ duobꝰ. Si dicat idẽ ſibi eq̃le. ſi intelligitur ꝑ ſe ſecũdo modo dicendi ꝑ ſe. Sic dico ꝙ iſte relationes dicuntur ſecundum ſubãm: ſicut homo ſecundum ꝙ homo dicitur riſibilis qꝛ fũdamentum eſt reale ⁊ ꝑ ſe cauſa ſecũdo modo iſtarum relationum. Exemplum in creaturis Albũ ſecundum albedinem eſt ſimile nigrum eſt ſecundo modo dicitur per ſe et fundatur: ſed album ſecundũ ſimilitudineꝫ eſt ſimile primo modo dicendi per ſe ⁊ formaliter. ⁊ ſic ſaluantur dicta magiſtri / qꝛ p̃io dicit ꝙ equalis dicitur ſecundum relationeꝫ ⁊ poſtea dicit ꝙ dicitur ſecundum eſſentiam. verũ eſt ſecundo modo dicendi per ſe ⁊ ſecundum relationeꝫ primo modo ⁊ ſic intelligit Aug. ꝙ filius ſecunduꝫ ſubãm eſt equalis patri ⁊ non ſecundum filiatiõem verum eſt ſecundo modo. ¶ Ad aliud dico ꝙ tranſit ⁊ manet: ſed dubium eſt quare pater dicitur ſecundum diuinitatem pater ſicut ſecundum ſubſtantiam equaleꝫ: licet Aug. vnum concedat ⁊ aliud neget. Dico ꝙ in relationibus omnibus verum eſt ꝙ ſunt in ſuppoſito mediãte fundamento ſicut ĩ creatura ſilitudo ẽ in ſuppoſito mediante fundamento vt albedine / qꝛ fundamentum eſt imediatior rõ ſuſceptiua: ſed hoc non conuenit in deo / qꝛ in creaturis actus fundatur non autem in deo: ſꝫ in ipſo eſſẽtia vtrũq; fundat oẽs reales. ſicut in creatura ignis eodem calore calefacit ⁊ eſt ſimilis: ita ꝙ idem calor eſt immediatum fundamentum ſimilitudinis ⁊ actionis. nunc autem in deo eſſentia ſecundum ſe non eſt adequatum fundamentum paternitatis ſicut equalitatis. iõ non dicitur pater ſecundum diuinitatem pater ⁊ ſi ſecundum ſubſtantiaꝫ dicat̃ equalis ¶ Ad ſecundam queſtionem dicitur ꝙ iſte relationes non ſunt relatiões reales: qꝛ equalitas nõ poteſt intelligi realis niſi ſecundum magnitudines diſtinctas realiter in ipſis equalibus coniunctas: ſꝫ non poteſt ſic intelligi in patre ⁊ filio magnitudo: quia ibi non eſt alia ⁊ alia niſi tm̃ ſecundum intellectum bis accipientem eandem. Iõ nullo modo eſt equalitas ibi relatio realis. Contra illa que fundãtur in aliquo ſcḋm ꝙ vnum nõ magis requirunt diſtinctionem in iſto ꝙ ea que fundantur in cõuertẽti ſꝫ relationes reales originis ⁊ oppoſite fundantur in eadem eſſentia. ⁊ non vt eadẽ relatio. ergo multo fortiori iſte relationes communes poſſunt fundari

in eodē cū fundanē in eo vt vnū. iō ꝓbo eandē cōſe
quentiā ſicut relationes originis poſſunt fundari ī
eodem non diſtincto formaliter. ergo ex communes
q2 iō relationes originis poſſunt fundari in eodem
propter eius infinitatē. Sȝ ipſa eſſentia vt fundat
relationes cōmunes ē eque infinita eū ſeipſa vt fū
dat relationes originis quia equaliter idem. ⁊ ꝗli
tas fundatur in infinito ſicut relatiōes originis op=
poſite. ergo plꝰ requirit realem diuerſitateȝ funda
menti ꝙ relatiōes originis. ¶ Item relatiōes fun=
date in qualitate vt diſtincta non requirunt vnita=
tem in ꝗtitate. ergo ꝗ fundantur in ipa vt vna non
requirūt diuinitatem. ¶ Item ꝑfecta ydemptitas
poteſt eē ex natura rei. vbi ergo fundamentū eſt oi
no idem ꝑfectiſſima eſt ydemptitas. Antecedēs pȝ
q2 diuerſitas pōt eſſe ex natura rei. ergo ⁊ ydem=
ptitas / q2 ſi ignobilius pōt eſſe ex natura rei. ergo
⁊ nobilius. ¶ Item: ſicut equalitas ⁊ inequalitas
poſſunt eſſe ex natura rei / q2 equalitas poteſt eſſe:
certum eſt ex natura rei. ꝑ Aug. equalitatem ī equa
litati iure prepoſitionis. ergo a multofortiori ydē=
ptitas ꝑfecta poteſt eē in entibꝰ ex natura rei vñ ac
cipere idem bis vtendo vno pro duobꝰ non ē ydē=
ptitas ſimpliciter: ſed vbi non oȝ intellectum finge
re diuerſitatem extremorum: ſȝ ꝙ idem omninȝ ſit
in diuerſis extremis vt in patre ⁊ filio arguit ꝑfec=
tam ydemptitatem. ¶ Item ſi poſſet eē vna eētia
in creaturis in duobus ꝑfecte poſſet eē perfecta y=
dēptitas: ſic de equalitate dato ꝙ duo corpora ha
berent eandem quātitatem. vñ in ſacramento alta
ris ſi deus crearet aliam ſubſtantiam panis manē=
te quātitate eadem perfecte poſſet dici hic illi equa
lis etiam ſi poſſet eſſe eadē albedo oīno in diuerſis
ꝑfecta eēt albedo. ergo etiam pȝ de manu dextra
hñ poteſt eſſe equalis alteri lȝ eadem ſit forma to=
tius puta aīe inhereat ⁊ in alio: ⁊ cum dicit oportet
illas quātitates eē commenſuratas quero quid in=
telligitur vel ꝙ oȝ ꝙ menſuratio ſit ꝑcipiens ⁊ tūc
ſequitur ꝙ equalitas precedat equalitatem: vel itel
ligitur ꝙ menſuratio ſit ipſamet equalitas et tunc
opȝ ꝙ duplicitas ꝗtitatis ꝑcedat equalitatem qȝ
nō eſt verum. Aliter dicitur ꝙ equalitas importat
eſſentiam ⁊ relationem: q2 importat qualitatem ꝑ=
ſonarum. nō ſic ꝙ eſſentia referat per eam neqȝ ꝙ
ipſa relatio referatur. iō non poteſt eſſe relatio rea
lis. Sed illud non valet q2 tacet propoſitionēȝ vir
tute cuius deberet conſequens ſequi que propoſi=
tio ē falſa: ſcȝ ꝙ nulla relatio realis ē in diuinis ni=
ſi eſſentie ad eſſentiam vel relationis ad relationē
q2 relati ad relatum eſt relatio realis puta perſone
ad perſonam ꝗ nec eſt ꝑcipue eſſentia nec precipue
relatio. Dico ergo. iiii. qȝ dicit vnus antiquus do=
ctor ꝙ equalitas ē paſſio conſequēs ꝗtitatem ⁊ di=
cit ꝙ imꝑfectionis eſt fundamentum equalitatis eē
diſtinctum. ⁊ iō non eſt ponendum in deo. vñ vni=
tas eſſentie nō eſt ſola priuatio ⁊ dicit ꝙ iſta cōno=
tat diſtinctionem cum vnitate. nec poteſt dici ꝙ ip
ſe intelligat ꝙ ſit relatio rationis: q2 vbicūqȝ loqui
tur de relatiōe ſecundum rationem ſemꝑ addit iſtā
ꝑticulam ſecundum rationē. vnde dicit ꝙ deꝰ nō di
cit ad creaturam niſi ſecundum relationem: ⁊ tñ a=
liam relationem concedit abſolute abſqȝ iſta deter
minatione ſecundum relationeȝ. ¶ Supponendo
hanc viam declaro eam ⁊ dico ꝙ tria requiruntur
ad relationem realem / q2 omnis relatio habet fun
damentum ⁊ ad relatum ⁊ terminum ⁊ in termino
rela. terminandi requirit. ergo oīs relatio ſuppoſi=
tum in quo eſt ⁊ relatuȝ qȝ refertur ⁊ terminum cū
relatione terminādi: ⁊ quelibet eſt relatio realis ꝗ
habet extrema diſtincta ex natura rei ⁊ fundamen
tum ⁊ terminꝰ realis. ⁊ tertio ꝙ oriatur ex natura
rei. Propter defectum primi ydemptitas in crea=
turis non eſt relatio realis. propter defectum ſecū=
di. nō eſt contradictio relatio realis / q2 alteruȝ cō=
tradictoriorūȝ non eſt ens reale. propter defectum
tertii relatio dei ad creaturas non eſt realis / q2 nō
oritur ex natura rei. Prīa contradictio magis repe
rit in relationibus communibus ꝙ in relationibus
originis: q2 relationes communes preſupponūt ex
trema diſtincta ex natura rei. Sed relationes origi
nis nō ꝑſupponūt: ſȝ ꝯſtituūt extrēa diſtincta. Quiū
ad ſecundum fundamentum in propoſito ⁊ termio
ſunt realia. de fundamēto. ꝓbo dupliciter. Primo
ſic: q2 fūdamentum vel eſt magnitudo diuina ⁊ illa
eſt ex natura rei vel magnitudo vt infinita ⁊ illa eſt
ibi ex natura rei: q2 trinitas eſt ibi ex natura rei: ſed
ī eadē eē diuerſa ex nā rei nō ꝯuēit niſi iſta nā ſit in
finita ex natura rei: ſcȝ ꝙ ſit trinitas ꝑſonaꝝ et vni
tas eſſētie. Scōo ꝓbo ꝙ eſſentia btificat volūtatē
⁊ intellectuȝ dei intuitiue ex natura rei. ergo eſt ob
iectuȝ ſub ratione infiniti / q2 impoſſibile eſt aliquē
intellectum vel potentiam perfecte quietari niſi in
illo in quo eſt ꝑfectiſſime rō primi obiecti ſui. ſecun
do ſic eē eſt in deo ex natura rei. ergo eſt infinitum
cum ſit fundamentuȝ omnis perfectionis ſecundū
damaſce. ca. viii. eſt pelagus infinitū. ¶ Item: que
cūqȝ abſoluta eſſentia non poteſt intelligi niſi i ali
quo gradu certo. ergo intelligitur vt eſſentia finita
vel infinita: ſȝ repugnat eſſentie diuine intelligi vt
finita. ergo itelligitur vt infinita. Dicit magnitudo
tranſit in diuinis. dico ꝙ tranſit ſicut relationes q2
non facit compoſitionem: veriſſime tñ manet / q2 ī
omnibus creaturis ꝗtitas virtutis trāſit: ita ꝙ nō
facit compoſitionem ⁊ vere manet / q2 circumſcri=
pto quolibet accidente adhuc manet ꝗtitas ⁊ eſſē
tia diſtinguitur mere ꝑ eſſētialia ab alio ⁊ habȝ cer
tum gradum in vniuerſo ergo multofortiori ī diuis
ergo ibi eſt fundamentū ⁊ terminus ex natura rei.
dicit magnitudo nō eſt proximum fundamentum:
ſȝ voluntas in magnitudine. Contra. damaſce. viii.
ca. dicit ꝙ volūtas ibi ex natura rei. ꝗ hētur propo
ſitum. de tertio ꝙ oriatur ibi ex natura rei. Patet ꝑ
Aug. vt ſuperius arguitur cōtra maximianū lib. iii.
non eſt pater maior filio. ergo iſta equalitas ſequiē
extrema ex natura rei. ¶ Ad primū principale cuȝ
dicitur ſupra idem fundamentum et inter eadē ex
trema non poteſt eſſe diuerſa illatio realis nego
hoc enim eſt falſum in creaturis: ſicut patet de ca=
lore cauſato in ligno ab igne eſt enim idem calor fū
damentum relationis ꝗ eſt actiui ad paſſiuā ⁊ etiaȝ

Tres con ditiōes relationis realis.

ſimilitudinis ⁊ dato etiam q̄ non eēt in creaturis:
tñ vbi fundamentum eſt iſinitum bene poteſt idem
fundamentum eē diuerſarum relationū foꝛmaliter
inter eadem extrema. ¶ Ad aliud dico q̄ licet iſta
equalitas ſit incommunicabilis non conſtituit ſup
poſitum: ſʒ tñ pꝛima relatio incommunicabilis et
q̄libet alia eſt aduenticia pſone cōſtitute ſicut patʒ
de ingenito ⁊ de ſpiratione actiua poſito q̄ ſol⁹ pa
ter ſpiraret. Sʒ quare hec cōſtitutiua precedit com
munes relationes Contra. hec pꝛima ⁊ illa non du
bium eſt. pꝛobatum tñ eſt ſuperius q̄ eſſentia deter
minat ſibi pꝛimo generationem actiuā. ¶ Ad aliō
x. methaphiſice dico q̄ equalis impoꝛtat negatio
nem magni ⁊ pui: ſʒ non tñ iſtas negationes ſcōm
illud rubedo īpoꝛtat negationem albi ⁊ nigri: ſʒ nō
vnuʒ ſic equale dicit aliq̄d poſitiue. vñ philoſoph⁹
dicit poſtea q̄ eſt autem medium. ¶ Ad tertiam q̄-
ſtionem dico q̄ eſt alia equalitas: q2 ſi eſt relatio re
alis. ḡ habet aliam oppoſitam ſibi coꝛreſpōdenteʒ
etiam ſi ſit relatio rationis adhuc habet oppoſitū
ſecundum relationem ſibi coꝛreſpondentem. Sed
quomodo quelʒ vnius relationis ē tñ vna ⁊ tamē
nō alie dico q̄ nichil pōt plurificari niſi poſſit deter
minari ad finita: ſed hec non poteſt aliquid vni⁹ rea
lis niſi pꝛeexigat plura alteri⁹ relationis: q2 non ex
ſe determinaẗ ad certā pluralitatem neqʒ p poſte-
ri⁹. ergo pꝛius. Aut ergo illud pꝛi⁹ eſt vnius relatio
nis aut alterius. Si vni⁹ querenduʒ eſt de illo ⁊ ſic
vel pꝛoceditur in infinitū vel ſtabiẗ ad aliq̄ō pꝛimuʒ
ergo eſt plurificabile vnius relationis determinaẗ
per aliquid pꝛi⁹ alterius relationis. iſte ergo relatio
nes communes pꝛexigūt ad eaꝝ determinationem
relationes oꝛiginis p quas determināẗ ad certam
pluralitatem. ¶ Ad pꝛimum pꝛincipale dico q̄ foꝛ a
poteſt plurificari ſine materia ⁊ ſi ſit in materia nō
plurificatur p materiam. ⁊ tñ dicit philoſophus in
ſeparatum a materia. ⁊c. dico q̄ ſeparatum a mate
ris conuenit eſſe dupliciter vl' a materia q̄ ē altera
pars compoſiti vel a materia indiuiduali. Pꝛiō mō
in ſeparatum a materia. non eſt idē penitus q̄ quid
cum eo cui⁹ eſt ſʒ inſeparatum a materia. Secūdo
mō philoſophus non conceſſit ītelligētias eſſe ſe-
paratas a materia vtroqʒ mō. ⁊ iō gr̄a matie īſepa
ratum a materia pꝛimo modo potuit cōcedere q̄
q̄d eſt eſſe idem cum eo cuius eſt: ſed ſecundum ve-
ritatem ſolus deus ſeparatus ē a materia ſecundo
mō ⁊ ſic pōt reſponderi ad philoſophuʒ. vii. ⁊. xii.
methaphiſice. ¶ Ad aliud cum dicitur vbi efficiēs
eſt vnius relationis ⁊ materie foꝛmalis efficiens ē
vnius relationis vel vna numero. dico q̄ hoc ē fal
ſum in relationib⁹ mutuis / q2 idem pꝛincipium ac-
tiuū in patre eſt reſpectu diuerſoꝛum filioꝝ ⁊ recep
tionū relationū eſt idem: ⁊ tñ plures ſunt paterni-
tates reſpectu plurium filioꝝ et foꝛte pꝛopoſitio ē
falſa de abſolutis. ⁊ ſi debeat aliquo modo eē vera
hoc eſt de foꝛma abſoluta actione naturali. ¶ Ad
aliud non ſequitur paternitas ē vnica. ergo equali-
tas paternitas eſt tantū vna. quia pꝛima. ⁊ cum di
citur paternitas eſt vna / q2 adequat. ⁊c. dico q̄ nul
la relatio in diuinis adequat eſſentiam ⁊ dato q̄ a-
liqua illa non eſſet oꝛiginis.

¶ Diſtinctio. xxxii. ¶ Queſtio pꝛima.

VTrum pater et fi-
lius diligant ſe. ſ. ſ. Q2 non. q2
ſi ſic: aut eſſētialiter: aut notio
naliter. nō eſſētialiter / q2 pater
eodem diligit eſſentialiter ⁊ eſt
ſi notionaliter. ergo pater ⁊ fi-
lius ſpirant ſpiritum ſanctum.
¶ Item: ſi ſic ergo pater diligeret ſe. ſ. ſ. ſed hoc eſt
falſum / quia in pꝛimo ſigno oꝛiginis pater diligit
ſe et in iſto non eſt ſpiritus ſanctus. ¶ Item: eodeʒ
actu diligit pater ſe ⁊ alia ergo diligeret creaturas
ſpiritu ſancto. ḡ ſpiritus ſanctus eſſet amoꝛ creatu
re. ¶ Oppoſitum. Aug. vi. de trini. iiii. non quo. ⁊c.
⁊ Hieronim⁹ ſup Math. xiiii. dicit q̄ ſpiritus ſan-
ctus eſt dilectio patris ⁊ filij. Dicunt alii q̄ Augu.
ſenſit q̄ non: q2 libꝛo retractationū retractat ipē q̄
dixit patrem eē ſapientem ſapientia genita ⁊ dicit
ſe meli⁹ dixiſſe alibi. ⁊ ſic ſimilis vr̄ eē ratio de vno
⁊ de alio. ḡ in ſilī retractat illō. ¶ Cōtra mod⁹ Au.
ē in diuinis libere eādē materiā retractare ⁊ vbicūqʒ
loquitur de illa materia reperit ſe illam materiam
retractaſſe. ergo non videtur q̄ ita diſtinctas mate
rias non ſeoꝛſum retractaret ⁊ etiam alii ſic hic di-
cunt. iō dicunt alii q̄ diligunt ſe ſpiritu ſancto ſicut
ſigno: ſʒ ſic poſſet dici q̄ diligunt ſe creatura tan-
q̄ ſigno. ideo dicitur q̄ diligunt ſe ſpiritu ſancto
ratione effectus foꝛmalis ſicut aliquis indutus in
dumento ⁊ arboꝛ floꝛis floꝛibus ⁊ floꝛatione. vnde
quando actio includit effectum aliquando deno-
minaẗ a termino foꝛmali aliquando a pꝛoducto. Cō
tra: ſpiritus ſanctus eſt terminus pꝛime ſpiratio-
nis. ergo pater ⁊ filius ſpirāt ſpiritum ſanctuʒ etiā
pater generaret filioꝛ edificatoꝛ edificaret edificio
etiam non inuenitur q̄ actio tranſeat in talibus.
¶ Item floꝛere non eſt verbum actiuum: ſʒ neutrū
⁊ omne verbum neutrum tñ ſignificat foꝛmaʒ per
modum infoꝛmantis infiniti ⁊ nominatur per mo
dum hnīōi ⁊ quietis: ſicut dicitur iſte viret indumē
tis: ſʒ ſi eſſet verbum actiuum hoc foꝛet impoſſibile
vnde floꝛere floꝛib⁹ non dicit relationē effect⁹ foꝛ-
malis: ſed in relatione. vñ iſte ablatiuus non cōſtrui
tur cum verbo in rōne effectus foꝛmalis quomodo
cōſtruitur cum nomine v̄bali eiuſdem verbi. vnde
floꝛere floꝛib⁹ eſt oꝛnari floꝛibus. vñ ſi dictum hu-
ius magiſtri eſſet veruʒ poſſet dici q̄ eſſe pꝛoducēs
pꝛoduceret effectu pꝛoducto.

¶ Queſtio ſecunda.

QUeritur ſecundo:
vtrum pater ſit ſapiens ſapien
tia genita. Q2 ſic. Anſelm⁹ mo
nologia. lxiii. Nihil aliud eſt ſū
mo ſpiritu dicere q̄ cogitando
intueri. ⁊ Aug. vii. de trini. ii.
pater dicit verbo. ⁊. vii. de tri.
iiii. verbum eſt ſapientia. Ex his ſequitur q̄ pater
ſit ſapiens ſapientia genita. ¶ Oppoſitū. Auguſt.
vii. de trinit. iiii. eo ſapit quo ē: ſed non ē ſapientia

in eodẽ cũ fundant̃ in eo vt vnũ. iõ ꝓbo eandẽ cõſequentiã ſicut relationes originis poſſunt fundari ĩ eodem non diſtincto formaliter. ergo et cõmunes qꝛ iõ relationes originis poſſunt fundari in eodem propter eius infinitatẽ. Sꝫ ipſa eſſentia vt fundat relationes cõmunes ẽ eque infinita cũ ſeipſa vt fũdat relationes originis quia equaliter idem. ⁊ eq̃litas fundatur in infinito ſicut relatiões originis oppoſite. ergo plꝰ requirit realem diuerſitateꝫ fundamenti ꝙ relatiões originis. ¶ Item relatiões fundate in qualitate vt diſtincta non requirunt vnitatem in q̃titate. ergo q̃ fundantur in ipa vt vna non requirũt diuinitatem. ¶ Item ꝑfecta ydemptitas poteſt eẽ ex natura rei. vbi ergo fundamentũ eſt oino idem ꝑfectiſſima eſt ydemptitas. Antecedẽs pꝫ qꝛ diuerſitas põt eſſe ex natura rei. ergo ⁊ ydemptitas / qꝛ ſi ignobilius põt eſſe ex natura rei. ergo ⁊ nobilius. ¶ Item: ſicut equalitas ⁊ inequalitas poſſunt eſſe ex natura rei / qꝛ equalitas poteſt eſſe: certum eſt ex natura rei. ꝑ Aug. equalitatem ĩequalitati iure prepoſitionis. ergo a multofortiori ydẽptitas ꝑfecta poteſt eẽ in entibꝰ ex natura rei. vñ accipere idem bis vtendo vno pro duobꝰ non ẽ ydẽptitas ſimpliciter: ſed vbi non oꝫ intellectum fingere diuerſitatem extremorum: ſꝫ ꝙ idem omninoꝫ ſit in diuerſis extremis vt in patre ⁊ filio arguit ꝑfectam ydemptitatem. ¶ Item ſi poſſet eẽ vna eẽntia in creaturis in duobus ꝑfecte poſſet eẽ perfecta ydẽptitas: ſic de equalitate dato ꝙ duo corpora haberent eandem quãtitatem. vñ in ſacramento altaris ſi deus crearet aliam ſubſtantiam panis manẽte quãtitate eadem perfecte poſſet dici hic illi equalis etiam ſi poſſet eſſe eadẽ albedo oĩno in diuerſis ꝑfecta eẽt albedo. ergo etiam pꝫ de manu dextra hũ poteſt eſſe equalis alteri lꝫ eadem ſit forma totius puta aie inhereat ⁊ in alio: ⁊ cum dicit̃ oportet illas quãtitates eẽ commenſuratas quero quid intelligitur vel ꝙ oꝫ ꝙ menſuratio ſit ꝑcipiens ⁊ tũc ſequitur ꝙ equalitas precedat equalitatem: vel ĩtelligitur ꝙ menſuratio ſit ipſamet equalitas et tunc opꝫ ꝙ duplicitas q̃titatis ꝑcedat equalitatem qd̃ nõ eſt verum. Aliter dicitur ꝙ equalitas importat eſſentiam ⁊ relationem: qꝛ importat qualitatem ꝑſonarum. nõ ſic ꝙ eſſentia referat̃ per eam neqꝫ ꝙ ipſa relatio referatur. iõ non poteſt eſſe relatio realis. Sed illud non valet qꝛ tacet propoſitioneꝫ virtute cuius deberet conſequens ſequi que propoſitio ẽ falſa: ſcꝫ ꝙ nulla relatio realis ẽ in diuinis niſi eſſentie ad eſſentiam vel relationis ad relationẽ qꝛ relati ad relatum eſt relatio realis puta perſone ad perſonam q̃ nec eſt ꝑcipue eſſentia nec precipue relatio. Dico ergo. iiii. qd̃ dicit vnus antiquus doctor ꝙ equalitas ẽ paſſio conſequẽs q̃titatem ⁊ dicit ꝙ imꝑfectionis eſt fundamentum equalitatis eẽ diſtinctum. ⁊ iõ non eſt ponendum in deo. vñ vnitas eſſentie nõ eſt ſola priuatio ⁊ dicit ꝙ iſta cõnotat diſtinctionem cum vnitate. nec poteſt dici ꝙ ipſe intelligat ꝙ ſit relatio rationis: qꝛ vbicũqꝫ loquitur de relatiõe ſecundum rationem ſemꝑ addit iſtã ꝑticulam ſecundum rationẽ. vnde dicit ꝙ deꝰ nõ dicit̃ ad creaturam niſi ſecundum relationem: ⁊ tñ aliam relationem concedit abſolute abſqꝫ iſta determinatione ſecundum relationeꝫ. ¶ Supponendo hanc viam declaro eam ⁊ dico ꝙ tria requiruntur ad relationem realem / qꝛ omnis relatio habet fundamentum ⁊ ad relatum ⁊ terminum ⁊ in termino rela. terminandi requirit. ergo ois relatio ſuppoſitum in quo eſt ⁊ relatuꝫ qd̃ refertur ⁊ terminum cũ relatione terminãdi: ⁊ quelibet eſt relatio realis q̃ habet extrema diſtincta ex natura rei ⁊ fundamentum ⁊ terminꝰ realis. ⁊ tertio ꝙ oritur ex natura rei. Propter defectum primi ydemptitas in creaturis non eſt relatio realis. propter defectum ſecũdi. nõ eſt contradictio relatio realis / qꝛ alteruꝫ cõtradictoriorũ non eſt ens reale. propter defectum tertii relatio dei ad creaturas non eſt realis / qꝛ nõ oritur ex natura rei. Prĩa contradictio magis reperit̃ in relationibus communibus ꝙ in relationibus originis: qꝛ relationes communes preſupponũt extrema diſtincta ex natura rei. Sed relationes originis nõ ꝑſupponũt: ſꝫ cõſtituũt extrẽa diſtincta. Oñiũ ad ſecundum fundamentum in propoſito ⁊ termino ſunt realia. de fundamẽto. ꝓbo dupliciter. Primo ſic: qꝛ fũdamentum vel eſt magnitudo diuina ⁊ illa eſt ex natura rei vel magnitudo vt infinita ⁊ illa eſt ibi ex natura rei: qꝛ trinitas eſt ibi ex natura rei: ſed ĩ eadẽ eẽ diuerſa ex nã rei nõ cõpetit niſi iſta nã ſit infinita ex natura rei: ſcꝫ ꝙ ſit trinitas ꝑſonarum vt vnitas eſſẽtie. Scd̃o ꝓbo ꝙ eſſentia beatificat volũtatẽ ⁊ intellectuꝫ dei intuitiue ex natura rei. ergo eſt obiectuꝫ ſub ratione infiniti / qꝛ impoſſibile eſt aliquẽ intellectum vel potentiam perfecte quietari niſi in illo in quo eſt ꝑfectiſſime rõ primi obiecti ſui. ſecundo ſic eẽ eſt in deo ex natura rei. ergo eſt infinitum cum ſit fundamentuꝫ omnis perfectionis ſecundũ damaſce. ca. viii. eſt pelagus infinitũ. ¶ Item: quecũqꝫ abſoluta eſſentia non poteſt intelligi niſi ĩ aliquo gradu certo. ergo intelligitur vt eſſentia finita vel infinita: ſꝫ repugnat eſſentie diuine intelligi vt finita. ergo ĩtelligitur vt infinita. Dicit magnitudo tranſit in diuinis. dico ꝙ tranſit ſicut relationes qꝛ non facit compoſitionem: veriſſime tñ manet / qꝛ ĩ omnibus creaturis q̃titas virtutis trãſit: ita ꝙ nõ facit compoſitionem ⁊ vere manet / qꝛ circunſcripto quolibet accidente adhuc manet q̃titas ⁊ eſſẽtia diſtinguitur mere ꝑ eſſẽtialia ab alio ⁊ habꝫ certum gradum in vniuerſo ergo multofortiori ĩ diuis ergo ibi eſt fundamentũ ⁊ terminus ex natura rei. dicit magnitudo nõ eſt proximum fundamentum: ſꝫ voluntas in magnitudine. Contra. damaſce. viii. ca. dicit ꝙ volũtas ibi ex natura rei. g̃ hẽtur propoſitum. de tertio ꝙ oriatur ibi ex natura rei. Patet ꝑ Aug. vt ſuperius arguitur cõtra maximianũ lib. iii. non eſt pater maior filio. ergo iſta equalitas ſequit̃ extrema ex natura rei. ¶ Ad primũ principale cuꝫ dicitur ſupra idem fundamentum et inter eadẽ extrema non poteſt eſſe diuerſa illatio realis nego hoc enim eſt falſum in creaturis: ſicut patet de calore cauſato in ligno ab igne eſt enim idem calor fũdamentum relationis q̃ eſt actiui ad paſſiuã ⁊ etiaꝫ

Tres conditiões relationis realis.

ſimilitudinis ⁊ dato etiam ꝙ non eēt in creaturis:
tñ vbi fundamentum eſt īfinitum bene poteſt idem
fundamentum eē diuerſarum relationū foꝛmaliter
inter eadem extrema. ¶ Ad aliud dico ꝙ licet iſta
equalitas ſit incommunicabilis non conſtituit ſup
poſitum: ſʒ tñ pꝛima relatio incommunicabilis et
ꝗlibet alia eſt aduenticia pſone cōſtitute ſicut patʒ
de ingenito ⁊ de ſpiratione actiua poſito ꝙ ſolꝰ pa
ter ſpiraret. Sʒ quare hec cōſtitutiua precedit com
munes relationes Contra. hec pꝛima ⁊ illa non du
bium eſt. pꝛobatum tñ eſt ſuperius ꝙ eſſentia deter
minat ſibi pꝛimo generationem actiuā. ¶ Ad aliō
x. methaphiſice dico ꝙ equalis impoꝛtat negatio
nem magni ⁊ pui: ſʒ non tñ iſtas negationes ſcðm
illud rubedo ipoꝛtat negationem albi ⁊ nigri: ſʒ nō
vnuʒ ſic equale dicit aliqd poſitiue. vñ philoſophꝰ
dicit poſtea ꝙ eſt autem medium. ¶ Ad tertiam q̄
ſtionem dico ꝙ eſt alia equalitas: qꝛ ſi eſt relatio re
alis. ḡ habet aliam oppoſitam ſibi coꝛreſpōdenteʒ
etiam ſi ſit relatio rationis adhuc habet oppoſitū
ſecundum relationem ſibi coꝛreſpondentem. Sed
quomodo queliʒ vnius relationis ē tñ vna ⁊ tamē
nō alie dico ꝙ nichil pōt plurificari niſi poſſit deter
minari ad finita: ſed hec non poteſt aliquid vniꝰ rea
lis niſi pꝛeexigat plura alteriꝰ relationis: qꝛ non ex
ſe determinat ad certā pluralitatem neqʒ ꝑ poſte
riꝰ. ergo pꝛius. Aut ergo illud pꝛiꝰ eſt vnius relatio
nis aut alterius. Si vniꝰ querenduʒ eſt de illo ⁊ ſic
vel pꝛoceditur in infinitū vel ſtabit ad aliqō pmuʒ
ergo eſt plurificabile vnius relationis determinat
per aliquid pꝛiꝰ alterius relationis. iſte ergo relatio
nes communes ꝑexigūt ad eaꝝ determinationem
relationes originis ꝑ quas determināt ad certam
pluralitatem. ¶ Ad pꝛimum ꝑncipale dico ꝙ foꝛa
poteſt plurificari ſine materia ⁊ ſi ſit in materia nō
plurificatur ꝑ materiam. ⁊ tñ dicit philoſophus in
ſeparatum a materia. ⁊c. dico ꝙ ſeparatum a mate
ria conuenit eſſe dupliciter vel a materia ꝙ ē altera
pars compoſiti vel a materia indiuiduali. Pꝛio mō
in ſeparatum a materia. non eſt idē penitus ꝙ quid
cum eo cuiꝰ eſt ſʒ inſeparatum a materia. Secūdo
mō philoſophus non conceſſit ītelligētias eſſe ſe
paratas a materia vtroqʒ mō. ⁊ iō gſa matie īſepa
ratum a materia pꝛimo modo potuit cōcedere ꝙ
qd eſt eſſe idem cum eo cuius eſt: ſed ſecundum ve
ritatem ſolus deus ſeparatus ē a materia ſecundo
mō ⁊ ſic pōt reſpōderi ad philoſophuʒ. vii. ⁊. xii.
methaphiſice. ¶ Ad aliud cum dicitur vbi efficiēs
eſt vnius relationis ⁊ materie foꝛmalis efficiens ē
vnius relationis vel vna numero. dico ꝙ hoc ē fal
ſum in relationibꝰ mutuis / qꝛ idem pꝛincipium ac
tiuū in patre eſt reſpectu diuerſoꝛum filioꝝ ⁊ recep
tionū relationū eſt idem: ⁊ tñ plures ſunt paterni
tates reſpectu plurium filioꝝ et foꝛte pꝛopoſitio ē
falſa de abſolutis. ⁊ ſi debeat aliquo modo eē vera
hoc eſt de foꝛma abſoluta actione naturali. ¶ Ad
aliud non ſequitur paternitas ē vnica. ergo equali
tas paternitas eſt tantū vna. quia pꝛima. ⁊ cum di
citur paternitas eſt vna / qꝛ adequat. ⁊c. dico ꝙ nul
la relatio in diuinis adequat eſſentiam ⁊ dato ꝙ a
liqua illa non eſſet originis.

¶ Diſtinctio. xxxii. ¶ Queſtio pꝛima.

Utrum pater et fi
lius diligant ſe. ſ. ſ. Qꝫ non. qꝛ
ſi ſic: aut eſſētialiter: aut notio
naliter. nō eſſētialiter / qꝛ pater
eodem diligit eſſentialiter ⁊ eſt
ſi notionaliter. ergo pater ⁊ fi
lius ſpirant ſpiritum ſanctum.
¶ Item: ſi ſic ergo pater diligeret ſe. ſ. ſ. ſed hoc eſt
falſum / quia in pꝛimo ſigno originis pater diligit
ſe et in iſto non eſt ſpiritus ſanctus. ¶ Item: eodeʒ
actu diligit pater ſe ⁊ alia ergo diligeret creaturas
ſpiritu ſancto. ḡ ſpiritus ſanctus eſſet amoꝛ creatu
re. ¶ Oppoſitum. Aug. vi. de trini. iiii. non quo. ⁊c.
⁊ Hieronimꝰ ſup Math. xiiii. dicit ꝙ ſpiritus ſan
ctus eſt dilectio patris ⁊ filij. Dicunt alii ꝙ Augu.
ſenſit ꝙ non: qꝛ libꝛo retractationū retractat ipē ꝙ
dixit patrem eē ſapientem ſapientia genita ⁊ dicit
ſe meliꝰ dixiſſe alibi. ⁊ ſic ſimilis vꝫ eē ratio de vno
⁊ de alio. ḡ in ſili retractat illō. ¶ Cōtra modꝰ Au.
ē in diuīs libere eādē materiā retractare ⁊ vbicūqʒ
loquitur de illa materia reperit ſe illam materiam
retractaſſe. ergo non videtur ꝙ ita diſtinctas mate
rias non ſeoꝛſum retractaret ⁊ etiam alii ſic hic di
cunt. iō dicunt alii ꝙ diligunt ſe ſpiritu ſancto ſicut
ſigno: ſʒ ſic poſſet dici ꝙ diligunt ſe creatura tan
ꝙ ſigno. ideo dicitur ꝙ diligunt ſe ſpiritu ſancto
ratione effectus foꝛmalis ſicut aliquis indutus in
dumento ⁊ arboꝛ floꝛis floꝛibus ⁊ floꝛatione. vnde
quando actio includit effectum aliquando deno
minat a termino foꝛmali aliquando a ꝓducto. Cō
tra: ſpiritus ſanctus eſt terminus pꝛime ſpiratio
nis. ergo pater ⁊ filius ſpirāt ſpiritum ſanctuʒ etiā
pater generaret filio ⁊ edificatoꝛ edificaret edificio
etiam non inuenitur ꝙ actio tranſeat in talibus.
¶ Item floꝛere non eſt verbum actiuum: ſʒ neutrū
⁊ omne verbum neutrum tñ ſignificat foꝛmaʒ per
modum infoꝛmantis infiniti ⁊ nominatur per mo
dum hmōi ⁊ quietis: ſicut dicitur iſte viret indumē
tis: ſʒ ſi eſſet verbum actiuum hoc foꝛet impoſſibile
vnde floꝛere floꝛibꝰ non dicit relationē effectꝰ foꝛ
malis: ſed in relatione. vñ iſte ablatiuus non ꝯſtrui
tur cum verbo in rōne effectus foꝛmalis quomodo
cōſtruitur cum nomine vᵬali eiuſdem verbi. vnde
floꝛere floꝛibꝰ eſt oꝛnari floꝛibus. vñ ſi dictum hu
ius magiſtri eſſet veruʒ poſſet dici ꝙ eſſe pꝛoducēs
pꝛoduceret effectu pꝛoducto.

¶ Queſtio ſecunda.

Queritur ſecundo:
vtrum pater ſit ſapiens ſapien
tia genita. Qꝫ ſic. Anſelmꝰ mo
nologia. lxiii. Nihil aliud eſt ſū
mo ſpiritu dicere ꝙ cogitando
intueri. ⁊ Aug. vii. de trini. ii.
pater dicit verbo. ⁊. vii. de tri.
iiii. verbum eſt ſapientia. Ex his ſequitur ꝙ pater
ſit ſapiens ſapientia genita. ¶ Oppoſitū. Auguſt.
vii. de trinit. iiii. eo ſapit quo ē: ſed non ē ſapientia

genita abſolutiue. ergo non ea ſapit. ¶Ad que=
ſtionem dico ꝙ non: qꝛ actus eſſẽtialis non poteſt
habere in perſona aliqͦ principiuꝫ niſi illud ſit ꝓn=
cipium eẽndi illius perſone vel forma:ſꝫ nulla per=
ſona habet aliã pro forma ſua neqꝫ hꝫ prima perſo
na ꝓncipiũ actiuũ ab alia nec ꝓncipiũ eſſendi. ġ pa
ter nõ ſapit ſapientia genita. ¶Iſtõ declaro primo
in itellectu noſtro / qꝛ memoria noſtra exprimit no
titiam ꝛ iſta noticia hꝫ duplicem relationem ſecun
dum anſel.mono.lxiiii. vna eſt in relatiõe producẽ=
tis ꝛ pertinet ad ſecundum modũ relationis. Alia
eſt relatio eiuſdem ad obiectum qͦ declarat et hoc
dupliciẽ vel formaliter vel effectiue.formaliter ipa
noticia declarat:ſꝫ meõria effectiue ſicut ymago ẽ
formalr̄ ſimilitudo ꝛ declarat formaliter:ſed pro=
ducẽs ymaginẽ effectiue declarat. ꝛ ideo conuenit
eis declarare effectiue ſicut producens ſpeculũ de=
clarat effectiue ymagines in ſpeculo ſecundum
ſpeculum formaliter. Sic pater gignit verbum et
dat effectiue noticiã actualem ꝛ illa noticia actua=
lis formaliter eſt declaratiua:ſed pater q̇ dat illam
noticiam declarat principiatiue.vel memoria pa=
terna. Sic dicere põt accipi quadrupliciter in diui= | dicere q̈=
nis. Primo dicĩ mere eſſentialiter ꝛ ſic dicit An= | druplr ac
ſelm⁹ vbi ſupra ꝙ nichil aliud eſt dicere q̈ actu itel | cipitur in
ligere ꝛ ſic q̇libet perſona dicit ſuã intelligentiam | diuinis.
ꝛ ſic vna dicit aliam ſicut intelligit aliam: ſed non
dicit alia perſona abſolutiue. Alio modo accipitur
dicere mere ꝑſonaliter ꝛ hoc eſt idẽ ꝙ generare in=
tellectualiter:ꝛ ſic pater dicit filium ꝛ nõ filio abſo
lutiue:ſed aliquo mõ datem dicit filio hoc eſt cõmu
nicat eſſentiam filio. Tertio dicĩ ꝙ dicere accipiĩ
pro declarare ſcꝫ reſpectũ rationis.ꝙ dicit aliaꝫ re
lationem a relatione q̃ eſt realis expreſſi ꝛ ſic dice
re formaliter eſt eſſentiale tñ per appropriationem
dicitur competere filio / qꝛ pater memoria ꝓducit
abſolutiue ꝛ memoria non habet ſic declarare / qꝛ
ſibi ſoli conuenit declarare vi ꝓductionis. vñ ſicut
verbum declarat ſic declarauit ſe. ꝛ dicere illo mõ
dicitur notionale ꝑ appropriationem:ſed formaliẽ
eſt eſſentiale. Quarto modo accipiĩ dicere pro de=
clarare effectiue ſicut ꝓducens ſpeculum declarat
effectiue ꝛ iſto modo dicere ꝯnotat eſſentiale ꝛ q̈=
tum ad principale ſignificatũ eſt notionale / qꝛ iſto
modo dicit ille qui eſt principiãs illud qͦ eſt decla
rãs ſic pater dicit verbo ſicut ꝓducens ſpeculũ de=
clarat ſpeculo ymagines:ſꝫ ſi declarare eẽt actio ſi
cut creare ſic dicerein eſſe principium actiuum ſub
auctentice quia haberet rationem actiui ab alio.ſꝫ
declarare non eſt agere: ſed eſt habere illud in quo
relucent alia. Per iſtam diſtinctionem patet ad rõ=
nem vtriuſqꝫ partis. ¶Ad queſtionem priorem di
co ꝓmo de re ꝛ hoc manifeſtãdo ĩ intellectu nr̄o. in
nobis eñ ſicut memoria exprimit noticiam actua=
lem ſic voluntas fecũda ſpirat amorem obiecti et
iſta referuntur ſecundo modo relatiõis ꝛ amor ſpi=
ratus habet habitudinem ad obiectum ꝛ ſi de⁹ ipꝫ
cauſaret ꝛ non habemus hoc nomẽ impoſitũ. Sꝫ
poteſt dici acceptio obiecti. ergo ꝓducẽs huiuſmo
di amorem poteſt dici effectiue acceptare: ita ꝙ a=
mor formaliter acceptat ꝛ voluntas effectiue ꝛ hoc
eſt gratificare qͦ forte dixit vnus doctor ꝛ flagra=
re. ꝛc̄. de amore incentiuo. Sic in diuinis ſpiritus
ſanctus habet relationem realem ad patrem ꝛ filiũ
ꝛ ſpirantes etiam ſpiritus ſanctus eſt amor amati
ġ habet reſpectum ad eſſentiam dilectaꝫ. ꝛ ſicut ſu
perius diſtinguebaĩ dicere quadrupliciter ſic diſtĩ
guitur de diligere :poteſt eñ accipi primo eſſentia
liter mere ꝛ ſic quelibet perſona dicitur diligere.
Secundo poteſt accipi mere perſonaliter ꝛ ſic di=
cereĩ diligere idē ꝙ ſpirare ſicut dicere generare:ſꝫ | diligere ĩ
ſic non vtimur illo diligere:ſꝫ loco eius ponim⁹ ſpi | diuis põt
rare. Tertio mõ poteſt accipi diligere ꝓ acceptare | q̈druplici
formaliẽ ſicut dicere ꝓ declarare formaliter tamẽ | ter accipi
appropriate conuenit ſic dicere. ſ. qꝛ ꝯuenit ſibi ex
vi ꝓductionis ꝛ ſic eſt eſſentiale ſcd̄m ſe notionale
ꝑ appropriationeꝫ. Quarto modo accipitur dilige
re ꝓ acceptatiõe ſecundum ꝙ principiatiue deno=
minat ſpirantes: ſꝫ formaliter. ſ. ſic dicere pro de=
clarare effectiue ꝛ ſic dicitur effectiue cuꝫ ſubauctẽ
tiue. vñ ablatiuus dicit ꝙ eſt principium formale ac
cipiendi ſubauctentice ꝛ ſic pater ꝛ filius diligunt
ſpiritu ſancto. ¶Ad primum principale cum dicĩ
aut accipitur eſſentialiter / vel notionaliter. dico ꝙ
neqꝫ ẽ ſic neqꝫ ſic preciſe:ſꝫ cõnotat notionale ꝛ ſi
gnificat eſſentiale ¶Ad aliud cõcedo ꝙ pater dili=
git ſe ſpiritu ſancto / qꝛ omne illud diligit ſpiritu ſã
cto cuius obiecti ſpiritus ſanctus ẽ amor ꝛ hoc hꝫ
a patre ꝛ ſic eſt ſpiritus ſanct⁹ amor patris. ꝛ cũ di
citur in primo inſtanti originis pater diligit ſe dico
ꝙ diligit ſe dilectione eſſentiali:ſꝫ non notionali ni
ſi ſpũ ſancto. ¶Ad aliud dicĩ concedo ꝙ diligit
creaturas ſpiritu ſancto ꝛ ꝙ ſpm̄ ſcm̄ dicit verbo ꝛ
creaturas dicit verbo. ¶Contra non ſic diligit pa
ter ſe ſpiritu ſancto ſicut creaturas / qꝛ ſi aliqͦ ob
iectum cui⁹ obiecti ex vi ꝓductionis non eſt verbũ
declaratiuum non oꝫ patrem illud diligere ſpiritu
ſancto ſicut ſi ſpeculo producto ibi reſultaret noua
ymago ex vi productionis illi⁹ ymaginis non eẽt
ꝓducens ꝓncipiãs:ſꝫ ex vi ꝓceſſionis non eſt ſpi=
ritus ſanctus ꝓncipium diligẽdi aliã creaturã qꝛ nõ
eſt neceſſe ex vi productionis aliam creaturam eſſe
qꝛ ita ꝑfectus poſſet eſſe amor ſicut nunc eſt. ꝛ ſi nõ
eſſet creatura. vel ſi concedatur ꝙ pater diligit cre
aturam ſpiritu ſancto tunc non oꝫ niſi ꝙ deus ha=
beat reſpectum rationis ad creaturam vt dilecta ẽ
in eſſentia dei ꝛ nõ ꝑꝫ eẽ exiſtere creature neqꝫ poſ
ſet dici ſpiritum ſanctum diligere verbo neqꝫ crea=
turam per nullam auctoritatem habꝫ ſpirit⁹ ſanct⁹
reſpectum verbi nec ergo multo fortiori poteſt cre
aturam diligere verbo.

¶Diſtinctio. xxxiii. ¶Queſtio. i.

Queritur vtrum pro=
prietas ſit eſſentia diuina. Qꝫ nõ
Aug. v. de trini. v. non omne dici
tur in diuinis ſecundum ſubſtan=
tiam:ſed aliquid ſecunduꝫ relatio
nem. ergo relatio non eſt ſubſtan=
tia. ¶Item idem non eſt realiter vnum multa rea

liter:ſed eſſentia ē vna realiter ⁊ proprietates mlʇ=
te realiter. ¶ Item nichil ē in ſe.iiii.phiſicorum.ꝓ
prietas eſt in eſſentia.ḡ non eſt eſſentia. ¶ Item:
eſſentia eſt formaliter infinita.proprietas non.
¶ Itē:eſſentia eſt ꝑfectio ſimpliciter proprietas.
¶ Item:ſi paternitas eſt eſſentia.ḡ eſſentia pater=
nitas.ḡ per ſe aut per accidēs. Si ꝑ ſe ḡ in quolibꝫ
in quo ē eſſentia.ergo in filio.ſi ꝑ accidens.ergo ac
cidens eſſet in diuinis. ¶ Item.vii.de trinita.iiii.
Nō eo verbo quo ſapiens:ſꝫ diuinitate eſt deus.ḡ
diuinitate eſt pater.aliter tūc in ſecunda figura di=
uinitate nō eſt pater paternitate ē pater.ḡ paterni=
tas non eſt diuinitas vt ſi ſic argueretʇ non albedīe
eſt hoc coloratum nigredine hoc eſt coloratū.ergo
nigredo non eſt albedo. ¶ Oppoſitum proprietas
aut ē aliquid aut nichil. Si nichil.ergo perſone cō
ſtituunt in eē nihilo. Si aliqd aut eſt eſſentia diuīa
aut alia. Si alia eēntia ab eēntia dīna.ergo ē eſſen
tia creata.ḡ perſone eēnt create nō ergo latria ado
rande. ¶ Item proprietas ē ibi cum eſſentia.ergo
vt indifferens in re vel erit compoſitio. ¶ Item:ſi
proprietas eſt alia res ab eēntia.ergo ſunt ibi tres
res ⁊ eſſentia quarta res.ergo eſſēt ibi quatuor res
qȯ eſt damnatuꝫ extra damnamꝰ.⁊c̄. ¶ Dicitur
ad queſtionem ꝙ relatio eſt eadem eſſētie ſecundū
rem ⁊ non differt niſi ſecundum intelligētie ratio=
neꝫ illud magis explicatur reſpectus prout compa
ratʇ ad eſſentiā ad idē ſecundū rem:ſꝫ in cōpatione
ad oppoſitū differt ſcȯꝫ rōeꝫ/qꝛ eēntia non ſic com
paratʇ ad oppoſitum. ¶ Ulteriꝰ dicitʇ ꝙ in creaturīſ
aliqd inuenitur ꝙ eſt res ſubſtracta relationi neqꝫ
albedo ſilitudi ⁊ ē alia res:ſꝫ nō ſic ī diuīs neqꝫ pt
ī diuīs illa īfinita eſſētia exꝑmi vno noīe ꝙ nos nō
concipimus totā eſſentiam.ergo vno noīe non poſ
ſumus totā ſigre. Et dicitur vlterius ꝙ ſi nichil eēt
perfectio niſi ſapientia.ergo deus nō eſſꝫ ſubſiſtēs
cum ſapientia hoc nō includat.ergo tm̄ eſt differen
tia rōis inter eſſentiam ⁊ relationē. ⁊ ſicut attribu
tum nō dicit totam ꝑfectionem dei ſic neqꝫ nomē
relatiuum Contra.cōceditʇ ꝙ relatio differt ſecun=
dum rem ab eſſentia/qꝛ dicit reſpectum ad oppo=
ſitum ⁊ eſſentia non. Sed ex natura rei relatio di=
cit reſpectum ad oppoſitum/qꝛ ex natura rei ſunt
ibi relatio ⁊ eſſentia.ḡ relatio ex natura rei differt
ab eſſentia:qꝛ eſſentia eſt ibi ad ſe ex natura rei:et
relatio ad oppoſitum ex natura rei. ¶ Item:ꝙ ſit
tanta diſtinctio attributi ſicut relatiui non videtʇ:
qꝛ Aug.concedit ꝙ eo quo ē ſapiens eo eſt deus:⁊
ſic negat ꝙ eo quo eſt pater eo ē deus. Aliter dicitʇ
ꝙ realitas relationis vt reſpicit eſſentiam differēs
eſt ſola relatio:ſꝫ inq̄tum comparatur ad oppoſi=
tum diuerſitatem rei relationis importat:⁊ ſic ſūt
in prima eſſentia ⁊ relatio que differunt re relati=
ua ⁊ ſic pōt dici relatio vere conſtitutiua perſone/
qꝛ comparata adinuicem relatio ⁊ eſſentia non dif
ferunt re. Sed comparando relationem ad oppo=
ſitum differt re relatiua.⁊ iȯ nō eſt ibi compoſitio
qꝛ quecūqꝫ faciunt compoſitionem adinuicē com=
parata adinuicem differunt re ſicut patet de mate
ria ⁊ forma. ¶ Contra iſtud relatio vt reſpicit eſſē=
tiam aut comparatur ad oppoſitum aut nō.ſi ſic ⁊
vt ſic ꝑ conceſſa differt ſola re vt comparatur ad eſ
ſentiam ⁊ re vt comparatur ad oppoſitum.ergo vt
differt ſola re differt re ſi non ſit comparatum ad
oppoſitum.ergo non eſt relatio:qꝛ impoſſibile ē ꝙ
maneat relatio niſi comparetur ad oppoſitum/qꝛ
ſic relatio manens relatio eſſet ad ſe. ¶ Item:rela
tio vt conſtituit reſpicit eſſentiam.vt fundamen=
tum ⁊ conſtituit vt eſt relatio realis a fundamen=
to eīm eſt res ⁊ vt conſtituit reſpicit oppoſitum.ali
ter eīm vt ſic conſtituit eēt ens abſolutum ⁊ ſic ꝑſo
na eſſet abſoluta.ergo ſi eſt res relatiua aliavt com
paratur ad oppoſitum erit res relatiua aliavt com
paratur ad eſſentiam. ¶ Dico ergo ad queſtionem
ꝙ ſi proprietas ē i eſſentia.ergo eſt eadem eſſentie
per Aug.vbi ſupra.eſſentia eſt quicquid hꝫ exponē
do ꝙ non vt relatiuum hꝫ correlatiuum.opꝫ ergo
cōcedere ꝙ eſt idem ⁊ ꝙ ſit alia differentia opoꝛꝫ
neceſſario dicere:qꝛ ſcȯm philoſophuꝫ in pāo tho
picorum quācūqꝫ differentiam inuenimus iter alia
inferimus quā nō idem:ſꝫ proprietas eſt in eſſentia
⁊ eſſentia non etiāꝫ eſſentia eſt infinita proprietas
ergo aliqua diuerſitas ꝙ alia diſtinctio non eſt ſo=
la diſtinctio ꝑ intellectum/qꝛ pater in primo ſigno
originis habet naturam cōmunicabilem ⁊ incom=
municabilem ex natura rei/qꝛ in primo ſigno ori=
ginis pater ē ex natura rei ⁊ eſt perſona ex natura
rei.perſona eſt ꝑ proprietatem.ergo iſta non diſtin
guntʇ ſolum per intellectum/qꝛ ex natura rei repu=
gnat rei.qꝛ ex ſe ſit communicabilis ⁊ incommuni
cabilis.ḡ iſta differunt in patre ex natura. ¶ Item
qȯ ꝑ aliquid ſui cōuenit cuꝫ alio realiter ⁊ ꝑ aliquid
ſui differt ab iſto habet in ſe vtrūqꝫ realiter diuer=
ſum ab alio:ſꝫ pater in ſe habet diuinitatem qua cō
uenit cum filio realiter paternitatem qua differt re
aliter. Maior pꝫ qꝛ ex natura rei habꝫ conuenien=
tiam realem cum aliquo ꝑ illud idem ex natura ſui
non habet conuenientiam realem ab illo. ¶ Item
beatus vt angelus vel anima videns deum patreꝫ
concipit diſtincte paternitatem ⁊ diuinitatem.aut
ergo concipit iſta eſſe diſtincta per fabricationem
intellectus.vel ex natura rei.ſi ſecundo modo ha=
betur ꝙ ibi ſunt diſtincta ex natura rei. Si primo
mō cum intentio iſta ⁊ tm̄ dicere ꝑ fabricationem
intellectus:ita beatus erit in paternitate ſicut ī di=
uinitate:⁊ filiatione:⁊ ſpiratione paſſiua.⁊ ſic in q̈t
tuor rebus erit intellectus beatus. ¶ Item Augu.
vii.de trini.ca.iiii.non eo eſt verbum quo ſapientia
ergo concedit tantā diſtinctionem formalem rela=
tionis/qꝛ concedit diſtinctionem in vno vt relatio
ne:⁊ tm̄ notat diſtinctionem in alio ſcꝫ attributo.ḡ
ē ibi diſtinctio propoſita operationi intellectus:⁊
Aug.in eodem.vii.ca.ii. Omne qȯ dicitur ad aliud
eſt aliqd excepto relatiuo.⁊ cap.iii.omne quod di=
citur ad aliud habet aliqd ad ſe ⁊ aliqd ad alterum
⁊ ca.lxiiii. Si ſubā eſt ad alterum iā non eſt ſubſtan
tia:igitur ſi relatio eſt ad ſe.iam non eſt. ¶ Dico er
go ꝙ eſſentia ⁊ proprietas differunt nō preciſe ꝑ in
tellectum ſicut intellectus noſter concipit intentio
nem vniuerſalis. Sꝫ ibi eſt diſtinctio ex natura rei

⁊ poteſt poni diſtictio rei ſicut doctor ſuperius alle
gatus ꝙ differt re relatiua. vel ſicut dicit ali⁹ doctor
antiquus ꝙ relatio differt/ q: dicit alium modum
ſe hñdi. ſed reſpectu oppoſiti ē res relatiua alia: ⁊
ſic concedo diſtinctionē realem rei relatiue vel mo
di realis ⁊ tñ non eſt ibi compoſitio/ q: intellectus
non facit compoſitionem cum eo cuius ē: neq3 res
relatiua. Et iſti doctores non concedunt ꝙ eſt alia
res abſolute vel alius mod⁹: ſ3 cum iſta determina
tione res relatiua ⁊ modus tranſit ꝑ ydemptitatē
ſiue ponat modus alius vel res relatiua nulla erit
compoſitio. ¶ Ad primum principale dico ꝙ non
ſic aliud eſt dici ſecundum relationem aliud ſecun-
dum ſubſtantiam. ḡ relatio non eſt ſubſtantia: ſ3 ſe-
quitur ꝙ relatio ⁊ ſubſtantia non ſunt ꝑ ſe idē: ſ3
eſt alia differentia ſicut modi reales vel rei relati-
ue. ¶ Ad aliud dico ꝙ idem realiter non eſt vnum
⁊ multa realiter verum eſt. Nō eodem mō accipien
do: ſed ſicut mod⁹ ⁊ illud cuius eſt mod⁹ ſicut ſi aia
ſit idem cum potentiis qḋ credo: tñ nulla potentia
eſt idem anime adequate. ⁊ iō poſſunt eſſe diſtincte
potentie infinite eſſentia vna ⁊ prima hoc non ſeq̇
tur ꝙ qualis ē diſtinctio limitati ꝙ talis ſit diſtin-
ctio illimitati. vñ ſicut eſſentia non diſtinguit ſicut
ꝙ eſt idem eſſentie adequate nō diſtinguit. ⁊ ſic nō
eſt alia proprietas conſtitutiua. ¶ Ad aliud dico ꝙ
idem ſicut modus vel res reſpectiua poteſt eē in il-
lo cuius eſt idem. ¶ Ad aliud concedo ꝙ eſſentia
poteſt eſſe eſſentia infinita ⁊ modus non. et ſimili-
ter alia perfectio ſimpliciter ꝯuenit eſſentie q̄ non
rei relatiue vel modo. ¶ Ad aliud cum dicitur diui
nitate non eſt pr̄ ⁊ paternitate ē pr̄. ḡ paternitas nō
eſt diuinitas. dico ꝙ op3 maior ſit vniuerſalis i ſub
ſtantia finita ⁊ per conſequens/ q: habeat ſuppoſi
tionem ꝑſonalem ⁊ ſic nulla diuinitate eſt pater et
hec eſt falſa. vñ non valet colore non ē corpus albū
⁊ albedine eſt corpus album: igitur albedo non eſt
color: ſed ſi capitur in maiore nullo colore eſt corp⁹
album. Maior erit falſa. ſi minor ſit vera. vel poteſt
dici ꝙ hoc eſt diſtinguendum. non diuinitate eſt pa
ter ex eo ꝙ pōt eſſe negatio cauſalitatis vel cauſali
tas negationis. Si ſit negatio cauſalitatis vera ē/
q: diuinitas non eſt cā quare eſt pater ſi ſit cauſali-
tas negationis falſa ē: q: tunc denotatur ꝙ non di
uinitas eēt cauſa quare eſſet pater. vñ vnus ſenſus
dicit ꝙ non eſt diuinitas cauſa eſt pater ⁊ ſic eſt ve
ra: alius ſenſus eſt ꝙ non diuinitas eſt cauſa. qua-
re eſt pater ⁊ ſic eſt falſa. ¶ Ad aliud ꝙ primum fa
ctum eſt dico ꝙ hoc eſt per accidens logice loquen
do eſſentia eſt paternitas: ⁊ tamen non ſequitur ꝙ
ibi eſt accidens: quia hoc per accidens rationale ē
animal. vnde predicatio per accidēs poteſt eſſe vbi
non eſt accidens ⁊ concedo ꝙ pater eſt ſuppoſitum
per accidens logice loquendo. Vel aliter dico ꝙ
hec predicatio eſt ydemptitas eſſentia eſt paterni-
tas ⁊ neq3 per ſe neq3 per accidens. vnde predica-
tio formalis diuiditur in per ſe ⁊ ꝑ accidens non ꝙ
idemptitas ad maiorem predictorum queratur.

¶ Queſtio ſecunda.

Queritur ſecundo:
vtrum ſimplicitati perſone di-
uine repugnet qualiſcūq3 diſti
ctio realis conſtituens ipſam.
¶ Q: nō. q: in perſona diuina
ſunt eſſentia ⁊ relatio: q: niſi
haberet eſſentiam non eēt de⁹
niſi haberet relationem non eſſet diſticta. ergo nō
eſt perſona diuina niſi habeant eſſentiam ⁊ relatio
nem. ꝙ relatio ⁊ eſſentia ſint aliquo mō diſtincta.
patet. v. de trinit. v. relatio non eſt eſſentia: q: aliud
eſt dici ſecundum relationem et ſecundum ſubām
⁊. vii. de trini. viii. ſi ſubā eſt ad aliquid iā non ē ſub
ſtantia. ¶ Oppoſitum Aug. xi. de ciui. dei. x. deus
ideo eſt ſimplex ꝙ eſt quicq̇d habet. ⁊c. Dicitur a
doctore ſuperius notato ꝙ ſimplicitas perſone di
uine non permittit inter conſtituentia niſi ſolā dif-
ferentiam rei ⁊ argumentatū eſt contra ſuperius. ⁊
adduco nouā rationem. quecūq3 ſolum ratione di-
ſtinguūtur. aut vtrūq3: aut alterum eſt ens ratiōis:
ſ3 eſſentia non eſt ſolum ens reale ſic nulla res eſſet
in diuinis neq3 proprietas eſt ſolum ens reale. Sic
enī perſone differrent ſola ratione ⁊ ſequeret error
ſabelii. Maior p3: q: omnis diſtinctio ē ſuper aliā
vnitatem. Si ergo alia duo differunt tm̄ re. ergo tā
tum hñt vnitatem re. ḡ tm̄ entitatem re quā conſe
quitur. Aliter dicit alius doctor ſicut ſuperius reci
tatū ē ꝙ differunt re relata in comparatione ad op
poſitum: ſ3 impoſſibile eſt ꝙ ſit relatio ⁊ non com-
parat ad oppoſitum. iō ſi diſtinguitur re relatiua ī
comparatione ad oppoſitum ſic relatio cōparata
ad eſſentiam differret re relatiua. iō iſta duo mem
bra diſtinctionis includūt contradictionem. iō ſu-
ſtinendo opinionem ſine cōtradictione eſſet dicen
dum ꝙ relatio quecūq3 accipitur differre re. relati-
ua ab eſſentia ⁊ tūc reſpondendum eēt rationibus
ſicut prius. ¶ Contra illud ex quibuſcūq3 qualiter
cūq3 diſtinctis ſiue re relatiua ſiue abſoluta fit vnū
alterum ē actus alterum potentia. S3 ex eſſentia ⁊
relatione tanq̄ ex re diſtinguentis ſaltem re relati
ua fit vnum. ḡ. ⁊c. Maior patet q: aut in iſto tertio
habent illa duo habitudinem adinuicem vel preci
ſe ē ibi hoc ⁊ hoc. Si detur ſecundum. ergo totum
non eſt verius vnum q̄ aliud iſtorum. ſi ē aliqua ha
bitudo vnius ad alterum in illo tertio illa non erit
alia habitudo q̄ actus ⁊ potentia: q: nulla habitu-
do poteſt verius facere vnum duorum quacunq3 re
diſtingueretur. ¶ Item: omnis res inſtantia eſt de
eſſentia dicit. dicitur ꝙ ſubſiſtētia eſt relatio eēntie
ſed incommunicabilis ſubſiſtentia re proprietatis
generaliſſime accepta ſiue relatiua ſiue alia habēs
qualecūq3 eſſe vel informat rem aliquo modo aliā
vel informatur vel neutro modo: ſed eſt ſubſiſtens
ſecundum ſe. Si primo modo vel ſecūdo. ergo erit
compoſitio ſi tertio modo ꝙ neq3 informat neq3 in-
formatur. Sed eſt relatio natura ſubſiſtens. ergo
relatio eſt perſona diuina. non ergo perſona inclu
dit eſſentiam. dicit ꝙ relatio informat eſſentiā ſuo
modo ſicut eſt res relatiua alia: ⁊ nō ſequitur ꝙ ſit

compoſitio niſi eſſet abſolute res alia. ¶ Contra:
opꝫ ſaluare talē ſimplicitatem in perſona diuina
qualē nō concedimus in creatura ponendo ꝙ rela
tio differt a fundamento: ſed hec ponentes non di
cunt ꝙ relatio eſt abſolute res alia a fundamen-
to / ſed res relatiua alia ergo nō eſſet maior ſimpli
citas in pſona diuina eſſentie ⁊ relatiōis ꝙ̄ in crea
turis fundamenti et relationis. ¶ Itē. Augu. xi. de
ci. x. In diuinis natura habēs eſt id qd̓ habet: ergo
opꝫ ſaluare in perſona diuina maiorem idēptitatē
et ſimplicitateꝫ ꝙ̄ act⁹ abſoluti vel actus relati vt
in creaturis. ¶ Itē: ſcdm̄ oēs proprietas vr̄ tran-
ſit in idēptitatē: ſed ꝙ ita manet ac ſi nō tranſiret
nllo mō trāſit: ſꝫ ſcdꝫ iſtā viā relatio ſic manet: ac ſi
nllo mō trāſiret qꝛ ⁊ ſi nllo mō trāſiret tn̄ diſtiguit̄
re relatiua a fundamēto: ⁊ ſic diſtiguit̄ nūc. ¶ Itē:
ꝯtra illō eſt reſponſio ad oppoſitū i alia queſtione
Proprietas: aut eſt aliquid vel nihil. ⁊c. ¶ Dico er
go ad q̄ſtionem ꝙ ꝓprietas et eſſentia non diffe-
runt ſola re: neqꝫ eſt inter ipſa differentia realis: ⁊
tamen eſſentia et relatio ante oēm opationē intel
lectus hn̄t diſtinctionē realē ſcdm̄ qd. ſed hoc pōt
intelligi dupliciter: vel ꝙ ly ſcdm̄ qd refert̄ ad rea
litatē: ita ꝙ iſte ſit intellect⁹ ꝙ ibi eſt realitas ſcdꝫ
quid: et ꝙ i iſta realitate qualiter eſt ſimpliciter, di
ſtinguit̄: ⁊ ſic videnī due priores vie doc. tenere ꝙ
diſtinguit̄ re relatiua hoc eſt in re q̄ eſt res ſcdꝫ qd
Alio mō pōt intelligi ꝙ iſta diſtinguit̄ realiter ſe-
cundū quid: ꝙ ly ſcdm̄ quid referat ad diſtinctionē
ꝯcedo realitatē ſimpliciter eſſentie et relationis: ſed
in realitate ſimpliciter diſtinguit̄ ſcdm̄ qd. et ſic in
telligo ꝙ diſtinctio perfecta habet ꝯditiones tres
reqſitas q̄ tamen non concludunt diſtinctionē ſim
pliciter ⁊ quartā cōpletiuam q̄ cum ꝑcedentib⁹ cō
cludit diſtinctionē ſimpliciter. Prima requiſita eſt
ꝙ q̄ diſtinguuntur non ſint tn̄ entia in potentia ſi
cut forme in materia. Secunda: ꝙ non tn̄ habeāt
eſſe virtuale ſicut effectus in cauſa. Tertia: ꝙ non
habeant eſſe confuſum ſicut miſcibilia in mixto.
Sed quarta eſt ꝙ ſit realiter nō idemptitas vera.
Tres prime conditiones ſunt ibi qꝛ eſſe ⁊ relatio
non hn̄t tantū eſſe in potentia: ſed actualiſſime ſe-
cunda eſt ibi non em̄ habēt eē virtuale tn̄ ſꝫ expli
cite. Tertia ē ibi ꝙ nō hn̄t eē ꝯfuſū / ſed abſqꝫ om̄i
cōfuſione: ſed quarta que ē expletiua non eſt ibi qꝛ
non eſt inter illa non idemptitas: qꝛ eſſentia eſt for
ma infinita iperfectione eſt perfecte idem cuilibet
ꝯpoſſibili ſibi. Aliter em̄ eſſet compoſſibile illi qd̓
repugnat infinito. Unde infinitum cū reſpectu nul
lius poſſit habere rationē partis vbi ergo habem⁹
tres conditiones tn̄ eſt realis diſtinctio ſcdm̄ qd:
ſed inter eſſentiā et proprietatem eſt non idempti
tas formalis ⁊ non adequata. non idemptitas for
malis eſt inter illa quorum nullum cadit in diffini-
tione alterius: nec cadere deberet eſto ꝙ diffinire
tur: vnde hmōi eſt animal formaliter: qꝛ q̄dditatiue
includit aīal: ſꝫ ſi eſſentia diuina poſſit diffiniri nō
caderet in ei⁹ diffinitione eſſentia niſi tanq̄ addi-
tū: ſicut ponitur ſuppoſitū in diffinitiōe accidenta
liter: ſed hoc non arguit ipſum eſſe de relatione

quidditatiua: ergo nec vnum eſt formaliter aliud.
Exemplum: vnū in creatura nō eſt de relatiōe en-
tis non em̄ caderet in eius diffinitione eſto ꝙ ens
poſſet diffiniri: ideo non ſunt formaliter idem: ⁊ ta
men ſunt idemptitate idem: ſic etiam de paſſioni-
bus entis. Patet ergo ꝙ paternitas et eſſentia nō
ſunt formaliter idem: et per conſequens eſt nō idē
ptitas formalis. Scdo eſt ibi idēptitas non ade-
quata. vnde diffinitio et diffinitū ſunt idem idem-
ptitate adequate: ſed homo et animal ſunt idem
idēptitate nō tn̄ adequate dupliciter. Primo: quia
animal ad plura ſe extendit. Secūdo: quia homo
plus includit / puta rationale. Sic eſſentia et rela-
tio non ſunt idē adequate: ꝓbo: qꝛ eſſentia tranſcē
dit proprietatem ſcdm̄ cōitatem ſcdm̄ Damaſcenū.
ſcdo non ſunt adequata: qꝛ eſſentia eſt formaliter
infinita ꝓprietas non ideo plus actu icludit eſſen-
tia q̄ proprietas et ad plura ſe extendit. Certū eſt
ergo dupliciter eſt nō idēptitas adequata et nō ſe-
quitur eſt nō idēptitas formalis ⁊ non idemptitas
adequata: ergo eſt non idemptitas: qꝛ in creaturis
poteſt inter aliqua eſſe ſimpliciter idemptitas: et
tamen non formalis / nec adequate: ſicut potentia
eſt ſimpliciter eadem: et tamen nec formaliter nec
adequate. ¶ Itē: in formis accidentalibus eadem
eſt entitas ſimpliciter a qua accipit̄ gen⁹ ⁊ differē
tia. aliter em̄ albedo nō eēt forma ſimplr̄: ſꝫ hēret
in entitate ſua cōpoſitionē rei cū re: ⁊ tn̄ entitas a
qua accipit̄ gen⁹ ⁊ differentia non eadē adequate.
Entitas em̄ a qua accipitur rō coloris nō immuta
tur in albedine ⁊ nigredine: qꝛ hmōi color q̄tum ē
ex ſe nō eſt alteri⁹ rōnis i hac ſpecie ⁊ illa neqꝫ aliꝫ
quod indiuiduū gn̄is in diuerſis ſpecieb⁹ acciden-
tia: neqꝫ ꝓpter hoc ſequit̄ ꝙ albedo ſit nigredo: qꝛ
albedo plus habet in ſe. Patet ergo i creaturis vbi
eſt vera idēptitas: ⁊ tn̄ non eſt idēptitas formalis:
ſic in diuinis inter ꝓprietatem et eēntiā nō eſt idē
ptitas: iō qdlꝫ ibi hꝫ ſuā formalitatē ex natura rei
et ꝙ ꝯſequit̄ naturā rei: iō ſeqtur q̄n ſint vnū ſim-
pliciter neqꝫ etiā oꝫ ꝙ q̄n aliqua ꝯueniunt i tertio
in quo ſunt idē idēptitate ꝙ ꝯueniāt inter ſe: ſicut
pꝫ de potētiis aīe: ſic nec opꝫ de ꝓprietatib⁹ con
uenientibus in eſſentia. Unde eēntia eſt plurifica-
bilis hec eſt ipſa manēs vna pōt eſſe in multis nō
tn̄ ꝓprietas ꝯſtitutiua eſt plurificabilis: qꝛ nō ſunt
idem adequate. Dicit que ꝯueniunt in tertio ſunt
eadem inter ſe / vt conueniunt in tertio. Dico: ꝙ ſi
duo limitata cōparentur ad tertiū illimitatum nō
opꝫ ꝙ talem habeant cōpoſitionē inter ſe ſicut in
illo tertio illimitato: quia inſtās preteritū tpis fuit
ſimul cum inſtāti eternitatis: ⁊ ſimiliter hoc inſtās
tēporis qd̓ nunc eſt: ⁊ tn̄ iſta duo inſtantia tēporis
nō ſunt ſimul: ⁊ etiam deus eſt hic preſentialiter ⁊
rome preſentialiter: ⁊ ſimul abſqꝫ omni diſtantia
non tamen ſic ſunt ſimul pariſius et roma. ¶ Ad
hoc eſt Auguſti. vii. de trinit. ii. ⁊. iii. Omne relati-
uum eſt aliquid preter illud quod refertur. ⁊. vii. de
trinitate. iiii. Non eo pater eſt quo pat̄ ē pat̄. i. ver
bum. ſecundum iſtam viam ponitur ordo: qꝛ primo
eſt vnū re ⁊ ratione: ſcdo ſequēs imediate non; et

diſtictio realis non precedit perſonas diſtinctas / neq₃ eſt diſtinctio rei: ſed diſtinctio realis ſcõm qd pura eſſentie ⁊ proprietatis conſtitutiue. Et nõ intelligo ꝙ ly ſcõm qd ꝙ ponatur ibi aliquid imperfecte: ſed ita perfecte eſt ibi eſſentia ſicut ſi eſſet ſola: ⁊ ita perfecte eſt paternitas: ſicut ſi nullo modo tranſiret: et tñ inter ipſa nec diſtinctio realis ſola / neq₃ realis ſimpliciter / ſed realis ſcõm quid in tertio ordine eſt diſtinctio realis pſonaru₃ ex natura rei q̃ eſt diſtinctio relatiuorum ⁊ quarto et vltimo eſt diſtinctio aliorum vt creaturarum. ℂ Ad ſcõm ꝓ prima parte cũ dicit relatio nõ eſt eſſentia verũ eſt / nec formaliter / nec adequate tñ eſt ſimpliciter idem ſibi idemptitate. ℂ Ad aliud ad oppoſitum cum dicit eſt quicq̃d habet verum eſt idemptitate: ſed non formaliter. ℂ Queſtio tertia.

Tertio q̃ritur: vtru₃ ꝓprietas ſit ipſa pſona. Et non. ꝓprietas realiter determinat pſonam: ⁊ nichil determinat ſe. ℂ Itẽ: proprietas eſt in perſona / vt ibi dicit imperfectius ꝓprietas ⁊c. et nichil eſt in ſe. iiii. Phiſicoꝝ. ℂ Item: ſi ꝓprietas ſit perſona: ergo vna ꝓprietas diceret de alia vt paternitas eſt ſpiratio actiua: q₂ ſicut ſapientia eſt bonitas ꝓpter hoc ꝙ vtraq₃ eſt eſſentia: ſic ex alia parte ſpiratio paternitas / q₂ vtraq₃ ẽ pſona. ℂ Itẽ: ſi ſic: ſicut perſona creat et generat ſic hec eſſet vera paternitas creat / paternitas generat. ℂ Boetius ad oppoſitũ libello de ebdomadibus in diuinis idẽ eſt ꝙ eſt: ergo idem perſona ⁊ ꝓprietas. ℂ Item. vii. Metha. forma ẽ prior materia et cõpoſito: ergo ſi ꝓprietas nõ eẽt ipa perſona eſſet prior perſona. ℂ Item. Aug. v. de tri. x. ſi in deo eſſet magnitudo q̃ nõ eſſet ipe ſeq̃retur incõuenie̅s ad q̃ deducit ibi ſic ſi in perſona eſſet proprietas q̃ nõ eſſet ipſa perſona. ⁊c. ℂ Dicit ſcõ₃ Porretanũ ꝙ proprietates ſunt affixe. vñ p̄dicamenta ſunt abſoluta dicũt formã eiꝰ de q̃ dicũtur: ſed nõ ſic relatio: ſed vt imponit Boetio de aſſiſtẽtia ⁊ inſiſtentia bonũ poteſt habere intellectũ: q₂ aſſiſtẽtia non põt ſeparari ab inſiſtẽtia nec ecõtra. Aliter dicit ſecundũ opinionẽ p̄poſitum ꝙ nõ ſunt. iii. ſed ponit pſonas diſtigui ſeipis: ſ₃ illõ ẽ ſuperiꝰ reprobatũ: q₂ neceſſe ẽ vnã pſonã habere plẽs hitudi̅es ad aliã ⁊ plẽs pſone habẽt vnã hitudinẽ. Pater eñ h₃ in ſe generationem et ſpirationem: ⁊ pater et filiꝰ ſpirationẽ actiuã: ergo non diſtinguitur ſeipſis. ℂ Dico ad queſtionẽ ꝙ perſona eſt eadẽ proprietati et ecõtra: non tñ adequate. illud declaro: q₂ in creaturis vbi eſt totũ: ⁊ pars eſt inter totum et partẽ alia idẽptitas: ergo in diuinis vbi nõ eſt totũ et pars ẽ aliqua idemptitas nõ partialis: ergo vera idẽptitas ſimpliciter: ſed ſcõm qd ſunt diſtincta: nõ q₂ alterum diſtinctorum ſit ens ſcõm qd: ſed quia nõ ẽ idemptitas adequata: nec idẽptitas formalis / tñ q₂ perſona h₃ in ſui re ꝓprietatẽ: ideo perſona eſt eadẽ proprietati formaliter: ſed ecõtra: nõ q₂ proprietas in ſui ratione non habet perſonã: ideo proprietas non eſt pſona formaliter / neq₃ p ſe: ſed q̃ſi p accidens logice loquendo dicit / ſi perſona eſt eadem formaliter ꝓprietati: ergo hec predicatio eſt formalis pater eſt paternitas: dico ꝙ nõ ſequitur ſicut homo eſt idem anime formaliter. q₂ in ſui re. includit aiam nõ tñ hec eſt vera / homo eſt anima: ſed incõcreto hõ eſt aiatus: ſic ex parte iſta inconcreto / pater gñat vel aliud nouum in cõcreto poſſet verificari loco paternitatis ſi eẽt impoſitũ ⁊ ſicut aia non eſt forma eadẽ hoi: ſ₃ tñ idẽptitate ſic paternitas patri: et vniuerſaliter proprietas perſone eſt eadem nõ formaliter / lic₃ ecõtra neq₃ perſona et proprietas ſunt eadem adequate / quia nõ quaſi eſſentialiter / vel ſcõm perfectionẽ: q₂ perſona plus includit q̄ ꝓprietas / tñ perſona ⁊ ꝓprietas ſunt adequata ſcõm predicationẽ vel cõmunitatem: ⁊ ideo cui repugnat vnũ ſcõm predicationẽ vel cõitatẽ et aliud et ꝙ repugnat vni vel alteri illo modo. ℂ Ad primũ dico: ꝙ proprietas determinat formaliter perſonam / ſicut aia hoiem: ⁊ tñ pſona eſt formaliter eadẽ proprietati nõ tñ econtra formaliter. ℂ Ad aliud dico: ꝙ idẽ adequate nõ eſt in eodẽ: ſed in illo q̃ eſt ſibi formaliter idẽ. ℂ Ad aliud cum dicitur ꝙ idẽ ꝙ vna ꝓprietas diceretur de alia dicit ſcõm priorẽ doctorem ſuperius recitatum ꝙ non diſtinguuntur niſi ratione: ⁊ dicit ꝙ nõ ſequitur ꝙ vna proprietas ſit alia: ſicut non ſequitur ꝙ attributum bonitatis ſit attributum ſapiẽtie ſed illud non valet: quia ſub iſta intentione quod eſt attributum ſapientie non eſt ſapientia bonitas ſic neq₃ notio paternitatis eſt notio ſpirationis actiue: ſed tolle iſtam intentionem: et ſicut iſta eſt vera: ſapientia eſt bonitas: ſic oportet eum cõcedere ꝙ paternitas eſt ſpiratio: ſed differunt ſola re. Alius doctor dicit ꝙ ꝓprietates differũt re ſaltem in cõparatione ad oppoſitũ: ⁊ iõ dico ſcõ₃ iſtũ doctorẽ ꝙ nõ eſt ſimile de attributis et de ꝓprietatibus in eadẽ pſona propter duo. Primo: q₂ iſta attributa bonitas ⁊ ſapientia ſunt infinita. paternitas et ſpiratio nõ: ideo deficit ibi cauſa predicationis vnius de alio. Scõo: attributa non dicunt relatione₃ realẽ / neq₃ oppoſitã neq₃ diſpatã: ſ₃ ꝓprietates dicũt relationẽ realẽ vel oppoſitã vel diſparatã. ℂ Ad aliud: ꝙ eſt ibi accidẽs et figura dictionis q̃ non ſeq̃tur concluſio vbi excludit extremu₃ de extremo: per ſolũ mediũ nõ variet neq₃ in vtraq₃ preciſa ſit predicatio formalis: ideo non ſequit Paternitas eſt eadẽ perſone: ſpiratio eſt eadẽ perſone: ergo pater eſt eadẽ ſpirationi: q₂ ex vi notionali denotatur ꝙ hic ſit p̄dicatio formalis cũ neutrũ extremũ ſit iñitũ: et per iſtã diſtinctionem de ly ſcõm quid poteſt ſaluari illud cõmune dictum et antiquũ ꝙ aliqua ſunt idẽ in diuinis per idẽptitatẽ et non formaliter: et aliud dictũ cõmune ꝙ manent duo genera in diuinis ſcõm quidditatem: q₂ nõ ſcõm idẽ ſcõm quidditatem. Vñ ſcõm ꝙ hec eſt negatio cauſalitatis eſt hec vera negando quidditatem: hoc eſt non ſcõm quidditatẽ eſt idemptitas ſed vt eſt cauſalitas negationis falſa eſt.

ℂ Diſtinctio. xxxiiii. ℂ Queſtio prima.

Circa hāc diſtinctionem querit̄ primo: vtrum pſona ſit idem cū eſſentia. ꝙ nō. Scdm̄ hylariū.vi.de tri.circa mediū. Nō eſt idē natura ⁊ habens naturā. ¶ Item: quecūqʒ vni ⁊ eidē ſūt eadē iter ſe ſunt eadem: quare ergo vna pſona eſt eiuſdē cū eēntia et alia: ergo pſone ſunt eedē inter ſe. ¶ Oppoſitū Aug.vii.de tri.iiii.vna eſſentia.⁊c. ¶ Dico ad qōnem ꝙ pſona eſt perfecte idē eſſentie: qꝛ in creaturis pars eſt aliquo mō idē toti: qꝛ eſt aliquid ei⁹: ergo in diuinis cū eſſentia ſit aliquid ipſius pſone ipſa erunt pfecte idē: nō tn̄ adequate: qꝛ nō ſcdʒ p̄dicationē vel cōitatē cū ad plura ſe extēdat eēntia ꝙ perſona / neqʒ adequate ſcdm̄ totalitatē eēntialē vel q̄ntitatiua: qꝛ eſſentia non eſt tota perſona: ſʒ eſt aliquid quaſi: ſed de formalitate: dico ꝙ eſſentia nō eſt formaliter pſona: ſed tota perſona ē formaliter eſſentia: quia ipſam quidditatiue includit. ¶ Ad primum reſpondet magiſter in littera dicēdo ꝙ non dicit hic hylari⁹ ex intentione: ſed videtur ꝙ hoc intulerit ꝫ hereticos ex hoc ꝙ ſic videt̄ eſſe in creaturis: vel ſi ꝯcedit̄ eſſe ex intētiōe: dico ꝙ intelligit ꝙ natura ⁊ hn̄s naturā non ſunt idem idemptitate preciſa et adequata. ¶ Ad aliō: q̄ ſūt vni et eidē eadē aliqua idēptitate ſunt idē inter ſe eadē idēptitate: dico ꝙ pater eſt idē eſſentie ſcdm̄ eſſe ad ſe ſequit̄ ipſius eſſentie ⁊ fili⁹ ſilr̄ ⁊ nō ſunt ergo pater eſt filius: ſed ſequit̄ ꝙ pater eſt idē qd̄ ē filius: puta eſſe: neqʒ ſequit̄ hic deus eſt pater: hic deus eſt filius: ergo pater eſt filius: qꝛ medium eſt excedens / nec ſequit̄ eſſentia eſt pater: eſſentia eſt filius / ergo pater eſt filius: ſed cōiter quale quid in hoc aliquid: qꝛ eſſentia ſe hʒ vt quale quid et pſona vt hoc aliquid. ¶ Queſtio ſecunda.

Secundo queritur: vtrū pater et filius ſint vni⁹ eſſentie. ꝙ non.vii.de tri.xi. ex eadem eſſentia perſonas non dico ergo nec vni⁹ eſſentie: qꝛ eandē habitudinē importat genitiuus et noiat eandē trāſitionē ꝙ prepō cū ſuo caſuali. ¶ Oppoſitū: in codeʒ.vii. Perſonas vni⁹ eſſentie dicimus. Dicitur ꝙ forma non dicitur habentis formam: ſed econtra habēs formam dicitur eſſe forme: ⁊ hoc ex vi deſignationis forme cū forma dicit̄ de hn̄te formā ⁊ nō hn̄s formā de forma: vt mulier egregie forme: hō inſignis virtutis ſit pater et filius vni⁹ eēntie: ſʒ cōtra qn̄ ſic dicit̄ in plurali: iſte mulieres ſunt egregie forme: iſti hoīes magne virtutis: ſic poteſt dici in ſingulari hanc mulierem egregie forme: ergo ſi pater et filius ſint vnius eſſentie / ergo pater eſt vni⁹ eſſētie qd̄ tn̄ nō cōcedim⁹. Dico ergo ꝙ quando aliqd̄ eſt fundamentū primū relationis cōmunis in duobus vel tribus illud poteſt dici de eis in genitiuo cū adiectiuo ſignificante illā relationē cōeʒ: vt iſti ſunt eiuſdem virtutis vel equalis ſcientie: ⁊ hoc vi relationis cōis: ſicut iſti ſunt vni⁹ linee: ſic iſti ſunt vni⁹ ſciētie vel eſſentie hic eiuſdē eēntie: ⁊ iſto mō pater et fili⁹ ſunt vni⁹ eſſentie: vt hō. hoc dicit Auguſti. contra Maximianū libro ſcdo vni⁹ accipitur ibi vt dicit relationē cōem. ¶ Ad primam reſponſionem dico: ꝙ nō ſequit̄: nō ſunt ex eadē eſſentia ergo non ſunt eiuſdem eſſentie: qꝛ ex nō notat circūſtantiam niſi extrinſece. Nūꝙ eīn notat habitudinem forme: ſed genitiuus importat: ⁊ iō licet tā genitiuus ꝙ prepoſitio cum ſuo caſuali notent tranſitionem non tamen equalem.

¶ Queſtio tertia.

Tertio queritur vtrū eſſentialia appropient̄ pſonis. ꝙ non: qꝛ qd̄ appropriat̄ preſupponit illō cui appropriat̄: ergo ſi eēntiale appropriat̄ pſonis eēntiale pſupponeret notionē. ¶ Oppoſitū. Aug.vii.de tri. ¶ Dico ad queſtionem ꝙ cōuenienter appropriantur eſſentialia perſonis: qꝛ relationes in creaturis nō ſunt pfectiōis: ergo q̄ etiā appropriātur perſonis. Prima appropriatio ē pticularis ipſius hylarij: eternitas patri: qꝛ non eſt ab alio filio ſpecies: qꝛ pulchritudo et itegritas ⁊ oſtēſio verbi fili⁹ accipit naturā diuinā a patre integerrime ſpūi ſancto appropriat̄ qꝛ amor. Scda appropriatio ē Augu. patri vnitas / qꝛ in diuino filio equalitas: qꝛ pſona ſcda: qꝛ in ipſa eſt p̄mo equalitas. Equalitas eīn requirit vnitatē cū diſtinctione: ſʒ ſpūi ſctō appropriatur ꝯnexio. Tertia appropriatio eſt / potentia patri / ſapientia filio / bonitas ſpūi ſctō. ⁊ hic duobus de cauſis. Una / propter iperfectioneʒ quā vidēmus in creaturis: qꝛ pater ſolet eſſe impotēs: filius inſipiens: ⁊ ſpūs cū hō hʒ ſpm̄ in narib⁹. Sed magis ꝓprie appropriāt̄ iſta pſonis ꝓpter pfectiones poſitiuas ꝙ ad remouēduʒ etiā impfectiones i creaturis. Quarta ⁊ vltima appropriatio ē ex ipſo / ⁊ p ipm̄ / ⁊ in ipſo / ex ipſo patri: qꝛ ex eo ſunt oīa per ipm̄ notat relationē formalē vel cām ſcdaʒ ſub autēticā i ipſo notat ſpm̄ ſctm̄. ¶ Ad ſcdm̄ dico: ꝙ appropriatū vt appropriatū pſupponit ꝓpriū: ſed id qd̄ eſt appropriatum non pſupponit ꝓpriū ſicut attributū: ⁊ vt eſſentiale nō pſupponit ꝓpriū: ſed pſupponit vt eēntialit̄ approp̄atū ꝓpo pſupponit ꝓpriū. ¶ Diſtinctio.xxxv. ¶ Queſtio.j.

Quadruplex modus de approp̄ationibus.

Circa hāc diſtinctionē q̄rit̄ p̄mo: vtrū i deo ex natura rei ſit itellect⁹ ⁊ itelligere formalit̄. ꝙ nō: qꝛ i eodē nō eſt idē mō nobiliſſio ⁊ min⁹ nobili. ſʒ i deo ſūt itelligere ⁊ itellect⁹ virtualr̄: puta i eēntia tāq̄ i fūdamēto nō ergo formalr̄ cū iſte mod⁹ ſit ignobilior ꝙ eē virtutū virtualr̄ i cā vnica. ¶ Itē: itelligere ē pati.iii. de aīa: ergo nō eſt i deo formaliter. ¶ Itē: intellect⁹ in quocunqʒ ſit eſt ad actum nobiliorem ſe: quia actus eſt nobilior pena.ix. Methaphiſice. ⁊.xii. ſed intellectus ſi eſt in deo nō ē ad actum nobiliorem ſe: qꝛ intellectus eſt

propinquus eſſentie q̄ intelligere vt affluunt oia in eſſe. ¶ Jtẽ: ſi ſint ibi formaliter cum ratio intellectu referatur ad intelligibile. v. Methaphiſice. Tertio modo relatorum ergo cum in eadẽ pſona puta in patre ſit intellect⁹ ꝛ intelligibile ſeqtur q̄ in eadẽ pſona eſt relatio realis ad intra. ¶ Oppoſitũ. Aug. v. de tri. p relationẽ naturalẽ itelligẽtia nõ itelligibilib⁹ ꝑponim⁹ ꝛ creatorẽ creaturꝫ ꝑponimus: igit̃ creatorẽ ponem⁹ intelligentẽ: ꝛ ibi loquitur de intelligibilib⁹ formaliter. ¶ Circa q̄ſtionem primo. ſi intellect⁹ eſt in deo: ſcdõ: ſi eſt ibi ex natura rei. Tertio: ſi intelligit formã p intellectũ: ita q̄ intellectus ſit quo intelligit. Quarto: ſi intellectualitas eſt de natura ſua. de primo habet̃ i ſcriptura q̄ deus eſt intelligens in pſalmo: ſapiẽtie ei⁹ non eſt numerus. Et Paulus ad Hebreos. iiii. Et Aug. xv. de trini. xiii. Et Ariſto. xii. Metha. j. cap. Mouet aũt intelligere in deo eſt vita nobiliſſima: et ꝑmo ca. Perſcrutandũ. ꝛc. Idem ponit ꝛ a poſteriori determinatione: ſed p ſcdm: q2 ſuperius determinatũ eſt q̄ de⁹ eſt primũ ens quadruplici primitate efficientis exemplãtis. ꝛc. Sed ſi eſt ꝑmuꝫ efficiens: ergo eſt intelligens: q2 ſcdõ Phiſicorum. Omne agens agit propter finem: vel ergo ꝓpt̃ finem quẽ cognoſcit: vel ꝓpter finẽ quẽ non cognoſcit: ſed a cognoſcẽte dirigit̃ iſto ſcdõ modo nõ poteſt poni a deo: ergo primo mõ. ¶ Jtẽ: primũ efficiens effectum ordinatũ in finẽ: ergo cognoſcendo ergo ẽ cognoſcẽs. ¶ Jtẽ: efficiẽs ꝑfigit finẽ in inferioribus: ergo cognoſcit: q2 non cognoſcẽs nõ prefigit finem cognoſcibilib⁹, nec eſt ſuperi⁹ cognoſcibilib⁹. ¶ Jtẽ: ſapientis eſt ordinare. j. Metha. huiuſmodi eſt de⁹. xii. Metha. A quo celũ dependet et tota natura. Aliter probant aliqui hoc idẽ a priori rõ neceſſitatis eſt imaterialitas: ſed de⁹ maxie immaterialis: ergo. ꝛc. maior patꝫ. ii. de aia. ꝛ. xii. Metha. ꝛ. iii. de aia. Plãtas non cognoſcit q̄ minus materialis ẽ: ꝛ ſenſus aliquo mõ imaterialis: ſaltẽ iſta imaterialitate nõ cognoſcit: ꝛ vn⁹ doctor adducit re ad hoc res non cognoſcens eſt tm̃ ipſa p formã ſuam: ſed ratio cognoſcens eſt nõ tm̃ ipſa ſed ipſa. Ex hoc pꝫ q̄ res nõ cognoſcens eſt limitata: q2 eſt tm̃ ipſa: ꝛ per ꝯñs eſt artata: licet limitatio eſt per materiã: ergo imaťialitas ẽ cã intelligibilitatis. Et alius doctor ponit aliã relationẽ eadẽ eſt relatio intelligibilis et intellectus: ergo q̄ re intellecti: ſed hmõi eſt ratio imaterialitatis: q2 rõ materialis ipedit eſſe intelligibile in actu: nõ ideo intelligibili⁹ per abſtractionẽ: ergo relatio materialis ipedit aliq̇d eſſe intellectiuũ. Sed illud nõ valet: q2 qd aliquid põt dare eſſe materie nõ impedit rõnem intellectiui: ſed intellectio: q2 aia intellectiua põt dare eẽ materie. Dicit̃ q̄ ex hoc ſequit̃ q̄ eſt infima in gñe intellectiui. ꝯ ſi vna ſpecies ẽ ipfectior alia: ergo q̇libet ſuppoſitũ vni⁹ quolꝫ ſuppoſito alteri⁹ ergo ſi aia intellectiua ſit infima iter ſubſtantias imateriales: ergo q̇libet aia intellectiua ẽ imperfectior qualibet ſubſtãtia imateriali q̄ nõ eſt aia: ergo impoſſibile eſt aliã aiam intellectiuã eſſe ita capaceꝫ pfectionis ſicut ſingis hoc ipoſſibile, p anima chriſti. Dicitur q̄ vnio ad verbum facit eaꝫ capaciorem. ¶ Contra: vnio ad verbum non facit verbũ animam nõ aiam: ergo ſi anima de natura ſua ſit ipfectior manente ſua natura nõ põt eẽ pfectior. ¶ Jtem: q̄ dicit̃ q̄ intellectus non intelligit niſi abſtrahendo hoc eſt perfectionis quodam modo: ſed non perfectiõis ſimpliciter. vnde neqꝫ nos intelligim⁹ ſingularia complete ꝛ directe hoc eſt ꝓpter impotentiam itellect⁹ noſtri: ergo ſi materialitas eſt aliqua cauſalitas: ergo põt ab alio intellectu perfecte capi: q2 ex quo ens eſt ꝑmum obiectum intellectus adequatũ nichil ꝑtinet̃ ſub ente q̄ñ poteſt ab intellectu cognoſci vel ergo materialitas nichil erit: vel ſi eſt entitas põt ab aliquo intellectu cognoſci. ¶ Jtẽ: imaterialitas nõ põt capi ꝓ priuatione: ſed ꝓ re q̄ ſubeſt cui repugnat iformare materiã ſi iſta res q̄ ſubeſt materialitati nõ ẽ rõ p ſe itellectualitatis: q2 nõ ꝑmo mõ: q2 nõ includit in ſui q̇ddıtate rõnẽ itellectualitatis cũ ſit prior et prius non includit formaliter: nec q̇dditatis poſterius ineſt rõ intellectualitatis p ſe ſcdõ mõ: q2 intellectualitas in natura creata non eſt paſſio: lꝫ diſtinguens ipſum formaliter a non intellectiuo. Secunda ratio eoꝝ eſt ad idẽ ꝓbãdũ: in primo oportet ponere q̇dlꝫ q̄ eſt melius eſſe ipſum q̄ non ipm intellect⁹ eſt hmõi: ergo. ꝛc. Sed nec hec rõ valet: q2 primũ eſt optimũ: ergo primo optimum ꝓbare: q2 min⁹ eſt cõponibile optimo q̄ q̄ intellect⁹ eſt melius in quolꝫ q̄ nõ ipſum: ergo cõcluſio eſt magis nota q̄ ꝑciſa. Teneo ergo primã viã declarãdo a priori: q2 ꝓpter q̇d ita eſt nõ põt demõſtrari: q2 intellectualitas in creatura eſt ꝑma rõ et infinita q̇dditatẽ illoꝝ in q̄bus eſt: ergo in deo itellectualitas eſt prima ratio ꝛ non ptinet ad actũ ſecundũ q̇cq̇d ſit de intellectu et intelligere: et ſicut non eſt cauſa quare hõ eſt homo: ſic nec quare angelus vel anima intellectiua ſit ens intellectiuuꝫ: ergo a multo fortiori, nec in deo ſcdm primum dicit̃ an intellectus ſit in deo ex natura rei: ꝛ dicitur q̄ eſſentia poteſt dupliciter conſiderari: vel vt in ſe eſt vt natura quedã: et ſic eſt tm̃ ipſa: ꝛ ſic conſideratur vt quedam natura eſſentia. Scdõ: vt cadit in intelligentia ſimplici: ꝛ ſic concipitur tm̃ in ratione eſſentie. Tertio: vt cadit in intelligentia intellectus negociantis: et ſic intellectus reducit actum duos modos priores q̄ ſunt ibi q̄ ſi vt in potentia: ſed nõ reſpectu alicuius ad extra: ſed vt ad intra: vnde ipſa vt motiua ſui ſic concipitur vt vna vel vt cui manifeſtatur: et ſic eſt ratio intellectus: ideo talis ratio non eſt niſi quedam relatio ratiõis in eſſentia: nec ſunt iſta ſynonima intellectus et vnum propt̃ illas diuerſas relationes rei: neqꝫ etiam vana et ficta. ¶ Contra illud per rationes quas ipſi faciunt ad probandum q̄ perſone diſtinguuntur abſqꝫ cõpoſitione ad extra probando ex hoc q̄ principia earum ſunt abſqꝫ comparatione ad extra q̄ principia vt principia cauſarum ſunt abſqꝫ compoſitione ad extra. Sic arguo contra eos: quia ſicut perſone diſtiguunt̃ abſqꝫ cõpatiõe ad extra ſic pſone diuiſe ſũt abſqꝫ negociatiõe itellect⁹: g̃ ꝛ principia

perſonarū vt pñcipia: ꝙ̄ itellectꝰ et volūtas abſqꝫ illa ſcḋa ꝯſideratione q̄ eſt intellectus negociantis ❡ Scḋo arguit ſic: ab eterno intelligit ſe vt veruꝫ et voluit ſe vt bonū abſqꝫ ꝯpatione ad extra. Sic arguo ꝯ̄ eos abſqꝫ negotiatione intellectꝰ deꝰ itelligit ſe ⁊ voluit ſe: ergo ex natura rei ⁊ nō per negotiationē intellectꝰ. Tertia rō eoꝝ: deꝰ eſt beatꝰ et nō ad ex̄. Sic arguo: deꝰ abſqꝫ negociatiōe itellectus eſt beatꝰ: ergo hmōi actꝰ ſunt ibi de natura rei. ❡ Itē: deꝰ ē materialis ex natura rei: ergo ⁊ itelligēs: qꝛ ꝑ eos imaſialitas ē ꝑ ſe cā itellectualitatis. ❡ Ite: itellectꝰ eſt ꝑfectio ſimplicit. ergo eſt in deo ex natura rei: iō ꝯcedo ꝙ ibi ē itellectꝰ itelligere ex natura rei: hoc eſt nō ꝑ negotiationē itellectꝰ: ita ꝙ ſi ꝑ ipoſſibile nō eēt itellectꝰ negotiās nichilominꝰ eēnt ibi intellectꝰ et itelligere quō non eſſet vl'e in iſtis iferiorıbꝰ. vñ ꝑfectio ſimplicit nō ē per negociationē itellectꝰ nō magis ꝙ̄ dña: vnde nūꝙ̄ ꝑ negociationē intellectꝰ noſtri vel diuini ꝑtcāri niſi tm̄ relatio rei. Ꝙꝫ itellectꝰ ⁊ itelligere ſint ibi ex natura rei ꝓbo dupl'r. Pͥo ſic: intellectꝰ nō pōt eſſe ibi ꝑ intelligere: qꝛ itelligere negociās preſupponit intellectū: ergo intellectꝰ nō eſt ibi ꝑ itelligere / neqꝫ ē ibi intelligere ꝑ intelligere: qꝛ idē nō producitur ꝑ ſeipſum: ergo primū itelligere nō eſt ibi ꝑ negotiationē intellectꝰ: nec ꝑ ꝯñs intellectus cū oē intelligere ꝑ̄ſupponat intellectū. ❡ Itē: ſimpliciter ꝑfectū hꝫ ex natura rei oēm rē perfectiōis ſimplicit: ſed deꝰ eſt ſimplicit ꝑfectꝰ: ⁊ in ellectꝰ ē ꝑfectio ſimpliciter: ergo deꝰ hꝫ intellectū ex natura rei. maior pꝫ: qꝛ ſi ſimplicit ꝑfectū puta: deꝰ nō hꝫ ex natura rei. a. ergo meliꝰ eſt ꝙ̄ nō. a. in optīo: ergo. a. non eſt ꝑfectio ſimplicit: ergo ſi eſt ꝑfectio ſimplicit habetur ex ab optīo ex natura rei. Scḋo ꝓbo idē. Si ꝑfectio ſimplic' nō eſt ex natura rei i pͥmo ente: ergo i nullo eſt ꝑfecte ex natura rei: qꝛ in creatura nō eſt ꝑfectio ſimplicit niſi ꝑticipatiue nec in pͥmo ꝑ ꝯceſſum: ergo eēt aliqua ꝑfectio ſimpliciter cui repugnaret eē perfecte in aliquo ex natura rei. minor pꝫ: ſcꝫ ꝙ intellectꝰ formalit' ſit ꝑfectio ſimpliciter: qꝛ ſi nō formaliter: ergo nō eſſet niſi vnica ꝑfectio ſimpliciter vt eſſentia: qḋ eſt ꝯ̄ Anſelmū monolog. xv. q̄cq̄d eſt melius ipm̄ ꝙ̄ nō ipm̄ ponendū eſt. iō. Et Aug. xv. de trinit'. iii. dicit non eſt ibi ꝑfectio aliqua ſimpliciter niſi diuinitas. vnde intellectꝰ vt eſſentia eſt ꝑfectio ſimplicit' / ⁊ voluntas vt eſſentia. ❡ Cōtra: attributa nō accipiūt' ab his q̄ dicunt' de deo q̄dditatiue vel in actu pͥmo ſed ab his q̄ denominat deū in actu eſſe ſcḋo: ſꝫ eſſentia vt extra nō ꝑficit ſe in eſſe. Scḋo neqꝫ valet dicere ꝙ eſſentia accipit' ſub diuerſis relationibus rei: ⁊ ꝓpter hoc poſſunt dici plures ꝑfectiōes ſimpliciter: qꝛ relatio realis nō eſt ꝑfectio ſimpliciter: qꝛ neqꝫ relatio realis de qua magis videt' i eſſentia non eſt ſcibilis de ſeipſa: ergo nichil eſſet de eſſentia vel de deo niſi diuinitas q̄ pōt intelligi ſub mal's relationibus realibꝰ laborarent doctores i ſuis ſcriptis inq̄rendo alia verificata de deo in eſſe ſecundo: ⁊ inquirendo de iſtis pluribus. ideo dico ꝙ ꝑfecte ex natura rei ſunt ibi ꝑfectiones ſimpliciter: qꝛ neqꝫ in potētia: neqꝫ in veritate tñ neqꝫ cōfuſe: ⁊ intellectus, ⁊ intelligere ſub ꝓpria rōne de tertio articulo. An intellectꝰ ſit quo intelligit: ⁊ videtur ꝙ non: qꝛ ſupius dictū eſt ꝙ non eſt ibi potētia paſſiua / nec quaſi: ergo nec eſt ibi aliqḋ receptiuum: ergo intellectꝰ nō recipit intelligere: ergo nō magis intelligit deꝰ intellectu ꝙ̄ voluntate formaliter: qꝛ non magis recipit intellectꝰ intelligere ꝙ̄ voluntas. Dico ꝙ intellectꝰ eſt quo intelligit. ⁊ itelligere eſt quo et eſſentia q̄ fundat': ⁊ cū dicit' intellectꝰ ſi accipit intelligere: ergo ꝑ intellectū nō pōt dici formalit' intelligere: non ſequitur: qꝛ quācūqꝫ denominationem poteſt forma informans tribuere ꝯpoſito eandē vel veriorē pōt ſi trāſeat i idēptitatē. Si eñ aīa dat eſſe corpori formaliter. qꝛ eſt informans nō minꝰ daret ſi trāſiret in idēptitatē veram: qꝛ ſi vnitas ſcḋm q̄d pōt tribuere aliquid alicui: ergo maior idēptitas ⁊ vnitas a multo fortior. vñ ſi eſſet ibi ꝯpoſitio ex paternitate ⁊ diuinitate poſſet vere eſſe ibi pater. nō minꝰ vere eſt ibi pater ex hoc ꝙ paternitas trāſit ſic ſi intellectꝰ reciperet itelligere vere poſſet dici intelligere per intellectum: ergo cū intelligere ꝑ intellectū / ſꝫ quare nō pōt dici intelligere: ergo ꝙ qualē ordinē haberent alia ſi eſſent realiter diſtincta talē ordinē hñt in illo queꝫ habent: ſed vbi intellectus ⁊ voluntas ſunt diſtincta re realē hñt ordinē: ⁊ non eſt intelligere per voluntatem formaliter: ideo nec hec: ſed intellectus ē quo et eſſentia eſt quo obiectiue. De quarto articulo. ſi intellectualitas eſt de natura ipſius dei: dicit vnus doctor ꝙ intellectiuum dicit modum propriū ſubſiſtendi contentum ſub eſſentia: ergo videt' ꝙ includitur ſpecialiter in ſubſiſtēte. Sed al. dicit ꝙ intellectiuum non trāſfertur a creaturis ad deū qḋ videt' pro alia parte: et credo ꝙ itellectualitas eſt magis de eſſentia ꝙ̄ attributi: ita ꝙ eſt de formali rectitudine eſſentie tanꝙ̄ per ſe incluſe: quia vita non dicit perfectionem ſecundam ſcḋm aliq̄d in actu poſt viuere viuentibus eſt eſſe. ⁊c. Si ergo in deo oportet ꝙ ſit in aliqua vita cum ibi non ſit ſenſitiuum nec vegetatiuum oportet ꝙ ibi ſit intellectiuum: ergo cum vita ſit perfecte prima intellectualitas in deo competit ſibi in actu primo aliquid: hoc videtur Ariſt. xii. Metha. intelligere eſt vita nobiliſſima. et Augu. vi. de trinit'. vlti. cum nō eſt aliud viuere et eſſe: ⁊ ſic intelligere hoc eſt itellectualē eſſe. ❡ Item: ꝙ pōt eſſe quidditatem ideꝫ alicui nō eſt perfectiſſime idem primo enti niſi ſit quidditatem idem. ſed intellectualitas poteſt eſſe quidditatiue idem alicui et perfectiſſime idem primo enti. Dicit ergo deus poſſet diffiniri quia intellectiuum poſſet habere rationem differētie reſpectu eſſentie: dico vt ſuperius dictum eſt ꝙ ab eadē re poteſt accipi conceptus generis: ⁊ dico ſic i primo ente nō ē alia res eēntia vita et itellectualitas nec magis eſſet deus diffinitus propter quod intellectiuuꝫ includitur quidditatiue ꝙ̄ propter hoc ꝙ ponitur vitam includi qḋ tamen ponit Auguſti. Pꝫ ꝙ deꝰ eſt itelligēs ⁊ ex natura rei: ⁊ ꝙ itelligit intellectu tanꝙ̄ ꝓximo quo non tñ receptiuo cum

intelligere vere tranſeat in intellectũ ⁊ in eēntiaʒ
ꝙ intellectualitas eſt de eēntia. ¶ Ad ꝓmũ princi
pale dico/ꝙ idẽ põt habere idẽ nobiliori mõ ⁊ mi
nus nobili. Aliter eñ impoſſibile eēt patrẽ eſſe ex
natura rei:qꝛ diuinitas eſt fundamentum paterni-
tatis:⁊ ſic paternitas eſt virtualiter ĩ diuinitate et
in patre diuinitas formaliter. Sic intelligere ẽ in
eſſentia fundatur reſpectu eēntie ⁊ formalit̃ re ſui
ipſius:ideo hec eſt ſimpliciter falſa:idẽ non eſt ĩ eo
dem mõ nobiliori ⁊ minꝰ nobili niſi gloſet̃ reſpe-
ctu eiuſdẽ primo/vel põt dici ꝙ nõ eſt ibi ſimplici-
ter mõ nobiliori ⁊ minus nobili intellectꝰ vel itel-
ligere:vnde eſſe ibi virtualiter tanꝙ in fundamen-
to non eſt ſimpliciter nobiliꝰ ꝙ̃ eſſe ibi formaliter
ſed quaſi modo nobiliori. ¶ Ad aliõ:ꝙ a nobis in
telligere eſt pati:ſicut idem eſt calere ⁊ calefacien
dũ eſſe. Sic eñ dicit formaliter denoiatione talẽ:
et intelligere:qꝛ non poſſunt denoiare in creatur̃
niſi recipiant̃:ergo vbi intelligere eſt veriꝰ ꝙ ſi re
ciperet̃ ibi intelligere non eſt pati:⁊ tñ veriori mõ
denoiat ꝙ̃ ſi reciperet̃ cũ ſit veriꝰ idẽ:ſic eſt de in-
telligere diuino reſpectu itellectꝰ ⁊ eſſentie. ¶ Ad
aliud cum dicitur intellectꝰ ĩ quocũqꝫ ſit ẽ ad actũ
nobiliorẽ ſe:dico ꝙ ſi hec eſt vera hoc ſolum eſt in
creaturis nõ aũt in diuinis:qꝛ non eſt vnũ ſimplici
ter nobiliꝰ alio niſi vbi ẽ exceſſus ſimplr̃: ſed intel
lectus nõ diſtinguit̃ realit̃ ab intelligere: iõ vel nõ
eſt exceſſus ſimplicit̃:vñ ſi ꝓpõ hꝫ veritatẽ hoc nõ
eſt niſi vbi intellectꝰ hꝫ intelligere ꝓ fine:⁊ ſic in-
telligit phs.ix.⁊.xii. Metha. Dicit re ꝓpterea ꝓ-
bat ꝙ intellectꝰ eſt nobilior ꝙ̃ intelligere:qꝛ propi
quior quo ꝑfecto in ordie quo ab ipõ fluũt oia. Di
co ꝙ cõparãdo ad ſimile in creaturis intellectꝰ eſt
ens nobiliꝰ ſcõm rõnẽ ꝙ̃ intelligere nõ tñ ſimplici
ter. ¶ Ad aliud dico:ꝙ relatio realis reqrit diuer
ſitatẽ extremoꝝ realit̃ talis non eſt intellectꝰ ad i-
telligibile ĩ eadẽ ꝑſona:qꝛ licet ſit ibi nõ idẽptitas
formalis/vel nõ idẽptitas adequata nõ tñ ſimpli-
citer nõ idẽptitas/nec ſimpliciter diſtictio. Sꝫ qc
quid hꝫ intellectꝰ vel intelligibile qõ eſt ſimplicit̃
ꝑfectionis vbi ſunt realit̃ diſticta totũ habet̃ vbi ẽ
ꝑfecta idẽptitas iter ipa:⁊ hoc eminẽtiꝰ ꝙ ſi eſſẽt
realiter relata vel realiter diſtincta. ¶ Qõ.ij.

Secundo queritur:
vtrũ ꝓmũ obm̃ intellectꝰ diuini
ſit eſſentia ſub relatione eēntie.
Qꝫ nõ. Primũ obiectũ adequa
tur potẽtie:ſꝫ eēntia diuina nõ:
cũ nõ ſe extẽdat ad oia itelligi-
bilia:ſed ipm̃ ens:ergo illõ erit
obiectũ primũ. ¶ Itẽ:ꝙ eſt verũ obiectũ adequa-
tũ vni actui nõ eſt adequatũ potẽtie ſcõm ſe:ſꝫ ob-
iectũ ꝓmũ eſt adequatũ potentie ſcõm ſe.ergo.⁊c.
maior pꝫ:qꝛ obiectũ primũ ſe extẽdit ad oẽm actũ
potẽtie:ſed eēntia diuina eſt obiectũ adequatũ illi
actui quo deꝰ intelligit ſe. ¶ Itẽ:veꝝ eſt primũ ob
iectũ intellectꝰ diuini:qꝛ eſt ꝓpter rẽ manifeſtam:
aliter eñ nõ eēt rõ ꝑ quã diſtiguĩt obiectũ intelle-
ctus ab obiecto volũtatis. ¶ Oppoſitũ.phus.xii.
met.ꝓbat qõ deꝰ intelligit ſꝑ nobiliſſimũ. ¶ Itẽ:
Aug.xii de tri.vl. Sapiẽtia ẽ de eternis: ergo hꝫ
obiectũ eternũ. ¶ Dico ad qõnẽ/ꝙ paternitas eſt
duplex/vel nature.xii. Metha.vel adeq̃te. primo
poſterioꝝ. Paternitas nature dupliciter. vel na-
ture vt forme q̃ eſt ꝑfectiõis: vel nature materie q̃
eſt primitas via gñatiõis/ſicut eſt ibi concurrit:qꝛ
ibi primũ origie hoc ẽ gñatiõe:nõ de origie ꝑſone
eſt primũ ꝑfectiõe.ergo ibi imediatiua.primo/via
ꝑfectiõis ſunt priora ꝑfectiõe:illud ꝓbat̃ ſic. Que
cũqꝫ hñt ordinẽ ſi eſſent diſticta realiter ſimilẽ or
dinẽ hñt vbi ſunt:ſũt diſticta. aliter vt ſcõm rõnem
vel re aliter ſcõm q̃d. Sed ſi eēntia re diſticta in di
uinis eēt primũ realiter quaſi via gñatiõis: ergo ẽ
primũ cognitiõe et ꝑfectione:qꝛ eadẽ ſunt ꝓncipia
eēndi ⁊ cognoſcẽdi realiter.iiii. Meth.ſuba ẽ prior
oĩ accidẽte cognitiõe.⁊c.qꝛ ẽ ſimpliciter q̃d:ſꝫ ſi eſ
ſentia eēt re diſtincta:alia eſſẽt ibi accidẽtia: ergo
eēt realis prius cognitiõe. Pꝫ ergo ꝙ eēntia diui
na eſt primũ obiectũ ſui intellectꝰ ꝓnitate nature
ſcdo mõ adequatiõis adhuc dico ꝙ ſic: qꝛ vbi obꝫ
oẽ eſt adequatũ obm̃ alicui potẽtie qõlibet ꝯtẽtuʒ
ꝑ ſe ẽ per ſe obm̃ eiuſdem potẽtie: vt pꝫ de colore
reſpectu viſus:ſꝫ non qõlibet ꝯtẽtũ ſub ente ſub
ꝓpa rõe mouet intellectũ dei:qꝛ ſic vileſceret eius
itellectꝰ.xii. Meth. ⁊ poſſibile eſt ꝑfectionẽ ĩfinitã
cãri a finito vel depẽdere ab eo:ſꝫ ꝓpria cognitio
obi:vel ſub ꝓpa rõe obi cãt̃ ab obõ:vl̃ depẽdet ab
ipõ ꝙ̃ deꝰ nõ hꝫ aliõ a ſe primũ vel ꝑ ſe obm̃.pꝫ er
go ꝙ adequatũ obm̃ intellectꝰ diuini nõ põt eẽ ẽs
in vna cõitate.ſicut etiã aliqua rõ notionalis vel ꝑ-
ſonalis põt eẽ relatio primi obiecti:qꝛ deꝰ actu ĩfi
nito nouit qõlꝫ cognoſcibile: ſicut itellectꝰ noſter
infinitũ actu finito. Sic intellectꝰ dei nouit finitũ
actu finito:ſꝫ nulla rõ notionalis vel ꝑſonalis põt
eẽ ꝓpria rõ mouẽdi ad actũ ĩfinitũ:iõ eſſentia ſub
rõne eſſentie tñ ẽ adequatũ obm̃:qꝛ ſi aliõ eēt pri-
mũ obiectũ:vt bonitas/vel ſapiẽtia/vel veritas/
ꝙ̃ vel ſub ipſo obõ formalit̃ ꝯtinent̃ oẽs relatiões
alie/vel formaliter/vel virtualiter:ſed nõ põt for
maliter bonitas oĩa ꝯtinere ſub ſe:qꝛ quare vnum
ꝯtineret formalit̃ oĩa ſub ſe ad attributũ ꝯtineret
formaliter omnia ſub ſe: ⁊ ſic idem contineret: et
ꝯtineret̃ formaliter reſpectu eiuſdẽ. Eodẽ mõ ar-
guitur de ꝯtinentia virtuali:qꝛ nõ põt eẽ ꝯtinentia
circularis/nec virtualis/nec formalis: ideo eſſen-
tia ſub relatione eſſentie ẽ primũ obm̃ intellectus
ſui oĩ mõ ꝓmitatis. ¶ Ad primũ principale dico:
ꝙ vbi potentia mouet̃ a quolibet obõ cognito ſub
ꝓpria rõne:vel eſt obm̃ primũ niſi cõe ꝑdicatione
ſed ſic non eſt de intellectu dei:ſed ꝓpriũ obiectuʒ
eſt cõiſſimũ in virtute. ¶ Preterea:hoc illõ eſt veꝝ
in intellectu noſtro:qꝛ eſt in potentia:⁊ actualiter
per obiecta:ſed itellectꝰ dei nõ ẽ in potẽtia. ¶ Ad
aliud dico:ꝙ idem eſt obiectum adequatum vnius
actus ⁊ abſolute obiectũ adequatũ potẽtie: ſi iſte
vnus actus adequet totam potentiam:et in virtu
te illius/ſic oẽs alij actꝰ;ſicut pꝫ de viſu actu reſpe
ctu coloris:ſi ſic eſt de actu itellectꝰ dei q̃ itelligit:
ſicut multe ſunt relatiões alie q̃ intelligit alia a ſe

dico ꝙ iſte vnꝰ actus quo intelligit ſe ē rō ad omnes
actus ſecūdos. ⁊ iō ratio eiꝰ eſt ibi ſufficiens ad om
nia alia. ¶ Ad aliud cum dicitur verum ē obiectuꝫ
intellectus. dico ꝙ veruꝫ vt ipſi loquūtur de vno vt
ē adequatio rei ad intellectū non ē relatio obiecti=
ua itellectus dei ſcdm ꝙ relatio veri ponitur eſſe in
intellectu qꝛ pria noticia primi obiecti ē ītuitiua er
go eſt rei vt exiſtens ⁊ nō rō declaratiui eſt relatio
realis. iō vt verum habꝫ relatio declaratiui non eſt
prima rō obiecti. vnde non ſequitur ratio veri eſt rō
manifeſtatiui. ergo relatio primi obiecti: ſꝫ oppoſituꝫ
ſequitur cum ratio primi obiecti nō ſit in intellectu
ſed in re vt exiſtens: ⁊ cum dicitur eſſentia ſub rōne
boni ē obiectum voluntatis ⁊ ſub ratione veri ob=
iectum intellectus. aliter enim non diſtingueretur
obiectum intellectus ⁊ voluntatis. Dico ꝙ ratio
veri vt ipſi loquūtur non ē ratio primi obiecti itelle
ctꝰ: ſed ſi eſt ratio eiꝰ hoc ē alio mō vt eſt in re ex na
tura rei ⁊ ratio boni ſimpliciter.

¶ Diſtinctio. xxxvi. ¶ Queſtio. i.

CIrca hāc diſtinctio
nem. xxxvi. qritur primo: vtruꝫ
aliquid aliud a deo ſit i itellectu
eius vt obiectuꝫ intellectus ſui.
Q non. primum obiectum eſt
eſſentia vt patet queſtione prio
ri: ſed primum obiectum eſt ade
quatum potentie. ergo potentia non excedit ipſum.
¶ Item: Si aliquid aliud a deo eſſet in intellectu
eiꝰ tanꝙ obiectum. ergo requireret illud ad actum
ſuum intelligendi: ſꝫ hoc eſſet intellectum eiꝰ vileſ=
cere ꝙ requirat aliud a ſe ad actū ſuum. ¶ Iteꝫ co=
gnita vt conueniunt in vna relatione non cognoſ=
cuntur diſtincte: ſed ſi alia a deo eſſent i intellectu
eius tanꝙ obiecta hoc eſſet ſub ratione vna vt con
uenit in eſſentia ergo alia a ſe cognoſceret in diui
nitate. ¶ Oppoſituꝫ. ad hebreos. iiii. omnia nuda
apta ſunt oculis eius. ergo aliquid aliud a deo eſt
in intellectu eius vt obiectum. ¶ Queſtio. ii.

QUeritur ſecūdo: vtꝝ
ad hoc ꝙ deus diſtincte intelligat
alia a ſe neceſſario requirātur re=
lationes diſtincte ad intellecta.
Q non: qꝛ ſi ſic hmōi plures eēnt
reales / qꝛ quelibet relatio eſt rea=
lis que non cauſatur ꝑ intellectum comparentem
ſꝫ intellectus non poteſt comparare deuꝫ ad aliqd
incognitum. ergo ante comparationem intellectus p=
exigitur creaturaꝝ in eſſe cognitio. ergo relatio co
gnoſcentis ad cognitum non eſſet relatio realis.
¶ Item non poteſt cognoſcere lapidē abſolute. er
go nō preciſe vt eſt terminus relationis: ſꝫ ſi neceſ=
ſario requirerentur relatiōes diſtīcte poſſet cogno
ſcere lapidem pciſe vt terminus realis. ¶ Item ille
relationes aut ſunt priores: aut poſteriores ꝙ diſti
cta cognita. ſi poſteriores. ergo preexigimur. ſi po
res diſtincte cognita. ¶ Oppoſitum Aug. lxxxiii.
q. q. xlvi. tanta vis in ideis cōſiſtit vt ſine illis nul=

p

lus ſapiens eē poſſit. ¶ Ad primam queſtionem di
co ꝙ obiectum habet duplicem habitudineꝫ ad po
tentiā. Una eſt motiui ad mobile. xii. methaphiſi=
ce. Alia eſt habitudo generaliter tam de potentiis
operatiuis ꝙ aliis puta terminare actum. loquen=
do de prima habitudine non eſt aliquid aliud a deo
quod poſſet eſſe motiuum intellectus dei: ſed eſſen
tia ſola qꝛ ois intellectio dei formaliter infinita ſi=
cut omnis intellectio intellectus finiti eſt finita / li=
cet enim intelligat infinitum: non tamen infinite:
licet deus intelligat finitum. non tamen finite: ſed
infinite: ſed nullum finitum mouet ad effectum in=
finitum. ergo iſto modo tantum eſſentia vt eſſen=
tia ē obiectum adequatum. in ſecunda habitudine
vt obiectum terminat actū adhuc habet obiectum
duplicem habitudinem ad potentiam: qꝛ quoddaꝫ
eſt obiectum qd primo terminat actuꝫ tanꝙ primꝰ
terminꝰ. Aliud ē obiectū ꝙ in ipo pmo termio iclu
dit quodā modo ſicut patet exēplo. Senſibile pro
prium eſt primus terminus reſpectu ſenſus perſo=
ne: ſed ſenſibile commune eſt quaſi ſuperius termi
nus: iſtud tn̄ exemplum non eſt in toto ſimile: ſic p=
mum mouens vt eſſentia ē: eſt primus terminus: qꝛ
mouet ad ſe primo: ⁊ iſto modo nihil aliud a deo ē
terminatiuum actus ipſius itellectus. Secūdo mo
do eſt terminus / qꝛ ſequitur ad actū ⁊ dependet ab
eo ⁊ ſic creatura terminat ſecundario actum intel=
lectus diuini ⁊ non ſicut primo exactū vel ſimul ex
actum. Q ita ſit probo: qꝛ omnis intellectus ē to=
tius entis aliquo mō cognoſcibilis / qꝛ ꝙ intellectꝰ
noſter non cognoſcit alia entia conuenit dupliciter
vel propter excellentiam illorum: qꝛ intellectus no
ſter ſe habet ad manifeſta in natura ſicut oculꝰ ni=
cticoracis. ⁊c̄. vel propter defectum eorum. ſꝫ parꝫ
de materia q̄ caret de ſe actualitate. primo mō non
poteſt eſſe qn intellectus dei cognoſcat oīa entia /
qꝛ eſſentia ſua ē excellentiſſimum obiectū: ⁊ tn̄ ꝑ ſe
⁊ primo ab intellectu eius cognita in ſecundo mo=
do: qꝛ philoſophꝰ de ſenſu ⁊ ſenſato de fectus in ſē
ſibili arguit excellentiam in potentia cognitiua: qꝛ
vt vult ibi ſi ſenſibile ſenſu viſus poſſet diuidi in in
finitum. ergo viſus quicūqꝫ in infinitum / qꝛ maior
virtus viſiua requiritur ad cognoſcendum paruuꝫ
ſenſibile. Q magnum ſic arguo ex pte intellectus
dei ſit formaliter mathematicus nō pōt aliquid ita
paruum habere de entitate qn virtꝰ eius ſufficit ad
hoc cognoſcendum: nec etiam cognoſcit ſolū deus
quidlibet vt eſt ē intellectu eius cōfuſe vel inqꝫtum
ens: ſed ⁊ ſub propria ratione / qꝛ cognitio confuſa
eſt imperfecta ergo qdlibet aliō a deo terminat actū
itellectus dei vt ſecundarius terminus ⁊ hoc ſub ꝓ
pria ratione. ¶ Item: quelibet entitas dicit aliam
perfectionem vltra entitatem in communi. ergo quelꝫ
res requirit ad hoc ꝙ cognoſcat vltra intellectionē
in communi intellectualitatem in ſpeciali. ergo qui
cognoſcat ipm ſub propria ratione. ¶ Item ex pte
obiecti arguitur / qꝛ qui apprehendit virtutē eēntie
cognoſcit omnia ad que ſe extendit virtus illius eſ
ſentie: ſꝫ deꝰ perfecte comprehendit virtutē ſue cau
ſalitatis. ergo omnia cognoſcit ad que ſe extendit.

duplex hi
tudo obi
ad poten=
tiam.

eius cauſalitas. Sꝫ poteſt intelligi bñ ⁊ male / qꝛ ſi
intelligitur ꝙ in motu cõpꝛehenditur virtus cauſe
in hoc ꝙ cognoſcuntur ea ad q̄ ſe extendit hoc non
eſt verum / qꝛ in iſto in quo pater eſt beat⁹ eſt cõp
hendens ſe ⁊ virtutẽ ſuam pfecte: ⁊ tamen in illo ſi
gno non eſt neceſſe ꝙ cognoſcatur illa ad q̄ ei⁹ cau
ſalitas ſe extendit: qꝛ ⁊ ſi nulla eſſent ab eo cauſabi
lia extra nõ eẽt minus beat⁹ q̄ꝫ nunc eſt iõ ſic intel-
ligitur ꝙ ex cognitione cãe poteſt habere noticiaꝫ
aliorũ cauſatorum ab ipſo. ¶ Idem arguũt alii ſic.
deus cognoſcit ſe. ğ cognoſcit omia pticipantia ip-
ſum. ğ ⁊ omnia entia. ⁊ iſtud ſimpliciter poteſt ma
le intelligi / qꝛ ſuppoſito ꝙ aliquid pfecte imagina
ret albedinem cognoſceret alios colores in imita-
tione ad album: ſed non propter hoc cognoſceret
nigrum ſpecifice vel fuſcũ ⁊ ſub propꝛia ratione: qꝛ
ſpecies colorum non ſunt tantum in imitatione ad
album. Sic cognoſcere omnia entia in imitatione
ad deum ſolum non eſt cognoſcere ipſa ſpecifice: et
in propꝛia natura. iõ ſic debꝫ intelligi ꝙ de⁹ cogno-
ſcit ſe perfecte. ğ cognoſcit ſe ſecundum ꝙ imitabi-
lis: ⁊ reſpectus: ⁊ fundamenta: ⁊ entitates omniuꝫ
imitantium ipm. dico ex parte obiecti ꝙ obiectum
qḋ virtualiter continet aliud in eſſe reali ꝯtinet illḋ
in eſſe intelligibili. Sꝫ deus virtualiter cõtinet om
nia in eſſe reali. ğ. ⁊c. Minoꝛ patet: qꝛ ſi hec cauſa
continet effectum virtualiter. ergo cum non conti-
neat a ſe. ſic eſſet deus. ergo ab alio habet aliã con
tinentiam: qꝛ virtualius habet hec q̄ꝫ iſta cauſa: et
non eſt procedere in infinitũ. ergo ſtabit in deo qui
virtualiter oĩa continet. Patet ergo ſecundũ dupli
cem habitudinẽ obiecti ad potentiam nichil aliud
a deo eſt in intellectu eius vt obiectum. Et tertio
modo vt terminus ſuperius incluſus virtualiter in
pꝛimo termino omnia entia ſunt ibi. ¶ Ad ſecũdã
queſtionem an requirantur relationes diſtincte ad
intellecta: diſtincta intellecta dico ſimplicia / qꝛ de
contingentibus futuris dicetur poſterius hoc non
intelligo intellecta diſtincta niſi ſimplicia que non
intelliguntur intellectione ſimplici. in iſta queſtiõe
aliquid certum eſt ſcilicet ꝙ in deo ſunt relationes
reales diſtincte ab eterno: ſꝫ an ille neceſſario req̄-
rant̃ ad diſtincta intellecta dubiũ eſt. pꝛimum patꝫ
qꝛ ad qḋ intellectus creatus poteſt comparare ĩtel
lectũ dei ad idem poteſt intellect⁹ dei: ſꝫ intellect⁹
creatus poteſt cõparare intellectũ dei ad intelligi-
bile ⁊ cauſare relationem realẽ. ğ ⁊ intellectus dei
poteſt: ſꝫ vt pꝛobatum eſt pꝛius intellect⁹ dei non pt
in ſeipſo cauſare relationeꝫ realẽ. ergo quelibꝫ que
eſt relatio ẽ ab eterno. de ſcḋo an requirãtur hm̃õi
relationes propter diſtinctionem. dicit vn⁹ doctoꝛ
ꝙ ſic. qꝛ pꝛius eſt ad aliqḋ ſe q̄ꝫ ad alterũ. vii. de tri
ni. iii. ergo creatura eſt ad ſe q̄ꝫ ad alterum. Sꝫ non
eſt ad ſe a ſe ſic em̃ eẽt deus. ergo ad ſe a deo. ergo
eſt ibi oꝛdo nature tanq̄ꝫ inter illum a q̄ ⁊ q̄ ab alio
quia huiuſmodi oꝛdo ẽ in perſonis diuinis in quib⁹
tñ min⁹ videret̃. ergo neceſſe eſt pꝛimũ referri ad ſe
cundũ in relatione pꝛimi ⁊ non ſolũ / qꝛ ecõtra vt qꝛ
ſecundum ad pꝛimũ. ergo cum creatura in quocũqꝫ
eẽ ſit a deo neceſſe ẽ ꝙ relatio realis dei ad creatu-
ram ſit pꝛioꝛ q̄ꝫ aliqua relatio in creaturis correſpõ
dens. ergo huiuſmodi relationes reales requirun-
tur ad hoc ꝙ deus diſtincte intelligat ĩtellecta. alii
dicunt ꝙ huiuſmodi relatiões reales requirunt̃ cõ
coꝛdãdo in queſtione: ſꝫ in modo ponẽdi differunt
qꝛ aliq̄ ponũt vt requirũtur vt relationes ĩ eẽntia.
alii vt ſunt in obꝛo intellecto. Tertii ꝙ ſunt in actu
intelligendi vel in eſſentia vt ẽ ratio intelligendi a-
lia nec eſt poſſibile quartum membꝛũ ꝙ ſint in in-
tellectu vt intellectus ẽ: qꝛ intellectus vt indiſtinct⁹
poteſt intelligere diſticta intelligibilia ponentes pꝛi
mo mõ iſtoꝝ triũ modoꝝ vt ſunt rões intelligendi
ĩ eẽntia ponũt hoc: qꝛ eẽntia nõ ẽ rõ ĩtelligẽdi diſti
cte lapidẽ vel aſinum. ergo requirit̃ cuꝫ eſſentia hu
iuſmodi relatio vt ratio intelligendi lapidem diſti
cte. dicentes ſecundo modo dicũt ꝙ q̄ꝫtocũqꝫ intel
lectus eſt perfectioꝛ tãto p pauciora intelligit ergo
cum intellectus pꝛimus i in pꝛimum poteſt intellige
re omnia. ergo ille relationes ſũt ex parte obi co-
gniti: ⁊ non ex pte ipſius intellectus ⁊ ſic ĩtelligit
deus eẽntiam vt imitabiles: ⁊ vt cognitum in actu
ſecundo. Tertii ꝙ non ſunt iſte relationes in actu ĩ
telligendi / qꝛ intelligere in nobis habet intelligere
ad illud intelligibile / qꝛ intelligit intellectus. ğ ſi ẽ
intelligere infinitum ab aliquo ibi ſunt infinite re-
latiões ad iſta intelligibilia finita. ⁊ dicũt ꝙ iſte re
lationes ydee de quibus loquit̃ Aug. ſꝫ inter iſtas
vias ſecunda apparet ĩpꝛobata / qꝛ pꝛima via videt̃
deficere: qꝛ in nobis obiectum nõ eſt pꝛeſens ſub re
actu intelligibili: ſꝫ per ſpeciem. iõ ſi eſſet pñs nõ
oꝛdinaret ponere rõnem infoꝛmantem vt ſpeciem
neqꝫ quaſi. Sic eſt in diuinis. ğ ex parte obiecti nõ
opoꝛtet ponere niſi eſſentiam ſicut poſuit ſcḋa opi
nio neqꝫ ĩ eſſentia põt eſſe diſtinctio vt ẽ ratio co-
gnoſcendi ⁊ vt cognita ſic de pꝛincipio reſpectu q̄-
uis non eſt diſtinguere ꝙ poſſit conſiderare vt eſt
relatio cognoſcẽdi concluſionem vel vt cognitum /
qꝛ nõ eſt alia ratio pꝛincipii vt eſt cognituꝫ ⁊ vt ratio
cognoſcendi. ¶ Itẽ pꝛima via ⁊ tertia patiunt̃ dif-
ficultatem / qꝛ videt̃ ꝙ habeant ponere ꝙ huiuſmo
di relatiões ad creaturas ſint relationes qḋ tñ oẽs
negant ꝙ rõ intelligendi pꝛecedit actum ſecundum.
iõ pꝛecedit rõ intelligendi: ſꝫ act⁹ collatiuus nõ pꝛece
dit actum ſecundum. ğ huiuſmodi relatio cuꝫ ſit ra
tio intelligendi p pꝛimam viam pꝛecedit actũ colla
tiuũ. ğ non eſt relatio realis. iõ videtur contra ter-
tiam opinionem / qꝛ quicq̄d intelligere reſpicit vt ẽ
in re in intellectu ſuo reſpicit ⁊ non vt cognitum: ſed
vt intelligere omnium entium eſt huiuſmodi. ergo
⁊c. iõ dico ꝙ ſi debeat via communis ſuſtineri ꝙ ĩ
obiecto ſit cognito actu collatiuo ſint iſte relatiões
reales ⁊ tunc facile eſt ſaluare quomodo ſunt rela-
tiones reales. Sꝫ quo modo requiruntur neceſſa-
rio ⁊ quomodo cõparat intellectus aliquid niſi ad
pꝛeexiſtens ⁊ pꝛecognitum difficile eſt. ideo videtur
ꝙ deus añ cognouit q̄ꝫ ſit iſta compoſitio realis. di
co ꝙ ſecundum illam viam ſecundam debet dici ꝙ
q̄ꝫuis relatio eſſe ad effectum ſit ſimul in cauſa tñ ẽ
cauſa vt in cã. ſicut pꝛius declaratum quare in di-
uinis relatiua ſũt ⁊ tñ relatiuum eſt pꝛi⁹ alio oꝛigĩe

tō iſta relatio realis eſt ſimul cum lapide ſimultate
correlatiuorum: ꝛ tñ eſt prius vt eſt ratio cognoſcē
di in eēntia diuina ipm lapidem. Dico ergo ꝙ vbi
aliquid ē illud ꝙ ē ipa comparatione non pri⁹ ē ter
minus ꝙ̄ cōparatio. Sꝫ ecōtra ſicut in diuinis pri⁹
origine eſt compoſitio ꝙ̄ terminus puta fili⁹ q̄ ē id
ꝙ ipa comparatione ſic hoc primū relatiuū eſt cau
ſa ꝛ cognoſcendi terminū: ꝛ ipſa compoſitione eſt
prius origine ipſo termino. ¶ Contra illam viā ꝓ
bando ꝙ nō requirantur neceſſario ad hoc ꝙ itel=
lecta neceſſario cognoſcūt / qꝛ ſi re ꝑ quod obiectū
cognoſcitur quocūqꝫ modo cognoſcendi eēt limita
tum aduenicum poſſet cognoſci illud obiectum ſine
omni relatione reali ꝛ ratiōis. ꝛc̄. ergo ſi illud per
qō obiectum cognoſcitur ē infinitum ꝛ illimitatuꝫ
multomagis poteſt cognoſci ſine omni relatione.
antecedens ptꝫ qꝛ in nobis manifeſtū ē ꝙ albedo co
gnoſcitur ꝑ ſpeciem tanq̄ ꝑ limitatuꝫ aduenum abſ
qꝫ relatione rei ꝛ idem etiam ptꝫ in diuinis / qꝛ de⁹
ꝑ eſſentiā cognoſcit ſeipꝫ tanq̄ ꝑ aliquid adeq̄rū ſi
bi ipſi abſqꝫ omni relatione rei. conſequentia ꝓba
tur primo ſic. qꝛ non eſt inter iſta diſtincta niſi p̄ci=
ſum ꝛ non preciſum q̄ñ limitatum ē id ꝑ quod obie
ctum cognoſcitur: ꝛ q̄ñ illimitatum. ğ ꝑ hoc quod
illud ꝑ quod cognoſcitur ē infinitum ꝛ illimitatum
nihil tollitur de perfectiōe eius quā haberet ſi eſſet
limitatum. ğ ſi limitatum pōt eſſe illud ꝑ quod obꝫ
cognoſcitur abſqꝫ omni relatione reali a multofor
tiori ꝛ illimitatum pōt. Scđo probatur conſequen
tia: qꝛ cauſa equiuoca poteſt eſſe cauſa diſtincta co
gnoſcendi aliquid: qꝛ cauſa vnica inq̄tū talis nūq̄
hꝫ in ſe virtualr totā ſpeciē effect⁹ / qꝛ ibi tm̄ ē ordo
accñtalis: qꝛ idiuiduū ꝓducit idiuiduū ꝛ nūq̄ totā
ſpeciem. ğ cauſa equiuoca inq̄tuꝫ equiuoca pōt eē
cauſa diſtincta: ſꝫ non inq̄tum equiuoca ē limitata
ad hunc effectum. Tertio probat̄ conſequentia ſic
ſi aliq̄d eſt illimitatum non eē reali: ita diſtincte ꝓ=
ducit in eē reali ſicut ſi eſſet limitatū. ergo ſic in co
gnoſcenti. Quarta ꝓbatur non tollitur diſtinctio
niſi propter potētialitatem. vel confuſionem: ſꝫ cā
infinita ē actualiſſima. vnde nullam determinatio
nem tollit cauſa infinita: ſꝫ illa determinante ē ad
vnum ſicut ſi non poſſet niſi tm̄ in vnum ſicut patꝫ
de ſole: qꝛ indifferentia illimitati non eſt indifferen
tia ad contradictoria: ſꝫ indifferentia ad diſparata
Secundo arguo ad principale relationes ſunt co=
gnoſcibiles: quero ergo ꝑ quid aut ꝑ ſeipās aut nō
per ſeipās. Nō per ſeipſas ergo vel per alias rela=
tiones ꝛ ſic ꝓceſſus in infinitum vel ꝑ eſſentiā dei
vt diſtincta re. ꝛ re. immediate ergo pari ratiōe po
teſt eſſentia immediate eē ratio cognoſcendi diſtin
cta obiecta abſqꝫ iſtis rōnibus. ergo nō neceſſario
requirunt̄. ¶ Item: actus ꝑ ſe. vn⁹ eſt per ſe vnius
ſꝫ intellectio dei ꝛ rei non faciunt ꝑ ſe vnum. Primo
modo logice loquēdo vt declaratum ē ſuperius. er
go a multofortiori relatio realis facit per ſe vnum
cum eſſentia per ſe primo mō per ſe. ergo cum intel
lectio dei ſit vnus actus ſimpliciter non erit eſſen=
tie ꝛ relationis realis tanq̄ vnius principii nec etiā
poſſunt relationes reales facere ꝑ ſe vnum cum eſ=
ſentia ſecundo mō: qꝛ ſic relationes reales eſſēt in
eſſentia ex natura rei qꝛ eſſent tanq̄ paſſiones eſſē
tie. ergo ſola eſſentia eſt principium iſtius intelle=
ctionis dicit verum eſt: ſed relatio determinat. Cō
tra: ipſa relatione poſita eſſentia eſt eque indeter=
minata ſicut non poſita ergo non determinat. añs
patet qꝛ ſi intelligitur eſſentia ſub iſta relatione rei
adhuc eſt formaliter infinita ſicut eēntia abſolute.
ergo non plus determinatur ꝙ̄ eēntia abſolute. iō
dico ꝙ dupliciter poteſt ſuſtineri ꝙ hmōi relatiōes
non neceſſario requiruntur. Primo ex differentia
tertij modi relatoꝝ ad primū ꝛ ſecunduꝫ: qꝛ relatio
tertij modi ē non mutua nūc actus intelligendi re=
fertur ad intelligibile tertio mō: itaꝙ obiecta vt me
re abſolute terminat illum reſpectuꝫ qꝛ obiecta ſūt
menſura actus intelligendi. Sic intellectio dei eſt
menſura rei ergo quodlꝫ intelligibile aliud ab ipſo
refertur ad intellectum dei ſicut menſuratū ad mē=
ſuram. ergo refertur ad intellectum ei⁹ vt accipitur
mere abſolute ꝛ ſic nullus reſpectus requirit̄ ex ꝑ=
te dei ad hoc ꝙ diſtincte intelligat oīa obiecta ex=
tra: ſꝫ ſolū requiritur reſpectus ex parte menſurati
ſecundo poteſt ſuſtineri eadeꝫ negatiua ꝙ non requi
runt̄ ponendo ꝙ nullus reſpect⁹ requirit̄ nec ex ꝑte
vnius extremi: nec ex parte alterius qꝛ intenſio ex
hoc ꝙ intellectio nullā relationeꝫ requirit neqꝫ re
in neutro extremoꝝ qꝛ intellectio prima qua de⁹ ē
beatus eſt veriſſime ex natura rei neqꝫ re / qꝛ nulla
rō comparatiua neqꝫ itellectus collatiuus ē ſimul
neqꝫ p̄cedens illud ſignum quo eſt deus primo bea
tus: ſed quomodo poſſūt eſſe itelligere ꝛ intelligi=
bile abſqꝫ relatiōe. dico ꝙ q̄ñcūqꝫ aliqua diſtiguūt̄
in eē foꝛali: vbi realr̄ diſtiguūt̄ ꝛ realr̄ referūtur iſta
vbi diſtinguūt̄ in eē foꝛali: ſꝫ nō in eſſe reali nō reali
ter referuntur: ſꝫ in nobis intelligere ꝛ obiectum i=
telligibile formaliter referūtur realiter diſtinguūt̄
ſꝫ in deo manet intellectus formaliter ꝛ obiectum
formalr̄ ꝛ intelligere ꝛ nō referuntur realiter ꝛ re=
aliter referūtur ſequitur per veri⁹ ipſa cum ſint ve=
riſſime idē. vñ cum intellectio non requirat relatio
neꝫ in aliq̄ extremo vel hoc eēt propter mutuā exi
gentiam vel ꝓpter dependentiam: ſꝫ neutro mō re
quiritur. ergo. ꝛc̄. Probatio aſſumpti / qꝛ manifeſtū
eſt ꝙ dei ad creaturam non eſt mutua exigētia nec
propter dependentiam / qꝛ lapis in eē intellecto ni
chil ē q̄tum ad eſſe exigere. ergo vt ſic nō dependet
probat̄ hoc ꝛ ſi lapis haberet dependentiā adhuc
poteſt intelligere ipm in priori ſub relatione abſo=
luti. vnūquodqꝫ em̄ prius eſt ad ſe ꝙ̄ ad alteꝝ ergo
in illo priori intellectio lapidis in nullo requirit re
lationeꝫ neqꝫ in vno extremo neqꝫ in alio: ſed p̄or
via concedit relationem ex parte lapidis cogniti
non tamen ex parte cognoſcentis. Cōtra iſtos mo
dos duos: arguitur ꝙ iſti modi deſtruūt ydeas qđ ē
contra Auguſtinum. lxxxiii. q. q. xlvi. ſine quibus
ydeis nullus eſt ſapiens. ¶ Item: dictum eſt prius
ꝙ in queſtiōe aliquid eſt certū ſcilicet ꝙ in deo ſunt
relationes reales diſtincte: qꝛ ad quodcūqꝫ poteſt
intellectus noſter poteſt attingere ꝛ intellectus di
uinus. Dico ꝙ iſte modus non ē cōtra Aug. qꝛ ydes

de qua loquitur Aug. ē rō eterna in mēte diuina ſe cundum quā aliq̄d eſt formale ſecundum ꝓpriaȝ ra tionē ſibi eſt eiꝰ ratio qua deꝰ quicq̄d fecit rationa biliter fecit ⁊ eterna: q2 nichil nouū in deo in mēte diuina / q2 nichil extra deū eſt eternū: ⁊ propria rō cum cognoſcat oīa que facit ſub propria rōne iſto modo ydea dicit ꝙ quidditatem cognitam ⁊ nō ra tionem cognoſcendi ſolum. idem patȝ per philoſo phum. vii. methaphiſice. Oīa fiunt quodam mo do ab vnico vt domꝰ extra a domo in aīa. archa extra ab archa in mēte. vñ artifex ꝑ archā in men te facit archā extra. Sic deꝰ per quidditateȝ cogni tam in mēte facit quidditatem extra: ſȝ q̄tū ad hoc eſt differentia ꝙ artifex accepit illam archam in aī ma ab archa extra. nec ſic deus artem ſuam in aīa a rebus extra. vñ ſi ſola ſpecies arche eēt ex qua fa cit archam extra non fieret archa quodāmodo ab vnico. ergo idē ꝙ forma formale eſt ipſum in mēte obiectiue. ¶ Item: plato male poſuit ydeas ⁊ ari ſtoteles male: tñ recitat: vñ Augu. accipit dicta pla tonis ſecundum meliorem intellectum q̄ poſſit ha bere ⁊ dicit ꝙ plato poſuit ydeas in mēte diuina ⁊ ponit conſequenter illi ⁊ manifeſtuȝ eſt ꝙ plato po ſuit ydeā eſſe quidditatē cognitam. ergo ſic intelli

opiodoc. git Aug. ydeas. Dico ꝗ ꝙ licet nunq̄ eſſēt relatio nes reales in deo obiecta extra cognita poſſet deꝰ ita ꝑfecte cognoſcere ſicut nūc facit nec inueni vbi Aug. dicat ydeas eſſe relationes cognoſcendi et ſi hoc dicat debet gloſari ꝙ ydea eſt ratio obiectiue Aug. dicit ꝙ ſine illis non pōt eſſe ſapiens. dico ꝙ ex hoc ſequitur ꝓpoſitū meū ꝙ ſunt quidditates ⁊ non relatiōes reales: q2 propter huiuſmodi relatio nes non dicitur aliq̄s ſapiens. Etiā Aug. dicit ꝙ ꝑ illas ē anima beatiſſima hoc non eſt niſi / q2 beata ī obiectis cognitis: ſȝ ꝙ in ipſis eſt beatitudo exten ſione. ꝗ iſta ſunt obiecta perfecta cognita ⁊ non rō cognoſcendi. ¶ Ad aliud concedo ꝙ ibi ſunt rela tiones rōnis: q2 ſecundum primum modū dicendi ī primo iſtanti intelligit deꝰ obm primum abſolute. ī ſcdo iſtanti obȝ vt cauſatū in eē cognito. ⁊ in tertio inſtanti ſūt relatiōis rōnes: ita ꝙ in primo inſtanti eſt eēntia creaturaꝝ in tertio iſtanti relationes rea les. Secundo mō dicendi ꝙ ꝑmo deꝰ itelligit ſe ab ſolute ſecundo. in ſecundo inſtāti itelligit creaturā in tertio iſtanti comparat. in quarto intelligit rela tiones re. ¶ Ad primum cōcedo ꝙ intellectus dei non excedit primum obiectum ⁊ cū dicit̄ ergo non intelligit aliud non ſequitur: q2 excedere in termio ſecundario non eſt excedere q2 terminus ſecūdariꝰ manet in primo termino. ¶ Ad aliud concedo ꝙ ſi ad intelligere dei quo intelligit aſinum requirit̄ aſi nus vileſceret eius intellectus ⁊ eēt eius intellectio imperfecta. Et cum dicitur terminus coexigitur. dico ꝙ obiectum terminus ſecundario nec prę exi gitur actui neq3 coexigitur: ſed ſequitur actum. ¶ Ad aliud cum dicit̄ que cognoſcuntur vt conue niunt in aliquo non cognoſcuntur diſtincte. dico ꝙ hoc eſt falſū ſi illud in quo conueniunt ſit illimitatū ¶ Ad primam rationem ſecunde q̄ſtionis tenendo viam communem vt mediam ſuperius recitatā. di

Quomō dēat intel ligi dictio cuiꝰ eſt de ydempti. Vide.

co ꝙ huiuſmodi relatiōes non ſunt reales. ⁊ cum di citur intellectꝰ nō comparat niſi ad ꝑcognitū hoc eſt negandum vbi terminꝰ ē id quod eſt ipſa con pa ratione. ¶ Ad aliud concedit̄ ꝙ deus nō cognoſcit lapidem duplici cognitione vt abſolutum ⁊ termi nās dependentiam. ⁊ cū dicitur nos poſſumus co gnoſcere eum abſolute ⁊ vt terminus ſecundꝰ: dico ꝙ ſic poteſt deus vnica cognitione: ſȝ in nobis eſt ī perfectionis ꝙ cognoſcimꝰ duplici cognitione la pidem ꝙ nulla eſt in nobis perfecta. ¶ Ad aliud aut iſte relationes ſunt priores ⁊c. ſecundū iſtuȝ mo dum eſſet dicendum ꝙ eſſent priores: ⁊ tñ diſtinguū tur ſola ratione ſecundum vias vltimas eſſet dicen dum ꝙ ſequitur obiecta cognita ⁊ ſecundum hanc viam patet ad rē ad obiectum quomodo Aug. itel lectus ydeas ſine quibus deus non eſt ſapiēs vt di cunt q̄dditatē cognitā ⁊ nō ſolas rōes cognoſcēdi.

¶ Queſtio.iii.

Vtrum deus quorū cunq3 aliorū a ſe que intelligit habeat diſtinctam ydeam. Qꝫ non: quia diſtincte intelligit ma lum culpe: ⁊ tamen eius non ē eſt ydea diſtincta. ¶ Item: ma teria non habet ydeam ⁊ tamē eam diſtincte intelligit. ¶ Iteȝ nulla pars manens in toto habet ydeā diſtinctam q2 ſi ſic dupliciter cognoſceret̄ per ydeam totius ⁊ per ydeam propriam deus tamen intelligit partē manentem in toto. ¶ Oppoſitum. quodlibȝ qd̄ co gnoſcitur a deo imitatur eſſentiam ſuam diſtincte. ergo habet diſtinctam ydeam.

¶ Queſtio.iiii.

Quarto q̄ritur: vtꝝ deus aliquorum a ſe habeat infi nitas ydeas. Qꝫ non. infinituȝ non eſt intelligibile. ii. metha. q2 ſi eſſet ꝓceſſus in infinitum in cauſis nihil poſſet ſciri. Iteȝ Aug. xii. de ciu. dei. xviii. qd̄ co gnoſcitur a deo cognitiue compręhēditur infinita non poſſunt compꝛehendi. ſic enim eſſent. dicit lȝ ſint infinita in ſe tñ deo ſunt finita. ¶ Contra vnum qd̄ q3 tale ē in ſe quale apparet cognoſcenti certitudi naliter ergo ſi aliqua ſint infinita in ſe ſi cognoſcan tur ab intellectu nō errante cognoſcuntur vt īfinita ¶ Item: infinitū infinito nō eſt magis. 3°. phiſicoꝝ ⁊ ꝑmo de celo. Eēntia dei ē infinita. ꝗ ſi ydee ſint ī finite nō magis ē eſſentia q̄ ydee ⁊ tūc nō magis eēt deus beatꝰ in eēntia ſua q̄ in ydeis cognitis qd̄ eſt ꝯ Aug. ponentē ꝙ nō propter illa beatus beatior. ¶ Oppoſitum Augu. de ciui. dei. xii. licet nūeri in finiti nō ſunt in actu nichil ꝓhiberet infinita eē ī a ctu illo quorū non eſt numerus. ¶ Item figure dif ferunt ſpē ⁊ poſſunt eſſe infinite ⁊ numeri creſcunt ī īfinitum ⁊ omnia deus nouit. ¶ Ad primam que ſtionem dicit vnus doctor ꝙ ydee ponebant̄ a pla tone vt patȝ. vii. meth. propter ſcientiam ⁊ cāliatē

thōas i ꝑ ma pte. q xviii. ⁊ in ſcripto di. xxxvi. in principio.

⁊ ſic ſunt in mēte diuina. vñ ydea vno mō eſt princi piū cognitū ⁊ vt dicitur principiū practicū ſicut ē exemplar. Alio mō dicit ratio vt eſt rō cognoſcēdi ſpeculatiue vt pꝫ p Aug.lxxxiii.q.q.xlvi. ⁊ iſto ſe cundo mō ydea eſt cuiuſlibet entis alteri⁹ a deo q̄cunqꝫ deus nouit poſitiue: ſed ydea vt exemplar vt eſt principium practicum non eſt ꝓpꝛia oīmum entium: qꝛ non coꝝ que in nulla pte tempoꝛis ſunt vt nō coꝝ que nec ſunt fuerunt nec erūt licet poſſibilia eē. Scḋo materia nō habet ydeam / qꝛ nō hꝫ eſſe ſcḋm ſe neqꝫ eſt cognoſcibilis niſi analogie ad formā. iō non hꝫ ydeam niſi compoſiti. Tertio nō eſt ydea generis: qꝛ gen⁹ non fit niſi in ſpē nihil eñ eſt gen⁹ preterea q̄ ſunt generis ſpēs. Quarto ydea non ē indiuidui pᵒmo: qꝛ īdiuiduatur p materiam ⁊ materie non ē ydea. ſcḋo qꝛ ītentio nature eſt ad ſpēm p ſe ⁊ non ad indiuiduū niſi per accidens inq̄tum i eo ſaluat̃ natura ſpecifica. ii. de aīa. Quinto non ē ydea accidentium inſeparabilr ſubiecta ꝯcomitantium: ſꝫ ſufficit ydea ſubiecti: ſꝫ accidens ſeparabile ſicut pictura i pariete habet ydeam diſtīctam. ¶ Contra q̄ illa diſtictio non valeat de ydea ⁊ practica ⁊ ſpeculatiua / qꝛ equaliter eſt ydea practica reſpectu poſſibilis non tñ fiendi: qꝛ ſi. a. ē futurum ⁊. b. eſt poſſibile. poſſibile non tñ futurum. a. ⁊. b. inq̄tum reſpiciunt̃ ab ydeis non habet differentiam practici: ⁊ non practici ḡ nec ydee vt ſunt coꝝ habent differentiam practici ⁊ non practici. Antecedens pꝫ: qꝛ pꝛius naturaliter oſſerunt̃ aliq̄ voluntati vt. a. ⁊. b. q̄ ſit act⁹ voluntatis accptantis. a. vt fiēdū et b. nō vt fiēdū ſic pꝛi⁹ ſūt diſtictiōes īter a. ⁊. b. vt inter fiendū ⁊ non fiendū ⁊ alr voluntas acceptaret irrationale. ergo equaliter eſt ydea practica poſſibilis non fiendi ſicut fiendi. ¶ Item: practicum ⁊ ſpeculatiuum non differunt niſi accidētaliter / qꝛ vel differunt per obiecta vel per fines. ſi per obiecta. ergo non tm̄ accidentaliter ſi per fines hoc eſſet per fines ex natura rei ⁊ nō p fines p̄ſcientes aliter eñ faber volens operari nō haberet practicam artem fabꝛicalem ſi non eſt alia diſtinctio iter fiendum ⁊ non fiendum niſi reſpectu finis p̄ſciti ⁊ non p̄ſciti ⁊ non ex natura rei. ¶ Contra aliō membꝛum quod dicit ꝙ materia non ē ens ſcḋꝫ ſe qꝛ qḋ in ſe nichil eſt nichil eſt in alio. ergo ſi materia in ſe nullam habet entitatem ergo vel compoſitum nichil eſt vel componitur ex aliquo ⁊ nichilo vñ qḋ eſt realiter pars veri entis realis in ſe aliam entitatem habꝫ de illo ꝙ dicit̃ ꝙ non eſt ſcibilis niſi p analogiam ad formam hoc non eſt verum de intellectu dei: ſed de intellectu noſtro propter eius ipfectionem nec etiam ſubā eſt a nobis intelligibilis niſi in analogia ad accidentia. nec propter hoc eſt ipſa non intelligibilis. ¶ Item. intellectus: qui non poteſt moueri ad cognoſcendum cognoſcibile minus volubile p magis volubile nec ꝯuerſo ſibi non poteſt eſſe maius volubile ratio intelligendi: nec minus volubile intellectus dei ē huiuſmodi ergo ſi cognoſcit materiam per nichil aliud ipſaꝫ cognoſcit ⁊ per formam vel per compoſitum. ¶ Itē: de iſto ꝙ dicit de genere ꝙ nō fit niſi in alio ex hoc non ſequitur ꝙ non habet ydeaꝫ / qꝛ artifex cognoſcit formaꝫ artificialem quam inducit diſtincte: et tñ non fit niſi in alio. Etiam iſte magiſter aliter cōcedit ꝙ qꝛ deus diſtincte. ¶ Iteꝫ: de illo qḋ dicitur de indiuiduo ꝙ non habet ydeam propter materiam ipſemet concedit. vii. metha. in expoſitione ſua ꝙ materia eſt pars quidditatis. ergo ipa non impedit indiuiduū habere ydeā. ⁊ ſi dicas in īdiuiduo ē pꝛius materia q̄ forma habere ydeam. ¶ Item: de illo ꝙ dicit ꝙ intentio nature non eſt niſi ad ſpeciem p ſe non videt̃ verum / qꝛ agens non habet intentionem in finem niſi in illum quem cognoſcit ī ſe vel qꝛ in talem dirigitur a cognoſcente. cū ergo natura agit indiuiduatur a cognoſcente: ⁊ deus hꝫ intentioneꝫ indiuidui qui dirigit naturam. ergo ſic videtur ꝙ natura intendit indiuiduum. ¶ Item: indiuiduum eſt pꝛima ſubā que eſt maxime ſubā. ſed an ſpecies habeat aliquod eſſe reale vt diſtinguit̃ ab indiuiduo dubium eſt ⁊ ſi haberet adhuc hoc ſolum eſt in indiuiduo. ⁊ indiuiduum ē vna res. ergo abſurdum videtur ꝙ intentio ſecunda intendatur p ſe a natura ⁊ non vna res. ¶ Item ꝙ dicitur de accidente in ſeparabili non eſt verum / qꝛ nichil eſt in effectu niſi ab agente ⁊ hoc non niſi p̄ciſe per cognitionem. ergo ſi non cognoſcitur ab agente nichil eſt. hmōi agens eſt deus ergo qꝛ de⁹ nō cognoſcit in effectu nichil eſt in effectu. vñ artifex faciens archam non cognoſcit ꝙ archa ſupernatat ⁊ hoc ē imperfectionis artificis / qꝛ iſtud cognoſcitur ab alio: ſed ſi artifex daret totale eſſe arche ita ꝙ totū hēret eē ab hoc ſi artifex nō cogſceret ꝙ ſupnataret ipoſē eēt ꝙ ſupnataret. Ali⁹ doc. dicit alr ꝙ qḋ ſūt res naturales quedaꝫ fabꝛicatez ille duplices. quedam artificiales quedam intentiōes ⁊ ille due res non habent ydeas nō artificiales: qꝛ materia ē tota ſubā ⁊ forme ſunt accidentia reſpectiua nec etiā intentiones habent ydeas qꝛ ſolum dicunt reſpectus vltra res naturales adhuc rerum naturalium quedam ſunt abſoluta quedam reſpectiua abſoluta vt tria reſpectiua alia. vli. que non habēt ydeas diſtinctas / qꝛ reſpectus non dicit rem diſtinctaꝫ a fundamento. adhuc abſolutoꝛum quedam ſunt ad ſe per ſe vt quidditates ſpecifice quedam ſunt accidentaliter ad ſe ſicut genera ⁊ indiuidua. genera eñ ſunt ad ſe accidentaliter genus eñ ⁊ differentia cōſtituunt quidditates ſpecificas que ſunt ad ſe p ſe ⁊ indiuidua ſic accidentaliter ad ſe: qꝛ in ipſis ſūt ſpecies ⁊ hoc accidit ſpeciei. adhuc vlterius quedam abſoluta vt materia nichil addit vltra compoſitum niſi negationem vel reſpectū vltime vnitatis ad ꝓmam. iō non habent ydeas vlterius partes eſſētiales habent in toto vt materia ⁊ forma: ſed non eſſētiales non: ⁊ non ſunt compoſiti due ydee pꝛincipaliter qꝛ ydea forme ē pꝛincipaliter ydea compoſiti qꝛ eſſe forme eſt pꝛincipaliter compoſiti ⁊ non ipſius forme: ſed eſt materie inq̄tum ſibi concomitatur eſſe formaliter. conſiderando tamen materiam vt eſt quedam quidditas in ſe ⁊ ſic habꝫ ydeā pꝛopꝛiam. partes auteꝫ homogenee poſſunt dupliciter conſiderari vel inq̄tum quelibet nata eſt per

gandēſis

ſe eſſe ⁊ ſic non hñt ydeam niſi ſpeciei. vel poſſunt
conſiderari inq̃tum ſunt partes vnius. oia eñ con
tinua nata ſunt eſſe vnũ indiuiduum ⁊ vt ſic oium
eſt vna ydea vt ydea ſpecifica. ptꝫ igitur ꝙ ſole qd
ditates ſpecifice habent ydeas diſtinctas. ¶ Con-
tra iſtas ꝙ nichil habeat ydeam aliam a fundamẽ
to patebit poſterius vbi declarabitur ꝙ eſt alia res
Etiam ꝙ dicit ꝙ indiuidua non habẽt ydeaꝫ / qꝛ ac
cidit humanitati ꝙ ſit in petro: iſtud non valet: qꝛ il
lud requirit propriam rationem cognoſcendi ꝙ ꝑ
nulla alia poteſt diſtincte cognoſci: ſed commune ꝑ
dicatione non eſt ratio diſtincte cognoſcendi cõten
ta: qꝛ ſi ſic vel in nullo differrent. vel cõe nichil eſ-
ſet. ratio eñ cognoſcendi hominẽ inq̃tum homo
non eſt diſtincta ratio cognoſcendi ſortem ⁊ ſi idi-
uiduum nichil ſit niſi ſola negatio duplex vt ipſe po
nit. ergo nichil eſſet poſitiue. iõ indiuiduum hꝫ na-
turã ſpecificaꝫ ꝑ ſe primo modo / qꝛ hec ẽ per ſe ſor
tes ẽ homo. ergo non eſt id qđ eſt accidentaliter ẽt
ſicut accidit humanitati ꝙ ſit in petro magis tñ ac
cidit petro: ꝙ ab eo abſtrahitur humanitas probat
hoc licet accidat animali ꝙ ipm cum rationabili cõ
ſtituat ſuppoſitum non tñ eſt homo id quod eſt ac-
cidentaliter: ſꝫ per ſe ſic de indiuiduo reſpectu hoi-
nis. ¶ Item ꝙ dicit de partibus eſſentialibus com
poſiti non eſt verum / qꝛ ſi ydea forme eſſet princi-
paliter compoſiti ⁊ non forme ergo cum eẽt ſepa-
rata ⁊ non eſſet pars compoſiti non eẽt eius ydea
ſicut ſi anima eſt actus totius corporis principalit
⁊ non manus niſi inq̃tum pars. ergo cũ manus eſt
ſeparata deſinit eſſe actus eius. iõ totuꝫ ex partibꝰ
eſſentialibus nec eſt vna pars nec alia hoc eñ non
eſt anima nec corpus. ergo hꝫ ydeam ab ydea vtri
uſqꝫ partis. ¶ Dico ergo ad queſtioneꝫ ꝙ ſiue acci
piatur ydea pro principio cognoſcendi ſiue pro pri
cipio operandi cuiuſlibet alterius a deo eſt ꝓpria
ydea ⁊ hoc vt ly cuiuſcũqꝫ diſtinguit pro quocunqꝫ
preter id qđ nihil eſt vt negatio ⁊ malũ quia ſi ydea
eſt obiectum cognitum vt prius dicebatur tunc ptꝫ
ꝙ quicqđ eſt diſtincte cognituꝫ eſt ydea diſtincta ſi
ydea eſt relatio eterna vt ponitur cõmuniter. ergo
eſt ad cognoſcibile diſtinctũ: qꝛ ad qđcũqꝫ poteſt in
tellectus creatꝰ comparare intellectum dei ad ideꝫ
poteſt intellectus dei. ergo ⁊ ipſemet eternaliter: qꝛ
vt ſuperius probatum eſt. nõ poteſt in ĩtellectu dei
eẽ noua relatio realis ⁊ impoſſibile ad diuerſos ter
minos eẽ eandem relationem formalem vt poſte-
riꝰ probabit ꝙ cuiuſlibet cognoſcibilis diſtincti erit
diſtincta ydea ⁊ quelibꝫ ẽ ſuo mõ practica: qꝛ habꝫ
rationem operabilem. Artifex eñ ſi nichil velit o-
perari habꝫ tñ in ſe rationem operabilem. vñ ſi ni
chil eſſet in iſto cognitum niſi ab artifice nichil eẽt
in iſto niſi cognitum ſi tñ agat cognitiue. ¶ Item:
primo phiſicorum. Principia ſunt prius natura ꝙ
compoſituꝫ Commentator. nõ qꝛ cognoſcat princi
pia: ſꝫ qꝛ ſi natura ageret cognoſcẽdo prius natura
cognoſceret principia ꝙ compoſitum. ergo omnia
que poſſunt cognoſci diſtincte habent diſtinctaꝫ y-
deam tam pres ꝙ totum. ¶ Ad primum principale
reſpondet magiſter in littera deꝰ non cognoſcit ma

lum culpe cognitiõe acceptante Et Aug. ix. de tri.
iiii. priuationes cognoſcuntur ꝑ habitus ⁊ malum
nichil eſt. ¶ Ad aliud de materia dico ꝙ deus co-
gnoſcit materiam ſecundũ ſe ⁊ non per analogiam
ad formã nos tñ nõ cognoſcimꝰ materiã neqꝫ for-
mã niſi ꝑ analogiã qꝛ ſi formaꝫ niſi ꝑ opatiões ¶ Ad
aliđ dico ꝙ cuiuſlꝫ ptis ẽ ꝓprie ydea ſicut ei ĩ nobiſ
nõ eſt inconueniens cognoſcere idem ꝑ verbum du
plex ꝑ vnum adequate ꝑ aliud non adequate. Sic
non eſt inconueniens idem cognoſci ꝑ duas ydeas
Exemplum ad hoc de conceptu ſpeciei: qꝛ per ſpe-
ciem poſſum cognoſcere genus ⁊ differentiam nõ
adequate ⁊ poſſunt cognoſci genus ⁊ differentia a-
dequate nõ per ſpẽm: ſꝫ in ſe. ſic pars poteſt cogno
ſci per duas ydeas per vnam que eſt eius primo et
adequate per aliam nõ primo nec adequate tñ nõ
poſſunt eſſe due. primo ⁊ adequate vnius cognoſci
bilis. ¶ Ad primum pro parte patet. dico ꝙ ydea
eſt eque practica reſpectu nõ fiẽdi ſicut fiendi. vn de
ita formaliter eſt noticia in aliquo lꝫ nunq̃ faciat ſi
cut ſi faciat. ¶ Ad aliud de materia ⁊ genere dictũ
eſt. vñ non dicit philoſophus alteram partem de-
terminate: ſed vnam diſiunctiuam. ergo vel nichil
eſt vel non eſt principaliter ea. ⁊c. ¶ Ad aliud dico
ꝙ in ſpeciem non ſiſtit intentio nature. ¶ Ad ꝑmũ
pro ſecunda opinione. dico ꝙ conceptus relatiõis
vniuerſaliter in creaturis eſt alius a fundamento.
¶ Ad aliud dico ꝙ genus ⁊ differentia ſunt idem.
⁊c. non tamen adequate. ¶ Ad ſecundam queſtio-
nem. dico ꝙ deus habet infinitas ydeas: qꝛ negan
tes infinitas ydeas concedunt ꝙ deus cognoſcit i-
finita. ergo pari rõne habet infinitas ydeas / qꝛ in-
finita indiuidua ſunt poſſibilia inſup ⁊ infiniti nu-
meri ĩ intellectu. vnde Augu. xii. de ciuita. xviii. nul
lus numerus. ⁊c. vñ ſicut non ſequitur contra eos
ꝙ ibi eſt compoſitio: qꝛ cognoſcit infinita vt etiam
licet ibi ſunt cognita infinita ſic nec ſequitur licꝫ po
nantur infinite ydee ⁊ ſicut habere concedere infi
nita actu propter ydeas ſic etiam ipſi propter infi-
nita cognita ratio ad hoc eſt qꝛ intellectus compre
henſiuus infinitatis perfectionis: poteſt compre-
hendere aliam infinitatem que non eſt perfectiõis
ſed intellectꝰ dei eſt comprehenſiuus infinitatis ꝑ-
fectionis: qꝛ comprehendit eſſentiam. ⁊ per conſe-
quens ſiue ydee ſint relationes ſiue obiecta cogni
ta poteſt deus ipſa comprehendere. Primum aſſũ-
ptum patet qꝛ infinitas perfectionis eſt oio prima
⁊ per conſequens talis per eſſentiam et quecunqꝫ
alia infinitas eſt per participationem reſpectu illiꝰ
ergo comprehendens primam infinitatem poteſt
comprehendere quãcunqꝫ aliam. ¶ Ad primũ pri-
cipale dicit vnus doctor ꝙ infinitum intelligi con-
uenit eſſe dupliciter. vno modo intelligendo infini
ta quia partem poſt partem ⁊ ſic nullus intellectus
poteſt intelligere infinita: qꝛ ſic infinita non eſt per-
tranſire ⁊ ſic ſaluatur philoſophus. ii. methaphiſi.
qꝛ intellectus noſter intelligit infinitum per diſcur
ſum non eñ omnia ſimul. alio modo poteſt ĩfinitũ
intelligi qꝛ id quod eſt in potentia infinita ſimul ẽ
actu intellectum: ⁊ ſic intelligit deus infinita: non

diſcurrendo capiendo vnū poſt aliud: ſed oīa que ſunt infinita in potētia actu ſimul itelligit. ¶ Cōtra illud qḋ repugnat entitati repugnat cognitioni: ſed infinitū ſcdm ſimultatem repugnat entitati magis ꝙ ſcdm ſucceſſionē / ergo repugnat cognitioni ſcdm ſimultatē. ¶ Cōtra primū modū ꝙ magis poſſit infinitū intelligi: qꝛ pars poſt partē ꝙ ſecūdū ſimultatē: ꝓbatio: qꝛ vt pars eſt poſt partem ille eſt modus finitatis: mod⁹ ali⁹ eſt mod⁹ infinitatis: ergo magis eſt ecōuerſo. ¶ Ad primū iſtoꝝ dicit / ꝙ aliqḋ repugnare entitati ē dupliciť: vel entitati qdditatiē: vel entitati exiſtentie ꝙ repugnat entitati: primo modo repugnat cognitiōi: ꝛ infinitū nō repugnat entitati qdditatiue: ſꝫ repugnat entitati exiſtētie: lꝫ nō poſſet cognoſci ꝑ ſe pōt tñ per aliud in quo concipiť noticia eius: ꝛ ſic infinitū ſecundū ſimultatē repugnat entitati exiſtētie. ¶ Cōtra iſtam diſtinctionem: entitas quidditatiua non diſtinguitur a fictis niſi in hoc ꝙ ſibi non repugnat eſſe exiſtentie: ergo qḋ repugnat entitati exiſtentie repugnat entitati quidditatiue. ¶ Item: ſi repugnat exiſtere alicui illud nō pōt in aliquo contineri virtualiter: ergo nō pōt cognoſci per aliḋ in quo cōtinetur noticia eius ſi ei repugnat exiſtere. Aliter dicitur ꝙ eſt figura dictionis quicqd repugnat. ꝛc. accipiendo ſub infinitis ꝯmutando qḋ in ꝗtum: ſed hec non eſt realis. Dico ergo ꝙ qcqd repugnat entitati repugnat cognitioni vel cognoſcibilitati: ſed non ſcdm quēcunqꝫ modum: qꝛ album et nigrum repugnat ſimul exiſtere non tamē repugnat ſimul cognoſcibilitati: ſic de īfinito. ¶ Cōtra ſi deus ſimul cognoſcit infinitas partes continui: ergo ſimul intelligit totū infinitū: ergo pōt ſimul facere cōtinuū infinitū. Dico ꝙ nō ſequiť hoc ē cognoſcibile ſimľ: ergo factibile ſimľ: ſicut pꝫ de ſucceſſiuo: qꝛ facere ſucceſſiuū ſimul eſt facere ipſum non eſſe ſucceſſiuum. ¶ Ad aliud cū dicit Auguſt. qcquid ſciť ſcientia apprehenditur vt Aug. Poſtea ꝙ infinita in ſe ſibi inſunt ſibi: ideo eſt fundamētum. ¶ Ad illud contradico: ꝙ infinita ſcdm aliaꝫ ꝓportionē ſunt ſimul finita inꝗtum contrahunt: ſunt tñ ſimpliciter infinita ſicut ratio ꝓbat. ¶ Ad aliud dico: ꝙ infinitum non eiuſdē rationis nō eſt cōparabile infinito: qꝛ linea infinita non eſſet maior ꝙ dies natiuitatis: nec ecōtra: ſed iſta infinitas et infinita non eiuſdem.

¶ Diſtinctio. xxxvii. ¶ Queſtio prima.

Circa hāc diſtinctionem queriť primo: vtrum de⁹ ſit vbiqꝫ. Qꝫ non. Aug. lxxxiii q.q. xx. Deus nō alicubi. ſꝫ oīa in ipſo: ergo ſi deus eſſet ī alio idem eſſet in ſe. ¶ Itē: totuꝫ eſt extra ꝙ nichil. iii. Phiſicoꝝ. ꝗ ſi deus eſt vbiqꝫ: ergo mutať: qꝛ deum eſſe preſentem in lapide eſt deum incipere cū aliquo cuꝫ quo non erat et alio diſtincto diffinita eſſe cum eo cum quo erat deum: ergo eſſe ſimul cū iſto nō dicit relationem nouam ī vno extremo tm̄: qꝛ ſimiltas ē relatio vniuoca. ¶ Cōfirmatur rō cōcediť angelum imitari localiter: qꝛ eſt preſens de nouo cui pri⁹ nō erat: ergo ſic deus. ¶ Oppoſitū: magiſter in littera / et Ambroſius de ſpiritu ſancto. ¶ Qō. ii.

Secundo queritur: vtrū modi eſſendi inſint ꝯueniēter aſſignati ꝑ potētiā / ꝑſentiā eſſentia / ꝛ ꝑ gratiā. Qꝫ nō: eē ꝑ eſſentiā ꝑſens includit per ꝑſentiā: ergo nō diſtinguiť. ¶ Iteꝫ: eſſe per gratiā includit ꝑſentiā. ¶ Oppoſitū. Greg. ſuꝑ cantica. vi. ponit tres modos generales / ꝛ quartā ſpecialē. ¶ Ad primam qōnē dicit vn⁹ doctor ꝙ ſic. Qꝛ oē agēs cōiūgiť ei ī qḋ immediate agit. vii. Metha. Deus eſt imediate agēs reſpectu cuiuſlibet entis: qꝛ q̄libet res hꝫ intime ſuū eſſe. eſſe aūt eſt ꝓprius effectus dei et eſt in ꝯtinuo fieri per Aug. ſuper Gen. viii. ſicut aer non eſt factus lucid⁹. Sed iſte doctor ponit q̄dā dubia qꝛ nō videť verū ꝙ forma non det eſſe: ſed totū: lꝫ eīm generans ignē non cōſeruet ignē / tñ dat eſſe. ¶ Itē: ꝙ dicit ꝙ agens īmediate opꝫ eſſe cōiunctū certū eſt vt loquiť phūs. vii. non oportet ꝙ agens naturale de quo loq̄tur ſit in eſſentia rei in quam agit. ¶ Itē: agēs pōt agere indiſtans ſcdm ſitū: qꝛ ſol ꝑ formā naturalē in iſta inferiora ꝓducēdo ſubſtantiā: ꝛ tñ ꝑ formā ſuā diſtant ſcdm ſitum. Dicit agit ꝑ iſta media ꝑ radios ꝑ talia. ¶ Cōtra: īpoſſibile eſt accidens habere rationē formalē actiui ad producendū ſubſtātiā: qꝛ pari ratiōe poſſet ſuſtineri ꝙ muſca ꝓduceret totū vniuerſum: igiť nec radius / nec qḋcunqꝫ aliud accidens pōt eſſe ꝓducens īmmediate īferiora: qꝛ non poſſunt fingi tot diuerſa media reſpectu oīm ꝓductorum a ſole hic īferi⁹ igiť corpa ſupraceleſtia agūt īmediate indiſtās et ꝗtum agentia ſunt ꝑfectiora tanto in agendo diſtantiora. ¶ Itē: opꝰ qcqd vult facit: ſed volētē nō oꝫ eē ꝑſentē ſcdm eſſentiam volito: qꝛ ita pōt velle diſtans ſicut cōiunctū: iō cauſans per voluntatem et ſi eēt in vno loco certo poſſet cauſare aliqḋ ī loco diſtanti. ¶ Itē: ante creationē vniuerſi nō magis fuit deus vbi nō eſt vniuerſum ꝙ vbi nō eſt vniuerſum: ergo tūc cauſauit nō vt alicubi preſens ſecundū eſſentiam: igitur ſic pōt nō cauſare. ¶ Item impoſſibile eſt ꝙ poſt cōtradictoriū ſit aliud veruꝫ ſine quacūqꝫ mutatione: ſed cum de⁹ creat creaturā veꝝ eſt nūc ipſum eſſe preſentē ꝑ eſſentiā prius nō fuit verū: igitur per aliā mutationē eſt ꝑſens ꝑ eſſentiā nō per mutationē dei: igitur ꝑ mutationē illi⁹ cui eſt ꝑſens: ſed illud nō mutať anteꝙ creetur igitur prius intelligitur deus ꝑſens ꝑ potētiaꝫ ꝙ ꝑ eſſentiā. ¶ Dico igiť ꝙ ratio facta nō ꝯcludit imēſitatē dei: qꝛ ſi tm̄ eēt ī celo empireo ꝑ eſſentiā adhuc poſſet entia creare ſicut nūc. Hoc pꝫ per phm et cōmentatorē q̇ ponebant ſcdam intelligentiā q̄ mouet orbē īmediate eſſe reſpectu tot effectuū ſicut prima intelligētia q̄ nō pōt mouere īmediate: ꝛ tñ nullus poſuit ſcdam intelligentiā vbiqꝫ ſꝫ in circūferentia ſphere vbi magis apparet oꝑatio: ſꝫ

ꝓpõ. phiſi. vii. eſt vera in potẽtia actiua naturali q̄ eſt in q̄to ⁊ ideo oꝫ ꝙ agens naturale ſit in certa diſtantia reſpectu paſſi: ⁊ iõ ſi phs poſuiſſet vnum agens ſeparatū oĩno ſicut nos ponim⁹ nõ poſuiſſꝫ ꝙ ſit neceſſario p̄ſens p eſſentiā vbi operatur: iõ ꝙ de⁹ ſit vbiqꝫ per eētiā eſt tm̄ michi creditū ꝓpter auctoritates ſanctorū: ſed ſi aliqua non debeat ad hoc valere videtur michi ꝙ rõ magiſtri plus valet quacūqꝫ alia: qꝛ de⁹ aut nuſq̄ ē / aut vbiqꝫ / aut alicubi / aut nõ. quocūqꝫ mõ eſt licitū. ❡ Ad primum principale dico: ad Aug. ꝙ ꝯſequētia nõ valet niſi accipiendo eſſe in vniformiter: ſed ſic non eſt hic.

❡ Ad aliud dico: ꝙ iſte eſt intellect⁹ totū eſt extra qð totū nichil eius eſt alter eñ eſſet ſimplr̄ falſa vel trūcata: qꝛ nõ eſſet niſi vnum totū in toto vniuerſo: ⁊ nichil dei eſt extra colūpnā: ita ꝙ ly extra referat̄ ad deū nõ ad colūpnā: qꝛ ſic totū eſt extra: et totū eſt intra: ſꝫ pꝫ de aĩa reſpectu pedis. ❡ Ad aliud nõ ſeq̄tur ꝙ de⁹ mutat̄ neqꝫ ē p̄ſentia mutua ꝙ deū eſſe ſimul cū lapide non eſt niſi ipſum manu tenere: ⁊ licet ſimultas ſignificet̄ noīe cõi in creaturis / nõ tñ eſt ibi cõe. nota tñ appellationē nouā vt dictū eſt ſuperius de dño. ❡ Ad cõfirmationem de angelo nõ ſimile: qꝛ angel⁹ hꝫ habitudinē diffiniti ad locū. ❡ Ad ſecundā q̄ſtionē dico: ꝙ ſic quia de⁹ ꝯpat̄ ad creaturā ſicut efficiēs cauſās ⁊ ꝯſuās hoc eſt per potētiā: ſic rex ē ĩ toto regno. Alio mõ cõparatur vt ei⁹ ſcientia oĩa videt: ⁊ ſic eſt per preſentiā in quolꝫ: qꝛ oĩa ſunt ab eo cognita: ſic ego dicor in domo p preſentiā cū video oĩa q̄ ſunt in illa Tertio: deus eſt p eſſentiā in quolꝫ per elapſum intimum. Quarto eſt in ſanctis per gratiā ſicut obiectum in potentia agente: ⁊ ſic eſt principaliter terminus hui⁹ actionis q̄ eſt gratia vel termin⁹ actionis ſctõꝝ per gratiā. ❡ Ad rõnē dico: ꝙ vn⁹ mod⁹ non includit aliū: qꝛ per illapſum nõ eſt pl⁹ in ſecūdo q̄ in alio: ſed per gratiā vt terminus actionis.

❡ Diſtinctio. xxxviii. ❡ Queſtio p̄ma.

Circa hãc diſtinctionē q̄rit̄ p̄mo: vtrū de⁹ habeat determinatā p̄ſcientiā de euentu futurorū ꝯtingētiū: Et nõ: per phm primo periarmenias nõ eſt ſimil̄ veritas in futuris cõtingentibus ⁊ in illis de p̄ſenti. ❡ Itē per rationē ſuā ibidē nõ oporteret ꝯſiliari neqꝫ negociari ſi vna pars determinate eueniret. ❡ Itē: ſi ſic: iſta p̄ſciētia aut ē noticia ſimplicit̄ / aut noticia cõplexi. Si p̄mo modo non ꝓpter hoc determinate nouit euentū: quia cognoſcens incõplexe põt ignorare ꝯiūctionē / ⁊ alias circunſtātias nõ ſcðo modo: qꝛ de⁹ nõ nouit cõplexiones: qꝛ nõ cognoſcit cõponēdo ⁊ diuidēdo. ❡ Itē: ſi potētia dei ſit ad vnū tm̄: igit̄ eēt limitata: igitur ſi ſua ſcientia ſit vni⁹ partis cõtradictiõis tm̄ igit̄ limitata ſimiliter de voluntate ſua: igit̄ nõ determinate p̄ſcit euentum vni⁹ partis. ❡ Oppoſitū Aug. v. ſup Geñ. nõ aliter nouit facta q̄ fienda: ſꝫ facta nouit determinate: igit̄ ⁊ fienda. ⁊. v. de tri. xiii. nõ aliter anteq̄ crearet̄: ⁊ poſtq̄ ꝯſūmata ſūt ei nota ſunt.

❡ Queſtio ſecunda.

Secundo queritur: vtꝝ preſcientia dei de futuris contingentibus ſit infallibilis. Et nõ. qꝛ ſequitur deus ſcit me ſedere cras et nõ ſedebo: igitur fallitur / igitur ſequitur / deus ſcit me ſedere cras: ⁊ poſſibile eſt me non ſedere cras: igit̄ poſſibile eſt eum falli: qꝛ ſicut de ineſſe ad illā de ineſſe: ſic ma. de ineſſe mi. de poſſibili: ꝗ de poſſibili.

❡ Itē ſeq̄tur: deus ſcit rem eſſe aliter q̄ eſt ĩ re: igitur fallitur: igitur ſeq̄tur / de⁹ põt ſcire aliter q̄ poteſt eſſe in re: igit̄ põt falli: añs ꝯñe ꝓbo: qꝛ de⁹ poteſt ſcire rem eſſe aliter q̄ eſt ĩ re: ergo poteſt ſcire alit̄ q̄ põt eē in re. añs patet: qꝛ res aliter p̄t eē q̄ eſt: igitur deus põt ſcire rem eſſe aliter q̄ põt eſſe. ❡ Itē: deus ſcit rem eſſe pro cras: igitur de neceſſitate erit pro cras: qꝛ ſi nõ det̄ oppoſitum ponit̄ l. eſſe: tunc ſeq̄tur deū decipi. ❡ Itē: eadē eſt noticia oppoſitoꝝ: ergo de⁹ põt noſſe falſum: igit̄ põt falli. ❡ Oppoſitum. Aug. ſup Ioh. omel. l. ii. ❡ Item Aug. xvi. de tri. xiiii. ❡ Ad primā queſtionē dicit vnus doctor ꝙ deus hꝫ predeterminatā ſciam futurorum ꝯtingentiū: ſed contingēs põt dupliciter conſiderari. Uno mõ vt hꝫ eſſe in ſe. Scðo mõ vt ĩ cā. Primo mõ põt eſſe certa ſcientia: qꝛ vt hꝫ eē ĩ ſe non eſt futurum: ſed iā poſitū in eē neqꝫ cõtingēs ſed determinatū. Scðo mõ nos nõ cognoſcimus contingens determinate: qꝛ effectus in cā non cognoſcitur determinate: ſed per quaſdā cõiecturas de⁹ tñ nouit futura in ſeipſis in toto fluxu tpis determinate: qꝛ nouit ipſa in eternitate: ⁊ eternitas eſt preſens cum omi parte tpis: iõ ita determinate nouit deus futuꝝ ſicut nos p̄ſens / qꝛ nouit ipſa ĩ ſe et ſi igitur intellectus noſter poſſꝫ noſſe futuꝝ certitudinalit̄: niſi vt iā poſitū in eſſe tñ de⁹ põt certitudinaliter cognoſcere ponenduꝫ in eſſe ſicut iam poſitū. ❡ Cõfirmo iſtā viā primo ſic nūc eternitatis ſcðm ꝙ coexiſtit vni nūc tpis nõ eſt ſibi adequatū neqꝫ ecõtra: igitur nunc eternitatis excedit nūc tpis: igit̄ ita p̄ſitialr ⁊ de⁹ ĩ eternitate cognoſcit igit̄ ita de eternitate cognoſcit ꝙ ē ĩ nūc futuro tpis ſicut qð ē ĩ nūc p̄ſenti. ❡ Itē: ſi totū tp̄s poſſꝫ eē ſil̄ eternitatis coexiſteret ei⁹ totalitati: ſed nichil deperit ipſi nūc eternitatis ex hoc ꝙ tp̄s non põt eſſe totum ſimul: igitur nūc eternitatis coexiſtit cuilibet nūc tēporis. ❡ Itē: ſi centruꝫ eſſet cognitiuū poſſet ſimul̄ cognoſcere oĩa q̄ fluerēt in circūferentia circuli ſucceſſiue: igitur ſic deus in nunc eternitatis oĩa q̄ fluunt in tpe. ❡ Itē adducit̄ exēplū de baculo in fluuio. baculus ſtans ſucceſſiue eſt cum toto fluuio: ſꝫ non ſimul: ſed hoc non arguit imēſitatē baculi: igit̄ ſi ſic eſſet de nunc eternitatis reſpectu toti⁹ et non eſſet tpis nunc eternitatis immēſum. igitur ex oppoſito: ergo ē nūc eternitatis ſimul toti tpi: ſcꝫ ac ſi baculus eſſet indiuiſibilis: ⁊ eſſet ſimul cū omni pte fluuij: tunc eñ eſſet baculus imēſus ❡ Contra iſta: de⁹ p imēſitatē ſuā nõ ē preſens loco niſi loco preſenti: igitur: nec nunc eternitatis ꝓpter ei⁹ immenſitatē niſi nūc tpis exiſtēti: añs pꝫ: ſi eñ deus

ſemꝑ augmētaret locū nō tñ ēi oi loco potētiali ꝓ
pter eius immēſitatē: ſed ſemꝑ tunc locus eſſet in
actu eſſet ibi p̄ſens: ſic dicitur de nunc eternitatis
reſpectu nunc tp̄is. ¶ Itē: ꝙ nichil eſt in ſe nulli eſt
preſens realiter: qꝛ relatio realis nō eſt niſi extre=
moꝝ realiū: ⁊ fundamenti realis: ſꝫ ſimultas p̄ſen=
tialis eſt relatio realis. ¶ Itē: ſi effect⁹ hꝫ eē actu
reſpectu cauſe ſue: igiṫ ſimpliciter eſt in actu: quia
hoc eſt actualiſſime effectum eſſe in actu reſpectu
cauſe: qꝛ qñ effectus eſt in actu reſpectu cauſe ſue /
tunc eſt poſitus in eſſe igitur non pōt iterū poni in
eſſe: ſed aīa antexp̄i eſt ſic p̄ſens ſcd̄m iſtam viam:
igitur non pōt poni in eſſe. ¶ Itē: ꝙ nūc eternita=
tis ſit ſimul cū q̄libet nūc tp̄is: nichil facit ad hoc
ꝙ de⁹ habeat cognitionē futuri: et vt contingens
eſt ꝙ ſcd̄m aliqō eſſe eſt ſimpliciter futuri ſi debeat
eſſe ſimpliciṫ creatio / aut igiṫ ſic nouit deus aīam
antexp̄i et tūc non ſolū nouit vt preſens ī nūc eter
nitatis: aut ſic non nouit futurū vt futurū. ¶ Itē:
ꝙ ſeſſio mea reqriṫ in nūc eternitatis ad hoc ꝙ de
us hoc cognoſcat ſequiṫ ꝙ vileſceret ei⁹ intellect⁹.
qꝛ depēderet ab obiectis: igitur ſic ab etno cogno
uit ſicut nunc cognoſcit ¶ Ad rationē doctoris cū
dicit ꝙ effectus non pōt cognoſci determinate in
cauſa nego. ¶ Ad pmā cōfirmationē concedo ꝙ
nūc eternitatis non eſt adequatū nunc tp̄is / nō tñ
propter hoc ſequitur ꝙ ſimul ſit preſentialiter cuꝫ
alio nunc ſicut nō ſequitur īmenſitas dei nō ē ade=
quata enti: igitur īmenſitas ei⁹ p̄ſentialiter eſt ſi=
mul cū non ente. ¶ Ad aliud concedo: ꝙ ſi totū tē
pus eſſet ſimul nūc etnitatis ſibi coexiſteret: ⁊ ni=
chil ipſi nūc eternitatis deperit ex hoc ꝙ tp̄s non
pōt exiſtere ſimiṫ: nec tñ ex hoc ſequitur ꝙ nūc eter
nitatis eſt ſimul cū nunc non exiſtente. Sicut patꝫ
exemplo ex hoc ꝙ non eſt aliō albū niſi coexiſtēs
ſuis nichil inde deperit: ⁊ tñ ſi non ē albū aliud nō
ſuꝫ ſimilis ⁊ ſi eſt ſuꝫ ſimilis. Unde extremo rela=
tionis nō exiſtente non eſt relatio. ¶ Ad aliud de
circulo dico: ꝙ eſt ad oppoſituꝫ. qꝛ ſi ſemꝑ ſicut de
ſcribitur circul⁹ deſineret eſſe nichil eſſet exiſtens
cum centro ſimul niſi punct⁹: ſic eſt de nūc tp̄is re
ſpectu nunc eternitatis. ¶ Ad alia de baculo dico
ꝙ baculus non habet de ſe vnde poſſet eſſe cū to=
to fluuio: ⁊ ſi totus fluuius eſſet ſimul / ſed nūc eter
nitatis hꝫ neqꝫ propter hoc eſt limitatio: qꝛ nō po
teſt exiſtere ſimul cum diuerſis partibus: ſed bene
ſucceſſiue: imo ſi poneretur ꝙ bacul⁹ eſſet imerſus
et ꝙ aqua curreret guttatī per baculū: ita ꝙ tm̄ ſit
vna gutta ſimul non poſſet baculus ſimul eſſe cuꝫ
toto fluuio ꝓpter eius immēſitatē. ¶ Aliter dicit
alius doctoꝛ ꝙ deus habet determinatā ſcientiaꝫ
futuroꝝ ꝑ ideas ꝓpter ꝑfectionē eoꝝ: qꝛ idee non
ſolum oſtendūt res ſcd̄m ſe quarum ſunt: ſed oſten
dunt rem ſcd̄m oēm cognitionē diſtinctam: ⁊ ſcd̄m
oēm vnionem et cōiunctionē / ⁊ q̄tum ad oēs cir=
cunſtantias. ¶ Contra: ſiue idee ponantur q̄ddita
tes cognite / ſiue modi cognoſcēdi q̄cq̄d repreſen=
tant mere naturaliter repreſentant: quia idee rep̄=
ſentant ante oēm actum voluntatis in diuinis eſt
ibi mere naturaliter et neceſſario: igitur q̄cq̄d re=

preſentant neceſſario repreſentant. non igitur per il=
las cognoſcit deus futuꝝ contingens vt cōtingēs
¶ Item: ſi idea ſoꝛtis vel plures idee oſtendāt fu=
turum contingēs: aut igitur oſtendunt vtrūqꝫ con
tradictoꝛioꝝ: ⁊ ſic deus per illas nichil intelligit
qꝛ intellectus ſimul duo contradictoꝛia non intel=
ligit: aut, neutrū oſtendunt: ⁊ adhuc ſequitur idem
aut oſtendunt alteꝝ ⁊ tunc determinate oſtendūt
alterū: qꝛ mere naturaliter: igitur non poſſunt oſtē
dere ſuum oppoſitum: igitur per illā oſtenſionem
non pōt deus cognoſcere niſi alteram partem cō=
tradictionis: igitur alia non poteſt euenire: igitur
non eſt futuꝝ contingēs. ¶ Itē: eodem modo ſunt
idee poſſibiliū non futuroꝛum: ſicut futuroꝝ: vt ꝓ=
batū eſt prius: igitur equaliṫ cōtinget poſſibile nō
ſciendū. ¶ Item: idee non magis repreſentant ob
iecta ꝓ vno nūc ꝙ alio: nunc igitur equaliter ꝯtin=
get futuꝝ in nunc in quo non erit ſicut in nūc in q̄
erit: aūs patet: qꝛ pro quocūqꝫ nūc deus vellet eq̄=
liter idea repreſentaret. ¶ Dico igitur ad queſtio=
nem ꝙ deus nouit determinate euentū rei que fu=
tura eſt in ſenſu diuiſo: qꝛ ego cognoſco ꝙ res futu
ra eſt in ſenſu compoſito quam deus nouit in ſen=
ſu di. ꝓbatio: qꝛ deus noſſe alterum oppoſitoꝝ fu
turi contingentis: qꝛ ego poſſum cognoſcere alteꝝ
igitur deus et non pōt deus de nouo noſſe aliquid
vt probatū eſt prius: igitur ab eterno pōt noſſe al=
terum: aut igitur pōt noſſe vtrūqꝫ ab eterno: ⁊ tūc
nichil nouit / aut alteꝝ / ⁊ ſic habeo ꝓpoſituꝫ. Sꝫ
de modo quo nouit dico: ꝙ quicq̄d precedit actuꝫ
voluntatis in deo eſt mere naturale: cum igitur eſ=
ſentia dei offert omnes quidditates: igitur neceſſi
tate naturali nouit deus oīa ſimplici intelligentia
iſta ſimplex intelligentia non determinat intelle=
ctum ad noticiā veritatis cōplexe niſi ipſa inclu=
datur in ratiōe terminoꝝ: vel ſequaṫ neceſſario ex
veritate incluſa in terminoꝛum ratione: ſed verita
tes contingentes neutro modo ſe habent ad noti
ciā ſimplicē: qꝛ nichil eſt notum ex relatiōe termi
noꝛum: nec ſequiṫ neceſſario ex virtute incluſa i ra
tione terminoꝝ niſi neceſſariū: igiṫ ante actum vo
luntatis eſt deus neuter reſpectu contingentiū fu=
turoꝛū ſicut ego reſpectu hui⁹ ꝙ eſt aſtra eē parua
igiṫ naturalē apprehenſionē ſimpliciuꝫ ſeq̄tur vel
velle nolle: ⁊ ſic pōt eligere vnionē extremoꝝ vel
diuiſionem: ⁊ ſic vult ſoꝛtē eſſe beatū vniēdo ſoꝛtē
et btitudinem: ⁊ diuidit btitudinem a iuda: ⁊ tunc
nouit veritatem cōplexā: ſed hoc pōt intelligi du=
pliciter: vel qō intellectus dei videt quā partē volū
tas ſua eliget: ⁊ ſic videt determinationē volūta=
tis et oīpotentiā eius / ſicut ſi ego ſcirē te cras vel=
le merere et tua voluntas ē īmutabilis: ⁊ ꝙ a nul=
lo poſſit impediri: ego ſcirē tūc te eē curſurū cras.
Sed qꝛ hoc videṫ ponere diſcurſum etiā qꝛ dictuꝫ
eſt ſuperius ꝙ etiā ſolū ſufficit ad determinandū:
ſed nō placet iſte mod⁹. Pōt dici ſcd̄o ꝙ: iſta ſoꝛtes
eſt beat⁹ oblata voluntati diuine ē neutra ante ac
ceptationē voluntatis: et cū acceptat et iſtā nō iu=
das eſt beatus: tunc eſt quoddā factū veꝝ: ⁊ q̄cū=
qꝫ hoc eſt verū eſſentia dei rō cognoſcendi ipſum

verū:igiť aliqđ pōt eē poſteri⁹ verꝫ per acceptatio
nem voluntatis:ꝛ tñ non cognoſceť ꝑ poſteri⁹:ſꝫ ꝑ
id prius:ꝛ ſic nouit deus iſtā veritatē:vel pmo mo
do:qꝛ hoc eſt factū verum ꝑ voluntatē ꝯiungenteꝫ
btitudīnē cū ſorte:vel ſcđo mō ꝙ per actū intelle=
ctus cōiunganť extrema:et adhuc maneat propō
neutra:ꝛ ꝑ acceptationē voluntatis eſt facta vera
et tunc eēntia eſt rō cognoſcendi ipſum factū verū
Sed quō nouit de⁹ infallibiliter:dico ꝙ qꝛ volun=
luntas eius eſt immutabilis ꝛ ops:iō qcqđ nouit/
vel ſi poniť ꝙ eēntia eſt rō neceſſaria cognoſcendi
illud ꝯtingens eadē eſt rō determinandi voluntatē
¶ Ad primū principale dico:ꝙ non eſt ſimilis ve=
ritas in futuris:ſicut in preterito ꝛ in pſenti:qꝛ qđ
eſt preſens vel ptentū:ſic determinatū eſt ꝙ nō eſt
in eius poteſtate eſſe ꝓ tunc nō ſic de futuro oppo
ſitū ē in poteſtate cauſe ꝗdiu eſt futurū:ideo nō ſe
quiť nō ꝙ eſt determinata noticia de eo:ſꝫ oppoſi
tum in poteſtate cauſe.¶ Ad rōnē phi dico:ꝙ nō
ſeqtur:de⁹ videt determiate vnā ptē:igiť nō opꝫ
ꝯſiderari/imo ſi neutꝝ ꝯtingeret nō oporteret ꝯſi
derari/nec ſi vtrūqꝫ eueniret/nec ſi alterū neceſſa
rio:ſed ſi alterum eueniat:ꝛ non neceſſario:tūc vti
le eſt cōſiderari nunc:ꝛ ſi deus videat alterā partē
illa tñ nō neceſſario eueniet.¶ Ad aliđ dico:ꝙ de⁹
hꝫ noticiā futuri ꝯtingentis nō noſcendo aliqđ in
cōplexū ſolū/ſicut dictū eſt in poſitiōe ꝛ in nobis
veritas ꝯplexa i intellectu ꝛ eſt ſignū vnitatis in re
inter extrema:ita ꝙ ſignū eſt in intellectu:ꝛ ſignū
in re ſi ꝗ͛ haberē oēm noticiā extremoꝝ ꝛ vnitates
eoꝝ in re ſine oī inherētia ſigni nihil dependet no
ticie mee:ſic nouit deus veritates ꝯplexas ꝛ idem
ptitates extremoꝝ in re:ꝛ nō idēptitates ꝗ in nob
ſunt ꝯplexa. Vñ cōponere in ipſo vel diuidere non
eſt niſi cōparare extrema ſcđm idēptitatē ꝛ diuer=
ſitatē ꝛ rō in eo eſt ſola intellectio ſimplex ſi qs tñ
velit vocare ꝯpoſitionē ꝛ diuiſionē ꝯparare extre
ma ſcđm idēptitatē pōt cōcedere in deo ꝯpoſitio=
nem ꝛ diuiſionē ſcđm ꝙ nouit cōplexa.¶ Ad aliđ
ſi potentia ē vnius pcīſe nō eſt perfecta:dico ꝙ po
tentiā eſſe alicui⁹ eſt eē eius vt eſt in potētia:nō qꝛ
eſt ei⁹ actu:ſꝫ pōt eē eius.nō ſic de ſciētia:qꝛ ſciētiā
eſſe alicuius eſt eē eius in actu:iō nō eſt ſimile:quia
poſſe in vnū tm̄ eſt limitati:nō ſic de ſcientia:quia
ſcientiā eē vnius in actu non eſt ipſam eē limitatā
ſed ſi non poſſet eſſe alterius eſſet limitata ſi illud
alterū eſſet ſimile:ideo non ſic ſcit de⁹ alterā partē
ꝯtradictionis determiate qn poſſet ſcire aliā. Uel
poteſt dici ꝙ ſi arguiť vniformiter non ſequiť incō
ueniens:qꝛ ſicut ſcit vnā ptem et pōt ſcire aliam:ſꝫ
hoc poſito in eſſe iſta ps non erit potentia ei⁹ ē ad
vnā partē ꝛ ad aliā poſita iſta nō eē nō tñ ſimul po
re manente:ꝛ ſic vniformiter eſt potētia tm̄ vnius
in actu ſicut ſcientia.¶ Ad rationē pmi doctoris
pro alia parte cum diciť ꝙ effect⁹ in cauſa non po=
teſt determinate cognoſci:dico ꝙ hoc eſt falſum.
Uno mō/qꝛ in cauſa pōt eſſe determiatio ad effe=
ctum ꝛ indeterminatio:quia cā eſt determiata ad
illđ vt volitū/non tñ ad effectū ſcđm ſe:ꝛ in tali cā
pōt effect⁹ determinate cognoſci.¶ Ad pmam re
ſpōſionem ſcđe queſtionis dico:ꝙ ſeqtur cōcluſio
de ineſſe ex duobus de ineſſe.non tñ ratio ſupi⁹ fa
cta eſt ſyllogiſtica:ſed eſt neceſſariū non ſyllogiſti
cum:ꝛ cum inferť ex altera de poſſibili cōcluſio de
poſſibili:dico ꝙ illud nō ſeqtur ſyllogiſtice/nec nō
ſyllogiſtice:qꝛ vnio in illis de ineſſe eſt pro eodem
nunc:ſed nūc ſic opꝫ cū adiūgitur minor de poſſi=
bili:ſed poteſt eſſe ibi vnio pro alio nunc:ꝛ hec eſt
cauſa quare maiore de ineſſe vt nunc ꝛ mino.de cō
tingenti non ſequiť ꝯcluſio de poſſibili:nec etiam
ſeqtur ſyllogiſtice:ſꝫ maior ſit de ineſſe ſimpliciť ꝛ
cā pōt eſſe:qꝛ nichil i cā pōt habere minorē entita
tem ꝙ̄ effectus:qꝛ ſubſtracto quocūqꝫ qđ reqritur
ad entitatē cauſe inꝗtū cāt nō poteſt eſſe effectus:
ſed iſta eſt impoſſibilis ꝙ ſubſtracta minori entita
tate deſtruiť maior entitas:vel ꝓpť minus neceſ=
ſariū maius neceſſariū ſicut ē ipoſſibile deſtructđ
ꝯtingenti deſtruere neceſſariū. Sꝫ hoc nō ꝯcludit
qꝛ altera eſt tātē virtutis ſicut ꝯcluſio:igitur ſꝫ alia
ſit minoris virtutis:totum tñ eſt maioris virtutis.
Illud etiā ptꝫ:qꝛ effect⁹ pōt excedere cauſam ma
terialē ꝛ quācūqꝫ per ſe non tñ totalem.¶ Ad ali
ud dico:ꝙ ſi deus pōt ſcire rem eſſe aliter ꝙ̄ poteſt
eſſe pōt decipi:ꝛ cū diciť pōt ſcire aliter ꝙ̄ res eſt
igiť pōt ſcire aliter ꝙ̄ pōt ſcire:fallacia ꝯñtis eſt:qꝛ
ſequitur res eſt:ergo pōt eſſe ꝛ non ꝯuertiť argue=
do ab vno ad aliud cum hoc qđ dico aliter eſt cum
arguendo ab inferiori ad ſuperi⁹ negādo ſicut poſ
ſum intelligere aliter ꝙ̄ hoc modo intelligēdo igiť
poſſum intelligere intelligendo aliter ꝙ̄ intelligē=
do.¶ Ad aliud dico:ꝙ nō ſequiť de⁹ ſcit me ſeſſuꝝ
cras:igiť neceſſe ē me ſedere cras. Hec oppoſitum
poſſum nō ſedere poniť ineſſe cōcedo ꝙ ex poſitio
ne ineſſe nō reſultat impoſſibile:ſꝫ ex pōne cū alia
de ineſſe ſtāte ſequitur ipoſſibile:qꝛ ſupponiť eius
oppoſitū cōſeruari ineſſe:ſed nō ꝯſeruando ipſum
non ſeqtur ipoſſibile:qꝛ ſicut poſſibile eſt me nō ſe
dere cras:ꝛ ꝙ hec pōt eſſe vera cras me non ſede
re ſic eſt poſſibile eius oppoſitū nō eē verū:qꝛ per
ſuppoſitum cōſeruať in eſſe:ꝛ hec eſt cauſa ipoſſi=
bilitatis.

¶ Diſtinctio.xxxix.¶ Queſtio prima.

V Trū deus imuta=
biliter ſit pſci⁹ euentum rei fu=
ture. Qꝫ non:a contradictorio
in ꝯdictorium nūꝙ̄ eſt tranſit⁹
ſine mutatione facta in aliquo
ſed de⁹ pōt non preſcire qđ pre
ſcit:igitur ꝑ mutationem in ali
quo non per mutationem i re:qꝛ anteꝙ̄ ſit exiſtēs
nō eſt niſi in intellectu dei:igť ſi vt ſic mutet neceſ
ſe eſt intellectum dei mutari.¶ Item:quicquid nō
eſt.a.et poteſt eſſe.a.poteſt incipere eē.a. ſed deus
non eſt preſcius huius/et poteſt eſſe preſcius hui⁹
igitur poteſt incipere eſſe preſcius huius.¶ Item
ſi deus non ſcit alia et poteſt/aut illa eſt poten=
tia paſſiua:ꝛ ſic eſt mutabilis/vel eſt actiua:et ſic
erit naturalis:et per conſequens eſt mutabilis.
¶ Oppoſitum:magiſter in littera.ꝛ Augu.xv. de

trini. xiiii. ¶ Queſtio ſecunda.

SEcundo queritur: vtrum deus neceſſario preſciat euentum rei future. Qꝫ ſic: de⁹ immutabiliter hoc ſcit: igiꝉ neceſſario qꝛ in eo non eſt alia neceſſitas ꝙ imutabilitas. ¶ Itē omne ens immutabile eſt neceſſario in eſſendo: igitur eſt neceſſario in intelligendo immutabile. ¶ Itē: ꝗcquid poteſt ĩeſſe deo formaliter eſt deus: ſed formaliter ſcire. a. poteſt ineē deo: igitur eſt deus: igitur eſt neceſſarium. ¶ Oppoſitum: ſi ſic. igitur a neceſſario erit: qꝛ neceſſe eſt ꝙ ſcitum ſit verum: igitur ſi eſt neceſſario ſcitū abſolute eſt neceſſarium. ¶ Dicitur ꝙ res poſſunt cõparari / vel ad intellectū dei / vel ad cauſas proximas reſpectu cauſe remote ſunt res neceſſarie reſpectu tamen cauſe proxime ꝗdā contingentes: ſicut motus ſolis eſt cauſa neceſſaria remota reſpectu germinis herbe: hec tamen herba germinans hꝫ cauſam proximam contingentem. ¶ Itē. Boetius de ꝯſola. tractans de iſta materia dicit reſpondendū cum ad dei noticiam cõparas hoc eē neceſſariam et in ſe contingens. ¶ Item: ratio ad hoc contingentia ꝓma eſſe a cauſa ꝓxima: licet nõ a remota: qꝛ peccatū hꝫ cauſam ꝯtingentē vt voluntatē. Non eñ hoc ĩputandū eſt deo cauſanti cauſam ꝓximā. ¶ Cõtra: illud ex hac poſitiõe ſequitur ꝙ oĩa eſſent neceſſaria: qꝛ ſi cauſa remota vt deus eſt neceſſaria et ſua cauſalitate: ⁊ põt in obiectū certū eſt: igitur omnia cauſabit neceſſario. Ex hoc ſequitur ſimiliter ꝙ ſecunda cā nichil cauſabit: qꝛ ſi oĩa ſint poſita in eſſe non põt aliꝗd cauſare. ¶ Item: mouens motū / ſi neceſſario mouetꝛ / neceſſario mouet: igiꝉ ſi immediatū deo mouetꝛ / neceſſario mouet: ⁊ ſic motū ab ipſo vſqꝫ ad infimū: igiꝉ impoſſibile eſt eſſe aliquod contingēs in reb⁹: qꝛ incõpoſita eſt aliꝗd ꝯtingenter mouere niſi primum moueat cõtingēter reſpectu ĩmediati moti. ¶ Itē: cauſa prior et ſufficiēs naturaliter prius cauſat: igitur ĩ illo priori cauſat cõplete effectū ĩ quē põt ſufficiēter igiꝉ cā ſecunda nõ dat in ſecundo inſtanti ꝯtingentē effectū. Sic eñ idē eſſent neceſſariū ⁊ contigēs etiā cā ſecūda deſtrueret cauſatum a cauſa prima. ¶ Itē: deus cauſauit aliqua ꝯtĩgenter im̃ediate et quotidie cauſat aĩas ĩmediate ⁊ iuſtificat petõrem non igiꝉ neceſſario agit in id ĩ quod agit ĩmediate.

¶ Diſtinctio. xl. ¶ Queſtio prima.

CIrca hāc diſtinctionē ꝗriꝉ ꝓmo: vtꝝ ſit poſſibile predeſtinatum dãpnari. Qꝫ non. ꝓbo: qꝛ predeſtinatū eſt eternum: igitur neceſſario veꝝ: qꝛ eē eꝛnuꝫ neceſſarium. ¶ Item: ꝓpõ vera de preterito eſt neceſſaria. Si igitur deus petrū predeſtinauit non poteſt eū non predeſtinare. quia. vi. Ethicoꝝ. hoc ſolo priuatur deus ꝙ preteritū non poteſt facere non preteritū. ¶ Itē: c m̃e preſcituꝫ a deo neceſſario erit: ſed petrus eſt preſcitus a deo: igitur neceſſario erit: qꝛ maiore de neceſſario minori de ineſſe ſimpliciter ſequitur ꝯcluſio de neceſſario. Sic arguo: oĩs predeſtinatus a deo neceſſario ſaluabiꝉ: ſed petrus eſt predeſtinatus. igiꝉ. ⁊c. igitur ſi petrum ſaluari eſt ſcitum a deo neceſſario ſaluabiꝉ. Qꝫ minor ſit de ineſſe / ꝑꝫ / qꝛ eſt eternaliter vera. ¶ Itē ſi predeſtinat⁹ poſſꝫ dãpnari. hoc non eſſet niſi qꝛ poſſet peccare: ⁊ per ꝯñs ꝑ actum ſuum poſſet impedire actū volũtatis dei quo vult ſic predeſtinatum ſaluari. ¶ Oppoſitū. Apoc. xv. tene coronā quā habes ne ali⁹ eā accipiat. non poſſet alius accipere niſi iſte poſſet perdere. ¶ Item: Eccleſia orat ꝑ ſcriptū in libro vite: ſed pro eo ꝙ neceſſario euenit nõ oratur. ¶ Item: niſi predeſtinatus poſſet dãpnari fruſtra darentur precepta.

¶ Circa iſtas tres queſtiones ꝓmo declarabo tria realia per ordinem. Quarto vnum logicale qualiꝉ hmõi ꝓpoſitiones ſunt vere voluntas põt nõ velle ꝙ vult: ⁊ ſic de alijs: de primo an ꝯtingentia ſint in rebus. Secundo vbi eſt prima rõ contingentie. Tertio qualiter poſſet inueniri contingentia in rebus. Pro primo dico ꝙ contingentia eſt in rebus dupliciter ſicut neceſſitas. Quoddā eñ eſt neceſſarium qȯ non poteſt aliter ſe habere. Aliud eſt neceſſariuꝫ qȯ conuenit in rebus ſicut ſolē oriri cras non tñ eſt in ſe neceſſariū cum ſtatim poſt ortuꝫ ſit falſum ſic ꝑ oppoſitum ꝯtingēs ðr dupliciter. Uno mõ qȯ eſt corruptibile poſt euentum: licet neceſſario eueniat. ⁊ hoc eſt oppoſitum neceſſario primo modo qȯ eſt incorruptibile ⁊ perpetuum nõ potēs aliter ſe habere. Secundo modo diciꝉ contingēs potens non euenire ita ꝙ nõ ineuitabiliter euenit et hoc differt a contingenti primo modo qȯ nõ poteſt non euenire cum euenit: ⁊ tamen in ſe eſt contingens ſicut effectus naturales corruptibiles inceuidenter tamen producti a cauſis naturalibus niſi impedianꝉ: ⁊ vtroqꝫ iſtorum modorum eſt contingentia in rebus: ſed ꝙ ita ſit non poteſt probari a priori: qꝛ diminuente ipſi⁹ enti: vt actus vel potentia non poſſunt probari de ente: igitur nec poſſibile vel neceſſarium põt de ente: añs patet: qꝛ paſſio non poteſt probari de ſubiecto ꝑ paſſionē cū paſſionis nõ ſit paſſio nec per diffinitionē poteſt talis paſſio probari qꝛ tranſcendens eſt / et tale non habet diffinitionem. Sed diſiunctum non poteſt ꝓbari: igiꝉ a multoforciori pars imperfectior: qꝛ licet ex imperfecto poſſit probari perfectum non tamen econtra. Sequitur enim ſi finitum eſt in ente igitur infinitum. ſi imperfectum igitur perfectum: ſi ſecundū igitur primum: non econuerſo niſi ſe habeāt adinuicem ſicut cauſa ⁊ cauſabile ꝓpter correlationem: ſed impoſſibile non eſt correlatiū neceſſariari: igiꝉ non poteſt concludi ex ente neceſſario ens poſſibile / neqꝫ a fortiori ex ente neceſſario primo ſcȯm eē contingens. ¶ Item: pro hoc videtur auctoritas philoſophi: qꝛ non probauit contingentiam eē in rebus a priori. Sed arguit ad impoſſibile ⁊ non intulit impoſſibilius: ſed non manifeſtius cum dicit: ſi non eēnt contingentia non oꝫ conſiderari. ⁊c. Dico igitur ꝙ contingentia eſt in

Cõtingentia ðr eē in reb⁹ dupliꝉ

7

ente: qꝛ aliter non eēt aliquis virtuoſus: neqȝ eēnt
policie in entibus. Et ſcðm Ambro. qui negant cō
tingentiam in entibus exponēdi ſunt tormētis ap
plicando ad ignem: vt ſi dicāt ſe non poſſe pati ab
igne vel amouendi. ſi dicant ſe neceſſario pati pro
batur igitur contingentia a poſteriori: de ſecundo
principali ſcȝ vbi eſt prima ratio contingentie: di-
co ꝙ in voluntate dei ad omnia alia a ſe: aliter enī
ſequerent̄ tria impoſſibilia. Primo/ ꝙ nichil eſſet
contingens in rebus. Secundo/ ꝙ non eſſent aliq̄
cauſe ſecunde. Tertio/ ꝙ nullum eſſet malū in re-
bus. Primum patet: qꝛ ſolū mouet motū ſi neceſſa
rio mouetur neceſſario mouet: ꝛ ſic vſqȝ ad iſimū:
et ſicut argumentatum eſt ſuperius contra pħos ſi
aliquid poteſt impedire iſtum effectum ꝙ eſt alteri
us coordinatiōis neceſſario īpedit̄: qꝛ cauſa illi⁹ im-
pedientis neceſſario mouebit ad impediendū ſcðȝ
ſequitur ꝙ ſi primum neceſſario mouet: igit̄ ſi po-
teſt oīa producere oīa neceſſario ꝓducit: ꝛ tunc ſe
cunde cauſe nichil agunt. Tertiū ſequit̄ ꝙ ſi p̄muȝ
neceſſario cogit/ igitur neceſſario inducit oēȝ per-
fectionē q̄ pōt haberi ab hac re: igitur iſta non pōt
eſſe mala/ qꝛ non eſt malum in rebus/ niſi ex caren
tia illius boni qꝺ poſſit haberi: igitur voluntas dei
reſpectu cuiuſlibet alterius a ſe eſt cauſa mere con
tingens: igitur ibi eſt prima contingentia: qꝛ actio
intellectus eſt ꝑ modū nature: et q̇cq̇d p̄cedit actū
voluntatis tn̄ triplex eſt gradus entium: in quibuſ-
dam eſt contingentia reſpectu prime cauſe ꝛ ſcðe/
vt in voluntate mea reſpectu actus ſui: qꝛ ipſa me
re agit contingenter ꝛ prima cauſa ſimiliter vt vo
luntas dei: aliqñ eſt neceſſitas a cauſa proxima ſi-
cut ibi pōt eſſe neceſſitas ſicut in naturalib⁹: qꝛ ne
ceſſario ꝓducūt effectū niſi impediant̄: tn̄ ꝯña eſt ī
actione cauſe prime. Tertio: loquendo ſimpliciter
in oībus eſt abſolute contingentia in oībus produ
ctis extra deū. idō nichil abſolute neceſſariū preter
deū eſt. ¶ De tertio principali ſcilȝ qualiter poſſet
inueniri contingētia in reb⁹: dico ꝙ qꝺdā mō ex vo
luntate noſtra accipiēdo q̄ ſunt ꝑfectionis ꝛ remo
uendo q̄ ſunt imꝑfectiōis poſſum⁹ deuenire ad ꝯti
gentiā primā q̄ eſt in voluntate dei. P̄mo voluntas
noſtra ꝯtingenter ſe habet ad actus diuerſos ꝛ ip-
ſis actib⁹ diuerſis mediantibus cōtingenter ſe hȝ
ad diuerſa obiecta ꝛ obiectis mediātib⁹ ꝯtigēt ad
effect⁹ diuerſos in differētia volūtatis ad effect⁹ di
uerſos nō eſt p̄ma neqȝ indifferētia ad obiecta: idō
voluntas noſtra nō eſt ſimpl'r ꝑfecta: ſȝ ē ī potētia
ad vnū obiectū mediāte alio/ vel mediāte actu et
ad diuerſa obiecta mediātib⁹ diuerſis actib⁹. Iſta
duo ſunt imperfectionis in voluntate noſtra: idō op
poſito mō ē in voluntate dei: qꝛ volūtas dei nō eſt
in potentia/ nec quaſi: ſȝ mediāte vno actu ꝯtigen
ter ſe hȝ ad oppoſita: et ad oīa oppoſita extra: qꝛ
voluntas dei actu volēs eſt libera reſpectu aliorū
a ſe: ꝛ contingenter ſe hȝ: qꝛ pōt qꝺlȝ obiectū velle
et nolle: nō ſic volūtas noſtra: qꝛ licet in illo priori
in quo eſt cā velle ſit libera reſpectu oppoſitoꝝ tn̄
cū iā cauſauit non remanet libera reſpectu illius.
Aliō eſt in quo eſt ſimile quodā mō inter volūtatē
diuinā ꝛ noſtrā: qꝛ nulla potētia eſt ad duo oppoſi
ta ſimul ī ſenſu ꝯpoſito: ſȝ vna potētia ē ad oppoſita
ſucceſſiue/ vt ad vnū poſt aliud: ſȝ q̄tū ad hoc nō ē
ſimile de volūtate dei. Alio mō ē vna potētia ſimul
ad oppoſita in ſenſu diuiſo: ꝛ ſic voluntas noſtra ē
ſimul ad oppoſita ī ſenſu diuiſo: qñ actu cauſat vel
le: qꝛ oē qꝺ cauſat qñ cāt neceſſario cauſat vel cōti
gēter: qꝛ tn̄ nō cauſat nec cauſat neceſſario/ nec cō-
tingenter: igit̄ ſi volūtas aliq̇d cāt cōtingēter hoc
erit qñ actu cauſat: igitur in illo ꝛ pro primo pōt ī
oppoſitum aliter in illo ꝛ pro primo ſimpl'r neceſ-
ſario cauſat in illo: igit̄ nec terminis in quo volun
tas mea cāt hoc ſimul pōt in oppoſitū in ſenſu di-
uiſo. Sic etiā volūtas diuina ī nūc eternitatis mo
uet et vnico actu volendi: ꝛ cū tn̄ eſt ipſius. a. igit̄
in illo poſſet non eſſe. a. ſimul in ſenſu diuiſo: ſicut
eſto ꝙ tn̄ ego velī in vno inſtāti ꝛ nō poſſem velle
niſi in p̄mo adhuc ī illo ꝯtingēter velle poſſem me
reri vel demereri: nec in alio nunc poſſum ego vel
le oppoſitum: nec ꝓ alio/ niſi ī illo in quo ego vo-
lo hoc: qꝛ act⁹ et potentia ſic differunt: ꝛ voluntas
mea tn̄ erit ens per poſitum in hoc inſtanti. Sic
voluntas diuina in eodem inſtanti in quo vult vnū
oppoſitorum poteſt velle alteruȝ. Que ergo ē iſta
potentia: dico ꝙ eſt prioris naturalis reſpectu po-
ſterioris naturaliter ſequentis ad oppoſitum eius
ꝙ ſequitur naturaliter tanq̄ poſterius: licet ſint ſi-
mul. ¶ Contra iſtud/ omne qꝺ eſt qñ eſt neceſſe eſt
eſſe ꝑ philoſophū. i. periarmenias: igit̄ ſic in eter
nitate: igitur omne qꝺ eſt neceſſe eſt eē in eternita-
te: qꝛ ita determinatum eſt contingens in eternita
te. Dico ſicut hoc preſens in nunc terminis: ſed qꝺ
eſt in hoc nunc ſtante hoc nunc non poteſt non eſ-
ſe: igitur quod eſt in eternitate volitum nunq̄ po-
teſt non eſſe volitum. ¶ Item: deus vult petrum
ſaluari et poteſt non velle parte aut potentia ante
actum erit potētia cū actu. Si cum actu: igitur op-
poſiti actus ſimul: ſi ante actum/ igitur prius: ſed
talis potentia non eſt in deo. ¶ Item: ſi vult hoc
in hoc nunc: et poteſt in oppoſitum in hoc et pro
hoc: igitur poteſt in oppoſita ſimul. ¶ Item: poſi-
to primo contingenti de preſenti inſtanti negan-
dū eſt ipſum eſſe: quia ſi hoc eſt in hoc falſum non
poteſt in hoc eſſe verum: quia nec per motum na-
ture/ nec per mutationem. non per motum nature
cum non ſit inſtanti: nec per mutationem: qꝛ quan
do eſt mutatio eſt terminus mutationis: igitur nō
poteſt eſſe verum in. a. negandum eſt. a. eſſe. ¶ Ad
primum horum dico: ꝙ hoc eſt diſtinguenduȝ: om
ne qꝺ eſt quando eſt. ꝛc. ex eo ꝙ habet quando eſt
poteſt eſſe ex parte primi: et ſic eſt vera et tunc eſt
ſenſus. Omne quod eſt neceſſario eſt quando eſt:
vnde ly quando non determinat ꝙ diſtinguitur ſe
cundum ꝙ propoſitio vera: ꝛ poteſt probari per
rationem de ſorte ꝙ eſt quando eſt. ¶ Ad aliud di
co/ ꝙ quando aliquid eſt prius alio naturaliter q̄-
tum eſt ex ſe poteſt eſſe cum oppoſito illius natura
liter: ſed non oportet ꝙ duratione: ideo dico ꝙ ne
qȝ accipitur ibi poſſibile cū actu neqȝ ante actū du-
ratione: ſed āte p̄oritatē nature ſicut volūtas mea

vt prioꝛ naturaliter velle contingēter reſpicit velle in eodem ⁊ pro eodem. ❡ Ad aliud dico ꝙ quando duo comparant̄ ſimul ad tertium non ſequitur illa eē ſimul inter ſe niſi compatiātur ſe reſpectu tercij. ſicut patet hoc corpus poteſt eē in hoc loco: in hoc nunc ⁊ pro hoc nunc: ⁊ illud ſimiliter. iſta tamen excludunt ſe ibi mutuo / qꝛ vno exiſtente aliud non exiſtit. Similiter poſſum poꝛtare lapidem tanti ponderis: ⁊ in eodem tempoꝛe poſſum poꝛtare alium non tamen eſt potentia ſimultatis ſicut poſſum velle pro hoc inſtanti ⁊ poſſum non velle pro hoc iſtāti: non tamen poſſunt iſta duo oppoſita eſſe ſimul / qꝛ iſta comparata ad idem inſtans excludunt ſe mutuo. ❡ Ad aliud nego illam ſecundam / qꝛ non eſt poſſibile hoc qđ eſt falſum in hoc nunc eſſe verum in hoc. ⁊ cum dicitur ſi poteſt eſſe verum in iſto aut igit̄ poteſt verificari ꝑ motū aut per mutationē. dico ꝙ neqꝫ ſic neqꝫ ſic. qꝛ talis verificatio eſt eoꝛum que ſuccedūt ſibi inuicem qn̄ vnum eſt verum poſt aliud. Sꝫ eſto ꝙ inter iſta obiecta omnino nullus eſſet oꝛdo adhuc ꝙ eſt nunc falſum pōt non eſſe verum. iō non ſequitur non poteſt eſſe verum ꝑ mutationē: igitur non eſt poſſibile: qꝛ in plus eſt poſſibilis q̄ poſſe eſſe per ſucceſſionem vel per mutatiōeꝫ ❡ De quarto pꝛincipali quomodo poteſt deus non velle nunc ꝙ nunc vult. dico ꝙ hoc diſtinguendum ſecundum cōpoſitionem vel diuiſionē. ⁊ dicit vnus

duplex ſē ſus diuſus ⁊ duplex ſenſus cō poſitus.

ſenſus d. ē planus qui eſt ad oppoſitum poſt oppoſitum / qꝛ volens nunc pōt non velle / qꝛ nunc vult pro alio nūc. Alius eſt ſenſus compoſitus ſecundū ꝙ denotat ꝙ ſimul poteſt eſſe volens ⁊ nolens: ita ꝙ hoc eſſet poſſibilis volens eſt nolens. Alius eſt ſenſus compoſitus ꝙ voluntas nolens nunc poteſt non velle nunc ita ꝙ denotatur ꝙ hec compoſitio ſit poſſibilis voluntas volens nūc eſt non nolens nunc ⁊ hec eſt falſa. Alius eſt ſenſus. d. ꝙ voluntas volens nunc poteſt illa eadem voluntas non velle nunc ſicut hoc eſt diſtinguendum. Omnis homo q̄ eſt albus erit in ſenſu compoſito cadit diſtributio ſuper totuꝫ. in ſenſu diuiſo tantum cadit ſuper ſubiectum ⁊ valet tunc duas cathegoꝛicas de eodem ſubiecto. vbi tamen enunciantur duo pꝛedicata ſic omnis homo eſt albus qui omnis homo erit ſic in pꝛopoſito voluntas mea non volens nunc a. poteſt velle nunc a. ſi denotatur totum eſſe ſubiectum voluntas non volens eſt ſenſus compoſitus ⁊ pꝛopoſitio falſa. Alius eſt ſenſus doctoꝛis: voluntas que nunc non vult a. poteſt velle nunc a. ⁊ tunc pꝛedicat non nolle a. de voluntate ⁊ alia de poſſibili dicit ꝙ voluntas poteſt nunc velle a. pꝛima de ineſſe eſt vera ⁊ ſecunda de poſſibili eſt vera ⁊ ſimiliter illa in ſenſu doctoꝛis eſt vera que eſt implicans vtrāqꝫ iſtarum ſic deus volens pꝛedeſtinatuꝫ ſaluari in a. poteſt non velle pꝛedeſtinatum ſaluari ⁊ habet exponi per vnam de ineſſe ⁊ aliam de poſſibili. Sic deus eſt volens pꝛedeſtinatum ſaluari in a. ⁊ deus poteſt non velle pꝛedeſtinatum ſaluari in a. ita ꝙ illa de ineſſe: ⁊ de poſſibili habebunt idem ſubiectum ⁊ duo pꝛedicata diuerſa: ſic petrus pꝛedeſtinatus, in. a. poteſt eſſe non pꝛedeſtinatus: et dampnari in a. ❡ Ex hijs reſpondetur pꝛimo. Ad ſecundam queſtionem qua queritur. Utrum deus neceſſario ſciat euentum rei future: et dicit vnus doctoꝛ ꝙ deus de neceſſitate ſcit a. qꝛ contingens ponitur hic pro materia: ſed actus rationalis non diſtrahitur per materiam ſuper quam tranſit: qꝛ ita neceſſaria eſt iſta dixi hominem eſſe aſinum ſicut dixi hoīem eſſe aīal: ⁊ ita ſimpliciter ē dicere dicendo me dicere ſicut dicendo me aliquid dicere ⁊ intelligere me nichil intelligere: intelligendo ibi intelligere tantum ſicut intelligere reſpectu alterius ita ſcientia dei cum ſit abſolute neceſſaria non diſtrahitur per materiam ſupꝛa quam cadit. ❡ Dico tamen ad queſtionem ꝙ deus ſcit ſimpliciter cōtingenter animam antichꝛiſti foꝛe non ſolum referendo ly contingenter ad euentum: ſed etiam ad ſcientiaꝫ dei: ita ꝙ contingenter ſcit: qꝛ iſta conuertunt̄ ſecundum cōſequentiam deuꝫ velle libere a. foꝛe ⁊ deū ſcire a. foꝛe. Sed deꝰ vult ſimpliciter contingenter omne aliud a ſe vt ꝓbatum eſt pꝛius: igit̄ vult ſimpliciter contingenter a. foꝛe: igitur ſcit ſimpliciter contingenter a foꝛe. ❡ Item: neceſſarium nullo modo pꝛerexigit cōtingēs neceſſario: ſed deū ſcire a. foꝛe vt pꝛobatum eſt ſuperius: igitur. ⁊c̄. ❡ Item. verbum tranſitiuum ſigt̄ actum vt terminatur ad terminum: nec poteſt aliter ſignificare vt tranſit ſuper actum in ſe. ⁊c̄. hoc nihil eſt: igitur cū a. foꝛe ſit ſimpliciter ꝯtingens igitur abſolute deꝰ ſcit contingenter a. foꝛe ❡ Ad ſecundum pro parte doctoꝛis dico ꝙ illud quod habet rationem materie. vel potius termini tranſitiui bene impedit neceſſitatem illius ſuꝑ quod tranſit. vn̄ non diſtrahit̄ per terminum quin ſit ſimpliciter actus: ſed bene diſtrahitur ꝙ non ſit actus neceſſarius. ❡ Ad pꝛimum pꝛincipale huius queſtionis nego illam conſequentiam deus immutabiliter a. foꝛe igitur neceſſario / qꝛ in plus eſt poſſibilitas q̄ immutabilitas. ideo cum immutabiliter pꝛiuet mutabilitatem: et neceſſario poſſibilitateꝫ arguitur ab inferioꝛi ad ſuperius negando / qꝛ neceſſitas excludit vtrūqꝫ poſſibile tam illud quod eſt ad oppoſitum per mutationem q̄ illud quod eſt ad oppoſitum non per ſucceſſionem: ſed non ſic immutabile. ❡ Ad pꝛobationem nō ponuntur alij modi neceſſitatis in deo enumerati. vᵒ. methaphiſice. Dico ꝙ veruꝫ eſt pꝛopter imperfectionem alioꝛum modoꝛum. ideo pꝛopꝛie neceſſarium dicit nō poſſe aliter ſe habere per mutationem. ideo immutabilitas non exprimit totuꝫ ꝙ neceſſitas ſed impoſſibilitas aliterſe habendi totum exprimit. ❡ Ad aliud nego conſequentiaꝫ iſtā omne ens ſimpliciter quod eſt immutabile in eſſe ſimpliciter eſt neceſſarium / quia non poteſt aliter ſe hēre: ſed c̄ hm̄ ſcōartū ꝑt eſſe imutabiliter obm̄ ⁊ ſi nō neceſſario obiciatur. ſꝫ mere ꝯtingenter: qꝛ nō poſſet obiectum mutari niſi actus mutaretur: Sed poteſt contingenter obici licꝫ actus non mutetur. ❡ Ad aliud quicquid eſt i deo eſt deus. dico ꝙ eſſe in deo eſt dupliciter vel foꝛmaliter vel obiectiue.

duplr p̃t i telligi ali q̃d eſſe in deo.

Primo mõ quicq̃d eſt in deo ẽ deus. non ſcd̃o mo=
do neq3 actus intelligendi vel ſciendi coexigit ob=
iectum ſecundarium:ſed primum tantum. ¶ Ad q̃=
ſtionem priorez qua queritur. An deus ſciat imuta
biliter euentũ rei future. dico q̃ ſic q2 probatum eſt
prius q̃ eſt actus ſciendi dei eſt immutabilis:igitur
obiectum vt ẽ in actu non põt aliter ſe habere niſi
actus aliter ſe habeat:ſ3 obiecta iſta non obiciunt̃
ſecundum aliquod eſſe in ſe: ſed tm̃ ſecundum eſſe
in actu intelligendi vel ſciendi. Quõ autem poteſt
eſſe ad obiecta ſine mutatione dictũ eſt:q2 non põt
eſſe ad obiecta ſucceſſiue ſine mutatione non ſuc=
ceſſiue bene poteſt. ¶ Per hoc ad primuz principa=
le dico q̃ intellectus diuinus non poteſt ſine mu=
tatione tranſire a non ſcire. a. vſq3 ad ſcire a. ideo
non poteſt ſucceſſiue tranſire ab vno oppoſitorum
ad aliquod nec etiam ſit vnum poſt aliud:ſed ſicut
impoſſibile eſt deum ſcire a. ⁊ non ſcire a. ſimul ſic
impoſſibile eſt ip̃m ſcire a. poſt non ſcire. ¶ Ad a=
liud non ſequitur hoc non eſt a. ⁊ poteſt eẽ a. igitur
poteſt incipere eẽ a. niſi gratia materie ⁊ hoc in ſu
ſceptiuis illis in quibus de nouo poteſt eſſe forma
q2 in eternitate ſi obiectũ haberet̃ ⁊ a cauſa nõ ne=
ceſſaria non oporteret eẽ inceptionem. iõ non ſeq̃=
tur deus non eſt preſcius a. ⁊ poteſt eſſe preſcius a.
igit̃ põt incipere eſſe preſcius a. q2 ip̃m incipere ſci
re aliquid claudit cõtradictionẽ. ¶ Ad aliud. ſi non
eſt preſcius a. et poteſt eſſe de qua potentia. dico q̃
non eſt ibi paſſiua nec quaſi. ⁊ cum dicitur:igitur ẽ
actiua naturalis ⁊ talis non poteſt non agere niſi
mutet̃ dico q̃ q̃tũcunq3 aliqua ſit potentia natura
lis non agit niſi in obiectũ:igitur ſi obiectũ eſt ↄti=
genter preſens ↄtingenter operabitur illa potẽtia
q̃tũcunq3 neceſſario operet̃ q̃tum ẽ de ſe:ſed petrum
eſſe btm̃ oĩno contingenter ẽ volitum / q2 vt dicit̃ p̃
us ſñ acceptationem voluntatis ẽ neutrũ / ⁊ cũ ac=
ceptat̃ ſit ve℞ ⁊ tunc eſſentia ẽ rõ cognoſcendi ip̃3
iõ q̃tũcũq3 potẽtia naturalis operet̃ vnũ obo pñ=
te mere naturalis ſi obm̃ ſit mere cõtingenter pñs
potẽtia mere ↄtingenter op̃abitur. ¶ Ad vltimam
queſtionẽ dico q̃ iſta ſunt eadẽ poſſe eſt me currere
⁊ curro poſſibilr. ideo hoc eſt diſtinguendũ poſſe eſt
p̃deſtinatũ dãpnari ſcd̃m ↄpoſitionẽ ⁊ di. ſenſus di
uiſus ẽ petrus qui ẽ predeſtinat⁹ p̃t dãpnari. ſenſus
ↄpoſitus hec ẽ poſſibilis petr⁹ p̃deſtinat⁹ dampnat̃
⁊ hec eſt falſa. S3 alius ẽ ſenſus diuiſus ſcd̃3 q̃ ex=
plicãt̃ p̃ duas cath. Prima eſt de ineẽ petr⁹ ẽ prede
ſtinat⁹. Scd̃a de poſſi petr⁹ poteſt dãpnari. ⁊ vtraq3
eſt vera / q2 ſcientie nõ repugnat ↄditio in ſcito. S3
in iſto ſcito ↄtingentia eſt conditio implicita. ⁊ ſilr
in iſto volito:igit̃ ſcientia non repugñt ↄtingentie in
hoc ſcito:ſed includit:igit̃ põt ſtare potentia ad op
poſitum. Patz igitur q̃ in vno ſenſu eſt hec vera pe
trus p̃deſtinatus põt dampnari. ¶ Ad primũ prin
cipale concedo q̃ deus predeſtinauit petrum ab e=
terno ⁊ non ſequitur:igitur neceſſario / q2 antece=
dens eſt mere contingens ⁊ cum dicitur eternum ẽ
neceſſarium dico q̃ eternum obiectum ſecundariũ
eſt mere contingenter. ¶ Ad aliud dico q̃ propoſi
tio vera de preterito ẽ neceſſaria forte cui correſpõ
det realis preteritio actus ⁊ obiecti:et ſic ſoluz eſt
vera ſi debeat concedi. Si tamẽ non eſt preteritio
circa actum:ſed tantum ſub modo preteriti ſignifi
cetur non eſt neceſſaria:ſed deus predeſtinauit pe=
trum ⁊ ita predeſtinat: ⁊ ita predeſtinabit: q2 p̃ au.
verb a oĩm temporum dicuntur de deo:q2 ita ſe h3
ad preteritum ſicut ad preſens:ſed difficultas ẽ ex
quo deus predeſtinauit ab eterno qualiter põt nũc
non predeſtinari. Primo exemplum groſſuz. ſi nos
ponamus deum dormiuiſſe vſq3 modo nunc poſſ3
de nouo p̃deſtinare petrum: ⁊ non predeſtinare ſi
eodem modo põt nunc ſicut poſſet tunc niſi q̃ non
de nouo ſicut ſi voluntas mea ſemp̃ eẽt in elici ſẽp̃
poſſet non velle qd̀ vult ſicut modo poteſt non vel
le / q2 vult dum eſt in elici. iõ propoſitio de preteri=
to vera ẽ neceſſaria eſto q̃ hoc debeat admitti hoc
eſt ſi actus realiter tranſit ſi tm̃ ſub mõ preteriti nõ
o3 ⁊ ſic intelligit ph̃us. vi. ethico. ¶ Ad aliud dico
q̃ neceſſario fore poteſt determinare euentũ rei:et
ſic eſt determinatio p̀mi: ⁊ ſic nego maiorem ſi ſit
modus inherentie:ita q̃ iſte ſit intellectus hec eſt
neceſſaria. oẽ preſcitũ a deo ẽ:concedit̃ maior. ſed
diſcurſus non valet / q2 hec non eſt de ineſſe ſimplr
petrus eſt p̃deſtinatus vel ẽ preſcitus / q2 eſto q̃ illa
mixtio valeat maiore de neceſſario minori de ineẽ
ſimplr quod tñ non credo illa tñ de ineſſe ſimplici
ter vt intrat mixtionẽ illam nõ differt ab illa de ne
ceſſario niſi ſicut iplicitũ ab explicito. Sed hec nõ
eſt neceſſaria. Petrus ẽ preſcit⁹ / q2 ſemper ve℞ nõ
arguit neceſſarium ſicut patet de gleba mixta cen=
trum terre dicit̃ q̃ ſp̃ quieſcit põt tñ non quieſcere.
Si igitur talis mixtio valeret ex veris ſequit̃ fal=
ſũ ſic oĩs quieſcens de neceſſitate eſt quieſcẽs: gle=
ba eſt quieſcens:igit̃ neceſſitate ẽ quieſcens:igit̃ ſp̃
verum non ſufficit ad veritatẽ eius de ineſſe ſimplr
vt ingreditur iſtam mixtionez eſto q̃ variat. ¶ Ad
aliud dico q̃ non ſequitur predeſtinatus poteſt pec
care:igitur per actum ſuum p̃t impedire actum vo
luntatis dei / q2 dũ ſtat voluntas diuina preparans
non po eſt dampnari ⁊ ſicut petrus poteſt non vel
le bene agere ↄtingenter ita põt deus cõtingenter
eum preparare p̃ gratiam ⁊ ſtante vno ſtat aliud et
vtrũq3 eſt mere ↄtingẽs. ¶ Dicitur ex quo petrus
eſt p̃deſtinatus vel preſcitus q̃ bene operabitur l3
tamen poſſet non bene operari finaliter hoc tñ nũ
q̃ continget / q2 ſic deus falleret̃:igitur licet petrus
non apponat diligentiam equaliter continget.
¶ Ponitur hoc:ſi illa pars contingat ſemper quaz
deus preſcit tantũ ſciet homo ſi non vadat ad ſco=
las ſicut ſi vadat:igitur nihil ſibi imputandum.
Dico q̃ iſtud non ſequitur / q2 ſi videret vnã partez
oppoſitũ eius non continget poteſt tamen non cõ
tingere in illo inſtanti in quo euenit ⁊ ita poteſt ip
ſe hoc non preſciuiſſe nec ſequitur q̃ ibi non eſt im=
putandum malum velle / q2 licet videat ab eterno
q̃d tamẽ eliges ĩ hoc nũc videt:tñ qd̀ poſſes nõ eli=
gere ſi velles:ſed nõ vis ſicut l3 ego videã q̃d tu ma
le facis in occidẽdo hoĩem non ſum ego cã:et in il=
lo inſtanti poſſes tu velle contrariũ:ſed non vis il
lud probo / q2 hoc eſt ĩpoſſibile de neceſſitate tuvis

hoc in a.loquĕdo de neceſſitate abſoluta:igitur ei⁹ oppoſita eſt vera in quolʒ inſtanti cum ĩſtiterit:igiẽ a.exiſtĕte in a.eſt hec vera tũ potes non velle hoc ĩ a.igitur in a potes velle eius oppoſitum: ſʒ contra hoc ẽ ſi potĕtia ſtat cum aliquo pro certo: nũc igiẽ act⁹ ⁊ hoc ſi potĕtia eſt vna cũ alio / qꝛ iſta conuertunẽ actus põt eſſe verus ⁊ propoſitio de poſſibili eſt vera.ergo cũ quo propoſitio de poſſibili ẽ vera pro hoc nunc ſuũ actum poſſe eẽ veꝝ eſt verũ cum illo ꝓ hoc nũc ꝗ ſuus act⁹ poteſt eſſe ver⁹ cũ illo ꝓ hoc:nũc igiẽ pro hoc:nunc igiẽ actus põt eẽ verus cum eius illi alteri nõ repugnat etiam ꝑ hãc rñſionẽ nũꝗ valeret probatio pl.ex oppoſito concluſionis cum illa de conſequenti poſita in eſſe / qꝛ eſſet ibi repugnantia que non preſuit illa non poſita de ineſſe.

℄Diſtinctio.xli. ℄Queſtio vnica.

Circa hãc diſtinctionem.xli.q̃ritur primo:vtrũ ſit aliquod meritũ cã ꝑdeſtinationis in preſciẽtia dei. Qꝛ ſic.au. lxxxiij.q.q.lxviij. cui vult miſeretur ⁊ quẽ vult indurat. ℄Itẽ q̃ ſine rõe vnũ reprobat:⁊ aliqđ approbat nõ ẽ ſũme bon⁹ neqʒ ſũme cõicatiu⁹: igiẽ ſi de⁹ ſine rõe iudã reprobat petrũ approbat nõ eẽt ſũme bon⁹ neqʒ cõicatiu⁹:qꝛ ſi hñt ſine re:reprobat non communicat ſuã bonitatẽ inq̃tũ poſſet cũ poſſet hoc communicare cui nõ cõicat. ℄Item Aug. lxxxiij.q.q.i.⁊ contra maximianũ ſi non genuit eq̃lẽ ſibi:aut qꝛ noluit aut non potuit.ſi non potuit impotens fuit:ſi potuit inuidus fuit.ſic iudam potuit ſaluare ⁊ noluit inuid⁹ fuit ſi non potuit impotẽs. ℄Item:qñ aliqua ſũt eque ordinabilia in finẽ qui vnũ approbat ⁊ aliũ reprobat ẽ acceptor ꝑſonarũ igitur ſi nulla precellit cã in petro magis ꝙ in iuda acceptans vnũ reprobãs alium eſſet acceptor ꝑſonarũ. ℄Oppoſitum Ro.ix.de Jacob ⁊ Eſau.non precellerũt merita ſicut nec preterita ſic neqʒ futura in glo. ℄Item:ibidem ſicut eſt de maſſa reſpectu figuli ſic ꝑdeſtinat⁹ ⁊ reprobatus ſunt equalis ĩ natura. ℄Item Ad Ro.xi.in fi.O altitudo diuitiarum ꝙ incomꝑhẽſibilis.⁊c̃.⁊ in ꝑs iudicia tua abiſſus multa. ℄Opinio Aug.fuit ĩ aliquo tempore ꝙ deus ꝑdeſtinat petrũ propter fidẽ quã preuidet ipſum habiturũ ⁊ reprobat alium ꝑꝑ infidelitatẽ quã preuidet ipm habiturũ:ſʒ iſtã opinionem retractat Aug.primo libro retractationũ ca.xxii.⁊ dicit.nõ dixiſſem hoc ſi ſciuiſſem fidẽ noſtrã dona dei computaſſe.vt habetur ad cori.iij.thimo.xij.ideo dicit vnus doctor ꝙ ꝑdeſtinationis in communi eſt aliq̃ ratio:ſed in ſpeciali nulla ratio in communi.quare aliqui ſunt predeſtinati aliqui dampnati in vniuerſo multi ſunt gradus propter ꝑfectionẽ vniuerſi. Secundo propter bonitatem dei manifeſtandã ⁊ hoc ꝑtinet extrinſece vt manifeſtet bonitatem ꝓmiãdo bonos et iuſticiam puniendo malos. Et ſicut eſt de vniuerſo ſic poſſumus vniuerſitatem in creaturis itellectualibus ⁊ deus per iuſticiam puniet malos in natura intellectuali ⁊ ꝑ miaʒ premiaẽ bonos ⁊ iuſtificat peccatores. ℄Ad hoc adducitur auctoritas Ad Ro.ix.volũtas dei vaſa ire ſuſtinuit hoc eſt ꝑmiſit ea peccare volẽs oſtendere iuſticiaʒ ℄Item:ii.thimo.ii.alia ſunt vaſa in domo magna in ſpẽali non eſt ratio quare hunc reprobat alium predeſtinat niſi bñplacitum dei. ℄Ad hoc adducit exemplũ non eſt ratio quare hec pars materie eſt ſub iſta pte forme niſi a parte agentis:ſʒ in communi ſit rõ vt ordo vniuerſi quare alia eſt materia ſub forma ignis alia ſub forma terre. Aliud exemplum artifex bene hʒ rationeʒ quare groſſos lapides ponit ĩ fũdamẽto alios ſuperi⁹ ſed quare de equalibus vnũ ſupponit ⁊ aliũ ſuperius ponit nõ eſt ratio ſpecialis / qꝛ alius doctor ponit aliud exemplũ de lapide bene formato ⁊ male formato quorum vn⁹ ponitur in ara ⁊ alius in cloaca ſcõm ꝙ retractat phus. Hĕricus ⁊ iſte ſecundus arguit cõtra priorem / qꝛ non eſt ſimile de ordine vniuerſi ⁊ propoſito / qꝛ ſpecies imperfectior habet differentiam ſpecificam et includit poſitiue aliam perfectionem:ſʒ nullum malum culpe vel pene ẽ de ꝑfectiõe vniuerſi:igitur non oʒ ꝑꝑ perfectionem vniuerſi aliquẽ peccare. ſecundo arguit ꝙ non ꝑꝑ miſericordiã manifeſtandã:qꝛ illa poſſet manifeſtari ⁊ iuſticia ſiliꝛ ĩ demonib⁹ ꝑꝑ hoc magis deberet mãifeſtari mĩa eius ꝙ iuſticia / qꝛ ei ꝓprium eſt miſereri ⁊ parcere. ℄Item: non videẽ ꝙ deus ex intentione permittat malum vt puniat ĩmo ꝙ permittat in natura non ẽ niſi vt manifeſteẽ gloria ei⁹ tñ vt id corrigat vt ptʒ. Joh.ix. de ceco nato neqʒ vꝫ ꝙ aliquis ꝑmittat malũ ex intẽtione quod faciliter poteſt impedire niſi illi conſentiat / qꝛ ita peccat permittens ex intentione malum qđ poteſt impedire ſicut peccãs licet non ita grauiter igitur nunꝗ permittit deus ex intentione malum vt aliquem finaliter dampnet. Contra aliud membrum arguit:qꝛ materia poteſt dupliciter conſiderari vt nuda vel vt diſpoſitiua. Primo modo lʒ non ſit ratio quare hec pars eſt ſub illa parte forme. tamen ſecundo modo eſt aliqua ratio ⁊ hinc ẽ ꝙ materia ſub forma vini eſt immediate in potentia vt ſit ſub forma aceti non auteʒ econuerſo. ⁊ ſic ſcđo mõ in hominib⁹ ꝑt inueniri diſpoſitio alia ⁊ alia quare vnũ ꝑdeſtinat ⁊ aliũ reprobat iõ dicit iſte doctor ꝙ iſte actus predeſtinationis ⁊ reprobationis poteſt dupliciter conſiderari:vel inq̃tum eſt agẽtis:vel vt trãſit in talẽ terminũ. Primo mõ nõ eſt res alia hui⁹ ⁊ illius:niſi qꝛ placet ſecundo mõ vt tranſit in iudã et petrum eſt ratio quare vnum reprobat: et alium predeſtinat / qꝛ in omnino equalibus nõ eſt electio ſed predeſtinatio eſt electio quos voluit hos et iuſtificauit. ℄Item:ſecundo ſic. in omnibus operibus dei concurrunt iuſticia ⁊ miſericordia: igitur ẽ ibi aliqua iuſticia:igitur aliqua eſt ratio ex ꝑte termini quare vnũ iuſtificat ⁊ alium reprobat. ℄Itẽ: ita ſe habet meritũ ad ꝑdeſtinationẽ ſicut demeritũ ad reprobationẽ. Sʒ lʒ demeritũ nõ ſit totalis cã reprobatiõis eſt tñ termin⁹ ſic ꝙ reprobatio terminaẽ ad demeritum ꝑꝑ peccata:igitur ſic predeſtinatio terminaẽ ad meritũ ꝑꝑ bona opera. Et dicit

opio tho. ĩ pte ſũ.q. xxiii.ar.v

iſte doctoꝛ qui tñ adducit Au.pro ſe ꝙ Aug.hoc re
tractauit pꝛobat iſte doctoꝛ ꝙ non / qꝛ Auguſ. iſtud
expoſuit ſimplex pꝛſbiter exiſtens et poſtea epõs exi
ſtens dixit ſententiam illam. Sed illud quod dixit
in ſtatu minus perfecto non retractat id quod dicit
ſapientioꝛ exiſtens. Sed iſta rõ non ↄcludit qꝛ Au
gu.i.iii.dicit vbi retractat a materia ſentẽtiã in ſcri
ptis pꝛioꝛibus ꝙ ſimilem ſententiam in ſcriptis po
ſterioꝛib⁹ vbicunqꝫ inuenitur. Secũdo arguit iſte
ſecundus doctoꝛ vbi Aug.retractat verba ſequen
tis imediate iſtam ſententiã illud tacet ꝙ non videt̃
veriſile:ſed hoc vellet retraxiſſe ⁊ hec rõ eſt pꝛoba=
bilioꝛ ⁊ dicit que eſt iſta ratio in termino dicit ꝙ bo
nus vſus liberi arbitrii pꝛeuiſus a deo ⁊ cooperatur
liberum arbitrium bono vſui ⁊ gratie in iuda.ratio
eſt malus vſus liberi arbitrii. Vñ ſcõm Aug.liberũ
arbitrium non nihil operat̃ / qꝛ coadiuuat̃ aliqđ bo
num operatur.iõ non eſt ingratus gratie. ⁊ iõ ſicut
ſunt gradus inter petm̃ ⁊ gloꝛiam.pꝛimo in hoc ꝙ
aliquis non peccat moꝛtaliter ẽ habilis vt recipiat
gratiam deinde grã recepta meret̃ ⁊ tandem gloꝛi
ficat̃ ⁊ ſemꝑ liberum arbitriũ eſt concurrens ⁊ licꝫ
centies homo peccet moꝛtaliter centies reſurgat:
⁊ tñ totus bonus vſus eſt rõ appꝛobationis: ⁊ ſic in
cõi eſt aliqua rõ in ꝑdeſtinato ⁊ dãpnato quare de⁹
hunc ꝑdeſtinat ⁊ alium repꝛobat. ¶ In ſpeciali eſt
rõ pꝛedeſtinãdi in toto genere humano omnes bo
ni ſunt pꝛeuiſi habituri bonum vſum liberi arbitrii
⁊ oẽs mali ſũt ꝑuiſi hituri malũ vſũ liberi arbitrij.
Contra ſe arguit. bonus vſus libe.arbi.eſt per gra
tiam igitur eſt effectus gratie vel pꝛedeſtinationis
non igitur bonus vſus eſt ratio pꝛedeſtinationis.
¶ Reſpondetur ꝙ potentia que eſt liberũ arbitriũ
habet ſuam operationem concurrentem ad gratiã
licꝫ et eñi bonus vſus non ſit ſine gratia:tñ eſt ibi a=
liud coopans ꝙ̃ gratia. ⁊ reſpõdet ad illud ſuperi⁹
allegatum de Aug.ſuper Joh.noli iudicare. ⁊c̃. et
dicit ꝙ nullus debet inueſtigare in ꝑticulari / qꝛ nõ
nouit bonum vſum ſuum pꝛopꝛium neqꝫ malum fi
nitum.iõ non poteſt iudicare. Per ide; n reſponſum
ad aliud de figulo ꝙ non eſt ſimile ex parte ſuppo
ſiti ſuſceptiui:qꝛ ex parte maſſe ex qua agit figulus
nulla eſt ratio quare magis vnum fiat ꝙ̃ aliud: ſed
ex parte pꝛedeſtinati ⁊ repꝛobati eſt alia ⁊ alia ra=
tio. ¶ Contra: iſtum doctoꝛem iſta non poteſt eſſe
generalis cauſa pꝛedeſtinationis bonus vſus libe.
arbi.qꝛ iſte paruulus moꝛitur ante baptiſmum ⁊ eſt
repꝛobatus. alius tamen ſtatiꝫ moꝛitur poſt baptiſ
mum ⁊ eſt pꝛedeſtinatus: ⁊ tamen non pꝛeuidit de⁹
bonum vſum liberi arbitrij in iſto non malum in il=
lo. Dicit ꝙ deus pꝛeuidit ꝙ ſi iſte viueret haberet
bonum vſum alius malum. ¶ Contra igitur iuſtus
qui moꝛitur pꝛemiatur pꝛopter bona que faceret /
ſi viueret quod tamen ipſi negãt. ¶ Item in ange=
lis non poteſt hoc eſſe cauſa pꝛedeſtinatiõis / quia
ibi non eſt inclinatio ad malum naturaliter: igitur
ſi offeratur equaliter gratia angelis equalibus in
natura non eſt alia quare vnus non accipit equali=
ter ſicut alius. ¶ Item: deus non pꝛeſcit petrum be
ne vſurum:qꝛ vt ſuperius dictum eſt ante accepta=
tionem voluntatis eſt hec neutra que igitur eſt ra=
tio ex parte pꝛedeſtinati quare deus pꝛeuult petrũ
bene niſi quia deus pꝛeuult petrum bene vſurum /
et non iudam non eſt res ex parte nature:cum
in natura ſint equales ante acceptationem volun=
tatis. Dices illud pꝛeſcire vel pꝛeuelle non eſt pꝛe=
deſtinare concedo tamẽ hic incipit ratio diſtinctio
nis inter filios regni ⁊ perditionis vt declaratum
eſt ſuperius. Dico ergo ſecundum ꝙ vult philoſo=
phus. vij.methaphiſice. ꝙ duplex eſt proceſſus in
practicis: ⁊ ſic i itelligibilibus: pꝛimum in intentio
ne eſt vltimum in executione ⁊ ex pꝛopinquioꝛi fi=
ni vult remotius ſicut patet de potione amara pꝛo
pter ſanitatem.pꝛimũ in intentione eſt ſanitas.ex
hoc ſequitur ꝙ aliquid eẽ rationem volendi aliqđ
eſt dupliciter. vel pꝛopter a tanꝙ̃ pꝛopter rem volẽ
di.vel pꝛopter tanꝙ̃ vel pꝛopter cauſam fi.ſicut ſa=
nitas eſt reſpectus volendi: ſed potio non eſt voli=
ta niſi tanꝙ̃ pꝛopter cauſaꝫ finis.nunc autem deus
vult rẽ eſſe ſicut eſt: ⁊ deus vult iudam pꝛopter de=
merita dampnari.iſtud pꝛopter non dicit niſi ipſuꝫ
fieri.ſic igitur omnes cõcedunt ⁊ pꝛopter determi=
nata dampnari demerita pꝛopter cauſam natura=
lem vult iudam dampnari: ſed ꝙ vtrunqꝫ ſit ratio
volendi difficile eſt.dico tñ ꝙ nichil aliud a deo po
teſt deo eſſe ratio volendi neqꝫ vt ratio electiua vt
obiectum pꝛimum / neqꝫ vt obiectum ſcõm neceſ=
ſario mouens ſicut pꝛobatum eſt ſuperius.ſicut ne
ceſſitas alia eſt ſecundum legem poſitam ab ipſo
deo nulla:igitur ſibi eſt res ratio repꝛobandi neqꝫ
pꝛedeſtinandi tanꝙ̃ ratio volendi alia eſt rõ congru
entie quare vult illum dampnari pꝛopter finale de
meritũ / qꝛ dampnatio eſt per ſe mala:igitur nõ ha
bet rõnem boni neqꝫ voliti niſi inꝙ̃tum habet ra=
tionem iuſti.igitur non põt deus velle iudam dam
pnari niſi ꝑꝑ demerita. ¶ Itẽ Aug.ſuper Geñ. xi.
non eſt deus pꝛioꝛ vlr ꝙ̃ alius ſit peccatoꝛ ⁊ hec in
eterna repꝛobatione: igitur ab eterno offerebitur
ei peccatoꝛ. ¶ De alio mẽbꝛo ſi aliquod bonum po
teſt eſſe ratio quare pꝛedeſtinat petrum videt̃ ꝙ nul
la rõ eſt pꝛedeſtinationis / qꝛ in per ſe oꝛdinatis qui
inoꝛdinate vult finẽ. Pꝛimo vult finẽ ꝙ̃ aliq̃ q̃ ſunt
ad finẽ.de⁹ igit̃ pꝛius oꝛdie vult btitudinẽ petro ꝙ̃
gratiã:qꝛ de⁹ pꝛio ⁊ imediate vult ſe deide iſtõ pe=
tro btitudinẽ ⁊ deide vult ſibi ↄferre grãꝫ.nlla igit̃
eſt res ex ꝑte ꝑdeſtinati q̃re ꝑdeſtinat petrũ. Itẽ:
Aug. de ꝑdeſtinatiõe ſctõꝝ nõ qꝛ tales eram⁹ nos
elegit:ſꝫ qꝛ nos elegit tales eram⁹:ig̃ nullũ bonũ ẽ
ꝑuiſũ i ꝑdeſtinato ꝑꝑ qđ de⁹ ꝑdeſtinat petrũ. Dicit
nũqđ ꝑdeſtinat ꝑꝑ merita ſicut repꝛobat ꝑꝑ deme
rita dicit ꝙ hec eſt ſimplr falſa de⁹ pꝛedeſtinat ꝑꝑ
merita. Contra de⁹ vult petrũ ꝑmiari ꝑꝑ merita:ſꝫ
hoc ẽ petrũ ꝑdeſtiare. dico ꝙ hic eſt anphib. ex hoc
ꝙ ly pꝛopter merita poteſt conſtrui cum ly vult: et
ſic eſt ſenſus de⁹ ꝑꝑ merita vult petrũ ꝑmiari ⁊ hec
eſt falſa vel ꝑt cõſtrui cum ly ꝑmiari ſic de⁹ vult pe
trum ꝑmiari ꝑꝑ merita ⁊ hec eſt vera ⁊ deus repꝛo
bat iudam pꝛopter demerita. Dico ꝙ in ꝑmo inſtã
ti nature vult ſe in ſecundo offerre ſibi petrus ⁊ iu=
das equales in natura: ⁊ hoc modo conuenienti

vt ꝑ propagationē in tertio vult ex liberalitate ſua
petrum eſſe btm̄ ꝛ in hoc nichil vult adhuc circa iu
dā in ſequenti ſigno vult petro iuſticiam adhuc ni=
chil vult iude ꝛ in tertio ſigno preuidet adam pec=
caturum ꝛ in eo omnes peccaturos peccato origi=
nali. Et ſic offertur ſibi petrus vt peccator peccato
originali ꝛ iudā ſimiliter. deinde videt petrum ſur=
recturum. iudam non. ꝛ tunc toto completo circa
ſaluandum primo dampnat iudam finaliter vltra
ponendo propter bonum vſum libe. arbi. ꝛ malum
ꝛ ſic in primo inſtanti vult petro beatitudinem ſe=
cundo iuſticiam ꝛ i tertio inſtanti offert vterqꝫ ſibi
vt peccator/ qꝛ petrus deum negauit ꝛ in quarto i=
ſtanti videt vnum finaliter peccaturum ꝛ male vſu
rum libe. arbi. ꝛ ſic vtroqꝫ mō ponendi totus ordo
electorum complebitur ante aliquid circa finaliter
peccaturos. iō nullus beatus erit inuidꝰ nec gaude
bit de caſu alicuius dampnandi ꝛ ꝙ ſit ſubſtitꝰ loco
ſui/ qꝛ omnes ſaluandi plene habebunt eis ordina
ta ꝛ adhuc non dedit deus dampnandis niſi natu=
ram. Secundo ex hoc: igitur ꝙ chriſtus in illa ordi
natione eterna fuit ſummus homo ꝛ ita fuiſſet ſi a=
dam nunꝙ peccaſſet ꝛ prius fuit determinatus nu
merus hominum electorum anteꝙ aliquis angelꝰ
dampnaretur. iō tertio ſequitur ꝙ omnes eſſent ele
cti qui nunc ſunt ꝛ ſi adam ſtetiſſet. ¶ Ad primum
dico ꝙ Aug. loquēs de occultis meritis loquit de
effectibus cum dicit quem vult indurat. ¶ Ad aliō
dico ꝙ deus non eſſet ſumme libere liberalis ſi ne
ceſſario eligeret equalem in natura. ¶ Ad aliud di
co ꝙ non eſt ſimile de generatione filij. ꝛ de iuda/
qꝛ filio debebatur equalitas. iō niſi ſibi hoc daret.
vel hoc eēt/ qꝛ non poſſet. vel qꝛ inuidus: ſed beati
tudo non debebatur petro neqꝫ iude. ¶ Ad aliud
dico ꝙ non ſequitur ꝙ deus ſit acceptor perſonaꝝ.
qꝛ voluntas que dꝫ acceptare propter bonitatē in
volito ſi magis ē vnius ꝙ alterius ē acceptatrix: ſꝫ
bonitas dei non acceptat aliquid propter bonitatē
voliti: ſed propter ſe. iō duobus exiſtentibus equa=
libus in natura poteſt vnum velle ꝛ aliud non et ſi
non ſit acceptatrix perſonarū ſicut patet de domi
no vinee qui equalibus inequalia dedit respondēs
eſt ne oculus tuus nequam/ quia ego bonus ſum.
¶ Ad ſecundum ad oppoſitum cum dicitur deꝰ pre
deſtinauit Jacob nō eſau cum nichil boni egiſſent
dico tamen ꝙ preuiſus erat vnus bonus formaliter
ꝛ alius malus. ꝛ cum dicit gloſa. ſicut neqꝫ de pre=
teritis ſic neqꝫ de futuris verum eſt ſi gratia fuiſſet
oblata. vnde ſine gratia nichil facient boni. ¶ Ad
aliud de figulo. dico ꝙ non eſt ſimile vt patet in po
ſitione. ¶ Ad aliud ꝙ leges practice non ſunt iudi
cia: ita omnis finaliter malus erit dampnatus eſt
vniuerſalis practica: et ita lex ſimiliter omnis fi=
naliter bonus ſaluabitur. Sed deus videt in par=
ticulari/ quia iſte finaliter ē bonus. vel finaliter ma
lus: ꝛ iſta ſunt omnino inſcrutabilia non poteſt hic
homo iudicare niſi errat neqꝫ de ſeipſo neqꝫ de a=
lio.

¶ Diſtinctio. xlii.

¶ Queſtio prima.

Queritur vtrū omnipotentia poſſit ꝓbari per rōeꝫ
naturalem. Et ſic. Ricardus.
iiii. de tri. 3°. non deficit nobis
res ad ꝓbandum ꝙ credimꝰ licꝫ
lateat. ¶ Itē: per rationem na=
turalē ꝓbatur deus eē infinite
potentie. viii. phiſicorū. ſed illa eſt omnipotentia.
qꝛ nulla maior ipſa poteſt eſſe: ſꝫ ſi iſta non eēt omi
potentia: igit maior illa poſſet eſſe. ¶ Item omni=
potentia poteſt cognoſci ſine ꝯtradictione: qꝛ hoc
eſt vnum verum in re: igitur poteſt aliquid ſibi ſub
eſſe in re: ſꝫ ſi poteſt eſſe in re: igitur eſt/ qꝛ ſi non eſ
ſet in re a nullo poſſet ꝓduci in eſſe. ¶ Oppoſitum
phi non concedunt omnipotentiam eē in re/ qꝛ nō
concedunt deum immediate poſſe facere contin=
gens cum ponāt eū agere ex mediāte nature neqꝫ
ꝯcederent ꝙ poſſet facere aliquid ex nichilo.

¶ Queſtio. ii.

Secundo qritur: vtrū
deus ex omnipotentia poſſet im=
mediate in oē poſſibile: Et non.
tūc poſſꝫ facere accidens ſine ſbo
qd̄ tn̄ claudit ꝯdictionē ſcd̄m phos
¶ Item re poſſet facere ſbm ſine
paſſiōe ꝛ tūc nihil eēt ſcibile. ¶ Item ſi ſic poſſꝫ fa
cere hominē ſine q̄titate ꝯtra ſm: qꝛ aīa eſt actꝰ
corporis phiſici orgāici corpꝰ nō eſt organicū niſi me
diāte q̄titate. ¶ Itē ſi ſic poſſet facere motum ſine
mobili. ¶ Oppoſitū Aug. lib. q̄ſtionū noui teſtam=
ti. q. xlvii. ꝛ ē in lr̄a oīa ſimul potuit facere: igr a mlt
to fortiori qd̄ ꝫ poſſibile in ſe. ¶ Circa iſtā q̄ſtionē
dꝛ qd̄ dupliciter pt ꝯſiderari oipotentia. oipotētia
vno mō itelligit illa que pōt in oē poſſibile imedia
te. primo mō pt ꝓbari ꝑ rōem naturalē: qꝛ ꝓbatū ē
ſupiꝰ ꝙ aliq̄ eſt potentia actiua. pria reſpectu oīū a=
lioꝝ ꝛ iſto mō intelligūt phi oipotentiā. Scd̄o mō
itelligūt catholici: qꝛ oipotētia pt imediate i qdlꝫ
qd̄ nō ē ex ſe ncc̄riū neqꝫ ipoſſe nec claudēs ipoſſis
eē ſine alio. iſto mō ē oipotētia tm̄ credita ꝛ nō pōt
ꝓbari ꝑ ſimplr ncc̄riū naturalr: ſꝫ pt rō ꝓbabilis
fieri ad ꝓbādū hoc creditū ꝙ aliō qd̄ phi nō hn̄t
hoc ponere. ptꝫ qꝛ cum māifeſtū ſit ꝙ ponāt pmū
agere ex neceſſitate nature: ſꝫ cū hoc ponerēt ipſū
ſic eē oipotentē ſequeret ꝙ nihil eēt contingens in
entibꝰ/ qꝛ pmū induceret oēm ꝑfectionē quā poſſꝫ
Quarto ſequeret ꝙ non eēt motꝰ celi: qꝛ virtꝰ infi
nita mouens mere naturaliter non poteſt mouere
immediate quia ſi moueret celum in tempore: igit
in equali tempore poſſet virtus finita ſi moueret in
non tempore: igitur non moueret: igitur celum nō
poſſet moueri dato ꝙ primum ageret imediate. iō
iſtā oipotētiā nō intellexerūt phi in pma cā: ſꝫ oipo
tentiā intēſionē non ſolū/ qꝛ erat in ſe eminentior
quacūqꝫ alia virtute: ſꝫ etiam: qꝛ habebat in ſe vir
tutem oīm poſterioꝝ eminenter ꝛ non addiderunt
ſecundam cauſam in cauſādo vt iuuaret pmā in a=
liquo: ſed propter imperfectionē effectꝰ. qꝛ effectus
imperfectus non poſſet fieri immediate a prima cauſa

Dupliciter cōſideratur oipotētia

⁊ iō ad mouēdū celum addiderunt ſcđam cauſam
pꝛime. ¶ Ad pꝛimum dico ꝙ ricard⁹ intelligit ꝙ nō
deeſt nobis ratio neceſſaria: ſ; euidenter nobis ne
ceſſaria non poteſt fieri ad pꝛoducendum credita.
¶ Ad aliud cum dicitur potētia finita ē oīpotentia
dico ꝙ hoc eſt verū: ſ; hec non ē nota ⁊ cum dicitur
non ē maioꝛ potētia ꝙ̄ ſit infinita hoc eſt veꝝ. ⁊ cū
dicit̄ niſi ipſa eſſet omnipotētia alia eſſet maioꝛ: qꝛ
maioꝛ eſt omnipotentia quacūq; que non ē oīpo-
tentia. dico ꝙ hoc eſt veru;: philoſophi tñ dicerent
ꝙ omnipotētia non eſſet maioꝛ ꝙ̄ iſta infinita quā
ponunt: ſed eſſet nichil. ¶ Ad aliud dico ꝙ oīpotē-
tia eſt conceptibilis ſine contradictione: ſ; hoc nō
eſt naturaliter notu;. ymo phī dicerent ꝙ oīpoten
tia ſecundo mō dicta non poſſ; concipi ſine ꝯtradi
ctione. ¶ Ad ſecundam q̄ſtionē ꝙ iſta oīpotentia
q̄ nō poteſt pꝛobari non eſt potentia paſſiua nec q̄-
ſi: ſ; actiua ⁊ eſt perfecta ⁊ poteſt in quodl; īmedia
te ꝙ non claudit contradictionem: ſ; in nichil ꝑua-
tiuū poteſt foꝛmaliter. ¶ Ad cui⁹ declaratione di-
co ꝙ entium quedā ſunt poſitiua. quedā pꝛiuatiua
poſitiuoꝝ. quedā ſunt reſpect⁹. queda; abſoluta
ſed cōtradictio ē reſpectū eē ſcđm ſe etiam ꝑ ſe: qꝛ
incompoſſibile ē reſpectū eē ſine fundamento ⁊ ter
minis. iō hec eſt falſa in quidl; poteſt cā pꝛima ſine
ſecunda in qđ pōt tamen ſecunda. ⁊ etiam hec ē fal
ſa in quodl; poſitiuum poteſt cauſa pꝛima īmedia-
te / qꝛ non reſpectus / nec in q̄llibet abſolutum pōt
īmediate niſi ex creditis: qꝛ non poteſt incompoſſi
tum ex materia ⁊ foꝛma ſine cauſis intrinſecis. nec
etiam ꝯcederet phūs ꝙ poſſet in poſterius niſi me
diāte pꝛioꝛe / qꝛ talem oꝛdinem eē intermedie clau
debat contradictionem apud eos. S; ſecundū ve-
ritatem illa eſt maioꝛ potentia que poteſt aliqua cō
iungere ⁊ ſeparare ꝙ̄ illa que poteſt tm̄ cōiungere
ſi ſint ſeparabilia ſine contradictione. ¶ Ad pͥmū
pꝛincipale dico ꝙ apud philoſophum fuit contra-
dictio poſterius fieri ſine ꝓximo pꝛioꝛe / qꝛ apđ eū
oꝛdo fuit per ſe. iō non concederet accidēs ſine ſub
iecto. ¶ Ad aliud de paſſione. dico ꝙ qui ſciūt paſ-
ſionem re abſoluta differentem a ſubiecto nihil ſci
unt. ⁊ iō medici credentes ſe ſcire paſſione; de her-
bis re abſoluta differentem non habent ſciam niſi
vt in pluribus. ꝙ ita eſt / qꝛ deus poſſet ſubſtrahere
illā operationem vel paſſionem manente ſubſtātia
herbe: ſ; vniuerſaliter paſſio erit aptitudinalis. vel
relatiua / qꝛ aptitudo nō poteſt abſolui a re. ⁊ ideo
nulla eſt paſſio in tota geometria. vñ non poſſet fa
cere triangulū non habere. tres iō paſſiōes metha.
geometricales ſunt reſpectiue. ¶ Ad aliud conce-
do ꝙ poteſt facere hominē ſine q̄titate. Ad pꝛoba
tionem dico ꝙ oꝛganicum nō includit q̄titatē: ſ; h;
coꝛpus pꝛopꝛiā oꝛganiſationem ⁊ aliquē pꝛioꝛē de
genere quacūq; q̄titate: ita tñ eſt de facto ꝙ non ē
vnum ſine alio. ¶ Ad aliud concedo ꝙ pōt facere
motum ſine mobili / qꝛ ſi deus poteſt facere caloꝛē
ſine ſubiecto ſimul exiſtente vel in quiete ſimiliter
poteſt caloꝛem fluentem ſine ſubiecto.

¶ Diſtinctio. xliiii.

¶ Queſtio pꝛima.

VTrū pꝛima rō im-
poſſibilitatis ſit ex parte dei vl'
ex parte creature ſicđe. Q; ex
ꝑte dei: ꝓbatio / qꝛ ꝑ auctorita
tē auctoꝛis ſex ꝑncipioꝝ. Ac-
tio dicit̄ ꝑ quā agere dicimur: ⁊
paſſio eſt effectus illi⁹ actionis
paſſio dicit̄ in effectu / qꝛ agēs
poteſt facere. iō non eſt creatura potens recipere.
¶ Item: creatura non poteſt recipere / qꝛ deus nō
dedit capacitatem ⁊ ſi dediſſet poſſet recipere: igi
tur pꝛima rō non capacitatis eſt / qꝛ de⁹ non dedit.
¶ Oppoſitum Anſelmus de caſu dyaboli. 3°. ca°.
Malus angelus non iō nō accepit gratiam: qꝛ de⁹
non dedit: ſed qꝛ non ꝑmanſit deus non dedit. vi-
det̄ ꝙ dicta de deo ſunt de triplici differentia. Que
dam eñ dicuntur de deo que dicunt ꝑfectionē ſim Triplr aliq̄ dñr de deo.
pliciter vt nomina attribuibiliū eſſentialiū q̄tū ad
illud cui imponunt̄ l; non dicāt ꝑfectionem ſimplr
q̄tu; ad illud a quo imponunt̄. Alia dicunt̄ de deo
in reſpectu. ad aliud que nō dicūt ſimplr perfectio
nem: ſ; aliqualem ſicut dicitur dñs ⁊ non niſi habe
ret ſeruum. Alia dicuntur adhuc de deo pꝛiuatiue.
vel negatiue: ⁊ illa non pꝛimo dicuntur de deo.
ſed poſſibile vel potentia actiua non dicit aliquid
pꝛiuatiue. iō potentia actiua poteſt conſiderari du
pliciter Pꝛimo vt dei in quo eſt. ſecundo vt eſt ad
creaturam. Pꝛimo mō potentia dicit ꝑfectionē ſim
pliciter. ſecundo mō non dicit ꝑfectionem ſimplr /
qꝛ nichil competit deo in reſpectu ad creaturā ꝙ ē
ꝑfectionis ſimpliciter / qꝛ circūſcripto quol; extrī-
ſeco non eſſet deus min⁹ ꝑfect⁹ ꝙ̄ nunc eſt. Etiam
ſecundum Anſelmum monolo. xv. pt; idem / qꝛ ex-
tremo non exiſtente non eēt illa perfectio ⁊ per cō
ſequens ſi aliqua ꝑfectio ſimpliciter cōueniret deo
in reſpectu ad extra poſſ; ſibi nō ineē. Sed quis ē
oꝛdo potentie vt eſt in deo ⁊ creatura. Dicit vn⁹ do henricus de ganda
ctoꝛ ꝙ potentia actiua pꝛimo ē in deo vt ꝯſideraẗ
ꝑmo mō. Pꝛimo igit̄ vt potentia actiua abſolute ī
deo ad ſe Scđo eſt potentia paſſiua abſolute ī cre-
atura. Tertio ē reſpectus potētie paſſiue in creatu
ra ad potentiā actiuam in deo. Quarto ē reſpectus
potentie actiue in deo ad paſſiuā in creatura: ſ; de
impotentia vel impoſſibilitate eſt econtra / qꝛ ea q̄
dicuntur de deo pꝛiuatiue Pꝛimo dicunt̄ de creatu
ra ſecundum ſe. Scđo in potentia in creatura in oꝛ
dine ad deum. Tertio eſt impoſſibilitas in pꝛimo
ad creaturam: ſ; alibi dicit iſte doctoꝛ contrariū hu
iuſmodi. viii. quoli. non qꝛ eſt aliq̄d impoſſibile in
creatura. iō eſt impoſſibile deo: ſ; qꝛ aliquid eſt im-
poſſibile ī deo impoſſibile eſt in creatura. ¶ Con-
tra pꝛimu; ꝙ dicit de poſitiuis ꝙ potentia actiua
ad ſe in deo non ſit rō quare potentia paſſiua eſt in
creatura. ꝓbatio. qꝛ illa potētia actiua ē oīpotētia
qua deus ꝓducit res in eē: ſ; illa potentia non ē rō
quare potentia paſſiua eſt ī creatura. qꝛ iſtam oīpo
tentia; in deo ꝑcedit in deo intellectus dei: qꝛ ꝑ vo
luntatem pꝛoducit res: ſ; creatura exiſtente ī intel
lectu dei ipa eſt foꝛmaliter poſſibilis / quia ipſemet

cōcedit ꝙ qꝛ lapis eſt exēplatus. iō eſt poſſibilis:ſ3 intellect⁹ diuin⁹ ꝑcedit oīpotentiam que eſt potentia opatiua:igiꝛ potentia actiua in deo nō eſt ratio quare potentia paſſiua eſt in creatura immo lapis in intellectu foꝛmaliter eſt foꝛmaliter poſſibilis ꝛ illud eſt poſſibile neq3 eſt foꝛmaliter ab omnipotentia neq3 pꝛincipatiue:ſed foꝛmaliter a ſe ꝛ pꝛincipatiue ab intellectu diuino. ¶Item:omnipotētia tm̄ eſt ratio pꝛoducendi extra igitur pri⁹ eſt creatura poſſibilis in intellectu dei. quia per Auicennā3. iiii. methaphiſice pꝛius eſt creature in ſe poſſibilis. ꝛc. ¶Ite3 in cauſis pꝛeciſis ſi affirmatio ē cauſa affirmationis ꝛ negatio negationis. pꝛimo poſteriorum ſi habere pulmonem eſt cauſa reſpirandi non habere pulmonem eſt cauſa non reſpirandi: igitur ſi potentia in deo eſt cauſa pꝛeciſa poſſibilitatis in creatura in potētia. in pꝛimo mō ē cā impoſſibilitatis in creatura. ¶Itē ex cuiuſcūq3 re accipitur poſſibilitas poſſibilis eiuſdem rei accipitur ipoſſibilitas impoſſibilis/qꝛ ſi pꝛeciſe ex parte. a. eſt pciſa ratio poſſibilitatis:igitur ex parte. a. ex pꝛeciſa re impoſſibilitatis/qꝛ ſi non ex parte a. accipitur ratio ipoſſibilitatis adhuc ex parte. a. ſtaret tota rō poſſibilitatis:igitur ꝛ in quocūq3 alio. Si ratio. a. eſt pciſa ratio poſſibilitatis. ideo pꝛima poſſibilitas creature eſt ex parte intellectus diuini. De alio dicto magiſtri de impoſſibilitate arguo ſimpliciter impoſſibile eſt. cui ſimpliciter repugnat eſſe:ſed nulli ſimpliciter repugnat eſſe pꝛopter reſpectum. ad aliud ꝙ ad repugnans ſibi:ſed pꝛeciſe eſt impoſſibilitas aliquoꝛum inter ſe/quia ex eodem habent aliam foꝛmalem repugnantiam ex quo habent ꝙ ſint foꝛmaliter talia qꝛ foꝛmaliter repugnantia ſuis pꝛincipiis foꝛmalibus repugnat ſubſtracto quolib3 alio per impoſſibile. ¶Item:impoſſibile ſimpliciter includit contradictoꝛia:ſed contradictoꝛia ſunt contradictoꝛia non per reſpectum ad deum immo eſto ꝑ impoſſibile ꝙ de⁹ nō eſſet ꝛ aliquis intellectus remaneret ꝯtradictoꝛia eſſēt foꝛmaliter: igitur illud dictum ſecundum doctoꝛem ꝙ qꝛ aliquid ē impoſſibile deo. iō impoſſibile in creatura min⁹ valet ꝙ pꝛimum dictū ꝙ pꝛima rō impoſſibilitatis ſimpliciter in aliq̄:ſit incōpoſſibilitas inter partes incluſas. Ex his ſequūtur quedam contra docto. pꝛimo:ꝙ relatio realis terminaꝛ ad abſolutum ſub ratiōe abſoluti quod ipſe negat in quodam loco vbi coꝛrigit reſponſionem pꝛepoſitiui ꝙ illud ſequitur dictis ſuis:pꝛobatio/quia in pꝛimo inſtanti dicit ꝙ potentia actiua eſt in deo ad ſe in ſecundo inſtanti potentia paſſiua in creatura ad ſe in tertio inſtanti eſt reſpectus potentie paſſiue ad actiuam iſte reſpectus eſt realis quero ad quid terminatur in iſto tertio īſtanti nō niſi ad abſolutū. ꝓbatio qꝛ nō ē reſpectus actiui ad paſſiuū niſi in quarto ꝛ adhuc illi re

doc. īfert. aliq̄ ꝯ bē. ex ꝓpꝛiis dictis.

ipſe tamen declarat ex intentione ꝙ reſpectus in cauſa ad effectum eſt pꝛioꝛ ꝙ econtra. ¶Tertium ſequitur ꝙ oīpotentia vt eſt in deo potētia actiua. vel quo agit eſt abſoluta ab omni reſpectu: igitur ſic in creaturis illud quo agens agit non eſt reſpectus ſed abſolutum. ¶Ad queſtionem dico pꝛimo de potentia vel poſſibili ꝙ omnipotentia vt eſt perfectio abſoluta et ſimpliciter eſt pꝛius ad ſe quocunq3 non ex ſe neceſſario in quocunq3 eſſe. et in hoc concoꝛdo cum illo. Sed non ſic eſt pꝛioꝛ ꝙ ſit cauſa quare res eſt poſſibilis: ſed intellectus diuinus: et in hoc diſcoꝛdo/ quia pꝛius eſt intellectus intelligens ꝙ iſta omnipotentia reſpectu effectus fiendi extra. Ideo res eſt poſſibilis ab intellectu diuino tanq̄ a cauſa pꝛincipatiue: ꝛ foꝛmaliter ſeipſa eſt poſſibilis:ab omnipotentia que eſt potentia operatiua neq3 tanq̄ a cauſa pꝛincipatiue neq3 foꝛmaliter. Aliud pꝛemitto ꝙ non eſt intelligendum ꝙ ſit aliqua vna affirmatio pͥma ſimplex cui repugnat ſimplex negatio tāq̄ ſimpliciter impoſſibile in ētībus quare nulla vna negatio ſimplex eſt impoſ̄is in entib⁹:qꝛ ſi alia eēt illa maxie videreꝛ eē nō de⁹ ſ3 iſta nō ē ſimplr̄ ipoſ̄is ī entib⁹ qꝛ verificaꝛ de q̄l3 alio a deo. iō nūl eſt ſimplr̄ ipoſ̄e in entib⁹ illō complexū qd̄ includit in ſe ptes icompoſſibiles vt hō irrationalis. iō īpoſſibilitas pꝛimo in nullo alio ē niſi in tali figmento inſit ſit in partib⁹ repugnantib⁹ ſicut totū eſt in partibus. iō dico ꝙ impoſſibilitas pꝛimo eſt impoſſibili rō impoſſibilitatis ꝛ nō i deo ſed qd̄ eſt oīo pͥmū ex quo nulla negatiua ē pͥma. dico ꝙ illud ipoſ̄e reduciꝛ ad itellectū diuinū ſ3 non reſpectu ipoſſibilis:ſ3 tanq̄ ad poſ̄e reſpectu ptiuꝫ qꝛ itellect⁹ dei itelligit albū:ꝛ ex hoc eſt albū poſ̄e foꝛ'alr̄ ꝛ itelligit nigrū ꝛ ex hoc ē ip3 foꝛ'alr̄ poſ̄e ꝛ ſicut ex itellectu dei hn̄t albū ꝛ foꝛ'ales ētitates ſic hn̄t foꝛ'lr̄ repugnāre. ꝛ iō illud totū figmētū albū ꝛ nigrū ē pͥmū ipoſ̄e in q̄ ē pͥma rō ipoſſibilitatis ꝛ non in deo:ſ3 in ipſo ē pͥa rō poſſibilitatis ptiū. Et nō valet illa diſtictio de ente rato ꝛ de ratitudine/ qꝛ ipoſſibile ꝙ figmētū concipitur vt vnū niſi ab itellectu errāte:qꝛ nūq̄ concipit aliq̄s ſimul irratiōalē hominē:niſi qꝛ apparet ſibi ꝙ ptes non repugnāt. Ex iſto patet ꝙ intellectus diuin⁹ eſt pꝛeciſe cauſa poſſibilitatis in entibus. Sed aliquo modo impoſſibilitatis inq̄tū creat entia foꝛmalis repugnātie ex quibus cōſtituitur vnū figmētū3 vt chimera ex pte hominis ꝛ bouis cui repugnat ſimul cōcipi niſi ab intellectu errante/qꝛ ſi tali nō repugnaret entitas non eſſet figmentum:ſed ſecundum ſe poſſibile.

opīo doc. ad q̄ſtionē.

¶Ad pꝛimū cū dicitur paſſio eſt effectus illatio actionis conceditur:ſ3 non ſequiꝛ ſi non pt̄ eē paſſio q̄ eſt effectus niſi pꝛopter cauſationē actionem: igitur non poteſt eſſe impoſſibilitas ibi:niſi qꝛ agens non poteſt cauſare. Licet enim paſſio que eſt effe=

compoſſibilitas in effectu non poſſet recipere illõ incompoſſibile eſto per incompoſſibile ꝙ deus vellet dare ⁊ poſſet.

¶Queſtio.ii.

Ueritur ſecundo: vtrum deus poſſit aliud facere ꝙ̃ facit. Ꝙꝫ nõ. qꝛ non põt facere niſi qȯ bonũ eſſet ſi fieret: ſꝫ tale nũc facit. ¶Oppoſitum. math. xxvi. potuit rogare pr̃eꝫ de duodecim legionibꝰ angeloꝝ ⁊ tñ non fecit. ¶Ad queſtionẽ dico ꝙ deꝰ pꝛt velle: ⁊ non velle libere ꝗ̃libꝫ aliud a ſe ſic p̄t velle qȯ vult ⁊ non velle qȯ vult ⁊ queliꝫ talis ē diſtinguẽda ſcd̄m compoſitionem ⁊ diuiſionẽ in ſenſu compoſito eſt q̃lꝫ tal' falſa deꝰ volẽs hoc põt nõ velle hoc ſi ue accipiant̃ extrema vt denominãtur vniuerſari ꝓ eodem tp̄e ſiue pꝛo alio ⁊ dꝫ exponi per duas cathegoꝛicas. Per p̄mã de ineſſe ſcd̄am de poſſibili ſi accipiant̃ extrema ꝓ diuerſo tp̄e. Patꝫ ꝙ vtraqꝫ ē vera. Si pꝛo eodẽ adhuc ē vtraqꝫ vera / qꝛ ſimul eſt potẽtia ad oia ē diuiſim pꝛo eodẽ tp̄e ⁊ ſicut ē in voluntate noſtra reſpectu effectꝰ eligẽdi qȯ eſt ſimul in potẽtia ad obiecta diuiſim ꝓ eodẽ inſtanti ⁊ eſt ibi pꝛioꝛitas nature q̃ eſt cauſe ad effectũ ſic eſt de voluntate diuina in eternitate reſpect u oim̃ aliarum a ſe ⁊ eſt ibi volũtatis ad effectũ pꝛioꝛitas nature que eſſe cauſe / qꝛ volũtas ē pꝛioꝛ ꝙ̃ effectus ſuus p̄oꝛitate cauſe. ¶Ad rõem cum dicit̃ non p̄t facere niſi qȯ bonũ eſt dico ꝙ verũ eſt nõ niſi ꝙ bonũ eẽt ſi ab eo fieret ſi tñ intelligit̃ ꝙ nõ p̄t facere niſi qȯ bonum eſt nunc nego / qꝛ poteſt facere quod nunc non eſt.

¶Diſtinctio. xliiii. ¶Queſtio.i.

Irca hãc diſtinctionẽ. xliiij. querit̃ pꝛimo: vtrum deꝰ poſſet ꝓducere alia aliter ꝙ̃ ſecundũ oꝛdinẽ ab ip̄o diſpoſitum. Ꝙꝫ non. qꝛ ſi ſic inoꝛdinate faceret: ꝯñs falſum. ¶Item non p̄t ſcire oia ſimul: igit̃ non p̄t aliter facere ꝙ̃ facit: qꝛ ipſe ſcit quod facit: igitur ſi poſſet facere oppoſitũ poſſet nũc ſcire oppoſitũ. ¶Item: ſi ſic igit̃ in eternitate eẽt potentia ad oppoſitos modos ſimul. ¶Item: ſi ſic: igitur poteſt aliter mouere coꝛpoꝛa celeſtia ꝙ̃ facit. ḡ aſtrologia q̃ eſt de motu coꝛpoꝝ celeſtiũ non eſſet ſcientia / qꝛ illa coꝛpa poſſũt aliter moueri ꝙ̃ mouentur. ¶Itẽ Si ſic ſciẽtia naturalis non eẽt ſcientia cum ſit de mouẽtibus ⁊ motis. ¶Oppoſitũ ꝓducere res al'r ꝙ̃ ſecundum oꝛdinẽ nunc diſpoſitũ non clauderet cõtradic. igit̃ deus poſſet hoc facere. ¶Ad queſtionẽ dico ꝙ in oĩ agẽte libere ꝙ põt agere ꝯfoꝛmiter regule ⁊ diffoꝛmiter p̄t diſtingui ipſum poſſe agere de potentia abſoluta vel oꝛdinata / quia ex quo nõ neceſſario agit ſecundum oꝛdinem poſitum: poteſt igitur quid libet libere agens aliter agere ſecũdum potentiam abſolutam ꝙ̃ ſecundum oꝛdinatã. Secundo dico ꝙ ſi regula illa nõ eſt in poteſtate agentis immo ipſe ſubeſt legi ⁊ non lex ſibi. ideo ſi agit aliter ꝙ̃ ſecundum illã regulã inoꝛdinate agit ideo omnes homines cũ ſubſint legi diuine inoꝛdinate agunt ſi cõtra iſtam legem agãt ſi tñ lex illa ſecundũ quã agit aliquis ſubeſt ſibi p̄t de potẽtia abſoluta agere non ſolũ ſecundum illũ oꝛdinẽ: ſed ſecundum aliũ ab ipſo ꝯſtitutuꝫ. ⁊ ſi non ioꝛdinate agat: ſed deus dedit vniuerſalem legẽ pꝛacticam ex ſapientia ſua vel magis ex volũtate ſua / qꝛ iſta lex pꝛactica oia finaliter bene operans ſaluabitur nõ eſt intellectui nota ex terminis cũ in terminis nõ ſit rõ neceſſitatis. ideo intellectus diuinꝰ nõ aſſentit niſi poſt acceptionem volũtatis. nunc autem agit deꝰ ſcd̄m iſtas leges. põt tñ aliter agere de potentia abſoluta / ⁊ qꝛ iſta lex ſubeſt volũtati diuine. iȯ non eſt iuſta: niſi qꝛ voluntas dei acceptat. ideo poteſt aliter agere ⁊ aliam legem concedere: ⁊ ſi non inoꝛdiate agat ſtatuẽdo ꝙ omnis creatura ratiõalis ſaluabit̃. dico tamen ꝙ iſta deus poteſt aliter agere ꝙ̃ diſpoſuit eſt diſtinguenda ſecundum cõpoſitionem ⁊ diuiſioneꝫ in ſenſu compoſitionis ē impoſſibilis qꝛ non ſtant ſimul ꝙ aliter agat ꝙ̃ diſpoſuit ſtante illa diſpoſitione ⁊ oꝛdinatione ſenſus diuiſus ē verus / qꝛ deꝰ facit hoc modo ⁊ tñ poteſt oppoſito modo / qꝛ ſicut deus diſpoſuit ſic eẽt faciendũ ſecundũ hunc oꝛdinem: ita poſſet al'r diſponere ⁊ tunc eſſet aliter faciendũ. Aliud dico ꝙ oꝛdo ē ſecũduꝫ leges vniuerſales vt ꝙ oia hõicida occidatur ⁊ ſtãte lege vniuerſali pꝛactica non poteſt facere quin iſte hõicida moꝛiatur: ſed legiſlatoꝛ poteſt iſtuꝫ dupliciter ſaluare ſi ſit in eius poteſtate vno modo pꝛeueniẽdo ipſum ne ſit homicida ⁊ tunc poteſt iſtum qui eſt homicida nunc vel ſaltem potuit ſaluare ſtante lege in vniuerſali. alio modo poteſt eum ſaluare ſtatuendo legem contrariam deſtruendo iſtam. Sic deus poteſt ſaluare iſtum peccatoꝛeꝫ viuentem ſtãte lege vniuerſali: quia poteſt pꝛeuenire illum dum viuit ne moꝛiatur in peccato moꝛtali. Alio modo poteſt de potentia abſoluta contra iſtam legeꝫ vniuerſalem ſtatuendo aliam: ⁊ tamen non vult iſtum ſaluare. vnde aliter poteſt iſtum ſaluare ꝙ̃ iudam ⁊ aliter iudam ꝙ̃ lapidem / quia iſtum peccatoꝛeꝫ poteſt ſaluare manente lege vniuerſali ꝙ omnis finaliter malus dampnabitur pꝛeueniendo iſtum ne ſit liter malus: dampnabit̃ pꝛeueniendo iſtum ne ſit finaliter malus: et tamen non vult magis ſaluare iſtum ꝙ̃ iudam. iudam poteſt ſaluare manente natura iude ponendo aliam legeꝫ vniuerſalem ꝙ omnis rationalis natura ſaluabitur. ¶Ad pꝛimum pꝛincipale dico ꝙ non ſequitur poteſt aliter facere ꝙ ſecundum hunc oꝛdinem: igitur inoꝛdinate: ſꝫ eſt fallacia conſequentis ab inferioꝛi ad ſuperius cum nota alietatis cauſa cognitio / quia ſi alius oꝛdo eſſet bonus foꝛet. ⁊c̃. ¶Ad aliud concedo ꝙ potentia et ſcientia equantur et eſſentia: ſed ex hoc non opoꝛtet ꝙ omnimodo equentur in comparatione ad obiecta / quia non opoꝛtet ꝙ ſciat omne id foꝛe quia poteſt facere foꝛme / quia ſcientiam eſſe alicuius actu eſt eius vt actu eſt: ſed ponam actu eſſe alicuius non requirit illud eſſe actu: ſed tantum in potentia in ipſo. ¶Ad aliud patet ꝙ in eter-

nitate pōt ſimul inutrūqꝫ oppoſitū diuiſim non poteſt in oppoſita ſimul. ¶ Ad aliud dico ꝙ deus aīſ pōt mouere coꝛpa celeſtia ꝗ̄ facit ſicut patꝫ de ſole ſub ezechia rege ꝛ tpe Joſue ꝓphete. nec aſtrologia ſciētia ſcitur ꝙ moueantur ſic coꝛpoꝛa celeſtia. vel ſic niſi ꝙ vt in pluribus deus permittit nunc illa moueri ſed concluditur demonſtratiue paſſio aptitudinaliter de ſubiecto ꝛ ī pluribus ſic eſt actu de facto et creditur a quibuſdaꝫ ꝙ ſicut deus fecit ſpecialiter circa ſolem ſic de alijs coꝛpoꝛibus celeſtib⁹ retrograde ne ſolueretur armonia. ¶ Ad aliud de naturalibus. dico ꝙ naturalis philoſophus dicit ꝙ appꝛopinquante ſole generatur plus de igne ꝛ alio tempoꝛe plus de aqua ꝛ illud ē neceſſarium. Sꝫ ꝙ tunc appꝛopinquatur vel tunc non concludit. vl̄ poteſt dici ſicut prius ꝙ concludit paſſiones aptitudinales: ꝛ ille poſſunt non in eſſe rei.

¶ Queſtio ſecunda.

Secundo ꝗ̄ritur: vtꝝ deus poſſit facere melioꝛa ꝗ̄ facit ❧ non. Aug. lxxxiij. q. q. l. ſi non genuit filium equalem. ꝛc̄. Si poteſt facere melioꝛa ꝛ nō vult inuidus eēt. ¶ Item: Aug. iij. de libero arbitrio quicq̄d tibi occurreret reſpectu rōe melius hoc facit de⁹. ¶ Oppoſitum: ſup Gen̄. xj. deus poſſet facere hominē: ita bonū vt non peccaret: et nec peccare vellet: ſꝫ manifeſtū eſt ꝙ nō fecit eū ita bonuꝫ. ¶ Dico ad queſtionē ꝙ deus vniuerſaliter non facit melius ꝙ poteſt primo / q2 anime noſtre ſunt capacioꝛes maioꝛis gratie ꝗ̄ non hn̄t / q2 ſi nō eſt intenſio in genere ſubē ꝛ remiſſio in diuina ī natura ſunt equalia: igitur cuꝫ aīa xp̄i ſit capax maxime gratie igitur ꝛ anime noſtre. vel eſto ꝙ ſit intenſio in ſubā adhuc vnum indiuiduum non excedit aliud infinitum: igitur anime noſtre adhuc erunt capaces magne gratie ꝗ̄ non habent. ¶ Item Angeli cum ſint in natura equales vel maioꝛes ꝗ̄ anima intellectiua: igitur tāte capacitatis beatitudinis ē natura cuiuſlꝫ angeli ſicut alia anima itellectiua. ꝛ certum ē ꝙ ſupꝛem⁹ angelus non habebit tantam beatitudinē ſicut aīa xp̄i: igiꝫ nec infimus angelus a multofoꝛtioꝛi. ¶ In iſtis ēt coꝛpoꝛib⁹ veriſimile ē ꝙ de⁹ nō dedit tātā pfectionē itenſiue in accīſitibus ſicut potuit dediſſe vt nec ī claritate vl̄ limpiditate nec ī ſubtilitate: nec ēt dedit tā: ā pfectionē extēſiue ī actib⁹. vn̄ ꝛ ſi coꝛpa celeſtia nō recipiāt pegrinas īpſſiōes hoc ē vꝫ coꝛruptiuas vt poſuit auerrois. poſſūt tn̄ recipe pegrinas īpſſiōes pfecturas. lō nūqꝫ pt rn̄dere de hoc qō ōz. xij. ꝙ nullū ſépitnū pt capere eē ab alio effectiue: ꝛ tn̄ ē coeternū ſoli. vn̄ vt pōlt Aug. ſup geñ. viij. lumē ē ī ꝯtinuo gigni. pꝫ igiꝫ ꝙ de⁹ abſolute pt facere melioꝛa mīta ꝗ̄ fa

hoc facit deus. lō nichil in re occurrit melius de facto ꝗ̄ fecit deus. ¶ Diſtinctio. xlv. ¶ Queſtio. i

Circa hāc diſtinctionē. xlv. ꝗriꝫ pmo. vtꝝ ī deo ſit volūtas foꝛmalr̄ ex natura rei. ❧ nō. q2 nō pt velle volūtate. q2 ſi ſic poſſet volūtas ſua recipe velle. ¶ Itē: ſi eēt ibi volūtas fc̄falr̄ ex natura rei: igiꝫ hēret obꝫ ex natura rei. ꝑ. f. m: q2 ſi ſic realr̄ repſentareꝫ ad ipꝫ ſꝫ volūtas dei nō realr̄ referreꝫ ad obꝫ extra nec ad obm̄ itra. ¶ Itē: ſi ſic igiꝫ volūtas dei hēret finē q2 volūtas ē reſpectu ſi nis vt pt hēri. i⁰. ethi. ꝛ. 3⁰. ſꝫ volūtas dei nō hꝫ finē q2 nihil meli⁹ ſe ꝛ finis ē meli⁹ eis ꝗ̄ ſūt ad finem. ¶ Oppm̄ de⁹ ex natura rei hꝫ oēm pfectionē ſiplr̄ ſꝫ volūtas ē pfectio ſimplr̄: q2 ī q̄lꝫ e melioꝛ ipa ꝗ̄ nō ipa. ¶ Itē de⁹ ē btūs ex natura rei ꝛ ſua btitudo nō ē ī actu negociatiuo alicui⁹ potētie: ſꝫ infrui ſcōꝫ Aug. 3. de doctri. xp̄i. ¶ Itē ſpūs ſctūs ē ex natura rei: igiꝫ ꝛ pncipiū ſpirādi ipꝫ eſt ī dēo ex natura rei hmōi ē volūtas. ¶ Itē math. vi. Fiat volūtas tua Et ps. oia ꝗcūqꝫ voluit fecit. ¶ Queſtio. ij.

Secūdo ꝗritur: vtrū volūtas dei ſit eēntia dina ❧ nō. q2 ſi ſic cū volūtas ſit pncipiū ſpirādi eēntia eēt pncipiū ſpirādi. ¶ Itē q̄re volūtas eēt eēntia pari rōe itellect⁹ eēt eēntia. ꝛ ꝗ̄ ſūt idē ī tertio ſūt eadē inter ſe ꝛ p ꝯñs nō magis vellet de⁹ volūtate ꝗ̄ itellectu. ¶ Itē ſi ſic igiꝫ pm⁹ act⁹ volūtatꝭ eēt reflex⁹ / q2 qn̄ idē ē obꝫ ꝛ potētia eliciēs act⁹ ē reflex⁹. ¶ Oppoſitū Aug. de ci. dei. xi. c. x. hec ē ſimplicitas dina ꝙ eſt ꝗcq̄d hꝫ excepto relatiuo. ¶ Itē ſi volūtas nō eēt eēntia: igiꝫ eēt ipfectioꝛ eēntia / q2 nichil ibi eſt perfectius eſſentia ꝛ per conſequens voluntas non eſſet principium communicandi naturam / quia principium communicandi non poteſt eſſe imperfectius ꝗ̄ foꝛmalis terminus.

¶ Diſtinctio. xlvi. ¶ Queſtio. i.

Utrū voluntas dei ſemper implicatur. ¶ ❧ non. Math. xxiii. quotiens volui cōgregare ꝛ noluiſti. ꝛc̄. igitur voluit ꝛ non fecit: quia tu noluiſti. ¶ Itē pme. ad thimoth. ii. vult oēs hoīes ſaluos fieri. ¶ Oppoſitū Ro. ix. volūtati ei⁹ qs reſiſtit. ¶ Itē: in ps. oia ꝗcūqꝫ voluit fecit. ¶ Qō. ii.

Secundo queritur: vtrū deus / velit mala fieri. ❧ ſic. mala fieri eſt ad decoꝛē vniuerſi ſcōm Aug. in enchiridion

Diſ. xlvii. Queſt. i.

Circa hãc diſtincti-
onem. xlvij. queritur primo.
vtrũ deus permittat mala fie
ri. Qꝫ non / qꝛ meliora ſi ſic aut
volens. ſi volens: igitur vult ma
la. ſi nolẽs: igitur impotẽs fuit
ad impediendũ. ¶ Item ꝑmit-
tere aut eſt actus rectus aut reflexus. ſi rectus: igiꝉ
vult malum. ſi reflexus aut igitur eſt velle aut nolle
ſi velle igitur vult malum. ſi nollens ꝑmittit: igitur
eſt ĩpotens. ¶ Oppoſitũ Aug. in enchiridiõ miro
mõ non ſit voluntatẽ dei tunc nõ ſineret fieri.

Di. xlviij. Queſtio vnica.

Queritur vtrũ volun
tas creata cõformis voluntati
increate ſit ſꝑ recta. Qꝫ ſic / qꝛ
intellectus creatus ẽ rect⁹ q̃ eſt
conformis intellectui diuino q̃
ſcit rẽ ſicut ẽ. ergo ſic voluntas.
¶ Oppoſitũ de⁹ voluit xp̃m pa
ti ⁊ iudei noluerũt ⁊ tñ nõ habebãt voluntatẽ rectã.
¶ Ad primã queſtionẽ dicit vn⁹ doctor ꝙ voluntas
non eſt in deo niſi ꝯparando volũtatẽ ad extra. Et
alius doctor ponit ꝑ ꝯparatonẽ ad intra ⁊ argumen
tum eſt ꝯ iſtos in ꝓhemio libri ⁊ di. xxv. iõ dico ad
queſtionem ꝙ in deo formalr̃ ẽ ꝑtãs ex natura rei:
⁊ intelligo ex natura rei ꝙ eſt non tñ ex compara
tiõe alicuius potentie comparanꝉ ⁊ ſic nec ẽ intel-
lectus nec volũtas in deo: qꝛ iſta ſunt ibi actualiter
non tñ potentialiter neqꝫ tñ virtualr̃ neqꝫ q̃ ſunt
tñ ꝯfuſe ꝑ illud vocabulũ formalr̃ itelligo aliq̃d eẽ
quidditatiue: ita ꝙ ratio ei⁹ q̃dditatiua ẽ ibi ⁊ ſic vo
lũtas formalr̃ ẽ in deo ex natura rei illud pꝫ ꝑ rõeꝫ
ad oppoſitũ ⁊ ꝑ rões factas ſuperi⁹ de ĩtellectu vbi
probaꝉ ꝙ intellectus ẽ in deo ex natura rei fo͛alr̃.
¶ Itẽ: addo aliã rationẽ nihil re. ẽt p̃t eſſe forma-
liter infinitũ itenſiue volũtas eſt formaliter ĩfinita
intenſiue. ḡ nec p̃t eẽ in deo ꝑ intellectũ negocian-
tem. ex natura rei. Maior pꝫ / qꝛ nichil ẽ ens ſꝫ vt
hic loquor de ente re vt eſt in obiecto vt cognitũ tñ
niſi relatio realis: ſꝫ nulla relatio realis eſt infinita
qꝛ nulla relatio realis formaliter infinita vt ſupe-
rius probatũ: igitur nec re. a multo fortiori. ¶ Itẽ
ſuperius argumentatũ eſt in natura mere intellec-
tuali equalis eſt intelligibilitas ⁊ intellectibilitas
igitur in eadem natura equalis entitatis eſt volitũ
⁊ voluntas. ¶ Ad ſcḋam queſtionem. dico ꝙ volũ-
tas dei ẽ eſſentia diuina ex natura rei: ita ꝙ eſt ſim-
pliciter idẽ ⁊ perfecte: qꝛ quicq̃d ẽ ꝯpoſſibile ĩfinito
intrinſece ẽ ꝑfecte ⁊ ſimplr̃ idẽ illi. Aliter ei eſſet ſi
bi ꝯpoſſibile: ⁊ tũc eſſet ibi ꝯpoſitio. ad hoc ẽ Aug.
xv. de tri. xiij. dicens ꝙ iuſticia ẽ bonitas ⁊ btitudo
⁊c̃. Sꝫ nũq̄ ẽ ꝑdicatio in abſtracto niſi ſit predica-
tio per ſe primo mõ vt in creaturis. vel per ſe ſecũ
do modo vt in deo vbi eſt vera ꝑdicatio ydemptic-
ca in hoc aũt omnes conueniunt ꝙ voluntas eſt eſ
ſentia. Sed an ſit diſtinctio ex natura rei inter ipſa
vel non diſcordãt ⁊ dicũt doctores ſuperius recita
ti. Prim⁹ ꝙ eſt diſtictio ꝑ intellectũ ꝯparãtẽ ad ex̃.
Scḋs ꝑ intellectũ ꝯparãteꝫ ad itra. ⁊ ꝯ iſtos ſũt re.
ſuperius facte ⁊ adduco vnã. volũtas vt dicit ꝑfec-
tionẽ ſimplr̃: ꝑſcindit oẽꝫ relationẽ realẽ: qꝛ nulla
relatio p̃t eẽ ꝑfectio ſimplr̃: igiꝉ nec p̃t includi in ꝑ
fectiõe ſimplr̃: qꝛ q̃cq̃d icludiꝉ ò in ꝑfectõe ſimplr̃
ẽ ꝑfectio ſimplr̃: igiꝉ volũtas vt ẽ ꝑfectio ſimpliciꝉ
nõ diſtinguiꝉ adi. re. neqꝫ re: igiꝉ ſũt ſynonima q̄tũ
ad id qḋ importãt: illud videꝉ ꝯ ipos ⁊ ꝯ ſanctos
qꝛ tres ꝑſone non ſũt magis q̄ vna. dico igiꝉ ꝙ eſt
vera ydẽptitate ſimplr̃ ⁊ reali ſtat vna diſtinctio re
alis ſcḋm q̃d ex natura rei ⁊ eſt diſtinctio iſta vt di-
ctum ẽ ſuperius inter alia q̃ hñt tres ꝯditiões vere
diſtinctiõis realis: ſꝫ non quartã ꝯditionẽ vt ꝙ ali-
qua ſũt duo vere in actu vt diſtinguiꝉ ꝯ eẽ in poten
tia ꝯ eẽ in veritate tñ ꝯ eſſe ꝯfuſum. iſte tres condi
tiones poſſũt alia duo hẽre. ita vere ſicut non eſſet
niſi tñ alterũ. Sed non ſtat in propoſito vera non
ydemptitas que ẽ q̃rta ꝯditio ꝯplens vnã diſtictio
nẽ: ſed ſtat vera non ydemptitas ſolũ ſicut ẽ paſſio
nis entitatꝫ ad ipm̃ ens ⁊ entitatꝫ vni⁹ hoc. qꝛ ſi de
beret diffiniri non caderet in eius diffinitiõe ⁊ hoc
ꝯceſſerunt antiq̃ dicentes ꝙ nõ ſũt formalr̃ idẽ. illd
ꝓbo triplici rõe ⁊ auctoritatib⁹ ſanctoꝝ. Primo ſic
Modus intrinſecus alicuius q̃dditatẽ non deſtruit
illi⁹ cuius dicit modũ. ſꝫ infinit⁹ ẽ mod⁹ intrinſec⁹
voluntatis ⁊ diuinitatꝫ: igiꝉ nõ deſtruit rõeꝫ q̃ddi-
tatiuã huius nec illi⁹. Sed ſi volũtas non eẽt infi-
nita. nec etiam diuinitas abſoluta rõ voluntatꝫ nõ
eẽt rõ q̃dditatꝫ diuinitatꝫ nec etiã eſſẽtie / qꝛ vnũ nõ
eſſet aliud diffinitiue: igiꝉ neqꝫ ſub iſto mõ erit diui
nitas q̃dditate voluntas. Que igiꝉ ſcḋm ſe ſunt di-
ſtincta q̃dditatiue q̄tũcũqꝫ ſint infinita quidditati
ue nunq̄ ſunt idem formaliter. Dicit igitur quecun-
qꝫ ſecundũ ſe non idem realiter eſto ꝙ ſint finita nõ
fient idem realiter q̄tũcunqꝫ ſunt infinita: ſed ſem
per erũt diſtincta realiter ꝑ eandẽ rõem. Sꝫ volun
tas ſcꝫ ⁊ itellect⁹ ſi eẽnt finita diſtinguerẽꝉ realiter
igitur q̄tũcunqꝫ ſtãt infinita nõ hẽbũt ydemptita-
tẽ realem. dico ꝙ ꝯñ non valꝫ / qꝛ infinitas exclu-
dit compoſitionem ⁊ ꝑ conſequens oẽm diſtinctio
nem realem ſimpliciter: ſꝫ non excludit diſtinctio-
nem formalem: nec diſtinctionem realem ſecundũ
quid. ¶ Secundo arguo ſic. primo ꝓmittẽdo duas
diſtinctiones. Prima ꝙ due ſũt differentie in intel
lectu. vna intelligendo obiectum formale quod eſt
itra ſiue ex̃. ſibi correſpõdeat vna res vel due tãq̄
terminãs extra ſicut patet albedo in re extra acci-
pitur ab vna re: ⁊ tñ aliud eſt obiectum formale in
intellectu de conceptu coloris differentie ſue: non
obſtante ꝙ vna res ſimplex extra correſpondeat
vtriqꝫ. ⁊ ſimiliter vnius rei poſſunt eſſe duo modi
logicales diuerſi. vel duo modi gramaticales. logi
cales vt homo humanitas. gramaticalis vt homo
hominis: ita ꝙ vna ẽ diſtinctio obiectorum forma-
liter conceptorum: et alia eſt diſtinctio ex differen-
tia modorum concipiendi. ¶ Ex hijs arguo. be-
atus videbit deum intuitiue: et etiam volunta-
tem dei intuentem: aut igitur videt hic duo: ita ꝙ
habet non idem obiectum formale: et tunc habe-
tur propoſitum: qꝛ q̃ intelligit intuitiue videt rẽ ſi-
cut eſt: ⁊ nõ fabricat ibi aliq̃d ꝑ intellectũ negociã

tem:igiť ſunt ibi obiecta formalia diſtincta / aut tm̄ h3 idē obiectū ſub diuerſis modis ɔcipiēdi: ⁊ tunc nō eſt ibi maioꝛ diſtinctio īter eēntiā ⁊ volūtatem ꝙ ſi intelligeret hoc ꝙ eſt volūtas et volūtatis vel nō maioꝛ ꝙ ſapiētia ⁊ ſapiētis: ⁊ tūc poſſet btifica ri equaliť ſicut in eſſentia / ⁊ nō eēt maioꝛ diſtictio eē nature ⁊ attributi ꝙ attributi in recto ⁊ ī gēnio vel attributi in cōcreto ⁊ in abſtracto: nec pōt bea tificari in aliquo includente reſpectū relationis eſt nullū tale ſit pfectiōis. Tertio arguo in eadē pſo na ſunt plures ꝓprietates ſcđm oēs ⁊ ſcđm vnum doctorē ſunt realiter diſtincte / vt ſunt res hoc eſt res relatiua ⁊ neutra trāſit in aliā ⁊ tn̄ nō faciūt cō poſitionē:qꝛ ābe trāſeūt ī ītiūvt ī eēntiā:igiť mlto fortiori ſine ɔpōe pñt eē ibi due rōes eēntiales for maliter infinite q̄ tranſeūt in inuicē / ⁊ ī tertiū ⁊ tn̄ poſſunt diſtingui formaliter: ſed eſto p impoſſibi le ꝙ volūtas pōt eē ibi pcedēs eēntiā / eēntia realiť trāſiret in ipā3 ꝓpter eiꝰ infinitatē: ⁊ nūc eſt econ uerſo:igiť diuinitas ⁊ volūtas nō ſunt idē formalr ¶ Ad hoc eſt Aug.xv.de tri.v.vbi loqtur de itel lectu / iuſticia / et bonitate / ⁊ volūtate ɔcedit ipa eſ ſe equalia:ſ3 idē formaliť nō ē eq̄le ſibi:vñ ſcđ3 An ſelmū / nichil eſt ſibiipſi eq̄le. ¶ Itē. Aug.ɔ̄ Maxi mianū.ix.ſic arguit. Si pōt vna veritatē pmā eſſe bonā verā.⁊c.igiť q̄to magis vnꝰ deꝰ ⁊ tres pſone q̄ro ergo aut itelligit au.diſtinctionem attributoꝝ ſola rōne:et ſic nō valet rō ſua:igiť pōt eē vnꝰ deꝰ et tres pſone realr diuerſe. S3 argueret.a.ſcđ3 q̄d ad ſimpliciť:igiť o3 ꝙ intelligat maiorē differētia3 ꝙ realē tm̄. Dicit hec rō eſt equaliť ɔtraſte:qꝛ tu po nis attributa eſſe diſtincta diſtictiōe reali niſi ſcđ3 q̄d:igiť nō pōt ex hoc iferre diſtinctionē realē ſim pliciter pſonaꝝ. dico ꝙ nō eſt ɔtra me: qꝛ q̄ꝝ prin cipia formalia poſſunt eē nō eadē formaliť in re pn cipia pñt eſſe nō eadē realiť in re: qꝛ ipſi ɔcedūt ꝙ minoꝛ diſtinctio req̄riť in pᷓcipijs formalibꝰ ꝙ in pꝛincipiatis: nūc aūt diſtinctio ſcđm q̄d realis ſim pliciť eſt maioꝛ ꝙ diſtictio rei: ⁊ pōt ſufficere ad di ſtinctionē realē pſonaꝝ nō ſic ſola diſtinctio rei in pꝛincipijs. ¶ Itē Damaſceñ.ix.et.iiii.ca. dicit eē ī ſe oīa hñs illud pelagꝰ infinitū et.iiii.ca. Si ſapiē tiā bonitatē dicit nō naturā dicit:ſ3 q̄ circa naturā igiť ſi eē eſt pelagꝰ infinitū: ⁊ bonitas ⁊ ſapia ſunt aliqua circa naturā pñt inter ſe habere formalē di ſtinctionē. ¶ Itē. Hylariꝰ.xii.d tri. Niſi pfecti dei q̄ et verbū tuū ⁊ ſapiētia et veritas:q̄ filiꝰ tuꝰ ex te natꝰ eſt:igiť illā pfectionē in qua filius natꝰ eſt pꝛe habere:pater igiť ab eterno pꝛehabet iſtas perfe ctiones:nō igiť ſunt ibi p intellectū negociantē ad extra nec ad itra:qꝛ itellectꝰ negociās ſeqtur gñā tionē filij cū ſit totiꝰ trinitatꝭ. ¶ Itē. Anſelmꝰ mo nologiaꝝ.xv. In deo ē q̄cq̄d eſt oīno meliꝰ ipm ꝙ non ipm. Nullū tale pōt eē niſi a ſe:ſi igiť nō ē ibi

negat ꝓprietatis ad eēntiā:ſ3 p te tm̄ eſt vtrobiq3 vera idēptitas ⁊ nō formalis. ¶ Itē: diuinitas nō eēt realiter ifinita niſi bonitas eēt eadē.ſi realiter: igiť neq3 pōt eſſe formaliť infinita niſi ſit eadē ſibi formaliť. ¶ Itē: in diuinis nō manent niſi duo gñā ſed ſi maneret ibi bonitas formaliť eſſent tria ī di uinis. ¶ Ad pmū dico:ꝙ multiplex idēptitas for malis pōt eē. Uno mō adeq̄tiōis: ⁊ hoc dupliciter ſcđm pdicationē ⁊ ſcđm pfectionē:tertio ſcđm mu tuitatē ſicut declaratū eſt ſupꝰ de nō adeq̄tiōe eſſē tie et ꝓpetatis ɔſtitutiue:qꝛ nō ſunt ad extra ſcđm pdicationē neq3 ſcđm pfectionē:et pſona ē forma liter eadē ꝓprietati:ſed nō ecōtra iō ē ibi nō idem ptitas formalis mutuo : ſed in altero extremo tm̄ ſed attributū vt volūtas nullo iſtoꝝ triū modoꝝ ē nō eadē formaliter eēntie: dicendū q̄rto mō qꝛ non q̄dditatiue / iō nō eodē mō ſunt ꝓpetates et eſſen tia idē ſicut attributū et eēntia. ¶ Ad aliud nego ɔñam:vñ vlr qñ formalitas ponit ex pte extremi cōcedo oēs tales ꝓpones volūtas formalr ē eſſē tia formaliter:ſ3 ſpecifica cōpōne p ly formale ne go obm̄:iō licet nō poſſ3 eē infinitū realiter niſi ſit idē realiť cuil3 cōpoſſibili neceſſaria pōt tn̄ eē ifini tn̄ formaliť:l3 nō ſit q̄dditatiue idē. ¶ Ad tertiū di co / ꝙ illa ꝓpō nō eſt ſcripta ab aliq̄ ſcđō:ſ3 Aug. di cit.xlvi. de tri.iiii.ꝙ duo modi pdicādi ſunt ī diuis ad ſe et ad alteꝝ. Et Boetiꝰ ꝙ relatiōes trāſeūt / ⁊ dico ꝙ Aug. intelligit ꝙ modꝰ ad ſe cōtinet pdica mēta p ſe:pmo mō ⁊ p ſe ſcđo mō: ⁊ dicūť attribu ta ſcđm ſubſtātiā vt dici ſcđm ſubſtātiā diſtiguitur ɔ̄ relationē:nō vt diſtinguiť ɔ̄ tranſire in eēntiā:qꝛ ita vere trāſit attributū ſicut relatio. ¶ Ad pmam rōnē pme q̄onis dico:ꝙ voluntas dei vere vult:et tn̄ nō recipit velle: ⁊ hoc eſt iperfectiōis in creatu ris ꝙ volūtas ſua recipit velle:nec tn̄ ſeqtur ɔ̄ hoc ꝙ itavult intellectu imediate ſicut volūtate:qꝛ vbi volūtas ⁊ intellectꝰ ſunt realiť diſtincta: certū ē ꝙ voluntas vult imediate ipa volūtate ⁊ nō intelle ctu:igiť ſic erit vbi diſtinguiť formalr: ⁊ iō velle dei trāſit in eēntiā mediāte volūtate volūtas aūt ime diate qualē eīn hñt ordinē diſticta realiť talē habe būt formalē vbi diſtinguiť formaliť. ¶ Ad aliō ɔce do:ꝙ volūtas h3 obm̄ ex natura rei:ſ3 nō ꝓpť hoc ſunt btitudines volūtatis ⁊ itellectꝰ ad obiecta ex natura rei:vt dictū eſt pus. ¶ Ad aliō dico: ꝙ rō ſi nis nō eſt melioꝛ his q̄ ſunt ad finē:ſ3 illud qō eſt ſi nis in habētibꝰ finē:nūc aūt voluntas dei nō eſt ꝓ pter finē ſuū cū nō habeat finē / ſed vult finē. ¶ Ad rōnē pꝛimā ſcđe q̄onis dico ꝙ licet volūtes ⁊ eſſen tia ſunt idē realiť tn̄ eē pᷓcipiū ſpirādi poteſt repu gnare vni formaliť licet nō alteri. ¶ Ad aliō dico: ꝙ pꝛimꝰ actꝰ volūtatis eſt rectꝰ:qꝛ illō qō volūtas pꝛimo amat eſt deꝰ: ⁊ nūꝙ eſt actꝰ reflexꝰ niſi quā do potentia eliciens ⁊ obm̄ ſunt idem formaliter.

poſitiue ꝛ vtraq3 ſubdiuidiẗ noliſio invelle ꝯplacē
tie/ſicut deſpãs de ſanitate vult ſanitatē: qꝛ ꝯpla
cet ſibi:ſ3 nõ vult volũtate efficaci qḋ ē velle efficax:
ſicut ſpans ſanitatē vult eã efficaciter velle efficax
ſubdiuidiẗ qḋ eſt intẽſum: vt cũ hõ vult cũ vltimata
potentia aliq̃d qḋ ē velle efficax remiſſum cum q̇s
vult aliq̃d efficaciẗ nõ tñ ſcḋ3 totũ ipedimẽtũ et oĩ
bus eiſdẽ modis diſtinguiẗ nolitio. Ex his ad ꝓpo
ſitũ volitio diuina complacẽtie eſt reſpectu oĩm ali
orũ a ſe: ſed nõ h3 voluntatē efficacē reſpectu ipoſ
ſibiliũ: nec reſpectu nõ fiendoꝝ neq3 aliq̃ volitiõe
ſimplici vult malo: ſ3 voluntate efficaci ſ3 futura cõ
tingentia ꝓ tp̃e q̃ erũt ſed non ꝓ alio: qꝛ cũ pfecta
vltiate detminata ſi nõ eſt mutabilis neq3 ipedibi
lis põt effectũ ꝓ illo tp̃e ꝓ q̃ vult detmiate effectũ
eẽ ſi em̃ dimitteret eẽt aliq̃ mõ ibi triſticia: ſ3 ĩ deo
nõ eſt diminutio gaudij. Alia ē volũtas dei q̃ ē vo
luntas bñplaciti: ꝛ illa ſp impleẗ. Sed ſi aliq̃ volũ
tas dei eẽt reſpectu maloꝝ illa eẽt non efficax: ſed
deo auctore nõ fiũt mala: qꝛ Aug. lxxxiii. q. q. iii. ſa
piente auctore nõ fit hõ deterior. ¶ Ad pͥmã rõnē
dico/ꝙ nõ eſt intelligendũ ꝙ voluit ꝯgregare ꝛ nõ
fecit: ſed volui ꝛ feci ꝛ tu noluiſti hoc eſt te inuito.
¶ Ad aliḋ dico: ꝙ eſt diſtributio accõmoda: ſ3 illa
nũq̃ eſt de veritate vidẽdũ: ſ3 voluit oẽs ſaluos fie
ri volũtate antecedẽte: nõ aũt volũtate ꝯñte/hoc ē
nõ vult hoc ĩmediate volũtate antecedẽte vult: hoc
eſt q̃ eſt prima ad añs vel pͥmũ ad ſalutē: qꝛ volun=
tate dedit bona naturalis ad monitiões ꝛ p̃cepta
q̃ ſunt prima ad ſalutē/ſicut rex dans leges bonas
ciuitati/vel pacifice vult viuere oẽs in ciuitate: et
tñ iſtũ malũ nõ vult viuere in pace/ſed eũ tribulat
¶ Ad quartã q̃õnē dico: ꝙ deꝰ vult q̃cq̇d eſt ad de
corē vniuerſi directe nõ aũt q̇l3 qḋ eſt ad decorē3
occaſionaliẗ: ideo nõ vult directe mala fieri. ¶ Ad
pͥmã rõnē dico/ꝙ Aug. intelligit ꝙ nõ pmitteret
deꝰ. ꝛc. occaſionaliẗ. ¶ Ad aliḋ dico: ꝙ deꝰ voluit
oĩs detminate ꝛ alterã ptem futuri ꝯtingentis: nõ
tñ ſequiẗ ꝙ vult detminate alterã ptē futuri ꝯtigē=
ter: ĩmo de multis ꝯdictorijs vbi illa po q̃ ꝯtiget ē
mala: qꝛ ſi eã vellet/vellet malũ ſi eã nolet non fie
ret: iõ tm̃ h3 ibi nõ velle de aĩa q̃ non fiet ſufficit nõ
velle: nec o3 reſpectu eiꝰ deum deũ velle nec nolle.
¶ Ad q̇ntã q̃õnē dico: ꝙ voluntas efficax aliq̃ñ ē
q̃ñ volũtas diuina p ſeminã facit aliq̃d ꝛ ſignũ illi
us volũtatis eſt ipletio: ꝛ illa ē volũtas efficax nõ
remiſſa aliq̃ñ vult deꝰ aliquid p aliũ iplere: ꝛ ſignũ
iſtius volũtatis ſunt p̃cepta: aliq̃ñ vult aliq̃d volũ=
tate efficaci: ſed remiſſa. ꝛ ſignũ volũtatis remiſſe
eſt monitio volitio ſimili aliq̃ñ eſt efficax ꝛ eſt p ſe
ipſam: ꝛ ſignũ eſt deſtitutio vel obduratio. Alia ē
volitio q̃ fit p alterũ/ꝛ ſignũ illiꝰ ē ꝓhibitio. Alia
eſt volitio remiſſa: ꝛ ſignũ illiꝰ eſt diſſuaſio vel per
miſſio: ꝛ ſicut eſt ꝓhibitio ſignũ volitionis effica=
citer p aliũ tñ ſic pmiſſio ſignũ volitionis remiſſe:
tũ qꝛ pmiſſio req̇rit cognitionē: ꝛ nichil cognoſco
qḋ pmitto fieri ſi nullo mõ velĩ illḋ fieri q̇n aliquo
mõ diſplicet: ꝛ qꝛ nulla diſplicẽtia eſt in deo: iõ nõ
videtur ꝙ talis permiſſio ſit in deo/nec nolitio re=
miſſa: ſ3 o3 dici pmitti fieri et o3 eẽ mediũ iter vel=
le et nolle: qꝛ ſciens hoc vel vult nõ velle ꝛ vult nõ
nolle: iõ iſtiꝰ maleracti neq3 h3 velle/neq3 h3 nol=
le. ¶ Ad aliud: ꝙ volũtas dei pmittit non volens
malũ/ſed volẽs ſinere. ¶ Ad aliud dico: ꝙ pmitte
re vel pmitti de ſe nullũ actũ poſitiuũ dicit: iõ nec
eſt rectꝰ/neq3 reflexus: ſ3 mediũ inter velle ꝛ nol=
le p abnegationē vtriuſq3. ¶ Ad vltimã q̃ſtionem
dico: ꝙ voluntas creata eſt voluntati increate cõ=
formis nõ p modũ ſimilis: qꝛ volũtas ſupioꝛ eſt re=
cta: ꝛ o3 iperare reſpectu voluntatis create: iõ cõ=
formitas ſua ad voluntatē creatã nõ eſt in ſimilitu
dine ſed in obediẽtia: iõ põt volũtas velle idē: ita
ꝙ ſit cõformitas in volito: ꝛ tñ nõ eſſe recta ꝓpͥs
circũſtãtus: qꝛ req̇riẗ cã integra ad hoc ꝙ volũtas
ſit recta ꝛ multa nõ ꝯgruunt ſupiori q̃ cõgruũt inſe
riori/ꝛ ecõuerſo: qꝛ nõ decet ſeruum appetere re=
gnũ vel regere qḋ tñ rex põt amare: ſed ſi volũtas
creata cõpareẗ voluntati in obediẽtia ꝛ ſupioꝛ in=
feriori preceptiue: ſed eſt ꝯformis ſibi in illo qḋ ſi=
bi p̃cipit: dico ꝙ eſt recta: qꝛ om̃e obliquabile ē re=
ducibile ad inobliquabile: ꝛ ſic volũtas noſtra ob
liquabilis ad voluntatē dei inobediẽtia. ¶ Ad rõ=
nes dico: ꝙ nõ eſt ſimile de intellectu ꝛ voluntate
qꝛ virtus eſt ex cõformitate obiecti ad intellectu3
ſed bonitas voluntatis nõ ſolũ eſt ab obiecto: nec
ex ſimili ſuperiori/ſed ab obiecto cũ oĩbꝰ circũſtã
tijs debitis/cur/quõ/q̃ñ. ꝛc. Voluntas em̃ diuina
amando cõprehẽdit: nõ ſic voluntas noſtra: ſ3 mł=
ta põt volũtas diuina amare q̃ illo modo non de=
cet nos amare ſed precipit,

¶ Expliciunt Repoꝛtata ſuper primo Senten=
tiarum edita a fratre Joanne duns ordinis fratrũ
minorum doctore Pariſieñ ſubtiliſſimo: ac omniũ
theologorũ principe. Anno virginei partus Mil=
leſimo quingenteſimo decimo ſeptimo. xvij. kal.
Aprilis.

¶ Ad eximium ſacre pagine docto=
rem. F. Frãciſcum de bellavalle/tũ
virtutibus/tum genere clariſſimum
F. minoritanum Pariſius cõmoran=
tium antiſtitem. F. Jo. de mõte Pa=
riſieñ. minorite Carmen.

Pulchra mineruali frumento vallis habundas
  Vallis es: hanc vallem gaudet habere deus
Nempe humiles habitat: fugit alta cacumina xp̃s
  Vallibus in medijs pectora chriſtus alit
Jamq3 tui generis faſtigia clara relinquens
  Franciſci in pulchra valle quietus ouas
Et tibi deuinctis eſt franciſci clara propago
  Gynaſium debet Pariſienſe tibi
Scoti erexiſti ſtudioſe tecta paleſtre
  Vultq3 ſtruenda tuas bibliotheca manus
Que tua ſunt linquis que ſunt communia tractas
  Communiq3 bono clara peracta fames.
¶ Vale.

Tabula diſtinctionum ⁊ queſtionum.

¶ Sequitur tabula diſtinctionum et queſtionum huius libri.

¶ Prima q̄ō ꝓhemialis. Utrū de⁹ ſub rōe diuinitatis poſſit eſſe ſubiectum alicuius ſcientie.

¶ Secūda: vtrū de⁹ inq̄tū de⁹ ſit ſubm̄ theologie

¶ Tertia: vtrū veritates ſcibiles de deo ſub rōne diuinitatis poſſunt ſciri a viatore.

¶ Quarta: vtrum viator ex naturalibus mere poſſit ſcire veritates ſcibiles de deo.

¶ Quinta: vtrum iſta ſcientia ſit cognitiua omniū que ſunt ſcibilia de deo.

¶ Sexta: vtrum hec ſcientia ſit vna.

¶ Septia: vtrū hec ſcia diſtinguatur a phiſica.

¶ Diſtinctio prima.

¶ Prima q̄o: vtrum hec ſcientia ſit de omnibus.

Scōa: vtrū apphēſio fineultro neceſſe ſit ipo frui.

¶ Tertia: vtrum fruitio in voluntate ſit idem dilectioni vel delectationi.

¶ Quarta: vtrum deus poſſet frui.

¶ Diſtinctio ſecunda.

¶ Prima queſtio: vtrum ſit aliqd̄ ens ſimplr̄ p̄mū

Scōa: vtrū p̄mitas poſſit ꝯuenire reb⁹ alteri⁹ rōis

¶ Tertia: vtrum ſimpliciter primum reſpectu omnium ſit actu infinitum intenſiue.

¶ Quarta: vtrū p̄mum ens ſit tm̄ vnum numero.

¶ Quinta vtrum: eſſentie diuine repugnet quecūq̄ productio intrinſeca.

¶ Sexta: vtrū i diuinis poſſint eē plēs ꝓductiōes

¶ Septima: vtrum poſſint eſſe plures productiones intrinſece eiuſdem rationis.

¶ Octaua: vtrū in diuinis ſint tres perſone tm̄.

¶ Diſtinctio tertia.

¶ Pria q̄o: vtrū de⁹ ſit cogſcibil' naturalr̄ a viatore

¶ Scōa: vtrum deum eē ſit per ſe notum.

¶ Tertia: vtrū in creatura ſit veſtigium trinitatis

¶ Quarta: vtrū i pte itellectia ꝑ ſe ſumpta ſit memoria hn̄s ſpecie itelligibile poꝰ actu itelligēdi

¶ Quita: vtrū meōria itellectiua cōſeruet ſpecies intelligibiles tranſeunte actu intelligenti.

¶ Sexta: vtrum in intellectu ſit aliqua noticia accidentalis genita.

¶ Septima: vtrum in mente ſit imago trinitatis.

¶ Diſtinctio quarta.

¶ Prima queſtio: vtrum deus genuit aliū deum.

¶ Secūda: vtrū de⁹ ſit pat/filius/⁊ ſpūſſanctus.

¶ Diſtinctio quinta.

¶ Prima q̄o: vtrū eſſentia generat vel generetur.

¶ Secūda: vtrū filius ſit genit⁹ de ſubſtātia patris

¶ Tertia: vtrū ꝓpetas relatiua ſit actus eſſentie.

¶ Diſtinctio ſexta.

¶ Prima q̄o: vtrū de⁹ pat genuit deū filiū volūtate

¶ Scōa: vtrū de⁹ pat genuit deū filium volens.

¶ Tertia: vtrū de⁹ pater genuit filium neceſſitate.

¶ Diſtinctio. vii.

¶ Prima queſtio: vtrum deus ſit immutabilis.

¶ Secunda: vtrum deus ſit perfecte ſimplex.

¶ Tertia: vtrū q̄dlʒ aliō a deo ſit mutabile.

¶ Quarta: vtrum ſimplicitas diuine in hoc conſiſtat quod habens eſt id quod habetur.

¶ Quīta: vtrū ſimplicitati eēntie diuine repugnet q̄ aliq̄d formalr̄ dictū de deo ſit i predicamento.

¶ Diſtinctio nona.

¶ Prima queſtio: vtrum diuina gn̄atio ſit eterna:

¶ Diſtinctio decima.

¶ Prima queſtio: vtrum voluntas diuina poſſit eſſe p ſe principium cōicandi eſſentiam diuinam.

¶ Secunda: vtrum volūtas poſſit eſſe principiuʒ neceſſarium reſpectu ꝓductiōis ſpiritusſancti.

¶ Tertia: vtrum reſpectu eiuſdem productionis poſſit ſimul ſtare neceſſitas et libertas.

¶ Diſtinctio vndecima.

¶ Pria q̄o. vtrū ſpūſſanct⁹ ꝓcedat a patre ⁊ filio.

¶ Secunda: vtrum ſi ſpiritusſanctus nō ꝓcederet a filio poſſet diſtingui realiter a filio.

¶ Diſtinctio. xii.

¶ Pria q̄o: vtrū pat ⁊ fili⁹ ſpirēt. ſ. ſ. inq̄tū vnum.

¶ Secunda: vtrum pater ⁊ fili⁹ ſint duo ſpiratores reſpectu ſpiritusſancti.

¶ Tertia: vtrum pater et filius omnino vniformiter ſpirent ſpiritum ſanctum.

¶ Diſtinctio. xiii.

¶ Queſtio: vtrū ꝓceſſio ſpūſſancti ſit generatio.

¶ Diſtinctio. xiiii.

¶ Q̄ō: vtrū oēs pſone diuie mittāt filiū ⁊ ſpʒ ſctm̄

¶ Diſtinctio. xv.

¶ Queſtio: vtrum quelibet perſona mittatur.

¶ Diſtinctio. xvi.

¶ Queſtio: vtrū ſpūſſanctus mittatur mō viſibili:

¶ Diſtinctio. xvii.

¶ Prima q̄o: vtrum aīa viatoris neceſſe ſit ponere charitatē creatam formaliter inherentem.

¶ Secunda: vtrū hn̄s charitatē creatā p ipſaʒ formaliter ſit acceptus deo et eius actus.

¶ Tertia: vtrū caritas tota p̄fectis corrūpat ⁊ aliq̄ noua nūero pfectior iducat i ſ'io augmētabil.

¶ Quarta. vtrum illud poſitiuum manens in augmentatione charitatis ſit tota eſſentia charitatis aucte: ita q̄ nō eueniat alia realitas.

¶ Quita: vtrum charitas augeatur per abſtractionem partis de potentia ad actum.

¶ Sexta: vtrum charitas augeatur per appoſitionem gradus in eſſentia.

¶ Septima: vtrum charitas poſſit diminui.

¶ Diſtinctio. xviii.

¶ Queſtio: vtrum donum dicat proprietatem perſonalem ſpiritusſancti.

¶ Diſtinctio. xix.

¶ Prima queſtio: vtrum perſone ſint equales ſe

Tabula diſtinctionum ⁊ q̃onum

¶ Pria q̃o: vtꝝ oēs ꝑſone diuīe ſint eq̃les ī potētia
¶ Scḋa: vtꝝ potētia gñandi ptineat ad oipotētiā.

¶ Diſtinctio. xxi.

¶ Queſtio: vtrū hec ſit vera: ſolus pater eſt deus.

¶ Diſtinctio. xxii.

¶ Queſtio: vtrum deus ſit nominabilis a viatore aliquo nomine ſignte eſſentiam dei in ſe.

¶ Diſtinctio. xxiii.

¶ Q̃ō: vtꝝ ꝑſoā vt ē cōe. 3. dicat intentionē ſcḋam

¶ Diſtinctio. xxiiii.

¶ Pria q̃o: vtꝝ ī ꝑſonis diuis ſit pluralitas nūeral'
Scḋa: vtꝝ ꝑſoā cōis. 3. dicaꝫ ꝑ ſbaꝫ vl' ꝫ relatiōeꝫ

¶ Diſtinctio. xxv

¶ Queſtio: vtrum aliquis conceptus poſitiuus poſſit eē cōis ſolū ſcḋꝫ rōneꝫ tribus perſonis.

¶ Diſtinctio. xxvi.

¶ Prima q̃o. vtrū perſona conſtituitur formaliter in eſſe perſonali per relationem originis.
¶ Secunda: vtrū rōni formali relatiōis repugnet formaliter conſtituere ſuppoſitum ſubſtantie.
¶ Tertia: vtrum circūſcriptis relationibꝰ poſſint intelligi perſone diſtincte.
¶ Quarta: vtꝝ ꝑſoā ꝓducēs ꝯſtituaꝫ formal'r ī eē ꝑſonali ꝑ relatiōeꝫ originis ad ꝑſonā ꝓductam.
¶ Quinta: vtrū in diuinis ſit ꝑſona aliq̃ abſoluta.

¶ Diſtinctio. xxvii.

Pria q̃o: vtꝝ ſit eadē relatio ꝑ̄nitas ⁊ gñatio actiā
¶ Scḋa: vtꝝ itellectꝰ creati ſit itellectio actualis.
¶ Tertia: vtrum quelibet intellectio actualis in intellectu creato ſit verbum.
¶ Quarta: vtrum verbum in diuinis dicat proprietatem ſecunde perſone.
¶ Quinta: vtꝝ intellectꝰ ſequēs dictamē rōnis naturalis poneret neceſſario vbū eēntiale ī diuis.
¶ Sexta: vtrum verbum diuinum dicat reſpectū proprium ad creaturas.

¶ Diſtinctio. xxviii.

¶ Prima q̃o. vtrum ingenitum ſit ꝓprietas patris
2. vtꝝ inaſcibilitas ſit ꝓꝑetas ꝯſtitutiā pāie ꝑſone.
tertia vtꝝ eēntia ex ſe determiet ſibi gñatiōeꝫ actiaꝫ

¶ Diſtinctio. xxix.

¶ Pāa q̃o: vtꝝ in diuinis ſint tm̃. v. notiones.
¶ Secunda. vtrum eadem ſit ratio in diuinis perſonaliter / notionaliter / et eſſentialiter.

¶ Diſtinctio. xxx.

¶ Prima q̃ō. vtrū relatio noua creature ad deū neceſſario exigat relationē nouā dei ad creaturam
¶ Scḋa: vtrū ī deo ſit relatio realis ad creaturas

¶ Diſtinctio. xxxi.

¶ Prima q̃o: vtrū idēptitas / eq̃litas / ⁊ ſilitudo in diuinis dicāꝫ ſcḋm ſubſtātiā / vel ꝑ relationem.
¶ Scḋa: vtrū illerelatiōes idēptitatis eq̃litas ⁊ ſimiltudo in diuinis ſint relationes reales.
¶ Tertia. vtrū ſit alia equalitas in patre et filio.

¶ Diſtinctio. xxxii.

¶ Prima q̃o: vtrū pater et filius diligant ſe. ſſ.
¶ Scḋa: vtrū pater ſit ſapiens ſapientia genita.

¶ Diſtinctio. xxxiii.

¶ Prima q̃o: vtrū proprietas ſit eſſentia diuina.
¶ Scḋa: vtruꝫ ſimplicitati ꝑſone diuine repugnet qualiſcūqꝫ diſtinctio realis ꝯſtituens ipſam.
¶ Tertia: vtrum proprietas ſit ipſa perſona.

¶ Diſtinctio. xxxiiii.

¶ Prima q̃o: vtrum perſona ſit idem cum eēntia.
¶ Scḋa: vtrum pater ⁊ filius ſint vnius eſſentie.
¶ Tertia: vtrū eēntialia approprientur ꝑſonis.

¶ Diſtinctio. xxxv.

¶ Prima queſtio: vtrum in deo ex natura rei ſit intellectus et intelligere formaliter.
¶ Secunda: vtrum primum obiectum intellectus diuini ſit eſſentia ſub relatione eſſentie.

¶ Diſtinctio. xxxvi.

¶ Pria q̃o: vtrum aliquid aliud a deo ſit in intellectu eius vt obiectum intellectus ſui.
¶ Scḋa: vtrū ad hoc ꝙ deꝰ diſtīcte itelligat alia a ſe necērio req̃ranꝫ relatiōes diſtīcte ad itellecta
¶ Tertia: vtrum deus quorūcūqꝫ aliorū a ſe q̃ intelligit habeat diſtinctam ideam.
¶ Quarta. vtrū deꝰ alioꝝ a ſe hēat īfinitas ideas.

¶ Diſtinctio. xxxvii.

¶ Prima queſtio. vtrum deus ſit vbiqꝫ.
¶ Scḋa: vtrū modi eſſendi inſunt ꝯuenienter aſſignati ꝑ potētiā / ꝓ̄ſentiā / eſſentiam / et gratiam.

¶ Diſtinctio. xxxviii.

¶ Prima queſtio: vtrum deus habeat determinatam preſciētiā de euētu futurorū cōtingentium.
¶ Secunda. vtrum preſcientia dei de futuris contingentibus ſit infallibilis.

¶ Diſtinctio. xxxix.

¶ Prima queſtio. vtrum deus immutabiliter ſit ꝓ̄ſcius euentum rei future.
¶ Scḋa: vtꝝ deꝰ neceſſario ꝓ̄ſciat euētū rei future

¶ Diſtinctio. xl.

¶ Q̃ō. vtrum ſit poſſibile ꝓ̄deſtinatū dampnari.

¶ Diſtinctio. xli.

Q̃ō. Utꝝ ſit aliqḋ meritū cā ꝓ̄deſtiatiōis ī ſciā dei

¶ Diſtinctio. xlii.

¶ Queſtio: vtrum ſit aliquod meritum cauſa predeſtinationis in preſcientia dei.

¶ Diſtinctio. xliii.

Pria q̃o: vtꝝ oipotētia poſſit ꝓ̄bari ꝑ rōeꝫ naturalē
¶ Secunda: vtrum deus ex omnipotentia poſſet immediate in omne poſſibile.

¶ Diſtinctio. xliiii.

¶ Prima queſtio: vtrum prima rō impoſſibilitatis ſit ex parte dei vel ex parte creature ſiende.
¶ Secūda: vtꝝ deꝰ poſſit facere meliora q̃ꝫ facit.

¶ Diſtinctio. xlv.

¶ Prima queſtio: vtrum in deo ſit voluntas formaliter ex natura rei.
¶ Scḋa: vtꝝ voluntas dei ſit in eſſentia diuina.

¶ Diſtinctio. xlvi.

¶ Prima queſtio. vtrū volūtas dei ſp̄ implicatur.
¶ Secunda. vtrum deus velit mala fieri.

¶ Diſtinctio. xlvii.

¶ Queſtio: vtrum deus permittat mala fieri.

¶ Diſtinctio. xlviii.

¶ Queſtio. Utrum voluntas creata cōformis voluntati increate ſit ſemper recta.

¶ Finit tabula.